Ripszám Henrik

festő

U. 4269

Nemzeti Ujság

1926. dec. 21. (R. kiállitása Stockholmban.)

A stockholmi Lilla Utställningen ben 80 olajf., pasztellés több mint 100 tollrajzából koll. kiáll 1926. dec. A sziberiai fogságban készült rajzait diciserte a sved sajtó. E kiállitási előtt Göteborgban mutatta be műveit

ifj. Ripszám Henrik

M. 932. VIII. 26

Londonból jelentik: Ifj. *Ripszám* Henrik, a Londonban élő magyar festőművész, augusztus 25-ikén házasságot kötött Miss Mary Lillian *Keay*-vel. Az esküvő után előkelő magyar és angol társaság gyült össze az ifju pár ünneplésére. Magyar részről megjelent *Bárdossy* László dr., a magyar követség ügyvivője, *Stamm* Marcel gróf alezredes, katonai attasé és a magyar követség több tagja.

M.932.VIII-26.

Ripszám Henrik

** **Magyar iparművész londoni sikere.** *Ripszám* Henrik magyar festő és grafikus, aki már régebb idő óta él Angliában, a manchesteri iparművészeti kiállitás egyik plakátpályázatának első díját nyerte. A nyertes pályamü annyira tetszett, hogy a *Manchester Quardian* számos rajz elkészitésével bizta meg a müvészt. Ripszám egyébként a londoni földalatti vasutaknak, valamint a londoni villamos közuli vasutnak számos igen népszerü plakátot is rajzolt. Ő tervezte és rajzolta szintén a legközelebbi Eszményi Otthon-kiállitás több csoportját.

Az Ujság

1920-as évek?

Légoltalmi Liga Budapesti Fő

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

.....

mint a Légoltal

Az alapszabályok 12. §. 1. bekezdése érteln
fizetendő.

Miután a Liga Hazánk érdekében megkezde
tagjai anyagiakkal is támogatják, tisztelettel felkérem, hog

P....., valamint a folyó évre esedékes P....
postatakarékpénztári befizetőlapon mielőbb megküldeni sz

Budapest. 1944. postabélyeg kelte.

Csat. 1 drb befizetőlap.

Légoltalmi Főcsoport 1944/43. sz. mi ta — Kultúra nyomda Kispest 7363

Ripszám Henrik

VI/29 MAGY

*** Ripszám Henrik Ex Libris kiállitása Svédországba kerül.** Ripszám Henrik grafikus művészünk mütermi Ex Libris kiállitása napról-napra fokozottabb érdeklődést kelt, azok körében, akik szeretik a nem mindennapit, hanem el tudnak merülni egy dekorativ érzésü grafikus művészetében. A kiállitás azonban a közönségünk részére a művész Király-utca 27. szám alatti mütermében már csak 29-ig esti 7 óráig látható, mert Ripszám Henrik meghivásra Svédországba viszi egész kiállitási anyagát, ahol munkái Göteborgban kerülnek bemutatásra.

Magyarország 1926 VI. 29

Ripszám Henrik

— **Magyar festő párizsi kiállítása.** Párizsból írják: A Gerard-kiállítószalonban csütörtökön nyílt meg Ripszám Henrik külföldön élő magyar festőművész képkiállítása. Ripszám bejárta az Andeseket, a Himaláját, Indiát és Japánt a szingazdag, exotikus képanyaggal lépett a francia közönség elé. A kiállítás február 27-éig lesz nyitva.

Ujság II. 14.

Ujság 1937 II. 14.

Ripszám Henrik

— **Ripszám Henrik festőművész kiállitása Stockholmban.** *Ripszám* Henrik budapesti festőművész most nyitotta meg érdekes rajz- és festménykiállitását a stockholmi Lilla Utställningen helyiségében. A kiállitáson mintegy 80 olajfestményt és pasztellt s több mint száz tollrajzot állitott ki. A svéd lapok igen elismerő kritikát hoztak a budapesti fiatal művészről, akinek különösen a szibériai fogságban rajzolt, erőteljes egyéni technikáról és kitünő megfigyelésről tanuskodó rajzait emelték ki. *Ripszám* a stockholmi kiállitást megelőzően Göteborgban mutatta be műveit, hol szintén igen szép elismerésben részesült.

Nemzeti Ujság 1926 XII. 21

Magyarország 1927. I. 18

Ripszám Henrik festő

* **Magyar festőművész kiállítása Svédországban.** Ripszám Henrik, az ismertnevü pasztellista, három nagysikerü kiállitást rendezett Svédországban. Az elsőt a gazdag tengerparti városban, *Göteborgban* november 25-től 10-ig, a hires *Swalander* mükereskedő egyik termében, a másikat *Stockholmban* december 16-tól 31-ig a *Lilla Utställningen* kiállitási szalon helyiségeiben, a harmadikat *Wärmlandban Gilleby* udvarházában. A svéd sajtó egyhangu lelkesedéssel dicsérte a müvész rajztehnikáját és csodálatosan finom pasztellszineit. Kritikájukban kiemelték *ex libriseit* és szibériai toll- és ceruzarajzait és olajfestményeit. A kiállitás disze a *Gösta Berling*-széria volt. A hires *Gösta Berling*, mesével körülleng udvarházak, *Ekeby, Fors, Gilleby*, a két *Löwen*, a magas fenyők, titokzatos erdei utak az alkony és a reggel pompás szineiben megszépülve most jelennek meg először gyönyörü egységben és sorozatban *Ripszám* képein. Soha előtte még svéd festő sem vállalkozott e hatalmas feladatra és ez teljes mértékben sikerült neki. A svéd városok előkelői látogatták meg a kiállitást. Wärmlandban, *Lagerlöf* hazájában, pedig Gilleby vendégszerető ura, *Hokansson*, gyönyörü villájának legszebb szalonjában helyezte el a képeket. Selma *Lagerlöf* is elátogatott közeli birtokáról, Märbackáról a kiállitásra és nagy elragadtatással szemlélte a magyar müvész festményeit. Lagerlöf azzal tüntette ki a festőt, hogy a *Gösta Berling*-sorozatból vásárolt. Ripszám még felolvasást is rendezett Szibériáról és Magyarországról Stockholmban és Wärmlandban. *(M. Gy.)*

Magyarság
1927. I. 18

Ripszám Henrik

* Ripszám Henrik kiállítása Stockholmban. *Stockholmból* jelentik: *Ripszám* Henrik budapesti festőművész most nyitotta meg érdekes rajz- és festménykiállitását a Lilla Utställningen helyiségében. A kiállitás, mintegy 80 olajfestményt és pasztellt s több, mint száz tollrajzot ölel fel. A svéd lapok igen elismerő kritikát hoztak a budapesti fiatal művészről, akinek különösen a szibériai fogságban rajzolt, erőteljes egyéni tehnikáról és kitünő megfigyelésről tanuskodó rajzait emelték ki. *Ripszám* a stockholmi kiállitást megelőzően Göteborgban mutatta be müveit, hol szintén igen szép elismerésben részesült.

XII 21 Magy

Magyarország 1926 XII. 21.

Ripszám Henrik
festőművész.

— **Magyar festőművész sikere Londonban.** *Londonból* jelentik: A londoni *Wertheim Gallery* nagysikerű és szépen látogatott gyűjteményes kiállítást rendezett *Ripszám* Henrik, a Londonban élő magyar rajzoló- és festőművész legujabb alkotásaiból. Különös tetszést arattak *MacDonald* és leánya, Miss Ishbel *MacDonald* arcképei. A lapok egyhangu elismeréssel adóznak a magyar művész kiváló jellemzőerejének, nagy formaérzékének, friss és gazdag szinoinek.

Henrik Lajos
1933 III. 28

	Pengő		Pengő
en			
	Le a bevételt... ...		
	Kifizetendő összeg		

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

sztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

újítás is kapcsolódik, melyek közül a fejlesztési stratégia modelljének lehet nevezni a város bő két éve átadott szabadidő- és konferenciaközpontját.

A helyszín egy vízpartra néző, déli domboldal a város határain túl; a szőlősorok között, fás ligetben szabadtéri színpad (a tájleírás már-már ógörög, ha nem nézzük a szálloda magasházát). Mindez meghatározza az épület telepítésének kereteit és szó szerinti origóját. Az épület ugyanis két oldalról közrefogja a meghagyott színpad nézőterét, és az előcsarnok íves üvegfalával a ház geometriája hozzá is simul a körives karéjhoz. Itt van a ház lelke: az előcsarnok és felette a tóra, illetve Tihanyra néző panorámaterasz a szabadtéri színpad külső terének folytatásai a házban. A központi elosztótér egy olyan térbeli folyamat színtere, melyben a világos és szellős előcsarnok belső teréből az elegáns előtetővel fedett terasz „szürke terén" és a színház felnyíló karéján át fokozatosan tárul fel a Tihanyi-öböl. A tetőre helyezett éttermi terasz pedig mintegy a nézőtér páholya, zavartalan kilátással a lélegzetelállító díszletekre.

Hogy ez a finom térbeli játék nem pusztán öncélú, hanem arányos az épület szerepével, az magyarázza, hogy a központ nem csupán egy sportcsarnok, hanem komplex szolgáltatóközpont minden olyan szolgáltatással, ami

a többcélú hasznosítást lehetővé teszi. A saját étterem, a mozi- és rendezvényterem a sport célú felhasználás mellett konferenciák, vásárok és koncertek tartását is lehetővé teszi. A különböző helyiségek változatos módon képesek befogadni a rendezvényeket, közöttük az előcsarnok tere teremt kapcsolatot, az épület belső rendje ezen keresztül marad egyértelmű, tiszta. Amennyire finomak az előcsarnok térbeli viszonyai, annyira kiforratlanok az épületben a belsőépítészet eszközei. A tornacsarnok esetében ez magyarázható a funkcionális elvárásokkal és a csarnoklefedés alátámasztott tartószerkezetének dominanciájával, de az étterem és a rendezvénytermek esetében a szerkezetek, felületek megjelenése hűvös és elidegenítő, néhol szinte ipari. Az otthonosság a többcélúság miatt hiányzik, ez nyomja rá bélyegét a belsők hangulatára.

A központ épületének külső megjelenése a belső terekkel kifejezetten ellentétes hatású, a biztos kézzel kezelt tömegek és homlokzati eszközök arányos, megnyugtató és magas építészeti minőségű épületet sugároznak. Az épületet tömegformálása, homlokzati felületeinek tagolása és anyaghasználata leginkább a hazai, jobb híján regionalista jelző alá sorolt épületek sorába helyezi. A masszív, zárt földszinti tömb és az ebből kiemelkedő könnyű megjelenésű felépítmények a messze kinyúló tetőkkel, valamint az ezt az elválasztást felerősítő felületkezelés a textúra-szerűen kezelt szárazon rakott kő burkolattal és a lamellás faburkolatokkal, árnyékolókkal mind olyan eszközök, melyek családi háztól mezőgazdasági épületekig rengeteg átiratban jelentek már meg a közelmúlt hazai építészetében. Kérdéses azonban hogy egy olyan esetben, melyben az épület szerepe túlmutat önmagán, mert egyúttal a városi és regionális turisztikai arculat formálásában is jelentősséggel bír, indokolt-e ennyire a jelen ismert és bevált – félig-meddig kánonná váló – eszközeihez nyúlni. Ahol az épület létrehozásának célja részben egy jövőkép felrajzolása is, az épületformálásban vagy éppen az anyagok kezelésében több kísérletező újdonságra, jó értelemben vett vízió-alkotásra lenne szükség. Számos kortárs építészeti alkotás bizonyítja, hogy egy épület nem csak megjelenése és minősége által kommunikál, hanem progresszív megoldásaival ikonként, imázsként is érvényesülhet; és nem csak önmagáról bír üzenetet hordozni, de az építészeten túlmutató minőségeket is képes létrehozni. A központ épületéből, elismerésre méltó építészeti minősége ellenére épp ez az, ami hiányzik.

A sport- és konferenciaközpont építésze Ripszám János. Korábbi munkái (2005-ben Ybl-díjjal is elismert lakóházak, középületek, városi terek a balatoni régióban), melyeket szintén a racionalitás, a szakmai alázat és igényesség jellemez, magas építészeti színvonaluk mellett városi környezetük minőségét is gyarapítani tudják. Ripszám és munkatársai ekképp tervezői munkájukkal a balatoni régió városi megújulásának és turisztikai, arculati átalakulásának is aktív részesei. A balatonfüredi sport- és konferenciaközpont épülete a műveknek e sorába tökéletesen illeszkedik, és ezeknek a minőségeknek tökéletes összegzését nyújtja – azt talán már csak az építész közönség egy kicsiny, kritikus része bánja, hogy a Balaton újraértékelésének folyamatába nem az építészeti nyelvezettel is kísérletező, azt újraalkotó műként kapcsolódik.

KAPOSVÁR: ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT **Varga Tamás**
KISBÉR: ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT **Koppányi Imre, Koppányi Péter, Koppányi Miklós, Bernáth Istvánné, Szeghi Gábor**
SZÖVEG / TEXT **Kiss Zsolt István**
FOTÓ / PHOTOS **Hajdú József**

Záróra helyett: két új kórházépület a Dunántúlon

Téralakítás az életminőség fenntartásáért

Dialízis Központ Kaposváron

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT VARGA TAMÁS DLA **BERUHÁZÓ** / CLIENT ACC BERUHÁZÓ KFT. **GENERÁLTERVEZŐ** / GENERAL DESIGNER V.T. ARCH KFT. **ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRS** / FELLOW ARCHITECT VÍZVÁRDI ANDRÁS **KÓRHÁZTECHNOLÓGIA, KÜLSŐ ÚT ÉS KÖZMŰ TERVEZŐ** / MEDICAL TECHNOLOGY, PUBLIC UTILITIES KERESE JÁNOS – PROCONT KFT. **STATIKA** / STRUCTURE BŐSZE BÉLA - BŐSZE-TERV KFT. **ÉPÜLETGÉPÉSZET** / PLUMBING & HVAC BOKOR ANDRÁS - VIZATERV KFT. **ÉPÜLETVILLAMOSSÁG** / ELECTRICAL PLANNING SOMLAI ZOLTÁN – PROCONT KFT. **KIVITELEZŐ** / MAIN CONTRACTOR AXIS 94 ÉPÍTŐIPARI KFT, SIÓFOKI ÉPÍTŐ KONZORCIUM

DIALYSIS CENTER IN KAPOSVÁR: The first dialysis center started to operate in Hungary more than one and a half decades ago, and has had several hundred thousands cases and treatments since then. With patients spending several hours week by week at the stations, the functional layout, spatial organization and humane facilities are essentially important aspects. Relying on his experiences gained when working on projects with similar functions, Tamás Varga designed the new central building of the dialysis centre within the locality of the County Hospital based in Kaposvár.

Magyarországon több mint másfél évtizede kezdte meg működését az első művese állomás, a kezelések száma százezres nagyságrendű, a résztvevők hetente többször órákat töltenek az állomásokon, melyeknek funkcionális elrendezése, téralakítása, emberközpontú kialakítása alapvető fontosságú. A korábbi, hasonló funkciójú feladatainak megvalósítása során szerzett tapasztalatait ötvözte egy új dialízis központ épületében Varga Tamás építész a Kaposvári Megyei Kórház területén.

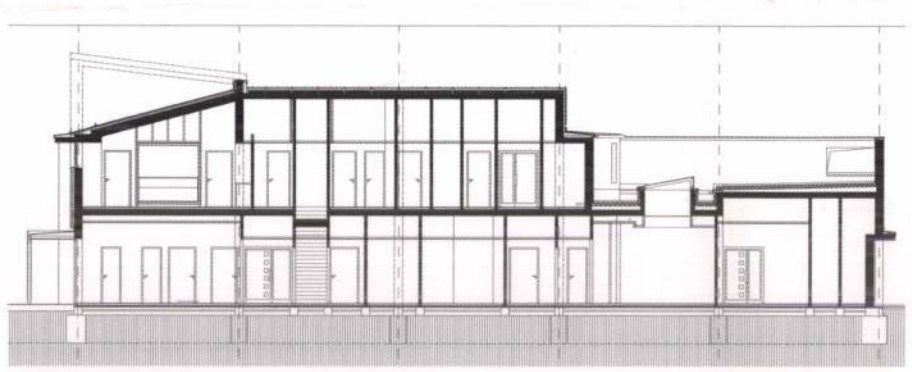

A Kaposi Mór Kórház története az anyaépületben lévő emléktáblán olvasható chronogramma szerint 1846-ban kezdődött és a felirat egyszerűsített, de ma is aktuális fordítása szerint a köznép kétkezi munkája, a nemesség pénze, Czindery akkori megyei alispán törődése hozta létre a szenvedőknek, az elesetteknek és a nyomorultaknak. A Kaposi Mór világhírű bőrgyógyász nevét viselő kórház szellemisége szabadságharcot, kiegyezést és két világháborút túlélt viharos története során nem változott, fennállásának 150. évfordulóján a halandók ezerféle bajának, betegségének gyógyításán dol-

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT **Ripszám János, Pór Péter**
SZÖVEG / TEXT **Turai Balázs**
FOTÓ / PHOTOS **Bujnovszky Tamás**

ÉPÍTÉSZEK / ARCHITECTS RIPSZÁM JÁNOS, PÓR PÉTER – RIPSZÁM ÉS TÁRSA ÉPÍTÉSZ IRODA BT **ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK** / FELLOW ARCHITECTS LÉNÁRT MÁRTA, RUJÁK ESZTER – RIPSZÁM ÉS TÁRSA ÉPÍTÉSZ IRODA BT **ÉPÍTTETŐ** / CLIENT BALATONFÜRED VÁROS ÖNKORMÁNYZATA **STATIKA** / STRUCTURE KÁRPÁTI KÁLMÁN – KÁRPÁTI MÉRNÖKI IRODA KFT. **GÉPÉSZET** / PLUMBING & HVAC LUCZ GÉZA (VÍZ-CSATORNA, GÁZ, FŰTÉS), LUCZ ATTILA (SZELLŐZÉS, FŰTÉS, KLÍMA) – LUCZ MÉRNÖKI IRODA KFT. **ELEKTROMOS TERVEZÉS** / ELECTRICAL PLANNING CSIKI ISTVÁN – LUCZ MÉRNÖKI IRODA KFT. **ÚT, KÖZMŰ** / PUBLIC UTILITIES SZALÓCZYNÉ PETŐ MÁRIA – LUCZ MÉRNÖKI IRODA KFT. **KERTTERV** / LANDSCAPE GAZSÓ ISTVÁN – KERTEN BT. **GENERÁL KIVITELEZŐ** / MAIN CONTRACTOR VEMÉVSZER KFT. VESZPRÉM

Az építészeten túl

Sport- és konferenciaközpont, Balatonfüred

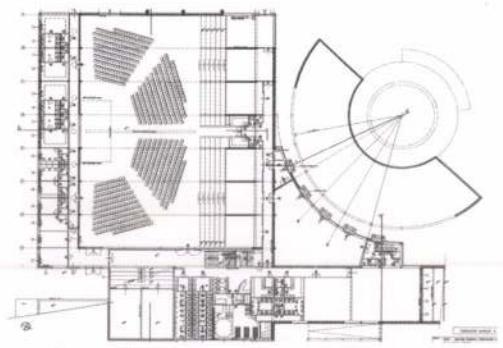

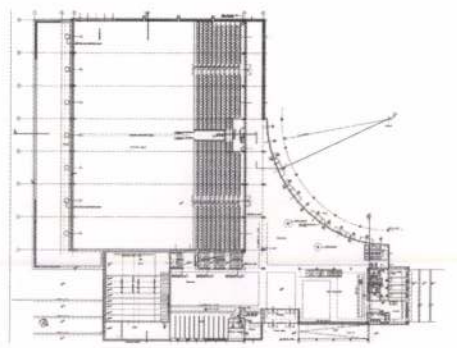

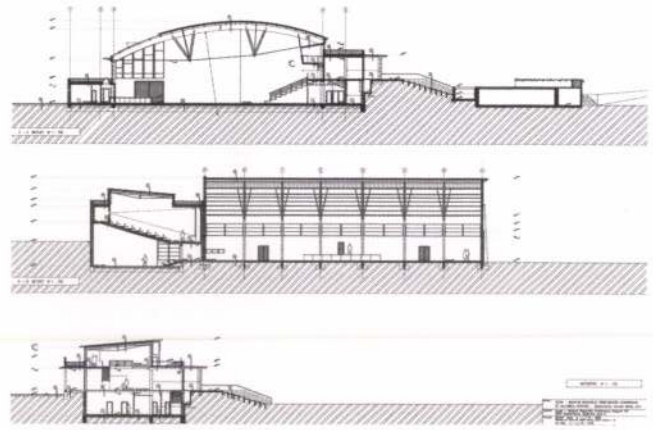

SPORT AND CONFERENCE CENTER IN BALATONFÜRED: It is not only catering which must keep pace with the radical changes of the demands of tourism in the Balaton region: also the re-styling of the image of the towns and villages by the lake is a must now, and also the transformation of urban public domains and buildings in the service of tourism calls for revision. Balatonfüred excels even today by trying to redefine itself with a purposeful strategy so as to become an internationally marketable target of tourism meeting high standards worthy of its prestigious past. Luckily, developments by investors are matched with a renewal of the town and its institutions, of which the leisure-time and conference centre opened two years ago may as well be regarded the exemplary model of development strategies.

A Balaton turisztikai és építészeti arculatán a legzavaróbb foltokat mindmáig a közelmúlt kétes öröksége jelenti. A tóparti városok épített környezetében számos helyen még ma is ugyanaz az alacsony színvonal mutatkozik meg, ami a balatoni vendéglátást is sokáig jellemezte. A turisztikai igények átalakulásával nem csak a vendéglátás szolgáltatásainak kell lépést tartaniuk, hanem a tóparti települések – és az egész balatoni régió – arculatának újrarajzolásához a turizmust kiszolgáló városi közterek és középületek átalakulása, újragondolása is elengedhetetlen.

Balatonfüred egyike volt azon kevés helyeknek, amely még a balatoni vendéglátás harsány és túlburjánzó idején is vonzó tudott maradni, nem kis részben a reformkori fürdővárosi múltnak és építészeti örökségének köszönhetően. A város ma is kitűnik azzal, ahogy tudatos stratégiával próbálja újrafogalmazni önmagát, hogy a múlthoz méltóan a magasabb igényeknek is megfelelő, nemzetközi szinten is piacképes turisztikai célponttá váljon. Az idényjellegű fürdő- és vitorlásturizmus hagyományos kettőse mellé e stratégia további szerepek (wellness, gyógy- és konferenciaturizmus) felvállalását is támogatja. Füreden a befektetői fejlesztésekhez szerencsésen város- és intézményme-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-065, 387-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Riskó Erzsébet

1975 AUG 30

1021

Amatőr képzőművészek kiállítása Füreden

Az idén már kilencedik alkalommal rendezték meg Balatonfüreden a megyei amatőr képzőművész csoportok kiállítását.

A kilenc csoport összesen 84 képet, szobrot, kisplasztikát, textíliát mutatott be, s a Balatoni Galéria impozáns külsőségeket biztosít a kiállításnak. A zsüri külön is díjazta *Sachaffer Bernadett, Enyedi Károly, Németh Ákos* és *Riskó Erzsébet* munkáit. Ezúttal a legjobban sikerült alkotásokból mutatunk be néhányat.

Riskó Erzsébet (Keszthely): Falikép

Nevelés

Az első évtized

Hozzáértő ember, ha fát ültet, nagy gonddal választja ki a csemetét. Fejlett, egészséges legyen a gyökérzet, erőteljes a korona. Sok minden az ültetésnél dől el, milyen fa válik a csemetéből, de — tapasztalatból mondhatom — azért nem akkor dől el minden. Csenevész kis fácskák is, jó talajba, jó gondozó keze alá kerülve erőre kaphatnak később, s egyáltalán nem ritka, hogy a fejlődésben megelőzik életképesebb faiskola-társukat.

Az ember életében sem ritka eset az ilyen; véznácska gyerekekből akár élsportolók lehetnek. A tizenéves kor, a biológiai érés, sok meglepetést tartogat. Szép gyerekekből ormótlan kamaszok válnak, csúnyácska pakfisokból érett, bájos nők; az egészséges fiatal szervezet hihetetlen átalakulásokra képes.

De vajon *a tehetség, a jellem fejlődésének melyik életkorban keressük a kritikus pontjait?* Igen-igen sokféle hatás működik közre a nevelésben a pólyától a nagykorúságig. Olykor fölerősítik egymást ezek a hatások, olykor semlegesítik, de abban meglehetősen egyetértenek a pszichológusok, hogy a belső fejlődés *legfontosabb eredői a gyermekkorban keresendők.*

Bizonyosra vehetjük tehát, hogy a jellemtorzulások, a bűnözési hajlam, a közösségellenes magatartás gyökerei is általában visszanyúlnak az első évtizedbe. Így is mondhatnám: *hosszú a lappangási idő.* Érdemes ezért odafigyelnünk

lom normáit — melyeket e korban az anya közvetít..."

A szerző igen gazdag tapasztalati anyag birtokában, s a nemzetközi szakirodalom áttekintő ismeretében jut ezekre a következtetésekre. De más neves pszichiáterek írásaiban is hasonló megállapításokra bukkanunk. A legjobb nevelő sem pótolhatja a gondos szülőt — még a gondatlant is nehezen. A szoros, személyes, érzelmi kapcsolat — legtermészetesebben a szülőkkel, az anyával, — kétségkívül a *legfontosabb* feltétele a gyermek további érzelmi-értelmi fejlődésének.

Bár *önmagában a szeretet sem elég, sőt nagyon is kevés lehet, ha nem okos* — erre egy harmadik nagy tünetcsoport figyelmeztet. A *körülrajongott egyke*, a kivételezés a testvérek között, a szülők — különösen az elvált szülők — versengése a gyermekért, a mostohaprobléma . . .

No, de hát szó sincs arról, hogy egy rövid cikkben akár csak fel is sorolhatnám az érzelmi-lelki-jellembeli fejlődés korai kórokozóit. Nem is célom ez. Csupán néhány mostanában forgatott könyv legfontosabb következtetéseit szeretném — magamnak is — megfogalmazni: *több figyelmet az első évtizedre!*

A tizenévesek válságairól, a kamaszkor modern gondjairól sok szó esik a sajtóban és egyebütt. Ez a sok szó mintha elterelné a figyelmet a kamasz-gondokbajok *leggyakoribb* eredőiről: a fejlődő gyermek jóval korábbi érzelmi-jellemi

Maria Gargasz (Veszprém): Békeidő

Ikrény, a templomépítő falu

Az ember nem érezheti otthon magát egy olyan faluban, amelyben nincs az Istennek háza. Ennyit mond az a postára baktató öregember, akit a nyárfasor szélén szólítok meg. Az utca végén épülő templomra mutat: szeptemberben szentelik. Ez lesz Ikrény első és egyetlen temploma.

A Győrhöz közeli falut 1500-an lakják. Innen pár kilométerre húznak el a Hegyeshalomba tartó kamionok, személykocsik a nemzetközi főúton. Az út mellett többnyire engedély nélkül összetákolt fabódék, sátrak, kőépületek kínálják a kifogyhatatlan lila és rózsaszín fonott kosarakat, a hamvas szilvapálinkát, a téliszalámit, a barackot és a dinnyét. Éjszakánként a neonok kék fényében virítanak a kampóra akasztott parasztsonkák. Odébb unott arcú kamionostündérek mutogatják megereszkedett bájaikat.

Ettől a kirakatparádétól pár kilométerre fekszik Ikrény, ez a szinte tisztán római katolikus település. Törzslakóit a grófi uradalmi birtokot kiszolgáló cselédek adták. Az állami gazdaság megalakulása után máshonnan is hoztak ide munkásokat, néhány család le is telepedett ezen a vidéken. Később rákaptak a győriek is az olcsóbb telekárak meg a város közelsége miatt. A nyolcvanas években száz házhelyet mértek ki itt. Az új rendezési terv újabb telkeket jelöl ki. Igény lenne rá, mondják a polgármesteri hivatalban.

A falu régi fájdalma, hogy nincs templomuk a hívőknek.

– Imádkozni mindenhol lehet. Ha az ember akarja, a lelkében hordhatja a saját templomát – mondja egy asszony, aki az állami gazdaság épülete elől nézi a készülő templomot. – De tudja, a templomban megtisztul az ember. Kicsit magába száll, közel érzi Isten jelenlétét.

– Én már nem sokat imádkozom benne – tűnődik félhangosan idős férfi, aki az idősek otthonából lép ki. – A halálom után talán az unokáim imádkoznak értem. De egy templom mégiscsak kellett már a falunak.

– Itt bizony elég szegény népek éltek – veszi vissza az asszony a szót. – A szegénység meg furcsa portéka ám! Ha hasonszőrű szegényekkel osztja meg az ember, nem fogy, inkább több lesz belőle. A gazdag meg nem kér a szegénységből. Így hát magára marad vele az ember, csak Istenre számíthat a nyomorában.

Gergó András polgármester szerint az elmúlt évtizedekben is mindig neki-nekibuzdult a falu. Az itt élők elhatározták, hogy felépítik a templomot. Közölték is szándékukat a megyével, onnan tovább „vándorolt" a kérelmük a politika és a hivatal útvesztőiben. Soha nem tiltották, de nem is támogatták. Tűrték a szándékát, miközben óvatosan ügyeltek rá, nehogy megvalósuljon a közösség elhatározása.

A miséket egy grófi kastély kápolnának használt szobájában tartották, és tartják ma is. Ha csak azok akartak volna templomot, akik misére jártak, bizony az alapozásig sem jutottak volna. De hát a hit Ikrényben sem azonos a vallásgyakorlással. Szinte egyöntetű volt az összefogás a rendszerváltás tájékán: templom kell a falunak.

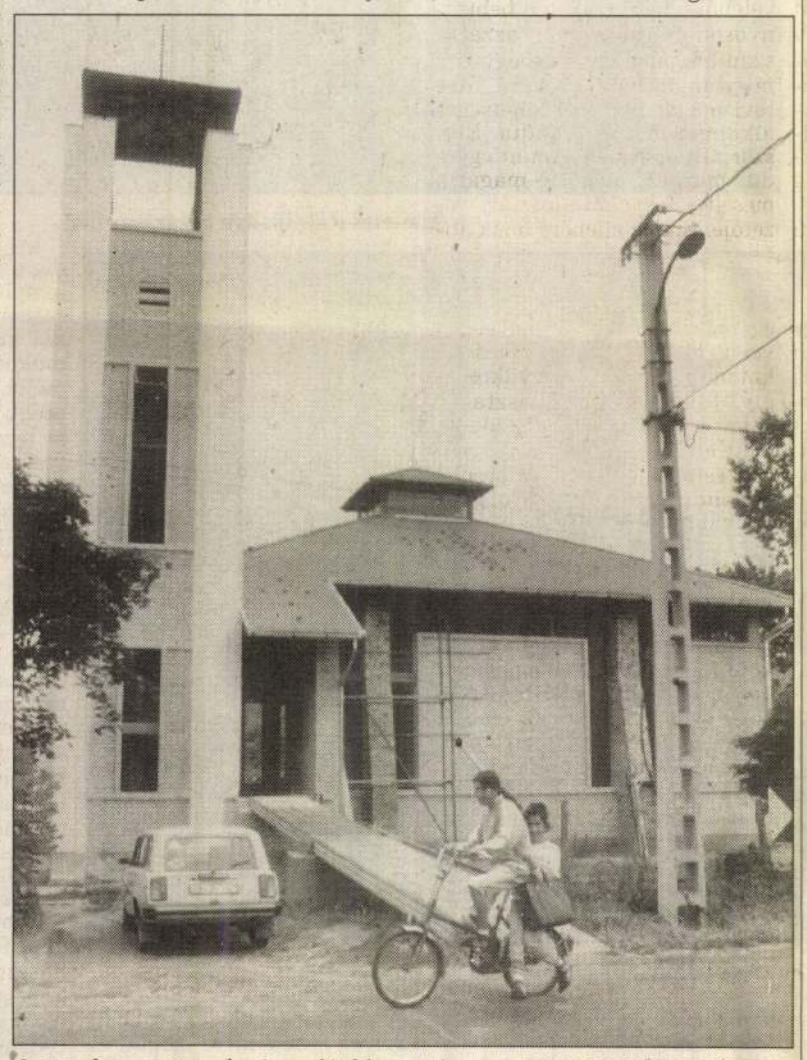

A templom az összefogás erejét bizonyítja BOROS JENŐ FELVÉTELE

Ikrényben az SZDSZ szimpatizánsai győztek. Gergó András is a szabaddemokraták támogatásával lett polgármester. A község önkormányzata azonban nem szakadt szét a pártérdekek mentén. Hivatalosan bejegyzett pártként egyébként is csak az SZDSZ működik a faluban.

Tavaly tavasszal létrejött a faluban az Ikrényi Templomért Alapítvány. A fővédnök az erről a vidékről származó *Varga Béla*, a Nemzetgyűlés egykori elnöke lett. Nemcsak bátorítást adott, anyagilag is támogatta az alapítványt. Isten segítségét kérte, hogy megérje a Szent Kereszt Felmagasztalása nevű templom felszentelését.

Időközben más plébános került a településre. Visszatért – ha vissza nem is költözött – egykori falujába a szomszédos települések lelkipásztora, *Czank Vilmos*.

– Kétszázhetvenezer forinttal kezdtük el a munkát – meséli a plébános, aki szó szerint az építésvezető szerepét vállalta magára. – Igen, sokat segített az önkormányzat, havonta százezer utalt át folyamatosan az alapítványnak. A faluból származott történész, *Csóka Ferenc* lefordította a Szűz Mária életéből című könyvet. A bevétel jelentős részét fölajánlotta a templomépítésre. A megyés püspök segítségével külföldről is kaptunk támogatást. És adakoztak a hívők. A legtöbbet a szegények adták, de volt bizony 50-100 ezer forintos hozzájárulás is. Gyakorlatilag azt mondhatom, csak a nagyon gazdagok nem támogattak bennünket. Tudja, a milliomosok nemigen építenek templomot. A pénz egy bizonyos összeghatár felett már hatalmat ad. Akinek erre van reménye, az inkább gyűjtöget, mint adakozik.

Végül is alig több, mint tízmillióból szeptemberre felszentelésre kész lesz az ikrényi templom. Egy siófoki mérnök, *Ripszán János* tervezte. Korszerű, átlós elrendezésű épület. Érdekessége, hogy messziről úgy látszik, mintha a tető lebegne a falak fölött.

Két harangot is megrendelt már a falu a híres őrbottyáni öntőmesternél. A plébános és a polgármester szerint – mint minden maradandó épület – az ikrényi templom is kifejez valamit ebből a korból, az itt élő emberek gondolkodásmódjából, ízlésvilágából. Nemcsak a pénz hiányát, hanem az összefogás erejét is. Azt, hogy ebben az átmeneti korban egy kis településen miként tud együtt élni az egyház a falu önkormányzatával. Egyenrangúan, a másik méltóságát és hatáskörét tiszteletben tartva – a közösség szolgálatában.

Hajba Ferenc

Lista az alkalmi árusítóhelyekről

A Földművelésügyi Minisztérium és a fővárosi, megyei önkormányzatok közös közleményt tettek közzé a mezőgazdasági termelők idényjellegű mezőgazdasági termékeinek alkalmi díjmentes árusítóhelyeiről

A Csarnok- és Piaci Kereskedők Kamarája által – az áfatörvényben előírt nyugtaadási kötelezettség miatt – kezdeményezett demonstrációs „kényszerszabadságolási" időszakra az árumentés és a lakosság kiegyensúlyozott ellátása érdekében az alábbiakról tájékoztatjuk a termelőket és fogyasztókat.

1. Az önkormányzatok a piacokon, vásárcsarnokokon kívül a mezőgazdasági termelőknek alkalmi árusítóhelyeket jelöltek ki. Ezeken az árusítóhelyeken közvetlen fogyasztói és nagybani értékesítésre is lehetőség van. Ezért felkérjük a fogyasztókat és a termelőket, hogy ezen időszak alatt vegyék igénybe a kijelölt árusítóhelyeket.

2. A termelők az alkalmi árusítóhelyeken korlátozás nélkül árusíthatnak idényjellegű mezőgazdasági termékeket, melyhez közterület-foglalási engedélyt nem kell kérniük, s helypénzt sem kell fizetniük.

3. A termelők – értékmentés és az értékesítés ideiglenes jellegére tekintettel – a mezőgazdasági termék mennyiségétől függetlenül mentesülnek a nyugtaadási kötelezettség alól.

4. Az alkalmi idényjellegű árusítóhelyek címjegyzékéről az illetékes önkormányzatok adnak tájékoztatást.

5. Felkérjük a termelőket, hogy a kijelölt alkalmi árusítóhelyeken a tisztasági követelmények betartásával járuljanak hozzá a kulturált árusításhoz.

A főváros zöldség és gyümölcsellátásának kiemelt fontosságára való tekintettel, a fővárosi önkormányzatok az alábbi alkalmi elárusító helyeket jelölték ki a mezőgazdasági termelők részére.

Belső Óbudán: Bécsi út–Vörösvári út sarkán lévő buszpályaudvar és környéke

Békásmegyer: Újmegyer téri buszvégállomás

VI. kerület:
Hunyadi téri csarnok és piac piaci részén

IX. kerület:
a/ Mg-i termelői árusítóhelyek:
Ferencz tér; Mester u.–Vágóhíd u. sarok; Bakáts tér; Vágóhíd u. VOLÁN-végállomás; Aszódi úti lakótelep (BKV-autóbusz-végállomás); Pest-Buda mozi mellett; Csengettyű u. 1.; Határ út–Gubacsi út sarok; Soroksári 158. sz. előtt; Ecseri út 2. (metróállomásnál)

b) Nagytermelők részére biztosított árusítóhelyek:
Aszódi úti lakótelep (BKV autóbusz-végállomás); Határ út–Gubacsi út sarok

XI. kerület:
Mg-i termelői árusítás a kerületben az alábbi kivételektől eltekintve mindenütt lehetséges:
Gellért téren; Bartók Béla úton a Hamzsabégi útig; Kosztolányi Dezső téren; Bocskai úton a Fehérvári úttól a Karolina útig; Október huszonharmadika utcában; Fehérvári úton; Móricz Zs. körtéren; Budafoki úton a Gellért tértől az Irinyi József utcáig; Gellért-hegyen; Villányi úton; Irinyi József utcában; Karinthy Frigyes úton; Kelenföldi városközpontban (Tétényi út–Etele út kereszteződése, kivéve a Csarnok és Piac Igazgatóság által kijelölt termelői helyen); Fehérvári út és Vegyész u. kereszteződésében; Tétényi úton; Etele úton

Nagytermelők részére biztosított árusítóhelyek:
Kelenföldi lakótelep (Vahot utcai parkoló); Örmezői lakótelep (Menyecske utcai háztömb mögötti parkoló); Gazdagréti lakótelep (Rétköz utcai parkoló; Gazdagréti út parkoló a busz végállomásnál); Fehérvári úti lakótelep (Sáfrány u. 46. parkoló)

XII. kerület:
Böszörményi út 1. sz. előtti járda; Kútvölgyi út–Kútvölgyi lejtő sarok; Apor Vilmos tér–Törpe utca sarok; Farkasréti temető 2. sz. kapu jobb oldala; Goldmark Károly út–Határőr út sarok; Orbán tér 4–6. sz. előtti terület; Dániel út–Szarvas Gábor út sarok

XIV. kerület
Szombatonként 6–12 óra között a Bosnyák utcában a piac mögött

XIII. kerület:
Mg-i termelői árusítás a kerületben az alábbi helyek kivételével engedélyezett:
Szt. István körút, Nyugati tér, Váci út, Lehel út, Béke út, Dózsa Gy. út, Róbert Károly körút, Béke tér, Lehel tér; Váci út–Róbert Károly körút kereszteződése, VOLÁN-pályaudvar és térsége; az Alkotmánybíróság melletti parkoló, Aluljárókban, s az onnan kitorkolló tereken

XVIII. kerület:
Havanna lakótelep: Baross u.–Margó T. u. kereszteződése; Kisfaludy u. 82. buszvégállomás; Martinovics tér; Alacska úti lakótelep, az ABC-nél lévő buszmegálló körül;

XX. kerület:
Soroksár Hősök tere; Vágóhíd utcai lakótelep ABC-áruház előtti része.

Aki Jehova mellett tanúskodik, nem lehet képviselő

A Népstadion megállójánál kiürül a metró. Tódul a nép a Budapest Sportcsarnok felé, Jehova Tanúinak kongresszusára. Az emberek mintha nem akarnának tudomást venni arról, hogy a vallási szervezetet néhány hónappal ezelőtt destruktív szektának bélyegezték a parlamentben.

– Csökkent vagy növekedett Jehova Tanúinak a száma azok után, hogy az Országgyűlés megtagadta önöktől a költségvetési támogatást? – kérdeztem Rakmányi Ernőtől, a szervezet hírszolgálatának munkatársától.

– Azzal kezdeném, hogy Jehova Tanúihoz nem lehet csak úgy belépni. Ahhoz, hogy valaki a közösség tagjává válhasson, hosszas Biblia-tanulmányozás szükséges, és az illetőnek az életmódjával kell bizonyítania, hogy megfelel azoknak a bibliai alapelveknek, amelyeknek az első századi keresztények fektették le az alapjait.

– Akkor úgy kérdezem: erősödött vagy gyengült a szervezet az utóbbi hónapokban?

– Azt hiszem, a parlamenti döntés ezt nem befolyásolta. Tehát azok, akik egyetértettek az általunk hirdetett bibliai tanításokkal, a közelmúltban ugyanolyan mértékben nyilvánították ki a szimpátiájukat, mint korábban. Az viszont tény, hogy egyesek jogi hátteret véltek kapni bizonyos atrocitások elkövetéséhez. Veszprémben például Bibliát égettek a város főterén.

– Milyen nemzetközi visszhangja volt a magyar parlament döntésének?

– A nemzetközi visszhangról semmit sem tudok mondani, de azt szeretném megjegyezni, hogy Jehova Tanúi eddig sem kértek állami támogatást. A közösség tagjainak önkéntes adományaiból tartjuk fenn magunkat. Ez egyébként nem igényel jelentősebb összeget, hisz nincsenek fizetett alkalmazottaink, nincs jelentős adminisztrációnk és – a nemrégiben elkészült irodaházunk kivételével – nem tartunk fent olyan létesítményeket, amelyek sok pénzt emésztenének fel. Ha már a külföld szóba került: Olaszországban vagy például Spanyolországban a Jehova Tanúi vallásszervezetet történelmi egyháznak ismeri el az állam. Nem hiszem, hogy Magyarország ki fog lógni a sorból.

– Ennek most kevés jelét látni.

– Reméljük, hogy hamarosan változás történik, mivel nem a társadalom általános véleményét tükrözi a jelenlegi állapot.

– Miért, mi ma a társadalom általános véleménye?

– Az, hogy a vallás mindenkinek a magánügye. Ezt nem én állítom, hanem a Gallup Intézet felmérése, amely a mi tapasztalatainkat támasztja alá. Az emberek úgy vélekednek, hogy az államot és az egyházat külön kell választani. Ebben egyetértünk.

– A budapesti konferencián – amennyire követni tudtam – nem esett szó aktuálpolitikáról...

– Jehova Tanúi nem lobbyznak és nem foglalnak állást politikai kérdésekben. Ennek a rendezvénynek a Biblia-oktatás volt a célja.

– Vajon minek tulajdonítható az önök iránti ellenszenv? A tanításaiknak, tehát például annak, hogy önök nem ismernek el semmiféle földi kormányzatot, vagy pedig annak, hogy meglehetősen militáns módon terjesztik a vallásukat?

– Ezt én nem tudom megítélni. Jehova Tanúi egyébként nem kérdőjelezik meg az állam fennhatóságát, közösségünk tagjai pedig igyekeznek mindenkivel jó kapcsolatokat ápolni. Ami az atrocitásokat illeti: a magyar társadalomban általánosságban érezhető a türelmetlenség bizonyos kisebbségekkel szemben. Ezt én inkább műveltség, intelligencia, kultúra kérdésének tekintem.

– Csodálkozom azon, amit az állam fennhatóságáról mondott. Ezek szerint én rosszul tudom, hogy önök egyedül az isteni kormányzatot ismerik el maguk fölötti hatalomnak?

– Az egészen pontos meghatározás az, hogy Jehova Tanúi megadják a földi kormányzatoknak azt a tiszteletet, ami jár nekik, de amit a Biblia Istennek járó tiszteletként határoz meg, azt mi természetesen Istennek adjuk meg. Jehova Tanúi elfogadják az állam minden olyan törvényét, amely az adófizetésre, a társadalmi rendre és a békére vonatkozik, de azokban a kérdésekben, amelyek a Biblia tanításai szerint ellenkeznek Isten nézetével, Istent tekintjük a felsőbb hatalomnak.

– Közismert, hogy Jehova Tanúi nem vállalnak fegyveres katonai szolgálatot. Említene ehhez hasonló eseteket?

– A gyülekezeti és a sajtószabadság terén voltak korábban konfliktusok, hiszen a Jehova Tanúinak közösségi élete meglehetősen aktív. Rendszeres összejöveteleket szervezünk, és igen sok sajtóterméket adunk ki, amit csak demokratikus körülmények között lehet megtenni. Máskülönben úgy érzem, hogy a katonai szolgálat problémája is olyan kérdés, amely a demokrácia fejlődésével megoldódik. A liberális törvények lehetővé teszik, hogy mindenki eldöntse, milyen fokon kíván a katonai szolgálatban részt venni.

– Önök liberális nézeteket képviselnek?

– Nem lehet ezt politikai állásfoglalásként minősíteni. Semmilyen pártnak nem vagyunk a tagjai, és nem támogatunk egyetlen politikai irányzatot sem, mert a vallásunk, ami szigorúan a Biblián alapul, ezt kizárja.

– Vagyis Jehova tanúja nem lehet párttag?

– Valóban nem lehet, és sehol a világon nincs parlamenti képviselőnk. Választások esetén úgy mutatjuk ki a semlegességünket, hogy nem megyünk el szavazni.

Czene Gábor

CIKKÜNK NYOMÁN

Gati: Sohasem mondtam

Hol az a jobbközép? című, július 9-ei cikkében *Kőszeg Ferenc* tévesen idéz, amikor azt írja, hogy én „egyenesen kívánatosnak" tartok egy „Fidesz–SZDSZ–MDF koalíciót". Ilyesmit sohasem mondtam. Amint azt az *MTI* és a *Magyar Nemzet* tudósítói pontosan jelentették másnap, én egy június 11-i washingtoni tudományos ülésszakon megjegyeztem, hogy Csurkáék kiválásával egy ilyen hárompárti koalíció 1994-ben alighanem *lehetséges* lesz. Nem egy magamfajta külföldi kibic, hanem a magyar választópolgárok és a magyar politikai vezető réteg dönti majd el, hogy ez *kívánatos*-e vagy sem.

Szabadjon azt a nagy túlzást is helyreigazítanom, amely Clinton elnök közép-európai tanácsadójának titulál. Ezt az állást a Fehér Házban egy kiváló külpolitikai szakember, Jenonne Walker tölti be. Én augusztustól kezdve a külügyminisztérium politikatervezői osztályán foglalkozom közép-európai ügyekkel.

Charles Gati
Washington

❑

Charles Gati véleményére a Népszabadság június 12-i számában megjelent MTI-tudósítás alapján hivatkoztam. Itt az alábbi olvasható:

„...jó hír... hogy a Magyar Demokrata Fórum megszabadult Csurka Istvántól és egyes követőitől. Az így megtisztult MDF potenciális koalíciós partnere olyan centrista, liberális pártoknak, mint a Szabad Demokraták Szövetsége és a Fidesz. Gati várakozása szerint e három párt meg fogja találni a közös platformot, ami azt jelenti, hogy a magyar szélsőjobb politikai megnyilvánulásai, potenciális cselekedetei oda kerülnek, ahová valók: a politikai élet peremére."

A fentieket továbbra is megszívlelendő gondolatnak látom – talán ezért is „adományoztam" Gati professzornak fehér házi beosztást. Meggyőződésem azonban, hogy elemzéseinek eredménye a külügyminisztériumból is eljut az elnökhöz.

Kőszeg Ferenc

Német bányászok éhségsztrájkja

Keleten tömeges méreteket ölt a munkanélküliség

Tüntetés a kálibánya bezárása ellen

Az elszánt éhségsztrájkolók

Amikor ezeket a sorokat írom, harmadik hetébe lépett a türingiai Bischofferode negyven kálibányászának éhségsztrájkja. Négy férfit kimerültség miatt kórházban ápolnak, de újak léptek a helyükre, és a bányászfeleségek továbbra is mindennap leereszkednek a mélybe, hogy szolidaritásukat fejezzék ki a sztrájkolókkal.

Hétszáz munkahely szűnik meg, ha bezárják a bischofferodei bányát – márpedig bezárják, miután a bányászok képviselőinek küldöttsége még a kancellárnál is csak azt tudta kijárni, hogy két évre valamilyen más munkát próbálnak találni a sófejtőknek.

A bezárás hátterében az áll, hogy a nyugatnémet kálikonszernek le akarják nyelni (és nagyrészt már fel is falták) a szakértők egybehangzó véleménye szerint veszélyes keletnémet konkurenciát, amihez az erős nyugati ipari és tartományi lobbyk mellett a szakszervezetek és az állami vagyonügynökség révén a kormány is asszisztál.

Hétszáz munkahely – semmiség. Vagy talán mégsem az?

A német valutaunió, 1990 júliusa óta a volt NDK területén az iparban minden második munkahely megszűnt az erőltetett privatizáció és a keleti piacok összeomlása okozta bezárások és racionalizálások következtében.

A munkanélküliek aránya az öt keleti tartományban a hivatalos adatok szerint is meghaladja a 14 százalékot, egyes régiókban azonban 50 százalék körüli. E számítások nem vonatkoznak a burkolt munkanélküliekre, tehát azokra, akik úgynevezett munkateremtő állami intézkedések (többnyire továbbképző tanfolyamok) részesei (számuk mintegy 200 ezerre rúg), illetve azokra, akik rövidített – gyakran nullaórás – munkaidőben dolgoznak. (Utóbbiak aránya nagyjából 20 százalékos a keletnémet munkaképes lakosság körében.)

A szédületes ütemű és kiterjedésű ipartalanítás a volt NDK területén egészen a közelmúltig szinte megmagyarázhatatlanul csekély ellenállásba ütközött (sokan vádolják is a lényegében teljes egészében nyugati irányítás alatt álló szakszervezeteket, hogy nem léptek fel kellő eréllyel a keletnémet dolgozók érdekében, és elsősorban a régi – a nyugati – tartományok munkavállalóit képviselik). Mintha a feleslegessé vált dolgozókat megbabonázta volna a munkanélküli-segély. (A dolognak a volt NDK-ban sajátos lélektana van, hiszen míg korábban mindenkinek volt állása és jövedelme, a többség még a fogyasztás szabadságát sem élvezhette, hiszen az áruk és szolgáltatások krónikus hiánya közepette nem tudott mit kezdeni a pénzével, most viszont, a munkanélküli- és szociális segélyből is bármit megvehet – már amire futja. El kellett telnie egy kis időnek, amíg a keletnémet munkanélküli rádöbbent helyzete kilátástalanságára.)

A bischofferodei éhségsztrájkot az elkeseredettség szülte, s bár szinte biztos, hogy sem a kormány, sem a kálibánya bezárását elrendelő állami vagyonügynökség – a Treuhand – nem hagyja zsarolni magát (az ugyanis precedens értékű lenne), csaknem biztos, hogy az akció új helyzetet teremt: a még meglévő keletnémet üzemek dolgozói talán nem fognak szótlanul a munkanélküliségbe masírozni. (A kálibányászok sztrájkja kapcsán először fordult elő, hogy Németország minden területéről összesereglett üzemi tanácsi képviselők közös demonstrációt tartottak a veszélyeztetett munkahelyek megmentéséért, s leszögezték: a jövőben közös akciókra lesz szükség az üzembezárások és a szociális juttatások megnyirbálásának megakadályozására.)

Jelzés értékű – de annál nem több –, hogy mint mi is beszámoltunk róla, a minap Halléban pártot alapítottak a keletnémet munkanélküliek. Noha vezetőjük programnak aligha nevezhető nyilatkozata meglehetősen naiv – a többi között arról van benne szó, hogy a nagyvállalatoknak felelősséget kell viselniük a munkanélküliekért, részt kell venniük új munkahelyek létrehozásának finanszírozásában, havi tízezer márkában kell maximálni a kiugró és 3500 márkára kell emelni a „normális" jövedelmeket – a zászlóbontás azt mutatja, hogy a munkanélküliek nem tartják kielégítőnek a meglévő struktúrákat: a már a törvényhozásban lévő és a parlamenten kívüli pártokat, a szakszervezeteket érdekeik érvényesítésére.

A keletnémet munkanélküliség szakértők szerint tartós társadalmi és persze politikai tehertétel marad, nem sok esély van ugyanis rá, hogy az utcára tett emberek tömegei egyhamar újra munkát kapjanak. Különösen súlyos probléma a nők foglalkoztatása, ami az NDK-ban természetes volt, a nyugati tartományokban viszont elenyésző.

A szolgáltató szféra viszonylag kevés új elhelyezkedési lehetőséget teremt, mert ágazatai az előző rendszerben is sok munkaerőt lekötöttek, strukturális átalakulásuk viszont nem jár az álláskínálat számottevő növekedésével.

A kis- és közepes vállalkozások számának gyarapodása ugyan biztató, ám üteme nem elég jelentős ahhoz, hogy hamar és nagy számban felszívja az állástalanokat.

Tökéletesen új gazdaságfejlesztési koncepcióra és foglalkoztatáspolitikára lenne szükség ahhoz, hogy a keleti tartományok ne a krónikus munkanélküliség béklyójával éljék át a következő évtizedet.

Súlyosbítja a helyzetet, hogy az 1989–90-es rendkívüli konjunktúra – amit a valutaunió eredményezett és kizárólag a nyugati cégek élveztek – szinte semmivel nem járult hozzá a keleti tartományok gazdasági szerkezetének korszerűsítéséhez, de még a volt NSZK-ban sem növelte tartósan az álláskínálatot. Közben ez a növekedési bónusz elolvadt, a keletnémet gazdaság egyelőre kilátástalan átalakulási válságba került, a nyugatnémetet pedig utolérte a fejlett ipari országokat hosszabb ideje markában tartó recesszió.

A tömeges munkanélküliség kísértette immár az újraegyesített Németország egészét bejárja. A hivatalos adatok szerint ma mintegy 3,5 millió az állástalanok száma, a burkolt munkanélküliekkel együtt pedig eléri az 5,5 milliót. Jövőre optimista becslések is a szám további félmilliós növekedésével számolnak, míg a legborúlátóbb prognózisok szerint hétmillióan lesznek állás nélkül.

Nem véletlen, hogy a német sajtóban egyre gyakrabban emlékeztetnek Weimarra, arra, hogy annak idején kisebb arányú munkanélküliség is elegendő volt Hitler és a nácik hatalomra jutásához.

A munkanélküliség, írják, nemcsak a jólét elvesztését jelenti, hanem lelki tehertétel és egyben a politikai radikalizmus táptalaja is. A németek toleranciájának mérséklődése – ami gazdasági helyzetük rosszabbodásából ered és egyebek között az idegenellenes hangulat terjedésében csapódik le – figyelmeztető jel a politika és a gazdaság számára: valamit tenni kell, mert a munkanélküli-tömeg elégedetlensége veszélyes és kiszámíthatatlan politikai robbanóeleggyé válhat. A kérdés csak az, hogy mit lehet tenni ellene?

Edzard Reuter, a Daimler-Benz konszern elnöke nemrég óva intett mindenkit az illúzióktól, hogy a mostani recesszió elmúltával és egy újabb fellendülési ciklusban majd megoldódnak a súlyos foglalkoztatási gondok. Szerinte a most tömeges leépítésekre kényszerülő vállalatok olyan technológiai korszerűsítéseket valósítanak meg és olyan termelésszervezési módszereket vezetnek be, amelyek karcsúsítják a gyártási folyamatokat, következésképpen mind több feladatot testálnak a gépekre. Azt sem hiszi, hogy a szolgáltató ágazatok képesek lesznek felszívni a feleslegessé vált munkaerőt.

Reuter nincs egyedül e véleményével: általánosan elterjedt nézet Németországban, hogy a munkaerő túl drága, a tőke viszont hozzá viszonyítva túl olcsó. Kétféle megoldás kínálkozik: a munka olcsóbbá tétele vagy a beruházások drágítása. Németország a legújabb kormánydöntésekből ítélve az előbbi megoldás mellett döntött, drasztikusan megnyirbálja a szociális kiadásokat, és adókedvezményekkel, valamint a kamatok mérséklésével ösztönzi a gépi beruházásokat.

A munkanélküli- és szociális segélyek csökkentése mögött az az elgondolás áll, hogy növelni kell a segélyek és a munkabérek közötti különbséget, mert akkor sok, ma betöltetlen állásra jut majd jelentkező.

Alighanem olcsó demagógia ez, hiszen közismert, hogy a legrosszabbul fizetett munkákat (amelyek bére a segélyekhez közelít) hosszú idő óta a vendégmunkások és a feketén foglalkoztatott idénymunkások végzik el, ezért a mostani markánsan antiszociális kurzus könnyen oda vezethet, hogy egyrészt a munkaadók felhatalmazva érzik majd magukat, hogy ők is megnyirbálják béren kívüli juttatásaikat (máris javában ezt teszik), a munkanélküliek körében pedig egyre nagyobbá válik a szociális segélyre szorulók aránya és vele az elkeseredettség.

A kelet-európai térség átalakulása szintén közrejátszik a közép- és hosszú távú német foglalkoztatási helyzet alakulásában. A német nagy- és külkereskedők szövetsége a minap kimutatta, hogy egy német munkavállaló költségeiért hetven oroszt, 38 bolgárt, 18 lengyelt, 17 csehet vagy 10 magyart lehetne foglalkoztatni. Olyan vonzerő ez, amihez foghatót eddig csak a Távol-Kelet mutatott a nyugat-európai vállalkozók számára. Ha sikerül kellő politikai stabilitást és elfogadható működési feltételeket társítani mellé, a német cégek előbb-utóbb tömegesen helyezik majd át termelésüket a földrajzi fekvés szempontjából Ázsiánál lényegesen kedvezőbb kelet-európai régióba.

Elképzelhetetlen, hogy a német munkaerő árát olyan szintre tudnák süllyeszteni, ahol az versenyképessé válna a kelet-európaival. Ma már nem tűnik járhatónak a tőkedrágítás útja, ami kedvezett volna a német munkaerő foglalkoztatásának, ezért az egyetlen megoldás az lehetne, ha a munkahelyeket külföldre telepítő német vállalatokat különadókkal arra köteleznék, hogy forgassák vissza nyereségük egy részét a hazai foglalkoztatáspolitika finanszírozására.

Ehhez persze előbb meg kellene fogalmazni egy korszerű hosszú távú országfejlesztési koncepciót, határozott prioritásokkal, hogy a repatriált jövedelmeket értelmesen lehessen hasznosítani, például a keleti tartományok ökológiai szanálására (ami mellesleg jelentős munkahelyteremtő hatással is járna), a kutatás-fejlesztés, az oktatás, az egészségügy finanszírozására. Egy ilyen koncepció teljesen újfajta gondolkodást feltételez, ami a harmadik kormányzási ciklusa végéhez közeledő német keresztény–liberális koalíciótól nem várható el. A konzervatív tábor és a szociális irányzattól végleg elfordult radikális liberális útitársaik minden jel szerint arra látnak történelmi esélyt a „létező szocializmus" kísérletének látványos csődje után, hogy olyan területeket is visszafoglaljanak a tőke hatalma számára, amelyeken a történelmi fejlődés során egyszer már a bérből és fizetésből élőknek is sikerült szóhoz és némi befolyáshoz jutniuk. Magyarán: megszerzett munkavállalói jogok visszavételéről van szó. Egyelőre nem érzékelhető, hogy akiknek az lenne a dolguk – elsőül a német szociáldemokraták –, képesek lennének az ellenpólus érdekeinek hatékony képviseletére.

Bonn, 1993. július

Léderer Pál

BBC – egy legenda vége?

A BBC-ről, a brit hírszolgálati rádióadóról a legutóbbi időkig megalapozottan az volt a vélemény, hogy a világ legobjektívabb, legelfogulatlanabb rádióállomása. A nem angol nyelvű műsorokat sugárzó külföldi szolgálata igen sokat tett annak érdekében, hogy világszerte számos, elnyomatásban élő nép anyanyelvén propagálja a demokrácia eszméit, és ezzel végső soron maga is kivegye a részét a tekintélyelvű politikai rendszerek fölszámolásából. Ez azonban – ráadásul éppen az ország demokratikus hagyományaira büszke brit sajtó jóvoltából – az utóbbi időben mind gyakrabban megkérdőjeleződik.

A brit lapokban az elmúlt néhány évben egyre gyakrabban láttak napvilágot olyan írások, amelyek csöppet sem festettek hízelgő képet a BBC berkeiben újabban tapasztalható állapotokról. Méghozzá korántsem szenzációhajhász bulvárlapokban. 1992–93-ban több mint tíz cikk elemezte – főleg olyan újságokban, mint a The Times, az Independent vagy a Daily Telegraph –, hogy a BBC adminisztratív vezetése egyre leplezetlenebb önkénnyel avatkozik bele a műsorokat készítő munkatársak munkájába; konkrét esetek sorát számlálták elő, amikor önkényesen beleszólt a műsorrendbe, megcenzúrázott egyes műsorokat vagy próbált befolyást gyakorolni nagy szakmai tapasztalatokkal rendelkező szerkesztőkre, tudósítókra, riporterekre, és ha azok az effélé politikai és szakmai beállítottságukra nehezedő, hol csak burkolt, hol leplezetlen nyomásnak mégis próbáltak ellenszegülni, nem egy esetben az utcára kerültek.

E cikkek szerint a BBC-nél általánossá válóban van a megfélemlítettség, sőt a testületi terror légköre, ami nyilván érezteti a hatását a műsorkészítő munkatársak munkájának színvonalán is. Egy részük, érthető kenyérféltésből, óvakodik tőle, hogy kezdeményezőkedve, vállalkozókészsége, önálló elképzeléseinek érvényesítése érdekében dacoljon a kicsinyes kötözködésekkel és a súlyosabb gáncsoskodásokkal, mert tart attól, hogy ezzel az állását kockáztatná. Mások, mérgüket magukba fojtva, egyszerűen legyintenek a fensőbbség diletáns utasításaira, és a vállukat vonogatva végrehajtják a parancsokat.

A brit sajtóbírálatok jellegére és hangnemére már a cikkek címei is jellemzők: „BBC: más törvények a vezetőségnek, mások a beosztottaknak"; „A BBC-Gulag"; „Hírek a Kremlből" (ez az írás a BBC-ben újabban kialakult légkört a Brezsnyev alatti Szovjetunió légköréhez hasonlítja). Ennek az utóbbi cikknek a szerzője, Miles Kington arról ír, hogy a BBC jelenlegi vezetői fenyegetőzésekkel, igazságtalan büntetésekkel, és a velük szemben lojalitást tanúsítók leplezetlen favorizálásával igyekeznek biztosítani hatalmi helyzetüket. Másfelől – írja Kington – a tehetséges, önállóan gondolkozó munkatársakat, akik ellenben (vagy éppen e tulajdonságaik következtében) szembeszállnak az olyan vezetői törekvésekkel, hogy ők se legyenek többek a gépezetbe engedelmesen illeszkedő apró fogaskerekeknél, egyre-másra alacsonyabb beosztásokba helyezik, elveszik tőlük önálló műsoraikat, eltávolítják őket a mikrofonok közeléből, megfosztják őket korábbi felelős posztjaiktól, ezeket tehetségtelen talpnyalóikkal töltve be, akik szemrebbenés nélkül hajtják végre a vezetés szakmailag legvitathatóbb ötleteit is, és ezzel sikerül gyors karriert befutniuk.

A Sunday Times egy cikke szerint ezek a kedvezőtlen tendenciák a BBC egészére vonatkozóan érzékelhetők ugyan, de különösen erősek a nem angolul sugárzó külföldi adások esetében. A lap által is említett legkirívóbb példák főleg a volt kommunista országoknak szóló műsoroknál tapasztalhatók. Ezek közül is a legnagyobb létszámmal dolgozó és a legtöbb külföldi által hallgatott orosz nyelvű hírszolgálat viszi el a pálmát, főleg 1988 óta, amikor bizonyos David Morton került ennek élére. Morton viszonylag igen rövid idő alatt lecserélte a BBC orosz szolgálatának szakmai arculatát addig meghatározó törzsgárdáját, és helyére olyan stábot hozott össze, melynek tagjai tehetségben, sőt alapműveltségben, politikai tájékozottságban messze elmaradnak ugyan a korábbi gárdától, viszont készséggel vetik magukat alá közvetlenül Morton, és tágabban a BBC nagyobb „alkalmazkodókészséget" követelő vezetési stílusának.

Némely brit lapok a műsorokba való politikai természetű, nyíltan nevén nevezve: cenzurális beavatkozásokat konkrét példákkal is illusztrálják. Kirívó esetként említik azokat a belső utasításokat, amelyek időről időre tudatják a műsorkészítőkkel, mikor „időszerű" és mikor nem Jelcin vagy más orosz vezetők bírálata. Az ilyen konkrétumok kimondatlanul is azt sugallják, hogy a BBC, föladva legendássá vált hagyományos pártatlanságát, újabban hajlamos igénybe venni hol a tendenciózus elhallgatás, hol a szépítő tálalási mód eszközét is a „célországok" lakosainak közvetlen politikai befolyásolására.

Elgondolkoztató egy időbeli egybeesés: a BBC orosz szolgálatánál nagyjából azzal egy időben következtek be ezek a változások, amikor az akkor még létezett és Gorbacsov irányítása alatt állt Szovjetunióban megszüntették több orosz nyelvű nyugati rádióadó, közöttük a BBC zavarását. Más szóval, nem teljesen kizárható, hogy a brit lapok említette személyi és hangnembeli változásokban a korábbi szovjet, illetve a mai oroszországi vezetés várakozásai közvetlenül vagy áttételesen – ha nem is kizárólagosan – szintén fontos szerepet játszottak.

Könczöl Csaba

Ripszám Henrik

Ripszám Henrik irigyelésre méltó festő. Életének nagy részét hosszú, hosszú utazásokkal töltötte, s állandó lakóhelye már régen London. Üde vízfestményeket hozott Délamerikából, a Himalájáról, Japánból, Kínából, az Andeszekről. Itthon talán most állít ki először, s örömmel nézzük a képeit, magyar ember világjáró sikerének dokumentumait. Képes folyóiratok szép illusztrációinak hatnak ezek a vízfestmények, de igazán szépek és hatásosak. Már az olajfestményei sokkal sekélyebbek, s ott derül ki, hogy azért nem igazi festő, inkább mesterember, mint művész. Ügyes illusztrátor, de szintelen egyéniség. Ahol nem a szokatlan téma viszi a képet, hanem a festő választja ízlése szerint a problémát és a technikát — ott teljesen érdektelen s pillanat alatt elfelejthető. Az aquarell az ő birodalma, bámulatos készséggel játszik a vízfestékes ecsettel, s szeretetreméltó egzotikus színfoltokat termel jóízlésű polgárok lakásai számára.

Móricz Virág dr.

Képzőművészeti Kiállítások Budapesten.

Tátra, 1938. II. 3. n.

Ripszám Henrik

Csoportkiállítás az
Ernst-Múzeumban
Pesti Napló
1938 febr. 20

Ripszám Henrik eddig külföldön élt. Itthon most szerepel először, színes és változatos anyaggal. Alapos felkészültségű festő, ízléses és kellemes.

Ripszám Henrik

Ripszám Henrik külföldön él. Olajfestményei, nagyobb kompozíciói az új realizmus jegyében készülnek; vízfestményei színes és friss helyszíni felvételek japáni, perui és boliviai utazásairól.

(dr. d.m.) Ét művész
csoportkiállítása.
Magyarország
1938 febr 20.

Ernst Lorenzberg

Konrol-dvrtal, 3 drb.

Ripszám Henrik

MŰVÉSZET

Az Ernst-Muzeum csoportkiállitása

Öt meglehetősen különböző festő képeit s pár szobrát mutatja be ezuttal az Ernst-Muzeum. Külön termekbe vannak szétosztva müveik, bizvást mellőzhetjük hát művészetük közös vonásainak keresését a közös megjelenés mellé.

Ripszám Henrik művei fogadnak az első termekben. Határozott tehetségét hányt-vetett élet, sokféle kultura átélése és sokféle stilus megismerése dolgozta ki. Élt Délamerikában, Japánban, az Indiákon, dolgozott grafikában, szőnyeg- és textilművészetben, kiállitott az északi államokban. Jó ezt előre tudnunk róla, hogy ne lássuk feltünőnek és keresettnek, hogy ily roppant távolságokból és impressziókból keresi össze tárgyait. Stilusa is többféle: mintha 4—5 különböző festő festette volna. Rajzban látszik legerősebbnek, ecsetjével és szinfelrakásával is rajzol. Igen erős jellemző, Feleségem cimü képe igen jó portré. Néha impresszionista. Kék Szimfoniája pointilista, Hegyi Beszéde erőltetett egyszerüsködés. Apostol szobrát is erőltetett pointilista technikájunak mondhatnók.

C'est le 10 juillet 1843, à Pozsony (Presbourg) où siégeait alors la diète, que fut émise pour la première fois l'idée de transporter l'assemblée à Pest. Cette dernière ville

Magyarság 1938 febr. 20

du chef-d'œuvre de sa vie, le Parlement hongrois, vivait déjà en son esprit, bien qu'à l'état embryonnaire. Bien qu'il ne fût pas exécuté, ce projet lui valut des louanges. Une circonstance caractérise bien la puissance de travail de Steindl : à côté de ces grands travaux originaux et personnels, il s'occupait de restaurer nos monuments gothiques.

La grande œuvre de Steindl et en même temps la création néo-gothique la plus monumentale du siècle en Hongrie est le Parlement.

Tel qu'il apparaît dans la première conception du projet, (fig. 7) l'édifice donne l'impression d'être écrasé et étiré, bien que l'étendue du terrain qu'il recouvre soit la même que dans le projet mis effectivement à l'exécution. Ici, l'ensemble se rapproche davantage de l'horizontale, nous ne voyons pas encore l'entresol intercalé plus tard pour des raisons pratiques. Le jury invita Steindl à remanier son projet. Comparé au premier, le projet définitif est plus près de l'esprit du gothique. La coupole est plus haute, la

Ripszám Henrik

RIPSZÁN HENRIK sziéna tónusu, alig nehány ecsetvonásu aquarellje LÉNER JENŐ hegedümüvészről szép, müvészi munka.

Vadász Zoltán:
Magyar kiállítás
Londonban.
Ujság 1938 jún. 19.

RIPSZÁM *Henrik*, festő, * Németboly 1889. Az Iparművészeti Iskolában tanult. Svédországi és norvégiai képeit a Műcsarnok és a Nemzeti Szalón kiállításain mutatta be. A világháborúban orosz fogoly volt, 1922 tavaszán tért vissza. Gyűjteményes kiállítása volt 1924 januárjában a Nemzeti Szalónban. Felfokozott színeket használ, szereti a pasztellt, felfogása a primitívség felé hajlik.

E. Gy. II. 370

Megjegyezzük, hogy az inn
tekintettel és csak most

Megállapodásunkhoz hiven
nek erejéig

P lej. máju

Intézvényünket kérjük elf
küldeni és reméljük, hogy
váltani.

Szives válaszukat kérjük

Ripszám Henrik

Gyenthon Dokumi közlése

RIPSZÁM HENRIK 1889-ben született Német-Bolyon, Baranyamegyében. Tanulmányait az iparművészeti iskolán végezte Ujváry Ignác irányítása mellett, azután hosszabb tanulmányuton volta skandináv országokban. 1911-től svéd és norvég képeit a Műcsarnok és a Nemzeti Szalon kiállításain mutatta be. Résztvett a világháborában, Brussilovnál hadifogságba esett s mint fogoly, keleti és közép-Szibériába került. Folytatta művészeti tanulmányait s munkáinak javarészével 1922 tavaszán sikerült hazatérnie. Gyűjtőmenges kiállítása volt 1922 januárjában a Nemzeti Szalonban. Élénk, csaknem rikoltó színeket használ, szereti a pasztellt, felfogása a primitívség felé hajlik. Néhány rajzában (Budoár, öntöző orosz asszonyok) már-már a bizánci mozaikokra emlékeztet.

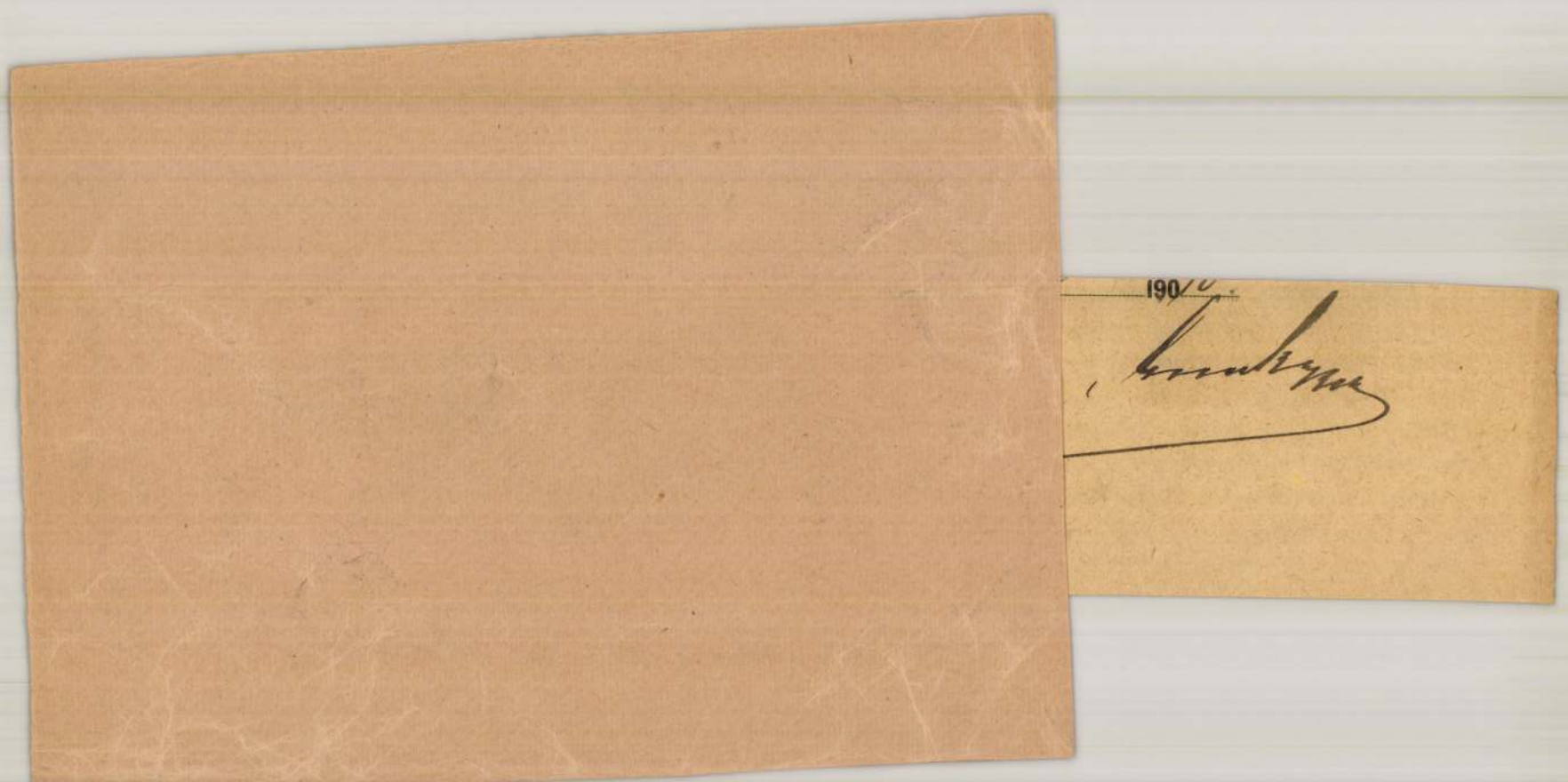
190

Ripszám Henrik

Szünidei pályázatom
II. díj.
Értimisk 1908/9.
10. l.

Dreher-Mauk
Nagys. Dr. Szentiványi Gyula
Lenke tér 7. I/5.

Ripszám Henrik

319	Est a Balaton felett, paszt.	3500
320	Est az Alföldön, paszt.	1600
321	Orosz őr, paszt.	1000

Nemzeti Szalon

1926. máj.

MAPE 12. Kiáll.

KIRCHNER JENŐ: Édesanyám

Ripszám Henrik

171. Kék hangulat,	olajf.	—	—	—	—	250.—
172. Gyengülő sugarak	„	—	—	—	—	120.—
173. Dömösnél	„	—	—	—	—	300.—
174. Kertünkből	„	—	—	—	—	150.—
175. Részlet ablakomból	„	—	—	—	—	80.—

Nemzeti Szalon

1915. ~~szept~~ sept.
őszi kiáll.

Ripszám Henrik ex- libris-kiállításából

átkozódva eltiltja, hogy öregasszony közelről nézegesse . . .

Megintlen gyün a torokgyík . . . Fullákol, köhög a csikó, dögledezve . . . Szuhay őrjöng a rémülettől, a haját tépi — és vízbe mártott zsákkal borogatja a torkát . . .

Éjjel meg következik az álom: hogy a csikó kerékbe hág, törik a lába! . . . Szuhay nagyot ordít, ugrik az ágyból, — egyenesen a falnak . . .

Máskor meg gyötrő álmában, kocsirúd fut a csikóba, — mire kólikát kap Mihály bácsi! . . .

Hát csak szörnyűséges gond csikót nevelni . . .

*

A zsivány kupecek meg összesúgtak hárman: Patajról a Tőri, Izsákról a Zsikla, Pestről meg a Számi . . .

— A rézangyalát a kutya parasztjának, — hát csak nem hagyjuk a szívünket megszakasztani? . . . Ide hallgassatok: Ellopatjuk a csikót! . . .

— Ez a beszéd! — hagyta helybe a Számi — ellopatjuk a csikót, aztán elvisszük a világ végére, — ott holtunk napjáig elgyönyörködünk benne . . .

— Jó, jó, — mondta a harmadik, — de előbb írást csinálunk róla, hogy a ló közös tulajdon, oszt nem adjuk el soha! . . .

Hát ilyen istentelen népek a vérbeli kupecek! . . .

— — — — — — — — — — — —

A „Dobosgém" olyan félnapi járóföldre fehérlett tőlünk . . . Ütött-kopott vén betyárcsárda volt, az Őrjeg-mocsarak szélén . . . Több likra szólt, mint a furulya, hogy akárhonnan jön a pandur, túlnan meg a betyár kisétálhasson a nádba . . .

Ide kutyagolt a három istentelen kupec: A Tőri, a Zsikla, meg a Számi . . .

A körösztlábú hosszú asztalnál két elszontyorodott fiatal betyár ivott — kontóra . . . Még annyira se böcsülték föl őket, hogy a gerendáról lógó lámpát fölgyújtották volna . . . Csak abból a gyatra fényből éltek, amit a rácsos söntésben füstölgő gyertya irgalomból lökött számukra . . . Merthogy a pandúrhadnagy Oroszi lett, szórványosan eresztett a betyárok kisipara . . . Ez az Oroszi Garibaldi alatt vitézkedett, — de nézzük csak az istentelen kupeceket . . .

Odatelepedtek a betyárok közé . . . Meggyújttatták a lámpát, aztán vacsorát, bort rendeltek . . . Jól tartották a két betyárt is . . .

Mikor aztán forró lett a szoba, vörösödött a legények füle, — asztalra csapott keményen a Zsikla:

— Osztán te Pali, ösmeritek-e a Szuhaynak fehér csikaját? . . .

— Az a! . . . Ösmerjük! . . .

— Hát osztán elhoznátok-e nekünk ezer pengőjér'? . . .

Meghökkent a legény, fejét hátra kapva, mintha pofon csapták volna: — Bajos az szörnyen, mer' hogy ösmerni köll Mihály bácsi öreg Szuhayt! . . .

— Ugyan erigy már! . . . Csak a hármas határfáig kergetitek! . . . Ott aztán mi már átvesszük! . . .

— Hát jó is volna, de ám a Mihály bácsi! . . .

— Csak egyetlen nekifutamodás! . . . Egy kis félóra! . . .

— Az a! . . . Aki nem ösméri Mihály bácsit! . . .

Ennek ódzott a bocskora . . . Nem mert újat húzni Szuhayval, — mire gyúrni kezdték a másikat a kupecek . . .

Az is húzódozott előbb, mintha akasztófa alá tessékölnék, folyvást Szuhayra hivatkozva, — de hogy oszt' külön-külön is ezer pöngőt kínáltak nekik, fölcsapott a két szerencsétlen cimbora . . .

*

Miska, a csikó, a belső gulyával legelt . . . A borjakkal, meg a fejőstehenekkel . . .

Másnap, harmatos alkonyaton, — ahogy Zsámboki hajtana befelé, — hát kicsap ám csak a kiserdőből, — mint az olajozott istennyila — lóháton a két betyárgyerek! . . .

Durrog a kezökben a karikás, esnek a gulyára, mint a farkasok, szétugrasztják, aztán a kiszakított csikót, — maguk előtt űzve, elnyargalnak, mint az eszeveszett . . .

Zsámboki ríva szalad a tanyába, jelenteni az eseményt . . .

Még el se mondja végig, már berobog az udvarra a Miska, rohan az istállóba és áll a jászolhoz a helyén . . .

Csak úgy szakad róla a tajték, röszked, mint a kocsonya, a farán meg vastag kolbászok a karikástól . . .

— Hújnye, az istenfáját a világnak, — borzadozik, Szuhay, — el akarták hajtani a bitangok! . . .

Másnap külön kifutó készült Miskának, a tanya-

udvar kellős közepén, — és le nem vette válláról a vasszögekkel töltött flintát Mihály bácsi...

*

Úgy vagy két álló hétig nem adódott elő hiba... Hajnalokig vigyáztuk a csikót valamennyien állig fegyverben...

Egy éjszaka aztán, — szurok sötét volt — az istállóban Miskát két felvont pisztolyos kocsis őrizte, — megint csak beütött az istennyila!...

Már, hogy csaknem éppen virradóra, gyűtt ám négykézláb, meg hason csúszva, meg lábújjhegyen sompolyogva, — a betyár...

Nem a Pali, — hanem a társa... a bátrabb, — akit a kupecek elsőnek bolondítottak...

A kiskését az édesapjának!... Mindenütt a szekerek, ekék, bokrok, kerítések, falak oltalma alatt, elvergődött szerencsésen az istállóig...

Az ajtó meg tárva-nyitva, — mert hisz' füllesztő kánikula volt...

Becsúszik, — föláll, — a két kocsis alszik — veszi a pisztolyokat — hajintja csecsről a kapszlit...

Azzal megyen a csikóhoz, de persze lábújjhegyen — és nem meri szóllítani...

Ez lett a veszte... Mert a csikó alszik, — éppen azt álmodja, hogy a két zsivány karikással szörnyen nadrágolja... Ebben a minutumban megreccsenik a hidlás, éppen a faránál, — a betyár lába alatt...

Fölriad a csikó és kirúg a két hátulsó lábával, mint az eszeveszett, nagyot ordítva...

Egyik patájával a betyárt homlokon találja, hogy az csak elvágódik szétrúgott fejjel...

A két kocsis fölriad, lármát csap... Rohannak lámpákkal, puskával, vasvillákkal... Pedig fölösleges: A betyár ott hever szörnyet halva...

Szuhay rögtön megállapítja: — Nem merte elsőbb szóllitani, nehogy a kocsisokat fölköltse!... A fölriadt állat ijedtében rúgta agyon!...

*

Megint csak morzsolódtak, múltak a hetek, — de a három gyalázatos kupec mindig a környéken jösszmékölt...

Leginkább a „Dobosgém"-ben devernyáztak és biztatták az árván maradt Palit, hogy tegyen még egy utolsó kisérletet... Kétezer pöngőt igértek neki— mire megint csak megbolondult az ágról szakadt... Hej! — pedig de szörnyen irtózott Szuhaytól!...

El is lopakodott az istállóig, — de visszasompolygott megkönnyebbülten: — Nem lehessen ott már, de semmit se csinálni, mert Mihály bácsi körösztvasat rakatott az ajtófélfára!...

A körösztvas reménytelen eset... Vasrúd, úgy egy méter magasan a két ajtófélfa között, akkora lakattal, mint egy abrakos tarisznya... Itt aztán megszünik minden tudomány; nem megy át a csikó se fölötte, se alatta...

Azaz dehogyis nem!... A három akasztani való kupec addig szaglászott jobbra meg balra, míg valami kiérdemesült zsivány a fülökbe nem súgta a kádenciát: — Összekötözitek a csikó első, majd meg a hátulsó két lábát; osztán rádüntitek, hogy ne puffanjon nagyot, jó magasra fölhányt szalmára... Ott sebesen lenyomjátok a fejét, mer' ha a fejét nem tudja emelni, akkor nem mozdítja a lábait se... Mindig először a fejével erőlködik... Most aztán összekötözitek az első lábait a hátulsóval — gúzsba... Aztán szalmát hintetek vékonyan az udvarig, oszt azon a síkos szalmán kihúzzátok mint a dögöt a körösztvas alatt, künn kantárt vettek a fejire, elvagdossátok a kötelet, oszt ahogy lábra kap föl a hátára, — oszt el ám, de sebesen!...

Másnap mindent akkurátusan megcsináltak... A végén Pali fölpattant a csikóra, ők hárman meg befutottak a rétbe...

A csikó dobogására fölriadt a tanya... Szaladt mindenki az istállóba, néznék a csikót, — de nincsen!...

Szuhay káromkodva spekulál, — merre vihették?...

A birtok lélekvesztő nádas ősrétek közt torpad... Csak háromfelé vagyon kiútja: Egyik a káptalani kaszálón, — de ott éjszakánként lakatos körösztgerendát húznak a hídra, mert a parasztok kocsiszám lopják a szénát... Másik Akasztó községen körösztül, — de ott meg a pandurok laktanyája előtt köll eldobogni... Harmadik meg az izsáki országút, — de akkor meg köll az egész ősrétet kerülni...

Ez az!... Ez a harmadik lesz az útja!... Hogy aztán belevethesse magát az izsáki paflagóniákba!...

— Nohát!... Ha én átvergődök körösztben a nádon, a hídig, az csak egy kis fertály óra... Hacsak bele nem veszekszek... Neki meg legalább fél órára van szüksége, hogy oda érjen...

— Gyerünk csak!... Adjatok hamar egy rudazó kötelet! — azzal vállán a rudazó kötéllel, keziben meg a rozsdás szögekkel töltött kétcsövü flintával, befurakodott a feneketlen nádasba Mihály bácsi...

Én meg mindenütt utána... Lehettem olyan tizenöt, tizenhat éves...

Mikor észrevett, elkezdett káromkodni és rám fogta a puskát: — Nem fordulsz vissza, az apád!... Bele akarsz veszekedni?...

Én csak mindenütt utána...

A nád meg a káka összehasogatja az arcunkat, kezünket... Sok helyen megúszunk, sok helyen lecsúszunk, lebukfencezünk a zsombikról, bele a degeszbe... Cipő, csizma, ruha rongyokban válik le rólunk, köpködjük a szánkból az iszapot és én úgy elfáradok, hogy sírok dühömben...

De csak előre, félholtan is!...

Egyszer aztán megszünt a nád, — s ott csillog előttünk a híd fehérre meszelt két korlátja... Elvágódok, mintha lebunkóztak volna, s szemkáprázva nézem, mit művel Mihály bácsi...

Fogja a rudazó kötelet és a híd két karfája között kifeszíti... Aztán odajön hozzám és a lábamnál fogva behúz az árokba... Maga is mellém fekszik, fegyverét újra porozza, a sáros kapszlikat kicseréli...

Aztán holtfáradtan várakozunk szó nélkül, — a poros országutat kémlelve...

Egyszer csak kevés idő mulva, megmutatkozott a lovasbetyár közeledő alakja...

Lépést jött... És látszott a magatartásán, hogy érzi, hogy a hídnál dől el a sorsa...

Úgy ötven lépésről megszorította a csikót és ránknyargalt mint a zivatar, — de Szuhay olyan öt-hat lépésről irgalom nélkül oldalba lőtte...

Lezuhant mint a zsák, s a másik pillanatban a csikó is elvágódott a kötélben...

Szuhay odaugrott, s mire a csikó fölpattant, ő már fogta is a kantárszárat...

Nem irtózott fölöslegest a betyár... Szuhay rozsdás vasszögekkel töltött flintája minden belső szervét szétlőtte... Halálnak halálával halt!...

*

— No, — most aztán már elég volt, — mondta az apám Mihály bácsinak... Vagy azonnal eladja a

Az Uj Idők következő számához mellékeljük Kosáryné Réz Lola A lángos című regényét, az Uj Idők mindama előfizetői számára, akik e regénysorozat hat kötetére 48.000 K helyett kedvezményes áron: 30.000 K-ért előfizettek.

azelőtt, végül azonban megint csak rátért az országgyűlés megnyitására.

— Mégis mikorra remélhető?

— November közepe előtt aligha.

— Szent Isten! — csapta össze kezeit Lujzi. — És mi addig nem megyünk Pestre?

Péter rögtön megértette, hogy a feleségét most csak azért érdekli az alkotmányos élet megindulása, hogy minél előbb megszabaduljon a Sári közellététől; ez azért is világos volt, mert éppen egypár nappal azelőtt Lujzi azt mondta szóbeszéd közben, hogy sokkal jobban szeret itt, mint Pesten és megállapodtak abban is, hogy Halottak napját itt várják be, akárhogy fordul is és csak azután fognak felutazni. De nem akart erről vitatkozni és csak annyit felelt rá:

— Nem sok értelme volna, ha addig felmennénk. Különben is, most kezdődnek az agarászatok, amit sajnálnék itthagyni, te pedig éppen a napokban mondtad, hogy jobban szeretsz itt lenni, mint Pesten.

— Mégis csak jobb volna, ha ott lennénk a tűz körül. Sok minden történhetik . . .

— Most nem ott főzik az ország sorsát, hanem Bécsben. A tárgyalások ott folynak. Pesten senki sincs. Deák még nem jött vissza Szentlászlóról és Tisza is lenn van Geszten. Náluk nélkül pedig nincs politikai élet. Csak az újságírókat találnók ott: Kemény Zsigót meg Jókait . . .

— Hátha írnál Tiszának, — vetette föl Lujzi utolsó reménykedéssel, — hogy nem volna-e jó, ha a párt tagjai összegyűlnének már az országgyűlés megnyitása előtt?

— Isten őrízz! Végleg kompromittálnám magam ilyen tanáccsal. Hiszen ebből olyan kavarodás lenne Bécsben, hogy még! Azt mondanák rögtön, hogy törvénytelen fiókparlamentet alakítottunk. De meg különben is, Tisza nem szorult tanácsra . . .

Vacsora után megint szóbakerült a Lujzi rettegése a kis fiúért. Péter nevetve csóválta a fejét.

— Ilyen okos és bátor asszony, mint te! Nem is értem.

— Mert te nem ismered Sárit!

Péter elkomolyodott.

— Nézd Lujzi, én elhiszem, hogy Sári hiú és önző, elhiszem, hogy mindent elkövet, hogy a hiúságát kielégíthesse; azt is elhiszem, hogy nem valami különösen jószívű, de azt a gonoszságot, amivel te gyanusítod, igazán nem lehet róla feltenni. Gondolkozz csak józan ésszel! . . . El lehet képzelni . . .?

— Ez az éppen! Ez, hogy el lehet képzelni. Sárinak még a gyilkosság is a vérében van! Hiszen a nagyanyja megölte az inast. Beletaszította a kútba, aztán ráfogta, hogy részeg volt, azért esett bele . . . Megölte csak azért, mert félt, hogy az elárulja az öreg Takácsnak, hogy a gyerek nem tőle van, hanem a nagyjuhászi tanítótól. Csak úgy tudta elvétetni magát az öreg Takáccsal, hogy előbb az inast megölte . . .

Péter elképpedve hallgatta ezt a történetet, amelyet hallott már itt-ott rebesgetni, de amellyel ilyen határozott formában most találkozott először.

— Micsoda szörnyű beszéd ez? Elhiszed azt az ostobaságot?. . .

— Kérdezd meg édesanyámtól, ha nem hiszed, vagy nagyanyámtól!. . . Az öreg Julcsa is megmondhatja különben . . .

Az öreg Julcsa nevének említése aztán egészen dühbe hozta Pétert. Julcsa valamikor az öreg Gyöngyösyné szolgálatában állott, mióta pedig onnan kivénült, már csak bébillérkedni járt Siterynéhez, vagyis amolyan kisegítő bejáróné volt, aki csak időről-időre jelent meg a háznál, hol hívásra, hol anélkül és résztvett mindenféle rendkívüli házidologban,

Kosáryné Réz Lola, akinek a közel jövőben két új regénye jelenik meg. A Milliók Könyve sorozatban „A lángos'' s az Egyetemes Regénytárban „A vén diák''

amilyen például a tollfosztás, aszalni való gyümölcs aprítása, padlástakarítás, tyúkól pókhálózás, gyomlálás, libamellesztés és a többi. Ezért aztán kijárt neki hol egy kis pénz, hol egy kis étel, azaz mindakettő, sőt hébe-hóba egy-egy ruha is.

Péter ismerte jól, mert Julcsa rendesen ott szedegette a leánderekről a sárga levelet az udvaron, ha más dolga nem volt és hangos „kezét csókolom"-mal köszöntötte, ha elment előtte.

— Julcsa! Julcsára hivatkozol, mint tanúra, Cselédpletykák után indulsz ilyen komoly dologban! Én igazán nem értelek! . . . Kételkednem kell a józan eszedben és azt kell hinnem, valami végzetes tévedésben éltem eddig, hogy okos asszonynak hittelek!...

— Én pedig határozottan állítom, hogy a Sári nagyanyja gyilkos volt. Sajnálom, ha ezzel a Sári iránt táplált érzelmeidben sértelek, de ez így van! . . . A nagyanyja gyilkos volt és az alma nem esik messze a fájától . . .

— Elég! Egyszersmindenkorra megtiltom, hogy ezt az ostobaságot szóbahozd! Se előttem, se más előtt ne emlegesd, mert rettenetes kellemetlenség lehet belőle . . . Ami pedig a Sári iránt táplált érzelmeimet illeti . . .

Lujzi felállt és hevesen vágott közbe:

— Azokra nem vagyok kíváncsi! Ha tetszik, borulj a nyakába. Szívesen fogja venni! De engem az se érdekel . . .

Péter érezte, hogy minden csepp vére a fejébe tódul. Farkasszemet nézett a feleségével és látva, hogy milyen elkeseredett gyülölet villog annak a szemében, egy pillanatig valami gorombaság lebegett az ajkán, amitől talán kijózanodnék. De belátta még idejében, hogy ez csak olaj lenne a tűzre, szólni azonban nem birt, mert ő maga is dühös volt, hát csak megfordult és kisietett a szobából.

Ha nem félt volna, hogy a kisfiút felébreszti, bizonyosan bevágta volna az ajtót maga után.

Folytatjuk

Uj Idők 1926

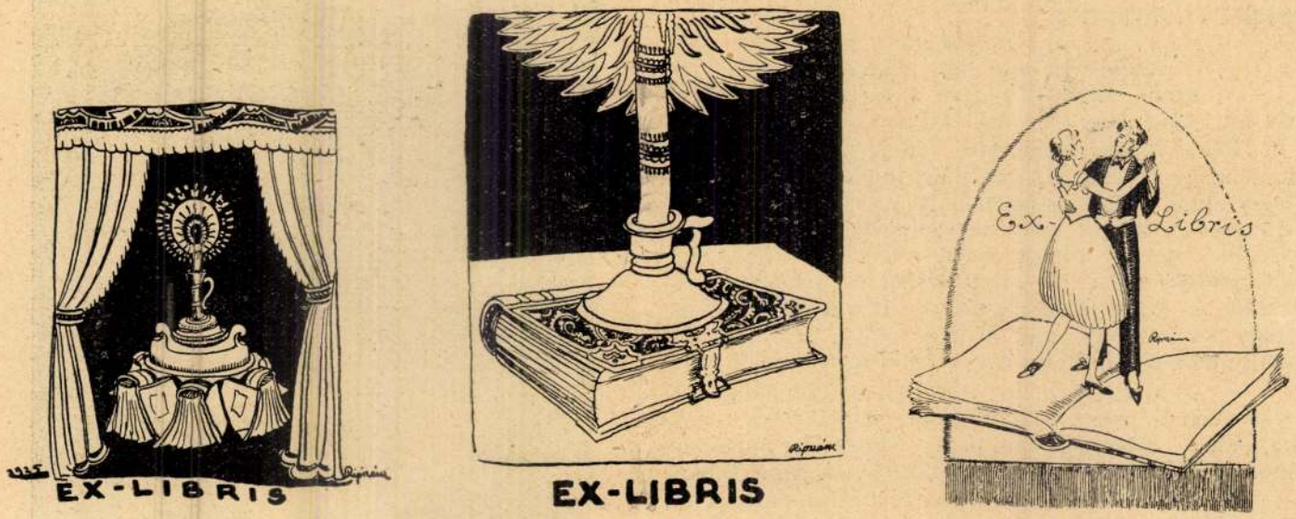

Ripszám Henrik ex-libris-kiállításából

Kis Tárca

Hic sunt leones

Nagyon régi térképeken Afrika és Ázsia közepe üresen maradt: se hegy, se folyó, hanem tiszta papiros. Mert akkor még azokról a területekről semmi tudomása nem volt a mappacsinálóknak. De nehogy valaki azt higyje, hogy ezek a fehér foltok tévedésből maradtak ki, a mappametsző beléjük írta szép kurzív betűkkel: *hic sunt leones*, magyarul: errefelé már csak oroszlánok laknak. Ezzel a geográfia el volt intézve.

A mai földrajzi tudomány csimborasszói magasságokból mosolyog alá ezekre az ősökre. Mert a mai földrajz szinte foglalatává lett minden tudományoknak. Nem csak a jelen képét adja, hanem a multét is, kezdve a geológiai alakulásoktól. Ha magyar szemmel nézem ezt a mesébe illő haladást, megállapíthatom, hogy nincs hiba e tudomány elmélyesztése körül, ellenben hajmeresztő hibák vannak e tudomány terjesztése körül. Az ezerágú földrajz bennrekedt e tudomány templomainak gyönyörű csarnokaiban s nem tud belőlük kikecmeregni. Önmagának a foglya. Nem tette meg a felvilágosítás döntő lépését: nem birt közzétudattá válni.

Előveszek egy csomó német iskolai földrajzot s ami rajta épül: történetet. Kész mulatság, de keserves mulatság, ami bennök Magyarországról olvasható. Előveszem az angol, hollandus iskolakönyveket. Egyik ámulatból a másikba esem. Nézzük hát a világ Mindentudóját: a nemzetközi elterjedésű *Petit Larousse*-t. Az első, amit rólunk benne olvasok (még pedig a tegnapi kiadásban) az, hogy Magyarország — köztársaság. Jön ott aztán még egy sor információ, hasonló alapossággal. A világnak aprajanagyja így kap rólunk zöldebbnél-zöldebb képet. Ha a mi reális vagy szellemi mappánkról van szó, ma is ezt olvassuk hazánkról s magunkról: *hic sunt leones*.

Már most eszemben sincs emiatt a külföldi tankönyvírókat és lexikográfusokat pellengére állítani. Aki korlátolt tudományú, azt nincs módunkban tudóssá nevelni. Ellenben tehetnénk ebben az ügyben, csekély fáradtsággal s jóformán semmi költséggel valamit. Körülbelül a következőket.

Van minden kulturországban követségünk. Szedje az össze az idevágó tankönyveket s *Larousse*-okat. Küldje meg a külügyminisztériumnak, amely viszont juttassa az illetékes magyar szakfórumokhoz. Mert hiszen van nekünk egy Történeti Társaságunk, egy Földrajzi Társaságunk s más effélénk. Ha ezek a Társaságok fáradságot vennének maguknak az inkriminált szerzőket felvilágosítani hajmeresztő tévedéseikről s a kész korrekturát eljuttatnák hozzájuk: az illetők még meg is köszönnék. Mert elvégre tudományos reputációjukról van szó és senki sem örül annak, ha evidens ostobaságok terjednek széjjel az ő neve alatt. Meg vagyok győződve róla, hogy ezzel a csekély munkával igen kitünő eredményt lehetne elérni. Még azt sem lehetne ránk fogni, hogy itt magyar sovinizmus beszél, mert hiszen csupán tudományról, bebizonyítható igazságokról esnék itt szó.

Az első feladat persze: sarokba állítani Pató Pál urat. Fog-e sikerülni?

Krónikás

Miska . . .

— Elbeszélés —

Irta: **Szalay László**

Miska hófehér, nyalka, harmadfű csikó, öreg Szuhay neveltje, s mindnyájunk féltett büszkesége volt a tanyán . . .

A gazdák messze tájakról siettek látására; s a huncut kupecek összetett kezekkel rimánkodtak, hogy adjuk el nekik a táltost, teli bugyellárissal fizetnek érte . . .

Szuhay azonban gőgösen kiköpött, tarkójára taszítván zsiros kalapját, majd bőrszivarra gyújtva hagyta esengeni a boldogtalan kupeceket . . .

Van, aki abban a vélésben hitel, hogy csikót nevelni, az csak semmi . . . Holott több baj, aggoskodás vagyon a csikó körül, mint míg az édesanya nagyra növeli tejszagú csecsszopóját! . . .

A világrajött lófiából még nem nyerít ki jeleskedés, de semmi . . . Négy vastag esetlen láb, hitvány test, nagy tasak földnek konyuló fej, — aki, hogy nem tudja, látván abban gyötrődik el, vajjon nem szamarat csodált-e meg a kanca?

Olyan a tejes csikó, mint a zsákban nyervákoló macska. Csak az a jó Úristen tudná kibeszélni, hogy lesz-e valami idővel belőle, vagy se! . . .

Öreg Szuhay folyvást ott oldalaz, esetlenkedik körülte . . . Eltalálja, hogy az anyjának nincsen elegendő teje! . . . Nosza, cuclit húz üvegre, oszt úgy szoptatja tehén tejével a rogyadozót . . .

Aztán velekszik megint, hogy hiányos a fejlődése . . . Erre öt-hat tojást minden nap beletölt, — és

Ripszám János

MN

SZOMBAT, 1994. december 10.

Az év lakóházai

Pénteken a *Pilvax étterem* történeti termében hirdették ki az Év lakóháza nyilvános pályázat eredményeit. A pályázat megrendezésének jogát a *Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium* ez év áprilisában átruházta a pályázatban évek óta saját díjjal részt vevő *Családi Ház*, a *Lakáskultúra* és az *Otthon* című folyóiratokra.

Az országos pályázatra a legjobb budapesti és megyei tervek jutottak be, de lehetőség nyílt egyéni nevezésre is. A bírálóbizottsághoz ebben az évben ötvenkét pályamunka érkezett, hét Budapestről, negyvenöt vidékről. A díjazottak között összesen nyolcszázezer forintot osztottak szét, a három első helyezett százezer forintot kapott. A *Családi Ház* című újság fődíját egy siófoki családi ház nyerte, tervezője Ripszám János. A *Lakáskultúra* első helyezettje egy győri családi ház, amelyet *Horváth* Sándor tervezett. Az *Otthon* fődíját egy budakeszi családi ház kapta, *Vesmás* Péter tervező munkája. Ez a ház érdemelte ki a *Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium* különdíját is. Különdíjakat adtak át a szakmai alapítványok és szövetségek, valamint az egyes termékgyártó cégek is termékeik helyes alkalmazóinak.

(l. d.)

A különdíjas budakeszi családi ház

MTI-fotó – Balaton József

Az elfogu

(A radiká

(November 12.)

Lobognak a zászlók, a radikális jobb, az igazi jobb, a nemzeti konzervativizmus zászlói. Deres a rét, deres az ág, teljes harci díszben rúgtatnak le meg fel és türelmetlenül táncolnak, gőzt fújtatnak a nemes paripák.

Kürtszó hallik, hol erről, hol arról. Felegyenesedik olykor egy-egy vezérférfiú, kivonja a kardját, félig hátrafordul a nyeregben, és mit nekik a hideg őszi szél: *hajrá*, süvölti, és lova nyakára hajolva kis csapata élén – hogy együttműködési szándékának nyomatékot adjon – megrohamozza a tábort, amely állítólag a sajátja.

Egy-két csattanás, egy kis öklelőzés, néhány bevert orr, véres homlok, törött kéz és láb... aztán lehet összeszedni a sebesülteket, és jöhet a gyászos visszaoldalgás.

Valahogy így készül nálunk mostanság a radikális nemzeti erők szellemi holdudvarában a baloldalellenes nagy nemzeti összefogás.

Itt van például *Bencsik* András, a megszűnt Pesti Hírlap egykori és az Új Demokrata jelenlegi főszerkesztője, aki *Keselyűk kora* címmel tette közzé lapjában legújabb írását. A keselyűt, e vonzó madarat legelsősorban *Szabó* Ivánban kellene megtestesülve látnunk a szerző szerint, az MDF nemrég megválasztott ügyvezető alelnökében.

Szabó Iván ugyanis a televízióban többek között arról nyilatkozott a minap – magam is hallottam –, hogy az MDF-nek a szabad demokraták szavazóbázisát megcélozva kellene támogatottságát erősítenie. Mivelhogy az SZDSZ csatlakozott az MSZP-hez, ott komoly kiábrándulással lehet számolni. A két szavazótábor között koránt sincs akkora ellentét, mint hinnénk – mondotta volt Szabó Iván. S az SZDSZ előbb a metaforát értelmezni –, hogy Szabó és feltételezhető elvbarátai személyében a tudvalevőleg dögevő keselyűk készülnek lecsapni a választási ütközet siralmas eredményeképpen szintén köztudomásúan földön fekvő MDF testére. Képzeljük el, ott köröznek fölötte a magas égben, és éles szemmel figyelik, hogy mikor lobban el a szerencsétlen MDF alig pislákoló élete lángja. „Láttuk a gondolatait is: sötét madarakat láttunk, amelyek tulipános mezőre ereszkedtek alá. Ezer és ezer sötét madár lepi el a mezőt."

Azt hiszem, az ínyencek is csettinthetnek. A szemléletesség mindig javára válik a publicisztikának. Be kár, hogy megállt itt Bencsik a kép kibontásában. Ha kissé hosszabban időzik a részleteknél, még ennél is kifejezőbb lehetett volna. Így viszont, hogy elengedte a kezünket, a keselyűk lakmározásának pillanatait már megint a saját képzeletünkre hagyatkozva kell vizionálnunk.

Talányosságot, az egyértelműség hiányát e mulasztás okán mindazonáltal mégsem róhatjuk fel neki. Hiszen e képhez igazán világos párhuzamokat és beszédes jelzőket is mellékelt, hogy a bírálat félreérthetőségének halvány árnyéka se vetődhessen rá. Ki tudhatja, ugyebár, miféle képolvasó analfabéták kezébe kerül a lapja. Így aztán tudomást szerezhetünk róla, hogy Szabó Iván személyében Csurka után „új ügynöke támadt a magyar jöbbközépnek", aki ugyanakkor az MDF „új Fodor Gábora" is. S csak az a kérdés, most

gették, '93 tavaszán
tott vele, s mindkett
álltak. Ez kétségtelen
sőn, mint soha.

De ez korántsem
ban, hogy a korábl
szellemében változatl
ják az MDF nemzeti
persze, tudom én, ho
álljon tőlem, hogy ha
rá a fáradtságot, m
mükre. Ugyan, kéren
be csupán, hogy m

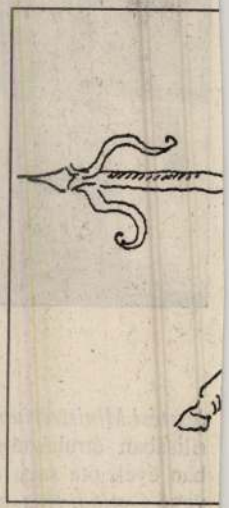

láthatólag azóta se vol
kezésük, hogy némi t
pillantsanak, publici

Kispesti kudarc a KEK-ben

MTI/MH

A labdarúgó Kupagyőztesek Európa-kupájáért vívott első mérkőzésen 3–1-re kikapott a Kispest a harmadosztályú francia Nimes csapatától, az idegenben rúgott gól azonban fontos lehet a két hét múlva sorra kerülő visszavágón. Tarlue kiállítása miatt a magyar együttes egy teljes félidőn át tíz emberrel játszott. Noha az első francia gólra Tóth még válaszolni tudott, a hajrában a Nimes növelte előnyét, és megérdemelten nyert.

Az Olympique valóban harmadosztályú csapat, már ami a besorolását illeti, ez azonban nem zavarta abban, hogy eljusson a francia kupa döntőjébe; igaz, ott már alulmaradt. Mindezt figyelembe véve sem valami nagy dicsőség a magyar labdarúgásnak és kupagyőztesének a kétgólos vereség.

Olympique Nimes (francia)–Kispest-Honvéd TIG FC 3–1 (0–0). Nimes, 10000 néző, vezette: O'Hanlon (ír.). **Nimes:** Karwat – Touron (Meilhac 59.), Preget, Ecker (Auffret 68.), Vosahlo – Belbey, Jeunechamps (Zogna 66.), Bazsdarevics, Di Fraya – Sabin, Marx. **Kispest:** Vezér – Hungler – Plókai, Mátyus – Dubecz, Forrai, Tarlue, Herczku (Gabala 46.), Piroska (Kovács B. 65.) – Bárányos (Ghinda 82.), Tóth M. Góllövők: **Jeunechamps** (65.), **Preget** (75.), **Meilhac** (86.), illetve **Tóth M.** (70.). Kiállítva: **Tarlue** (44.).

További eredmények a KEK 1. fordulójából: Kaiserslautern (német)–Crvena Zvezda Beograd (jugoszláv) 1–0, MyPa-47 (finn)–Liverpool (angol) 0–1, Cercle Bruges (belga)–Brann Bergen (norvég) 3–2, Gloria Bistrita (román)–Fiorentina (olasz) 1–1, Vaduz (liechtensteini)–Paris St. Germain (francia) 0–4, Aarhus (dán)–Olimpija Ljubljana (szlovén) 1–1, Constructorul Chisinau (moldovai)–Galatasaray (török) 0–1, Sturm Graz (osztrák)–Sparta Praha (cseh) 2–2, Lokomotiv Moszkva (orosz)–Varteks Varasdin (horvát) 1–0, Sion (svájci)–Niva Vinnica (ukrán) 2–0, Dinamo Batumi (grúz)–PSV Eindhoven (holland) 1–1.

Pető Andrea harmadik lett a leány standardpuska 60 lövéses fekvő számában a szófiai junior EB-n.

TENISZ

Sávolt Attila a Római Teniszakadémia-Medicor Centerben zajló 75 ezer dolláros Medicor Open versenyen 6:4, 6:4-re győzte le az olasz Maggit, és bejutott a legjobb nyolc közé. A páros negyeddöntőjében: Sávolt, Markovits László (1.)–Huning, Vasek (német, cseh) 1:6, 6:3, 6:4, Charpentier, Frontera (argentin, Puerto Ricó-i)–Dani Péter, Váci Balázs 4:6, 7:6, 6:2.

KERÉKPÁR

Az országos pályabajnokság tegnapi győztesei; nők, 200 m-es repülőrajtos időfutam: Szabolcsi Szilvia (BVSC-Intertraverz), repülőverseny: (23) 451-725.

ÜGETŐ

1. Z. elvtárs (4) – Sobel Bge (8) – Makramé (9) – Váltságdíj (5)
2. Zsandár (8) – Lokátor (2) – Zsake (6) – Zakó (1)
3. Varázsló (8) – Zsámoly (4) – Zajor gó (1) – Tante (9)
4. Terminus (10) – Ügynök (4) – Virg (9) – Sprinter (2)
5. Suttyó (9) – Zsenge (2) – Niko E (7) – Milliomos (5)
6. Virginia (6) – Zanussi (1) – Vatiká (8) – Zest for Life (3)
7. Ugo bácsi (12) – Universum (4) – Rádiós (3) – Vízöntő (6)
8. Wild Thing (11) – Violin (7) – Ujjongó (10) – Zsófi Yocum (8)
9. Ulietta (8) – Zsuzsu (3) – Uffizi (2) – Zsurló (7)
10. Why D. (11) – Tárkony (9) – Zárda (3) – Védelem (7)

A versenyek 16 órakor kezdődnek.

A FELLEGEKBEN JÁROK? PONTOSAN.

Öreg barátomtól már hallottam a Malév őszi nyugdíjas-kedvezményeiről, ezért elhatároztam, ez évben mi is repülővel megyünk nyaralni. A fellegekben jársz! – korholt az asszony -, éppen a mi nyugdíjunkból telik rá. Én mégis elmentem a Malévhez, és kiderült, hogy tényleg telik rá. Mindössze 20-30 000 Ft között, harmincöt nagyszerű európai úti célból választhatunk.

A nyugdíjas-kedvezmény ráadásul november 15-ig szól, így szerencsére nem kell majd nagy melegben és tömegben utazni, ami már nagyon fárasztó számomra. Szóval, a fellegekben járok? Pontosan. A Malév segítségével.

Járatainkról további információ a 267-4333-as telefonszámon, valamint budapesti és vidéki jegyirodáinkban, illetve a Malév Partner-irodákban kapható.

MALÉV Hungarian Airlines

Szállunk rendelkezésére

HAVASI BUDAPEST MM42

Cigarettán taposott Józsi úthengere

MH-tudósítás

Mintegy tízezer szál, hatóságok által elkobzott cigarettát taposott szét „Józsi úthengere" tegnap Pécs főterén. A jelképes mennyiségű dohányáru megsemmisítése üzenetértékű: a feketegazdaság elleni hatékonyabb fellépés igényét fogalmazza meg.

Bizarr epizóddal kezdődött tegnap a már hagyományosnak mondható pécsi napok egyhetes rendezvénysorozata. Kíváncsi járókelők vették körül az úthengert, amely a Széchenyi téren lapított szét több ezer szál illegálisan forgalomba került cigarettát. A munkagép volánjánál az ismert tévésorozat népszerű főszereplője, „Úthenger Józsi", azaz Szabó Gyula színművész ült. A látványos akció ötletgazdája a BAT Pécsi Dohánygyára volt. Az egyik legnagyobb hazai termelő így kívánt demonstrálni a rengeteg illegálisan forgalomba hozott dohányáru, illetve a burjánzó feketegazdaság ellen.

A magyarországi dohánygyárak felmérései alapján a forgalom mintegy 15 százaléka bonyolódik le illegális csatornákon keresztül. Évente 2,5 milliárd szál silány minőségű, kontroll nélkül gyártott, az emberi szervezetre még inkább káros cigarettát adnak el nálunk. Ezzel nemcsak a lakosságot éri kár, hanem az államot is, kilenc-tízmilliárd forintnyi adó nem kerül be az államkasszába.

• E. É.

Tegnap délután nyílt meg a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának kiállítása Budapesten, a Köztársaság téri MSZP-székházban. A tíz művész alkotásaiból összeállított tárlat október 10-éig látható. Képünkön Riskó György festményei előtt

FOTÓ: ISZA FERENC

Forgalmit hamisító rendőrök

MH-információ

Húszmillió forintnál is értékesebb az a Mercedes, amelynek zálogjoggal terhelt forgalmi engedélyét meghamisította egy öttagú társaság. A Fővárosi Főügyészség Nyomozóhivatala pár napja két rendőrrel, egy határőrtiszttel és két autókereskedővel szemben indított vizsgálatot okirathamisítás miatt.

A BRFK-ra közel két héttel ezelőtt érkezett egy névtelen telefon, amely arról értesítette a nyomozókat, hogy egyik kollégájuk forgalmi engedélyek hamisításával foglalkozik. A bejelentés alapján a Fővárosi Főügyészség Nyomozóhivatala azonnal vizsgálatot kezdett, majd hosszas kutatás során megállapították, hogy a gyanúba került tiszt a Rendőri Ezrednél dolgozó Sz. Márió hadnaggyal azonos. A nála tartott házkutatás alkalmával az ügyészség munkatársai megtalálták az 500-as SEL Mercedes iratait és a hamisítás eszközeit. Később kiderült, két autókereskedő beszélte rá a nehéz helyzetben élő rendőrt, hogy némi anyagiak ellenében segítsen a forgalmi „tisztázásában". Az ügyészek arra is fényt derítettek, hogy a rendőr hadnagy nem egyedül tevékenykedett az ügyben, ugyanis egyik kollégája, egy őrmester, valamint egy határőrtiszt is a gyanúsítottak közé került. A vizsgálat alkalmával az ügyészség megpróbálja tisztázni, hogy a rendőrségi gépkocsi-nyilvántartási rendszert tudták-e manipulálni a gyanúsítottak, mivel nemrégen egy hasonló eset kapcsán ennek lehetősége már felvetődött. Lapunk értesüléseit Túri András, az Ügyészségi Nyomozóhivatal helyettes vezetője megerősítette, de részleteket a nyomozás érdekeire való hivatkozással egyelőre nem közölt.

• Ga. Gy.

Még egy Jumbót felrobbanthatnak

TI

két hónapja New York közeen lezuhant TWA-óriásgép ében nyomozó amerikai rvek fontolgatják, hogy üres, használaton kívüli ing–747-es felrobbantásáróbálják megtalálni a júliin bekövetkezett katasztrójtélyének kulcsát. Noha a ságok több, robbanóanyagra utaló vegyi nyomelemet is felfedeztek az óceán fenekéről kiemelt roncsokon, a maradványok nem szolgáltatnak egyértelmű bizonyítékot arra nézve, hogy mi okozta a TWA-járat pusztulását. A Boeing–747-es New Yorkból szállt fel, hogy kétszázharminc személlyel a fedélzetén Párizsba repüljön. Indulás után nem sokkal azonban robbanás történt a gépen, és a kettészakított törzs láncsóvaként az Atlanti-óceán vizébe csapódott Long Island közelében. A The Washington Post csütörtöki értesülése szerint az üres gép felrobbantása azt a célt szolgálná, hogy összehasonlítsák a detonáció okozta pusztítás nyomait, a deformálódott fémelemeket és a hatásmintákat. A vizsgálatot végző hatóságok azonban egyéb lehetőségeket is mérlegelnek, egyebek között a szerencsétlenül járt Boeing–747-es makettjének tüzetesebb tanulmányozását. Az amerikai hatóságok továbbra is balesetként kezelik a katasztrófát, és az okot illetően nyitva hagyják mindhárom lehetőséget: pokolgép robbanását, rakéta becsapódását és műszaki probléma előfordulását.

Verhetetlen gyerekek Angliában

MH-London

Angliában előfordulhat, hogy a szülők az ezredforduló környékén nem pofozhatják meg rendetlenkedő gyerekeiket, mivel egy 11 éves fiú a strasbourgi székhelyű európai emberi jogi bizottsághoz fordult amiatt, hogy nevelőapja kezet emelt rá.

A fiú anyja szerint a gyereket lehetetlen fegyelemre szoktatni. Amikor mostohaapja kilencéves korában egy bottal elverte, a gyerek épp egy testvérét próbálta megkéselni. Az Európai Unió emberi jogi bizottsága a hét eleji meghallgatás után az ügyet a strasbourgi bíróság elé utalta, és ha ott a fiú számára kedvező döntés születik, akkor az elméletileg törvényen kívül helyezheti a szülői ütlegeket. Ez azonban csak az ezredforduló tájékán várható, mert az ügyről a tervek szerint 1997-ben kezdenek el érdemben tárgyalni, s a döntésre ezután még legalább két évig várni kell.

Az angol elemi iskolákban tilos a testi fenyítés, magániskolákban és otthon azonban még jogi következmények nélkül eljárhat a szülők vagy a tanárok keze, mert az angol jog megengedi a „mértékletes" testi fenyítést. A brit egészségügyi minisztérium által végzett felmérés szerint a szülők nagy része aktívan gyakorolja e jogát. Gyermekvédő szervezetek ugyanakkor amellett szállnak síkra, hogy Angliában (Ausztriához, a skandináv államokhoz és Ciprushoz hasonlóan) tiltsák meg a testi fenyítést.

„Anélkül is fel lehet nevelni egy gyereket, hogy akár csak egyszer is megütöttük volna" – jelentette ki Michelle Elliott, a Kidscape szervezet képviselője a Sky televízióban. Sir Rhodes Boyson konzervatív képviselő és egykori oktatási miniszter (mellesleg sokáig iskolaigazgató) gyökeresen másként értelmezi a nevelés feladatait: „Az ember gyakorta barbárként viselkedik, és ha idejében nem fékezzük meg, akkor veszélyt jelent a társadalomra." Tény, hogy Nagy-Britanniában gyakorta látni az utcán magukról megfeledkezett tinédzsereket, de kisgyerekeikkel üvöltöző anyákat is.

A kérdésben a pereskedő fiú anyja inkább hajlik a szülői ütlegek védelmére, mivel szerinte „a mai fiatalokkal az a baj, hogy nem fegyelmezik őket eléggé, és tudják, hogy sok mindent megúszhatnak".

• Szvetnik Endre

MAGYAR HÍRLAP

POLITIKAI NAPILAP

FŐSZERKESZTŐ: GAZSÓ L. FERENC

Helyettes főszerkesztő: MARTIN JÓZSEF • Vezető lapszerkesztő: ÁCS GYÖRGY

Lapszerkesztők: NONN V. GYÖRGY, POPOVICS GIZELLA, SZENTKIRÁLYI ANDRÁS, SZLUKA MÁRTON

Rovatvezetők: DÉSI JÁNOS (belpolitika), KARCAGI KATALIN mb. (külpolitika), LÉPESFALVI ZOLTÁN (sport), MÉSZÁROS TAMÁS (kultúra), SZÁLE LÁSZLÓ (publicisztika), SZIGETI TAMÁS (fotó), VITÉZ F. IBOLYA (gazdaság)

Művészeti vezető: FÁBIÁN KATALIN

KIADÓ: JÜRG MARQUARD

Kiadja a Magyar Hírlap Könyv- és Lapkiadó Rt., Jürg Marquard svájci kiadóvállalat-csoportjának tagja

VEZÉRIGAZGATÓ: KOVALCSIK JÓZSEF

Hirdetési igazgató: BARÁTHNÉ GÁL MÁRIA

Számítógépes rendszergazda: FISCHER ZSOLT

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B

Telefon: 210-0050, 210-2484, fax: 134-0712

E-mail cím: levelek@mhirlap.hu; Internet cím: http://www.mhirlap.hu

Terjeszti a HÍRKER Rt., az NH Rt. és a Kiadói Lapterjesztő Kft. • Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Előfizetési díj egy évre: 11 880 Ft, fél évre: 5940 Ft, negyedévre: 2970 Ft, egy hónapra: 990 Ft. Előfizethető a kiadónál: Magyar Hírlap terjesztési osztály: (06-1)-210-3750, a hírlapkézbesítőknél és a Hírlap-előfizetési Irodánál (Budapest XIII., Lehel u. 10/A, levélcím: HELIR, Budapest 1900), ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban. Előfizetéssel kapcsolatos ügyekben ingyenesen hívható: 06-80-205-205.

Nyomja a Marquard Színes Nyomda Kft. Budapest. Felelős vezető: BARTHA TAMÁS igazgató

HU ISSN 0133-1906 HU ISSN 0237-3807

A hirdetések tartalmáért a lap nem vállal felelősséget!

L. RITÓK NÓRA

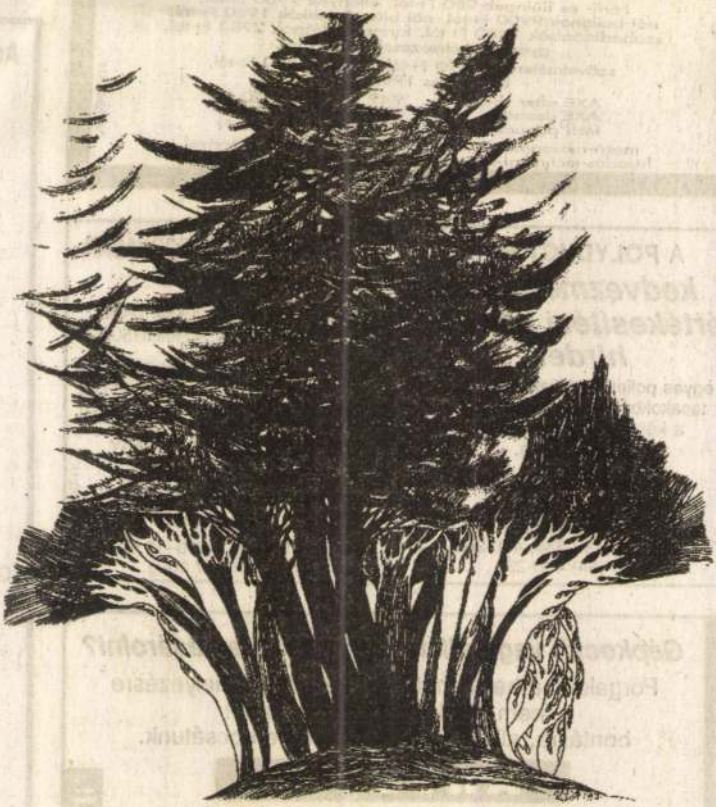

Facsoport – L. Ritók Nóra rajza **Napló-reprodukció**

Hajdú - Bihari Napló
1987. 11. 21.

Meglepetés

a CENTRUM ÁRUHÁZBAN

Férfi- és fiúingek 980 Ft-tól, öltönyök 9900 Ft-tól,
női ballonok 9900 Ft-tól, női blúzok, zakók 1980 Ft-tól,
szabadidőalsók 1480 Ft-tól, farmernadrágok 2980 Ft-tól,
gyermek-kétrészesek 890 Ft-tól,
szövetméteráruk 790 Ft-tól, selymek 590 Ft-tól,
bútorplüss 1990 Ft-ért,

AXE after shave	949 Ft helyett 650 Ft
AXE dezodor	549 Ft helyett 350 Ft
férfi papucsok	990 Ft helyett 590 Ft

mosó-mosogató gépek 10–20 000 Ft engedménnyel,
híradás-technikai termékek 5–10 000 Ft engedménnyel.

*492369/1H

A POLYDUCT Rt.

kedvezményes értékesítési akciót hirdet

egyes polietilén fóliatömlőkből, tasakokból és takarófóliákból a készlet erejéig, illetve november 30-ig.

Érdeklődni lehet:

POLYDUCT Rt.,
4181 Nádudvar, Kabai u. 62.
Tel.: 06 (54) 480-666, 480-263,
fax: 06 (54) 480-233

*492195/1K

SZENZÁCIÓS BÚTORVÁSÁR A KAR UTCÁN!

ÉV VÉGI AKCIÓS ÜLŐGARNITÚRÁK KONYHABÚTOROK, SZEKRÉNYSOROK!

3–2–1 GARNITÚRÁK:	80 000 Ft-tól
konyhabútorok:	30 000 Ft-tól
szekrénysorok:	36 900 Ft-tól

NE HAGYJA KI EZT A NAGY LEHETŐSÉGET ÚJ BÚTOROK LEGOLCSÓBBAN!

Tel.: 431-417

Kar u. 19. h.–p.: 9.00–13.00-ig,
szo.: 9.00–17.00-ig.

*492040/1K

Autóver Kft.

Gépkocsit vagy alkatrészt szeretne vásárolni?

Forgalomba helyezhető és forgalomba helyezésre nem alkalmas gépjárműveket bontásra, alkatrészként árverésre bocsátunk.

ÁRVERÉS

1997. november 26-án, szerdán 9 órakor.
Helyszín: Debrecen, Diószegi út 22/c (volt Füszért-telep).
Az értékesítendő járművek november 24-én és 25-én 8-tól 15 óráig és 26-án 8-9 óráig a helyszínen megtekinthetők.

Autóver Kft.

492364

HIRDETÉS

A NAGYSZENTJÁNOSI KISALFÖLDI ÁLLAMI GAZDASÁG,

az Állami Vagyonügynökség előzetes engedélyével,

nyílt pályázat útján kívánja értékesíteni

a következőkben felsorolt

vagyonrészeket

Megnevezés:	Összterület, m²:	Pályázati irányár, E Ft:
Irodaépület (a volt kerületi)	-	1 444 + áfa
a hozzá tartozó telek	617	22
Üzemi konyha	-	4 500 + áfa
a hozzá tartozó telek	4 871	170
Orvosi rendelő	-	952 + áfa
a hozzá tartozó telek	2 067	72
Raktárépület (a volt tekepálya)	-	1 879 + áfa
a hozzá tartozó telek	916	32
A IV. kerület épületei I.	-	6 500 + áfa
a hozzájuk tartozó telek	10 297	360
A IV. kerület épületei II.	-	8 440 + áfa
a hozzájuk tartozó telek	11 130	390
A szállítórészleg épületei, teher- és személyszállító járművei	-	5 500 + áfa
a hozzájuk tartozó telek	8 800	308
Keverőüzem	-	12 123 + áfa
a hozzá tartozó telek	4 880	171
Takarmányextrudáló üzem	-	29 912 + áfa
a hozzá tartozó telek	2 208	77
A kisszentjánosi és a vörösmajori sertéstelep, a nagyszentjánosi vágóhíddal együtt	-	23 500 + áfa
- a kisszentjánosi telephez tartozó telek	37 796	378
- a vörösmajori telephez tartozó telek	57 106	571
- a vágóhídhoz tartozó telek	2 924	102

(a sertéstelepeken levő állatállomány külön megállapodás tárgya).

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó adatait, a vagyonrészek hasznosítására vonatkozó elképzeléseit és a vételár kiegyenlítésének módját.
A pályázat elkészítéséhez szükséges adatok, információk a gazdaság központjában szerezhetők be, cím: Nagyszentjános, Fő u. 1. 9072, telefon: (96)-53-022, fax: (96)-53-041, telex: 24-293.
A pályázatok benyújtásának határideje: november 11-e.
A pályázat elbírálására november 20-áig sor kerül. Az eredményről a pályázókat írásban értesítik.

A PRD PRADENT-INVEST BEFEKTETÉSI ALAPKEZELŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1992. november 27-én (pénteken) 9 órakor

közgyűlést tart

A közgyűlés helye:

a Belvárosi Irodaház Kft. tanácsterme, Budapest II., Csalogány u. 23. I. emelet.

A közgyűlés napirendje:

1. Az alapkezelési elvek és a befektetéspolitika elfogadása.
2. Döntés az ingatlanbefektetési alap létrehozásáról.
3. Az alapszabály módosítása.
4. Az igazgatótanács ügyrendjének elfogadása.
5. A felügyelőbizottság ügyrendjének elfogadása.
6. A tisztségviselők díjazása.
7. Személyi kérdések.
8. Egyebek.

FELHÍVÁS AJÁNLATTÉTELRE

Az Állami Vagyonügynökség egyetértésével, vásárlási szándék bejelentése végett

a GRANIT CSISZOLÓSZERSZÁM ÉS KŐEDÉNYGYÁRTÓ VÁLLALAT

ajánlatokat vár

a Romhány, Dió u. 4. sz. alatt levő

Widenta gyárának 100%-os megvásárlására

A 37 820 m²-es földterületen elhelyezkedő, összesen 3555 m² alapterületű csarnokok és üzemépületek felszerelése, gépi eszközei kerámiai és műanyag kötésű, valamint hajlékony csiszolószerszámok gyártására alkalmasak.
Az ingatlanok, gépek és berendezések független vagyonértékelők által becsült értéke:

93 millió Ft

A jeligés, a pályázó adatait, valamint az ajánlott összegnek a pályázó rendelkezésére állását igazoló dokumentumokat tartalmazó ajánlatokat önálló, zárt borítékban, a hirdetés megjelenésétől számított 15 napon belül lehet benyújtani a Granit vezérigazgatójának, cím: Budapest, Pf.: 35. 1701.
Az elbírálás során az ajánlati ár mellett a dolgozók további foglalkoztatását is figyelembe veszik. A döntéshozók - valamennyi ajánlat elutasítása mellett - fenntartják a pályázat sikertelenné nyilvánításának lehetőségét.
További felvilágosítást ad Karacs Gábor vezérigazgató vagy dr. Rácz Gábor, az átalakulási iroda vezetője. Cím: Budapest XIX., Fadrusz János u. 2. 1194. Telefon: 147-4726, fax: 147-2761.

MEGJELENT

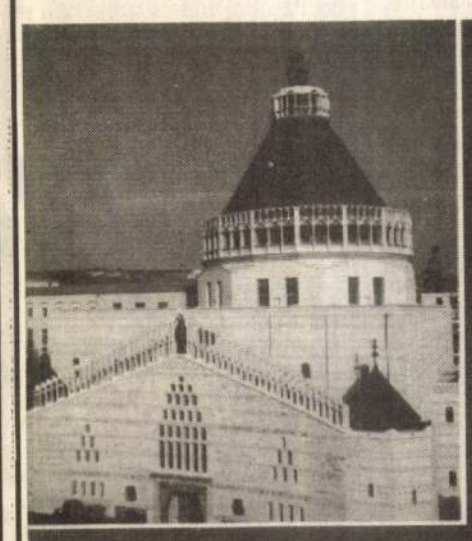

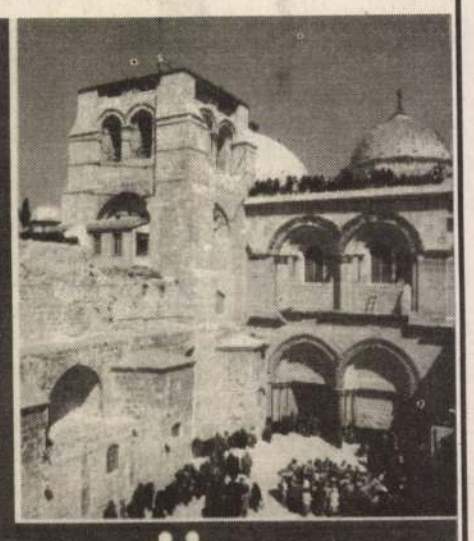

A SZENTFÖLD

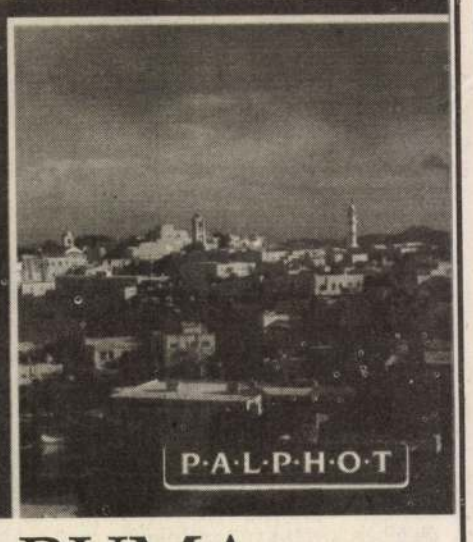

SZÍNES ALBUMA

A könyv megvásárolható 1200 Ft-ért a HírlapkiadóVállalat boltjaiban:

Budapest VII., Thököly út 21.
Budapest VIII., József krt. 7.
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Szeged, Fekete Sas u. 19.
Szombathely, Berzsenyi Dániel tér 3.
Sopron, Mátyás király út 34/E.

Ha a mellékelt megrendelőkártya segítségével megrendeli, már 1000 Ft-ért megkaphatja A SZENTFÖLD c. kiadványt.

MEGRENDELŐSZELVÉNY

Megrendelem Önöktől A SZENTFÖLD c. albumot.
Az album árát: 1000.– Ft a csomag átvételekor a kézbesítőnek fizetem ki. (a Hírlapkiadó Vállalatot átvállalja a postaköltséget), és ezzel részt veszek a december 10-ei sorsoláson, amelyen **két személy részére szóló izraeli zarándokútat nyerhetek.**

Kérjük, hogy nyomtatott betűvel töltse ki:

Név:.....

Irányítószám, helység:.....

Utca, házszám:.....

A megrendeléseket a beérkezés sorrendjében teljesítjük.

A megrendelőszelvényt a Hírlapkiadó Vállalat Kereskedelmi Igazgatóságának címére: 1085 Bp., Blaha Lujza tér 3-ba kérjük küldeni.

A közös alkotás

Nemcsak az ünnepeinknek kell megadnunk a módját, de a közös erőfeszítéseket, küzdelmet, munkát is méltóképpen kell lezárni. Ez a szándék is vezérelhette a művésztársadalmat, amikor a tegnapi napra megalakulási ünnepséget szervezett a Magyar Alkotóművészek Egyesülete és a Magyar Alkotóművészeti Alapítvány vezetősége a Néprajzi Múzeumban. A médián több-kevesebb rendszerességgel mindenki végigkövethette azt a hosszas, szakmai vitákban kikristályosodó folyamatot, amelynek eredményeként a Művészeti Alap vagyonát visszakapták a művészek, s megteremthették a korábbi elaggott szerkezet helyett a művészek valódi önkormányzatát. Az ő további sorsuk ugyanis – egyre inkább köztudomásúvá kéne válnia – a mi ügyünk is, hiszen az ország szellemi tőkéjéről, alkotó energiáiról van szó. *Wolf Péter*, az alapítvány kuratóriumának elnöke is erre utalt, mikor azt mondta az ünnepség utáni családias sajtótájékoztatón: egyik legfontosabb feladatuk az ország szellemi exportjának a megszervezése. Talán azért is, hogy ne csak helyünk legyen a modern világban, hanem igazi arcunkkal tudjunk Európa felé fordulni.

Az ünnepélyen a rövid, köszöntő beszédek sorát *Andrásfalvy Bertalan* nyitotta meg. Emlékeztetett rá: nem teljesen új a művésztársadalom mostani vállalkozása, mert ami most történik, az a régi értékrend helyreállítása. A valódi civiltársadalom értékszemlélete helyeztetik vissza jogaiba, ahol is a művészek munkájában nem az állam, a hatalom mondja ki az utolsó szót, s nem a pillanatnyi politikai érdekek mentén alakul ki a továbbhaladás iránya. Wolf Péter kiemelte: a történelemben először fordul elő, hogy a művészek igazi szociális biztonságát megteremthetik. Rá kell ébrednie minden művésznek, hogy végre itt van a szabad alkotás lehetősége, mikor nem kell politikai széljárásokat figyelniük. De nagy a felelőség is: az ő kezükben is ott van a lehetőség, hogy elfogadtassák a társadalom legszélesebb rétegeivel – az egyetlen emberhez méltó fegyver csakis a gondolat lehet. *Csáji Attila*, az egyesület elnöke hangsúlyozta: az igazi rendszerváltozáshoz valójában most érkeztek el a művészek, de felhívta a figyelmet arra is, a látszatok helyett most már szigorúan a tényekkel kell szembenézniük, mert végérvényesen ők váltak saját sorsuk alakítójává. *Lussa Vince* fotóművész visszatekintett a sokszor időrabló és politikai ízű álvitákkal is terhelt átalakulási küzdelemre, *Fekete György* helyettes államtitkár pedig az idővel való versenyfutás eredményességét emelte ki rövid felszólalásában.

Az ünnepély hivatalos részének záróakkordjaként harmincan – minisztériumi tisztségviselők és művészek egyaránt – vehették át azt az emlékplakettet, amelyet azoknak ítéltek oda, akik különösen sokat tettek az átalakítási folyamat sikeréért.

(m. d.)

Komáromi Tiszták a Nemzetiben

A szlovákiai komárombeli magyar társulat, a *Jókai Színház* Budapesten vendégszerepel november 1-jén este hét órakor. A *Nemzeti Színházban* tartják *Illyés Gyula Tiszták* című drámájának díszbemutatóját. A rendező: *Beke Sándor*, a színház igazgatója. Az előadás egyben tisztelgés Illyés Gyula emléke előtt is, aki most volna 90 éves: 1902. november 2-án született.

SaRock

Valami történt

Hál' istennek úgy látszik, valami történt a hazai rockéletben. Eljutottunk addig az állapotig, amikor már kevésbé siker-, illetve közönségorientált, nem a tömegigény felé vagy annak szintjén haladó zenekaraink is képesek anyagaikat a jelenlegi legmodernebb hanghordozón, CD-n megjelentetni. Így azok – legalábbis a technikai szakemberek – az örökkévalóságé lehetnek. Mindez természetesen nem annyira az ország (könnyű)zenei életében történt változásoknak, mint sokkal inkább a megnyílt határok jótékony hatásának tudható be, hiszen ezeket az úgynevezett alternatív zenéket ma is csak hathatós hazai, illetve külföldi támogatással lehetséges mindenki számára hozzáférhetővé tenni. Az ilyen jellegű hazai kiadványok sorát – tudtommal – a *Szász György* vezérelte-mendzselte *CMC Halálmorze* című anyaga nyitotta meg, s ma már azt is megéltük, hogy néhány hónap leforgása alatt négy (!) alternatív CD-kiadvány megjelenését is ünnepelhetjük. (Most nem beszélek a műfaj határmezsgyéjén mozgó, a nagyobb kiadóknál „dolgozó" zenekarokról.) A *Vágtázó Halottkémek*, *A Semmi kapuin dörömbölve* és a *Trottel The final salute...* korongjáról már korábban beszámoltunk. Időközben azonban napvilágot látott a legújabb Trottel és a második *Sexepil*-lemez is.

A Sexepil *Love * Jealousy * Hate* (Szerelem * Féltékenység * Gyűlölet) című albuma ugyan még tavalyi anyag – a Petőfi Csarnokban 1991 novemberében hallhattuk is –, de CD-n csak a nyár folyamán jelent meg – itthon és Nyugat-Európában egyaránt. Rajta az új énekes, *Mick Ness*, aki sokak szerint – szerintem is – jobb mint elődje, de nálunk a nyelvi nehézségek miatt igen kevesen értik. Az együttes azonban folytatja eddigi irányvonalát: egy kicsit wave, egy kicsit rave, egy kicsit a kettő keveréke. A zene több mint jó, a szövegek kellőképpen intelligensek, s ráadásul mindezt még környezetvédelmi szempontból is kevésbé kártékony „újrapapírba" csomagolták.

Az idehaza még kevésbé ismert, a Lajtán túli területeken viszont folyamatosan turnézó Trottel nyomdameleg *The same story goes on* (Ugyanaz a történet folytatódik) című albuma pedig még a tőlük megszokottnál is erőteljesebb, dinamikusabb és jobb. Már legutóbb is kétségbe vontam vezetőjük állítását, miszerint ők punkzenét játszanak, s ez a lemez csak tovább növelte kétkedésemet. A gyökerek ugyan érezhetően Johnny Rotten környékén keresendők, de zenéjük az eltelt évek alatt minden műfaj iránt nyitottabbá vált. Hallhatunk After Cryingot idéző fúvósfutamokat, megindítóan érzéki dallamokat, punkos „begerjedést" és már-már konszolidáltnak tűnő rockerkedést. Mindezt gitár–basszus–dob felállásban, enyhe női háttérvokállal megtámogatva. Megannyi íz, szín és hangulat. És ami a legfontosabb: elementáris hatású zene.

(jávorszky)

Színház

Pasolini Mámora

Strindberg pszichopathologikus beállítottsága kismiska a *Pier Paolo Pasolini Mámor* (Affabulazione) című színművében tapasztaltakhoz képest. Családi tragédia, méghozzá a legpikánsabbak közül; a kóros „lelkizések", belső monológok, viharos párbeszédek tárháza. Az Apa félelmetesen bomló idegrendszerének beteges megnyilatkozásai észveszejtően szaporodnak. Ép elme fölfogni is nehezen tudja, hogyan alakulhat ki beteges vonzalma saját, hódító szőkeségű fia iránt, hogyan, micsoda lelki fondorlatokkal próbálja leküzdeni e fordított Ödipusz-komplexus elhatalmasodását, s miként sodródik belső küzdelmeinek hiábavalósága láttán végül is megadóan a vad szenvedély kiváltotta vég felé. Fiúgyilkossággal megfejelt, véres tragédia, a tragikus vétséget lebontó, ókori oknyomozással meg modern krimibe illő eseménysodrással, végkifejlettel. Mi tagadás, nem a lelki egészségnek örvendő néző színjátékálma. Dehát, a jelek szerint, ilyen is van. S ha Pasolini filmes univerzumát vetjük össze, nem is annyira meglepő. Csakhogy ott a nyereséget ellensúlyozta a vizualitás esztétikai szépsége. Állítólag, a világhírű filmrendező mégis a színpadi drámáira voksolt. Tegyük hát félre ép ösztöneinket, amikor az előadást megítéljük. Mert *Csizmadia Tibor* rendezésében tagadhatatlanul jó produkció született a Budapesti Kamaraszínházban. Annyira óvatosak azért ők is voltak, hogy a darabot a Károly körúti, apró stúdiójukba utalták, s így, a kísérleti színház címkéjével ellátva, könnyebben kaphat befogadó „passzust".

Ha nem hangzana bizarrul ebben az összefüggésben, azt is írhatnám, hogy *Újvári Zoltán*ra parádés szerep hárult. Élt is a feladat nagyságához méltó erőbevetéssel. Tekintve az eset kórosságát, külön méltánylandó a beleélő képessége. Szakmailag elismerendő a kór elhatalmasodásának apró nüanszokra kiterjedő kidolgozása, a szenvedély elburjánzásának hitelessége, a belső – sziszifuszinak bizonyuló – küzdelem érzékeltetése. Pasolinivel ellentétben nem tudunk azonosulni vele, de Újvári adottságait, technikáját mindenképp honorálhatjuk. *Lábas Zoltán* változatos, hangulatos és kitágított színpadképében jól funkcionálnak Csizmadia Tibor bizarr atmoszférától sem visszariadó, mozgalmas beállításai. Valóban a krimi izgalmát árasztja az előadás. Holott nemegyszer gondot okozhatott a rendezőnek a főszereplő belső monológjainak tempólassító, meglehetősen gyakori beékelődése. Ilyenkor aztán teljesen átveszi a szót Pasolini olykor már-már követhetetlen pszichologizálása, meg Újvári színészi teljesítménye.

A tragédiát végig ironikus felhangok kísérik. Legalábbis kiérezni nemegy mozzanatból *Tímár Éva* erőteljes, eredeti Jósnőjének jelenete föltétlen a szatírához közelít. *Szerencsi Éva* fokozatosan ébred rá a korábban elkényeztetett feleség, s a felhőtlen jómódban éldegélő család közelgő végzetére. *Őze Áron* (f. h.) még nem elég érett ahhoz, hogy rugalmasabban követhesse a pasolinis „lelki bukfenceket", a Fiú ellentmondásos viszonyulását apja beteges vonzalmához, ám színpadi jelenléte máris erőteljes tehetséget árul el.

Korunk művészete igazán nincs híján az agresszivitásnak és a gátlástalan erotikának, a fönti tapasztalatokon edzett néző mégis hökkenten bámul a budapesti *pasoliniada* színpadára, de jogos elismeréssel adózik az alkotók, színészek teljesítményének, mert annál is inkább sikerült atmoszférát teremteniök e különös história köré.

Metz Katalin

Művészek Kárpátaljáról

A kelenföldi Közösségi Házban szombaton nyílt meg az a festmény- és kerámiakiállítás, amelyen a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága tagjának munkái láthatók. Ezt a rendezvényt a Beregszászi Öregdiákok Baráti Körének, a Magyar Műveltség Szolgálatnak és a Kelenföldiek Egyesületének, valamint számos támogatónak a közreműködésével *Felkuti Károly* lelkes szervezőmunkája tette lehetővé. A Révész Imre Társaság mint művészeti alkotótábor tizennégy magyar festő, grafikus, keramikus, textiltervező és kovácsmester összefogásából jött létre. Az őket képviselő kiállítók mindegyike Ungvárt, az Iparművészeti Iskolán végzett: *Riskó György* ötvös szakon; *Hidi Endre*, *Kolozsvári László* és *Tóth Lajos* keramikusként – ez azonban csak a látásmódjukat határozta meg, hiszen festményeik igényessége egyaránt képzett művészekre vall.

(inámi)

Riskó György : Betyár

November negyedikétől

Fekete Doboz – kábelen

„Célunk, hogy a *politikai erőviszonyok változásaitól*, azoknak a médiára gyakorolt hatásaitól *független* tájékoztatási csatornát teremtsünk, amely hosszabb távon konkurense kíván lenni más médiumok ilyen hatásoktól sem mentes műsorainak" – közölte tegnap délelőtt *Pesty László* főszerkesztő azon a sajtótájékoztatón, amelyen bejelentette: november negyedikétől a *Fekete Doboz Kft.* önálló kábeltelevíziós műsorgyártásba kezd. (Természetesen nem titkolták azon szándékukat sem, hogy e tevékenység révén szeretnének felkészülni a moratórium feloldása utáni időszakra, hiszen cégüknek érvényes frekvenciaigénylése van.)

Mint Pesty hangsúlyozta: elsősorban az objektivitásra, a „hallgattassék meg a másik fél" elv minden körülmények közötti megtartására törekednek. Számukra a BBC etikai kódexe nem csupán hivatkozási alap, hanem munkamódszer is. Adásaik alapvetően közszolgálati jellegűek, amelyben prioritást élveznek a társadalom tájékoztatását szolgáló műsorok. Működésük anyagi fedezetét pedig a magazinok közötti reklámidő értékesítésével próbálják előteremteni.

Kovács Norbert reklámfőnök állítása szerint ez utóbbi ma még meglehetősen körülményes, hiszen a reklámpiac még nem figyelt fel eléggé a kábeltelevíziózásban rejlő lehetőségekre. (*Rózsa Péter* is elsősorban ezért kényszerül az ígéretesen induló TV-Tévét átmenetileg szüneteltetni.) Országos sugárzási lehetőségével a Magyar Televízió ezen a területen abszolút monopolhelyzetben van, amit kellőképpen ki is használ. S teheti ezt annak ellenére, hogy kábeltévéken – melynek potenciális nézőszáma az MTV-ének a negyede – a percenkénti hirdetések díja a Szabadság tériének alig hetedétnyolcadát teszik ki.

Ami pedig a műsorokat illeti: a jövő szerdán este induló hat magazin kétségkívül kísérleti jellegű. A heti huszonöt percben jelentkező *Kijárat* külpolitikai magazin elsősorban a kelet-közép-európai térségre, balkáni szomszédainkra, valamint – nemrég megnyílt moszkvai irodájukon keresztül – a FÁK-területére koncentrál. A határokon kívül élő magyarokról pedig mindig konkrét ügyek kapcsán kívánnak szólni, hiszen szerintük csak úgy lehet jobbítani helyzetükön, ha hisztéria és túlkapás nélkül, tárgyilagosan, adatokkal szemléltetve beszélnek valós sérelmeikről. A *Ténymásolat* belpolitikai magazinban (heti negyvenöt perc) a „konzervek" az egyperces tudósításoktól a tizenöt perces kis dokumentumfilmekig terjed a skála. Az *Asszociáció* című szociálpolitikai magazin (kéthetente húsz perc) égető szociális gondokkal – hajléktalanokkal, drogosokkal, mozgássérültekkel, etnikai kisebbségekkel – és érdekes életformákkal – például az óbudai Harley Davidson Klubbal – foglalkozik. Az *Artéria* művészeti magazinban (kéthetente a „hivatalos" kultúra mellett az alternatív, „féllegális" közeget is be kívánják mutatni. Az új típusú divatmagazinuk, a *F és Ű(Fésű)* a hazai és külföldi divatirányzatokat és az izgalmas kezdeményezéseket hivatott bemutatni, míg a *Spájz* című gazdasági magazin egyrészt kameraközelbe kívánja hozni a gazdaság érdekes, ismeretlen szereplőit, másrészt nagy hangsúlyt helyez a környezetvédelemre, harmadrészt az átlagember számára is érthetően kíván egy-egy gazdasági folyamatot elmagyarázni.

(jé)

Comeniusról...

A Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület pedagógiai szakosztályában délután 5 órakor Kiss Gy. Csaba tart előadást Comeniusról „A világ útvesztője és a szív paradicsoma" címmel. (VIII., Múzeum u. 17. fsz. OMIKK-klub.)

A rádió mellett

Két napló

Két napló hangzott el a rádióban október 23-án. Az egyiket témája is a forradalomhoz köti, a másik jóval előbbi. De előzményként mégis hozzátartozik.

Sebestyén János műsora, *Azok a rádiós napok* tulajdonképpen tárgyilagos naplójegyzet a magyar forradalom időszakának egy szűk keresztmetszetéről. Írója, aki nyilván szakmájának, a rádiózásnak megszállottja, a rádió működésének szempontjából örökítette meg azokat a napokat. Az egész dokumentumműsor Sebestyén János naplójára van felfűzve. 21–22-én még rendben mennek az adások (a naplóíró érezhető örömmel konstatálja), még elhangzik a korszak talán legsötétebb alakjának, Gerő Ernőnek üdvözlő beszéde Belgrádból, majd 23-án minden felborul (a naplóíró nyugtalanná válik). Felhangzik az Egmont-nyitány, az október végi napok legtöbbet játszott zenéje (mily véletlen: nem volt más zene – de az eseményekhez éppen a komor Beethoven-zene illett leginkább). Gyűlés gyűlést követ – az események felsorolása már unalmasnak tűnik föl. Közben Boros Ida felvétele a stúdióban: „Oly távol, messze van hazám" (Nomen est omen – baljós előjel). Aztán már a Parlamentből recseg az amatőr minőségű adás, Nagy Imre intéz szózatot a magyar néphez. Géppuskák kelepelnek, tankok dübörögnek, és szól az Egmont-nyitány. Sebestyén János a szemtanú tárgyilagosságával, már majdnem szenvtelenségével írja naplóját, munkájának apró mozzanatai ugyanolyan fontosak számára, mint a kint kelepelő géppuskák.

Az októberi napok lelkesedése és elemi erejű lendülete így mintegy szűrőn keresztül jut a hallgatóhoz, ami ugyan érdekes fénytörést okoz, de tárgyilagos aprólékossága kissé kiábrándítóan is hat.

Nem volt tárgyilagos és aprólékos a másik napló. (*Szabó Lőrinc: Gyónások magamnak*). Jóval előbbi ez az írás, 1945-ös. De már érződik az eljövendő „szabadság": a költő rendőri felügyelet alatt áll, háborús bűnösként, s naplója önigazolásként készül, önmaga számára. „Az én ügyem egészen más" – védekezik Camus vádlottja. Szabó Lőrinc ügye is egészen más – a menekülés kényszere letaglózza, ugyanakkor csodálatosan finom, érzékeny megfigyelésekre is készteti: a lét és az alkotás legbelső, rejtett rétegeihez juttatja. Életének bizonyára legmélyebb pontja ez az időszak; már abban is kiegyezne, ha okos gazemberek döntenének sorsáról – de ha még buták is! A hallgató is döbbenten hallja: nem a Tücsökzene Szabó Lőrince szól itt, nincs bölcs belenyugvás. A mélységekből kiált, s úgy érezzük: soha nem jut fel a fényre. A magyar irodalom szerencséjére nem így történt.

Fazekas László

NAPTÉNY

• Solti György, a világhírű magyar származású karmester nyolcvanadik születésnapja alkalmából parádés Othello-előadással köszöntötte a közönséget a londoni Covent Garden-i királyi operaházban. Othellót Placido Domingo, Desdemonát Kiri Te Kanawa játszotta. A vasárnap esti előadás után Solti György kitüntető címet kapott: a királyi opera koszorús főzeneigazgatója lett.

• Los Angelesben 56 éves korában elhunyt Roger Miller neves countryénekes és zeneszerző.

• Nyolc Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyei felsőoktatási intézmény, kutatóintézet és a Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Bizottságának vezetői hétfőn a Miskolci Egyetemen ünnepélyesen aláírták az Északmagyarországi Universitas Egyesülés alapító okiratát. Az Universitas megalakításához szükséges 260 millió forinthoz világbanki kölcsön útján jutott a Miskolci Egyetem, ebből többek között közös kutatási bázist, számítógépes informatikai rendszert és adatbankot kívánnak létrehozni..

• Megjelent az Erdélyi Magyarság című negyedévi folyóirat 12-es száma, amelyben többek közt az 1956-os forradalom és szabadságharc romániai, erdélyi hullámverésével, a tömeges letartóztatásokkal és bebörtönzésekkel foglalkozó írások olvashatók. A lap folytatja Erdély történeti kronológiájának közlését, közzéteszi az Erdélyi Magyar Kongresszus Nyilatkozatát és az Erdélyi Magyarság Antológia megrendelésének tájékoztatóját.

• Szirtes Ádám Kossuth-díjas kiváló művész síremlékét (Gábor Éva Mária alkotását) tegnap délután avatták fel a Farkasréti temetőben. Az avatáson Ablonczy László, a Nemzeti Színház igazgatója, Bubik István és Raksányi Gellért tisztelgett neves művészünk emléke előtt.

Caspar Risz von Rissenfels ötvösművész

P.H. 930.IV.18.

P H. 1930. április 18., péntek.

A Rákócziak ötvösműkincsei az Ernst-muzeum aukciós kiállitásán.

Aki belép az *Ernst-muzeum* vasárnap megnyiló aukciós-kiállitásának második termébe, az ugy érezheti magát, mintha a renaissance valamely dusgazdag fejedelmének ebédelőtermébe lépett volna, ahol a biborszövettel leborított hosszu asztal szinte roskadozik az ötvösművészet remekei: aranyszinü kancsók, serlegek, kupák, billikomok és tálak sokaságától.

Huszonegy darab ilyen ötvösművészeti müalkotás az Ernst-muzeum uj aukciós anyagának szenzációja. Szenzációja pedig nemcsak ennek a szónak mindennapi értelmében, hanem *egyrészt magyar nemzeti szempontból, másrészt általános művészeti szempontból is. A Rákóczyak fejedelmi családjának* egykori gazdagságát és minden időkre szóló műértését hirdeti ez a huszonegy ötvösművészeti chef d'oeuvre, amely gyüjtemény, mint *egy* családból és *egy* korszakból való ötvösművészeti kincs, az egész világon páratlanul áll a maga nemében. A serlegek, amelyek között egy 93 centiméter magasságu is látható, *a késői renaissance augsburgi ötvösművészetét dicsérik.* A XVII. század leghiresebb ötvösművészei, többek között *Caspar Risz von Rissenfels* és *Franz Antoni Betle*, Augsburgban éltek és innen szállitották munkájukat a leggazdagabb európai fejedelmeknek. A Rákóczi-serlegek legtöbbje „trèbelt" ezüst, dusan aranyozva, különböző bibliai és történelmi jelenetek domborműveivel. Vannak azonban olyan kelyhek és billikomok is e huszonegy darabból álló gyüjteményben, amelyek nem figurális, hanem dekorativ ékitésüek, a renaissance virág, gyümölcs, cimer és delfin-motivumainak minden jellegzetes gazdagságával. *Magyar szempontból különösen az a nagy talpas korsó érdekes, amelyen II. Lajos király és Mária királyné relief képmásai ismerhetők fel, valamint, egy másik medaillonban a mohácsi csata egyik jelenete.* A gyüjtemény legpazarabb értékei közül való az a csodálatos faragásu *elefántcsontkupa*, amelynek figurái kisplasztikai remekműveknek is beillenek. Ugyanilyen műremek az a serleg, amelyen egy szatir mesterien megmintázott ezüstfigurája körtealaku billikomot emel a magasba. A Rákócziak fejedelmi udvarának ezeket a páratlan szépségü és értékü pohárszékkincseit méltóképpen egészíti ki *két dusgazdag diszü aranyozott ezüst dísztál*, amelyek közül az egyik a bécsi *Cristoph Hedenek*, kora egyik leghiresebb ötvösművészének alkotása, a másik pedig egy félméteres átmérőjü remek tál, amelyről kétségtelenül megállapitható, hogy spanyol mester munkája.

Azon a szinte felbecsülhetetlen nemzeti értéken kivül, amelyet ez a gyüjtemény jelent és amelynek külső dokumentuma *a serlegeken mindenütt megtalálható Rákóczi-monogramm*, ismételjük, művészi szempontból is olyan ritkasággal állunk itt szemben, amelynek birtokáért irigykedve vetélkednék a világnak bármely muzeuma. Ahogy a magyar multnak ezeket a beszédes és pompás emlékeit nézzük, szinte *félve gondolunk arra, hogy a Rákócziaknak ez az évszázadokon át egy kézben megmaradt ötvösművészeti kincse elszéledhet, de még ennél is jobban féltjük ezt a páratlan műkincset attól, hogy külföldre kerül és ezáltal Magyarország nemcsak egy olyan műkincsével lesz szegényebb, amely történelmének legdicsőbb korszakára emlékezteti, hanem olyan művészeti remekművekkel is, amelyeknek — ha muzeumba kerülnének — csodájára járnának a világ minden tájának műbarátai.*

Ezen a gyüjteményen tul is a tulságig gazdag ez az aukciós anyag, amelynek kiállitása egyformán gyönyörüséget nyujt a képzőművészet, a porcellán, az üveg, a szőnyeg, a butor rajongóinak, általában pedig mindenkinek, aki a szép dolgok barátja, ha a legtöbb esetben — sajnos — csak plátói is marad ez a rajongás.

Az aukciós anyagnak e gazdagságában valósággal elvész az az empire-berendezés, amely máskor külön szenzációt kelthetett volna: I. Ferenc József király dunai hajójának butorzata.

Az ásatás öt esztendővel ezelőtt tisztán tudományos érdeklődésből kezdődött, annak a kérdésnek eldöntésére, *igaz-e valami abból a fantasztikus néphagyományból, amely a szomszéd várakig vezető titkos alagutakról beszél?*

Eddig a várnak csaknem minden részén történtek talajvizsgálati kutatások és ezek eredményei alapján folytatódtak *a rendszeres ásatások.*

A vár régi falai különböző időkben — eddig megállapithatólag — háromféle rendszerben készültek:

1. *Bizantikus módszer szerint*, pilott-alapozással, amelynél a nyers falakat pácolt belső fagerenda-szerkezet fogja össze, vizszintes és merőleges irányban. 2. *Olasz módszerü quader-épitkezéssel.* 3. *Magyar módszerü palánk-rendszer szerint*, amelynél a falak alapjaikban hat-tiz méter szélesek, felfelé keskenyedők és a mellvédnél már csak másfél-két méter szélességüek.

Az eddigi ásatások során

a falba épitett, földalatti alagutakból körülbelül hatszáz méternyi összefüggő hálózatot tártak fel.

A föld felszinén pedig *a XVI. századból való két bástyát, az árpádkori román-stilü templom szentélyét és a csucsives templom főhajóját tették szabaddá 40 méter szélességben, az északi fekvésü mellékhajóval együtt.* Ezenkivül

sikerült megállapitani a XV. századból származó püspöki palotának körülbelül 30 méter hosszu, földszinti, gyönyörü csucsives folyo-

---

Ön mindig ujra me

1973. III. 16. 19.00; /6/ V.

102

Risz Béla

Esti krónika

- Egy Monte Carlóban élő magyar müvész kiállitása nyilt meg Budapesten. Szatmári Ilona beszélget Risz Bélával.

- A francia riviera izzó napfényszineit, vibrálását, az élettöröm szines mozgalmasságát, 35 izoplast lakkfestménnyel hozta el Monte Carlóból Budapestre, Risz Béla, aki litográfus , textilrajzolómüvész, festőmüvész, és müforditó egy személyben. Risz Béla az Épitőmunkások Szakszervezete egykori elnökének, Risz Józsefnek a fia. Élete, müvészi pályája, akárcsak egy izgalmas regény. A század második évtizedében, litográfusnak tanult, egy pesti nyomdában. Biró Mihály, hires kalapácsos, vörös emberét, a Szociáldemokrata Párt emblémáját, és még sok biró plakátot, ő visz át kőnyomatra. félévszázada érkezett Párizsba. A 30-as években tért át textilrajzolásra. BEjárta szinte az egész világot. REmek, és hires textilmintáit, a korabeli magyar cégek is szivesen vásárolták. A második világháboru idjén, részt vett a francia ellenállási mozgalomban is. 1969-ben tért ismét

x

1973. III. 16. 19.00; /6/ V.

Esti krónika

- Egy Monte Carlóban élő magyar művész kiállítása nyílt meg Budapesten. Szatmári Ilona besszélget Risz Bélával.

- A francia riviera izzó napfényszineit, vibrálását, az ébtöröm szines mozgalmasságát, 35 izoplast lakkfestménnyel hozta el Monte Carlóból Budapestre, Risz Béla, aki litográfus, textilrajzolómüvész, festőművész, és műfordító egy személyben. Risz Béla az Épitőmunkások Szakszervezete egykori elnökének, Risz Józsefnek a fia. Életo, művészi pályája, akárcsak egy izgalmas regény. A század második évtizedégen, litográfusnak tanult, egy pesti nyomdában. Biró Mihály, hires kalapácsos, vörös emberét, a Szociáldemokrata Párt emlékmáját, és még sok biró plakátot, ó visz át könyvnatra. Félévszázada érkezett Párizsba. A 30-as években tért át textilrajzolásara. Bejárta szinte az egész világot. Rémek, és hires textilmintáit, a korabeli magyar cégek is szivesen vásárolták. A második világháboru idjén, részt vett a francia ellenállási mozgalomban is. 1969-ben tért ismét

x

vissza a táblaképek festéséez, saját maga dolgozta ki, festékeinek receptjét, amelyekke a görögtüzre, a tüzijátékra emlékeztető szinezetü képeket fst. Budapesten, a ferencvárosi Pincetárlat termében, a Mester uca 5-ben, Boldizsár Iván nyitotta meg, késő délután, a mester első magyarországi kiállitását.

- Megvalósitok olyan dolgok, ami hez csak a textilrajzolás, a textiltrükkölés árán jutottam e. Én amilinport fölhasználok ezekre a szinekre, és azért vannak ezek a gyönyörü, átható szó, szembeötlő szinek. Jelenleg Franciarországban a festők , mind a textilrajzolók, divat szerint dolgznak. Most az állatok jöttek divatba. Éppen igy, én is csinltam egy-két festményt.

- Kakast látok.

- Itt van két kakas, akváriu és ott középen a táltos. Velünk szemben a pángua, vagyis, pivin, ahogy magyarul mondjuk.

Ha lennének tanitványaim, naon szivesen meg tudnám nekik mutatni a konyhatitkokat, és azljárást. Erről meg vagyok győződve, hogy megint egész más lgokat ak lehetne kihozni.

- Risz Béla egyébként a közelnapokban lesz 72 éves. Iró, és müvész barátaival, Budapesten mepli majd születésnapját.

vissza a táblaképek festésére, saját maga dolgozta ki, festé-
keinek receptjét, amelyekkel a görögtüzre, a tüzijátékra emlé-
keztető szinezetű képeket fest. Budapeston, a ferencvárosi Pince-
tárlat termében, a Mester utca 5-ben, Boldizsár Iván nyitotta meg,
késő délután, a mester elsőmagyarországi kiállitását.

- Megvalósitok olyan dolgokat, ami hez csak a textilrajzolás, a tex-
tiltrükkölés árán jutottam. Én amilinport fölhasználok ezekre a
szinekre, és azért vannak szek a gyönyörű, átlátszó, szembeöt-
lő szinek. Jelenleg Franciaországban a festék , mind a textil-
rajzolók, divat szerint dolgoznak. Most az állatok jöttek di-
vatba. Épen igy, én is csinltam egy-két festményt.

- Kakast látok.

- Itt van két kakas, akvárik, és ott középen a táltos. Velünk
szemben a pángua, vagyis, pagvin, ahogy magyarul mondjuk.
Ha lennének tanitványaim, nyon szivesen meg tudnák nekik mo-
tatni a konyhatitkokat, és eljárást. Erről meg vagyok gyö-
zödve, hogy megint egész másfolgokat ak lehetne kihozni.

- Kisz Béla egyékként a közelmapokban lesz 72 éves. Iró, és
művész barátaival, Budapestszennepli majd születésnapját.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Ritly Valéria
1967 JAN 24

1021

Kedd, 1967. január 24.

Meghalt Ritly Valéria művészettörténész

Ritly Valéria művészettörténész, a Kiállítási Intézmények munkatársa, a Magyar Képzőművészek Szövetségének tagja vasárnap délben elhunyt.

1925. december 12-én született. Vidéki tanító édesapja négy gyermeket nevelt fel. A fiatal Ritly Valéria Hatvanban, Keszthelyen és Budapesten végezte iskolai tanulmányait. 1945-ben és 1946-ban tanítani kezdett, majd Balassagyarmatra került és ott női szabó tanulónak állt. Felszabadulása után szabósegédként dolgozott. 1948. május 1-én a Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezetének adminisztrátora lett. Dolgozott az 1949-es budapesti VIT kulturális rendezvényeinek előkészítésében, majd ugyanebben az évben a Népművelési Minisztérium képzőművészeti osztályára került segédelőadónak. Itt dolgozott 1955-ig, amikor saját kérésére áthelyezték a Műcsarnokhoz — utolsó munkahelyére. Megkezdett művészettörténészi tanulmányainak befejezésében súlyos betegsége már megakadályozta.

Életének utolsó percéig dolgozott. Már nagyon betegen, ágyában fekve készítette el Szabó Iván kiállításának rendezési terveit, írta meg Németh József márciusban megnyíló tárlata katalógusának előszavát, amelynek megjelenését már nem érhette meg.

A Magyar Képzőművészek Szövetsége Ritly Valériát saját halottjának tekinti. Temetéséről később történik intézkedés.

Fiatal volt, szép és okos. Fogékonysága és különös érzéke a művészi minőség iránt az egyik legkitűnőbb művészettörténésszé avatta. Művészetírói, kritikai képességeit éppen a Magyar Nemzet hasábjain ismerte meg a széles olvasóközönség. Rendezői munkásságának utolsó remeke Szabó Iván szép kiállítása. De minden rendezése mű volt a javából, tiszta és alázatos szolgálata annak a művészetnek, amelynek bemutatására vállalkozott.

Vásárhely volt a nagy szerelme, az alföldi festészet nagy hagyományaira épült új művészet, amely sajátos formavilággal gazdagította jelenkori művészetünket. Tudta is, meg érezte is, mi a haladás; tévedhetetlenül arra szavazott, ami előremutat, ami nem csupán új, de jobb is, mint a régi és ami feltétlen hozzájárulás a korszerű magyar művészet kialakításához. Sose volt »objektív«, szenvedélyesen szerette a magyar művészetet és harcolt érte, ahol kellett a maga szelíd, asszonyosan lágy, de tiszteletet parancsoló módján. Amit kézbevett, annak valóságos értékét máris igazolta az idő: a vásárhelyi művészet jelentős tényezője a formálódó szocialista realizmusnak.

Szép mosolya, értő figyelme már nem emel a fénybe új és új indulásokat, vagy kerek életműveket. Nélküle még nehezebb az amúgy is nehéz kibontakozás. Most már tudásának, szeretetének, teljes emberségének emléke segítse választott művészeit a művészi és az etikai helytállásban.

o. a.

Megalakult és letette az országos választás

Dr. Dallos Ferenc nyilatko

Az országos választási elnökség, amelynek tagjait — a választójogi törvény értelmében — a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöksége jelölte ki és a Népköztársaság Elnöki Tanácsa megerősítette tisztségükben, hétfőn a Parlament Munkácsy-termében *Dobi* István, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke előtt ünnepélyes esküt tett. Az eskütételnél jelen volt *Fehér* Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, dr. *Erdei* Ferenc, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára és *Kiss* Károly, az Elnöki Tanács titkára.

Az országos választási elnökség tagjai: *Barati* József, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának osztályvezetője, dr. *Dallos* Ferenc, a Minisztertanács tanácsszervek osztályának vezetője, *Dénes* Leó nyugdíjas, *Kaszás* Lászlóné, a Magyar Nők Országos Tanácsának végrehajtó bizottsági tagja, a Duna Cipőgyár dolgozója, *Katona* Imre, az MSZMP budapesti bizottságának titkára, *Keszei* Károly, a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökségi irodájának vezetője, dr. *Király* Tibor, az Eötvös Loránd Tudományegyetem jogtudományi karának dékánja, *Mezősi* János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának munkatársa, dr. *Patkós* Lajos, a fővárosi bíró[illegible] *Szabó* János, a

a választások törvényessége felett és felügyeletet gyakorol, illetve irányítja az egyéb választási elnökségek, valamint az országgyűlési választókerületi bizottságok munkáját. Feladatai közé tartozik az is, hogy *elfogadja, s nyilvántartsa az országgyűlési képviselőjelölteket*, döntsön az országgyűlési választókerületi bizottságok működésével kapcsolatos kifogásokról. Ezenkívül *közhírré teszi a választások országos eredményét*, pótválasztást tűz ki, ha szükséges. Elnökségünk az új országgyűlésnek is beszámol a választások lefolyásáról.

— Az eddigi tapasztalatok arról tanúskodnak, hogy a választások előkészítésében részt vevő szervek és a társadalmi aktivisták százezreinek fáradozása jól kamatozik. Rendben lezajlott a választójogosult állampolgárok összeírása, amelynek során hazánk lakosságának mintegy 70 százaléka töltötte ki a kiosztott nyomtatványokat, mindenütt kialakították a választókerületeket és nyilvánosságra is hozták beosztásukat. Ezzel egyidejűleg

Megalakult a főváro

Hétfőn a városházán megalakult, és *Sarlós* Istvánnak, a végrehajtó bizottság elnökének jelenlétében esküt tett a fővárosi választási elnökség. Elnöke: *Végh* Józsefné, a Pamutfonóipari Vállalat vezér-

József Ferenc főherceg munkája.

József Ferenc főherceg munkája.

Rítoók Margit.

Rítoók Margit.

Pepera Károly.

Rítoók Margit.

AZ ORSZ. M. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA ZOMÁNCOZÁSI OSZTÁLYÁNAK MUNKÁIBÓL.

Ritook Margit

HOZZÁSZÓLÁS

Könyvügynökök vannak

(Bényei Józsefnek a Lekenczey Muki kerestetik című glosszájához)

A könyvügynökök elsősorban a nagyobb településen jelentek (jelennek) meg, a kisebb és Debrecentől távolabb eső könyvtárak árus könyvekkel való ellátását (drága a szállítás és az alacsonyabb forgalom kevesebb haszonnal jár) nem vállalták. Az új könyvek hiánya azonban nekünk is „fájt" (mint most önnek), de találtunk gyógymódot az enyhítésére.

A megyei könyvtár módszertani osztályának munkatársa kiszállások alkalmával a könyvkereskedőtől (aki jelentős, 55 százalékos árengedményt is ad) eljuttatja az új könyveket a könyvtárakba, vállalva előzetesen a nagykereskedő raktárában a válogatást, majd az elszámolást és visszáruzást is. Az állandóan árusító hat könyvtár (ők közvetlenül a terjesztővel tartják a kapcsolatot) mellett így tíz település könyvtárában juthat a lakosság új könyvekhez. Vásárol ezekből a könyvekből az iskola, az óvoda és persze maga a könyvtár is.

A nemes feladat felvállalása a könyvtáraknak anyagi haszonnal is jár, szerény könyvbeszerzési keretükből így több könyvet tudnak vásárolni. Évről évre csökken ugyanis – a könyvek átlagárának emelkedése miatt a beszerzett új könyvek száma. 1993-ban 22 ezer dokumentummal vásároltak kevesebbet a könyvtárak, mint 1989-ben.

A megyében több olyan település van, ahol mindössze 10-15 ezer forintot áldoz az önkormányzat a lakosság könyvellátására, de még olyan is előfordul, ahol mindössze – nem elírás – háromezer forintot! (Egy szerényebb jövedelmű család is többet költ egy évben könyvre, újságra).

A könyvárusítással kapcsolatban nemcsak forintban kifejezhető haszonról tudok beszámolni, hanem arról is, hogy a könyvek így gyorsan kerülnek be az állományba, a keresett művek nem vesztik el az aktualitásukat. A mi nyereségünk az is, hogy nő a könyvtár hatóköre, a kisugárzó hatása, a többféle szolgáltatás révén mindig van forgalom a könyvtárban. A könyvárusítások sikere alátámasztja az ön által írtakat; igény van rá! A magunk részéről változatlanul népszerűsítjük a megye könyvtáraiban ezt a régi-új szolgáltatást és lehetőségeink határáig segítjük őket, hogy ne maradjanak könyv nélkül a kistelepülésen élők sem.

Lehetnének a könyvtárak a jelenleginél nagyobb számban a könyvárusítás bázisai, – úgy ahogy ön írja – „Ha akarnák, ha vállalnák."

Köszönöm, hogy szólt a vidéken élő olvasó emberekért. Kívánom önnel együtt, hogy mielőbb részük lehessen „a személyes válogatás, a kiválasztott könyvvel való érintkezés, beleolvasás, latolgatás gyönyörű élményében", könyvtárainkban!

BELGYÁR LÁSZLÓNÉ
módszertanioszt.-vez., megyei könyvtár

Medikus „Hangok"

Debrecen (HBN) – Két negyedéves orvostanhallgató, Felszeghy Szabolcs és Heincz Miklós fényképfelvételeiből nyílik kiállítás április 10-én a DOTE elméleti tömbjének galériájában.

A negyvenöt színes fotóból összeállított tárlatot 11 órakor Földes István, az Anatómiai Intézet professzora nyitja meg. A két medikus négy éve járja a Bükköt, túráik során rögzítették a természet változó szépségét. A Hangok címet viselő, április 20-ig látogatható fotókiállításuk mottójául Cicero szavait választották: „A barátságot minden földi jónál többre becsüljétek, mert nincs semmi, ami a természet rendjének annyira megfelelne, a szerencsében és a szerencsétlenségben, mint a barátság".

MINDENFÉLE

● **DIALÓGUS.** A Csokonai Színház és az Alföld közös élő folyóiratának, a Dialógusnak következő rendezvényét április 14-én 20 órától tartják a színház stúdiójában. A Nappali Ház szerkesztőségének tagjaival Keresztury Tibor és Mészáros Sándor beszélget, a házigazda Dobák Lívia.

● **TÁNCHÁZ.** A Varjúvárban (Debrecen, Simonyi út 38.) április 11-én palóc és kalotaszegi estet rendeznek autentikus vendégek közreműködésével, többek között Pál István dudás és Fodor Sándor kalotaszegi prímás részvételével. Április 16-án Maácz László táncesztéta tart előadást a koreográfusi tendenciákról.

A panteizmus képei az autószalonban

ÉLES CSABA

Debrecen, Berettyóújfalu (HBN) – **L. Ritók Nóra hetedik egyéni kiállítását 1993. január 12-én nyitottam meg a Gábor-galériában. Kétszeresen is emlékezetes ez – mindkettőnk számára. Egyrészt azért, mert a Berettyóújfalu városában élő, tanító, szakköröket (hetet!) vezető és legfőbb hivatásaként: alkotó grafikusművésznek ez volt az első debreceni – teljesebb – bemutatkozása.**

Másrészt azért, mert nyitánya lett ez az esemény művészi pályája magasabb fordulatszámú kibontakozásának. További, fontos egyéni tárlatok, újabb pályázatok elnyerése stb. jelzi ezt a folyamatot; s mindenekelőtt felvétele a Magyar Alkotóművészetek Országos Egyesületébe (a MAOE a Művészeti Alap jogutódja).

L. Ritók Nóra Berettyószentmártonban született, általános és középiskoláit Berettyóújfaluban végezte. Földrajz és rajz szakon a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szerzett oklevelet. Hogy hogyan kötődik korábbi iskoláinak városához, már föntebb említettem. Mindehhez most egy újabb objektum járul. A Suzuki-autószalon, akinek tulajdonosa a művésznő első katalógusának megjelenését támogatta, s legutóbbi kiállítását is megrendezte (egyébként más művészek bemutatását is tervezik).

L. Ritók Nóra pályaépítkezésében megvannak tehát a legfontosabb elemek. Mindenekelőtt a grafikusi tehetség és kitartó szorgalom, egy koherens világkép és jellegzetes stílus. Olyan adottságok és értékek ezek, amelyek – legalábbis mostanáig – képesek voltak megnyerni a kritikusi és szponzori támogatást.

L. Ritók Nórának nem csak egyes alkotásait, hanem egész tárlatát is példás rend és rendszeresség jellemzi. Művei önálló életet élnek – ugyanakkor sorozatokba illeszkednek. Kettő kivételével pontosan három szériába: egy mitológiaiba (tizenkét opusz 1993-ból), a „Padlások titkai"-ba) ez ugyancsak tavalyi keltezésű, de háromrészes, egyelőre) és végül a négy darabból álló, korántsem befejezett, idei „Ember és madár"-sorozatba.

Esztétikai szempontból egyetlen sorozat mind a huszonegy kép. Hiszen alkotójuk titkokat keres és talál, teremt és mutat meg az egyes ember kis világától kezdve egészen az ég és a föld, a múlt és a jelen nagy univerzumaiig. Korántsem véletlen a vonzódása a mítoszokhoz – szintén nem mellékes, hogy Afrikától a finnugor népekig, a dahomeyi, bantu, joruba stb. mítoszoktól a magyar hitvilágot, át a zürjénekig, mordvinokig, vogulokig stb. – és ugyanakkor a galamboknak prédikáló Assisi Szent Ferenchez. Nem, hiszen mindegyikben a panteizmus tükröződik, mindegyikben az ember és a természet alapvető kapcsolata szemléltethető.

A figurák mindenütt vagy a vizekkel, az erdő fáival és bokraival, vagy a levegőéggel simulnak egygyé. Egyetlen nagy organikus folyamat bontakozik ki a szemünk előtt, csak össze kell tudnunk kapcsolni a képeket. Hogy milyen állomásokkal, azt igen jól mutatja két opuszának címe: „A temetői virágból lett leány" és a „Fává változó leány".

L. Ritók Nóra alkalmi rajza a Hajdú-bihari Napló olvasóinak
Fotó: Napló-reprodukció

Katalógusának ezt a címet adtam: „egy grafikai tehetség felfedezése". Katalógusának premierjén további bizonyítékokat kaptam ehhez. (Egyedül „A fészek" volt az, ahol a térkitöltés gondját, az egyensúly közhelyszerű érzelmességét tapasztaltam.) Suzuki Service Shop; a kiállítást április 8-án leszedték.)

MOZI

Betegség és bánat fakad belőle

SZÍJÁRTÓ IMRE

A maconi gyermek

Színes angol film. Rendezte Peter Greenaway. Főszereplők: Julia Ormond, Philip Stone.

„Nagyon régen, amikor Heródes volt Júdea királya, Názáret városában élt egy fiatal nő, Mária, aki József jegyese volt. Még mielőtt megtartották volna az esküvőt, Gábriel angyal a mennyből meglátogatta Máriát, hogy elmondja neki: Isten egy kisfiúval ajándékozza meg, mert kegyelmet talált előtte. Mária meglepődve kérdezte: – hogyan születhetne kisfiam, hiszem még nem mentem férjhez? – Nem számít! – válaszolta Gábriel. A Szentlélek rejti a kisbabát a méhedbe, akit Jézusnak, az Isten fiának neveznek." A bibliai kegypercesekből idézem az idevágó helyet, azt ugyanis, amelyet Greenaway legújabb filmjében jól megforgat, saját képére és hasonlatosságára alakít. A kétoldalas sztorikra szeletelt Újszövetség ellen talán a legszigorúbb írástudóknak van csak kifogása, A maconi gyermek című film azonban sokakban viszolygást keltett – tessék csak belehallgatni a stáblista alatti megjegyzésekbe. És valóban: nehéz szemmel meg gyomorral bírni ezeknek a – nincs rá jobb kifejezés – látomásos képeknek a halmazát. Határ azonban nincs, ha ezt meghúzza valaki: „eddig és nem tovább" – ugyanabba a mederbe terelődik, amelyben Greenaway képalkotó képzelete is mozog, igaz termékeny módon – a szubjektivitás következetes medrébe. Nem létezhet ilyen határ, egyébként is kitagadnák, hogy vérrel és fájdalommal teremtődünk és múlunk el az árnyékvilágból. Az angol mozgóképfestő a testváladékok poézisét énekli, ilyen értelemben mondhatjuk, hogy a világ mélységesen humoros, hiszen nedveink – a humor – nélkül nem élhetünk. Az embernek való őselemek harcáról van tehát szó, itt minden élet és halál kérdése, az igeneké és a nemeké, a sikolyoké és... talán ez az, ami viszont tanulságos módon hiányzik ebből az eget és földet, istenit és emberit, fenségest és visszataszítót egységbe foglaló hatalmasra méretezett látomásból: a csend. Greenaway a képi, a füllel érzékelhető és a kulturális zörejek mestere; csak találgatni lehet, hogy ez a barokkos képi- és hangzásvilág milyen fájdalmas csöndek takarásául szolgál.

Jelenet az utóbbi napok egyik legnépszerűbb filmjéből, a Beethoven, 2-ből
Fotó: Intercom

A maconi gyermek az – elhagyatnak akkor mindenek" filmje a megválthatatlan világról, keserű és kegyetlen ábrázolása mindannak a botránynak, ami velünk a huszadik században történt. Vízió emberről és történelemről, a legnagyobb mítosz – a szenvedés mítosza – kiürülésről egy olyan korban, amely egyszerre bálványromboló és hamis prófétákat maga fölé emelő kor. Keserű méltósággal szemléli az ártatlanság gyalázását, a bűntelenség aprópénzre váltását, mert tudja: mindez csupán színjáték, de olyan, amelynek kulisszái ennél még sokkal véresebb valóságot rejtenek. A film elviselhetetlen, mert nem nyújtja azokat az ősi eredetű ellenpontokat, amelyek civilizációs hagyományainkban gyökereznek. Karneváli jellegével nem segít az eligazodásban, ahol a nézőre kacsint – a játék a játékban fogására gondolok –, csak azért teszi, hogy még jobban belebonyolítsa az áttételek, maszkok, cirkuszi trükkök, kulturális utalásrendszerek hálójába, és lenyűgözze az undort keltő és magasztos folytonos egymásba játszatásának brutális játékával. A film végignézése kínkeserves feladat, és Greenaway egy pillanatra sem mondja: megéri. Gigantikus színpadisága nem mentes ugyanakkor a képi maníroktól, a közönség gettósodásához vezető bennfenteskedéstől sem. Sokáig éljen a mai filmművészet ezen szörnyűséges szentje, hogy emlékeztessen: betegségben és bánatban halunk meg.

„Szül pedig fiat, és nevezd annak nevét Jézusnak, mert ő szabadítja meg az ő népét annak bűneiből."

MINDENFÉLE

● **A GYERMEKEK VIZUALITÁSÁRÓL.** Földi Péter festőművész tart előadást április 11-én 11.30 órától a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola 248-as termében A gyermeki vizualitás kezdetei címmel.

● **FIZIKUS A TEAHÁZBAN.** A holdra szállás 25. évfordulója alkalmából április 13-án 20 órától a tanítóképző főiskola Maróthi-kollégiumának klubjában a Jázmin teaházban tart előadást Tamás Gyula fizikus „...egy kis lépés az embernek" címmel.

● **„KÖZTETEK ÉN LETTEM BOLOND".** A költészet napja alkalmából április 11-én 15 órától rendezik meg a Kölcsey művelődési központban a Szép Ernő vers- és prózamondó versenyt. Azt követően „Köztetek lettem én bolond" címmel József Attila verseiből válogatott irodalmi összeállításra kerítenek sort.

● **ORATÓRIUM.** A Debreceni Református Kollégium kántusa, a Debreceni Orvostudományi Egyetem kórusa, valamint a Debreceni filharmonikus zenekar közös Oratórium-estet rendez április 10-én 19.30 órától a Szent Anna-székesegyházban. Közreműködik Kertész Tamás (ének, narrátor) és Karasszon Dezső (orgona), vezényel Berkesi Sándor. A koncerten Cherubini és Szokolay műve hangzik el, az előadáson CD-hangfelvétel készül.

● **SZIMPÓZIUM.** A KLTE auditorium maximumában szombaton 9 órától Tóth Menyhért festőművészre emlékeznek képzőművészek és művészettörténészek. Ugyanitt vasárnap 9 órakor Buka László tart előadást, témája: Simonyi huszárkapitány nyomában. 14 órától a Vojtina bábszínház Ludas Matyi című produkcióját mutatja be.

L. RITÓK Nóra

Egy évvel ezelőtt még legelő volt ezen a helyen Fotó: Iklódy János

Az Opel Debrecenben

Debrecen (HBN – P. A.) – Térségünkben harmadikként – Hajdúszoboszló és Nyíregyháza után – Debrecenben nyitott márkakereskedést az Opel. A Klassz Autóház Balmazújvárosi úti telepén már az elmúlt év ősze óta forgalmaznak, és szervizelnek Opeleket, de az autószalont, szerelőcsarnokot és raktárat is magában foglaló korszerű épületegyüttest hivatalosan csak április 8-án – pénteken – adták át rendeltetésének.

Az 1200 négyzetméter hasznos alapterületű, minden igényt kielégítő létesítmény rekordidő, alig egy év alatt, 40 millió forintos költséggel készült el. Mint Kozlovszky László, ügyvezető igazgatótól megtudtuk, márkakereskedésüket és -szervizüket – a tervek szerint még idén – mintegy 600 négyzetméteres épületegyüttessel bővítik, és a szakembergárda létszámát is növelik.

Kollár József, Debrecen alpolgármestere megnyitójában úgy fogalmazott, hogy ez a kereskedelmi centrum is a keleti régió életképességét bizonyítja. Szavait idézve: „Ismét megbizonyosodhattunk arról, hogy valóságos a térség fejlődés iránti igénye. Külön öröm, hogy vannak vállalkozók, akik – a város szűkös anyagi lehetőségeinek tudatában – segítségre sem várva, önerőből vágnak bele sokmilliós fejlesztésekbe is".

KITEKINTŐ

● Richard Layard brit közgazdász szerint az orosz vállalati „körbetartozás" egyáltalán nem rendkívüli. Február elsején a vállalatok 54 billió rubellel tartoztak egymásnak, ami 1,8 havi orosz GNP-nek felel meg. Franciaországban a vállalati tartozás 3,5 havi, Nagy-Britanniában pedig 2,5 havi GNP-re tehető.

ÁRFOLYAMOK

Kárpótlási jegy

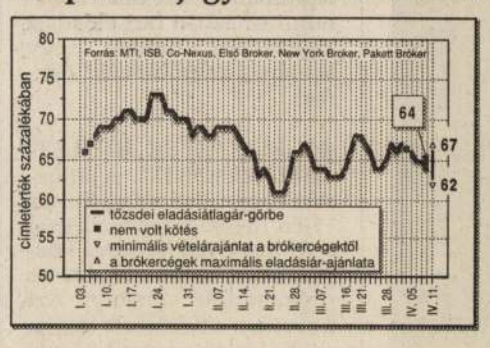

Hivatalos árfolyamok

Érvényben: 1994. április 8.

Pénznem	VALUTA Vétel	Eladás	DEVIZA Középárfolyam
Angol font	151,42	154,42	153,12
Ausztrál dollár	73,71	75,05	74,52
Belga és lux. frank*	290,92	296,42	293,70
Dán korona	15,32	15,62	15,46
Finn márka	18,67	19,01	18,81
Francia frank	17,51	17,85	17,68
Görög drachma*	40,89	41,69	–
Holland forint	53,41	54,45	53,95
Ír font	145,17	147,97	147,84
Japán jen*	97,36	99,22	98,62
Kanadai dollár	74,26	75,78	75,10
Kuvaiti dinár	344,79	351,45	347,77
Német márka	59,96	61,16	60,56
Norvég korona	13,85	14,13	13,98
Olasz líra**	62,86	64,08	63,61
Osztrák schilling*	852,73	869,43	861,08
Portugál escudo*	59,14	60,28	59,52
Spanyol pezeta*	74,31	75,77	74,86
Svájci frank	71,11	72,43	71,75
Tr. és cl.-rubel	–	–	27,50
Svéd korona	13,05	13,29	13,14
USA-dollár	102,74	104,74	103,74
ECU (Közös Piac)	116,06	118,30	117,23

A megadott számok 1 egységre értendők, forintban.
* 100 egység, ** 1000 egység

Az MGM Rt.-vel szemben is véges a türelem

Az új vezérigazgatónak a veszteséges termelést kell mielőbb megszüntetnie

SZAKÁCS TAMÁS

Debrecen (HBN) – **Tegnap délelőtt a Magyar Gördülőcsapágy Művek Rt.-ben (MGM) beiktatták a cég új vezérigazgatóját, Szűcs Istvánt. Ezt az alkalmat ragadtuk meg arra, hogy a jelen lévő Both Jánost, az Állami Vagyonügynökség (Ávü) ipar I. igazgatóságának igazgatóját a cég megítéléséről, jövőjéről kérdezzük.**

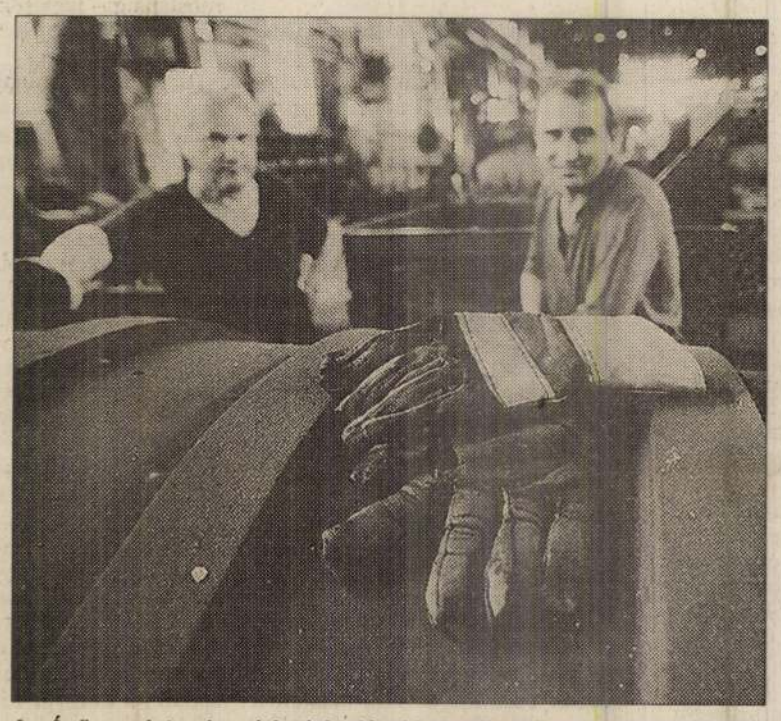

Az Ávü szerint szigorú intézkedésekkel elérhető a kedvező változás Fotó: Napló-archívum

Both János elöljáróban elmondta: az Ávü és a kormányzat érintett szervei (kiemelten az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium) az MGM-et a magyar gépipar egyik alapvető háttéripari bázisának tekintik. Ez vezérelte a kormányt, hogy a cég helyzetét kiemelten kezelje. Fontos szempontnak tartották a csapágyipari szakmakultúra megőrzését, a régió foglalkoztatási helyzetét és a meglévő exportpiacokat (az MGM – igaz, jelentősen csökkenő bevétel mellett – termelésének háromnegyedét exportálja). E ma is érvényes célok elérése érdekében az elmúlt évben két ízben is pénzügyi segítséget kapott a vállalat, összesen 950 millió forint állam-, illetve Ávü-garantált hitel formájában.

400 millió átutalva

A vállalat az állami segítség ellenére nincs jó bőrben, a pénzügyi válság mit sem enyhült. Both János szerint a problémát az okozza, hogy nem történtek meg a belső erőforrások átcsoportosításával járó lépések, így a folyó termelés továbbra is veszteséges (a havi veszteség tízmilliókban mérhető). „A jelenlegi rendszer önemésztő. A veszteség és ezzel a pénzügyi krízis újratermelődik" – vélekedett az Ávü igazgatója, aki szerint a korábbi vezetés kifelé (értsd: bankok, állami hitelezők, Ávü stb.) jól menedzselte az MGM-et, azonban a vállalaton belüli racionalizálással keveset és megkésve foglalkozott. A talpon maradás alapfeltétele azonban csak az lehet – állította Both –, ha az MGM folyó termelésében a lehető legrövidebb időn belül megszüntetik a veszteségforrásokat. Ehhez a termelés felpörgetésre és/vagy a tetemes állandó költségek lefaragására van szükség.

Az MGM az Ávü igazgató tanácsának a döntése alapján ismét pénzügyi támogatásban részesül. 400 millió forint vissza nem térítendő juttatást már át is utaltak a számlavezető Magyar Hitel Bank Rt. debreceni fiókjába. További 400 millió forint készpénzzel tőkeemelést hajt végre az Ávü, ennek azonban pénzügyi szempontból hosszabb lesz az átfutási ideje. A vissza nem térítendő juttatást a termelés finanszírozására kell felhasználni. „Szűcs István első számú feladata lesz, hogy a cégen belüli reorganizációt, a szükséges átszervezést, az erőforrások átcsoportosítását kezdje el, és mielőbb próbálja elérni, hogy a veszteség mértéke csökkenjen, illetve megszűnjön. Senki sem kíván hosszabb távon támogatni egy veszteséges céget. Az ilyen vállalat privatizálása sem lehetséges" – állította határozottan Both János. Az új vezérigazgatónak – akinek megbízatása két évre szól – fél év alatt kell eredményt felmutatni, azaz megkezdeni a veszteségforrások felszámolását.

Nagyobb tulajdonosi kontroll

A cég vezetésében egyébként további változás, hogy egy tag kivételével kicserélődött az igazgatóság. A testületben az Ávü és az IKM is képviselteti magát, s abba több szakértő is bekerült. „A vállalat menedzsmentjéből senki sem tagja az igazgatóságnak. Ez tudatos koncepció. Olyan testületet akartunk létrehozni, amelyik a tulajdonos érdekeit képviseli, s a változások kikényszerítése érdekében folyamatosan nyomást gyakorol a menedzsmentre." Az Ávü igazgatója elismerte, hogy a várható feladatok végrehajtásához az MGM felső- és középszintű vezetését meg kell erősíteni. (A helyzetet jellemzi, hogy a részvénytársaságnak jelenleg nincs gazdasági igazgatója sem...)

Külön akarja-e értékesíteni az MGM diósdi gyárát az Ávü? – kérdeztük Both Jánostól. Az igazgató elmondta: a cég vagyonkezelésére kiírt pályázat ugyan sikertelenül zárult, de jelentkeztek érdeklődők. Közülük az amerikai Timken céggel folytatnak előzetes tárgyalásokat. Ha a befektető szándéka komoly, akkor a diósdi gyárat nyilvános pályázat keretében hirdetik meg. Az értékesítés esetén az Ávü mérlegelni fogja, hogy a vételárból mekkora összeget forgat vissza az MGM reorganizációjának a finanszírozására. Both hangsúlyozta: a diósdi gyár értékesítése előtt meg kell vizsgálni, az hogyan érinti az egész cég működését.

Az MGM banki adósságairól megtudtuk, hogy azokat konszolidálták. A mintegy 2,2 milliárd forintot kitevő banki követeléseket a Pénzügyminisztérium vette meg, s ezek várhatóan az Ávühöz kerülnek majd, ami azt jelenti, hogy a vagyonkezelő tulajdonosa és egyben legnagyobb hitelezője is lesz a cégnek. Both szerint a legfontosabb lépés az üzemi szintű veszteség felszámolása. Ha ez megvalósul, akkor az adósságok és a technikai jellegű veszteségek kezelésére megtalálható a megfelelő megoldás.

Magyar üzletemberek Kínában

Peking (MTI) – Latorcai János magyar ipari és kereskedelmi miniszter pénteken háromnapos hivatalos látogatásra Kínába érkezett.

Amint a pekingi repülőtéren elmondta, vizitje kettős célt szolgál: az egyik az, hogy segítsen szorosabbra fűzni a kormányközi kapcsolatokat, a másik pedig az, hogy konkrét üzletkötéseket mozdítson elő. Az utóbbiak reményében csatlakoztak vállalati vezetők is a küldöttséghez.

A magyar minisztert fogadja Cou Csia-hua kínai miniszterelnök-helyettes. Tárgyalópartnerei között van Csen Csin-hua, az Állami Tervbizottság elnöke, Vang Szu-cseng villamosenergia-ipari miniszterhelyettes és Cseng Kuang-ti közlekedési miniszterhelyettes. A magyar miniszter vasárnap elutazik Kínából, kísérete viszont ugyanakkor Pekingből Sanghajba megy, és megtekinti a város most épülő, Putung nevű különleges gazdasági övezetét. Több magyar nagyvállalat – köztük a Rába, az Ikarus, a Magyar Suzuki Rt., az EGI Rt., a Transelektro és a Hajdúsági Iparművek – vezetői érkeztek a miniszter kíséretében Kínába, hogy konkrét üzletkötések után nézzenek.

Lengyel autósztráda-program

Varsó (MTI) – Lengyelországban létrehozták az Autósztráda-építési Ügynökséget, amely költségvetési szervként a közlekedési minisztérium alárendeltségében irányítja az autópálya-építési programot. A tervek szerint a következő 15 év során 2571 kilométernyi fizető-autópálya épül az országban, kilométerenként mintegy 3 millió dolláros költséggel. A teljes beruházás összege meghaladja a 140 ezer milliárd zlotyt – közölte Andrzej Patalas, az ügynökség igazgatója. Eddig összesen 351 kilométer sztráda épült.

Bécs: megszűnik a tilalom

Budapest (MTI) – **Ausztria április 15-től megszünteti a magyar cementre és műtrágyára elrendelt beviteli korlátozásokat. Erről az osztrák gazdasági miniszter levélben értesítette Kádár Béla külgazdasági minisztert.**

A tárca sajtóosztályának közleménye emlékeztet arra, hogy Ausztria a volt szocialista országokkal, így Magyarországgal szemben is 1993. április 15-én mennyiségi kontingenseket vezetett be a műtrágya és a cement importjára. Az intézkedés rendkívül negatív reakciót váltott ki a magyar kormányzati és üzleti körökben, hiszen a korlátozást nem előzte meg a két ország hatóságai közötti konzultáció.

A magyar fél sérelmezte, hogy az intézkedés idején a hazai műtrágya- és cementszállítások nem mutattak érdemi növekedést. A kézenfekvő következtetés ezért az volt, hogy szállításainkat más közép-kelet-európai országok megnövekedett exportja miatt büntetik és az osztrák kereskedelempolitikában így továbbra is érvényesül a magyar részről erősen kritizált blokkszemlélet.

Az osztrák intézkedés ellen a magyar gazdaságdiplomácia több helyen is tiltakozott, így a GATT tanácsában, az OECD kereskedelmi bizottságában, valamint az EFTA és Magyarország közötti gazdasági vegyes bizottságban, hivatkozva többek közt hazánk és Ausztria között életbe lépett szabadkereskedelmi megállapodásra.

Időközben Magyarország is kénytelen volt piacvédelmi okokból bizonyos korlátozásokat bevezetni az osztrák eredetű műtrágyára és író-nyomó papírokra.

Oroszország vonzó a magyar tőke számára

DOMI ZSUZSA

Budapest (ISB) – **A külgazdasági kormányzat kiemelten kezeli a FÁK államaival, valamint Franciaországgal, Romániával és Szlovéniával folytatott kereskedelmi kapcsolatokat – közölte Berényi Lajos, a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának államtitkára.**

Kereskedelmi forgalmunk a FÁK országaival 1993-ban elérte a 4 milliárd dollárt. Ebből csak Oroszország 3,4 milliárd dollárral részesedik, s ezzel partnereink között – Németország után – a második helyen áll. A kapcsolatok további bővítése nem könnyű feladat, hiszen Oroszország súlyos gazdasági problémákkal küzd: az előrejelzések szerint még ebben az évben is csökkenni fog az ipari és a mezőgazdasági termelése, s ezzel együtt a nemzeti jövedelme is. A volt szovjet köztársaságok közül örvendetesen javulnak kapcsolataink Ukrajnával is. Tavaly 300 millió dolláros forgalmat bonyolítottak le országaink egymással.

A Kereskedelemfejlesztési Alapból tavaly 8 olyan rendezvényt támogatott a kormány, amelyek a FÁK államaival folytatandó kereskedelem bővítését célozták. Az egyéni vállalkozók által igényelt támogatásoknak 12 százaléka irányult ebbe a térségbe, s összege elérte a 100 millió forintot. Ilyen jelentős segítségre azért van szükség, mert az óriási földrajzi távolsággal párhuzamosan a kereskedők kockázata is nagymértékben megnő. Viszont – az államtitkár szerint – kisebb a konkurencia veszélye olyan messzi földön, mint Tatárszán, Üzbegisztán vagy Türkmenisztán.

Idén is folytatódik a kereskedelemfejlesztési program: 15 önálló rendezvényen mutatkozunk be Fehéroroszországban, a Komi Köztársaságban, Tatársztánban, Üzbegisztánban, Türkmenisztánban, Moldovában, a Baltikumban és Ukrajnában.

A köztársaságok tartozásáról szólva Berényi elmondta, hogy a múlt heti orosz–magyar megállapodás értelmében Moszkva törleszti a fennálló 900 millió dollár adósságot. A fizetés nem devizában történik, hanem szállítások, beruházások és szolgáltatások formájában.

A magyar befektetők és vállalkozók máris élénken érdeklődnek az iránt, hogyan tudnak bekapcsolódni az oroszországi privatizációba. Az államtitkár szerint az újszerű megoldással legalább 200 millió dollárral csökkenthető az orosz adósság mértéke. A legvonzóbb befektetéseknek természetesen az olaj-, illetve gázkitermelés, valamint a gépipar, a vasút-korszerűsítés és a kereskedőházak építése tűnik.

L. Ritók Nóra –

Madáretető – L. Ritók Nóra rajza
Napló-reprodukció

Hajdú-Bihari Napló
1998. 01. 14.

ogott és ki-
arat. A bag-
it múzeum-
ra kitömték,
vetették nyil-
e az AP-vel
, a washing-
ja.

BÓDOG

ÉVFORDULÓ

Hetvenöt éve született *Hegedüs András* irodalomtörténész, főiskolai tanár. Több felsőoktatási intézményben tanított, 1969-től haláláig a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola főigazgatója volt. Tudományos tevékenységében az irodalomtanítás kérdéseivel foglalkozott, s a magyar írók pedagógiai munkásságát kutatta. 1974-ben ő indította el és haláláig szerkesztette a Kincskereső című gyermeklapot.

FÜGE

Az ötvenes évek elején – ki tudja miért – az Iván és az Olga voltak a kedvelt keresztnevek. A kilencvenes évek végére valószínűleg a Renátó, az Eufrozina és az Eugénia jönnek divatba.

(apc)

L. Ritók Nóra

Hajdú Bihari Napló
1997. jan. 25.

● L. RITÓK NÓRA berettyóújfalui grafikusművész kiállítását rendezik meg Budapesten a Magyar Kultúra Alapítvány székházában (Szentháromság tér 6.). A kiállítást január 28-án 16 órakor L. Menyhért László művészettörténész nyitja meg.

96.

Fülep Lajos - Lyka Károlynak

/Ra

Bocsánatot kérek a hosszu

szép dolgok s a velük járó stud

Igaz tisztele

Fülep Lajo

A Szoboszlói Kulturális Közösség
és a Városi Művelődési Központ
szeretettel meghívja Önt és barátait

1996. február 9-én, pénteken 17 órára
a Szoboszlói Galériába

L. Ritók Nóra

grafikusművész

Rege a csodaszarvasról

című kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
Éles Csaba esztéta

A kiállítás megtekinthető
1996. február 23-ig naponta 10-13
ill. 15-18 óráig. Vasárnap zárva.

•Fk.: Kovács Gábor, VMK • terv: Reklám Műhely • nyomda: Nyomdaipari Vállalkozás •

MAGYARORSZÁG
017
FORINT

Szoboszlói Galéria
Hajdúszoboszló
Szilfákalja 2.

Új Művészet Kerekasztósége

Budapest

Bathori u. 10.

1 0 5 4

L. RITÓK NÓRA

KELET-MAGYARORSZÁG
1996 III. 30

TÁRLAT

L. Ritók Nóra rajzai

Tündérek pedig születnek

Érzékeny, fiatal alkotóművész munkáival ismerkedhettünk meg Nyíregyházán a Szarvas utcai művelődési házban rendezett kiállításon. L. Ritók Nóra a tanárképző főiskola földrajz–rajz szakán végzett Horváth János tanítványaként. Most Berettyóújfaluban él, rajzot oktat és tehetséggondozással foglalkozik. Legszívesebben egyedi rajzokat készít tussal, színes ceruzával, akvarellel. Könyvillusztrációkat is alkot, az ő kezét dicsérik a néhány hónappal ezelőtt megjelent Arany János Rege a csodaszarvasról című kötet tetszetős rajzai. Hét éve vesz részt megyei és országos tárlatokon. 1993 óta tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. Öt évvel ezelőtt a Hajdú-Bihar megyei őszi tárlaton nívódíjat kapott. Rajzain azt a harmóniát jeleníti meg az ember és a természet között, amelynek hiányát oly gyakran tapasztaljuk.

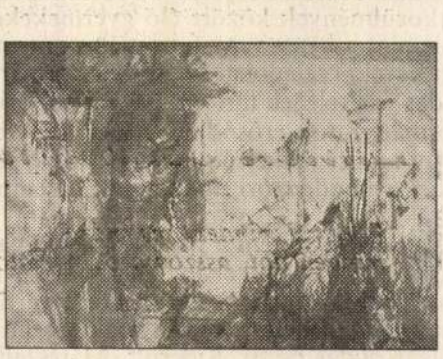

Fészek

Madárijesztők

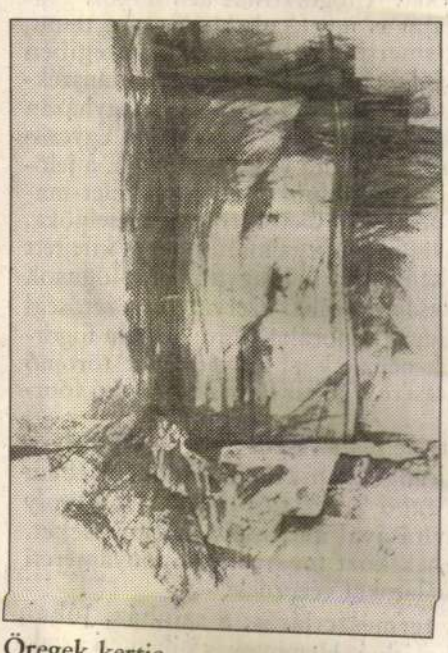

Öregek kertje

Harasztosi Pál felvételei

Elek Emil felvétele

lyamatban, hiszen rugalmasan, felelősen tudunk gondolkodni a jövőről, jó a kompromisszumkészségünk és nyitottak vagyunk az új dolgok iránt. A nőegylet tagjai hetente egyszer összegyűlnek, s mernek merészen gondolkodni a város jövőjéről.

A Mátészalkai Rotary Klub neve ismerősen cseng már országszerte. A politikamentes klub elnöke *Szováti Tibor.*

— Számomra a polgár az, aki törődik saját környezetével, városával. Ezt értem a művelődéstől a köztisztaságig az élet minden területére. A törődés áldozatvállalást is jelent. A Rotary megalakulása óta segíti a polgárosodási folyamatot. Támogattuk a vállalkozók klubjának létrejöttét, rendszeresen szervezünk előadásokat, ahol lehetőség van a vélemények ütköztetésére, a másképp gondolkodók vitáira is. Karitatív munkánk során elsősorban a rossz szociális körülmények között élő gyermekeket, valamint a beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelő családokat segítjük. A polgárosodás feltételének tartom, hogy a helyi önkormányzatok erősödjenek meg annyira, hogy segítségükkel ne legyenek kiszolgáltatva a mindenkori politikának az emberek.

Szándékosan nem a panaszokkal, a gazdasági nehézségekkel foglalkoztunk a riport során. Azokat a színtereket akartuk bemutatni, amelyek reményeink szerint a polgárosodás csírái. Kiderült, Mátészalka egy olyan kisváros, amely súlyos gondjai ellenére megpróbál kilépni a hétköznapi szürkeségből. S talán az itt lakó emberek is úgy érzik majd egyszer mint Csokonai, a civis város költője írta, a Tihanyi ekhóhoz című versében: „S e szigetnek egy szögében, / Mint egy Russzó Ermenonvillében, / Ember és polgár leszek. / Ember és polgár leszek."

Szondi Erika

vonaton

rvezett a végzősöknek a megyébe, gmutatta a leendő körzetet, a rende-, a szolgálati lakást, az érintetlen terszeti környezet varázsát, de zömében megyebeli ifjú orvosok jöttek haza. zsgáztatja évtizedek óta a szakasszisznseket. A fogorvoslás nemzetközi gyarlatát is igyekszik közkinccsé tenni, egismertetni mifelénk. Nemrégiben éldául angol egyetem fogászati tanszékezető professzora tartott Nyíregyházán lőadást. A Magyar Fogorvosok Egyesüetének 1978 óta vezetőségi tagja, a jelölő bizottság elnöke, az északkelet-magyarországi területi szervezet társelnöke. A rákszűrés szorgalmazása terén kifejtett tevékenységét a Magyar Onkológusok Társasága területi szervezete vezetőségi tagsággal honorálta, 8 éve pedig a fogorvosok nemzetközi szövetségébe történő bejutásért is sokat fáradozott Bakó főorvos.

Öt éve részt vesz a tanárképző főiskola biológia tanszékének felmérésében: *dr. Szabó Terézia* és *dr. Nyilas Károly* irányításával antropológiai méréseket, egyebek közt fogászati, koponyaméreti vizsgálatokat végeznek.

A természetjárás, a színház, Jókai, Mikszáth és Hemingway pihenteti a zakatott hétköznapok világában.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Ritter Aladár

1977 MAR 16

PETŐFI NÉPE

1021

„Nyomda" a lakásban

Beszélgetés az újságkészítés mestereivel

Lapunk tördelőszerkesztője a szokottnál is nagyobb érdeklődéssel vette át ezt a kéziratot a szerkesztőtől, mert munkájáról: a lapkészítés titkairól szól. Ráírta a szedési utasításokat, berajzolta a tükörlapra és a nyomdába küldte, hogy a tipográfia eszközeivel a betűk szárnyán közvetítse az interjút.

A szép újság ...

Radics Vilmos és Ritter Aladár az újságkészítés, a tördelés nemzetközileg elismert tanárai, a szakma mesterei. Megkértük: nyilatkozzanak a Laptervezés, tipográfia címen megjelent, gyönyörű kivitelű, érdekes könyvükről.

— Milyen újságot kíván a mai olvasó? — kérdezzük.

— A tetszetős napilapot, képeslapot, magazint szívesebben veszi kézbe az olvasó, örömmel forgatja, s a látványtól felbuzdulva jó érzéssel kezd az olvasáshoz — kezdi Radics Vilmos. Ebből az alapgondolatból indul ki könyvünk felépítése. Végigkísérjük a lap születését a szerkesztőségben és a nyomdában.

— Milyen kérdésekre ad választ a könyv?

— A laptervezés a központi téma. Az újságíró megírja cikkét, a fotoriporter képet, a grafikus rajzot készít. Ezekből komponál újságoldalakat a tördelőszerkesztő. Ez a tervezés. A tördelőszerkesztő tükörlapra rajzolja a leendő oldal tökéletes mását. A tükör vezénylőkönyv, amelynek alapján a nyomda elkészíti az újságot. A rend a szépség forrása. A tipográfiai rend a tetszetős újság alapja.

A jövő század lapja

Ritter Aladár a ma és a holnap újságkészítéséről beszél:

— Már ma betekinthetünk a jövő szerkesztőségébe és nyomdájába. Erről is írunk. Az elektronikus, képernyős szerkesztés és a fényszedésű, számítógépes újság korszakába léptünk. Bizony Jókai Mór és Verne Gyula nagyon csodálkozna, ha betévedne egy modern szerkesztőségbe, vagy nyomdába ... A Szovjetunióban például mesterséges hold segítségével vetítik át a moszkvai szerkesztőségből a sokezer kilométernyire levő nyomdákba az újságoldalakat.

— Milyen lesz az újság 2000-ben?

— Nem hiszem, hogy a tv vagy a rádió néhány évtized múlva kiszorítja a nyomtatott újságokat. Még sokáig szükség lesz a lapozható, olvasható sajtóra. Továbbra is változik a forma és a sokszorosítás technikája is újabb lehetőségeket hoz. Tokióban nemrég láttam a holnap újságját. A lakásban „nyomtatott' hírlapot. A nyomdában egy példány készül. Az előfizető otthonába írógép nagyságú készülék kerül. Elektromos hullámok segítségével, papírlapra rögzítve jelenhet meg a napilap, vagy képeslap.

— Nálunk szerényebb keretek között történik a fejlődés. A megyei lapok egyrésze már ofszetnyomású. Kitűnő lett a kép- és a szöveg nyomása. Ezzel megelőzték a fővárosi napisajtót. Remélem, hogy ez a fejlődés folytatódik.

Az újságíró befejezésként Lengyel Lajos, Kossuth-díjas könyvművész szavait idézi: „Radics—Ritter kötete nemzetközi versenyen is bemutatásra kerül. Ez a könyv nemcsak a szakemberek, de az újságkészítés iránt érdeklődők és a szép könyv barátai körében már megérdemelten keltett nagy érdeklődést."

Máté Tót Imre

● **Egy hetilap címoldalának rajzolt tükre.**

● **Elkészült szövegek szedése, a rajzok kliséje. Ezután a rajzolt tükör szerint tördelik az oldalt. Ez az oldallevonat.**

Tökéletesen egyetértettem a Ki mit tud? zsüritagjával, aki a legutóbbi adás alkalmával szegényelte az egyik irodalmi színpad produkcióját. Azét, amelyik az értekezleti viselkedést parodizálta. Csakugyan, — mennyivel több szerepet játszanak egy-egy tanácskozás résztvevői, mint amennyit a tévépódiumon bemutattak a gyerekek. Amellett olyan mozzanatot helyeztek előtérbe, ami mégsem perdöntően jellemző — értekezleti magatartásra. Ha üdítő italra szomjazik az ember, — egyszerűen odanyúl érte, s már működik is a sörnyitóval. Legfőljebb arra vigyáz, hogy a „Márka" — a palackból való kiszabadulás örömére — rá ne habozzék a szomszéd kartársnő zsorzset szoknyájára. Mert ugye egy ezt kiséró sikkantás kizökkenti az előadót nyugodt egyhangúságából... Szóval — holmi üdítő italos flaska sokadrangú mellékszereplő egy értekezleten. Úgyannyira, hogy még csórni se kell.

Szóval — ami az értekezletek alatt suttyomban játszódó magánszerepléseket illeti, más —, és főbb irányokban gazdag a „repertoár". Említsük a sugdolózást, amit úgy bonyolit le a dolgozó, hogy kutyahűséggel s figyelemmel csügg a szónok ajakán, és olyan képet vág, mintha nem birná már magában tartani csodálatát: „Nahát, ily remek fejtegetést is régen hallottam!" Holott esetleg épp azt közli a szomszédjával — áloműzés céljából —, hogy márpedig értekezlet előtt sosem eszik máskor bablevest, mert most is annyira feszül a hasa, és botránytól tart. És ezer más életbevágó kérdésről lehet ádáz figyelmet színlelve susmogni. Nyilvánvalóan olyan érdekfeszítő légkörben, amikor az előadót sem zavarja, hogy nemigen hallgatnak oda, és a jelenlevők is csupán testi mivóltukban vannak ott.

S milyen tehetségesen tudnak sokan nyitott szemmel szundikálni! Olyan arckifejezéssel, mintha az előadás ringatná őket kéjmámorba, — holott.... Megint mások a leküzdhetetlen ásitást képesek olyan kézmozdulattal „lemarkolni" szájukról, hogy a referátor egyenesen föllelkesedik tőle: „Nolám, jól felöntöttem spirituszszal a beszédemet. Az a szaktárs is most igazította helyére az állát, miután az leesett a bámulattól."

Legelterjedtebb értekezleti másodtevékenység pedig a firkálás, vagy hogy ne sértsük alkotói önérzetet — a rajzolás. Ma már elmúltak azok az idők, amikor az embertől — egyszerű hoci csak alapon! — elkövetelték a tanácskozás alatt szült műalkotását. Mint egykoron tőlem, gimnáziumi önképzőkör végén a tanárelnök. Szerencsétlenségemre épp ő volt az előadó, s oly színesen ecsetelte, hogyan kelt át sebes folyamokon is a honfoglaló ma-

gyarság — a
paszkodva, —
jelenitésére e
szert érezte
mekkora harag gyúl
orcáján, amikor művészi erejű
skiccem láttán azt szürk
szemléletes p
magyarok lele
ként értelmezte

Korunkban m *vagyunk kitéve ilyen gy* *lásnak. A fene se szól bele, mit firkálgatunk noteszunkba gyűlés alatt. Műveink, „mik ilyenkor teremnek, vadvirági" fantáziánknak, amelyet az előadás serkent mozgásra. Minden ellenkező híreszteles ellenére bizonyitotta már a tudomány is, hogy a firkálgatásoktól sokkal kevésbé lankad az ember figyelme, mintha csupán passziv odahallgatással küzdene az álmosság ellen. „Szaktársak, a jövőben nem lehet mostohagyerekünk a termelékenység!" — harsogja a szónok. Rendben van, ez önmagában is iránymutatás. De méginkább a résztvevő agyába vésődik az intelem, ha illusztrációként — akárcsak jelképszerűen — egy női kebel rajza is odakerül a maga meztelen elvontságában. Tartalmas előadói szöveg és ötletes irka-firka eképp erősiti fel egymás hatását. Egyébként is bárki megfigyelhette már, hogy iszonyúan érdekes értekezleti fordulatok késztetik a hallgatóság egyrészét arra, hogy sajátosan egyéni stilusú formákkal, avagy nonfigurákkal népesítse be a jegyzetelésében keletkezett margókat.*

S ne gondolják, hogy az üléseken elharapózó magánszereplés hazai jelenség. Még az olyan eszközigényes időtöltés sem, mint például a kézimunkázás. Csak mi humánusabban ítéljük meg ezt is, mint mondjuk a burzsoázia. Mínálunk legfőljebb a Ludás Matyi élcelődik a gyűlés alatt fuszeklit kötögető asszonytársak fölött. Nem úgy a nyugatnémeteknél. Az ulmi városatyák parázs vitát csaptak arról, hogy szabad-e kézimunkázni a tanács ülésén? Helmut Betzler, FDP-tanácsos ugyanis egyenesen elítélte szocdem kolléganőjét, Uta Bühringet, mert nem átall kötni a nyilvános tanácskozásokon. Bühringné szegény azzal védekezett, hogy attól ő kitűnően hallja, — miről tárgyalnak, hiszen a fülét abszolute nem veszi igénybe a kötéshez. De már is rajtaütött egy CDU-képviselő, — állítván, hogy igenis, a többieket zavarja a tűk csattogása. Végül is a főpolgármester, Hans Lorensen fogta pártját az asszonynak. Gondolom, nemcsak azzal érvelt, hogy a „városanya" jótékonysági bazárnak készit gyapjúsapkákat, hanem felsorolt a kötőtű csattogásánál sokkal-sokkal fülsértőbb hangokat is, melyek a tanácsteremben szárnyrakelnek.

Tóth István

Hatásos… szövetke…

Még mindig sok…

Röviden hírt adtunk már… reskedelmi felügyelőségéne… szervekkel szoros együttmű… gálatairól, melyek a keresk… ségi körét érintették. Taval… és a panaszkivizsgálások ke… ellenőrzést végeztek. Utaltu… jékoztató jelentés SZMT-el… jesen foglalkoztak a minőse… naszokkal, a dolgozók köreil…

A mi…őséget érintő vizsgálato… 1609 különféle termékre terjed… tek ki. Az ellenőrzések egész… kedvező eredményt hozott, ár… egyes szakmákat tekintve jelen… tős különbségek vannak. Az ösz… szes megvizsgált termék 13 és fé… százaléka mutatkozott gyengébl… minőségűnek. Ezen belül azon… ban igen kirívó az egyes cikkek… milyensége ellen emelt kifogáso… magas aránya: a fagylaltnál 60,6… a presszókávénál 53, szeszes ital… nál 50, az építőanyagoknál 5… százalék. Az ellenőrzött — 2 mil… lió 495 ezer forint értékű áru… nál 381 ezer forint ármérséklés… hajtottak végre a további vásár… lói károsítás meggátlására.

A felügyelőséghez beérkezett… panaszbejelentések is ráirányít… ják a figyelmet, hogy melyik… szakágazatot — miért éri leg… több szó a fogyasztók részéről. A… panaszok csaknem fele a vegyes… iparcikkeket érintette, 24 száza… lékuk a vendéglátásra jutott, 14,4… százaléknyit az élelmiszer szak… ma, 6,1 százalékot a ruházat „ka… pott", s 6,1 százalék volt a ve… gyes és egyéb jellegű panasz.

Mit kifogásoltak a bejelentések? Tizenöt és fél százalékuk az áruellátást, 12,4 százalékuk az áralkalmazást érinti, 21,6 százalék a minőséggel foglalkozik — ezek nagyrészt garanciális ügyek —, 25,8 százalékuk a hamis számolást veti fel, 15 és fél százalék a dolgozók magatartásával ösz…

ifja 66 Ritter Aladár

— A kormányzó vállalta az iparművészeti tárlat fővédnökségét. A tárlat anyagát most gyűjtik össze. A kiállítás a magyar iparművészet monumentális megnyilatkozása lesz. Ifjabb Ritter Aladár grafikusművész rendezi a tárlatot.

Nemzeti Újság 1938. X. 20

A hangszerelés föltétlen dicséretet érdemel; mindig tömör. A hegedűk gyöngéd, finom hangokkal élénkítik a modern harmoniákban bővelkedő zenekart.

A szinpadi előadás mintaszerű velt. Meglátszott a személyeken, hogy teljes készültséggel s lelkes jóakarattal teljesítik nem épen könnyü feladatukat. Első sorban *Szilágyi* Bellát (Piroskát) említjük, ki ép oly jeles volt a zenei deklamációban, mint megjelenésében. Valódi Piroska-alak. *Perottinak* (Toldi) nem volt alkalma hangja csillogtatására; mind a mellett nagyon elfogadhatólag ábrázolta Toldit. Szintén hatásosnak találtuk *Sz.-Bárdossy* Ilonát (Erzse) a hűséges barátnő szerepében, kinek kellemes hangja bájosan vegyült a zenekar harmoniáival. Eredeti megjelenésü volt *Szendröy* Lajos (Rozgonyi); valódi régi nemes alakot ábrázolt és jellemzően énekelt. Hálátlan szerepe volt *Ney* Dávidnak (király), de érczes basszusa kevés énekelni valója daczára is győzött. *Tallián* (Bencze), *Kis* (Lorántfi) és *Veres* (bajmester) buzgón emelték az összhatást. A zenekar, mint rendesen, ez alkalommal is jelesen működött, s nagyban emelte a zenedráma sikerét a fényes kiállítás és a pompás korhű jelmezek.

Vavrinecz Mór.

II.

«Lemondás.»

Dráma négy felvonásban. Irta *Karczag* Vilmos. — Először adták a nemzeti szinpadon márczius 24-én.

Karczag Vilmos «Lemondás» drámáját tüntető tapsok közt adták a mult héten a «Nemzeti szinház»-ban. Rövid három hét alatt a második eset, hogy a «külső siker» kritikai műszó diadalmasan megállja helyét. A «külső siker» annyit jelent, hogy van taps és kihívás bőviben. Taps és kihívás egyébiránt mindig van premiéreken. Valahol fönt a magasban kezdődik a jeladás és valami sajátságos módon terjed a tapsolási kedv lefelé, ráragadva gyakran arra is, a ki különben saját ösztönéből meg nem kezdte volna azt. A mi meg a kihívást illeti, a mi publikumunk szeretetreméltóan előzékeny és mindenekfölött kiváncsi. Szereti szemtől-szembe látni a dicsőségben úszó szerzőnek bókolásait, különösen ha oly fiatal és nyugodtan előkelő, mint Herczeg Ferencz, s ha oly félénken szerénykedő, mint Karczag Vilmos.

Nem akarom őket összehasonlítani, mert hisz nem is hasonlítanak egymáshoz; de mert nyomon követte egyik a másikat: szinházi szereplésök önkénytelenül együtt jut eszembe. Ha már most a «külső siker»-ből mérem darabjaik értékét, akkor a Karczag Vilmosé többet ér, mint a «Nábob leány», mert zajosabb tombolás jutott ki osztályrészeül. Pedig nem jobb darab. A publikum és szinész nagyobb számításba vételével van megírva, mint a nábob leány, a melynek minden hibáival ép az az értéke, hogy nincsen benne öntudatos hatásra számítás. Alakjai járnakkelnek, beszélnek természetesen és a függöny fölvonásközi legördülései előtt nem csattan a szinpadon semmi se. A Karczag Vilmos darabjában ilyenkor mindig csattan valami és a publikumot lépre viszi a csattanás. Én erős impressionista vagyok s mindig mint publikum nézem a darabot. Valónak vettem pillanatra magam is azt, a mi tulajdonkép csak szinpadi fogás. Karczag Vilmos felvonásvégi fogásai emberi gyengéink révén mindig sikerülnek. Hogy sikerülnek, abban a kissebb rész az övé s a nagyobb rész a munkatársaké. Értem az előadó művészeket.

Egy érzékben, agyban higuló: hálás szerep Ujházynak. Ibsen alkalmat adott neki arra, hogy egy gerincz-sorvadó doktort mutasson be nekünk Nórájában a szinpadon. Azt ő diskrét realismussal megteszi. Karczag most agy-hüdött bambaságra kárhoztatja őt. Ujházy ezt a biztos vég felé vivő fogyatkozást is izléssel viseli. De ebben az írónak is érdeme van. A Karczag agyhüdöttje jó izlésű agyhüdött. Mire agya végleg ellágyul, nem dadogtatja őt, hanem néma szerepet ad neki a szinpadon. Ez a szerencsétlen véget ért alak ötvenöt éves korában házasodik s a házassága lesz a végzete. Fiatal feleséget vesz, félti, s egy ilyen zöld szemű szörny okozta roham nyomása alatt, rég elernyedt idegei felmondják a szolgálatot; mire egyebekben elég nyomós okot ad neki a szerző. Első feleségétől származott fiát lepi meg a második felesége karjai közt. Sietek kijelenteni, hogy ez a két turbékoló nem «fin de siècle» alak. Ezek érzelgősségből estek egymás karjaiba s az önmegtagadás utján mindvégig szilárdan haladók.

Az érzelgős szeretőt, a ki e mellett kötelességhű feleség is, a hús és vérből alkotott Clemenceauk, Francillonok és Nórák kitünő személyesítője, Márkus Emilia adja és beválik az új talajon is. Van neki egy melodramatikus, zenei lágysággal elmondott nagy monologja, a melyhez kiséretül csak a holdvilág és hárfa hiányzik. Ezzel az egyetlen monologgal bódítja el a mostoha fiát és megtapsolja őt érte a publikum is. Mentségeül hamarosan ide igtatom, hogy a monologot nem bódítási czélból mondja el a kötelességhű feleség. Nála kisebb fokú érzelem biztosítása a czél. A mostoha fiú rokonszenvét keresi csupán. De hát mi baja van neki a mostoha fiával — kérdeni fogja az olvasó. Nem neki, hanem vele van a másik részről a baj.

A fiunak, a kit Mihályfi ad, az a baja, hogy a mig

A «TOLDI» ZENEDRÁMA ELSŐ FELVONÁSÁBÓL. Ritter F. rajza.

anyját gyászolja Afrikában, «gonosz hamarsággal» más feleséget vett az apja és mindenekfölött pedig az, hogy ez a más feleség egy szép szőke bonneból lett grófnévá, a mi a Korolán grófi család ősi hagyományával meg nem egyeztethető mesalliance. Erre a meglepetésre kerül haza Afrikából a fiu, s mint az anyja emlékét bálványozva imádó, meglehetős nyers szemrehányásokkal illeti az apját, a bonneból lett második feleséget pedig egy szinpadilag hatásos jelenetben egyszerűen lenézi.

Ennek a fiúnak ezen első fellépéséből az az érzésem volt, hogy az apja iránt merészen tiszteletlen és biztosra vettem, hogy a szerző megindokolja ezt a fellépést a bonne előéletének valami rejtett foltjával, a melyre némi leplezett czélzásokat is tesz a hazatérő fiú, a ki reá, mint valamikor körüllegyeskedett nevelőnőre emlékezik. Az apa is örökké mentegetőzik; a fiatal asszony meg már egészen úgy viselkedik, mintha halálos bűnt követett volna el az által, hogy az öreg szenvtelen grófhoz fűzte virágzó életét; és pedig nem önmaga ellen, hanem a Korolán grófi család ellen. A darab folyamán kiderül, hogy a bonne előélete tiszta mint a hó.

No már most ez a tiszta teremtés a helyett, hogy

az ártatlansága erejének hatalmas érzetével leczkét adna annak a nyers, fiatal grófnak, az öreg gróf megegyezésével szinte bocsánatkerőleg esdekel a mesalliance utólagos jóváhagyásáért, a mi az adott viszonyok között tulajdonkép nem is olyan főbejáró nyomatékos, mint a milyennek azt az öreg gróf, a fiatal feleség és a szerző hiszik, mert hisz a volt bonne melodramatikus előadásából kiderül, hogy ő egy tönkre ment régi nemesi család sarjadéka; tehát a mesalliance tulajdonkép csak «mérsékelt fokú.» De eltekintve ettől, a második felvonás azzal végződik, hogy az anyja emlékének élő ifjú gróf, a mostoha anya elbeszélésének bűvétől elkábíttatva, beleszerelmesedik az apja második feleségébe.

Ezután egy hajmeresztő küzdelmet vártam a harmadik felvonásban. A helyzet tragikus; a feladat erőt igénylő. A fiu vetélytársa az apjának. Kétségtelen önmeghasonlásra vivő szenvedély. A kérdés úgy állott előttem, hogy a mennyiben a nőben is fölkel e természet elleni bűnös vágynak ingere: akkor itt ölés vagy megőrülés következik. Az író megmentett ettől a lidércznyomástól. A harmadik felvonásban kiderült, hogy ezek nem szenvedélyes szeretők, hanem csak érzelgők. Egy ilyenféle lelki hangulatból kifolyóan találja őket egymásra borulva a férj-apa, a kinek elernyedt idegei a percz sulya alatt végleg felmondják a szolgálatot. Fegyvert ragad, de mielőtt elsülne, agyhüdötten összeesve, bamba lesz.

Jön a végfelvonás. A szinlap jelzi, hogy a harmadik s a végső között egy év telik el. Részvéttel gondolok az ifjú grófra, a kinek belsejét a lefolyt év alatt bizonyára agyongyötörte a kettős lelkiismeret-furdalás. Az apja élve-halottságának ő a közvetlen oka, s bizonynyal az apja feleségéhez való tiltott vonzódása se alszik. Egy belső vívódásban elaszott lelki rokkantat képzeltem magam előtt. Egy égő vágygyal teli ember, a kitől vágyának bálványa se húzódik egészen, s a kit egy óriási erkölcsi momentum mégis meghajlásra kényszerít! Kérem, az ilyen emberek hagymázba esnek, gyilkolnak vagy trappistákká lesznek. A mi ifju grófunk telt arczczal állott elém a negyedik felvonásban, mint szerencsétlen atyját kötelességszerűleg ápoló. Megnyugodtam. Lemondott, leküzdötte a bűnös szenvedélyt. De az író, darabja végakkordjában is újabb meglepetést készít. Ott kiderül, hogy még mindig szerelmes az ifju, s hogy a bűn alkalma elől meneküljön, valami tengerentúli vidékre vándorol ismét. Pedig egészen felesleges ez az utazás. Ezt a fiatal embert nem környékezi többé már itthon se veszély. Mondja ugyan, hogy fél tőle; de szelid, nyugodt hangulatából itélve, ő benne már nincsen semmi gonoszság; őt a felvonásközi egy év kipróbálta egészen. Ők nyugodtan ápolhatják együttesen szerencsétlen élőhalottjukat. A nőnek egész természete, elejétől végig, a passiv megadás volt, úgyszólva még szerelme nyilvánulásában is. A férfi úgy lépett fel Afrikából hazajövet, mint megrendítő nagy dolgokra képes lélek-erő. Ő a darab végén közmegnyugvásra összezsugorult. A lemondás nagy dolog. Nagyobb, mint az önelemésztés. De azt a küzdelem teszi nagygyá. Ezek nem küzdenek. Ezek a küzdelemről csak beszélnek.

A Karczag «Lemondás»-ában nincs belső igazság; de hogy valami van benne, az kétségtelen, mert a közönség tapsol és követi végig a darabot. Az van benne, hogy az egyes felvonások sík alapon nyugvó lélektani fordulásain igen ügyesen átsiklik az író, s aztán szinpadi hatásra számítva, megszövi jól a felvonást. Ebben az irányban Karczag számottevő dolgot alkotott. Jól számol a szinészszel és a közönséggel.

A közönség tapsainak azonban van egy másik, belsőleg is megokolt momentuma. Értem Karczagnak a «Lemondás»-ba beszőtt második darabját. Mert a «Lemondás» két darab. Az egyik melodramatikus, tehát nem igaz; a másik az életből való hús és vér, tehát igaz. Ezt a másikat nevezhetjük «Boldogulás»-nak. A közönséget ő ezzel a «Boldogulás»-sal kápráztatta meg. Azt oly ügyesen szövi a «Lemondás»-ba, hogy valahányszor ott egy lélektani hibbanás mutatkozik, nem enged fölocsudni: rögtön előáll a «Boldogulás» darab idylli derűjével, a melynek igazán bájos légköre van.

Egy kis baronesse — afféle fejlő tavaszvirág — beleszeret a «titkár úr»-ba, a ki az apja levelezéseit viszi. Az apa arisztokrata, de a nagymama aranyszív. A nagymama révén a titkár úr megkapja a baronesset. Az egész egyszerű dolgon az élet igazsága ül. A kis baronessek igen könnyen beleszeretnek a «titkár úr»-ba, különösen falun. A «titkár ur»-at a szülők rendszerint nem tartják veszedelmesnek, mert mint házi alkalmazott nem tartozik a társasághoz. A baronesse szabadon közlekedhetik vele. A «titkár ur»-ak pedig, mint tollforgatók többnyire némi poétikus hajlamokkal biró alakok. És aztán — aztán következik a régi dal. Egy-egy kerti találkozás, az első csók, s az őrangyal-nagymama közbejöttével a «boldogulás».

A nagymamát Prielle Kornélia adja, a kis baronesset Csillag Teréz, a titkár urat Zilahi. Prielle a báj netovábbja, Csillag Teréz a kis baronesse pajzán kedvességével pompás hangulatot kelt, Zilahi rokonszenves «titkár úr». A nagymamának és unokájának van egy jelenete, a melyet nyomban tapsvihar követ. A pajzán kis baronesse, hogy kikutassa az ő szívbeli dolgára nézve a nagymama hangulatát, ráveszi őt, hogy cseréljenek egy rövid párbeszédnyi időre szerepet, s aztán a nagymama képében, annak a lorgnettjét szemére bigygyesztve, komoly keresztkérdésekkel kikutatja a nagymamát, mint kis baronesset. A párbeszéd természetesen a kutató szívügyének előnyére üt ki.

Az előadás egészben véve lendületes volt. A szinészek kedvvel játszottak és telt házak előtt adják a darabot azóta is. A szinésznek megvannak a maga hálás momentumai s a publikum mindig szivesen tapsol azoknak. A darab a napi szükséglet kielégítésére alkotott mai termékek között kétségtelenül számottevő jelenség.

—ée—

AZ ANGOL KIRÁLYNŐ FLORENCZBEN.

Viktória angol királynő, ki jelenleg a legidősebb európai uralkodó, a tavaszi hónapokat több év óta Olaszországban, vagy déli Franczia-országban szokta tölteni, hogy az angol tavasz szeles és hűvös időjárását elkerülhesse. A jelen évben e czélra Florenczben újból a kényelmes és szép fekvésű Palmieri-villát béreltette ki, s márczius hó második felében — öregségéhez illő kényelemmel négy napon át utazva — meg is érkezett oda, leánya, Battenberg herczegné, s ennek férje kiséretében. Mivel az államférfiak közül, kiknek egyike az államügyek elintézése végett külföldre rendesen elkiséri a királynőt, jelenleg a külügyminiszter van kiséretében: a lapok azt beszélték, hogy Florenczben nagyobbszabású politikai összejövetel lesz, melyen az olasz király és német császár is részt fognak venni. Most már bizonyos, hogy ez csak puszta föltevés volt, s a fejedelmi vendégek, ha ugyan megjelennek Florenczben, csak magánüdvözlésre mennek oda, az olasz király, mint házigazda s a német császár, ki különben is Rómába készül menni, mint nagyanyját látogatja meg. Természetes azonban, hogy az agg királynő kényelmes nyaralójában is foglalkozik az államügyekkel, a mint azt félszázadot jóval meghaladó uralkodása óta folyvást cselekedte. Ily foglalkozás közben mutatja be őt képünk is, mely kétségkivül érdekes mozzanatot ábrázol a földgömb leghatalmasabb uralkodójának életéből.

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN, FLORENCZBEN.

APRÓSÁGOK.

Igen és nem.

Mig arád a lányka,
Oly fukar a szóban!
Suttogja az *igent*
Alig hallhatóan.
Ám az oltár után
Valósággal remek:
Mint hangzanak ajkán
A ropogós *nem*-ek.

*

A mód.

Mód nélkül *szeretni*
Ifijaink szoknak,
Mód nélkül *elvenni*
Nincs eszébe soknak.

*

Hamis ékszer.

Valódi, — mondja szép Alice
Mindegyik ékszere,
Van rajta mégis, mely hamis:
Tündöklő *két szeme*.

*

Hajdan és most.

Mig lány valál mosolyt csalt
Ajkadra már a bók,
Ma, nőm, mig arczod felderül,
Meg kell izzadnom emberül,
Tanuim a — szabók.

*

A vágy.

Minő a sárkány ősmesék
Ködös letünt korában,
Melynek ha hét fejét vevék.
Kilencz nőtt a nyomában;
Oh ember olyan vágyad is,
Bárhányat tölt be sorsod,
Tüstént uj vágyak százait
Sovár szivedben hordod.

*

Mult idők dicsérete.

A régit eldicsérik,
A régi jó csupán.
Az élet hej, mit ér igy
A szebb idők után?
A vének igy sohajtoznak.
De mit tesz ez nekünk?
Hisz egyszer mink is majd csak
A *régiek* leszünk!

Mares Ödön.

A hangszerelés föltétlen dicséretet érdemel; mindig tömör. A hegedűk gyöngéd, finom hangokkal élénkítik a modern harmoniákban bővelkedő zenekart.

A szinpadi előadás mintaszerű velt. Meglátszott a személyeken, hogy teljes készültséggel s lelkes jóakarattal teljesítik nem épen könnyü feladatukat. Első sorban *Szilágyi* Bellát (Piroskát) említjük, ki ép oly jeles volt a zenei deklamációban, mint megjelenésében. Valódi Piroska-alak. *Perottinak* (Toldi) nem volt alkalma hangja csillogtatására; mind a mellett nagyon elfogadhatólag ábrázolta Toldit. Szintén hatásosnak találtuk *Sz.-Bárdossy* Ilonát (Erzse) a hűséges barátnő szerepében, kinek kellemes hangja bájosan vegyült a zenekar harmoniáival. Eredeti megjelenésü volt *Szendrőy* Lajos (Rozgonyi); valódi régi nemes alakot ábrázolt és jellemzően énekelt. Hálátlan szerepe volt *Ney* Dávidnak (király), de érczes basszusa kevés énekelni valója daczára is győzött. *Tallián* (Bencze), *Kis* (Lorántfi) és *Veres* (bajmester) buzgón emelték az összhatást. A zenekar, mint rendesen, ez alkalommal is jelesen működött, s nagyban emelte a zenedráma sikerét a fényes kiállítás és a pompás korhű jelmezek.

Vavrinecz Mór.

II.

«Lemondás.»

Dráma négy felvonásban. Irta *Karczag* Vilmos. — Először adták a nemzeti szinpadon márczius 24-én.

Karczag Vilmos «Lemondás» drámáját tüntető tapsok közt adták a mult héten a «Nemzeti szinház»-ban. Rövid három hét alatt a második eset, hogy a «külső siker» kritikai műszó diadalmasan megállja helyét. A «külső siker» annyit jelent, hogy van taps és kihívás bőviben. Taps és kihívás egyébiránt mindig van premiéreken. Valahol föntt a magasban kezdődik a jeladás és valami sajátságos módon terjed a tapsolási kedv lefelé, ráragadva gyakran arra is, a ki különben saját ösztönéből meg nem kezdte volna azt. A mi meg a kihívást illeti, a mi publikumunk szeretetreméltóan előzékeny és mindenekfölött kiváncsi. Szereti szemtől-szembe látni a dicsőségben úszó szerzőnek bókolásait, különösen ha oly fiatal és nyugodtan előkelő, mint Herczeg Ferencz, s ha oly félénken szerénykedő, mint Karczag Vilmos.

Nem akarom őket összehasonlítani, mert hisz nem is hasonlítanak egymáshoz; de mert nyomon követte egyik a másikat: szinházi szereplésök önkénytelenül együtt jut eszembe. Ha már most a «külső siker»-ből mérem darabjaik értékét, akkor a Karczag Vilmosé többet ér, mint a «Nábob leány», mert zajosabb tombolás jutott ki osztályrészeül. Pedig nem jobb darab. A publikum és szinész nagyobb számításba vételével van megírva, mint a nábob leány, a melynek minden hibáival ép az az értéke, hogy nincsen benne öntudatos hatásra számítás. Alakjai járnakkelnek, beszélnek természetesen és a függöny fölvonásközi legördülései előtt nem csattan a szinpadon semmi se. A Karczag Vilmos darabjában ilyenkor mindig csattan valami és a publikumot lépre viszi a csattanás. Én erős impressionista vagyok s mindig mint publikum nézem a darabot. Valónak vettem pillanatra magam is azt, a mi tulajdonkép csak szinpadi fogás. Karczag Vilmos felvonásvégi fogásai emberi gyengéink révén mindig sikerülnek. Hogy sikerülnek, abban a kissebb rész az övé s a nagyobb rész a munkatársaké. Értem az előadó művészeket.

Egy érzékben, agyban higuló: hálás szerep Ujházynak. Ibsen alkalmat adott neki arra, hogy egy gerincz-sorvadó doktort mutasson be nekünk Nórájában a szinpadon. Azt ő diskrét realismussal megteszi. Karczag most agy-hüdött bambaságra kárhoztatja őt. Ujházy ezt a biztos vég felé vivő fogyatkozást is izléssel viseli. De ebben az írónak is érdeme van. A Karczag agyhüdöttje jó izlésü agyhüdött. Mire agya végleg ellágyul, nem dadogtatja őt, hanem néma szerepet ad neki a szinpadon. Ez a szerencsétlen véget ért alak ötvenöt éves korában házasodik s a házassága lesz a végzete. Fiatal feleséget vesz, félti, s egy ilyen zöld szemü szörny okozta roham nyomása alatt, rég elernyedt idegei felmondják a szolgálatot; mire egyebekben elég nyomós okot ad neki a szerző. Első feleségétől származott fiát lepi meg a második felesége karjai közt. Sietek kijelenteni, hogy ez a két turbékoló nem «fin de siècle» alak. Ezek érzelgősségből estek egymás karjaiba s az önmegtagadás utján mindvégig szilárdan haladók.

Az érzelgős szeretőt, a ki e mellett kötelességhű feleség is, a hús és vérből alkotott Clemenceauk, Francillonok és Nórák kitünő személyesítője, Márkus Emilia adja és beválik az új talajon is. Van neki egy melodramatikus, zenei lágysággal elmondott nagy monologja, a melyhez kiséretül csak a holdvilág és hárfa hiányzik. Ezzel az egyetlen monologgal bódítja el a mostoha fiát és megtapsolja őt érte a publikum is. Mentségeül hamarosan ide igtatom, hogy a monologot nem bódítási czélból mondja el a kötelességhű feleség. Nála kisebb fokú érzelem biztosítása a czél. A mostoha fiú rokonszenvét keresi csupán. De hát mi baja van neki a mostoha fiával — kérdeni fogja az olvasó. Nem neki, hanem vele van a másik részről a baj.

A fiunak, a kit Mihályfi ad, az a baja, hogy a mig ő anyját gyászolja Afrikában, «gonosz hamarsággal» más feleséget vett az apja és mindenekfölött pedig az, hogy ez a más feleség egy szép szőke bonneból lett grófnévá, a mi a Korolán grófi család ősi hagyományával meg nem egyeztethető mesalliance. Erre a meglepetésre kerül haza Afrikából a fiu, s mint az anyja emlékét bálványozva imádó, meglehetős nyers szemrehányásokkal illeti az apját, a bonneból lett második feleséget pedig egy szinpadilag hatásos jelenetben egyszerűen lenézi.

Ennek a fiúnak ezen első fellépéséből az az érzésem volt, hogy az apja iránt merészen tiszteletlen és biztosra vettem, hogy a szerző megindokolja ezt a fellépést a bonne előéletének valami rejtett foltjával, a melyre némi leplezett czélzásokat is tesz a hazatérő fiú, a ki reá, mint valamikor körüllegyeskedett nevelőnőre emlékezik. Az apa is örökké mentegetőzik; a fiatal asszony meg már egészen úgy viselkedik, mintha halálos bűnt követett volna el az által, hogy az öreg szenvtelen grófhoz fűzte virágzó életét; és pedig nem önmaga ellen, hanem a Korolán grófi család ellen. A darab folyamán kiderül, hogy a bonne előélete tiszta mint a hó.

No már most ez a tiszta teremtés a helyett, hogy

A «TOLDI» ZENEDRÁMA ELSŐ FELVONÁSÁBÓL. Ritter F. rajza.

az ártatlansága erejének hatalmas érzetével leczkét adna annak a nyers, fiatal grófnak, az öreg gróf megegyezésével szinte bocsánatkerőleg esdekel a mesalliance utólagos jóváhagyásáért, a mi az adott viszonyok között tulajdonkép nem is olyan főbejárón nyomatékos, mint a milyennek azt az öreg gróf, a fiatal feleség és a szerző hiszik, mert hisz a volt bonne melodramatikus előadásából kiderül, hogy ő egy tönkre ment régi nemesi család sarjadéka; tehát a mesalliance tulajdonkép csak «mérsékelt fokú.» De eltekintve ettől, a második felvonás azzal végződik, hogy az anyja emlékének élő ifjú gróf, a mostoha anya elbeszélésének bűvétől elkábíttatva, beleszerelmesedik az apja második feleségébe.

Ezután egy hajmeresztő küzdelmet vártam a harmadik felvonásban. A helyzet tragikus; a feladat erőt igénylő. A fiu vetélytársa az apjának. Kétségtelen önmeghasonlásra vivő szenvedély. A kérdés úgy állott előttem, hogy a mennyiben a nőben is fölkel e természet elleni bűnös vágynak ingere: akkor itt ölés vagy megőrülés következik. Az író megmentett ettől a lidércznyomástól. A harmadik felvonásban kiderült, hogy ezek nem szenvedélyes szeretők, hanem csak érzelgők. Egy ilyenféle lelki hangulatból kifolyóan találja őket egymásra borulva a férj-apa, a kinek elernyedt idegei a percz sulya alatt végleg felmondják a szolgálatot. Fegyvert ragad, de mielőtt elsülne, agyhüdötten összeesve, bamba lesz.

Jön a végfelvonás. A szinlap jelzi, hogy a harmadik s a végső között egy év telik el. Részvéttel gondolok az ifjú grófra, a kinek belsejét a lefolyt év alatt bizonyára agyongyötörte a kettős lelkiismeret-furdalás. Az apja élve-halottságának ő a közvetlen oka, s bizonynyal az apja feleségéhez való tiltott vonzódása se alszik. Egy belső vívódásban elaszott lelki rokkantat képzeltem magam előtt. Egy égő vágygyal teli ember, a kitől vágyának bálványa se húzódik egészen, s a kit egy óriási erkölcsi momentum mégis meghajlásra kényszerít! Kérem, az ilyen emberek hagymázba esnek, gyilkolnak vagy trappistákká lesznek. A mi ifju grófunk telt arczczal állott elém a negyedik felvonásban, mint szerencsétlen atyját kötelességszerűleg ápoló. Megnyugodtam. Lemondott, leküzdötte a bűnös szenvedélyt. De az író, darabja végakkordjában is újabb meglepetést készít. Ott kiderül, hogy még mindig szerelmes az ifju, s hogy a bűn alkalma elől meneküljön, valami tengerentúli vidékre vándorol ismét. Pedig egészen felesleges ez az utazás. Ezt a fiatal embert nem környékezi többé már itthon se veszély. Mondja ugyan, hogy fél tőle; de szelid, nyugodt hangulatából itélve, ő benne már nincsen semmi gonoszság; őt a felvonásközi egy év kipróbálta egészen. Ők nyugodtan ápolhatják együttesen szerencsétlen élőhalottjukat. A nőnek egész természete, elejétől végig, a passiv megadás volt, úgyszólva még szerelme nyilvánulásában is. A férfi úgy lépett fel Afrikából hazajövet, mint megrendítő nagy dolgokra képes lélek-erő. Ő a darab végén közmegnyugvásra összezsugorult. A lemondás nagy dolog. Nagyobb, mint az önelemésztés. De azt a küzdelem teszi nagygyá. Ezek nem küzdenek. Ezek a küzdelemről csak beszélnek.

A Karczag «Lemondás»-ában nincs belső igazság; de hogy valami van benne, az kétségtelen, mert a közönség tapsol és követi végig a darabot. Az van benne, hogy az egyes felvonások sík alapon nyugvó lélektani fordulásain igen ügyesen átsiklik az író, s aztán szinpadi hatásra számítva, megszövi jól a felvonást. Ebben az irányban Karczag számottevő dolgot alkotott. Jól számol a szinészszel és a közönséggel.

A közönség tapsainak azonban van egy másik, belsőleg is megokolt momentuma. Értem Karczagnak a «Lemondás»-ba beszőtt második darabját. Mert a «Lemondás» két darab. Az egyik melodramatikus, tehát nem igaz; a másik az életből való hús és vér, tehát igaz. Ezt a másikat nevezhetjük «Boldogulás»-nak. A közönséget ő ezzel a «Boldogulás»-sal kápráztatta meg. Azt oly ügyesen szövi a «Lemondás»-ba, hogy valahányszor ott egy lélektani hibbanás mutatkozik, nem enged fölocsudni: rögtön előáll a «Boldogulás» darab idylli derűjével, a melynek igazán bájos légköre van.

Egy kis baronesse — afféle fejlő tavaszvirág — beleszeret a «titkár úr»-ba, a ki az apja levelezéseit viszi. Az apa arisztokrata, de a nagymama aranyszív. A nagymama révén a titkár úr megkapja a baronesset. Az egész egyszerű dolgon az élet igazsága ül. A kis baronessek igen könnyen beleszeretnek a «titkár úr»-ba, különösen falun. A «titkár ur»-at a szülők rendszerint nem tartják veszedelmesnek, mert mint házi alkalmazott nem tartozik a társasághoz. A baronesse szabadon közlekedhetik vele. A «titkár ur»-ak pedig, mint tollforgatók többnyire némi poétikus hajlamokkal biró alakok. És aztán — aztán következik a régi dal. Egy-egy kerti találkozás, az első csók, s az őrangyal-nagymama közbejöttével a «boldogulás».

A nagymamát Prielle Kornélia adja, a kis baronesset Csillag Teréz, a titkár urat Zilahi. Prielle a báj netovábbja, Csillag Teréz a kis baronesse pajzán kedvességével pompás hangulatot kelt, Zilahi rokonszenves «titkár úr». A nagymamának és unokájának van egy jelenete, a melyet nyomban tapsvihar követ. A pajzán kis baronesse, hogy kikutassa az ő szívbeli dolgára nézve a nagymama hangulatát, ráveszi őt, hogy cseréljenek egy rövid párbeszédnyi időre szerepet, s aztán a nagymama képében, annak a lorgnettjét szemére bigygyesztve, komoly keresztkérdésekkel kikutatja a nagymamát, mint kis baronesset. A párbeszéd természetesen a kutató szívügyének előnyére üt ki.

Az előadás egészben véve lendületes volt. A szinészek kedvvel játszottak és telt házak előtt adják a darabot azóta is. A szinésznek megvannak a maga hálás momentumai s a publikum mindig szivesen tapsol azoknak. A darab a napi szükséglet kielégítésére alkotott mai termékek között kétségtelenül számottevő jelenség.

—ée—

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN, FLORENCZBEN.

AZ ANGOL KIRÁLYNŐ FLORENCZBEN.

Viktória angol királynő, ki jelenleg a legidősebb európai uralkodó, a tavaszi hónapokat több év óta Olaszországban, vagy déli Franciaországban szokta tölteni, hogy az angol tavasz szeles és hűvös időjárását elkerülhesse. A jelen évben e czélra Florenczben újból a kényelmes és szép fekvésű Palmieri-villát béreltette ki, s márczius hó második felében — öregségéhez illő kényelemmel négy napon át utazva — meg is érkezett oda, leánya, Battenberg herczegné, s ennek férje kiséretében. Mivel az államférfiak közül, kiknek egyike az államügyek elintézése végett külföldre rendesen elkiséri a királynőt, jelenleg a külügyminiszter van kiséretében: a lapok azt beszélték, hogy Florenczben nagyobbszabású politikai összejövetel lesz, melyen az olasz király és német császár is részt fognak venni. Most már bizonyos, hogy ez csak puszta föltevés volt, s a fejedelmi vendégek, ha ugyan megjelennek Florenczben, csak magánüdvözlésre mennek oda, az olasz király, mint házigazda s a német császár, ki különben is Rómába készül menni, mint nagyanyját látogatja meg. Természetes azonban, hogy az agg királynő kényelmes nyaralójában is foglalkozik az államügyekkel, a mint azt félszázadot jóval meghaladó uralkodása óta folyvást cselekedte. Ily foglalkozás közben mutatja be őt képünk is, mely kétségkivül érdekes mozzanatot ábrázol a földgömb leghatalmasabb uralkodójának életéből.

APRÓSÁGOK.

Igen és nem.

Mig arád a lányka,
Oly fukar a szóban!
Suttogja az *igent*
Alig hallhatóan.
Ám az oltár után
Valósággal remek:
Mint hangzanak ajkán
A ropogós *nem*-ek.

*

A mód.

Mód nélkül *szeretni*
Ifijaink szoknak,
Mód nélkül *elvenni*
Nincs eszébe soknak.

*

Hamis ékszer.

Valódi, — mondja szép Alice
Mindegyik ékszere,
Van rajta mégis, mely hamis:
Tündöklő *két szeme*.

*

Hajdan és most.

Mig lány valál mosolyt csalt
Ajkadra már a bók,
Ma, nőm, mig arczod felderül,
Meg kell izzadnom emberül,
Tanuim a — szabók.

*

A vágy.

Minő a sárkány ősmesék
Ködös letünt korában,
Melynek ha hét fejét vevék.
Kilencz nőtt a nyomában;
Oh ember olyan vágyad is,
Bárhányat tölt be sorsod,
Tüstént uj vágyak százait
Sovár szivedben hordod.

*

Mult idők dicsérete.

A régit eldicsérik,
A régi jó csupán.
Az élet hej, mit ér igy
A szebb idők után?
A vének igy sohajtoznak.
De mit tesz ez nekünk?
Hisz egyszer mink is majd csak
A *régiek* leszünk!

Mares Ödön.

Riker Ignác

építész

1906. Budapest, VI. Teréz körút 39.

24090

Himmler Miksa

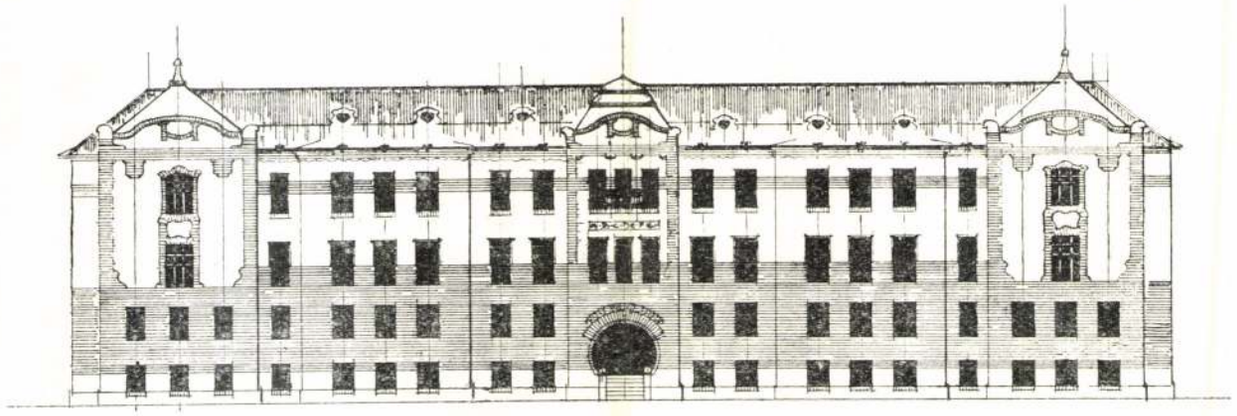

FŐHOMLOKZAT.

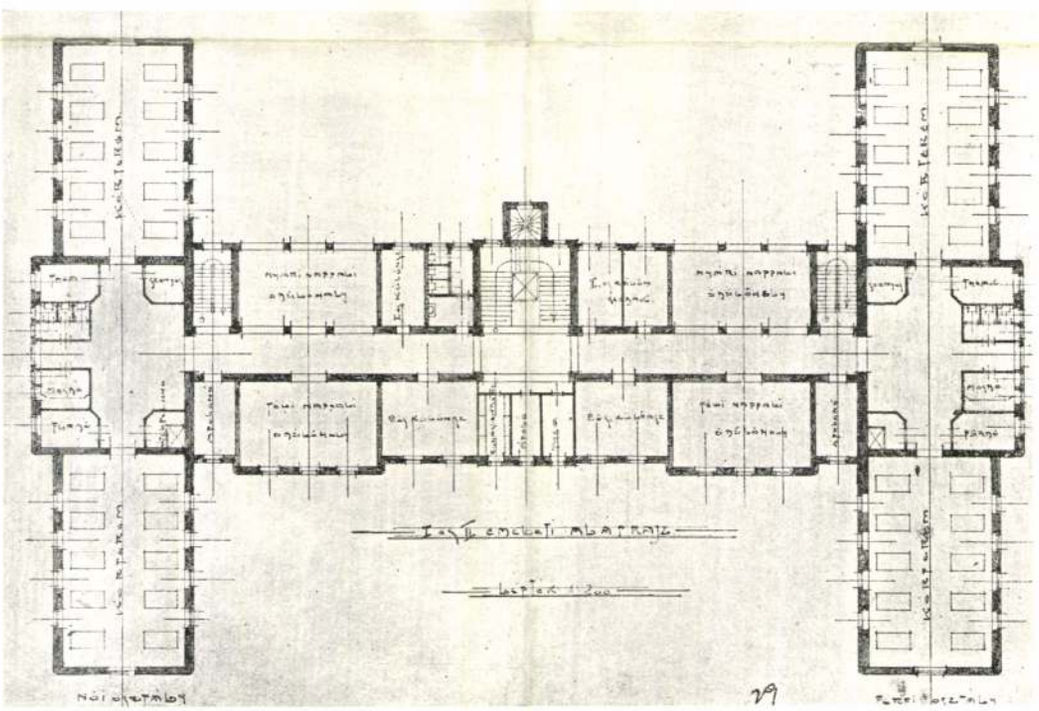

I. ÉS II. EM. ALAPRAJZ.

MEGVETT TERV. FEJÉR ÉS RITTER BUDAPEST.

A pesti izr. szeretház terv pályázata.

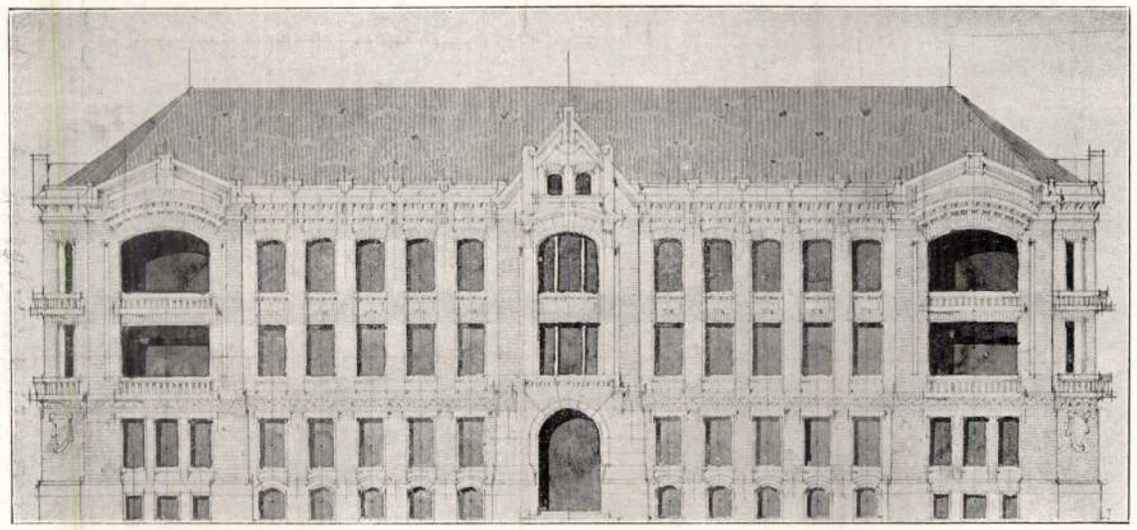

FŐHOMLOKZAT.

A pesti izr. szeretetház terpályázata.

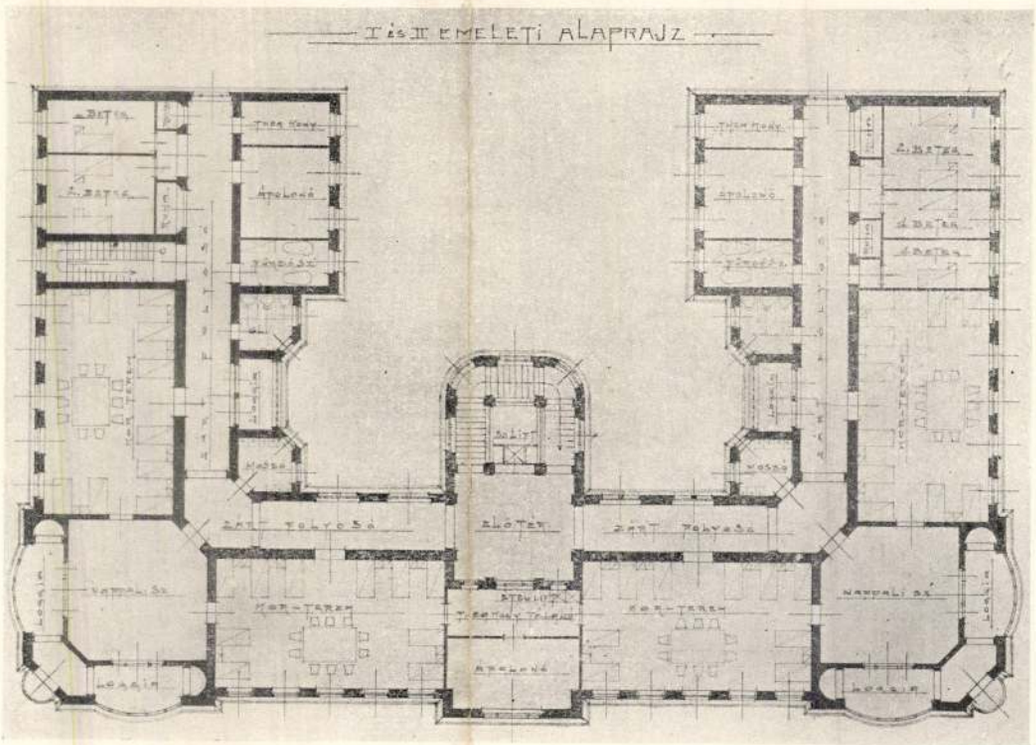

I. ÉS II. EM. ALAPRAJZ.

MEGVETT TERV. HIMMLER MIKSA BUDAPEST.

Magyar Építőművészet
1907. 12. sz.

Ritter

RITTER 1. *Ignác*, építész, * Tenke (Bihar vm.) 1873 nov. 18. A bpesti műegyetemen végezte tanulmányait. Első díjat nyert a kaposvári városháza, a Berettyó vízszabályozási társulat bérházának, a kiskunfélegyházi városháza, a munkácsi rituális fürdő, a szikszói izr. templom stb. tervpályázatán. Egyik alapítója és szerkesztője volt a Magyar Pályázatok c. építészeti lapnak.

É. L. II 370 l

erbergi acélt csak kedves vevőinkre való
adhatjuk 2·08 P-ért.

intézvényeztünk Önökre a számla összegé-

s 9. R/saját.

ogadoi aláírásukkal ellátva hozzánk vissz
a váltokat lejáratkor rendben be fogják

és vagyunk,

kiváló tisztelettel

Ritter Ignác
építész

Diesener H. A kőművesszerkezetek. A 3. javított kiadás után németből fordította Mühlstein Mihály. 274 ábrával. (8-r. 217 l.) Bpest, 1898. U. o. 8·80

— Az ácsszerkezetek, tekintetbe véve a fontosabb vasszerkezeteket, a fa- és szilárd hidakat, a gátszerkezeteket, parterődítéseket, duzzasztóműveket és zsilipszerkezeteket, továbbá a gátakat és gátzsilipeket. A 3. javított kiadás után fordította Ritter Ignác. 502 ábrával és 10 mintalappal. (n. 8-r. IV. 240 l.) Bpest, 1898. U. o. 10·80

— Ábrázoló geometria. Gyakorlati kézikönyv építőiparosok számára. A 3. javított kiadás után németből fordította Mühlstein Mihály. 300 ábrával. (n. 8-r. VI. és 151 l.) Bpest, 1899. U. o. 7.—

— Költségvetéstan a magasépítmények köréből, az építőanyagok és munkák leírásával, melyeknek ismerete a költségvetés elkészítéséhez szükséges. Gyakorlati és iskolai használatra. A 2. javított kiadás után fordította és magyar viszonyokra alkalmazta Ritter Ignác. 48 ábrával és 6 rajzmelléklettel. (n. 8-r. VII. és 211 l.) Bpest, 1899. Krausz Henrik. 8 K. Vászonba kötve 9·—

— A magasépítmények szilárdságtana. Számos példával, kimerítő számításokkal és táblázatokkal a fakő- és vasszerkezetekhez. A gyakorlati építészek számára írta —. Fordította Ritter Ignác. 223 fametszettel. n. 8-r.) Bpest, Keil József. 13·60

— Építkezéseink költségvetése. Az építő anyagok és munkák tárgyalásával, melyeknek ismerete elengedhetetlen kellék a költségvetéshez. A magyarországi és különösen a budapesti építésügyi szabályokkal bővített kiadás. Fordiotta Ritter Ignác. 48 fametszettel és 6 táblával. (n. 8-r.) Bpest, U. o. 8·—

Művészet 1908 139. l.

Goldschmidt Cristen l. Keresztély.

Goldschmidt Dietreich l. Detre.

Goldschmidt Endris l. András ötvös.

Goldschmidt Erasmus l. Erasmus ötvös.

Goldschmidt Fabianus l. Fábiáu ötvös.

Goldschmidt Gábor, ö. 1572.

Goldschmidt Gáspár, ö. +1464

Goldschmidt Gáspár, ö. 1478–1500.

Goldschmidt Gergely, ö. XV.

Goldschmidt Gergely, ö. +1568.

Goldschmidt Gilge l. Egyed.

Ritter Ignác és Fejér Lajos

A Berettyó-ujfalusi ármentesítő-társulat nagyváradi székházának tervpályázatán az 500 koronás első díjat Ritter Ignác és Fejér Lajos, a második, 300 koronás díjat Sebestyén Artúr kapta.

Művészet 1904. 130. l.

Lőcsei ág. ev. egyházi Könyvtár
fejlődése 1909-ben IV. 125, 126.

Ritter Ignác

cs. Fejér épitésiek
Lajos

nincs
cd

Magyar Pályázatok

1906. 2. 4. (A Continental kávéház)
~~Képpel~~

Terverték
tentich.

vott üvegkeretben. Velence, XIX. sz.

yozott, barokkdiszü tükrös kerettel. Barokkstilus.

al és maszkokkal. Olasz, reneszánszstilus.

, indákkal és akantuszlevelekkel. Olasz, reneszánszstilus.

oritással. Olasz, XIX. sz.

ifa aranyozott részletekkel, háromajtós Louis, XVI. stilus.

agonifa, aranyozott részletekkel, ives és egyenes hevederrel.

NY, mahagonifa, gazdag Louis XVI. stilusu bronzveretekkel, tije a Louvre-gyüjteményben.

gásu velencei barokkstilusu diszitéssel. Egyik oldalán felnyuló

hasonló faragással, polcos és ajtós résszel. XIX. sz.

hasonló faragással, ajtós középrésszel. XIX. sz.

Ritter Ignác

és Fejér Lajos

az alábbi tervpályázaton díjazott terv

Magyar Pályázatok

1906. 4. sz. (A kiskunfélegyházi városház pályatervei.)

minszáki rajzokkal!

, miniatür, ovális rézkeretben.

X. sz.

ajánsz, vázaalaku testtel. XIX. század.

t, XIX. sz. e. f.

l et Virginie. Johannot és Meissonniers rajzai után
ivois: La perle des livres illustrés du 19c siècle.)

R, Gavarni, Monnier, Daumier és Meissonier famet-

p, korabeli viseletben. Bársony keretben.

glalatban. Német, XVIII. sz.

omborműves jelenetekkel. Kinai, XIX. sz.

arany berakással. Osztrák, XIX. sz. k.

ezüst. Német, XVIII. sz. v.

an. Német, XVIII. sz. v.

an. Francia, XIX. sz.

tban. Német, XVIII. sz. e.

estőművész levele. Kelt München, 1884. márc. 27.

Ritter Ignác ír

Fejér Lajos

írod

Magyar Pályázatok

1906. 4. n. (Téli kert

üvegfedele, képekkel.)

öld boltmező, keretében fekete alapon rozetták. XIX. sz.

gos medaillonnal. XIX. sz.

kerek medaillon, keretében lila alapon rozetták. XIX. sz.

apon három kerek medaillon. XIX. sz.

apon piros kerek medaillon és rozetták. XIX. sz.

s rajz, keretében lila alapon mértani rozetták. XIX. sz.

lila medaillon, keretében rozetták. XIX. sz.

kék ovális keretrajz. XIX. sz.

e alapon három apró rajzu medaillon. XIX. sz.

pós rajz. XIX. sz.

Fejér és Ritter Ignác
építész

A munkácsi izr. rit. fürdő tervpályázatán az első díjat nem adták ki, a 600 koronás második díjat Fejér és Ritter terve kapta.
280

Művészet 1906. 280. l.
Lábjegyzetben

éltóságos

dr. G e r e v i c h T i b o r urnak,

ny. r.egy.tanár, Müemlékek Országos Bizottságának
Elnöke,

B u d a p e s t .

VI. Aréna-ut 41.szám.

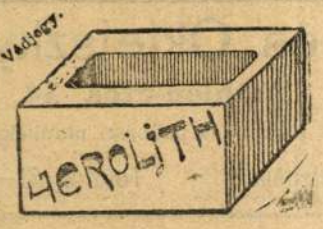

Forradalmat csináló ujdonság a magas épitkezés terén.

KIS J. JENŐ

okl. mérnök, épitési vállalkozó. — Beton-, cementáru- és terracit gyárosnak

előbb WÜNSCH RÓBERT

TELEFON: 420. Sürgönycim: JENKIS.

Szab. „AEROLITH" védjegyü épitő-köve. Az „Aerolith" szilárd, tartós és könnyü épitő-kő. Az „Aerolith"-ból készült falak szellőztethetők, bámulatos gyorsan száradnak. A lakások egészségesek, télen jól füthetők, nyáron lehüthetők. A téglafalnál 50%-kal olcsóbbak.

Bővebbet: Budapest, V., Pozsonyi-ut 19. sz.

lani államépitészeti hivatalban, a vasfelszerkezetre pedig ugyanakkor a kereskedelemügyi ministeriumban tartják meg az árlejtést.

A Breznóbányán épitendő vizvezeték munkálataira a f. é. junius hó 27-én megtartott árlejtésen Fekete Ödön kassai mérnök 200.770 kor. 64 fillérrel, a Hazai városokés községekvizellátására alakult vállalat budapesti cég 179.703 kor. 20. fillérrel pályáztak és igy az utóbbi cég ajánlata van elfogadás végett a városi képviselőtestülethez felterjesztve. Ezeken kivül még 3 cég pályázott, de csak egyes munkacsoportokra, ezeknek ajánlata ez okból figyelembe vehető nem volt.

Kaszinó épités Kaposvárott. A kaposvári kaszinó az uj törvényszéki palota melletti saját telkén palotát szándékozik épiteni s minap megbizták Fejér és Ritter budapesti épitészeket a kaszinó terveinek elkészitésével. — Az építési akadályok elhárittattak és rövid időn belül hozzáfognak az épitéshez.

Petróleumgyár épitès Szegeden. A petroleumgyár ügyében Goldstein Bernáttal, az alapitás tervezőjével Szeged város tanácsa végleg megállapodott. A gyár a Tisza ujszegedi oldalán, a Boszorkánysziget felső végével szemben épül. A gyár 40 hold telket kap; azon gyárat és munkásházakat épittet. Egyelőre 2000 waggon kőolajat termel és alaptőkéje 2 millió korona. Tiz év alatt az alaptőkét és a termelést megkétszerezni tartozik.

Siketnéma-intézet épitése Sopronban. Az a terv merült fel, hogy Sopronban a siketnémák intézete részére külön épületet emelnek. Wälder József városi főmérnök és Keleti Izsó, az államépitészeti hivatal főnöke, ez ügyben az intézet igazgatójával, Völker Józseffel alkalmas terület után kutattak a városban. Amennyiben a tervhez a vármegye és állam hazzájárulását megnyerik, az intézet mielőbb felépülne.

Postapalota épitès Szatmárott. Szatmár város régebben foglalkozik azzal a tervvel, hogy a posta- és távirda hivatal részére oly megfelelő palotát emeltet, melyben elegendő hely maradna az adóhivatal helyiségei részére is. A legutóbbi tanácsülésen Vajay Károly dr. polgármester előterjesztést tett, hogy a város az emlitett célra vásárolja meg a Rákóczi-utcán a Szerdahelyi-féle telket 80 ezer koronáért. A javaslatot a gazdasági szakbizottság elé utalták.

Magasépitmények Váralja-Hátszeg állomáson. A m. kir: államvasutak aradi üzletvezetősége árlejtést hirdetett a Váralja-Hátszeg állomáson épitendő vizház és hozzátartozó kut, valamint a vizállomási épület toldalékának magasépitményi munkáira. Pályázati határidő f. é. julius hó 10-ik napja.

A szegedi villamtelep kibővitése. A szegedi gáz- és villamvillágitási rész. társ. villamos telepét jelentősen kibőviti. A társaság a kibővitési terveket már benyujtotta a tanácshoz jóváhagyás végett.

Csatornázás Nagyváradon. A városi mérnöki hivatal helyszini szemlét tartott az u. n. Réten s ennek eredményekép azt ajánlja a főmérnök, hogy a csapadékvizet levezető végleges csatornát a Liget-, Temető, Ferenc-Téglavető- és Lipót-utcákra készittesse el a város tanácsa. A végleges csatorna 24475 koronába kerülne.

Iskola épités Bükszádon. A vallás és közoktatásügyi miniszter a bükszádi állami elemi iskola épitése tárgyában Bükszád községnek az épitéshez megajánlott hozzájárulását elfogadta. A gróf Mikes Ármin által felajánlott telek az épités céljaira rendelkezésre áll s közelebb az épitési terv és költségvetés elkészitése iránt is intézkedés történik.

A hajmáskéri tüzérségi lövőiskola épitése alkalmával előforduló épitő ipari munkákra 3.098.270 kor. költségelőirányzattal a cs. és kir. 5. hadtest katonai épitészeti osztályánál Pozsonyban julius 27.-én d. e. 10 órakor árlejtést tartanak. A betonvas-menyezetek, facement-tetők, vizvezeték és viztorony, csatornázás, épületberendezés, gépészeti felszerelés és világitási berendezési telep nem képezik a vállalat tárgyát, de ezeken kivül az összes többi föld, épitkezési és iparos munkákra főajánlat teendő.

Csatornázás és artézi kutfurás Keszthelyen. Keszthely város előljárósága a létesitendő csatornahálózat terveinek elkészitésre pályázatot irt ki s a munkálattal Kell keszthelyi mérnököt bizta meg. — Artézi kut furását már régebben elhatározta s most erre vonatkozólag a város Zsigmondy Béla budapesti mérnökkel szerződött.

Csendőrlaktanya épitès Egerfarmoson. A borsodmegyei Egerfarmos község 15464 kor. 90 fillér előirányzattal csendőrlaktanyát épittet mellékhelyiségekkel s az épitkezést közelebb már meg is kezdeti.

Vizvezeték és csatornázás Miskolcon. Miskolc város mult héten tartott közgyülése a létesitendő városi vizvezeték és csatornázás részletes terveinek kidolgozásával Varga József budapesti mérnököt bizta meg.

Templom épités Szabadkán. Szabadka város törvényhatósági bizottságának megküldte Városy Gyula kalocsai érsek a Tavankutpusztai templom tervét és a költségvetést. A templom épitési költségei 90,848 koronára vannak előirányozva s az összes költségeket a templompénztár fedezi. A templom épitésére az árlejtést az érseki hatóság fogja meghirdetni.

Daruvár állomás bővitése. A bares-pakráci vasut daruvári állomásán a vágányokat és a rakodóhelyet bővitik. A tervezett létesitményekre nézve julius 9-én közigazgatási bejárást tartanak.

Csatornázás és vizvezeték a kassai dohánygyárban. A kassai m. kir. dohánygyár igazgatósága az április 30. tartott árlejtés alapján a csatornázás és vizvezeték munkáival 5639 kor. 63 fill. vállalati árban Fekete Ödön kassai mérnököt, a munkás árnyékszék épitésével 5331 kor. 60 fill.-ért Holományi István kassai kőmüvesmestert bizta meg.

Vasuti mühely épités Kaposvárott. A m. kir. államvasutak igazgatósága Kaposvárott a régi helyébe uj vasuti mühelyt épittet négy millió korona költséggel. A vasuti mühelyt 600 vaggon gyártására rendezik be.

Tüzoltólaktanya épités Lovasberényben. A fejérmegyei Lovasberény község 16.714 kor. 20 fill. előirányzattal tüzoltólaktanyát és őrtornyot épittet. Az épitést a napokban vállalatba fogja adni a község képviselőtestülete.

A kassai pályaudvar kibővitése ügyében kidolgozott terveket a kereskedelemügyi minister jóváhagyta s közelebb a közigazgatási bejárást is megtartják.

Állomásbővitések a budapest—tiszai h. é. vasuton. A budapest—tiszai h. é. vasut Kispest—Pusztaszentlőrinc, Inárcs—Kakucs, Lajosmizse és Kerekegyháza állomásait 15,020 kor. költséggel kibővitik.

Katonai élelmező raktár épitése Miskolcon. A cs. és kir. 6. hadtest katonai épitési osztálya Kassán julius 13-án árlejtést fog tartani a Miskolcon 260000 korona előirányzattal tervezett katonai élelmezési raktártelep épitésének biztositására.

Templom épités Nagyváradon. A nagyváradi ort. izr. hitközség a nagypiaci templom kibővitésén kivül a Baross-utca 6. sz. a. mintegy 300 ember befogadására alkalmas uj imaházat létesit. Az épitési engedély kiadása iránt a terveket a város tanácsához előterjesztették.

Kulturpalota épités Miskolcon. Miskolc város polgármestere, Dr. Szentpáli István lépéseket tett a kultuszministeriumban az iránt, hogy Miskolcon kulturpalota épittessék. E tárgyban a mult hét folyamán Miskolcon járt Fejérpataky László dr. a Muzeumok és Könyvtárak orsz. felügyelőségének alelnöke és alkalmas helyet nézett a kulturpalotának. Fejérpataky a mai muzeum telkét megfelelőnek találta a célra.

Bazárépület épités Kaposváron. Ágit Herman, a Korona-utca 4. szám alatti és a Kontrássy-utca 2. szám alatti épületek tulajdonosa, azzal a tervvel foglalkozik, hogy e két házából bazárudvart épittet olyképpen, hogy nem csak az utcai részeken, de az udvarban is csupa üzlethelyiség lenne. Az épület udvari része üvegtető alatt állana. Az épület tervrajzai már teljesen készen vannak, s az épittető legközelebb épitési engedélyért folyamodik a városhoz.

Vasbetonhidak épitése Temesvárott. Temesvár város 6 vasbetonhid épitését határozta el és a vállalat biztositására április 30-án megtartotta az árlejtést. A városi közgyülés a napokban foglalkozott a beérkezett ajánlatokkal és a városi mérnöki hivatal javaslatára egyelőre csak a Széna- és Malom-téri, valamint a Ligeti hidnak megépitését adta vállalatba. A Ligeti hid épitését 140,000 koronáért a Melocco Péter r. t., a másik két hid munkáit pedig 192,000 koronáért a Magyar beton és vasbeton épitő vállalat kapta meg.

Takarékpénztári épület Aradon. Az arad—csanádi mezőgazdasági takarékpénztár junius 24-én tartott közgyülésén elhatározta, hogy a pénzügyi kincstártól a József főhercegutca 3. sz. a. 150,000 koronáért vásárolt telken banképületet emeltet s egyuttal megbizást adott az igazgatóságnak az előmunkálatok megtételére.

Iskolaépités Orosházán. Az orosházai állami elemi iskola kibővitése alkalmával teljesitendő munkákat a junius 19. tartott versenytárgyaláson 43016 kor. 96 fillérért Süle László helybeli vállalkozó nyerte el. Ajánlkoztak még Jávorcsik és Dénes társvállalkozók 48.341 kor. 53 fillérrel.

Vizállomási berendezés és fütőházi vizvezeték Mádéfalván. A máv. kolozsvári üzletvezetősége egy teljes vizállomási berendezés és fütőházi vizvezeték szállitására és Mádéfalva vizállomáson leendő felszerelésére május 17-én árlejtést tartott, melynek eredményekép ezen munkálatok teljesitésével 32.907 korona 50 fillér vállalati árban Törs és Ormai céget bizta meg.

Temesvár város csatornahálózata. A városi mérnöki hivatal kidolgozta a város általános csatornázásának terveit, melyek most a belügyministeriumhoz kerülnek felterjesztésre jóváhagyás céljából. Az épitési költségek 4 millió koronával vannak előirányzatba véve.

A szegedi Árpád-otthon épitése. Az országos gyermekvédő liga Szegeden otthont létesit a szigoritott családi nevelést igénylő gyermekek számára. A város közgyülése e célra öt hold területet engedett át a ligának, az ujszegedi legelő mellett. Az Ybl Lajos épitész által kidolgozott és jóváhagyott tervek szerint az Árpád-otthon épitését leg-

Kartellen kivüli parket
gyári raktár.
Politzer és Oklejszky
Budapest, VII., Bethlen-utca 14. sz.
Elvállal mindennemü parket- és padozati munkákat.
Aszfalt-parket különlegesség. Telefon 61—92.

közelebb megkezdik. Egyelőre egy emeletes igazgatósági épületet és két, esetleg négy családi házat és gazdasági épületet emelnek. Az épitést szükebbkörü árlejtés utján biztositják.

Körjegyzői lak épités Berzán. Az aradmegyei Berza községben 24649 kor. előirányzattal tervezett körjegyzői lak, iroda és mellékhelyiségek felépitésével a junius 25-én tartott árlejtésen Parvy József és Marian József nagybuttyini vállalkozók bizattak meg 1% áremeléssel.

Közvágóhid épités Ujvidéken. A belügyminister jóváhagyta Ujvidék város közgyülésének ama határozatát, mely szerint a közvágóhid épitési munkálatait Pekló Béla ujvidéki épitőmesterre, a gépészeti berendezések szállitását pedig a Nicholson gyárra bizta.

Artézi kut furása Okányban. Biharmegyei Okány községben 5000 kor. előirányzattal létesitendő artézi kut munkálatait a megtartott árlejtésen Steiner Miksa szapáryligeti lakos vállalta el fméterenként 30 kor. egységáron.

Aszfaltozás Szegeden. Szeged város tanácsa a Kelemen utca aszfaltozásával árlejtés mellőzésével a Magyar aszfalt részvény társaságot bizta meg. A sétányok jókarban tartásához szükséges kavicsos homok szállitására Peternelly Lajos kapott megbizást.

Utépités Veszprém vármegyében. A kereskedelemügyi minister jóváhagyta Veszprémvármegye törvényhatóságának a zirc—bakonybél— nagygyimóthi törvényhatósági ut kiépitésére vonatkozó határozatát.

Illemhelyek felállitása Szegeden. Szeged város különböző helyein létesitendő illemhelyek épitésével a közgyülés annak idején Pálfy testvérek szegedi céget bizta meg. A cég időközben visszalépett a vállalattól és igy az illemhelyek épitésére egyedül László Ferenc budapesti vállalkozó tart igényt, s minden valószinüség szerint ő fogja megépiteni a szegedi illemhelyeket.

Tisztviselőilak épités Ogulinban. Az ogulini kir. pénzügyigazgatóság tisztviselői részére szolgáló laképületnek 86,447 kor. 02 fillérrel előirányzott ujjáépitését a zágrábi kir. pénzügyigazgatóságnál március 21-én tartott árlejtés eredményeképen Colussi Dinkó sziszeki vállalkozó nyerte el 100,451 kor. 44 fill. árban.

féle ólom- és ónárugyár r. t.-nak adott megbizást 13612 kor 50 fill. árban.

Izzólámpák szállitása. A máv. igazgatósága az 1908. évben szükséges izzólámpák szállitására május 16-án árlejtést tartott, melynek alapján vállalatnyertes az Egyesült izzólámpa és villamossági r. t. lett évi 47.559 kor. árban.

Olajszállitás iránt hirdet árlejtést lapunk mai számában a cs. és kir. szab. déli vaspálya társaság üzletigazgatósága. Körülbelüli szükséglet 850 q. repce égő- és 350 q. kenő olaj. Pályázati határidő julius 31.

Fővárosi hirek.

Uj tagok a közmunkák tanácsában. Gromon Dezső, a közmunkák tanácsának alelnöke értesiti a fővárost, hogy a közmunkák tanácsába a törvényhatósági bizottság által kiküldött Kléh Istvánnak, Heinrich Kálmánnak és Kármán Lajosnak mandátuma junius végével lejár. Felhivja ennek következtében a törvényhatósági bizottságot, hogy ezek helyébe három uj tagot válasszon.

Kitüntetés. Ő felsége a király Fölser Istvánnak, a budapesti József műegyetem nyugalmazott nyilvános rendes tanárának, a tudomány és felsőoktatás terén szerzett érdemei elismeréseül, a magyar királyi udvari tanácsosi cimet dijmentesen adományozta.

Kinevezés. A m. kir. földmivelésügyi minister a vizügyi műszaki tiszti személyzet létszámába Habekost Alajos kir. segédmérnököt kir. mérnökké nevezte ki.

Ólompecsét szállitás. A m. kir. dohányjövedéki központi igazgatóság az 1907. szeptember 1-től 1910. augusztus 31-éig terjedő 3 évre szükséglendő évenkint mintegy 2500000 darab ólompecsét szállitására a Kanczer-

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem" átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, műszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve.

ASZMANN ÁRPÁD
mű- és épület-lakatos
BUDAPEST, VII., ÓVODA-UTCA 5. SZ.
— Elvállal minden e szakmába vágó munkákat. —
Javitások a legjutányosabb árban.

ÉPITÉSZEK TALÁLKOZÓ HELYE.
„Pilseni ősforrás"
Elsőrangu éttermei. — Kitünő magyar konyha.
Uradalmi fajborok. — Figyelmes kiszolgálás
Szolid árak.
ÉLŐ JÓZSEF tulajdonos, Teréz-körut 43/a szám.

Győry és Ganz
müszerészek és hatóság. engedély. villamossági szerelők
Budapest, IV., Papnövelde-utca 10.
Elvállalnak:
Villamos világitás és erőátviteli telepberendezéseket, továbbá dinamógépek, villammotorok és ventilátorok javitását.
Uj kollektorok, horgonyok (anker) és orsók tekercselését és minden e szakmába vágó munkát.
Házi sürgöny, telefon, villámhárítók évi jókarbantartása, jótállás mellett a legjutányosabb árakon.
Nagy raktár a legmodernebb villamos és lég szesz-csillárokban.
Külön szakosztály gáz- és vizvezetéki berendezésekre.
Mozgófénykép szinházak felszerelésében specialisták

KAINRÁTH GUSZTÁV
mü- és cimtábla öntöde
Budapest, VII., Almássy-utca 6. (saját ház.)
Elvállal ezüst-, bronz- és horgany-öntéseket, valamint öntvényeket mindennemü célra és méretben, minta vagy rajz szerint.

TOPOR ENDRE
épület és butor asztalos mester
Budapest, VI. ker., Eötvös-utca 30. szám.
Készit: Mindennemü butort régi és uj stylusban, **belső épitészeti munkát, üzlet berendezést,** portált terv szerinti kivitelben. — **Antik butorok** utánzása és javitása pontosan eszközöltetnek.

KOVÁCS ARTHUR ÉS TÁRSA
hatóságilag eng.
Központi villanyvilágitási- és erőátviteli vállalkozók
Budapest, VII., Károly-körut 7. és Rombach-utca 4. sz.
fiók üzlet: VIII., Nagy-futvaros-utca 18.
Elvállalnak **villanyvilágitás, gáz-, telefon- és szobacsengők berendezését, petróleumlámpák átalakitását költözködés alkalmával csillárok le- és felszerelését,** valamint minden e szakba vágó **különlegességek készitését** ugy **helyben** mint **vidéken gyorsan** és **pontosan** ugyszintén e szakmába vágó cikkek **olcsón kaphatók.**
Vidéki megrendelések lelkiismeretesen eszközöltetnek
— TELEFON 86—85. —

Tóth Ferenc
épület- és diszmü bádogos. — Egészségügyi berendezések.
Budapest, VII. kerület, Csengery-utca 6. sz.
Légszesz, vizvezeték, fütés, csatornázások, melegviz telepek, fürdők és closettek berendezése.
Szivattyumüvek kézi- és erőmüvi hajtásra.
Telefon 80—30.

TELEFON 23—27. TELEFON 23—27.
Haas Lajos
rézműves
Budapest, VII. ker., Dohány-utca 34. szám.
Szesz-, cognac-, likőr-, törköly- és borseprő-lepároló-készülékek, vörösrézcsövek és vaskarimák készitése.
Állandó nagy raktár fürdőberendezésekben.
Mindennemü gyári berendezés és felszerelés.
Szállodai, vendéglői, vörösrézedény, kávéfőzőedény, mosó- és takarékfüzhely-üstök.
Javitás és cinezés jutányosan számittatik.

HERTMANN REZSŐ
épület- és műlakatos
Budapest, VI, Kemnitzer-utca 31. sz.
Elvállal minden e szakmába vágó épület- és műlakatos munkákat, ugymint lépcső, erkély és kerités rácsokat, ajtókat, kapukat bármely stylben rajz szerint. Takarék tüzhelyeket legujabb és legcélszerübb kivitelben.
Javitások pontosan és legjutányosabb árban eszközöltetnek.

M. I. VOITH gépgyár és vasöntőde
Törzsgyár: HEIDENHEIM (Németország).
Fiókgyár: ST.-PÖLTEN.
Budapesti irodája: VII., KERTÉSZ-UTCA 33.
Vezető mérnök: Székely Oszkár.
TELEFON SZÁM 99—84.
Turbinák összes emelkedéseknél és eséseknél, vizszintes és függőleges tengelylyel a legnagyobb hatásfokkal és szabadalmazott praecisios szabályzókkal.
Transmissiók a legmodernebb kivitelben.

Vasszerkezet- és vasbeton tervezési és épitési vállalat
BEREGI és BISSELICHES
OKLEVELES MÉRNÖK o OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖK
mérnöki és gépészmérnöki müszaki iroda. Elvállalja mindennemü épitménynek és szerkezetnek tervezését, épitését és ellenőrzését, gyárüzem fölötti felügyeletet s az üzemi gépek berendezését.
BUDAPEST, VI., VÁCI-KÖRUT 33.
Telefon 26—77. Telefon 26—77.

ELSTER S.
LÉGSZESZGYÁRI SZÜKSÉGLETEK GYÁRA
Budapest, V., Tisza-utca 9.
Gyártási ágak:
Nedves és száraz légszeszmérők, többféle typus szabadalmazva; a legjobb anyagból, több évi jótállás. Gázautomaták, nedves és száraz szerkezettel, bármilyen légszeszára beállithatók. Gázszivógépek (Exhaustor) teljes felszereléssel. Állomási légszeszmérők, tetszés szerinti nagyságban. Tisztitó berendezések, Jäger-féle szabadalom szerint Városi nyomás szabályozók, suly és automatikus megterhelésre. Önműködő nyomásmérők, szivás és nyomásra, csinos kiállitásban, kézben viheték. Különleges nyomásmérők (Manometer) állandó vizszinnel. Fényvizsgálati müszerek és kellékek. Gázfőző- és fütőkészülékek, vasalók, takaréktüzhelyek.

BAUER és HANKO
épület bádogos, légszesz- és vizvezeték-berendező
Budapest, II. ker., Margit-körut 53. szám.
Elvállal minden e szakmába vágó munkákat valamint javitásokat is a legjutányosabb árak mellett.

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG olcsóbb a mésznél. fagymentes, szintartó, kőkemény, plasztikus.
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

nyilvános pályázatot fog hirdetni és ennek eredményéhez képest az épitést már a jövő tavasz folyamán megkezdhetik.

Uj ipa Arvasutrad és Biharmegyében. Laendler Aladár budapesti fakereskedő megvette a nagyváradi latin szertartásu püspöki uradalomhoz tartozó bothfeji erdőt, amelynek kihasználása céljából az Acsev Bokszegbeéli állomásából kiinduló és a bothfeji völgyig haladó iparvasutat létesitett. Ezen uj iparvasutnak mütanrendőri bejárása a napokban eszközöltetett.

A baja—báttaszéki vasut 19 kilométer hosszu szakaszának kiépitésével a kereskedelemügyi minister a f. é. augusztus hó 30-án megtartott árlejtés alapján a Magyar épitő részvénytársaságot bizta meg 3,115.689 kor. 90 fill. árban. Az épitésnél előforduló összes vasszerkezeteket a Schlick gyár szállitja.

Villamos közuti vasut Kolozsvárt. Kolozsvár város tanácsa a Ganz és tsa céggel tárgyalást kezdett a Kolzsvárt létesitendő közuti villamos vasut ügyében

A vác-drégelypalánkai vasut. Vác város képviselőtestülete a minap tartott őszi közgyülésén Laszkáry Gyula engedményes kérelmére a vác-drégelypalánkai vasutra 64000 korona törzsrészvényt jegyzett.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

A Gresham palota épitésénél szükséges lámpák (világitótestek) szállitására a Gresham életbiztositó társaság igazgatósága árlejtést hirdetett. Pályázati határidő f. é. október hó 30. napja.

Aszfaltburkolat létesitése. A központi vásárcsarnokban 1570 m² területén létesitendő aszfaltburkolati munka kivitelével a székesfőváros tanácsa — a megtartott szükebb körü árlejtés alapján — a Hazai aszfalt és betonvállalatot, Kövér András céget bizta meg.

Tetőzet javitás. A Szt.-István bazilika tetőzete az idők folyamán annyira megrongálódott, hogy sürgős javitásra szorul. A tanács az épitésre felügyelő bizottság javaslatára a javitások megtétele céljából 89,000 koronát szavazott meg.

Javitó munkák az igazságügyipalotában. Az igazságügyministeriumban julius 14-én árlejtést tartottak a budapesti igazságügyi palotában végzendő festő, bádogos és deszkajárda munkákra. Az árlejtés sorsa fölött oly irányban történt intézkedés, hogy a munkát csak a jövő évben foganatositják és igy a pályázók bánatpénzeit vissza is adták.

Keramitburkoló munka. A honvéd kerületi fogház udvarának keramitburkolattal leendő ellátására a f. é. október 15-én megtartott árlejtésen Brunner Ferenc, továbbá Spitzer Illés pályáztak mindketten 9 koronával m²-ként. Az ajánlatokat döntés végett a honvédelmi miniteriumhoz terjesztették fel.

Mozdony fordító korongok szállitása. A m. kir. államvasutak igazgatósága a Budapest nyugoti pályaudvar és Bruck-Királyhida állomásain létesitendő 20·0 méter átmérőjü mozdonyfordító korongok szállitása tárgyában közzétett árlejtési hirdetményét a következőkben változtatta meg: A 20·0 méteres mozdonyfordító korong vasszerkezetét ábrázoló tervek, összesen hat darab terv 100 koronáért, valamennyi irásbeli minta pedig külön-külön három koronáért megvehető az államvasutak igazgatóságának központi tervtárában (Budapest, Teréz-körut 56. sz. földszint) a kikötött határidők kitolattak és pedig az ajánlatok 1906. október 30 án déli 12 óráig nyujtandók be az igazgatóság épitési és pályafentartási főosztályában (Budapest, Teréz-körut 56. sz. II. em. 10. ajtó), a bánatpénz pedig az ajánlat benyujtását megelőző napig, vagyis 1906. október 29 én déli 12 óráig teendő le a magyar kir. államvasutak központi főpénztáránál (Budapest, Andrássy-ut 75.)

A vidéken.

Iskola és tanitói lak épitése Tápiógyörgyén Pest vármegyében fekvő Tápiógyörgye község előljárósága lapunk mai számában árlejtést hirdetett a község határában, a szőlőkben tervezett elemi népiskola és tanitói lakásnak 9795 korona 77 fillér költséggel előirányzott épitésére. Pályázati határidő november 20-ikának d. u. 2 órája.

Iskola épités Hadad községben. Szilágy vármegyei Hadad község előljárósága lapunk jelen számában árlejtést hirdet a községben 11.101 korona 64 fillér költséggel epitendő állami iskola munkáinak biztositására. Az ajánlatok f. é. november 29-ikén d. e. 9 óráig nyujthatók be az előljáróságnál.

Utépités Tolna vármegyében. A budapest—eszéki állami közut bataszéki átkelési szakaszának kiskőburkolattal való kiépitésére a szekszárdi államépitészeti hivatalban f. hó 22-én árlejtést tartottak. Egyedül a Kissebesi gránitkőbányák r. t. tett ajánlatot 56.840 kor. 35 fillérrel az 54.500 korona előirányzattal szemben. Az ajánlatot döntés végett a kereskedelemügyi ministeriumhoz terjesztették fel.

Viztisztitótelep és csatornahálózat épitése Nagyszebenben. Nagyszeben város közgyülése a megtartott árlejtés alapján a szennyviztisztitótelep és a csatorna hálózat megépitésével Pittel és Brausewetter pozsonyi céget bizta meg és pedig a tisztitótelepre nézve 148.470 kor. 12 fillér és a csatornahálózatra nézve 1,068.770 kor. 08 fillér költséggel, melyből vállalkozók 2%-ot engedtek. A csatornahálózat vasalkatrészeire és a szivattyutelep gépberendezésére nézve még nincsen döntés.

Huspároló a szegedi uj közvágóhidon. A szegedi uj közvágóhidon létesitendő huspároló készülék berendezésére a megtartott árlejtésen a Nicholson gépgyár 4200 koronával, Röck István 3990 koronával pályázott és igy utóbbi cég ajánlatának elfogadása javasoltatott.

A resicai vasmüvek átalakitása. Az osztrák-magyar államvasutak resicai és aninai kőszénbányáit villamos központi teleppel látják el, a koksz-kemencéket átépitik, a termelőképességüket a kétszeresére emelik. A resicai magas olvasztókat kibővitik és ezzel kapcsolatban egy nagy gázerőmüvet létesitenek. A resicai acélmüben uj kemencéket, elektromosdarukat és egyéb modern segédeszközöket épitenek. Aninán uj cső-öntődét rendeznek be. Az összes munkálatokat két esztendőn belül befejezik.

Viztorony épités Máramarosszigeten. A máramarosszigeti közkórháznál tervezett viztorony épitése tárgyában Schustler József budapesti mérnökkel 19500 korona vállalati ár mellett kötött szerződést Máramaros vármegye törvényhatósági bizottsága jóváhagyta.

Utépités Békés vármegyében. Békésvármegye törvényhatósági bizottsága Fábry Sándor főispán elnöklésével a mult héten tartott rendes közgyülésén elhatározta, hogy a jövő 1907-ik évben megépitteti a szentes—szarvasi-utnak Csongrádvármegye határától Szarvasig vezető eddig kiépitetlen részét. Az uj müut Békés és Csongrád megyék uthálózatát fogja összekapcsolni.

Utépités Szegeden. Szeged város közigazgatási bizottsága az 1907. és 1908. év folyamára 172,910 koronát irányzott elő a röszkei, szatymazi és a szegedi felső központi vasuti állomásokhoz vezető utvonalak kiépitésére.

Vendéglő tatarozás Rimaszombatban. A rimaszombati „Három Rózsa" vendéglő átalakitására, melyre 9993 korona volt előirányozva, a f. é. október 11-én tartott árlejtésen egyedül Tóth Béla rimaszombati épitész tett ajánlatot 4% felülfizetéssel vagyis 14,600 koronával, miért is a bizottság ujabbi költségvetés készitését határozta el.

Villamos világitás Apatinban. Az apatini villamos világitás ügyében beérkezett ajánlatok közül a Magyar Siemens-Schuckert müvek ajánlata van elfogadás végett a közgyülés elé terjesztve

A karácsonyfalvai felvételi épület bővitésére a kolozsvári üzletvezetőség részéről október 10-ik napjára hirdetett árlejtésen ajánlat nem érkezett be.

A Törökkanizsán épitendő selyemgumbolyitó gyár munkálatainak biztositására a nagybecskereki államépitészeti hivatal árlejtést hirdetett. Az épitési munkák 195,416 korona 61 fillérrel vannak előirányozva. Pályázati határidő f. é. november hó 10. napja.

Megyei könyvtár épités Komáromban. A Komárom vármegye legutóbbi közgyülése elhatározta, hogy a mai levéltár helyén 25000 korona államsegély felhasználásával nagyobb szabásu könyvtárhelyiséget épit, mely egyszersmind a létesitendő szépmüvészeti muzeumnak is helyiségeül fog szolgálni.

Iskola épités Désett. Dés város a jövő tavaszszal uj elemi iskolai épületet fog emeltetni, melynek terveit Heller Samu kir. főmérnök dolgozta ki.

Vigadó épités Kolozsvárt. Az Emke ajánlatot tett Kolozsvár város tanácsának, hogy a régi vigadó telkén modern uj vigadóépületet emeltet két éven belül. A városi szakosztály elvben hozzájárult az ajánlathoz és a részletek letárgyalására bizottságot küldött ki.

Téglagyár létesitése Trencsénben Trencsénben 100.000 kor. alaptőkével „Trencséni agyagárugyár részv. társ." cég alatt uj vállalat alakult, mely tégla és fedélcserép előállitásával fog foglalkozni.

Iskola épités Szekszárdon. A szekszárdi róm. kath. hitközség a Bátaszék-utcai iskolája telkén a jövő évben két uj tantermet épittet, melynek tervezetét már el is készittette.

A kaposvári ref. templom épitésére szokatlan rövid pályázati határidővel lapunk mult heti számában hirdették meg a versenytárgyalást. Ilyen 130.000 koronás épitkezésre nem egy napi időt kell hagyni a vállalkozóknak, mert ez ledönti a nyilvános árlejtés komolyságát. Különben az eredmény is mutatja, amennyiben csak egy pályázó akadt Ritter Ignác kaposvári épitész személyében.

A herkulesfürdöi nagyvendéglő és szálló épitésénél végzendő szobrász munkát 14,739 korona 34 fillérért Vögerl Alajos, az üveges munkát 6762 kor. 24 fillérért Klopfer Jakab, a padozati munkát 15,843 korona 70 fillérért az Egyesült parketgyárak r. t., a vizvezetéki és csatornázási munkát 17,119 kor. 80 fillérért Czimbalak István, a redőnyöket és ablakponyvákat 3376 korona 87 fillérért Eckmayer István, a villamos világitás berendezését 12,688 kor. 82 fillérért a Magyar fém- és lámpaárugyár, a villámháritó felszerelését 690 kor. 21 fillérért és a villamos csengőket és telefon berendezést 513 kor. 96 fillérért Deckert és Homolka budapesti cégek kapták meg.

Vagyonközségi épület Vinkovcében. A bródi vagyonközség Vinkovcében saját céljaira palota épitését határozta el. A tervek nyilvános pályázat utján fognak beszereztetni s a beérkezendő tervekre 3 pályadijat tüznek ki.

SZAB. PARAFAKŐ
SZIGETELŐ ANYAG.
SHEDTETŐK,
FACEMENTTETŐK, MANSARDTETŐK.
HIDEG és VÉKONY FALAK BURKOLÁSA.
KÖNNYŰ HANGFOGÓ VÁLASZFALAK,
HŰTŐK, JÉGVERMEK, SÖRRAKTÁRAK,
BORPINCÉK SZIGETELÉSE.
PADLÓ SZIGETELÉS NEDVESSÉG ELLEN.
GŐZ, MELEG, HIDEG VIZVEZETÉKEK és KÉSZÜLÉKEK SZIGETELÉSE.
TULHEVITETT VEZETÉKEK SZIGETELÉSE SZAB.
„THERMALIT“ ANYAGGAL.

SZABADALMAZOTT
PARAFAKÖGYÁR
RÉSZVENYTÁRSASÁG
EZELŐTT
Kleiner és Bokmayer
Igazgatóság: VIII., József-körut 2.
TELEFON: 60—33.
GYÁR: KÖBÁNYA.

MŰSZAKI IRODA:
GABOS OSZKÁR épitész
VIII., RÖKK SZILÁRD-U. 3.
TELEFON 89—65.
HŰTŐ BERENDEZÉSEK,
FÖLDFELETTI
JÉGVERMEK, HŰTŐK, BORPINCÉK
HANG és HŐSZIGETELŐ PARAFAKŐ SZERKEZETEK,
VAS- és FAVÁZAS PARAFAKŐ RENDSZERÜ ÉPITKEZÉSEK,
TRANSPORTÁBILIS ÉPÜLETEK TERVEZÉSE

225144. Kaszelik Jenő (IV. Mária Valeria-u. 3.) az V. Gizella-tér 3. sz. a. — 218093. Kovács Frigyes (V. Sas-u. 15.) a III. Zsigmond-utca 68. sz. a. — 228639. Havas József (I. Aladár-u. 22.) az I. Böszörményi-ut 21. sz. a. — 228627. Illyés Gyula (IX. Angyal-utca 20.) a IX. Ferenc-körut 41. sz. a. — 228686. Stefanovits S. Béla (VIII. Illés-u. 13.) a VIII. Teleki-tér 4. sz. a. — 228670. Első magyar szálloda r. t. (IV. Mária Valéria-u. 6.) u. o. 228637. Streibig Ferenc (VI. Váci-körut 35.) u. o. — 231474. König György (VII. Erzsébet-körut 6.) a VII. Klauzál-u. 35. sz. a. — 228673. Hoffer Gyula (VII. Almássy-tér 8.) a VII. Dob-u. 18. sz. a. — 231535. Szibenliszt Gyula (VII. kerület, Kerepesi-ut 10. sz.) a VII., Munkás-utca 3. sz. a. házra vonatkozó épitési tervei jóváhagyattak; — c) **jóváhagyásra ajánlattak**: 208795. Goldberger S. és fiai r. t. a III., Lajos-utca 41. hrsz. a. — 229021. Szikszai Adolfné a VIII., Kerepesi-ut 5847. hrsz. a. — 228091. Kőbányai polgári serfőzde r. t. a X., Maglódi-ut 8373. hrsz. a. — 228640. Dr. Wágner Géza az V., Akadémia-utca 5. sz. a. — 226839. Milek Antal a VII., Erzsébet királyné-ut 1959 | 88. hrsz. a. — 228669. Goldmann József a VII., István-ut 25. sz. alatt — 227932. Dr. Tyrmann József a II., Margit-körut 3231. hrsz. alatt — 224834. Lenz Ferenc a III., Lajos-utca 125. sz. a. — 227952. Schuhmayer István a II., Riadó-utca 7039. hrsz. a. — 228682. Dr. Vass Tamás a II., Törökvészdülő 6795. hrsz. a. — 221597. Barta Barnabás az I., Aladár-utca 1358. hrsz. alatt — 218947. Dr. Reichard Ármin a VI., Uj-utca 3531. hrsz. a. — 227958. Blankenberg Lipót a X., Gergely utca 7992. hrsz. a. — 208814. Plan es Fried a IX., Soroksári-ut 10. sz. a. — 221594. Kollerich Pál a IX., Ranolder-utca 8694. hrsz. a. — 222662. Ernst Mór a VII., Akácfa-utca 4794. hrsz. a. — 225885. Hegedüs Armin a VII., Jávor-utca 2871. hrsz. alatt — 220057. Dr. Ringer Lajos a VII., Nyár-utca 10. sz. alatt — 231507. Dlauchi Guidó a X., Óhegyi-ut 7885. hrsz. a. házra vonatkozó épitési tervei; — d) **gépekre és felvonókra**; — 229885. Ausländer testvérek (VIII., Fecske-utca 33.) — 229882. Vécsey Jenő (IX., Üllői-ut 105.) — 223337. Roessemann és Kühnemann (VII., Öv-utca 8.) — 218401. Altenstein és Brant (VI., Tüzér-utca 2929. hrsz.) — e) **elutasittattak**: 220816. Biró Pál az I., Birsalma-utca 9820. hrsz. a. — 225152. Schlesinger Alajos az V., Váci-ut 20. sz. alatt — 209715. Reitter Antal a IV., gróf Károlyi-utca 12. sz. a. — 224817. Szluka István a VII., Zugló 2245. hrsz. alatt — 221627. Goldberger S. és fiai részvénytársaság a III., Lajos-utca 41. hrsz. alatti házra vonatkozó épitési tervei.

Pályázatok tervkészitésre.

Városház tervezés Eszéken. Az eszéki városház terveinek beszerzésére hirdetett pályázaton az első dijat nem adták ki. A második dijat két 2200 koronás részletben Sova Rezső és Ried Henrik bécsi épitészek, továbbá Bendelmayer B. pragai épitész, a harmadik dijat két 1750 koronás részletben Podhorsky István és Gross Viktor zágrábi épitészek, továbbá Schlauf Adolf Pál badgasteini épitész tervének itélte oda a biráló bizottság.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek A kereskedelemügyi m. kir. minister a Magyar északnyugati helyiérdekü vasuti részvénytársaság részére a m. kir. államvasutak Nyitra állomásától Nagyemőke és Szapárgyarmat községek határain át a zsitvavölgyi helyi érdekü vasut Verebély állomásáig, esetleg innét Csiffár, Alsógyőröd és Ujbarcs községek határain át a m. kir. államvasutak Léva állomásáig vezetendő szabványos nyomtávú gőzmozdonyú helyi érdekű vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára meghosszabbitotta; dr. Molnár Béla földbirtokos, gálszécsi lakosnak a m. kir. államvasutak Mád-Zombor állomásától Forró-Encsig, esetleg Abaujszántótól folytatólag Hidasnémetiig vezetendő rendes nyomtávu gőzmozdonyu helyi érdekü vasutvonalra; Lederniczky Márton és dr. Kepes Gyula budapesti ügyvédek részére a m. kir. államvasutak Szoboszló állomásától Nagyvárad város belterületére és a m. kir. államvasutak Berettyó-Ujfalu állomásától át Székelyhidig vezetendő 0·70 méteres keskeny nyomtávu gőzüzemü helyi érdekü vasutvonalra; Kugler Mihály mérnök, nyug. államvasuti felügyelő részére a Ferenc József-hid budai hidfőjétől kiindulva, a Gellérthegy és Sashegy déli lejtőit megkerülve a Farkashegy mentén a Svábhegy és Jánoshegy érintésével egyfelől Nagykovácsig, másfelől Hidegkut községig vezetendő gőzmozdonyu helyi érdekü vasutvonalra s ezen fővonalból a Sashegy déli lejtőjének valamely alkalmas pontján kiágazólag a m. kir. államvasutak Kelenföld állomásáig vezetendő szárnyvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára megujitotta; Barthalos István zalalövői birtokos, pápai lakos részére a dunántuli helyi érdekü vasutak Rédics, esetleg Alsólendva állomásától Muraszombatig és innen, esetleg Mátyásdombtól vagy Saltól az államvasutak Szentgotthárd vagy Gyanafalva állomásáig s végül Muraszombattól Radkersburg irányában az országhatárig vezetendő vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; dr. gróf Toldalaghy László nagybirtokos marosvásárhelyi lakos részére az államvasutak Ágostonfalva állomásától Málnásfürdőig továbbá ezen vonalból Baróth községnél való elágazással Füle községig vezetendő vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta.

A besztercebánya-hermándi vasut közigazgatási bejárását október 4-én és 5-én tartották meg. A bejárás alapjául szolgált tervezetet Fábián Lajos budapesti mérnök készitette. A vonal nehezebb jellegü völgypálya. Megállapittatott összesen két alternativa szerint 45, illetőleg 58 hid és átereszto 0.6—8.0 méterig terjedő nyilásokkal és két Besztercepatakhid 12—12 m. nyilással. Utátjáróra 25, illetőleg 33 helyen van szükség. Párhuzamos utak, utszabályozások a szükséges számban állapittattak meg.

A pécs—doljni—miholjaci vasut közigazgatási pótbejárása és a harkány-villányi összekötő szárnyvonal közigazgatási bejárását szeptember 25—28. napjain tartották meg. A vasut tervezője a Gfrerer, Schoch és Groszmann budapesti cég. A fővonal Pécstől Harkányon át Dolnji miholjácig 43·5 km. hosszú; az összekötő szárnyvonal pedig Harkánytól Villányig 23.4 km. hosszú, az egész vonal tehát 69·9 km. hosszú. A fővonal 252 | 463. szám közti változatán 54 hid és áteresztő kell; ezek közt a Fekete viz fölött egy 50 0 méter nyilásu hid. A 470 | 480. szelvények közé eső Drávahid, mely közuti és vasuti hid lesz, már épités alatt van. A harkány-villányi szárnyvonalon 0·6—6 méterig terjedő nyilásokkal 65 hid és áteresztő állapittatott meg. Utátjáró lesz a a fővonal változatán 25 darab, a szárnyvonalon 45 darab.

A dolnji-miholjac—nasici vasut. A Gfrerer, Schoch és Grossmann budapesti cég által tervezett eme vasutnak közigazgatási bejárását szeptember hóban tartották meg. Az uj vonal kiegészitő, illetőleg összekötő része lenne ugyancsak az emlitett cég által tervezett pécs-dolnji-miholjaci és nasic-djakovar-vrpoljei vasuti vonalaknak. Megállapitottak 89 hidat és áteresztőt 0·6—12·0 méterig terjedő nyilásokkal; továbbá egy 20 méter és egy 30 méter nyilásu hidat a Vucica nova és a Karasica patakok fölött.

A kézdivásárhely—berecki vasut épitése szépen halad. A földmunkák s az átereszek egy része már elkészült.

A győr-kisbéri vasut. Pallós Ignác vasutépitési vállalkozó a győr-kisbéri vasut műszaki előmunkálatait már megkezdette s mérnökei most foglalkoznak a vasut kitüzésével. Remélhető, hogy ezen régen óhajtott vasut tényleg ki is épül, mert kétségtelen, hogy ugy a megye, mint Győr városa az érdekelt községekkel együtt a nagy hiányt pótló vonal létesitését minden rendelkezésére álló erővel előmozditani fogják.

A budapest—kerepes—gödöllői villamos vasutvonal ujabbi közigazgatási bejárása még e hó végén meg fog történni. Ezen uj bejárás azért vált szükségessé, mert az eredeti terv szerint a vasutvonal oly területeket is szelt volna, melyek csakis hosszadalmas kisajátitási eljárás utján lettek volna megszerezhetők. Az uj vonal az országuthoz közelebb terveztetik.

Iparvágány épités Hatvanban. A kereskedelemügyi minister Fáy Béla nagybirtokosnak engedélyt adott arra, hogy a hatvani m. kir. államvasuti állomásból kiindulólag iparvágányt és rakodót épithessen s az iparvágány közigazgatási bejárásának megtartásával a vasuti és hajózási felügyelőséget bizta meg.

A székely vasutak gyergyószentmiklós—dédai végszakaszának nyomjelzési felülvizsgálata a napokban vette kezdetét és még az ősz folyamán befejeződik. Az államvasutak igazgatósága a munkálatok vállalatba adására ugy, mint az előbbi két szakaszra is,

füzet

diag-
evizs-
ered-
. Er-
chrift
gyul-
sorp-
cími
98).

skolai
enből
i fizi-
romos
észt a

diagnosisára vonatkozó kutatásokat folytatott. Kísérleteket végzett a vér bizonyos elváltozásaival kapcsolatban, amelyek trombosisra hajlamosítanak. Ezenkívül foglalkozott a peritonitis prognosisának kérdésével, vizsgálva azokat az összefüggéseket, amelyek a peritonitis kórokozóinak virulentiája és a kórkép klinikai lefolyása között fennállnak.

Dr. Juba Adolf (1909, Budapest, róm. kat.), elme- és idegkórtani klinikai tanársegéd Budapestről, idegszövettani és idegkórtani kutatásokra (Benedek professzor) 400 P ösztöndíjban részesült. Az év folyamán jelent meg már régebben elkezdett és a Parkinson-kórral, a polyradiculitisekkel, az agyi látópályákkal foglalkozó tanulmánya. A tanévben Benedek professzorral együtt folytatott idegkórtani kutatásairól, az alkoholos polyneuritisekkel, az agyi látópályákkal és az encephalitis-polyganglionitis kérdéssel foglalkozó tanulmányai számolnak be. Sajtó alatt áll az ugyancsak Benedek professzorral együtt végzett s az emberi tetanus idegkórtanára és kórszövettanára vonatkozó kutatások eredménye is. A sclerosis multiplex heveny kiújulásának kórtani és szövettani tulajdonságaira vonatkozó irodalmi összeállításon még dolgozik.

Ritter János

ötvös 1648–1654.

Mihalik: *Háromszáz év a pozsonyi*

M Kot. Ert. 1911. 119 l.

1648. jan. 23-án *Ritter* úr megjelenik a czéh előtt s bemutatja remekét. Mesterül felveszik.

1654. Miklós napján *Johann Ritter* megjelenik a czéh előtt s 6 évre tanulóul szegődteti magához Johann Mathias Vthuns-t (?). (Az egész bejegyzés keresztül húzva).

Kemény Kálmán, t. főjegyző, Kőszeghi Sándor, vm. főlevéltáros, Krasánszky Henrik, ig. főmérnök, Mihalik József, kir. tan., Nagy Géza, nemz. múz. őr, ifj. báró Nyári Albert, báró Nyáry Jenő, az orsz. rég. társ. II. elnöke, báró Podmaniczky Géza, th. biz. tag, báró Prónay S. Gábor, th. biz. tag, báró Radvánszky Albert, th. biz. tag, Révész Béla, th. biz. tag, F. Szabó Géza, t. főjegyző, th. biz. tag, Szalay Gyula, főgymn. tanár, gróf Teleki Gyula, th. biz. tag, dr. Tragor Ignácz, vezérigazgató, Vásárhelyi Géza, th. biz. tag. Ezenkívül valamennyi főszolgabiró és polgármester.

A törvényhatóság kebelén kívül álló tudósokat és szakférfiakat a tagság elfogadására a vármegye alispánja külön levélben is fölkérte, a bizottság czéljaira pedig a vármegye millenniáris alapja f. évi kamatjövedelmei terhére 500 koronát szavazott meg s ennek utalványozásával az alispánt bizta meg. A vármegye közönsége állandó évi segélyt a rendelkezésére álló alapok természete miatt egyelőre nem szavazhat meg, de — miként határozatában mondja — az időszakonként előterjesztendő kérelmet a legnagyobb mél-

REGŐS ISTVÁN 2000 Szentendre, Vörös Hadsereg u. 14.

1954-ben születtem Budapesten.
1969–73 között a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában tanultam. Egy évig díszítőfestőként dolgoztam. 1975–80-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatója voltam. Sváby Lajos tanítványaként, festő szakon. 1986-tól tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, a Szentendrei Grafikai Műhelynek és az Artéria Galériának.

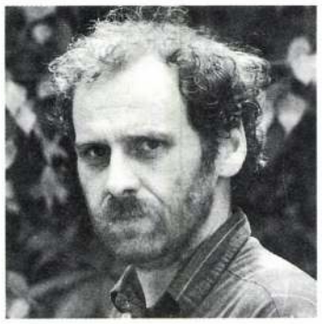

I was born in 1954 in Budapest.
I studied at the Training School of Industrial and Fine Arts between 1969–73. I worked as a decorative painter for one year.
I studied at the painting course of the National College of Fine Arts between 1975–1980, my master was Lajos Sváby. I've been a member of the Studio of Young Artists, the Graphic Workshop of Szentendre and the „Artéria" Gallery since 1986.

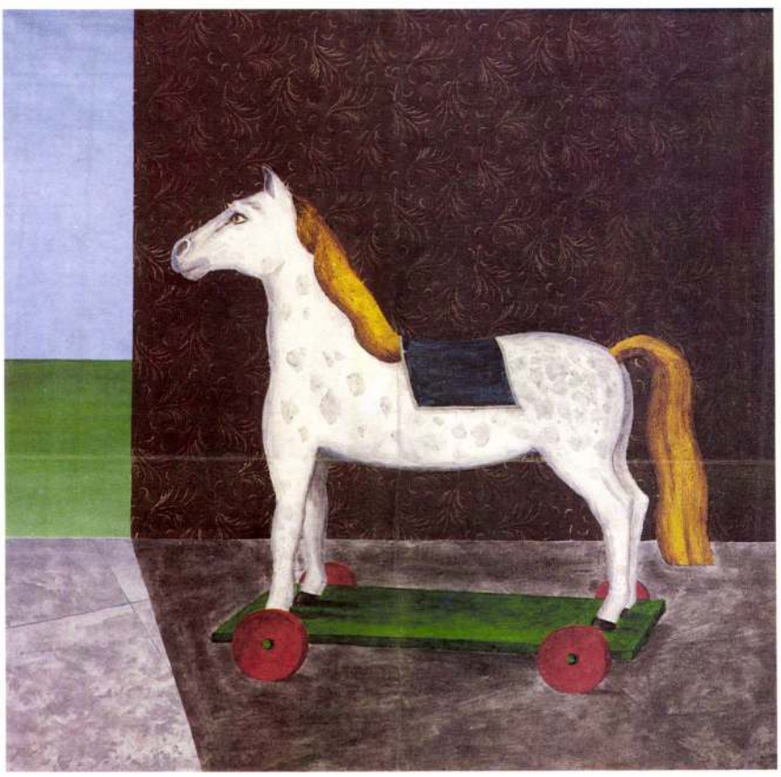

Egyéni kiállítások/Individual Exhibitions:

1985. Vajda Lajos Stúdió Pincegaléria, Szentendre
1987. „Gyermekkor", Fiatal Művészek Klubja, Budapest
„Kastélyok", Atrium Hyatt Hotel, Budapest
1989. Stúdió Galéria, Budapest
Balaton Galéria, Balatonfüred

Csoportos kiállítások/Group Exhibitions:

1987. Szentendrei Művészek, Woerden, Hollandia
Stúdió '87, Budapest
Fiatal Képzőművészek Stúdiója, Varsó
„Akt", Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1988. „Szaft", Ernst Múzeum, Budapest
Stúdió '88, Budapest
„Gravitáció", Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1990. Keleteurópai Művészek Kiállítása, Rotterdam
Six Hungarian Artists, Space Galery, Söul
Magyar Művészek, Marsvinsholm-Ystad, Svédország

RITTER JÁNOS 7030 Paks, Kishegyi u. 1.

1962-ben születtem Pakson.
1980 óta foglalkozom képzőművészettel. Ettől az évtől kezdődően szerepelek csoportos kiállításokon: Paks, Székesfehérvár, Szekszárd, Komló, Szeged, Esztergom, Pécs, Budapest, Miskolc, Ózd, Külföldön: Galánta, Bécs, Köln városokban.
Rendszeresen résztveszek Pakson Lantos Ferenc és Halász Károly vezetésével működő Művészeti kísérleti Alkotótelepen és a paksi Fiatal alkotók köre munkájában. Egyéni kiállításom 1987-ben Szegeden a József Attila Tudomány Egyetem és 1988-ban Pakson a Munkásművelődési Központban volt. 1989 óta tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

I was born in 1962 in Paks.
I've been dealing with art since 1980. It is from the same year that I take part in joint exhibitions: Paks, Székesfehérvár, Szekszárd, Komló, Szeged, Esztergom, Pécs, budapest, Miskolc and Ózd. Exhibitions abroad: Galanta, Vienna, Cologne.
I regularly take part in the work of the experimental art workshop in Paks, lead by Ferenc Lantos and Károly Halász, as well as in the work of the young artists' group of Paks. I had individual exhibitions in 1987 at the „József Attila" University of Sciences in Szeged and in 1988 at the Workers' Cultural Center of Paks.
I'm a member of the Studio of Young Artists since 1989.

RITTER János

Ritter József
Jametsző

l. Magyar Múzeum
1947. dec. 36-l.

100.—

Olasz, XVIII. sz. e. 80.—

I. diszitéssel, piros brokát kár- 150.—

kárpitozással. Magyar, bieder- 80.—

20.—

lopos lábbal. XIX. sz. 40.—

IX. sz. 75.—

kárpitozással. XIX. sz. 30.—

ari-porcellán tállal. XIX. sz. 80.—

lappal és bronzverettel. Rokokó- 30.—

bbihez. 30.—

yar, biedermeier. 100.—

60.—

1475. KARABAG-FUTÓSZŐNYEG, vörös tükrében 3 médaillon, fehér keretsávval. XIX. sz. 255×90 cm. 160.—

1476. SERABEND-FUTÓSZŐNYEG, kék tükrében ciprus motivum. XIX. század. 90×345 cm. 130.—

1477. KIRMÁN-SZŐNYEG, szines, állatos tükörrel. 200×125 cm. 220.—

1478. KULA-IMASZŐNYEG, fehér imafülkéjében kék lecsüngő diszités, fehér keretsávval. XVIII. sz. 170×130 cm. 600.—

1479. ANATOL-SZŐNYEG, kockás rajzzal. XIX. sz. 198×160 cm. 240.—

Ritter, Raphael

Budapest. T. 1371.

Szemben látjuk a tervezett uj országházat, a mely szobrokkal gazdagon van diszitve. Előtte az utat kocsik, hintók, járókelők és lovas alakok élénkitik. Felirata:

PESTEN ÉPITENDÖ UJ ORSZÁGHÁZNAK TÁVKÉPE.

ez után balra: Perspectiv-Ansicht des neu zu erbauenden Landhauses in Pest.
jobbra: Prospetto in Prospettiva del Palazzo delli Stati da costruirsi in Pest.
legalól balra: Entworfen von Raphael Ritter von Rzgel, Architect und Decorateur.
középütt: Gedruckt bei C. Horegschj in Wien.
jobbra: Gestochen von Max Fahrmbacher.

Rk., mér. a vk. 40.7: 59.3 cm.

1021

1977. ápr. 29. Kossuth 18.30 M.

Esti magazin.

- O. Rittermann festőművész kiállitása nyilt meg ma délután a Kultúrális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállitótermében. Szatmári Ilona interjúja.

- O.R. festő és mozaikművész a székelyföldi Nyárádszeredán született. Ma Dánia egyik nemzetközi hirü képzőművésze.

- A II. világháború utolsó szakaszában hurcoltak el családommal együtt, akkor fiatal lányka voltam még. A háború után telepedtünk le Dániába.

- Az 50-es évek közepén kezdett el festeni. Néhány megrázó képe, amelyeken a koncentrációs táborok rettenetét idézi fel, amelyek szenvedélyes tiltakozások az embertelenség, megaláztatás ellen, ma a koppenhágai dán Szabadságharc Múzeumban láthatók. Budapesten a Kultúrális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállitótermében elsősorban szines és mozaik képeivel, üveg reliefjeivel és grafikáival mutatkozik be a magyar közönségnek. Kompozicióit a szépség, a játékosság, a harmónia és a klasszikus bizánci mozaik-technika mesterismerete jellemzi. Csak grafikai képei között láttunk bánatot, meditációt, a háborús szenvedések emlékét idéző témákat. A mozaik képeken mindig visszavisszatérően a szerelem, szeretet, a gyermeket ölelő anya ábrázolását látjuk.

- Minden embernek szüksége van közösségre, feleségre, ill. hogy valakihez tartozik és valaki tartozik hozzá. A gyerek, a pár itt van és ez az egyetlen munkámahol Krisztes egyedül van, szomorú, ezt talán a mai világunk tragédiája, mert az emberek között olyan sokan vannak egyedül.
- Amit még tudnunk kell O.R-ról mozaikjai Dánia mintegy 10 középületét diszitik.

- Es a négy évszakot ábrázolja, aminek tulajdonképpen a mély értelme az, hogy egy könyvtár aktuális egész éven keresztül.

O. Rittermann festőművész

RITTERMAYR János kőművessegéd. 1752-ben --+ Walner egri kőművesmester legényeként dolgozik, majd innen Bécsbe távozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Riva József

Fővárosi kislakásos ház

7. VI. ker., Frangepán-utca 4. sz.

Ez a ház is a VI. ker. gyárvidékén épült 350 négyzetöl területen, amiből 250 négyzetöl a beépitett terület. Az épület háromemeletes és 34 egyszobás és 14 kétszobás lakást, összesen 48 lakást foglal magában. Minden lakáshoz külön konyha, kamra és klozet, a kétszobás lakásokhoz előszoba és külön fürdőszoba is tartozik. Az egyszobás lakások bérlői részére az épületben 4 közös fürdőszoba áll rendelkezésre. A helyiségek átlagos nagysága a következő: a szobáké 20 m², a konyháké 9 m², a fürdőszobáké 4·5 m². Az üzlethelyiségek száma a házban 2. Az épitési költség 330.000 K, köbméterenkint 19 K volt; a telek értéke négyzetölenkint 100 K. Minden lakás gázzal van világitva. Az alagsorban levő közös száma 2, nagyságuk 15 négyzetméter, a külön padlásrekeszeké 4·5 m². A lakások bérei átlagosan: 1 szobás lakásoké 300 K, 2 szobás lakásoké 600 K. A terveket *Riva* József műépitész készitette. A lakásokat 1911. augusztus hó 1-étől adta a főváros bérbe.

Gerlói J. Fővárosi almanach 1913-15. 150 l.

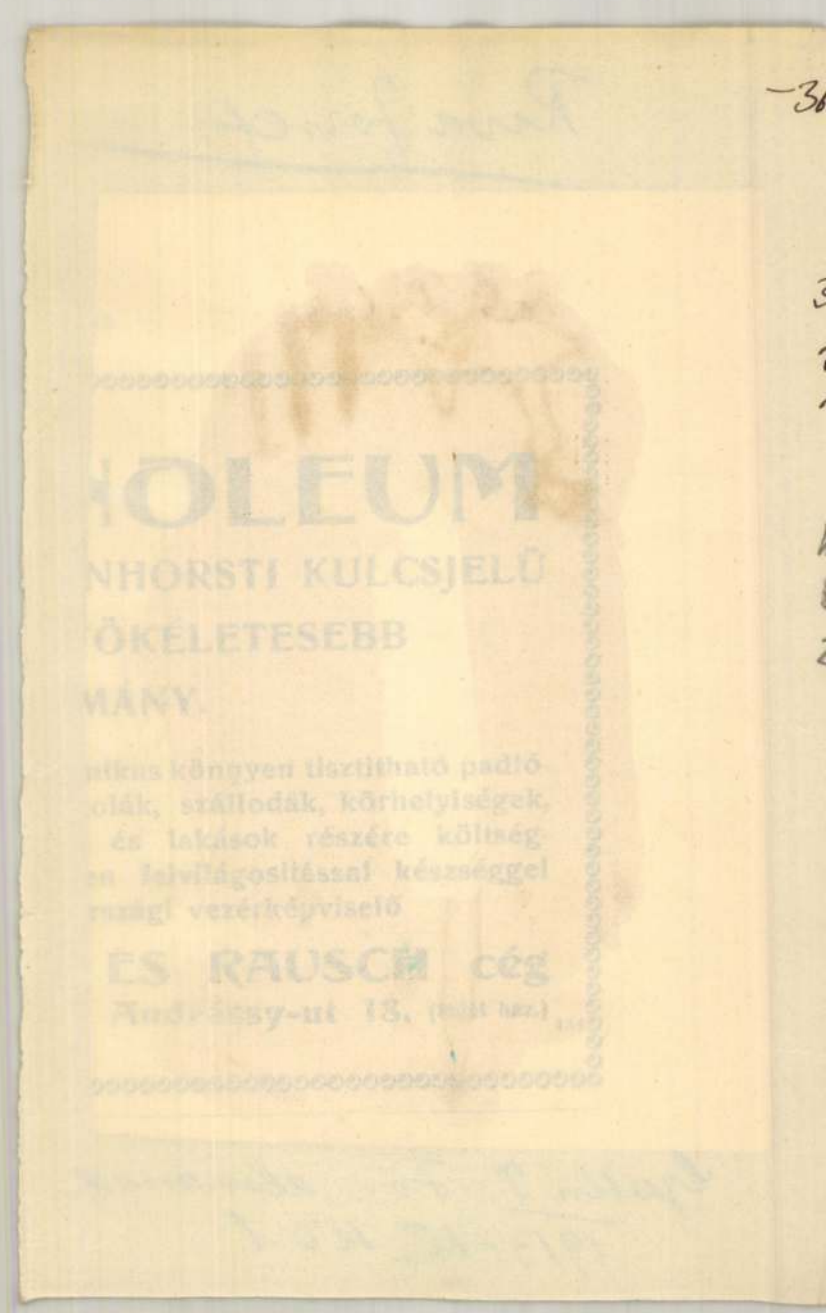
OLEUM
NHORSTI KULCSJELŰ
ÖKÉLETESEBB
MÁNY.
RAUSCH cég

Riva József

5.

Riva Jozsef, müépitész . . . . Ferencz Jozsef rakp. 24.
Előczarnoka részlet.

Bpőjép

(2252-től 2455-ig.)

PÁLOS KÖNYVTÁR VAGY NEMZETI KÖNYVTÁR?

FARBAKY PÉTER

1989 elején az egykori pesti pálos kolostor, ma Központi Szeminárium könyvtára mennyezetfestményének restaurálásába kezdett Pintér Attila munkatársaival. Pietro Rivetti 1803-ban festett műve alatt, amely 1970-ben a tető felújítása közben elázott és sok helyen levált, egy mindeddig ismeretlen, korábbi barokk mennyezetfestmény maradványai tűntek elő. Az ekkor összehívott konzílium úgy döntött, hogy a csak újrafestéssel helyreállítható, enyves technikájú, hiányos Rivetti-mennyezetkép helyett a korábbi jó minőségű, barokk al secco, ill. freskó festményt tárják fel és állítsák helyre.[1]

A két mennyezetfestmény egymástól negyven év távolságban született meg: a tér könyvtár-funkciója nem változott, mégis, a dekoráció két alapvetően eltérő programot hordozott. Ezek szellemi hátterét és a váltás okát szeretnénk e tanulmányban felvázolni.

A magyar alapítású pálos rend második virágkorát a török uralom után, a 17–18. században élte. A 17. században és a 18. század első felében újjáépült, vagy teljesen új kolostoraik száma 1735-ben tizenhét volt a magyar rendtartományban. A pálosok generális perjele 1687-ben fordult I. Lipóthoz, hogy a visszafoglalás után romos Pest déli részén lévő török mecsetet és közvetlen környezetét megkapják. A rend kérése 1693-ban teljesült.[2] Az új pálos rendház építését Drenker Mátyás kezdte el a déli szárnnyal (1715–22), majd halála után utóda, Mayerhoffer András fejezte be 1744-ben az északi szárny emelésével.[3]

Az eredetileg kétemeletes rendházépület középső, sátortetős, egy szinttel magasabb háromaxisos része foglalta magába az utcai szárny II. emeletén lévő, két emelet magasságú, felül galériával körbevett könyvtárat.

1756-tól a pesti rendház a magyar pálos rendtartomány székhelye lett, itt lakott a tartományfőnök is.[5] A rend nagy felvidéki birtokai és az ott fekvő erdőségek lehetővé tették a kolostorok gazdag berendezését, főleg a rendi fafaragó műhely magas kvalitású munkáját.[6] A pesti könyvtár kialakításának színvonala is jelzi, hogy a rend egyik szellemi központjául szolgált.[7]

A 1750-es évek legvégén a könyvtár építése már megindulhatott, mert 1759. január 29-én Usz Miklós novícius 1000 forintot adományozott céljaira. 1762-ben Orosz Ferenc pálos perjel 150 forintos alapítványt tesz latin könyvek beszerzésére. 1763. június 29-én Ferdinand Castelli 700 forintot, 1765. október 23-án Kreskay Imre 200 forintot adományozott a könyvtárnak, mindketten noviciusi fogadalomtételük előtt.[8]

A provincia történetét feldolgozó mű szerint 1765-ben már tető alatt állt a könyvtár, sőt boltozati festése is kész, amelynek témáját közli: *„Stabant jam sub tecto supremi tractus muri mediique duo ad bibliotheacae instructionem in altum aductii, quibus elegantissima, aeque ac operosa testudo imposita atque picturis ornata exhibet 4 ecclesiae doctorum simulacra geniosque complures facultatum symbolis."*[9]

Tehát a mennyezetfestmény ikonográfiai programja – a pálos könyvtár tudományos jellegének megfelelően – a négy nyugati egyházatya képmását, valamint a fakultások szimbólumait tartalmazta.

Beszámol a könyvtár kifestéséről egy 1727-től 1774-ig vezetett pálos évkönyv is: *„Septembrioni, diversa, omnia Cubicula et ambulacrum testitudine conclusit, Verum etiam Bibliothecam, quam praeterea picturis exornavit: insuper Tractum illum, qui meridiem respicit a fundamentis ad Culmen usque perduxit, cum tecto, ac imbricibus cooperunt..."*[10] Ebben nem esik szó a festmény tárgyáról.

A 18. század első felében épült nagy ausztriai kolostorok könyvtárainak mennyezetein legtöbbször a Tudomány és az Erény szövetségének allegóriája *(Connubium Virtutis ac Scientiae)* szerepelt.[11] A tudományok itt a teológiának voltak alárendelve, mint az igaz hit kiegészítői. A világi festészetben a fejedelmi allegóriákban jelennek meg a tudományok perszonifikációi. Így Ausztriában, 1711-ben a salzburgi Residenz ún. Schöne Galerie-jében, a fejedelmi Munificentia allegóriája részeként ábrázolta Rottmayr őket.[12] A téma legmonumentálisabb példáját Daniel Gran festette a bécsi Hofbibliothekban, 1726–30 között.[13] Ezen is egy uralkodó, VI. Károly apoteózisának részeként, a kupolafestmény szegélyén, ahol a hadi és polgári tudományokat egymással szemben négy-négy csoportban elválasztva láthatjuk. Másutt a Parnasszuson a kilenc múzsa is megjelenik. A program írója Conrad Adolf von Albrecht udvari tudós volt; a hallatlanul bonyolult tematikájú, sokszereplős mennyezetfestmény Gran szerint „hieroglifikusan" ábrázolta a témát. Innen csak az egyszerűsödés felé vihetett az út. Maga Gran állította össze 1747-ben a fenti alapján, de redukálva a St. Florian-i könyvtár kifestésének programját, amelynek megvalósítója Bartolommeo Altomonte lett.[14] A két alkotás összefüggése világosan megmutatja: a téma világi és egyházi ikonográfiája egymásra hatva, együtt fejlődött.

A Gran-falképpel csaknem egyidőben, 1728–30 között festette Anton Hertzog a bécsi egykori jezsuita egyetem (Alte Universität) könyvtártermének mennyezetképeit. A hosszúkás felület két oldalán a festő az egyházi és a világi tudományok allegóriáját helyezte el egy-egy ovális keretben. Mindkét kompozíció viszonylag kevés alakos: az elsőn a Theologia mellett az erkölcstan, a bibliai tudományok, az egyházi történetírás és az egyházi jog megszemélyesített alakjai, amint az eretnekséget legyőzik. A világi tudományok sorában hat figura alkot egy kört, a természettudományok, a matematika, az igazságszolgáltatás, az orvostudomány és a történetírás perszonifikációi.[15]

1745-től Gerhart van Swieten, Mária Terézia holland orvosa és tanácsadója nagyszabású reformot hajtott végre a bécsi egyetemen. 1752-ben az orvosi, filozófiai és teológiai fakultást szervezte újjá, majd 1753-ban a jogit. A bécsi reform után a nagyszombatin is változások történtek: a filozófiai és teológiai karon 1753-ban, a jogin 1760-ban.[16]

A bécsi régi egyetem (később tudományos akadémia) dísztermének ezeket a fakultásokat ábrázoló mennyezetfreskóját 1755-ben Gregorio Guglielmi római festő festette, programját pedig Pietro Metastasio bécsi udvari költő készítette az egyetem protektora, Trautson bécsi hercegérsek megbízásából. A program – valószínűleg a festő befolyására – világosan kimondta: a témát nemességgel és világossággal kell ábrázolni *(dimostrare con la nobiltà e con la chiarezza possibile, quali siano le scienze che si coltivano nell' università suddetta)*, az allegorikus figurákkal való takarékossággal és az enigmatikus rejtvényszerűség elkerülésével.

Az 1961-ben tűzvészben elpusztult, majd később rekonstruált mennyezetfestmény közepén sugárkoszorúban megintcsak az uralkodói pár (Mária Terézia és I. Ferenc) kerül a középpontba. A medaillonképüket tartó Chronost, sast és három géniuszt fénylő sugárkoszorú veszi körül. A festmény négy oldalán a bécsi egyetem négy fakultása jelenik meg, mindegyik az egyes tudományágakat művelő figurákkal, építészeti háttér előtt.[17] Ugyanitt, a bécsi egykori egyetem tanácsterme mennyezetére a művészetek allegóriáját festette meg Maulbertsch 1759-ben.[18]

A tudományok ábrázolása a magyar barokk festészet ikonográfiájában is, különösen a könyvtárakban szokásos.[19] Az eddig legkorábbi ismert művet e témában Ráday Gedeon festtette péceli kastélya könyvtártermében, Schervitz Mátyással, 1763-ban. A termet négy pilléren nyugvó kilenc részes boltozat fedi, mindegyiken egy-egy ovális körben egy-egy tudomány megjelenítésével. Középen Pallas Athéné, a többi festményen megszemélyesített tudományok (Grammatica, Poetica, Rhetorica, Historia, Philosophia és Mathematica, Orvostudomány, Jogtudomány és Teológia) figuráit amoretteк kísérik.[20]

Mivel a pesti pálos könyvtár eddig ismeretlen mennyezetfestménye a pálos iratok szerint 1765-ben már megvolt, alighanem egykorú a pécelivel vagy esetleg megelőzi azt, s így a téma első magyarországi barokk ábrázolásának tekinthető. Nagyszombaton az egyetemen csak 1771-ben készült el a nagyterem mennyezetképe a négy fakultásról, Josef Hauzinger műveként.[21] A hetvenes években megszaporodnak a téma ábrázolásai. Ausztriában Johann Bergl egymás után kétszer is megfestette: 1773-ban a bécsi Nationalbibliothek olvasótermének (az ún. Augustiner-Lesesaal) mennyezetén a négy fakultást, a Theologiát, a Philosophiát, a Medicinát és a Jurisprudentiát megjelenítő allegórikus alakokat, a két szélső mezőben a Parnasszust, Apollót és a kilenc múzsát, a másikban a Mechanica és az Eloquentia allegóriáit. 1774-ben a Wiener Neustadt-i Neustift könyvtártermében ábrázolta újból a tudományokat a négy fakultásra osztva, egy-egy figuracsoportban, Guglielmihez hasonlóan.[22]

A jászói premontrei kolostor könyvtártermének mennyezetét Johann Lukas Kracker festette ki, feltehetően csak a hetvenes években. A festő itt kétfelé választja a bécsi példaképek (Gran és Guglielmi) kompozícióját. Két körbe foglalt ábrázolásai közül az egyikben a négy fakultás allegóriája jelenik meg, a Hittudomány, a Jog-, az Orvostudomány és a Bölcsészet megszemélyesített alakjaival, attribútumaikkal s egy-egy mellékalakkal, a másik körben a művészeteké. A két boltozatszakaszt elválasztó boltíven a prépost medaillonképét két géniusz tartja. A terem két oldalfalán Minerva és a Halál Grantól kölcsönzött figurái egészítik ki a mennyezetfestményt.[23]

Mária Terézia 1777-ben a nagyszombati egyetemet Budára helyezte, s az ez évben kiadott Ratio Educationis 14. pontja kiköti: Magyarországon csak egyetlen egyetem, a budai működhet. Budán az oktatás nagy része, a jog és bölcsészeti kar a királyi palotába került, a teológia a volt jezsuita akadémia épületébe, az orvosi a városi kórházba.[24] A királyi palota 1765 után trónteremmé átalakított dísztermét 1778–80-ban az egyetem aulájává képezték ki, és az oldalfalakon Vinzenz Fischer a négy fakultás képét festette meg. Az orvostudományt és a filozófiát ábrázoló freskómaradványok 1953-ban kerültek elő. Az előbbit Hippokratés szoborábrázolása, az utóbbit Aristotelés festett mellszobra és mindkettőnél három-három puttó képviselte. A dekoráció 1780-ra készülhetett el, az 1780. június 25-i megnyitóünnepséget és vele a terem képét Jakob Schmutzer tusrajza örökítette meg.[25]

Végül a Guglielmi-freskó késői utódjaként zárja a sort az eredetileg egyetemnek épült egri Líceum dísztermének kvalitásos mennyezetképe, Franz Sigrist alkotása, 1780–81-ből.[26] A felvilágosodás hatására jelentősen megváltozott a megrendelő igénye: Esterházy Károly egri püspök részletesen meghatározza a festő feladatát. Utasítja, hogy kerülje el az allegorizálást és a valóságnak megfelelően ábrázolja az egyes alakokat. Sigrist a fakultások tudományait tevékenységük közben, zsánerjelenetekként festette meg, amely sokban rokon Guglielmi bécsi egyetemi mennyezetfestményével.[27]

A pálos könyvtár mennyezetképe egy fontos magyarországi szerzetesrend legfontosabb szellemi központjában: *könyvtárában* született meg. Amellett, hogy a tudományokat kellett megjelenítenie, a teológia szupremáciáját volt szükséges kifejeznie, az általános egyházi vonatkozásokon túl rendi keretbe is helyezve.

A téglalap alakú mennyezetfestményen a középső ovális mezőt körben virágdíszes girlandok és kagylós kartusok veszik körül, majd az egészet furcsán nagyra nőtt voluták „feszítik" a kerethez. A festő kissé szervetlenül, a külső keret sarkaiban felhőkön ábrázolta az egyházi tudományosság alapvetőit, a négy nyugati egyházatyát. Kupolák csegelyeinek, csehsüvegboltozatok pendentifjeinek szokásos ábrázolása volt a négy egyházatya, itt egy téglalap alapú boltmező sarkaiba kerültek ezek a figurák.[28] Ikonográfiájuk sablonos: Szent Jeromos asztalánál ülve dolgozik, lábánál az oroszlánnal, Szent Ágoston püspöki ornátusban ül, jobbjában könyvvel és az égő szívvel, Szent Ambrus püspök attribútuma a méhkaptár, míg Nagy Szent Gergelyt a pápai tiara és hármas kereszt mellett a Szentlélek galambja azonosítja. A bejárati tengelyt rendi ikonográfia gazdagítja: az ablaksor felett felhőn térdelve Remete Szent Pál imádkozik pálmalevélből szőtt ruhában, előtte puttó könyvet tart. A bejárati oldalon a pálos rendet alapító Boldog Özséb térdel a felhőn, fehér habitusban és fekete köpenyben, a puttó a „Regula S. Augustini" feliratú szabályzatot tartja. Özséb feje körül az első pálos remetéket jelző lángocskák jelennek meg, eredetileg ilyet tartott jobbjában is.

A középső ovális mezőben a tudományok és a művészetek allegóriája kapott helyet. Ikonográfiai programja az ismertetett, korábbi művekhez képest szűkített, és nem követi a legáltalánosabb, karok szerinti tudománycsoportosítást, igaz ezt a kis ovális képmező eleve kizárja. A felső sorban öt alak foglal helyet, alul – mivel a jobb középső női figura a középtengelyhez illeszkedik – négy személy lehetett, ebből egy (a bal középső) teljesen elpusztult. A jelenet főalakja a tudományok legelsője, a Theologia, jelvénye a puttó által tartott Eucharisztia-szimbólum és evangéliumos könyv. Tőle jobbra a könyvet tartó nőalak feltehetően a Philosophia, majd a Chemia következik. A főalaktól balra viszont két művészet-perszonifikáció került: az első a Poesis lehet (Pegazussal), majd a lanton játszó Musica következik. Alul a földgömböt körzővel érintő figura a Geographia, tőle balra a dór oszlop előtt álló nőalak, kezében templom-tervrajzzal valószínűleg az Architectura. Az alsó sor bal oldalán a Nagymedve csillagképet mutató éggömb az Astronomia attribútuma. A hiányzó alak talán a Jog- vagy az Orvostudomány, de lehetett az Arithmetica, esetleg Szobrászat is. A töredékesen látszó háromlábú szék egyikre sem utal egyértelműen.

Az attribúcióra a gyenge kvalitás miatt és adatok hiányában egyenlőre nem vállalkozunk. Budán ekkoriban két helyi falképfestő mester tevékenykedett, Schervitz Mátyás és Vogl Gergely. Noha az első festette a péceli, hasonló témájú könyvtármennyezetet, már csak az eltérő ikonográfia és attribútumok miatt sem gondolhatunk itt rá. A magasabb színvonalú bécsi akadémiai festők eleve kizárhatók: Vinzenz Fischer és Johann Josef Hauzinger csak 1769-től, illetve 1765-től dolgozott Budán. Johann Bergl, aki pedig a pálos kolostor templomának mennyezetképeit festette 1776-ban, sokkal jobb művész, semhogy itt számításba jöhetne.

A mennyezetábrázolást az északi oldalon az ablakfülkék feletti három, és a déli oldal főbejárat feletti egy szupraportfestmény egészítette ki. Ezek nyilván egyházi tárgyú vászonképek lehettek, és a feloszlatáskor vagy a nemzeti könyvtár kialakításakor eltávolították őket.[29]

A könyvtár berendezése, a teret négy oldalról körülvevő kétszintes könyvszekrényrendszer a körbefutó faragott mellvédű galériával és a felvezető csigalépcsőkkel a pálos fafaragó művészet remeke. Míg a mennyezetfreskó 1765-re már kész volt, a faberendezés megalkotása tovább tartott. Alighanem általános a barokk könyvtáraknál, hogy a mennyezetfestmény elkészülte és az állványzat lebontása után fogtak a bútorhoz. A Martinus Sztreszka által vezetett Annalium így emlékezik meg mesteréről: *„1771. Bibliothecam fr. Antonius Rucsman, artis arculariae ac statuariae magister insignis admirabili artificio adornavit."*[30] A zirci apátságban őrzött pálos évkönyvben szintén ebben az évben ezt jegyzik fel: *„Memoratu quoque dignam censemus conventus Pestiensis Bibliothecam, quam Religiorous Frater conversus Antonius Ruesmann, artis arculariae ac statuariae, apprime peritus, adminisabili opere, ad summum decorem perduxit..."*[31] A mindkét iratban szereplő 1771-es évszám a faberendezés befejezésének idejét jelzi. Művészi értékével már akkor is tisztában voltak, ahogy ezt az *admirabilis* szó jelzi.

Az 1728-ban (vagy más adatok szerint 1725-ben) a Fekete-erdő vidékén született Rucsman Antal 1756-ban lépett a pálos rendbe. Márianosztrai kiváló fafaragó munkái alapján feljebbvalói 1761-ben akarata ellenére Pestre helyezték, nyilván a kolostorkönyvtár faberendezésének munkájára. Ez alapján Rucsman és segédei mintegy tíz évet (1761-től 1771-ig) dolgozhattak itt.[32]

A könyvtárban kb. 2000 szerzőtől 3700 példány könyvet őriztek, 6100 kötetben. A legtöbb könyv nyomtatott volt (köztük 550 magyar is), és kisebb részben kézirat. A könyvtár 1786-os katalógusa részletesen felsorolja a teológiai, történeti, retorikai műveket, enciklopédiákat és a kor teljes tudományosságát felölelő egyéb szakkönyveket is.

Kreskay Imre Tamás pálos szerzetes így dícsérte a könyvtárat:

> „Minthogy e szép könyvtár gondviselésemben
> Nevelkedik, repdez örömöm szivemben,
> Nyilt édes Hazánknak hasznára s díszére,
> Magyar szerzetünknek örökös fényére."[33]

A magyar pálos rendtartomány egyik szellemi központja lett a pesti kolostor: itt volt bölcseleti tanfolyama. A logikát és metafizikát Lancsics Márk, Alexovics Vazul a mathezist és fizikát oktatta Molnár Elek és Győry Gábor kisegítésével, Verseghy Jenő (Ferenc) pedig a héber és görög nyelv tanára volt. Minden év végén disputákat tartottak a könyvtárban, ahol nemcsak a rend, de a város és vármegye előkelőségei is részt vettek.[34]

Az egyre világiasabbá váló rend pesti könyvtárát külső látogatók is használták. 1778–79-ben itt tartotta összejöveteleit a pálos Ányos Pál, Virág Benedek és Verseghy Ferenc vezette „Magyar Hazafiúi Társaság", amely a reformmozgalom helyi irányítója volt, a következő évtizedben pedig itt ala-

kult Dayka Gábor vezetésével egy irodalmi kör, amelyet 1787-ben Kazinczy Ferenc is felkeresett.[35]

II. József 1786. február 7-én feloszlatta a pálos rendet. A templomot és a kolostort a Pestre áthelyezett egyetemhez csatolták, könyvállományát 1787-ben, az akkor a pesti ferencesek kolostorában őrzött Egyetemi Könyvtárba szállították át.[36]

Gróf Széchényi Ferenc 1802-ben I. Ferenchez írt kérvényében gyűjteményét az országnak ajánlotta fel. Ebben az új országos könyvtárat az egyetemi könyvtár épületében akarta elhelyezni, végül a Helytartótanács a korábbi pálos kolostor könyvtártermét jelölte ki a gyűjtemény elhelyezésére. A könyvtár alapítóvelelét Széchényi 1802. november 25-én nyújtotta be, majd a hónap végén Brassói Miller Jakab Ferdinándot nevezte ki könyvtárosnak.

A 4115 kötet nyomtatványból, 730 kötet kéziratból, 102 metszetből, 2000 címerből és 40 téka földabroszból álló kollekciót 1803 márciusában szállították Nagycenkről Pestre, s a köteteket tudományszakok szerint helyezték el.[37]

Míg a polcrendszer, a faberendezés használható volt az új könyvtár céljaira is, a mennyezetkép, amely a tudományokat a teológia dominanciájával ábrázolta, már nem volt megfelelő a felvilágosodás korában. Ezért Széchényi új mennyezetfestmény elkészítésével bízta meg Pietro Rivetti milánói festőt.[38] Az új programot alighanem Széchényi és Miller Jakab állította össze, habár a szignatúra így szól: „PETRUS RIVETTI INV.ET PIN. 1803.", tehát a festésen kívül az invenciót is magának tulajdonítja. A festmény két részre tagolódott: a szekrénysor felett körben harminc medaillonban a magyar tudósok arcképcsarnoka kapott helyet, míg egy festett párkány feletti illuzionisztikus attikán egykori magyar tartományok címereit, négy tudomány szimbólumát és középen a két angyal tartotta magyar címert festette meg. A pálos mennyezetfestményhez képest a váltás kettős. Egyrészt a négy egyházatya figurái helyett magyar tudósok portréit helyezte el a kompozíció szegélyére, másrészt a tudományok allegóriái helyére a nemzeti jelleg hangsúlyozása került, a tudományágak csak négy szerény szimbólummal képviseltették magukat.

Mivel a „Pálos terem" kulcsait 1803. március 22-én adták át Széchényinek, Rivetti leghamarabb áprilisban kezdhetett munkához. A források szerint Rivetti június 30-án fejezte be művét, s július 3-ára az állványokat is eltávolították. A nagy sietség, a rendelkezésre álló szűk két hónapos idő érthetővé teszi, hogy a tudósok arcképcsarnokához csak a medaillonokat és feliratokat festette meg Rivetti. A szakirodalom eddig úgy tartotta számon, hogy az arcképek el sem készültek. A restauráláskor azonban a medaillonokban mindenütt szögeket találtak, ami azt jelzi, hogy mintegy ünnepi, egyszeri efemer dekorációként, kartonra, de mégis megvalósultak ezek a képmások. A tudósportrék ikonográfiai jelentősége nagy, s érdemes e sorozatokat bővebben is megvizsgálni.

A könyvtárban sokszor az illető tudományszak polcai fölé az ezt művelő kiváló tudós arcképe került, így a pozsonyi jezsuita kollégium 1628–35 között épült könyvtárában is.[40] Péceli kastélyában id. Ráday Gedeon (1713–92) rendszeresen gyűjtötte a magyar kiválóságok arcképeit, sőt, metszetek után meg is festtette őket. A sorozatot „Icones eruditorum Hungarorum"-nak nevezte, de nemcsak tudósok, hanem királyok, fejedelmek s a haza kiváló személyiségei is helyet kaptak ötvenegy arcképet tartalmazó gyűjteményében. Az olajfestmények egyforma nagyságban készültek, s dolgozószobájában helyezte el őket.[41] Kalocsán Patachich Ádám érsek (1776–84) építtette meg az érseki palota első emeletén a könyvtár nagytermét, ahol a szekrények oromzatán díszes keretekben Maulbertsch festette meg a klasszikus és újabb írók portréit. Az egri Líceum könyvtártermében huszonnégy szent és tudós (köztük mindössze hét magyar) reliefportréját faragta ki 1778–80 közt Halblechner Vencel.[42] A pannonhalmi könyvtárban hasonló medailonképek örökítették meg a magyar tudomány és irodalom nevezetes alakjait. A festmények Josef Klieber, a bécsi akadémia tanárának művei.[43]

A Széchényi-féle megbízás az egykori pálos könyvtárban tehát egy élő ikonográfiai hagyománysorba illeszkedik. A tudósok arcképcsarnoka a feliratok szerint a következőkből állt (az északi, utcai oldal tengelyétől az óramutató járásával megegyezően):[44]

PETR.REVAI.POLITICUS.M.1622
NICOL.ISTVÁNFŸ.HISTORIC.M.1615
ANDR.BEŸTHE.BOTANIC.M.1569
JOAN.SAMBUCUS.PHILOL.M.1584
FRAN.FORGÁCH.HISTOR.M.1568
NICOL.OLAUS.CHR.M.1586
STEPH.WERBÖCZŸ.JURIS.M.1541
JANUS.PANNONIUS.POETA.M.1471
JOAN.RAICH HISTORI.M.1800
GEORG.PRAŸ.HISTORIC.M.1801
JOAN.SEVERINI.ANT.M.1789
MAXIMIL.HELL.ASTRO.M.1792
DAN.CORNIDES.DIPLOM.M.1787
ROGER.BOSCHOVICH.MATH.M.1787
STEPH.WESZPRÉMI.MEDIC M.1799
IGNAT.BORN.MINERALOGUS M.1791
ANTON.L.B.BAITAJ ORATOR M.1775
DAVID.MÁDAŸ NUMISMAT.M.1774
JOAN.BAPT.HORVÁTH.PHIS.M.1800
CAROL.C.REVICZKŸ.LIT.M.1793
FRAN.FALUDJ.POE.M.1774
BALTH.KERCHELICH.HIS.M.1771
MATH.BEL.GEOGRAPH.M.1749
DAVID.CZWITTINGER.LITT.M.1717
FRAN.PÁRIZ.PÁPAI.GRAM.M.1716
GABR.HEVENESSŸ.ASCETA M.1715
LADISL.G.HALLER.PHILOLOG.M.1707
STEPH.GYÖNGYÖSI POE.UNG.M.1794
WOLFG.BETHLEN.HISTOR.M.1679
PETR.PÁZMÁNŸ.THEOLOG.M.1637

Az egyes medaillonképek nyilván a Széchényi által adott metszetek alapján készültek: az időhiány miatt esetleg ezeket nem is Rivetti festette. Az egyes személyek portréinak ikonográfiai előzményeit most nincs módunk részletesen felsorolni. A tudósok sora a 15. századig megy vissza: a legkorábbi személy Janus Pannonius. Öten képviselik a 16. századot, és utána a legtöbben a közelmúlt tudósait. Igen érdekes a kizá-

rólag hazai tudósok kiválasztása, az, hogy kit tartottak méltónak arra, hogy az arcképcsarnokba bekerüljön. A harminc portré közül nyolc (Zsámboki János, Oláh Miklós, Werbőczi István, Hell Miksa, Weszprémi István, Bél Mátyás, Pápai Páriz Ferenc és Pázmány Péter) a péceli Ráday-gyűjteményben is szerepelt, Istvánffyt és Werbőczit pedig az egri Líceum könyvtárában is megörökítették.

A medailonok felett festett konzolsor húzódott körbe, köztük négyzetes tükrös mezőkkel. Az erre támaszkodó festett főpárkányon attikaszerű felépítmény, amely előreugró törpepillérekből és a köztük lévő alacsonyabb, tükrös mezőkkel díszített váltakozó szakaszokból állt. A tükrös mezőket növényi motívumok díszítették, kivéve a négy oldalfal tengelyében álló, kissé magasabb, trófeadíszes táblákat. A törpepillérek felett alacsony oszloplábazatokon Magyarország országrészeit jelképező, fegyverekkel és zászlókkal közrefogott címerek, illetve az egyes tudományokra vonatkozó négy szimbólum helyezkedett el, közöttük füzérdísz.

A címerek alatti feliratok, illetve a szimbólumok sorrendben:

> Dalmatiae, Ramae, (geográfia), Serviae, Croatiae, Lodomeriae, (irodalom), Bulgariae, Transilvaniae, Walachiae, (csillagászat), Moldaviae, Sclavoniae, Jaz.et.Cumano, (építészet és az alatta lévő törpepilléren): PETRUS (RIVETTI) INVET PIN.1803, Galliciae.

A mennyezetfestmény közepén a magyar koronás címert tartotta két lebegő, diadémmal koronázott, piros ruhát és kék köpenyt viselő angyal, az egyikük melletti felirat: „BIBLIOTHECA SZÉCHÉNYIANO REGNICOLARIS."

A mennyezetfestmény felső része Magyarország akkori és egykori tartományait ábrázolta címereivel, mint fegyverrel meghódított tartományokat. A Rivetti-festmény felső része egy illuzionisztikus, ideiglenes színházi díszletszerű építményt ábrázol.

A Nemzeti Könyvtár másik új képzőművészeti alkotásaként I. Ferenc mellszobrát készíttette el Széchényi. Az antikizáló alabástrom büszt alkotója Jacob Philip Prokopp (1740–1814), bécsi szobrász, aki sokat dolgozott magyar megrendelésre, például Esterházy Miklós, Esterházy Károly egri érsek és Szily János szombathelyi püspök számára. Széchényi volt a mecénása a család peresztegi templomában két Prokopp-faszobornak is.[45] I. Ferenc mellszobra, amely a könyvtár keleti falfülkéjében állt, ma már nincs a helyén. Végül Széchényi egy emléktáblát is elhelyezett a könyvtárban, felirata így szól:

> FRANCISCO.I.CAES.AUG HUNG.REGE.
> IOSEPHO.ACHID.AUSTR.PROREGE.
> BIBLIOTHECA.HUNGARICA.CUM.NUMOPHYLACIO
> FAMILIAE.COMITUM.SZÉCHÉ.NYI.DE.SÁRVÁRI.-
> FELSŐVIDÉK
> PATRIAE.SACRATA.
> A.M.D.C.C.C.II.[46]

A Széchényi-féle új dekoráció tehát három elemet tartalmazott: a tudósok arcképeit, a nemzeti jelvényeket és végül érdekes ellenpontként az uralkodó képmását. Mindez az aulikus, felvilágosodott, de már nemzetben gondolkodó, a reformkort iniciáló magyar főúr gondolatvilágának hű tükre.

Az állványok eltávolítása után a könyvtár a korabeli közönség és kritika érdeklődésének középpontjába került. Miller számol be arról, hogy a Széchényi által 1500 forinttal jutalmazott Rivetti-festményt a Schedius Lajos, a pesti egyetem esztétikai tanára által vezetett tudóscsoport július 3-án őszinte elismeréssel fogadta. Három nappal később két Habsburg főherceg tekintette meg a könyvtárat. Ezek után helyezték el a könyveket.[47]

I. Ferenc szobrát (amelyet Széchényi 1600 forintra értékelt), nem fogadta ilyen osztatlan elismerés. A könyvtáros Miller „Observatio critica de Statua Francisci II. quae eidem in Bibliotheca Hungarica Regnicolari Pesthini an 1803 posita est." címmel bírálatot írt a műről. A hét láb magas szobrot túl nagynak találja a készer olyan magas fülkében. Helyteleníti, hogy a kőtalapzat nem szabadon áll, hanem a falazattal kötötték össze, így sötétben marad a szobor, s az arcot csak jobb oldalról lehet jól látni. A sértődött Miller a szobor feliratát is kifogásolja, amelyet Szerdahelyi György Alajos apátkanonok, és nem ő szövegezett meg.[48] Széchényi végül meghátrált és új feliratot rendelt Millertől, aki rögtön tizenkettőt küldött neki.[49]

A Helytartótanáccsal való huzavona miatt a könyvtár megnyitása késett. Végül a gyűjteményt az oroszországi útjáról 1803 novemberében hazatért József nádor nyitotta meg december 10-én, bár az olvasóterem és az éremtár elhelyezésének kérdését még mindig nem oldották meg. A könyvtár megnyitása alkalmából Révai Miklós költő latin ódát írt Széchényi Ferenchez.[50]

A Nemzeti Könyvtár mindössze három évig működött itt, 1806. június 3-án az uralkodó elrendelte áthelyezését az egyetemi templom keleti oldalán álló épületbe. 1807-es kiköltözése óta a II. József által létrehozott Központi Szeminárium könyvtára működik itt.[51]

A tereziánus majd jozefin államrendszer másfél évtized alatt számolta fel az ellenreformáció kulturális intézményeit, köztük a legtöbb szerzetesrendet. Ez a kísérlet csak részben érte el célját, ugyanakkor a magyar társadalom felismerte egy nemzeti és korszerűsített szellemiségű intézményrendszer létesítésének szükségességét.[52] A Széchényi-féle Nemzeti Könyvtár-dekoráció azonban továbbélt egészen a közelmúltig, amikoris az egykori sietség, az enyves technika, valamint a magyar építőipar hanyagsága együttes eredményeképpen a Rivetti-mennyezetkép olyannyira megsérült, hogy visszaállítása lehetetlenné vált. A szakemberek ítélete nyomán így csaknem két évszázad múltán a terem újra eredeti állapotában, igazi barokk *Gesamtskunstwerk*ként, a berendezés és a falkép szerves egységében tárulhat fel a látogató számára.

JEGYZETEK

1 A könyvtárról készült tudományos dokumentáció: *Farbaky P.:* Budapest, V. Eötvös L. u. 5–7. Pálos könyvtár. Budapest. 1989. (Kézirat a Hild–Ybl Alapítvány Archívumában)

2 *Gyéressy, B.–Hervay, F.:* Documenta Artis Paulinorum. A Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató csoportjának forráskiadványai. Szerk.: *Tóth M.* Budapest, 1976, VI. és 212. A továbbiakban: Doc. Art. Paul.

3 *Saly L.:* Az egyetemi templom. Budapest, 1926., 35–37, *Kopp J.:* A háromszáz éves pesti papnövelde. Budapest, 1948, 8. és Doc. Art. Paul. 212.

4 Ld. Kuwasseg rajza alapján Martens színes acélmetszetét Budapesti Történeti Múzeum, Metszettár, 52.246. számon.

5 *Saly* i.m. (ld. 3. j.) 37., Doc. Art. Paul. 212.

6 A pálos fafaragókról: *Aggházy M.:* Adatok a pálosok XVI-II. századi tevékenységéhez. Archeologiai Értesítő 49 (1936) 96–104. és *Gyéressy B. Á.:* Pálos faragások mesterei. Művészettörténeti Értesítő 21 (1973) 199–215.

7 *Kopp* i.m. (ld. 3. j.) 8.

8 Az adatokat közli: Doc. Art. Paul. No. 763. (223), No. 768, 768 (231) és No. 773 (232.)., v.ö. *Közi–Horváth J.:* A pesti pálosok könyvtára. Katholikus Szemle 43 (1929) 600–607.

9 Doc. Art. Paul. 244–245. (1765-ös feljegyzés)

10 Az évkönyvet a Központi Szeminárium könyvtárában őrzik, címe: D.O.M.A Annalium Eremi–Coenobitorum ordinis monachorum S. Pauli primi eremitae sub Regula Divi P.Augustini Deo famulantum Volumen tertium quo ab Anno 1727 ad Annum 1774 edjusdem Proto–Eremitici ordinis Progressus... 650. VI.

11 *Garas, K.:* Franz Anton Maulbertsch 1729–1796. Budapest, 1960, 59.; *Garas K.:* Gregorio Guglielmi (1714–1773). Művészettörténeti Értesítő 12 (1963) 205–224. Idézett hely: 221 (16. jegyzet). Az ausztriai kolostorkönyvtárakról: *Adriani, G.:* Die Klosterbibliotheken des Spätbarock in Österreich und Süddeutschland. Graz. 1935.

12 *Pigler, A.:* Barockthemen. Budapest, 1974. II. 493–393. (Allegorien der Künste und Wissenschaften) és *Hubala, E.:* Johann Michael Rottmayr. Wien–München 1981, 159.

13 *Knab, E.:* Daniel Gran. Wien–München 1977. 50–73. és *Garas* i.m. (ld. 11. j.) (1963) 206.

14 *Knab* i.m. 51.

15 *Weißenhofer, A.:* Das Deckengemälde im Bibliotheksaal der alten Universität und sein Meister Anton Hertzog. Jahrbuch für Landeskunde von Niederösterreich 26 (1936) 219–225. Erre az alkotásra és publikációjára Jávor Anna hívta fel figyelmemet.

16 *Kosáry D.:* Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Budapest, 1983.[2] 104.

17 A falképről: *Schmidt, J.:* Die Alte Universität in Wien und ihr Erbauer Jean Nicolas Jadot. Wien–Leipzig 1929, 13–79.; *Meister, R.:* Zur Deutung des Deckengemäldes im Festsaale der Akademie der Wissenschaften und der Klimtschen Fakultätsbilder. Anzeiger der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch–Historische Klasse. 1947, Nr. 23, 217–230; *uő:* Die Fakultätswissenschaften auf dem Deckengemälde im Festsaal der Akademie der Wissenschaften. Uo. 1949, Nr. 5, 61–75. *Mrazek, W.:* Gregorio Guglielmis Deckenfresko vernichtet. Alte und Moderne Kunst 6 (1961: 44) 2–3. Guglielmiről: *Garas K.:* Gregorio Guglielmi (1714–1773). Művészettörténeti Értesítő 12 (1963) 205–224. és Acta Historiae Artium 9 (1963) 269–294.

18 *Garas, K.:* Franz Anton Maulbertsch 1724–1796. Budapest, 1960, 11 és 206, Nr. 111. és *uő:* Franz Anton Maulbertsch. Leben und Werk. Salzburg 1974, 42.

19 A 18. századi magyarországi könyvtárakról általában: *Dobrovits, D.:* Books and Library Halls in 18th Century Hungary. Niedzica Seminars IV. Late Baroque Art in the 18th Century in Poland, Bohemia, Slovakia and Hungary. Cracow 1990, 75–84. A fakultások haza ábrázolásairól: *Pigler, A.:* Barockthemen. Budapest, 1974, II. 511; „A művészetek és tudományok allegóriája" címszónál Piglernél magyar példa nem szerepel.

20 *Zsindely E.:* A péceli Ráday-kastély. Művészettörténeti Értesítő 4 (1956) 253–276. Különösen: 260–262, és 273, 137. jegyzet.

21 *De Luca, I.:* Das Gelehrte Österreich. Wien 1778, 302. és *Garas K.:* Magyarországi festészet a XVIII. században. Budapest, 1955, 184, 217, 222.

22 *Fleischer Gy.:* Johann Bergl a budapesti egyetemi templom mennyezetfestője. Pápa 1931, 30–33.

23 *Garas K.:* Kracker János Lukács 1717–1779. Budapest 1941, 18–19. és *Petrová–Pleskotová, A.:* Maliarstvo 18. storočia na Slovensku. Bratislava 1983, 67–68. Az új, késői datálás Jávor Anna szíves szóbeli közlése. A Gran-előképről ld. *Garas K.* recenzióját in: Művészettörténeti Értesítő 33 (1984) 181.

24 *Szalatnai R.:* Kempelen Farkas és az egyetem átköltöztetése Budára. Tanulmányok Budapest múltjából 13 (1959) 207–227. A palota egyetemmé alakításáról: *Kelényi Gy.:* Franz Anton Hillebrandt (1719–1797). Budapest 1976 és *Dobrovits, D.:* Bauarbeiten an königlichen Schloß von Ofen zur Zeit Maria Theresias. In: *Mraz, G.–Schlag, G.* (ed.): Maria Theresia als Königin von Ungarn. A halburni kiállítás katalógusa. Eisenstadt 1980, 133–138.

25 Vinzenz Fischer szerzőségéről: *De Luca* i.m. i.h. (ld. 21. j.) és *Garas K.* i.m. (ld. 21. j.) 160, 218. A falképmaradványokról *Voit P.:* A budai Várpalota interieurjei. Budapest Régiségei 16 (1955) 221–240, különösen 231–233. Ugyanitt publikálta Schmutzer tusrajzát is (6. kép); lásd még *Czagány I.:* A budavári palota és a Szent György téri épületek. Budapest 1966. 92, 117, 123.

26 *Garas K.* i.m. (ld. 21. j.) 97–99.; *Matsche– von Wicht, B.:* Franz Sigrist 1727–1803. Weißenhorn 1977, 112–123, 186–190. és *Galavics G.:* Válsághelyzetek és képzőművészeti válaszok a 17–18. századi Magyarországon. In: Sub Minervae Nationis Praesidio. Tanulmányok a nemzeti kultúra kérdésköréből Németh Lajos 60. születésnapjára. Budapest 1989, 51–55.

27 Maulbertsch 1778-ban Klosterbruckban, 1793–94-ben pedig a prágai strahovi kolostorban festette meg a tudományok allegóriáját. *Garas, K.:* Franz Anton Maulbertsch. 1724–1796. Budapest, 1960, 223,230.

28 Az időben legközelebbi hasonló példa: Maulbertsch 1760-ban festi meg a komáromi jezsuita templom középső hajó boltszakaszának pendentifjeibe a négy egyházatyát. *Garas, K.* i.m. (ld. 27. j.) 208. Nr. 127.

29 A díszítőmotívumok erőteljességének és az alakok szervetlen kapcsolata kissé emlékeztet az 1758–65 között Trtina András Ignác által festett lőcsei minorita templom mennyezetfestményeire. (*Garas* i.m. (ld. 21. j.) 180, 257.) A hasonlóságra Galavics Géza hívta fel a figyelmemet. Schervitzről és Voglról: *Schoen A.:* A budai Szent Anna templom. Budapest, 1930, 178–188.

30 Doc. Art. Paul. 233. (No. 774.)

31 Közli: *Aggházy M.:* Két adat a XVIII. század magyarországi fafaragásához. Archaeologiai Értesítő 48 (1935) 223.

32 Rucsmanról: *Aggházy* i.m. (ld. 6. j.) 102–103; *Gyéressy* i.m. (ld. 6. j.) 213.; *Aggházy M.:* A barokk szobrászat Magyarországon. Budapest 1959, I. 264. Mivel még a rend feloszlatásának évében (1786) is a kolostor tagja (Doc. Art. Paul. 265), nyilván a pálos templom gazdag berendezéséből is kivette részét. 1791-ben halt meg Pesten a már feloszlatott kolostorban. (Aggházy i.m. (ld. 6. j.) 103.)

33 Az 1786-os katalógusról és Kreskay verséről: *Közi–Horváth J.:* A pesti pálosok könyvtára. Katholikus Szemle 18 (1929) 600–607.

34 *Közi–Horváth J.:* Alexovics Vazul, a legnagyobb pálos szónok. 1724–1796. Győr 1930, 10–15, 52–53.

35 *Kuthy S.:* A pesti egyetemi templom. Budapest 1960, 33, 36.

36 A feloszlatásról: *Kisbán E.:* A magyar pálosrend története. II. Budapest, 1940, 38. Az átszállításról: *Tóth A.:* Az Egyetemi Könyvtár története a szerzetesrendek feloszlatása korában (1773–1790). Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei 3 (1966) 101–146. Idézett hely: 139.

37 *Fraknói V.:* Gróf Széchényi Ferencz 1754–1820. Budapest, 1902, 235–248.; *Kollányi F.:* A Széchényi Országos Könyvtár az egykori pálos kolostorban. Magyar Könyvszemle ú.f. 11 (1903) 1–35, 118–187, és *Kollányi F.:* A Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi Országos Könyvtára I. Budapest, 1905, 53–68, 77, 79–82. 86–88, 93, 106–107. Ez utóbbiak közlik a könyvtár elrendezését.

38 Pietro Rivetti (1774–1827) magyarországi pályafutásának adatai: 1783–1797 között a csákvári Esterházy-kastély kertjét örökíti meg kilenc gouache-ból álló albummal. Bankjegyhamisításért a szamosújvári börtönbe zárták, ahol hat passióképet festett, majd 1817-ben ugyanott a ferences kolostor főoltárképét. (*Thieme, U.–Becker, F.:* Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler. XXVIII. Leipzig. 1934, 397. *(Zádor A.); Kovács P.:* Beiträge zur Geschichte des Esterházy Parks von Csákvár im 18. Jahrhundert. Alba Regia (1969) 170–180; és Zádor A.: Az angolkert Magyarországon. Építés–Építészettudomány 5 (1973) 3–53. Lehet, hogy Rivettit a szintén milanói Engel József Ferenc hozta Magyarországra.

39 *Kollányi* i.m. (ld. 37. j.) 7, 9.

40 *Vayer L.:* Pázmány Péter ikonográfiája. Budapest 1935, 14. és *Garas K.:* Magyarországi festészet a XVII. században. Budapest, 1953, 87.

41 *Zsindely* i.m. (ld. 20. j.) 266–267, a névsor: 274–275.

42 *Winkler P.:* A kalocsai érseki kastély és főszékesegyházi könyvtár története. Kalocsa 1932. 34, illetve: *Szmrecsányi M.:* Eger művészetéről. Budapest 1937, 121. és *Voit P.* (szerk.): Heves megye műemlékei. II. Budapest 1972, 468–469.

43 *Kuncze L.:* A pannonhalmi Szentbenedekrend könyvtárainak története és jelen állapota. Magyar Könyvszemle 3 (1878) 167–190. Idézett hely: 181.

44 A feliratokat teljes egészében elsőként publikálta: *Várhidi K.:* Az Országos Széchényi Könyvtár legelső otthona. Magyar Könyvszemle 95 (1979) 100–103.

45 Prokoppról ld. *Pusztai L.* in *Szabolcsi H.–Galavics G.* (szerk.): Művészet Magyarországon 1780–1830. Katalógus, Budapest, 1980, 294–296. A szobor fotóját közli: *Kollányi* 37. jegyzetben i.m. 11.

46 Az azóta eltűnt tábla fotóját közli: *Fraknói V.:* Gróf Széchenyi Ferenc. Budapest 1902, 291.

47 *Miller Jakab Ferdinánd:* Narratio ad Historiam Bibliothecae Hungaricae Regnicolaris pertinens. OSZK Kézirattár Quart. Lat. 63/15. Miller Jakab Ferdinánd kéziratainak kolligátuma. No. XXVII. ff. 66–68. (pp. 127–131). Ugyanitt leírja a megfestett tudósok névsorát is.

48 Uo. ff. 64–65 (123–126).

49 *Kollányi* i.m. (ld. 37. j.) 13.

50 Uo. 12–28. Az ódáról: *Fraknói* i.m. (ld. 37. j.) 247–248.

51 *Berlász J.:* Az Országos Széchényi Könyvtár története 1802–1867. Budapest 1981, 74–75.

52 *Berlász J.:* Magyarország egyházi könyvtárai a XVI–XVIII. században. In.: Régi könyvek és kéziratok. Tanulmánygyűjtemény. Budapest 1974, 223.

53 Végül itt szeretném megköszönni Cennerné Wilhelmb Gizella, Dávid Ferenc, Galavics Géza, Jávor Anna és Szilárdfy Zoltán tanácsait, amelyekkel e tanulmány írásakor munkában segítettek. A fényképek Szilágyi Edit felvételei.

PAULINERBIBLIOTHEK ODER NATIONALBIBLIOTHEK?

Anfang des Jahres 1989 wurden im einstigen Bibliotheksaal des Pester Paulinerklosters, heute Bibliothek des Zentralen Priesterseminars, während der Restaurierungsarbeiten am Deckengemälde unter dem Werk Pietro Rivettis aus 1803 Teile eines bislang unbekannten barocken Deckenbildes entdeckt. Die fachliche Untersuchung führte zum Entschluß, nicht das stark beschädigte Werk Rivettis in Leimtechnik – dieses hätte sich nur durch Übermalung rekonstruieren lassen –, sondern das qualitätsvolle barocke Sekkobild wiederherzustellen.

Zwischen der Entstehungszeit der beiden Deckengemälde liegen nur vierzig Jahre, die Funktion des Saales hat sich inzwischen nicht geändert, den beiden Dekorationen lagen dennoch grundverschiedene Programme, das eine sakral, das andere profan, zugrunde. Im Aufsatz wollen wir versuchen, den geistigen Hintergrund, die Ikonographie und die Ursachen des Programmwechsels zu ergründen.

Das Paulinerkloster in Pest wurde zwischen 1715 und 1744 errichtet und 1756 zum Zentrum der ungarischen Paulinerprovinz erhoben. Von da an diente die Klosterbibliothek als eines der geistigen Zentren des Paulinerordens. 1765 war die Bibliothek bereits vollendet, und das Gewölbe laut Aufzeichnungen des Ordens mit Malereien geschmückt, diese zeigten die vier Kirchenväter und Symbole der Fakultäten.

Im Sinne der Ikonographie des österreichischen und des ungarischen Barock kommen in der sakralen wie in der profanen Malerei gleich häufig Darstellungen der Wissenschaften, meistens als Gruppe der vier Fakultäten, vor (z. B. Wien, Hofbibliothek – D. Gran, 1726–1730; Wien, Bibliothekssaal der einstigen Jesuitenuniversität – A. Hertzog, 1728–1730; Wien, Festsaal der Alten Universität – G. Guglielmi, 1755; bzw. in Ungarn: Pécel, Bibliotheksaal des Ráday–Schlosses, Mátyás Schervitz, 1763; Joß (Jászó, Jasov) Bibliotheksaal des Prämonstratenserstiftes, J. L. Kracker, Ende der 70-er Jahre des 18. Jh.).

Im Deckenbild der Paulinerbibliothek von Pest ist das mittlere ovale Feld durch eine Dekorationsmalerei aus Blumengirlanden, Kartuschen und Voluten umgeben. In den vier Ecken des Gewölbes erscheinen die vier westlichen Kirchenväter, in der kürzeren Achse wird die Komposition durch die Ikonographie des Ordens bereichert, durch die Gestalten des Ordensstifters, des Seligen Eusebius, und des Einsiedlers Paulus von Theben. Das ovale Mittelfeld trägt Allegorien der Wissenschaften und der Künste (vermutlich die frühesten Darstellungen dieses Themas in Ungarn). In der oberen Zone wurden fünf Figuren untergebracht, die untere Zone mit vermutlich vier Figuren wurde zum Teil vernichtet. Oben erkennt man (von links nach rechts) die Musik, die Poesie, an mittlerer, hervorgehobener Stelle die Theologie, und vermutlich die Philosophie und die Chemie, unten die Personifikationen der Astronomie, der Architektur und der Geographie – alle als Frauenfiguren. Die fehlende vierte Gestalt der unteren Zone könnte die Rechte, die Medizin, die Arithmetik oder auch die Bildhauerei gewesen sein. Mangels näherer Angaben machen wir einstweilen keinen Versuch zur Attribution dieser Malereien von mittelmäßiger Qualität.

Die Innenausstattung des Bibliotheksaals, ein Prachtstück der Pauliner Schnitzkunst im Rokokostil, wurde nach vollendung des Deckengemäldes in Angriff genommen. Nach Aufzeichnungen des Ordens wurde die Arbeit von zehn Jahren unter der Leitung des Laienbruders Antal Rucsman (Ruesman) im Jahr 1771 abgeschlossen. Die Bibliothek war von diesem Zeitpunkt an ein geistiges Zentrum der Stadt, nicht nur des Ordens.

Kaiser Joseph II. hob 1786 auch den Paulinerorden auf. Die Bibliothek wurde 1803 Ferenc Széchényi zur Verfügung gestellt, damit er seine Büchersammlung, die er der Nation geschenkt hatte, hier unterbringen konnte. Széchényi wollte die Dekoration entsprechend der einzurichtenden Nationalbibliothek umgestalten, deshalb gab er beim Mailänder Maler Pietro Rivetti ein neues Deckengemälde in Auftrag. Aus Zeitmangel führte er die Medaillonfolge den Brustbildern von dreißig ungarischen Wissenschaftlern für die Zone oberhalb der Schrankreihe nur auf Karton aus (diese haben sich nicht erhalten). Die gemalten Rahmen mit den Namen, sowie die Dekoration der Attika über dem illusionistischen Kranzgesims mit den Wappen der damaligen und der einstigen Provinzen Ungarns, Symbole der vier Wissenschaften sowie das große ungarische Wappen mit zwei Engeln als Schildhaltern wurden jedoch vollendet. Ein weiteres neues Kunstwerk für die Nationalbibliothek war die Büste Kaiser Franz I. vom Wiener Bildhauer Jacob Philipp Prokopp. Entsprechend der Absicht des Mäzens trat also neben dem betonten nationalen Charakter auch eine Darstellung des Herrschers in Erscheinung.

Die Nationalbibliothek wurde am 10. Dezember 1803 eröffnet, mußte aber bereits im Jahr 1807 umziehen. Von da an ist das Zentrale Priesterseminar im einstigen Kloster untergebracht und dessen Bibliothek in diesem Saal eingerichtet. Die Dekorationen des Jahres 1803 überdauerten – zuletzt stark beschädigt – bis in die jüngste Vergangenheit, als man sich für die Wiederherstellung des ersten Deckengemäldes entschied. Der Bibliotheksaal erlangte also seine ursprüngliche barocke Schönheit mit der vollendeten Harmonie von Wandbildern und Holzmöbeln zurück.

5. Szent Jeromos

6. Szent Ágoston

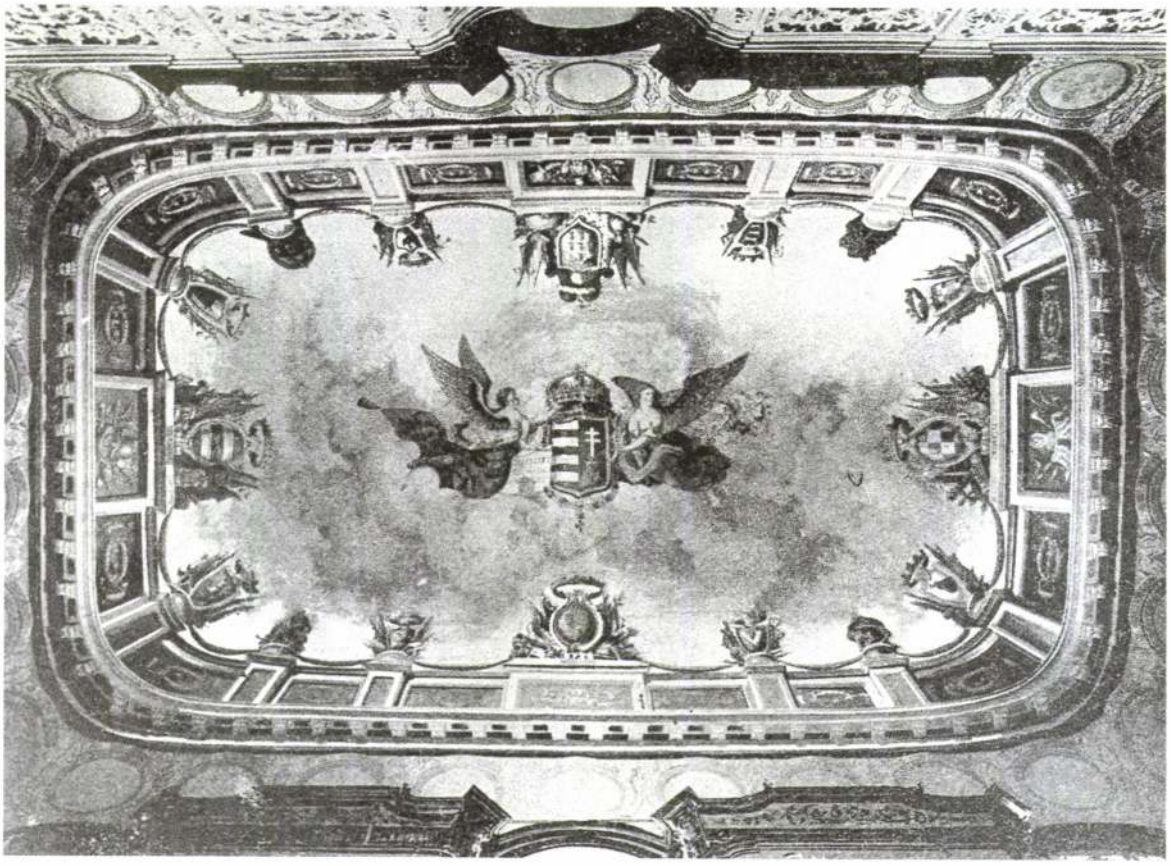

7. Pietro Rivetti mennyezetképe, 1803

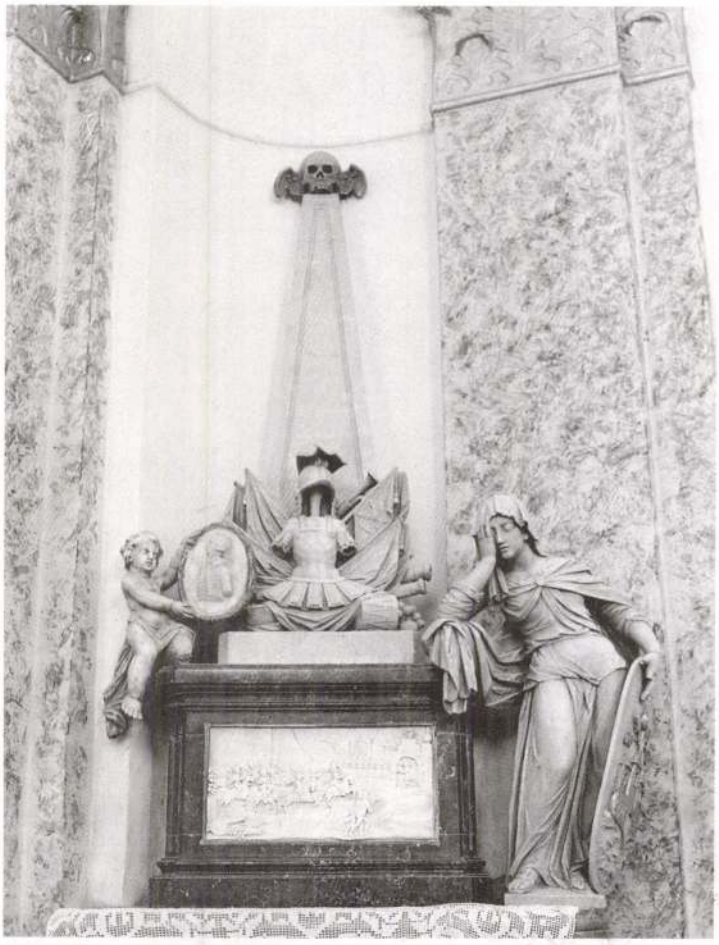

1. Eszterházy Imre (1722–1792) síremléke. Réde, Szentháromság-templom

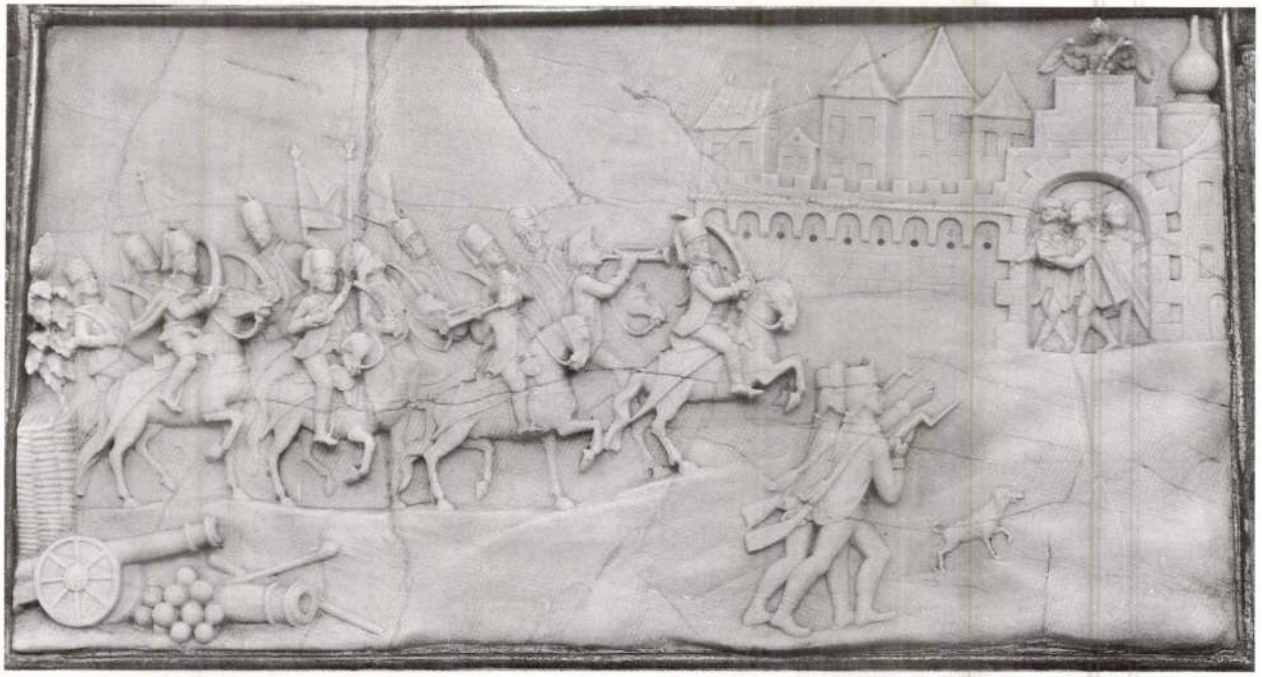

2. Potsdam meghódoltatása. Részlet Eszterházy Imre síremlékéről

2. Remete Szent Pál. A helyreállított barokk mennyezetkép részlete

3. Boldog Özséb. A helyreállított barokk mennyezetkép részlete

4. A tudományok és a művészetek allegóriája. A mennyezetkép középső része, 1765

1. **A pesti pálos könyvtár** összképe 1988 elején a Rivetti-falképpel

RIVETTI, Pietro
MNG évk.
1991

Rivetti Péter
festő.

A Központi papnevelő könyvtár termében érdekes mennyezet festmény látható, melyet Széchenyi Ferenc gróf megbízásából a milanói származásu, pesti festőművész: Rivetti Péter festett, kiről sem Szana, sem Wurzbach nem emlékezik meg. A festmény akkor készült, mikor a nagylelkű gróf megvetve a mai Nemzeti Muzeum alapját, a könyvtárt és a nemzetnek ajándékozott gyűjteményeket a II. József által feloszlatott pálosok egykori kolostorának könyvtártermében helyezték el.

E festményről megemlékezik Miller Jakab Nándor, a könyvtár első igazgatója, a Nemzeti Muzeumban őrzött kéziratgyűjteményében (XV. köt. 127 lap).

A festmény központjában Magyarország címere látható, mit két génius tart. A keretet a társországok címerei és jelvényei alkotják. Az egik géniusz pápirtekercset tart, melyen a könyvtár neve: Bibliotheca Hungaria Széchenyiano-Regnicolaris" olvasható. A festmény körül 30 kiváló magyar tudós arcképét akarták megfesteni, de az elkészített keretek még mai nap is üresen állanak. A festményért 1500 frtot fizetett a művésznek gróf Széchenyi Ferenc. A gróf nagylelkű tiszteletdíjának szokatlan nagyságát azzal indokolhatjuk, hogy ez általános tetszést aratott és különösen Schedius Lajos, kiaz egyetemen az aesthetikát tanította, nyilatkozott erről elismerőleg. A kiváló mennyezetfestmény mely még ma is elég jó állapotban van, még az uralkodó ház tagjainak körében is érdeklődést keltett. 1803. julius 6án ugyanis két főherceg, idősb és ifjabb Ferdinánd, nagyobb katonai kisérettel meg tekintették Rivetti Péter alkotását és nagy elismeréssel szólottak a munkájáról. E festőművészről eddigi kutatásunk nyomán bővebbet nem sikerült megtudunk.

Művészet, 1903. 343. l.

RIVETTI *Péter*, festő. * Filos (Olaszország) 1774. † a szamosújvári fegyházban 1827. 1803. a pesti pálos kolostor (ma központi papnevelő) könyvtártermének mennyezetfreskóját festette. 1819. Nagyszebenben bankóhamisításért elfogták s 10 évi börtönre ítélték. 1822. festette a szamosújvári fegyház kápolnájának passióképeit.

E-Z. II. 370 l

Eszék.

A diszes keretbe foglalt
tos hid, azontúl pedig lovasc
fölött a mecsetek tornyai uralk

ESSECH.

a koronával és virágokkal éke
All' Illustrissimo,
S. PIETRO GA
Savio Grande, Storic

Rm., mér. a rl. 25.3: 3

140-95

Az első módon csak a durranó kéneső. a fekete

gével 1·4 sűrűségre préselik. Ütés, lökés és dörzsö
ellen épp úgy meg kell óvni, mint a fekete lövőp
s nem szabad tüzet gerjesztő vagy égést tápláló tárgy
kal, különösen pedig lövőkupakokkal együtt raktáro
Víz alatt való használatra az ekrazitot vízálló to
kell tenni.

A közös hadseregnél az ekrazitot $^1/_2$, 1 és $1^1/_2$
tartalmú szelencékben, ritkábban 0·1 *kg* súlyú robba
töltényekben használják. Az ilyen töltényeknek átmé
külső parafinált borítékával együtt 3·15 *cm*, hossza
dig 10·7 *cm*.

Legújabb időben az ekrazit nevű lövőszert a for
lomban levő pikrinsavból (a felszívó anyagok isme
lenek), az utóbb említett kezeléstől eltérő mód
gyártják. Az ekként készített repesztő szelenczék és
tények tartalma szakasztott olyan tulajdonságú, min
szabványos ekrazit s külsőleg is azzal teljesen azon
A pikrinsavból gyártott szelencéket és töltényeke
gyártás évszáma alatt alkalmazott *(P)* betűvel és a
tényeket még csonka kúpalakjukkal is teszik felism
hetővé.

d) Az utóbbi időben a külföldön igen előnyö
használt *cheddit* nevű robbantó anyag összetételét
alábbi táblázat tünteti fel:

A forgalomba hozott Chedditnek elnevezése	Kálium-klorát	Nátrium-klorát	Binitro-toluol	Nitro-naftalin	Ricinus
	keverési arány súlyrészben				
41. számú változat	79	—	—	15	
60. számú változat	79	—	15	1	
60. N. számú változat	—	75	19	1	

Rivetti Péter

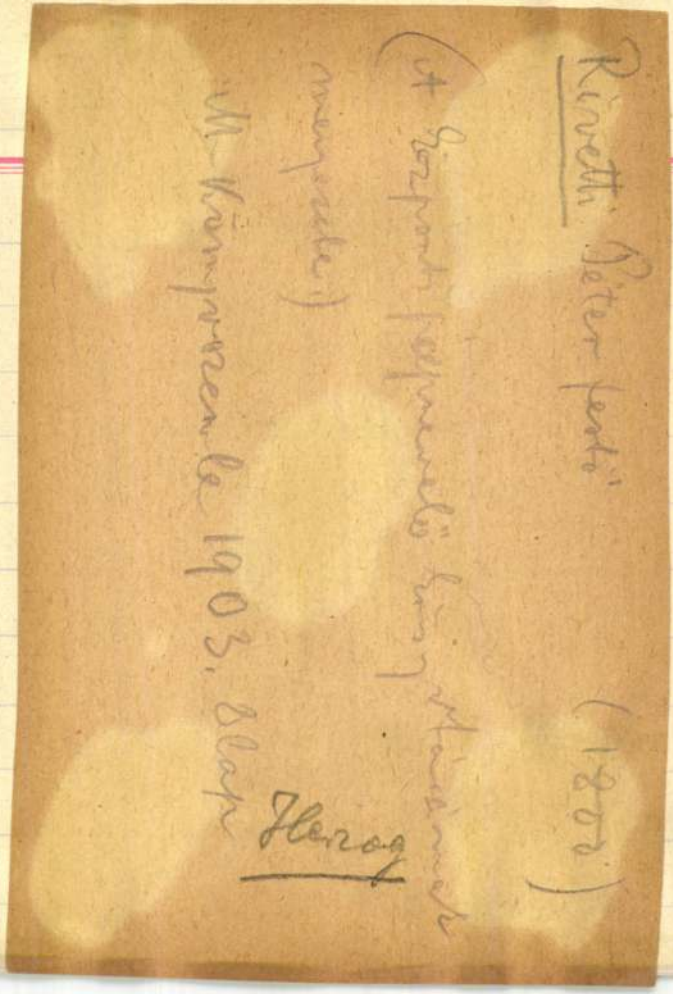

357	BONCHIDA	Bánffy-kastély
358	BUDAPEST	
359		Szépmüv. Múzeum
360		Nagy Boldogasszony-
361		Krisztus-kép.
362		Belvárosi plébá
363		Főtanácsház
5364		Magyar Nemzeti
5365		Kir. palota.
5366		"
5367		"
5368		Szépmüv. Múzeu

Riviére János de (: Revir:) francia származása hadi mérnök és utóbb tüzérezredes. Éjeles várépítő hadmérnök, mint református – hugenotta – hazajából kiüldöz vett vén, II Rákóczi Ferencz fejedelem szolgálatába lépett. Itt Nyáray László gyalogezredes, kisöbb brigadéros leányát vette nőül. Hogy a fejedelem milyen nagyra tartotta őt látszik abból, hogy ezt a házasságot nem tartotta hozzá méltónak. 1706 márczius 8sán írja Beresényinek: „Riviére házasságát én nem ellenzem, de megvallom, hogy kivántam volna, jobb szerencsét talált volna magának."

Lemértől vette át Eszekujvár megerőditési munkálatainak vezetését, majd Kassa, Eger és Egeszés megerőditésén dolgozott. Ezenkívul az ellenséges várakat kémlelte és tábori megerősítő sáncokat tervezett. E közben fogságba esett, – de a fejedelem úgy őt mint fiaséget kiszabadi tatta, illetőleg [illegible] cseréltette. A fejedelem szolgálatai ért Máramarosban birtokot adományozott neki 1709 ben.

Thaly Kálmán. II Rákóczi Ferencz levéltára 1873 – 1889.
I. K. 479 – 491. 525. 623 l. II. K 59. 151. 224. 456. 542. 610 l. III. K. 2. 65, 138, 291. 315. 464. 598. l. IV. K. 414. 577. 650. l. V. K. 4. 63. 110. 212. 349. 406. 587. 659. l. VI. K. 3. 98. 135. 204. 306. 401. 577. l. VII. K. 10 l. VIII. K. 47. 107. l. IX. 478. 566. 636. l.

RIVIÈRE (ejtsd: *rivier*), 1. *Briton*, angol állatfestő, * London 1840. Atyja William R. és J. Pettie tanítványa, majd Olaszországban képezte magát. Állatképeit többnyire novellisztikus formába öltözteti, akár úgy, hogy antik vagy bibliai témához köti, vagy modern épületekkel és emberekkel környezi: Oroszlánok Persepolisban (1878), Circe embereket disznókká változtat (Schwerin, múz.), A gadarénusok disznai (Márk evangéliuma szerint), Dániel az oroszlánbarlangban, 1872 (mindkettő London, Tate Gall.). Festett továbbá tiszta állat-genreképeket, szintén a Tate Gall.-ban. A 70-es évek ünnepelt állatfestője volt Angliában.

R. 2. *János*, francia származású hadi mérnök, utóbb tüzérezredes. II. Rákóczi Ferenc szolgálatában állott. Lemértől vette át Érsekújvár megerősítési munkálatainak vezetését, majd Kassa, Eger és Eperjes erődítésén dolgozott. A fejedelem szolgálataiért Máramarosban birtokot adományozott neki 1790-ben.

K. Gy. II. 370 l

T. 5443.

fölött a félholdat látjuk,
ek mögött Dünnewald [redacted],
, a háttérben pedig az elpusz-
k küzködnek. A háttérben
föl. Felirata :

ühmten Stadt Esseck und Haupt
usz welche Ao. 1687.
ürcken auszforcht verlassen,
neral Dünewadt besetzt
6. Mörsner samt vielen Muni-
n worden.

tadt Esseck.
A. die Stadt Esseck és befeje-
sumpf darüber die Brucken gebaut.

cm.

De Riviére

francia hadi mérnök-

erőd

Szd 196. l.

A Rákóczi fölkelés

rólegén

Magyarországban

De Riviére a híres Vau-

ban marsall egyhori

segédtisztje alakítottat

át Érsekújvár erődítmé-

nyeit

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... hó.....

osztályfő.

nre Szeged.

Ripszám Henrik

festő, Londonban.

Koll. kiáll 1933. márc

Londonban a Wertheim Galleryben.

Ziváló képei MacDonald

angolani-
nisztérelnök

és leánya Miss Ishbel

MacDonald arcképei. A

londoni sajtó jellemző

erejét, formaérzékét

és friss és gazdag ti-

neit dicséri.

U. 2801

Nemzeti Ujság

1933. márc. 28

(Magyar festőnemzedéknek

sikere Londonban.)

d./ a páncéljárműves,repülő,m
latokhoz beosztottak,szakk

e./ folyamierőknél: magas fesz
kábelszerelők, torpedósok,
mesterek,kormányosok,kazán

f./ vegyiharc alakulatoknál: d
és gázmuszerészek,

g./ egészségügyi és élelmezési
sággal egészségügyi, illet
süek, /tényleges katonai s
letőleg élelmezési csapat

h./ továbbá általában: a hadbi
vők, katonai tisztviselők,
zésüek, csapatvonat kiképz
mesterek, hirado és távbes
zésüek, távbeszélő, géptáv
müszerészek, fénytávbeszél
szek,müszaki rajzolók, árk
mümesterek,távmérők, a hon
b,és c./ osztályai részére
lönitménye állományába áth
ségü tisztek, végül: a hon
6.sz.mellékletben felsoro
zó polgári szakképzettségg

7./ az alábbi polgári szakképzetts
motorszerelők,kerékpárszerelők
lők,hegesztők, kőfurók és robb
drótkötélverők, gépkocsi vezet

MDK

Ripszám

Árverési Csarnok, 113.sz. 1945.

MDK

Ripszám Henrik

Kiállitások. Magyar Művészet 1926. 5. sz. 308.l.

Lipszám Henrik

Született Németboly, 1889-ben. Festő és szobrász. Tanulmányai: a b pesti művészeti iskolában /: Ujváry J., Pap H.: / Később Angliában telepedett le.

Fekete Márton: Prominent Hungarians

Home and Abroad, München, 1966. 334 l

245 l.

Ripszám Henrik

Történetei: Budapest, Párizs, London, Tokyo, Stockholm, Gotenburg stb.

Fehér Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

334 l. 245 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Ripszám

magyar rajzoló Londonban.

Pérely 151. l.

3180
2430
5610

Ripszám Elek

Näheres konnte nicht festgestellt werden.

2 nuove fels.

Hu Prmagyérem 356 l.

Viselet.

A teljes felszerelésben á
tart, mig baljával a vállára vete
vidék faluval. Felirata:

Autre posture d'u

ez után: En toutes ses entre pris
On le croit courageux té
A couper , tailler, tire
Il y auroit plaisi- a vo

fölül jobbra: 40.
legalól balra: C.P. Maj.
jobbra: Mart. Engelbrecht excu

Szines rm., mér. a rl. 30.7: 1

Ripszam Henrik.

Kiállitotta müveit az Ernst muzeom 1938-ban

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Ripszám Henrik

F.J.: "Himes kövek" Kiáll. az Ernst-Muzeumban. Pesti Hirlap 1938.febr.20.

MDK

Ripszám Henrik

Művével szerepelt a Londonban élő magyar művészek kiállitásán.

Ráskay László: A Londonban élő ...

Magyarország, 1938.jun.15. 9.lap

Ripszám Henrik MDK

Utolsó sugarak a Bélai havasokra, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Ripszám Henrik

Est a Balaton felett, paszt.

Est az Alföldön, paszt.

Orosz őr, paszt.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj.

1♥ 1.

MDK

Ripszám Henrik

A rózsadombon, paszt.

Tavasszal, vf.

M. Akv. és Paszt. festők Egyes. 9. kiáll. M.Szal.
1922. ápr. 17 l.

MDK

Ripszám Henrik

Torda vidékéről, paszt.

Vihar után, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 17 l.

MDK

Ripszám Henrik

Estalkony/?, paszt.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll. N.Szal.
1925. febr. 16 l.

MDK

Ripszám Henrik, festö

Vásártéren./Oroszország./ Paszt.
Fogolytábor Szibériában. "

A Nagy.Akv.- és Paszt.fest.Egy. X.kiáll. 1923. nov.

Nemz.Szal. Kat.

MDK

Ripszám Henrik

Parkrészlet, of.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 19. 1.

MDK

Ripszám Henrik

Csopaki mise, pastel
Balatonparti éjszaka, pastel
Éj a Balatonon, olajf.
Csopaki nyárfák, pasztel

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat. 1924.
Nov.29.-Dec.8. 18.lap

Ripszám Henrik

MDK

Interieur: J.Oisson Kulleni kastélyából, olf.

Miesarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Ripszám Henrik

Utolsó sugarak a Bélai havasokra, of.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 48.l.

Ripszán Henrik.

A Nemzeti Szalon kiállitást rendezett müveiből 1924-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Ripszám Henrik

Korai est a Tátrában, of.

Holdfény a parkban, of.

Részlet a Halász bástyáról, of.

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 21. l.

Ripszám Henrik

A rózsadombon, pasztell

Tavasszal/Szibéria/vizfestmény

Torda vidékéről, pasztell

Vihar után/Szibéria/ vizfestmény

Magyar akvarell és pasztellfestők egyesülete IX. kiállitása. 1922. Nmzeti Szalon, katalogusa

Ripszám Henrik

Csopaki mise, paszt.
Balatonparti éjszaka, paszt.
Éj a Balatonon, olaj
Csopaki nyárfák, paszt.

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov.
18 l.

MDK

Ripszám Henrik festőművész, sz Németboly, 1889.

Zöldkabátos nő

Csendélet

Sárga kabát

Ernst Múz. kiá vsop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőművész, sz Németboly, 1889.

Feleségem

Dolgozók

Ernst Múz. kiá vsop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőművész, sz Németboly, 1889.

Tanulmány, cer.

Inka fej, vf.

Ernst Muz. kiá vsop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőművész, sz Németboly, 1889.

Szultán fia, vf.

Tibeti kereskedő, vf.

Ernst Muz. ~~kiá~~ vsop.kiáll. 1938. febr.

C

MDK

Ripszám Henrik festőművész, sz Németboly, 1889.

Vulkán az Andesekben, vf.

Boliviai férfi, vf.

Őszi erdő, vf.

Ernst Muz. ~~kiá~~ csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Chilei repülők, vf.

Hindu, vf.

Tibeti láma, vf.

Ernst Múz. csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Tulipán, temp.

Gésák, vf.

Japán pincérleány, vf.

Ernst muz. csop.kiáli. 1938. febr.
7-8. l.

Ripszám Henrik

Londoni Gieves Art Gallery-ben Yánay Jolán ipasművén kiállitásat renderte.

N. u. 929. XI. 30.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Andesek, vf.

Kimonó, vf.

Japán táj, vf.

Ernst Muz. csop.kiáll. 1938. febr.
7-8. l.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Ripszám Henrik festőművész
sz. Németboly 1889.

Japán hegyvidék, vf.

Perui tengerpart, vf.

Boliviai férfi, repr.

Ernst Muz. csop.kiáll. 1938. febr.
7-8. l.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Dardzsilingi kuli, vf.

Himalája, vf.

Lapázi indián nő, vf.

Ernst Muz. csop.kiáll. 1938. febr.
7-8. l.

MDK

Ripszám Henrik festőművész

sz. Németboly 1889.

Apám, sz.kréta

Japán leány, vf.

Az Andesekben,"

Ernst Múz. csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőművész
sz. Németboly 1889.

Lapazi vásártéren, vf.

Léhner Jenő, vf.

Ernst Mus. csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőművész
sz. Németboly 1889.

Boliviai árusnő, vf.

Ősz Angliában, "

Ernst Muz. csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőművész
sz. Németboly 1889.

Scherchen, kr.
Ansermet Ernst, cer.

Boliviai nő, vf.

Ernst Muz. csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik

8. lapon közölt tervben részes

Gróh István és tanitványai. Magyar Diszitőművészet, II.rész. Bp.é.n. 35.l.

MDK

Ripszám Henrik

Áradás a Dunán, temp.

I

N.Szal. tsv.tárl. 1922.máj.

MDK

Ripszán Henrik

Két Nagykőrös kiállitáson vett részt, 1926.

MOB Kvt. 2465.sz.

MDK

Ripszám Henrik festőm.

Ybl E: Az Ernst Muz. csop.kiáll. Budapesti Hirlap
1938. febr. 20.

MDK

Ripszám Henrik festőm.

k.m: Az Ernst Muz. uj kiállitásának 5 müvésze.
8 Órai Ujság 1938. febr. 20.

MDK

Ripszám Henrik festőm.

e.s: 5 festő az Ernst Muz.ban. Ujság, 1938. febr. 20.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Kék szimfónia

Tanulmány

Agitátor

Ernst Múz. csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Arcképtanulmány

Hegyi beszéd

Ernst Múz. csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Akt tanulmány

Nő tacskóval

George

Ernst Muz. csop.kiáll. 1938. febr.

Nüvészet. 1938.
III. évf. 15 sz. 41. l.

Ripszám Henrik: Dr. Bánszky Lné.
(London)

Rippnáni Henrik ex-libris kiállítása

1926. Bp. (saját műtermében)

Magyar Művészet, 1926

304. o.

kiállítások.

Rippaán Henrik grafikus

Magyar Művészet, 1926

304.o.

kiállítások.

Ripszám Henrik grafikus

Pesti Hirlap. 1926, jun. 3. 10

Ripszám Henrik ex-librisei

Ripszám Henrik grafikus

Pesti Hirlap. 1926. jun. 25. 12

Ripszám Henrik ex-libris kiállítása

Ripszám Henrik festő

Pesti Hirlap. 1924. jan. 1. 6

Csoport kiállítás a Kemzeti Szelemben

Ripszám Henrik „festő"

Művészet, 1938. III. évf. 15. sz. 93. l.

Erdélyi Q.: Csoport-kiállítás az Ernst M.-ban.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Kinai

~~x~~ apostol, gipsz

A szent család

Ernst Muz. csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik festőm. sz.Németboly, 1889.

Ülő akt

Arcképtanulmány

Ernst Muz. csop.kiáll. 1938. febr.

MDK

Ripszám Henrik

Modeljeit, akiket itt látunk rajzain és festményein az Ernst-múzeum kiállitasán, Dél-Amerikában, Japánban, Indiában kapta ecsethegyre.
Ripszám valami pikkely technikával szobrokat is csinál.

Az Est, 1938.febr.20.

MDK

Ripszám Henrik

Interieur: J.Olsson Kulleni / Svédorsz./
kastélyából.Olajf.Magánt.

Műcsarnok,1911/12.téli kiáll.

Ripszám Henrik MDK

Áradás a Dunán, tempera

Nemzeti Szalon 1922. május Tavaszi tárlat

Ripszám Henrik

A Nemzeti Szalonban hat gyüjteményt, öt festő és egy szobrásznő kollekcióját mutatták be: Az öt müvész: Ripszám Henrik, Udvary Pál, Kotász Károly, Bardócz Árpád, Ringer Erzsébet festők és Telcsné Stricker Gina szobrásznő müveit. A tárlatról /d.i./: "Képek és szobrok" cimmel számol be. Ripszám Henrik pasztelljeit kiemeli a kritika. Képeinek finom és naiv átstilizálása nemcsak külső motivumaival emlékeztet az orosz hadifogság éveire, hanem a távoli környezet szlávos, bizánci vonás beszivárgásával is.

A HÉT, Bp.1924. január 6.
XXXIV. évf.2.sz. 12. lap

Ripszam Henrik

angliában élő festőművész és grafikus

kiállítása december 6-án

nyílik a KKI kiállítótermében

Magyar Nemzet 1974

december 4

4. old.

Ripszám Henrik

1, Anya és gyermeke
bronz 94cm

2, Buchenwald
bronz 63cm

K. K. I. kiállítóterme, 1974. dec.

Rejszám Henrik

5., Kerentreferités bronz

6., Zsuzsi, fej bronz 40 cm

K. K. I. kiállítóterme, 1974. dec.

Rejtsám Henrik

3.) Sir Archibald Black, portré
bronz

4.) Prof. Gilbert Murray, portré
bronz

K. K. D. kiállítóterme, 1974. dec.

Rippám Henrik

7. Görög nő bronz 45cm

8. Öreg nő -"- 43cm

K.K.J. kiállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

9. Futball szurkoló
bronz 44 cm

10. Ülő angyal
bronz 40 cm

K. K. J. Viállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

11. Mrs. Martin Luther King
bronz 11 dm

12. Judith bronz

K. K. J. Riállítóterme, 1974. dec.

Pipszám Henrik

13. Atléta relief bronz

14. Szakálla fej (Zeus) bronz

K. K. J. Kiállítóterme, 1974. dec.

Rippam Henrik

15. Öregember bronz

16. Pirike, gyermek portré bronz

K. K. T. Kiállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

17. Siratók, relief
bronz

18. Simon, bronz

K. K. J. Miállítóterme, 1974. dec.

Rippám Henrik

19. Mózes, vonz

20. Tristán és Izolda, vonz

K.K.J. kiállítóterme, 1974. dec.

Rijszám Henrik

1.) Alkony Körösfőtt, 1913
pasztell 47×56

2.) Burját tevehajtók, 1917
pasztell 27×32

K.K.T. Miállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

3., Szibériai szőnyegterv I., 1919
aquarell 67×54

4., Szibériai szőnyegterv II., 1919
aquarell 67×54

K. K. J. Kiállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

5. Propaganda tervek (Szovjetúnió)
1919 rajzok, 60x54

6. Szibériai burját, 1929
olaj, 60x79

K.K.J. Kiállítóterme, 1974. dec.

Ripsám Henrik

7. Mahatma Gandhi, 1937
rajzok, 53×93

8. Japán nínék, 1933
rajzok 60×54

K.K.J. kiállítóterme, 1974. dec.

Ripsám Henrik

9. Central Station (New-York)
1938 aquarell 59×44

10. Canterbury Katedrális, 1945
aquarell, 65×54

K.K.J. Riállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

11. Szőnyegtér, 1945
aquarell, 53×43

12. Akt, 1954
festett tollrajz 57×46

K.K.J. Miállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

13. Dóbiák - Virágok, 1956
tollrajz, 53×43

14. Akt, 1956
toll 53×43

K.K.J. Miállítóterme, 1974, dec.

Ripszám Henrik

15. A tudás fáj, gobelin terv
1956 aquarell, 53×43
Napimádók, freskó terv

K. K. J. Miállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

Vezeklők, freskó terv

16. Szürke portré, 1961
pantell, 60x54

K.K.J. Miállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

17. Georgina, 1962
pasztell, 68 x 54

18. Feleségem, 1962
pasztell, 68 x 54

K. K. J. Miállítóterme, 1974. dec.

Ripsám Henrik

19. Monika 1962
pastell, 60×54
20. Akt, 1970
tollrajz 53×43

K.K.I. kiállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

21. Egy csésze kávé, 1971
tollrajz, 43x31

22. Rajz, 1971
ceruza 56x46

K.K.J. kiállítóterme, 1974. dec.

Ripsám Henrik

23. Vörös selyemsál
1930 körül
Ismerte Végh Antonia

24. Kék selyemsál
1930 körül
Ismerte Végh Antonia

K.K.J. kiállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

25. Kék szőnyeg 1934, 109×172
csomózta Lukács Mária

26. Narancs szinű szőnyeg, 1934
csomózta Lukács Mária
260×160

K.K.J. Miállítóterme, 1974. dec.

Ripszám Henrik

Dicsérettel ir a kritika az itt felsorolt müvészek munkáiról, melyekkel a Nemzeti Szalon őszi kiállitásán szerepelnek. Külön nem foglalkozik müveikkel, csak annyit emlit meg, hogy ezek a nagyrészt kezdő fiatal müvészek jobbat adtak, mint várták.
Ripszám Henrik, Somogyi Miklós, Csermely Jáno Porter Paula, Toplánszky Sándor, Diener Dénes Rezső, Nagy István, Appel Magda, Frank Frigyes, Záhonyi Géza, Scheiber Hugó, Beron Gyula, Podvinecz Erzsébet, Berkes Antal, Korcsek, Fischer Edvin, Pogány Ferenc.

A HÉT, Bp. 1915. szept. 19.
XXVI. évf. 38. sz. 531-532. lap

Henrik Ripszom, szobrász

Magyar származási brit szobrászművész.
Jelentős összegű alapítványt tett, hogy ösztöndíjat juttatkasson az Iparmův. főiskola több tanárának és hallgatójának az angol képzőművészet tanulmányozására.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 17.

Ripszám Henrik, szobrász, grafikus

Angliában él.
Kiállítása a Kult. Kapcsolatok Intézetében dec. 6-án nyílik meg.

– : □ Ripszám Henrik 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. dec. 6.

Ripszám Henrik, jest nobrán

A kult. kapcsolatok Intézetében
nyílt meg tárlata.

— Hír

8.

[Nép-]
ÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 dec. 7.

Rinszán József

Munkás Testedző Egyesület. Brosz, 40 mm.
Szerepelt a kiállításon

Munkásélet. Kiállitás. Legujabbkori Történeti Muzeum. Kat. bev. Kiss Sándor. Bp. 1959., 48 l., ill.

19. l.

MDK

Riprecht János

Magyar testőr, min.

Reformkor müvészete. Főv.Képt. 36.kiáll.
1948. jul. 10. 1.

Riprecht János
Magyar testőr, miniatür

Reformker művészete. Tőv.Képt. XXXVI. kiáll.
1948. jul. h. l.

JOHANN RIRINGER MDK
lakatoslegény Röck Györgynél
szül. Szt.Gallen

P.tjkv.I.k.246.f. 1695.febr.25., ápr.26.

Ris, Christoph

fegyverkovács

Hol?

Vadászpuska

Batthyány címer-

rel XVIII. sz.

MNM Tegyvetár

265. leltsz.

úgy látszik

nem magyarországi

MDK

Ris, Christoph

Vadászpuska feketére futtatott hosszú, célgömbje mellett arannyal kivert csővel. Kovás závárzatán hidegen vésett és aranyozott vadászjelenet. A tusa nyakán barokk foglalatban Batthyány-cimer. A cső alján a készitő Christoph Ris beütött aranyozott jegye. Összes veretei vésett vadászjelenetekkel ékesek. XVIII.sz.

Bécsi gyüjtm. 57.1.

Ηρακλή Ελληνικό. ΣΥ.Ι.

Μεταλλικές ηλεκτρικές. ΧΑΙΙΙ.ΑΒ.

Ανοιχτές ξύλινες. Ομαδικές ανοιχτές κρεμαστές ανοιχτές ανοιχτές ανοιχτ

M. D. K.

RÍSA Erzsébet

Nagybányán a Szépmüvészeti Iskola tagja
1928.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 339.e

Risch

és Reffenstein litográfiája Molnár József nyomása a kassai Szt. Erzsébet templom déli kapujáról. (1856 előtt.)

Említi, ismerteti és reprodukcióját közli:
Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori építéstörténetéhez. /Művtört.Ért., 1969. 1. sz., p. 1-45./

Rischanek Margit

textil

1916-17.

Éimisk 1930.87.l.

Szt. Gotthard

Az 1664. aug. 1

A „Die große Victoria der
den 1. Augusti wieder den
ütközet akkor van, ábrázolja va
cseg és Coligny segélyével a
alakban megtámadja, a f
ti. Balról a keresztény s
felek csapnak ösze, mig a R
ben pedig visszamenekül; a
fekszik a törökök ágyuit
GENERAL DER CHRISTEN" é
Képeit látjuk nyolcz szeglet
veg van „1. Der Christen La
Kép alatti kéthasábos nén
gen die beyden Haupt-Arm
zweÿte Woche an der Raab
windlichen Beystand aller

Folltajz, méretei

Ltsza 5100

MDK

Risenschmid

pesti ötvös 183o. eml.

Árv. Közl. 1940. okr. 95. sukc. 4.rk.sz.

Kishly Kezső.ujságiró

1919-ben Sopronban "Művésztelepet Sopronnak!" cimü cikke a Soproni Vörös Ujság apr.25-i szamában .Egy lőveri villat alakitsanak at a művészek szamara. [illegible]
106.old

Csatkai Endre: Sopron képzőművészeti élete a Tanácsköztársaság idején. 103.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Riskó Erzsébet /Veszprém

amatőr alkotók kiállítása
Balatonfüreden.
Napló /Veszprém/, 1976. aug. 28.

Risovszky Károly

szobrászsegéd

6 elemi, 5 ipariskola.

8 hónap, jeles

Tanár Vasadi Ferenc

Iparrajziskola 1904

Risovszky Károly
rozbrazseged
6 elemi, 5 iparrajz
jeles eredm.
Tanár Vasadi Ferenc
Iparrajziskola 1904

ALE INTERNATIONALE DES BEAUX-ARTS

VENISE

MAI - OCTOBRE * 1940

ICE

	Genre de l'oeuvre	Dimensions en mètres	Prix de vente en lires italiennes

MATTHIAS RISS, pékinas

1754-ben Maria Terézia zászlót adott a soproni pék-céh nek.Ünnepen a zaszlót kék sapkéban és fehér leibliben a inasoknak kellett vinniök.A ruhát a céh adta nekik,de egyizben 50 magyar forintot kellett fizetniök érte. Matthias Riss 50 forintot fizetett. 167.old. 42.jegyz

---

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975é

Ristori

ötvös 1630

laid

Mih. Pors. 116

Muz. és Kvt. Ert.

Ristori, pozsonyi ötvöslegény V. 116.

Ristori

~~Gerle György~~

~~Granasztói Pál~~

K

Risztvai Tibor

tovább. Takács Miklós

építészek
terveztek az alábbi
üdülőtelepet 1948-ban.
Kivitelre került 1948-49-ben.

irod.

Benkhard Agóst: Az
OTI balatonújhelyi fiú
iparostanuló üdülője.
Építés-Építészet. 1950.
8. sz. 514. l. A tervezők
hozzászólása. 515—523.
Szamos képpel és műszaki
ábrával.

sitást nyujt a keresett összeköttetés természe-

em m.t. Művész Ur kiváló nagyrabecsülésem és

B. Salgótarján

zsvár
II.

Károly
rajztanár-festőművész Urnak

Budapest
VII.Gróf Zichy Géza u.10.

Ripszám Henrik itj.
festő
1934-ben Sanghaiban
tartoskodott. Innen
Singaporeba utazott
harateröben, Trieszten át.

Erik Déri 1934. 34. l.
35. l.

3.

4.

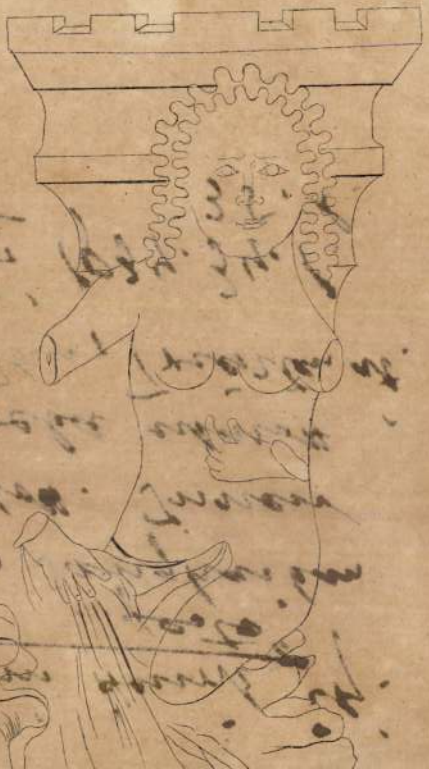

Riporain Henrik

Irod

Az Est. 1938
febr. 20
(Két kiállítás.)

Ripszám Henrik

festő

1905 – 1909

Éimisk 1930. 87. l.

Hadsereg.

Az előtérben álló lovas
elé je vezetett lovat. Felirata:

Kaiserthu
OESTERREI
Remontirungs R

Szines kny., mér. 18.

140-91-9.

Ripszám Henrik

magyar festő Londonban.

Erőd

Ráskay László:

A London élő magyar

művészek kiállítása.

Magyarország

1938. jun. 15.

Ripszám Henrik

szül. 1889. Németbolyon (Baranya vm). Tanulmányait az iparmův. iskolában Ujváry Ignác irányítása alatt 1910-ben végezte. Ezen időtől a háboru kitöréséig sport és művészi tanulmány kirándulások révén végigkalandozta Európa északi országait. A Műcsarnok 1911 évi téli jubiláris tárlatától kezdve ugyottan, mint a Nemzeti Szalonban főleg Svéd- és Norvégiából származó dolgokat állitott ki. A háboruban az 1915-iki őszi Brussilov offenziva alkalmával orosz fogságba esett. A keleti és a közép Szibériában volt fogolytáborokban és később mint tusz a hirhedt szibériai tyurmákkal és kényszermunkával is megismerkedett. Közben dolgozott s munkámak javarészét, részben a svéd vöröskereszt segitségével, végre 1922 tavaszán mint szere tusz, sok küzdelemmel hazakozhatta. 1924. jan. a Nemzeti Szalonban, kollektiv kiáll. rendezett - 58 műve volt kiállitva.

Nemzeti Szalon 1924. jan. csoport-kiáll. katalogusa.

Árpádkori érmek VII. 293

Ripszám Henrik

1922. apr. M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban

A rózsadombon, pasztell. 3500.–
Tavasszal (Sziberia) vízf. 25000.–
Torda vidékéről, pasztell, 10000.–
Vihar után (Sziberia) vízf. 20000.–

1923. nov. M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban

Vásárteren (Oroszország)
pasztell 1.600.000.–
Fogolytábor Sziberiaban,
pasztell, 900.000.–

1924. nov. balatoni kiáll n. o.
Csopaki mise pasztell
Balatonparti éjszaka, "
Éj a Balatonon, olaj.
Csopaki nyárfák, pasztell

Tovább nem vom Ri-

Optics V. 252.

Ripszám Henrik

festő

Műcsarnok

1915–16. sárosi

Pauzs Gyula II. 95

1903 VI. 12. Budapest

Miniszternek. Az ~~[illegible] főfelügyelőnek javaslatához való hozzájárulás~~

„Az 1843. büntetőjogi javaslatok anyaggyűjteménye" cz. munka ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ (263/903)

[illegible] vali megszerzésetem ~~[illegible]~~ rendelkezése fedezettel, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ a ~~[illegible]~~

Ripszám Henrik

Magyar Múzeum
1926. 304

I. Rákóczy György.

1 for

Derékon alól, (állva s) jobbra. S
tartja s balját csipő
forgó díszíti; vállaira omlo
piros; derekát (kendő,-) ov ozontja s
dalán kard lóg, melynek f
tőjé ékkövekkel van kirak
nak: „Georgius Rákóczy T.
Olajfestés vászonra, m

? sárga virágos brokát-

Át. Kept. 116.

Ριμπαμπ Ηλιας

Ν. 4269

Αρ. 1828. Μ. 14-ιδίου εἰσ[ερχ]
δεύτερ[ου] ἀπογρ[αφῆς] 2ου τμ[ήματος] (384
22-ου (1922) [ἔτους] εἰσ[ερχομένου]
[ἐγγράφου] ἀρχ[ιμανδρείου]
Δεν. Ναξ[ίας] 6ης [Ἰουν.]

[kinek ~~kibomlott~~ haja vállaira omlik és a kinek öltöiete bő ruha meg palást.

zsébet királyné emléke.

~~[illegible]~~ karján a gyermek Jézussal áll Ma-
~~[illegible]~~ Jobbján ~~[illegible]~~ I. Ferencz
~~[illegible]~~ és balján Erzsébet
ezekkel. Mária jobbját ~~kezét~~ a király fejére
Jézus is megáld és a ki koronázási díszházi koronát, ~~[illegible]~~ ~~fehér~~ fátyolt, kivá-
ruszályos fehér ruhát visel. Fülbevalója hosszu-
kem drága kivekkel van kirakva. A Madon-
körülvett fejét nyílt korona ékesíti. Oldalt
~~[illegible]~~ az
ásztorbottal.

éretei 260 : 467 cm.
avári Mátyás templom frescojának eredeti
nja.

Ranolder János veszprémi püspök
~~[illegible]~~ térdelnek egyházi
ornatusban.

Ripszám Henrik

Grod

R. F. Ripszám
Henrik Ex-librisei
Pesti Hirlap
1926, jun. 3. 7.

Érdi öskori telep VII. 191

Ripszám Henrik

Munkavnik Fertő Bpest

1911–12. jib. kiáll. 174.

1913. tav. kiáll. 157

~~Andrássy Gyula gróf gyűjteménye~~

~~V. 197.~~

nő I. 218. — Manó gróf gyüjteménye V. 12. — miniszterium tagjainak arcképei IX. 89. — Norbert-féle alapitvány VII. 174. — Sándor gróf VII. 146, X. 222. — Tivadar gróf IV. 226.

Ripszám Henrik

életi-

Nemzeti Halom

~~[illegible]~~

1924. jan

Imperator V. 249

Ripszám Henrik

1913. apr.-máj. kiáll. N. Salon
Korai est a Tátrában, olaff. 90.–
Holdfény a parkban " 85.–
Részlet a Halász bástyáról, olaff. 95.–

1913. dec. kiáll. n. o.
Körösfőről, kréta 40.–
A torockói völgyből, pasztell 45.–

1914. máj.-jún. kiáll. n. o.
Csendélet, olaff. 800.–

1914. dec. kiáll. n. o.
K. u. k. 24. Feldjäger, olaff. 800.–
Az Ipoly völgyéből, olaff 80.–

1915. apr.-máj. kiáll. n. o.
7 tájkép, olaff.

tovább nem irom ki

Lazio III. 153.

VILÁGOSSÁG RT.

Répszám Henrik

Feladó:

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 304

LEVELEZŐLAP

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Ripszám Henrik

Végbiz. jó eredm.

Kritimisk 1909/10

10. l.

is 15-én. † Párisban 1793 julius 5-én

Lanfranconi.

tan van ábrázolva.

Mellét rendjel disziti. Rizsporos
ojának diszét gyöngyök képezik, ék-
gy lóg ~~le~~, csipkenyakkendőjét és vi-
gott derekát szalagcsokrokkal difitette,
és csipke gallérja fekete ~~csipkéből való~~.

m.
ből.
kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95

(46)

907: V. 15.

244

Rípszám Henrik

már régebben Londonban él s mint plakátrunvégy tevékenykedik.

Ráskay László: „It happened in Budapest."
Pesti Napló
1936. júl. 12.

Vasárnap

5

Kath. Zak. Ant.
Prot. Enese

Hétfő

6

Kath. Izaias pr.
Prot. Ozajás

Kedd

7

Kath. Cirill és Met.
Prot. Cirill és Met.

Ógörög Iván születése
Izr. 17. templ. bőjt

Szerda

8

Kath. Erzsébet k.
Prot. Teréz

Csütörtök

9

Kath. Veronika sz.
Prot. Lukrécia

Péntek

10

Kath. Amália
Prot. Amália

Szombat

11

Kath. I. Pius p.
Prot. Lili

Izr. 21. S. Pinkhász 1. P

28. hét ▪ 1936 Július hó ▪ 31 nap

1

Ripszám Henrik

festő

Koll. Kiáll.

l.

Ernst Museum kiáll

1938. febr — márc.

(Trencsén m)

~~Verbo. R. k. templom~~

~~alapraja. Lux k.~~

~~Mpet. 1:100.~~

~~Ellrajz. Nagy. 50 x 30~~

Ripszám Henrik

kiáll.

Nemzeti Szalon

1923. jan.

Ripszám Henrik

művei a jobb zöldteremben.

Nemzeti Szalon 1923. jan. 37. coop. kiáke

Született 1889-ben Német-Boly-on (Baranyában). Tanulmányait az Orsz. Iparművészeti iskolában Ujváry Ignác irányitása alatt 1910-ben végezte. Ezen időtől a háboru kitöréséig sport és művészi tanulmány kirándulások révén végigkalandozta Európa északi országait A Műcsarnok 1911 évi téli jubiláris tárlatától kezdve ugy ottan mint a Nemzeti Szalonban főleg Svéd és Norvégiából származó dolgokat állitott ki. A háboruban az 1915-iki őszi Brussilov offenziva alkalmával orosz fogságba esett. A keleti és a közép Szibériában volt fogolytáborokban és később mint tusz, a hirhedt szibériai tyurmákkal és kényszermunkával is megismerkedett. De ezen nehéz idők alatt sem szünt meg dolgozni és munkáinak javarészét, részben a svéd vöröskereszt segitségével, végre 1922 tavaszán mint csere tusz, sok küzdelemmel hazahozhatta. Most kiállitott munkái a világháboru kitörésétől datálódnak.

109	Munkába menő tuszok,	pasztell
110	Burját fej	"
111	Tatár katona	"
112	Őrparancsnokunk	"
113	Kenyérért köpenyt	"
114	Tisztek kényszermunkán	"
115	Kalotaszegi leány	"
116	Tanulmányfej (forradalmi láz)	"
117	Vizmerő leányok	"

145 Fürdőző hadifoglyok
146 Pihenő komp
147 Hadifogoly tisztek sirja
148 Gyegyuskák
149 Stretenski városrész
150 Leány gyerekkel
151 Nagy és hideg csönd
152 A tábor egy sarka
153 Orosz fej
154 Holt tábor
155 Téli délután a fogolytáborban
156 Kutház a tábor szélén
157 Holdas est
158 Napos délután
159 Holtak tavasza
160 Az áruház előtt
161 A templom téren
162 Orosz zsidó
163 Mongol karaványhajcsárok
164 Zsibvásár
165 Vasárnap I.
166 Vasárnap II.
167 Szibériai városrész

Ripszám Henrik

Andesek Sarcantája

(c. képe repr.

Művészet

1938. 39. l.

Genthon: RMF, 46. l. — Pigler: Evag. 123 — 129. l. (Képei 126. és 123. l.) — Éber László: Könyvismertetés MM, X., 1934., 255. l. — Pigler: Pótlások, AÉ XLVII., 1935., 169. l. — Csánky Miklós: A szepesi és városi táblaképfestészet 1460-ig. Bp. 1938., 9. l.

SALZBURGI FESTŐ, 1450 körül

Epitáfium, Kalászos Madonna előtt térdelő lovaggal (151. kép)

Fa, tempera, 60·5 × 45 cm.

Blasius Höfel 1839-ben elárverezett bécsujhelyi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből.

Pigler szerint a térdelő lovag melletti sárkány a III. Frigyestől 1468-ban alapított Szent Györgyrendre utal. A lovag rajta térdel a sárkányon s e motívum csak annyit jelenthet, hogy a lovag neve György: ily késői datálást a kép stílusa nem enged meg.

Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde... Bécs 1839., 30. szám. — Frimmel: Lexikon der wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München, 1914., 179. l. — Gerevich IPGY, 87. l. — Pigler: La vierge aux épis. Gazette des Beaux-Arts, 74. évf. II. kötet, Páris, 1932., 136. l. — Pigler Evag 134. l. (Képe 135. l.) — Éber László: Könyvismertetés. MM, X., 1934., 255. l. — Pigler: Pótlások, AÉ., XLVII., 1935., 169. l. (Benesch szerint a halleini mester műve.) — Hoffmann Jegyzetek 24. l.

Ripszam Henrik

koll. kiáll. az
Ernst Muzeumban.

irod
2

Erdélyi Árpád:

Csoportkiállítás az
Ernst-Muzeumban.
Művészet. 1938. 43-l.

Emlitéseméltok 1933-
ban La Paz-ban kiesvült
akvarelljei és néhány
olaj portréja -

Ripszám Henrik

Dr Bánszky L.-né
(London) archéje
Repr.

Művészet
1938. 41. l.

Sion, II., 1871., 393. l. — Őszi kiállítás 1930., Ipolyi, 68. szám. — Gerevich IPGY, 95. l.

NÉMET FESTŐ, 1540 körül

pitáfium Sanders von Ketteneis alakjával

a, tempera, 56·5×32·5 cm.

elirata: Hyr lycht begrabe Jokur Sanders von ettenys a m. v^r; rv requiescant in pace.

A kölni Ramboux és az Ipolyi gyűjteményből. — Ramboux, 522. szám. — Ipolyi Biharvármegye, 70. szám?

NÉMET FESTŐ, 1546-ból

Kálvária

a, tempera, 73×61·5 cm.

ent jobbra: WARLICH WARLICH DIESER ST GOTTES SOHN GEWESEN 1546.

z Ipolyi-gyüjteményből.

Ipolyi Biharvármegye, 228. szám. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 80. szám.

NÉMET FESTŐ, 1550 körül

Szent Antal megkísértetése

a, olaj, 68×49 cm.

NÉMET FESTŐ, 1550 körül

Kálvária

a, olaj, 22×29 cm.

NÉMET FESTŐ, 1570 körül

Kálvária

a, olaj, 57×48 cm.

Restaurálta Nikássy Lajos, 1934.

RIPSZÁM János épitéaz

Dijazott

Krisztus Király plébánia, piarista iskola-templom és növendékház, Budapest : Zártkörü, meghivásos tervpályázat, 1989. május. = Magyar Épitőmüvészet, 1990. 2.sz. 50.p. ill.

19.. .....

43 % járulék

Teljes munkaidőben fogl.b

Részmunkaidőben fogl.bére

Másod-, mellékfogl.bére

Nyugdijasok bére

Munkavégz.ir.egyéb jogv.b

Alkalmi munkások bére

Egyéb. . . . . .

Járulékalap összesen:

Átutalandó 43 % járulék

lo % nyugdijjár.alapja

RISCHANEK József építész

Léva, múzeum és levéltár, 1872

Szőnyi 1996 111.

RISKÓ György festő (1954–)

Bagu Balázs: Riskó György.
= Kárpátalja, 3, 1992, 13. 15. p. ill

nkább mást olvastam el be
nem értettem ugy meg, hogy
mi. ilyen jellegü dolgot.
agyon tetszett nekem ezen
zeken a kiállitásokon, a
is, mert a Magyar Életben
em nagyon tetszett, példá
kkoromban, egy ilyen ....
erős mongoloid .....
ez kicsit, meg a népi iró
Boda Gábornak azokat a sz
ozottan szerettem őket, ak
aaréti templom , meg a má
ól értetődően az ott lévő

Riskó Erzsébet

A füredi Balatoni Galériában rendezték a Vesz. Veszprém m.-i képzőművészeti szakkörök kiállítását, melyen a keszthelyi Riskó Erzsébet dekorativ, harmonikus szőnyegterve szerepelt.

Heitler László: A képzőművészeti szakkörök kiállításáról.

Napló /Veszprém/, 1977. szept. 2.

RISLARI, A. építőmester

az obudai filatorium ~~tervezője~~ építőmestere 1770 r

Műemlékvédelem
1994/3. 154

RISZBERGER Mátyás kőmüves. Az egri városi adó-
összeirásokban 1775-80 között szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

M.D.K.

Riszberger Mátyás, kőműves

1775-80 között szerepel
az egri adóösszeírásokban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 391. old.

Riszdorfer Mária

sikdiszítés

1919-1921

Éimisk 1930. 87. l.

balra fordult lovon és előörsi szolgálatot tevé
tér dombos vidék, hól a felállított másik ör-
a házfelé visszavonul. Az égbolt felhős. ~~Felisa~~

etei a vonalkeretnek

g (k. ny)

V. 345/92

92 – 717.

Riszdorfer Mátyás

ötvös inas.

Mestere Wandet János Kassán. 6 évre szegödött 1780. ban.

Mihalik József Kassaváros ötvösségének története. Bpest. 1900. 327 l.

Pálffy Dann Lipót gróf

festő

Riszlary Antal

antalorm.

l.

Historia, 1932. V.

4. l. 8. l. 9. l.

10. l.

1910.

ember 18-án. Petit-Brieben
ius 12-én.

jza ~~arczképe~~.

ordultan ülve és arczélben van ábrázolva ~~látható~~.
t és ernyőt tart. Öltözete: daru-
galléru vasalt ing, magas ruha,
llrészszel. Aranyóráját nyakbave-
két gyürüt és egy karkötőt ~~[illegible]~~ hord.
s bőrtokban, méretei 9.3:7.5 cm.
21-én gróf Kreith Bélától 600 K-án
gyta az 1910. julius 22-iki 79586

78

Risztics Sándor
ipari művész
49 éves
+ 1942. XI. 12.
(tüdőlob)
X. her ujhőztemető

Halotti főhönyv.

Risztocy Tibor

vig. ép. hallg. 1939-40.

Kotsis-tanszék

Gimnázium épület a Pasaréten. (Terveret)

Távlati képekkel és alapvapokkal.

Technika

1941. 243. l.

Budapest
Rátk M., 1896.

Risztvey Tibor

IV. é. ép. hallg. 1939-40
Kotsis-tanszék

Görög kat. templom
Kassán (Terveret)
Kismuta repr. és
műszaki rajzok.

Technika
1941. 118 l.

Mw.

Falke,
J.

Ueber Volkstrachten des Mittelalters

l. Heider, Vorträge alatt

Risztrey Tibor

okl. építészmérnök

szül.: Kassa 1913.

Oklevelet nyert 1940

József nádor 1940/41

178. l.

egélyben részesült		Kölcsönben részesült	
2·20	10	190	10
4.40	7·20	180	20
7·—	6	150	30
		120	35
		110	40
		100	43
		90	48
		80	50
		70	55
		60	60
		50	70
		48	80
		43	90
		40	100
		35	110
		30	120
		20	150
		10	180
			190

Risztvey Tibor

építészmérnök

a Budapesti Mérnöki Kamara 1944-ben vette fel tagjai sorába. Gk. vallás. Prágában kezdte építészeti tanulmányait és a budapesti műegyetemen szerett ohlevelet. Szobrászattal is foglalkozik, e téren autodidakta. Anyja Olasznő Bonomo Péter kassai építési vállalkozó leánya.

Risztvey Tiborné
közlése
1944. jan. 15

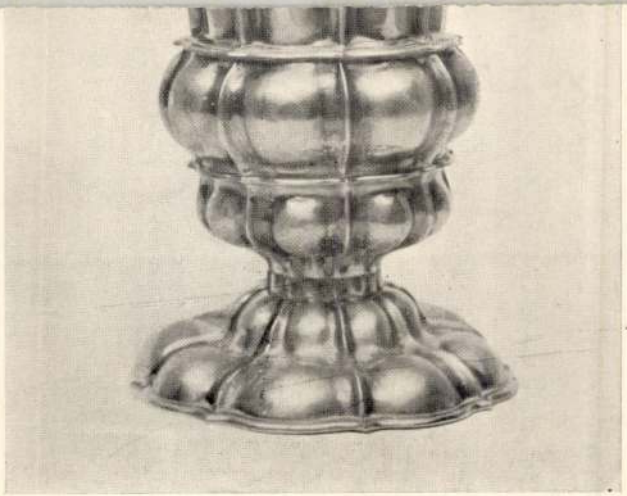

135. sz. Egressy Gábor ezüstserlege 1841-ből.

Petőfi-ház.

MDK

Risztvai Tibor

Benkhard Ágost: Az OTI balatonujhelyi fiu iparostanuló üdülője. Épités-Épitészet 1950. 8.sz. 514.l. - A terezők hozzászólása 515-523.l.

Rüsztvey Tibor

építészmérnök és
szobrász
szül. Kassán 1913
máj. 3

Felesége okmányok-
kal igazolta
1944. jún. 15.

...ESTI MÉRNÖKI KAMARA
..., Szalay-...
Telefon: ...

. 542/1944.sz.

agyságos

Risztvey Tibor urnak,
építészmérnök

a mérnöki Kamara tagja
pk. a Budapesti egyetem
végezte tanulmányait
Prágában kezdte
Autodidakta
a szobászatot
Odasz szamárasa

R Ajánlott
Budapest 502
9501

Budapest.
Badacsonyi-u.1/b.f.s

Ristvey Jibor

86. Tatács Miklós munkatársa a Balatonújhely Ipari tanuló üdülő (1949). Buváli-ban befejezett szerveés (További munkatársak: Granartó, P. és Gerle (1951)). (3 db foto)

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat 1949-59 (tervek és Umyhépek) Szerk. Gyöngyösi, Rajkó Ervin Bp. 1959

Risztvei Tibor, MDK

A építész

A balatonujhelyi Iparitanuló üdülő egyik tervezője.

3. repr.

MagyÉp 1945-55.

Tervezők: Takács Miklós
Risztvei Tibor
Granasztói Pál
Gerle György

Rithnovszky Csabáné M.D.K.

az Iparmüv. Váll gobelin -müt rmének szövője

Rodó Ferenc "Szeged" C. 6 négyzetméteres goblinjé-
nek kivitelezője

Vajna Éva: Uj gobelinek Szeged városának
Magyar Nemzet 1963. október 17. 4.1.

MDK.

Ritly Valéria

Nekrológja

Müvészet 1967 márc.p.31.

Ritly Valéria művénettörténész

A miskolci grafikai biennálé
emlékplakettjét kapta

Nagyvaca 1965 nov. 2.

MDK

Ritly Valéria

Ritly V.: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton. Magyar Nemzet 1963. okt. 15. 4.l.

Ritly Valéria

az alábbi kiállítást rendezte (Vati Józseffel)

II. Miskolci Orsz. Grafikai Biennale. Miskolc 1963.
Herman Otto Múzeum. Kiall. Zat. Ber.: Kaczoph
Á'Zos

Ritoók Emma

A Goethe-irodalom magyar bibliográfiájának szerkesztésében vett részt.

Ujság, 932. III. 27.

Ritook Éva

festő

1916.

Címmisk 1930. 87. l.

napart.

t összekötö hidon járókelők közlekednek; a
őzhajók, bárkák és dereglyék közöttek ki; a Duna
tölgö gőzhajó és tutaj halad lefelé; a pesti olda-
k körül, nagy számú közönség nyüzsög s balról
hajt a hid felé; a budai oldalon pedig a vizi
hegy tetőn a várat a Matyás templomig

éretei a vonalkeretnek 8·9: 38·2 cm.

-143.

1. 349/98
-98 — 764.

Ritok Endréné

Kartonminta terv, textilterv

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.

14 l.

la kok ujak, de az épületnek ugyszol-
sszes ajtaja faragott ~~de~~ ujabban átmá-
tölgyfából; a szárnyak barokk, a fél-
opf részletformákkal. Az udvari szo-
helyiségei teknő illetve dongaboltokal. Az épületen kettős siku, ugyne-
t manzardtető. XVIII. század második

a Lehel-féle, régebben Tapolcsányi-
, jelenleg ovodaépület, a templom fe-
dombon. Földszintes, téglányalapt.
t, a homlokzaton hat ablakkal, amelyek
egy~~et~~ ~~leg~~ujabban ajtóvá alakittak.~~ik~~
keretei csüngős copfstilü diszekkel.
kétszobasoros, ugyszólván valamennyi
zott helyiség mennyezetén igen szép
tett medaillonos barokk stukkók, vala-

Rikók Margit

1907/8 - 1909/10

Ferképzomfoiskèvk

127.C.

Ritóók Margit

szül. Nagyváradon 1872
nov. 12. ev. ref. -
4 polg. isk. 2 iparrajz -
1909/10 I. harmadosz -
tálybeli rendkívuli
művésznövendék
Tanára Nádler Róbert
1909/10. II. félév. 3. osztály.
Nadler Róbertnél -

Lochbichler Festö

19.17.

V. 423.

Ritook Margit

Zomaúcmundai

repr.

Éstimisk

1910/11.

Pécsi népkvt. III. 240

Rikóczi Margit

felső

Iparrajziskola 1910

T. 2830.

Középterében balra látjuk Váczot,
és két kos köti le figyelmünket,
ogattal. Felirata:

F WAITZEN ON THE DANUBE.

Middiman.
by A. CONSTABLE & Co. Edinburgh

2: 20.3 cm.

0-91-2.

Ritoók Margit

jó eredm.

Iparrajziskola 1909

k egy harmadik fülkéjében szigorú
fit látunk, aki — bár jobb lábán
övishúzónk rokona. Tietze joggal
al még korántsincsen kimerítően
apcsolatot tételez fel a Sámson-

iapság az analógiák hiánya miatt
i, de annál valószínűbb az, mert
oros rokonságot mutat a Sámson-
edék az összetartozást világosan
on-csoport szinte kibogozhatatlan
a bécsi előcsarnokban külön
lja, mely ez esetben még inkább
Bizáncon keresztül átvett orosz-
y a griff ikonográfiailag Krisztus-
rolt hatalmát jelenti,[89]) Mithras
lapgondolatot jelképez a keleti
épzetsorba szeretnők beilleszteni.
ák e gazdag és változatos szim-
g kibogozhatatlannak látszanak,
iogyvári töredék tanulsága után

dék egyes tartozékai, mint griff,
bb ebből a képzetkomplexumból
talmi és formai életet nyertek.
sa a somogyvári töredék és a
zázadban ment végbe, mely
ntik témák feldolgozása.
függésben még egy románkori
gi királyi vár nagyfontosságú
világra. Elülső oldalán két férfi
lon Sámsonnak az oroszlánnal

Ritook Margit

mintarajziskolai

növendék.

10 hónap, jeles

Tanarajziskola 1908

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
V. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Rikóok Margit

iparművész

4 polg. 3 ipar.

2 kép. főiskola

esti akt. rajz

6 hónap. jó eredm.

Tanár Veszkóczy Ilmó

Iparrajziskola 1911.

Családfa.

Ezen Wahrhafftige Geneal
der Eltern Graffen zu Orttenb
ház ősi fészkének látképét sz
wigus Ertzbischoff zu Salzbur
herzog in Kärndten beszélgetn
jobbra: Michael Wening sculps

Rm., mér. a vk. A
C-nél 1

Ritvók Margit

4 polg. 1 iparr.
nőí rajzosztály
10 hónap. jó eredm.
tanár Csizik Gyula
I parrajziskola 1907

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT
GYÖNYÖRŰ PEHELY PAPLANT
KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MŰVÉSZI KIVITELBEN.

XX

Ritoók Margit

kőrajzoló

jeles

Iparrajziskola 1907

Tanár Vervóczy Mamó

mürchenzető Kelbing Ferenc

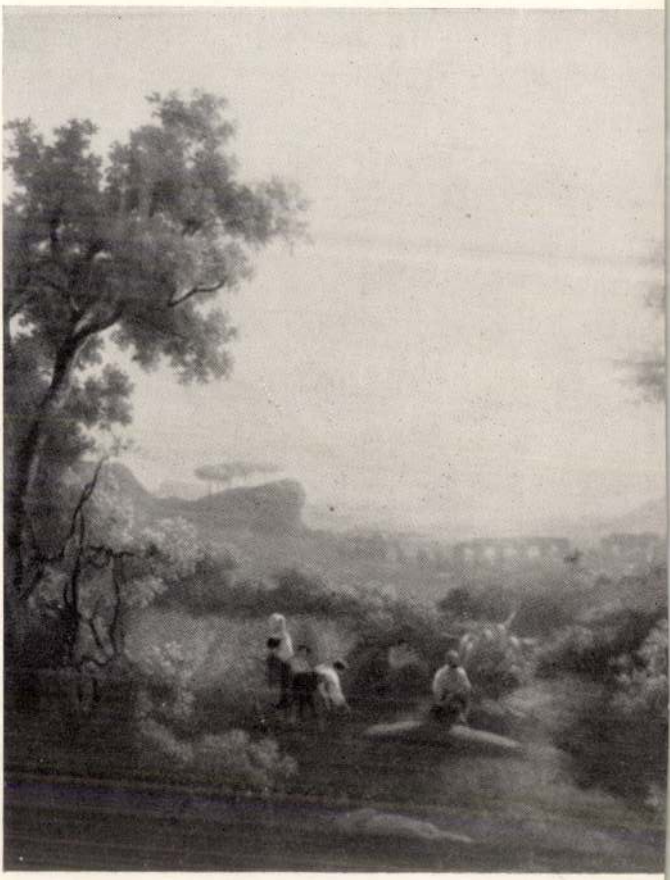

Ritoók Margit

Zoman Cosó

l -

Iparm. ik ért

1910 - 11.

28. tabla

…rszágos Bizottsága

Budapest

…műemlékek helyreállítási
…e alkalmával felmerült
…i eljárás végett, van nezen-
…nyújtani.

Kiválú tisztelettel

…lius 4-ti Nagrandtlinák

MOK

Ritschel Ernst, zobrán. (1804-61).

1856 megismétli 1854 ben alkotott művét.
Liszt F. ezt a példányt a Magyarorsz.-ban élő
Baron August nár. barátjának, ajándékozta.

Csapó: Briefe von Fr. L. an Baron A. August.)
S. 81.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 58

Mr. Hannah Lightfoot : Yorkshire beauty who married King George III.

Portrait. Mezzotint by J. R. Smith, after J. Russell. 1782. 14 x 9.5 cm.

MDK

Ritschel Ernst, szobrász. (1804-61.

Márvány-relief. Fej. 1854.

Egy gipszöntvényt Liszt F. Kaulbachnak-
ajándékozott ebből.

D. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. - Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 58

A 104

M.D.K.

Ritscher Livia

Virágjelmez c. rajza a DIVAT c. rovatban.

Szinházi Élet. Bp. 1929. febr. 3-9. XIX. évf.
6. sz. 84-85. lap

Rill Imre

életének és munkásságának időrendi adattára mesterfelvétel i ügyével bezárólag.

Komárik Dénes: Építészképzés és mesterfelvétel a XIX században. P sti mesterek és mesterjelöltek.
Építés- Építészettudomány, 1971 /III/, 4,sz,
379-418.l.

410. l.

RITTENMEYER / Rittmayer / JÓZSER, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.- Józsefvárosi lakos.- Helyrajzi szám: 725.- Összeírási szám: 1453.- 48.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old.

Az Iparműv.Múz.Kopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

RITTAYER / Rittenmeyer / JÓZSEF, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.- Józsefvárosi lakos.- Helyrajzi szám: 725.- Összeirási szám: 1453.- 48.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970.
Bp. 1971.

M.D.K.

Ridler . . . - rézműves, ötvös

1724-44 között működött
Egerben

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Szerk: Dercsényi Dezső,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

141. old.

Ritter Aladár

Az Interpressgrafik Prágában székelő nemzetközi szerkesztő bizottságának egyik magyar tagja.

R.J.: Bpesten készül az Interpressgrafik; Magyar Hírlap 1970. jan. 15. 4. l.

Ritter Alexander

Modelliererr

XIX n

l.

Schirek Holitsch

122, 123. l.

ABA-NOVÁK VILMOS
FESTŐMŰVÉSZ
GYÜJTEMÉNYES
KIÁLLÍTÁSA

M.D.K.

Alexander Ritter,"iuven.Fabricator"

1804 júl végén elhagyta Holicsot és a pápai kerámiagyárba ment.

Mihalik Sándor:A Windschügl család szerepe a magyar kerámiagyártásban.74.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.3.Veszprém 1965

M.D.K.

Ritter Alexander, keramikus

A pápai keménycsreépgyárban dolgozott."iuven Fabricato tor",mintázó.1804.szept.27-én érkezik Holicsra,az "Eng Englisches Geschirr"részlegben dolgozik.1805.ápr.20-án elbocsájtlák.Pápára jön.1814.jan.11-én megnősül.271.o.

Kéry Bertalan: A pápai keménycsrépgyár története. 235.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.1965

Alexander Ritter, iuven, Fabrikator

1804 szept.-ben érkezett Holicsra, de 1805 ápr,-ban már Pápára megy az ottani kőedénygyárba. 170.o.

Mihalik Sándor: Pápai kőedény és porcelán kisérletek 169.o.

Folia Archaeologica. XV. 1963. Bpest, Képzömüv. Alap Kiadóváll. Bp

M.D.K.

Ritter Alexander, keramikus

1805-ben Pápára viszimHolicsról, mint mintázót. ~~Ritx~~ Windtschügel Karl August. 241.o.

Kéry Bertalan: A pápai kemánycserépgyár története. 235.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4.1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

Ritter (Rütter)

Christoph

XVIII. 22.

l.

Schriek Holitsch

123. l.

ABA-NOVÁK VILMOS
FESTŐMŰVÉSZ
GYÜJTEMÉNYES
KIÁLLÍTÁSA

Ritter Claudius

Korongozó 1746

írod

Schirek Holitsch

1746.

Ritter, Daniel

vasúti ~~építész (?)~~

~~vagy~~ építészeti felü-

gyelő

Herbert

397. l.

nem kell építész-

nek lennie.

T. 2973.

al megerősitett vár foglalja el, a
z előtérben pedig az épületromo-
lirata a lebegő mondatszalagon:

NISCHA.

t exc. A.V.

t weit von Stul-Weissen-
in grosser See Balaton, Lat.
en. Der Ort ist unvergleich-
Ao. 1600 kam er durch Ver-
. Ao. 1664. ward er ver-
ch erfolgte Ao. 1690 die
gwierigen Bloquade.

.6 cm.

1-12.

Ritter Ede

"Felköszöntő harcosa kissé feszes, de az arc szépen van festve, -állapitja meg a "Január-februári kiállitás" c. beszámoló a "Müvészet" c. rovatban.

Családi Lapok, Pest, 1854. I. félév.
3. sz. 137-139. lap

Ritter, Eduard Wien
festő"

Der Ungar 1843. júl. 18.
(Sz.: Pesther Salon 1843.)

Kalmár

Wien

Ritter, Eduard
festo"

Der Ungar 1844. jul. 27.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

Ritter, Eduard

MDK.

(1808 - 1853)
– oxhár pstó

Körel áll Danhauser-hez.

Bermann, Moritz: Österreich-Ungarn im neunzehnten Jahrhundert Wien 1884

603.0.

Ritter Emil

Kartogr.

1712

Eperjesy 1929

107-l.

1532. Ligeti Mór:

Éva-szobra:

Egy sziklán
karjaira borúl.
telenül van ábro
~~[illegible]~~ ki látszi
Márvány sz
Vétetett ⊥ a 3
Ára 2000
Budapest,
Elszám o
lás tudomásul
(350/97).

⊥ 1897. VI. 10-én

2130.

MDK

Ritter F., festő. graf.

A gond. Rézkarc. J.l.j.

Árv. Közl. 1931.3.rk.sz. 66.l.

Ritter F. rajza

repr. Vas Ujs

1893. 235 l.

Ritter Ferenc

pesti nobrán
a XIX. n elején

ind

Schoen A. Történetirás
1938. 150 l.

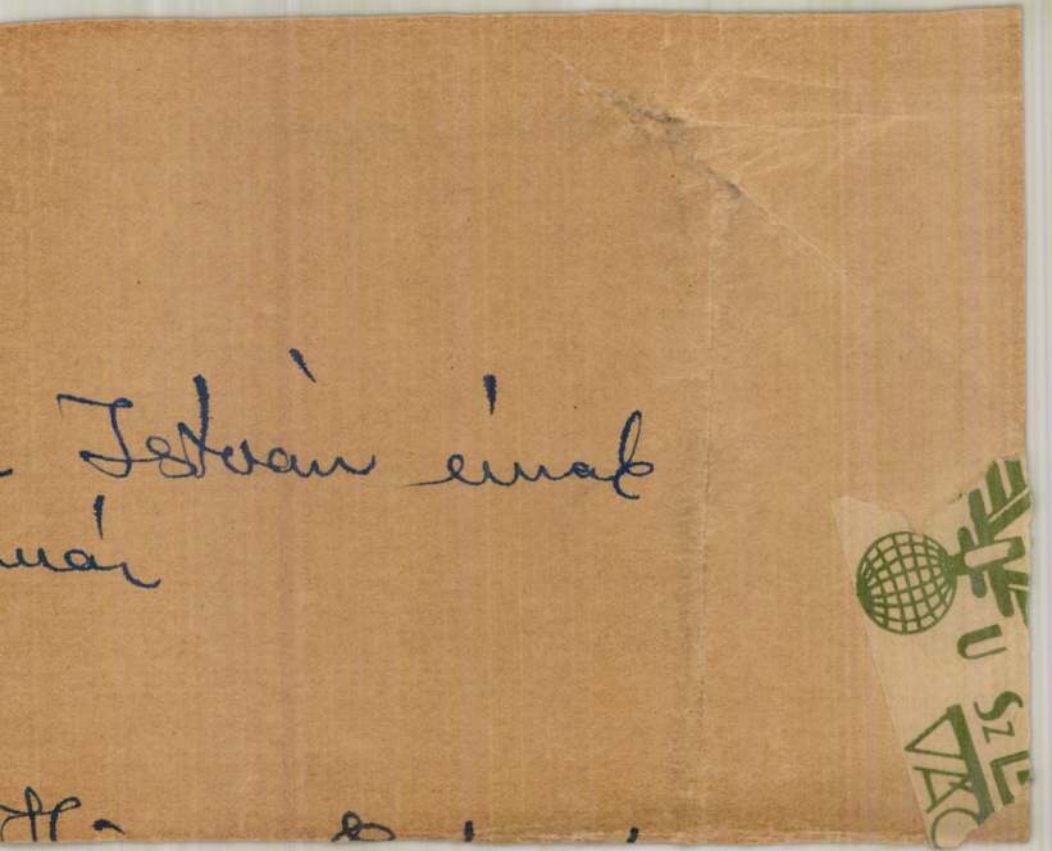

RITTER Ferenc gyöngyösi rézmüves. Gyöngyösön 1804-ben iktatják a városi lakósság sorába, amikor feljegyzik, hogy Szomolnokról, Szepes vármegyéből származik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Ritter Ferenc, gjöngjösi rézmüves

1804-ben nyer polgarjogot, s ezzel kapcsolatban teljegyzik, hogy Szomolnokról, Szepes vármegyéből származik, nőtlen, 26 éves.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 391. old.

Ritter Ferenc

asztalos

M.D.Y.

1772 nyarán egy íróasztalt csináltatott

200 forintért

Péczely Piroska: A keszthelyi Festetics kastély és belső berendezése. 18 l

M. D. K.

RITTER feslő
Nagyvárad
1789 Sinai debreceni professzor
arcképe

Garas XVIII. 17 151. 245. l.

Ritter Gábor

könyvkötőmester

1843 körül győri

Ferencvárosi polgár

Jerky 257. l.

1900. Ctk: oktober

BUDAPESTI
CZIM- ÉS LAKÁSJEGYZÉK
SZERKESZTŐSÉGE
Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.
(Franklin-Társulat.)

Budapest, 1900 8/X

Tekintetes

Műemlékek országos bizottságai

Budapesten.

A **«Budapesti Czim- és Lakásjegyzék»**

XIII-ik épfoluamában leendő díjtalan és **helyes**

Ritter Gustav

Jöckstein

l.

Közlegkiáll

168 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Ritter György, szabó MDK

1702 bem Sopronban. Kiomi kiejá nak első ré-
sze kiadva, második rész kiadatlan 313 old

Csatkai Endre: Vándorkereskedők és vándoriparosok
a régi Sopronban és a megyében.513.o.

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XVII.1963.

Ritter Gyula MNK

Rákosi részlet, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Ritter Gyula MDK

Garam partja Radványnál, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Ritter Gyula MDK

Interieur, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Ritter Gyula MDK

Gitározó fiu, olf.

Miccarnok 1919-2o téli tárlat

Ritter Gyula

Munkarnok

1917-18. téli kiáll. 108

1918. tav. kiáll. 54, 190

1918-19. téli kiáll.

1919. hadviselt mun. kiáll

89. 90, 102, 104

karetéren nem volt.

1919-20. téli kiáll. 509

Agyagtoboz VIII.134.

Ritter Gyula

1920. máj.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Öreg ház öreg lakója, olaj. 3000.–

Csendélet, olaj. 4000.–

Interieur, olaj. 12 000.–

Hajnik h. n. V. 98.

Ritter Gyula

1919. okt. kiáll. IV. Halom

Tabáni részlet, olaff 1000 —

Tabáni részlet, olaff. 1000 —

Budai udvarrészlet, olaff. 2000.—

1919. egyházmüv. kiáll. u. o.

Kiscelli kápolna, olaff. 1300. —

Equites V. 253.

Ritter Gyula MDK

Holdas éj, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Ritter Gyula

MDK

Gitározó fiu, olf.

Nyolcarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Ritter Gyula

Öreg ház öreg lakója	olajf.
Csendélet	"
Interieur	"

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 19.1.

Ritter Gyula MDK

Besztercebányai részlet, olf.

Hátulsó udvar este, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

MDK

Ritter Gyula

Művészet 1918. 4.l.

MDK

Ritter Gyula

Garam partja Radványnál, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 14 l.

MDK

Ritter Gyula

Rákosi részlet, of.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

14 l.

Ritter Gyula
Olvasó nő, olaj
Régi utcarészlet, olaj
Esti tájkép, olaj

N.Szal. III. szám. 1924. 12 1.

Ritter Gyula
Gitározó fiu, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 24 l.

43. kép. *Bányavárosi festő, 1500 körül: Szent Katalin és Szent Dorottya.*

— Genthon RMF, 59—60. l. (6. kép, 12. kép.) — Horváth Henrik: H. Heinrich Faust és a bécsi gobelinek. Tanulmányok Budapest multjából I., 1932., 68. l. — Szónyi Ottó: Régi magyar templomok. Bp. é. n. (1933), 28. l. — Csánky Miklós: A lőcsei Mir dolorum oltár. MM, XIII., 1937., 54., 58. és 61. l., képe 61. l. — Csánky Dénes: Tanulmányok a szepességi táblaképfestészet XVI. századi történetéhez. MM, XIII., 1937., 347. l. (Képe 347. l.) — Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp. 1938., 51. l. (Két angyal képe, XLIII. táblán.) — Lepold—Lippay 54. l. (2. és 4. kép, XIV. táblán.) — Horváth, Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Roma, 1939., 96. l.

AMSZENTBENEDEKI FESTŐ, 1495-ből

risztus az Olajfák hegyén
ő kép.)

torozás
őkép.)

Ritter Gyula

MDK

Holdvilágos udvar, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Ritter Gyula MDK

Gitározó fiu, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Ritter Gyula

MDK

Kiscelli kápolna, olf.

Egyház és müvészet
Nemzeti Szalon 1919

Ritter Gyula MDK

Interieur, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Ritter Gyula MDK

Holdas éj, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Ritter Gyula festőművész.

MDK.

Képzőművészeti Társulatnak tavaszi kiállitásán vett részt a Szépművészeti Muzeumban.

Művészet, 1918. 2. 1.

MDK

Ritter Gyula, festöm.

228. Tabáni részlet. Of.
229. Tabáni részlet. "
Budai udvarrészlet. "

Kamz. Szal. - 1913. okt. kiáll. Kat. 12. l.

MDK

Ritter Gyula, festöm.

ház- és utcaképet állitott ki.

? kiállitás. IV.terem.
Müvészet. 1918. 4.1.

Ritter J

Fanetoro

Budai 1820-as

évek

ivod

Schams

ivod

Rajpotaten

1907.51 l

..... *műhely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu.....

.....hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

A földmivelési miniszteriumi palota pályatervei.

MAGYAR PÁLYÁZATOK

SZERKESZTIK:
FEJÉR LAJOS ÉS
RITTER IGNÁCZ
ÉPITÉSZEK

·:· 1907 ·:·
MÁJUS

Vajda Kálmán
szobafestő és mázoló
Budapest, Király-u. 102.
Telefon 99—34.
Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ú. m. szoba, kastély és templom festést a legegyszerűbbtől a legkényesebb kivitelig.
Költségvetéssel díjtalanul szolgál.

LEIBOW LEON
okl. mérnök
BUDAPESTEN
SZAB. SZELLŐZTETÉSI BERENDEZÉSEK Timochovics-féle légelosztó-szürőkkel. — Saját rendszerű KÖZPONTI FŰTÉSEK.
Városi iroda: Aréna-ut 19. sz.
Telefon 50—83.

Első délmagyarországi legnagyobb
MÁRVÁNYMŰIPAR-TELEP
SAVINO CALVASINA UTÓDA CALVASINA HENRIK
Arad, Wesselényi-u. 33. saját ház.

MDK

Ritter és Fejér

A pesti izr. szeretetház tervpályázata. Terve megvéve.

Magyar Építőművészet 1907, 12. sz.

27. l. képek.

Műészi díj: Izr. vit. fürdő terepályázata

Munkács

Ritter

Műészet V. cóf. 1906. 280 l.

Ritter

l.

LykaMagyműI800-50

81.476.l.

Ritter

Ltäb IV. 88.112

Római mécses VIII·177

~~Fejér és~~ Ritter

épitének

irod

Magyar Épitőmüvészet

1907. 12 szám

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnö

8. sorsz. Műhelyi minta

~~Fejér~~ Ritter

ép. Byer

ivod

M. Pályázatok

1904/5. 6 sz. (A nagyváradi Berettyó vízszabályozó és ármentesítő társulat szék házának pólatervei)

I. Dij

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

MDK

Ritter III. dij

Kórház tervezés Bpesten. Vállakozók Közlönye, 19o6, ~~2~~ nov. 28. 5 l.

Ritter Ignác

építész

Szül: Tanke 1873

Oklevelet nyert 1899

Nérjegyzműegyetem 17. l.

Hadjárat.

Az előtérben lévő honvédsirt
nyében lévő rózsákkal hinti be,
testvér a háttér felé néz, hol l
égbolton a lenyugvó napot és a f

Zurückkehrende Honved au

Szines rm., mér. a rl. 18.3

Szn. 227-9
434-99-2

Ritter MDK

épitész

A pancsovai izr. templom tervpályázata
Magyar Pályázatok 1903.4.sz. 21.o.

Ritter Ignác

MDK

Ungvári szinház, rajz

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Ritter Ignác MDK

Kaposvári nemzeti kaszinó, rajz

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Rittey Ignác MDK

Korytnicai villa, rajz

Műcsarbok 1907/8. téli kiáll.

M.D.K.

Ritter Ignác, építész

Fehér Lajossal közösen készi-
tett terve egyik első díjat nyert
a kaposvári új városháza
pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.
febr. 6. sz. 3. old.

MDK

Ritter Ignác és Fehér Lajos

Korytnicai villa, rajz

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 51.l.

MDK

Ritter Ignác és Fejér Lajos

Szikszói zsibagóga, rajz

Az Athenaeum pécsi kiáll.pavillonja,rajz

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 51.l.

MDK

Ritter Ignác és Fejér Lajos

Ungvári szinház, rajz

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 52.l.

MDK

Ritter Ignác és Fejér Lajos

Az Athenaeum pécsi kiáll. pavillonja, rajz

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 51.l.

Ritter [Ignác], épitész M.D.K.

és Fejér [Lajos] közös
tervei szerint épül a szol-
nori Népbank - és tara-
rékpénztári intézet szék-
háza.

Cállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

jul. 15. sz. 10 old.

Ritter Ignác

Műveinek 1902 225

– 1904. 187, 350

Ritter Ignác

Unicsarnok épülése Bpest

1905-6. tél. Erdl. 459-461

1774. Leibl Vilmos.

Sz. Kölnben 1844 oktober 23-án. F

Férfi arczképe.

~~E vázlat, mely Gustave C~~
~~Szinyey Merse Pál festő művészt~~
felemelt jobb kezében cigarettá
penyének alját fogja. Fején a C
der van; rövid haja, szemöldöke
nek gallérja lehajtott; csokorr
mellénye magas és kabátja feket

Vászon, méretei 139.5:102 c
Szinyey Merse Pál ajándéka
~~Kereto nincsen.~~ A kép kelet
azon hatás alatt készitette, me
nemzetközi kiállitáson a Piloty
A kép a festő párisi utja miatt
mély benyomást tett a fiatal fe
kezését tulajdonképen ettől kez

904: IV. 29.

Aj: Szinyei Merse P.

Ritter Ignác

Műcsarnok épitett Bpest

1907-8. téli kiáll. 439 447,
463, 468, 469; 471, 476

~~1878. Lotz Károly:~~

f) A Philologia.

Két egymásra tett ~~két~~ kön
kissé lefelé tekint és a kezéb
mutat. Simára lefésült haját k
burkolózott és lábainál iratte

Szénrajz, méretei 267: 143
Az egyetemi könyvtár éjsz
Az 1898: XI. 14-diki előt
sz. leirat alapján vétetett (3
22-én (18/99). Az elszámolást 1
900) Jegyzékbe foglaltatott 190

(267 × 143)

90 vi. v. 6.

1898

Ritter Ignác, épitész M.D.K.

Fejér Lajossal közösen készitett terve második dijat nyert az ungvári orth. zsidó templom pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.
febr. 26. sz. 4. old.

M.D.K.

Ritter [Ignác], Epesti épitész

és Fejér [Lajos] „eszkörlik" a befejezéséhez közeledő hapasvári uj ref. templom épitését.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

aug. 14. sz. 10. old.

M.D.K.

Ritter Ignác, épitész

Fejér Lajossal közös terve első dijat nyert a siklósi izr. templom pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

jun. 12. sz. 13 old.

Ritter Ignác M.D.K.

Epesti építész
Fejér Lajossal hőrösen
készíti az ungvári városi
sicukáz kiviteli terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII.évf.

jul. 17. sz. 10. old.

Ritter Ignác, építész M.D.K.

Fejér Lajóssal közösen nyert megbízást a pöstyéni bazár helyén építendő új üzlet- és bérház tervezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

ort. 16. sz. 10. old.

M.D.K.

Ritter Ignác, építész

Fejér Lajossal körös terve 400 K-ás második díjat nyert a pancsovai izr. templom pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

máj. 29. sz. 11. old.

MDK

Ritter Ignác és Fejér Lajos

Kaposvári nemzeti kaszinó, rajz

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat.
49.l.

MDK

Ritter Ignác és Fejér Lajos.

Ungvári színház, rajz

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 5.l.

Ritter Ignác MDK

Szikszói zsinagóga, rajz

Az Athenaeum pécsi kiállitási pavillonja I-II.
rajz

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Ritter Ignác MDK

Ungvári szinház,rajz

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

M.D.K.

Ritter Ignác, építés

és Fejér Lajos körös tervei szerint épült nagyszöllösi ujzsidó templomot átadták rendeltetéséner. Ugyancsak az ő terveik szerint építik át az ungvári ev. ref. templomot.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

nov. 29. sz. 6. old.

MDK

Ritter Ignác és Fehér Lajos

Korytnicai villa, rajz

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 51.l.

MDK

Ritter Ignác és Fejér Lajos

Ungvári szinház, rajz

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 52.l.

M.D.K.

Ritter Ignác és Fehér Lajos, építészek,

körös terve az öt egyenlően díjazott legjobb között volt a kiskunfelegyházai székház pályázatán. Az öt terv készítőit ujabb, szűkebb körű pályázatra szólitottár fel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

ápr. 6. sz. 7 old.

M.D.K.

Ritter Ignác, építés

és Fejér Lajos nyertek megbízást az ungvári ev. ref. templom gyökeres restaurálására, román stílusban való megujítására és a mellette felépítendő paplak megterverésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

márc. 1. sz. 9. old.

Ritter Ignác Bp.-i épitész. MDK

Fejér Lajos épitésszel közösen a II. 400.- koronás dijat nyerte a pancsovai izr. templom tervpályázatán.

Pályázatok tervkészitésre.
Vállalkozók Közlönye. Bpest. 1907 máj. 29. 566.l.

MDK

Ritter, bp.-i épitész

Fejér, bp.-i épitésszel közösen tervezett, és az elsö dijat ök kapták, megosztva Bloch A. bp.-i épitésszel.
Jeligék: Bez Hakneszesz és Misrach II.

A szikszói izr. templom tervpályázata.
Vállalkozók Közlönye. Bp. 1907.jun.12. 6.l.

Ritter MDK

Continental szálloda kávéháza, I-II. vizf.

Nagyszőllősi izraelita templom, rajz

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

MDK

Ritter Ignác és Fejér Lajos

Szikszói zsinagóga, rajz.

Az Athanaeum pécsi kiáll. pavillonja, rajz

" " " " " "

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 51.l.

Ritter és Fejér, bpesti építészek M.D.K.

terve nyomán épül fel az nagvári szinkör.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

márc. 23. sz. 8 old.

~~Fejér Lajos~~

Ritter Ignác

Vállalkozók Közlönye

1906. aug. 8.

(A munkácsi járdolgozat.)

R i t t e r I g n a c építész

M Ű V É S Z E T
I. évf. 1902.
225.
"Pályázatok"

Ritter Ignác, épitész

Müvészet, III., 1904. 130.

Kitüntetések.

MDK

Fejér Lajos és Ritter Ignác, építészek

A Magy. Építőművészet szaklap Tervpályázati rovatának szerkesztő KK alapitói.

Magyar Építőművészet. 1910. 6.sz. 1- 6.l.

MDK

Ritter Ignás és Fehér Lajos

Az ungvári ort. izr. hitk. által hirdetett templom-terv pályázaton 500 koronás II. dijat nyertek

Művészet 1902. 225.l.

MDK

Ritter Ignác, 1899

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1931. jun. 1. 89.l.

Ritter József

budai fametsző (?)

(Holzgraveur,
Modelstecher)

Schams Ofen

384. l.

Ritter István

autoszervező

1914–20.

Éimisk 1930. 87. l.

Hadjárat:

A tirlemonti ütközet

Az előtérben sz

~~[illegible]~~ ellenséggel. A f

Kissé hátrább a vesz

ben igen élénk a csat

„Combat donné p

de Pandoures et

Moliere, & Roya

rent obligez

Juillet 1746.

s legalól: „A. Benoist

Rue St Severi

Réimetszet, méretei a v

509

Ritter János

nobrász

1803. Pesten.

Adr. 1803

140 l.

Ferenczi Zoltán VI. 310

4963/1907 sz

Muzeumok és Könyvtárak

Országos

Felügyelőségének

Budapest

Ritter

R. 2. *János*, szobrász. A XIX. sz. elején Pesten működött.

Sz. gy. II. 370/

S A. VASNAGYKERESKEDŐK.

0.II.8. 930.II.9.

ÉS TELJESITÉSE ÉS INTÉZVÉNYEZÉS.

l Magyar Banknak átadtuk bemutatásra.
inden fennakadás nélkül sikerül beváltani

leg megbiztuk Macher és Roszner szállitmá
n

ut az Önök cimére vasuton elszállitsanak.

Ritter János

nobrán XIX. elége
Post

A. Mübarát

1921. 188. l

Röttig Gusztáv és fia könyvnyomdája

IX. 179.

Ritter János.

A Nemzeti Képcsarnok képet vásárol a müvésztől 1851-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Ritter János (Richter Dávid)

„II. Rákóczi ferenc mellszége"
Neusz. kerczsarnokban
„II. Rákóczi F. felesége, Sarolta A. hgnő"
u. ott.

Fejős J.: A Neusz. Kerczsarnok alapító Egy. története
Művészettörténeti Értesítő 1957 VI évf. 1. n.

43. l.

Ritter János

festő

1.

Máltai 1862

16-l.

Nagrand

19.

gos Bizottsága.

advány	száma:	191
	kelte:	191
	beérkezése:	191

ékletek száma:

ridő:

rat száma: 35/919

rat száma: 106/919

. 1919 { márc. 18 Nagrand ár szemléjére /: 63077 - 1919 :/ számot kapott

Miniszterium!

Már bizottságunknak az 1910. [illegible] költségvetésbe felveendő

MDK

Ritter János szobrász

1803. Pesten lakik

Marczevicz E: A pesti Rerenciek terének kutpályázata. Bp. 1931. 13. l.

M. D. R.

RITTER János szobrász faragó

XVIII. századvégén Pest-Budán

szerepel

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 262. l.

Ritter János

ötvös 1648–1654

László

Mich. Pozs. 118

Muz. és Kvt. Ert.

Ritter Jenos, pozsonyi ötvös V. 118, 119.

Ritter Jenő

Ritter Kristóf

holičsi Eramikus

l. Sikmagyarom

60-1.

, további 74.000
megfelelő részletek-
utalását kérelmez-
ssék.
landó összeg a
di „Huszárvár" épit-
lezésére is fog szol-

8. junius
Mély tisztelettel

Möllerszkvány
bizotts. tag.

M.D.K.

Ritter Kristóf, rézműves

– 1725-ben szerepel az egri adóösszeírásban, majd 1727-ben mint vagyonoltalmat emlitik. 1730-ban saját házában lakik. Neve Egerben 1734-ig fordul elő.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 391. old.

RITTER Kristóf rézmüves. Az egri összeirásokban 1725-ben tünik fel, majd 1727-ben mint vagyontalant emlitik. 1730-ban a város IV. negyedének 4. fertályában saját házában lakik. Egerben 1734-ig szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Dr. Ritter M.

GANZ gyári mérnök

A II. Világháboru alatt lerombolt hidak ujjáépitésében szerzett érdemeket.

79.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Ritter Margit, rajztanár

oklevelét 1907-ben nyerte.

Rajztanárok nyilvántartása. Ki tud róla?
Rakzoktatás. Fel.szerk.:Bán Tibor. 1941 jan.15.
II./XLIII./ évf. 1. sz.

Ritter Margit, Birknerné

---

iparmuvajzno
l. 1923. Bpest
Szív u. 54
a Kéve muvesztagja

187

Landseer Edwin? Landseer rajza után.

Hegyi patak (The mountain torrent)

Rk.

96 x 148 mm

K. 20.—

Ritter Margit

1902/3 II. – 1906/7

Ferkápzomfoiskávk

127. l.

MDK

Ritter Mór dr. és Hajós Alfréd

az óbudai /Árpád-/ hídra 1929-ben kiírt pályázaton pályamunkájukat megvásárolták

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hídépítés története. Bp. 1960. 70.l.

MDK

Ritter Mór,

a zsüri 16o pályamü közül kilenccel foglalkozott érdemlegesen. Pályamüve 3oo pengös jutalmat kapott.

Terv
pályázat.- Döntés a Kálvin-tér rendezése ügyében.
Vállalkozók Lapja. 1933 nov.16. 7.old.

MDK

Ritter Mór dr. okl.mérnök

Az óbudai Dunahid tervp.-on 12.000 pengős megvásárlással dijazott "Szent Margit" jeligéjű terv szerzői Ritter Mór dr. okl.mérnök és Hajós Alfréd okl. épitészmérnök.

Cikk: Döntöttek az óbudai Dunahid tervp.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1931.febr.15. 31.lap

MDK

Ritter Mór dr. okl. mérnök és Hajós Alfréd
okl. épitészmérnök

pályamunkájukat az alábbi pályázaton
12.ooo pengőért megvásárolták

Döntöttek az óbudai Dunahid tervpályázatáról. Épitő Ipar - Épitő Müvészet. 1931. febr. 15. 31.l.

Dr. Ritter Mór MDK

A Boráros téri /Petőfi-/híd építésére kiírt pályázaton /1929-30/ megvették:
Folly Róbert, valamint
Feke József, Frigyes Sándor és Kerrich Béla,
továbbá Dr. Ritter Mór és Hajós Alfréd tervét.

70.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidéptés története. Bp. 1960.

Dr. Ritter Mór

MDK

A Ganz-Danubiusgyár hidosztályának vezetője. Bergen norvég város tervpályázatán eredményesen vett részt.

64.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Dr. Ritter Mór

MDK

Az óbudai /Árpád-/ hidra 1929-ben kiirt pályázaton megvették e terveket:
1. Kiss Jenő, Sávoly Pál és Dr. Lux Kálmán.
2. Dr. Ritter Mór és Hajós Alfréd.
3. Beke József, Frigyes Sándor és Beutum János tervét.

70.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK

dr. Ritter Mór, [építész],

90 éves.

–: Kilencvenedves mérnökök köszöntése

8

Népszabadság. Bp. 1968. máj. 26.

Paulo Ritter

lakatosmester 1767-ben Miskolcon tevékenykedett.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest 1970

3428

Ritter von
Hechengarten, Peter
1811–1856.

lásd
Hu Pr magyarém
47. l. 49. l.
97 l.

Életrajz, egy mű.

mann később Párizsba került, a hetvenes évek javarészét ott töltötte s egyedül Munkácsyhoz volt bejáratos, ki jóindulattal támogatta. Midőn 1875-ben hollandiai tanulmányútra indult, Izraëls hatása alá került s művészete attól fogva másfelé fejlődött, hogy végül a francia impresszionizmus formanyelvének elsajátításával a régen szomjúhozott sikerhez vezessen. Liebermann lelki portréjához hozzátartozik az is, hogy ahol lehetett, ócsárolta hajdani mesterét, megtagadva vele minden összeköttetést, titkolva hogy egyáltalán valaha hatása alatt állott. Részben ennek tulajdonítható, hogy az amúgyis impresszionista-lázba esett német műkritika Munkácsy szerepét lekicsinyelte, festői képességeit kétségbe vonta. Csak a legutóbbi idők hoztak némi változást s maga Liebermann is, dicsőségének zenitjére érkezve, magát biztonságban

Ritter v. Hechengarten, Peter

Gyulafehérvár 1811–1856.

Szerb HuPrmagyérem

97. l.

Szül. 1778, Beésben tanult, 1806-tól Körmöcbányán, 1811-tól Gyulafehérvárt a peüzverdében dolgozott. u.o. halt meg 1856 ben.

Müve: Gyulafehérvár 1849 iki ostromának emlékérme.

Sirbelet, népvándorláskori II. 204

Bodrási Ferenc I.

1650 - czélmester
1651 - "
1655 - "
1659 - "
1660 - "
1662 - "
~~1666~~ "
1670 -
1673 -
1674 -
1675 -
1676 -

1648 - dékán
1658 - bun convocatusi bírá

1642 - 1676.

Ritter

R. v. *Hechengarten*, 3. *Peter*, érem-vésző, * 1778, † Gyulafehérvár 1856. 1806-tól Körmöcbányán, 1811-től Gyulafehérvárt a pénzverdében dolgozott. Önálló műve: Gyulafehérvár 1849. ostromának emlékérme.

E. gy. II. 370 l

F O S Z T Ó É S T Á

Budapest, VI., Szondi u. 20.

BARCSAI ÉS TÁRSA, Uraknak,

SZOLNOK.

93

CSEKK ELISMERÉSE, MEGRENDEL

A küldött csekket az Ango
Reméljük, hogy most már m

Jelen sorainkkal egyidejü
nyozó céget, hogy összese

M.D.K.

Ritter Sándor, keramikus

1804. szept végén érkezett Holicsra. 1805 ápr. 20-án Pápára megy a keménycserépgyárba. "fabricator". Az öreg Windschügel fiának, Antonnak sógora lett. 224.o.

Mihalik Sándor: Dunántúli keramikus családok. 221.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

RITTER Sándor

1851

173. szept. 29. Ritter Sándor úr beadja jegyzékét a pesti műegylet ingóságainak, mellyeket letétképen a museumba adott

Művtört Ért. 1990 1-2 130

raisons économiques.

Donc, tenant co
où tout est plus ou moins i
anticommuniste/, je me perm
depuis que je suis membre d
justifient une prise de pos
concernant l'avenir prochai

Tout cela sembl
des connaissances des condi
chère Léone, que je tente à

Bien amicalemen

MDK

Ritter Sebestyén kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

"Ritter von Held, akv.festö.

1820-as, 30-as években átutazó müvészek sem ritkák Pesten.

1836-ban érkezik, Pestre. Elfogad arckép megrendeléseket próbaképek láthatók Tömöla mükereskedésében.

Ltab. IV.

Ritter Zsigmond

vzr, 1832 - ben 18éves

Porsonyból.

láid

Fleischer Bécs

79. l.

Budapest VI. 225.

M.D.K.

Rittermayr János, kőműves segéd

1752-ben Valner egri kőműves mester legényeként dolgozik, majd Egerből Becsbe távozik.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 391. old.

RITTIG I. írás

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
118. lap

Pozsony 1751.

Rittinger Aurél, főfelügy.

Folyosó a parádi Károlyi-kastélyban

Templomajtó

Bolgár katona

IV. Képzőművészeti, fotóművészeti, kézügyességi és bélyegkiállitás. Bp. 1936. december. 12 l.

218. kép. *Rákóczi*

Rittinger Aurél, főfelügy.
Női fej
Női fej
Dolce far minte
Üvegfuvók,
Elevátor
Bélyeggyüjteményéből
Leszálló köd
Gerebenezők

IV. Képzőművészeti, fotóművészeti, kézügyességi és bélyegkiállitás. Bp. 1936. december. 12 l.

216. kép. *Kétoszlopos Jordesz, 1700 körül.*

RITTINGER, Joseph, pozsonyi ausztalos

J. R., Tischler, 6 hetes fia meghalt. (1848, II. kötet, 919 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

RITTINGER, Joseph, pozsonyi asztalos

J.R., Tischler,
6 hetes fia megh. [1848,II.köt.919 l.]

Pr.Z.

M. D. U

RITTMEISTER Ferenc kárpitos

A császár-fürdő újjáépítésénél dolgozott (1841-

Tervező: Hild József

Építőmester: Zillerbarkl M.

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 211. e

Empty

Ritti János

1860–64 a pesti
József-fiárvaházban
nevelkedett.
Szobrász mesterségre
adatott

Schmall fiárvahár

108. l.

rint dolgozza fel műemlékeinket és műkincseinket.
nűemlékeknek szántunk, ebből is megjelent két kötet,
tervünk a közönség és a nép széles rétegeinek szánt
'eggel, több képpel. Elsőrendű feladatunknak tekint-
nk megismerésére, megértésére és szeretetére.
)m — melynek első kötetét most adjuk közre —
ékeink törzskönyve, minden munkánk, kiadványunk
ellett műemlékvédelmi és közigazgatási szempontból
Az I. kötetet számos más fogja követni. A sokszáza-
radt annyi emlékünk, hogy lajstromunk több kötetet
újtés lehetőségei szabják meg. Méltán kezdhetjük
ülőhelye, az Árpádok-korabeli székváros, a mostani
nlékekben az országban a leggazdagabb.
z az I. kötete a Keresztény Múzeumot, a Régészeti
árt és könyvtárt öleli fel. A kötet érdekét és értékét
tjük, hogy a Keresztény Múzeum az ország leg-
:stár világviszonylatban is az elsők közé tartozik,
tekintve, a vidékiek közt a második, a miniaturás
ielyen áll.
ető teljességre és tudományos hitelre törekszik.
eges adatokat, a mester vagy iskola megjelölését,
nikát, méretet pontosan közli. A teljességet a jelen-

Rittig József, Kőművessegéd,
† Poszony, 1792.

Pressburger Zeitung
1792., 14. Se.

Pozsony. Rittig József, könnyvnyomdász,
† 1792.

Pressburger Zeitung.

1792., 14. sz.

RITTNER, Joseph épitén, őrnagy

Porsoy, hadtestparancsnokság (Tormáypalota)
1911–1912

Szőnyi 1996 94. és 93. ill

Rittner József
szárados

1909. karácsonyi kiáll. Pozsonyi Képzőművészeti Egyesület.
Játszás közben, olyf.
Fácánok, vzf.
A kis admirális, olyf.
Érdekes regény, olyf.
Csendélet, olyf.
Tanulmayfej, olyf.
Dinnyék, olyf.
1910. évi kiáll. u. o.
Az irgalmasok temploma vzf. 100 k.
Előőrsön, vzf. 300 k.
Végre valahára, kréta 60 k
Pozsonyi városház, vzf. 800 k
Önarckép, olyf.

Károly

Vaszon

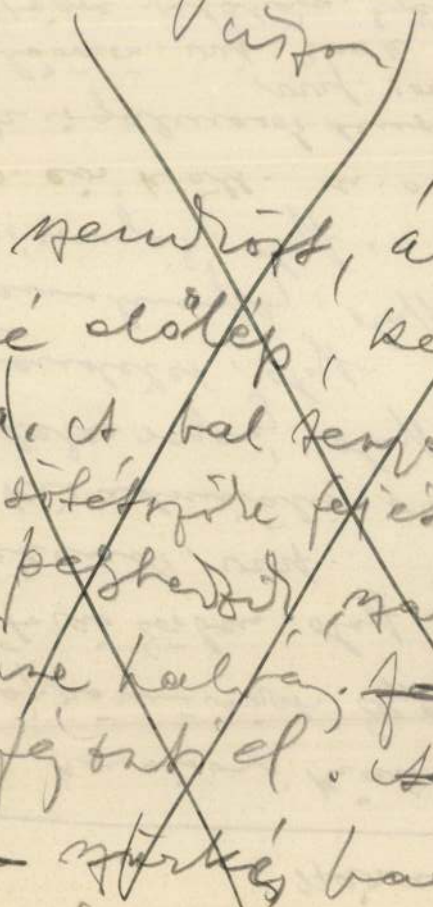

lak szemközt, álló
l kissé előlép, két karja
nyitva. A bal tenyér szem-
volt sötétszőke fejét kissé
alig pelyhedzik, szakálra
testszíne halvány. ~~[illegible]~~
át fejtetőtől. ~~A [illegible]~~
~~[illegible]~~ szürkés barnás
r sötétzöldgyep és

Rittwager D./Daniel/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Wroclaw:
Rittwager D." 129.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.1967,Győr.- A Győri
Múz.Évkönyve

Rittwager,? Daniel,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegé-
nyek jegyzéke:"Rittwager,? Daniel,"roclaw,1694.II.21."
119.old. 17.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967.
A Győri Múz.Évkönyve

Daniel Rittwager, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, October 1692 Jahr utan: "Anno 1694 den 21 february. Fremd gesessen Daniel Rittwager von breslau." 109. old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9.- Xantus János Múz. Győr, 1967.- A Győri Múz. Évkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

RITZ (Rietz) Simon festö

1748 Porsoy

Ars 1998 244

353. N. 62-es oklevél alapján
354. P. 125.
355. P. 125.
356. P. 1216. 27. cs. capsa 62. N. 1.
357. P. 1216. 23. cs. capsa 60. N. 325. p. 94. mind a mai napig, a ma á
358. P. 1216. 25. cs. capsa 61. N. 156. 1813-ban Anderszek János tanú előtt a patika ügyében, mely ellen tiltakoznak az irgalmasok, misze guk. Anderszek szerint az irgalmasok idejötte [1756]előtt már hat József a Soós família házában [N. 197. Ispitály utca.] Heller megha te el, majd azután Venczel József, végül Andreszek Jánosé lett az patikát. A Soós házból átköltözött a Hosszú utcába, abba a házba előtte pedig a pálosoké volt [N. 60.], de végig földesúri funduskér zött a városháza alá. Most előregedvén eladta patikáját a pápai Bi hárd pápai szappanos fiának.
359. P. 125.
360. P. 125.
361. N. 66-os oklevél alapján
362. P. 1216. 27. cs. capsa 62. N. 1.
363. P. 1216. 21. cs. capsa 60. N. 39. p. 54-57.
364. P. 1216. 23. cs. capsa 60. N. 330. p. 8.
365. P. 125.
366. P. 125.

Ritz Simon

Graveurscholar, Schwager des Münzgraveurs Max König in Kremnitz, entstammte einer alten Kremnitzer Familie. 1754. wird zum Graveurscholaren ernannt.

Katmünzen IV. 1321. 1.

Eolithok IV. 215.

MDK

Ritzel Márton zománcgyári iparostanuló

Pécsi és bonyhádi Képzőm. Szabadiskolák kiáll. /66/. Pécs. 1950. máj.

Ritzner

ferencrendi épitéz

XVIII. 7

l

Schoen Budaci Óbuda

3. l.

Budapest IV. 251

Riusz György

Kaposvár

MKSz 1947

RIVA ÁDÁM, csapó

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két iratot a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784 ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 262.old 263.old
/ 1, 2./ V. csapo. 265.old

U.VARGY MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

RIVA, Karl Löfarugó

1655 Nagynoulut

An 1997/1-3. 232.

Mihály kápolna helyén. A XVIII. századbar
átalakították s újból boltozták. Apszisából csak a
maradt meg három részre osztott ablakában halhól
művekkel. A másik északi apszisfalat lebontották
az északi hajó meghosszabbított oldalfalához fűzté
két egész s két falból kiugró féloszlop választja
gyűrűs oszlopfejek. Az oszlopoknak az
nyolczszögletes félhasáb alakú gerinczhordozók
szintén gyűrűs fejjel. A főhajóban czikkelyes dong
a déli hajóban két és fél álkeresztbolt. utóbbi
halhólyagos csúcsíves ablak töri át; a főhajó n
járomíves nyílású, bélletében oszlopok s egymás m
tagolják, ormának ívmezőjében az 1458 évszámot
vésték be.

Riva József

miniárás

1880-81.

Címek 1930.87.l.

Viselet:

Gallicziai uhlanus

Az elötérbe
(félen tartja), miala
zoát ~~[illegible]~~ akasztot
siögletes (tetejü sapka zoin
aljakkal, szük nad
balza cserjékkel. Feli

A HULAN

Two Squadrons of
employed by the
during the Ca

s legalól: Pub^d Jul
don & Chr. de Mé

~~[illegible]~~ Aquatinto, méretei

509

M.D.K.

Riva József épitész
szül.1864-ben

A Budapesti Mérnöki Kamara 1925.évi febr.hó 13-an tartott ülésén tagjai soraba felvette.

Cikk: Hirdetés tagfelvételről.

A Magyar Mérnök- és Epitész-Egylet Közlönye LIX.k.7-8.sz.44.o.

MDK

Riva József, sz. 1896. pkl.épitészm.

MMÉE Közl. 1927. dec. 4. 3o4. l.
Hirdetés tagfelvételről.

MDK

Riva József

építészmérnök

MMÉE Közl. 1928. jan. 8. 12. l.

A Kamara uj tagjai

Riva József
építész

Szül: Budapest 1896
Oklevelet nyert 1923

Műegyetem VII. c.

T.5574.

a Keisers leger, az előtérben
a van, a Turcken leger van,
n, Dotis és Gran épületei tün-

estung Raab, Wie, die Von den
ntlich den 19. Septemb.94. Erobert
rzeichnet geschichten so mit Zif-
erklert Wurden.

29.1 cm.

-95

MDK

Riva József, 1923

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Építő Ipar - Építő Művészet 1931. jun. 1. 89.l.

Riva József
épitész

Okányi Imre részére
Retek u. 3.

~~8~~ két emeletes ház

Épitő Ipar. 1913. 279. l.
(Magánépitési engedélyek.)

a két esetben a megadott felület határozta meg
vész munkáját. A predella keskeny téglaalakja,
tott, részletező ábrázolásra késztette a művés
viszont a kódex D betűjének kerekded belsejébe
kompozíciót festett. Ha az Utolsó Ítélet pre
és a miniatúra olyannyira más is, a budapesti
díszítései és Giovanni di Paolo számos táblaképe
letekben feltűnő egyezéseket mutat. „Giova
Paolo — írja Luigi Dami — azok közé tartozot
mindent kicsiben láttak. Valójában miniatú
volt, amennyiben ez a minősége művészetének
gét foglalja magában. Predellái, könyvtáblái, c
stb. majdnem mindig kecsesek, gyakran igen
tősek, vagy épp bájosak."[7] Természetes, hogy a
pesti miniatúrák elsősorban nem a nagy tábla
kel, hanem Giovanni di Paolo kisméretű képec
mutatnak rokonságot. Így például a budapesti
fonále álló Madonnája és a növényi díszítés közé
tett két nagyszárnyú angyal közel áll a Ven
ismertetett, Assuntát ábrázoló római kis tábl
Madonnájához és szárnyas angyalaihoz, mint a
méretű ascianoi Assuntához. A budapesti nagysz
angyalok bájos profiljának nem egy változatával
kozunk a római anconettán. De érdemes egyb
a budapesti Stigmatizációt Giovanni di Paolón
azonos tárgyú fabrianoi korai képével, melyet Co
ismertetett.[9] A két ábrázoláson mutatkoznak
eltérések: így a fabrianoi képecskén Frate Leone

MDK

Riva József műépítész

tervezte a VI. ker. Frangepán utca 4. sz. alatti háromemeletes, bérházat. A lakásokat 1911. augusztus 1-től adta bérbe a főváros.

Dr. Sidó Zoltán: Budapest főváros lakásügyi intézményei. V. Városi Szemle, Bp. 1912. évf. 723. l.

MDK

Riva József műépitész

Több műépitésszel készitette a székesfőváros kislakás-épitkezések terveit.

Liber Középitk. 24.lap

Riva József

építész

Kabdebó Zs.

4. l. 17. t. 64. l.

julius hó 18-án 177 szám alatt

laltakat a számvevőség tudomásu

Erről a tek. E

hogy a kibocsátott észrevételek

Budapest, 1933

M. D. K.

RÍVA József építész

Ferenc József - rakp. 24. sz. alatti ház

Kép

Budapester Neubauten, Wien Schroll 1903

53-54 r.

53-54.

Rivalta Elek

Vobrán

Lásd

Wurzbach

XXVI. K. 202. l.

Rivasz László

M.N.K.

Nagycenki volt Széchenyi -kastély helyreállitása

Társtervező: Belovári János , 1961

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 241.l.

MDK

Riveira, Diego di, festő

Orozco, mexicói művén a fenti mestervel volon művénetében.

Horváth Béla: Basilides Sándor, Csébi ~~xxxxxxh~~ Pogány István stb. gyüjteményes kiállitása.
Bp. 1935.

3.1

Pietro Rivetti

festette a pesti pólos szerzetesház
könyvértesmének freskóit. 49. sz. repro-
dukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

971

RIVETTI, Pietro festő

Csákvár, E. - kastely - szinhár felszerelés 1795

Sisa = MÉrt. 1997/1-2. 6, 24.[39]

RIVETTI, Pietro festő

1795-96 között részt vett a csákvári park egyes részeinek v. építményeinek kialakításában

MÉrt 1997/3-4. 150. skk.

s 8-ára készült el. Bejárata közvetlenül a
zténység négy latin teológusát gyakran
l együtt, mint az igaz hit szószólóit. A
ülő szobrát helyezték el: Szent Ambrust
ambbal, Szent Jeromost a koponyával és

Rivetti, Piero

FARBAKY Péter: Pálos könyvtár vagy nemzeti könyvtár?
= MNG Évkönyve 1991 (1991) 237 - 244.p. ill. G.

Bp., V. Eötvös Loránd u. 5/7. Hittudományi Akadémia
pesti pálos kolostor

Rivetti, Piero festő

1940

Instituts für Österreichische
ng. Innsbruck 1880-1928; Graz 1948-

e. Bp. 1876-

ári Értesitő. Budapest 1907-1919

48-1949

Építész Egylet Közlönye
897; 1900-1918; 1920; 1920-1944

Építész Egylet /heti/ Értesitője

rténeti Munkaközösség Évkönyve

Festészet, falkép
A Központi Papnevelő könyvtártermének mennyezetfestménye, Rivetti Péter

Művészet, II., 1903. 343.

n. A Központi Papnevelő könyvtártermének mennyezetfestménye

Rivetti Péter, festő

Művészet, II., 1903. 343.

n. A Központi Papnevelő könyvtárterméne k
mennyezetfestménye

Rivetti Péter

---

veronai olasz festő fegyencz-
volt a Hamosújvári
várban ujította meg
a Hamosújvári sz. Ferencz
rendiek templomának
fő oltárképét 1827 ben.
A kiadást Korbuly Simon
és Albert, Belcsug Gergely
és Nagybörgyi Karácsony
fedezték.
Ez oltárkép alkantarai
Ht Péter ábrázolta.

Szongott 1893. 82. l

Riwetti Péter

festi

1803. Pesten

Adr. 1803. 168. l.

~~Brovz kindusahegy VI. 126.~~

Belépés a muzeumok és
könyvtárak országos szövetségébe.

Rivetti Péter

Szamosujvári fegyház
gyorgatós ápának ismi
adatokérty.

festő szül 1774. Filosban (Olasz-
ország) megh. 1827 IX. 27.
a szamosujvári fegyházban
1803. Pesten az egyhori pálos
kolostor (ma központi papne-
~~1819 [illegible]~~ vető) kompszár-
bermanek mennyezet freskojat
festette. 1819 Nagyszebenben
bankóhamisításért elfogták – s
~~a szamosujvári~~ Kolozsvárt 10 évi bőrtönre
ítéltek, ~~[illegible]~~
1822. a szamosujvári fegyház
– hol bunfetés et töltötte –
~~kapul nagyanak falára~~ 6 passió
képet festett.

MDK

Rivetti Pietro

freskója

a Hittudományi Eg/ Akadémia könyvtártermének mennyezetén / Eötvös L. u. 7. /

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.

102.l.

Riveth Péter

Múvészet 1903. 343

Feszty Árpád: Jeruzsálem fel
52 (974), 4142 (834). — Krisztus Tes
Tése 156 (612), 2338 (340).

Rivetti Péter

Lód

Művészet 1903.

343. l.

Rivetti

1.

LykaMágyműI800-50
286,506.1.

Rivelli

Lab I. 136.

IV. 113, 114

MDK

Rivetti Péter, festőm.

festette a volt pálosékolostor Széchenyi-könyvtára termének mennezetére Magyarország s a szent koronához tartozó országok címereit. 1803-ban még élt, de már aligha mülödött.

Ltáb IV.114.1.

Rivetty Péter

festő

lásd

Kádár Szol Dob

VI. 246. l.

a Magy. Tud. Akadémia ülésén October 10-én
1870-ben tárgyalta ——

1.—42. l.

Székesfejérvár
Özv. Seémmer Pálné
1870.

Rivetti Péter

László

Fraknói Szech.

257. l.) 383. l.

(Köppel)

M.D.K.

Pietro Rivetti,olasz festő

9 guache-ból álló albumát vették meg.A csákvári Eszterházy kastély parkjáról készült képek a XVIII.sz.vé-
véről. 136.o.
Jelentés a Fejér Megyei Múzeumok 1963-64.évi tevékenységéről.129.o.
Kovács Péter:Képzőművészeti gyűjtemény.136.o.

István Király Múz.Közleményei.Alba Regia.István Király Múz.Évkönyve.VI.-VII.1965-66. Székesfehérvár, 1966,

Rivetti, Pietro

d,

Pálinkás Casagr

9.l.

Rivetti Pietro

(Peter!!)

festö

Gentmüeml

57.1.

Rivetty Péter

festő

falképe a mennyezetem a pálos terem (a papnövelde könyvtár termében)

Klasszicizáló modorban geniuszokat ábrázol. Rivetty körös körül a terem mennyezetének peremén 30 kiváló magyar tudós és író arcképe vésszére medaillonokat is készített az arcképek körül azonban a mai napig egy sem készültel.

Kopp 300 papn

11. l

arról, hajtson a tek. Bizottság a per-

Imre ellen az ügyigazgatóság a kezdet-
kezdése értelmében lépéseket a tek. Bi
nem tesz.-

október hó 6-án.

jogügyi főtanácsos.

Rivelli Pietro

festő

l. Biró Erdmüv

157. l.

LXXI TÁBLA.

LXXI. TÁBLA.

Rivetti Péter

vrod

Voit Pál:

Régi magyar okhonok.

Bp. é. n. 276. l.

MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

R G Y U L A urnak
bizottsága elnökének

BUDAPEST.

lius hó 5-én 502 sz. alatt kelt
ozással, van szerencsém Foerk Ernő
ámláját 75 K. 40 fillérre érvénye-
deni.

Rivetti Péter

l.

Gerecsefalképek

515. h.

Rivetty Péter
fertő

SZAMOSUJVÁR

Fegyintézet kápolnája, freskók Rivetty Pétertől,
1822.

Lechner Jenő: A Magyar Nemzeti Muzeum épülete. Bp. 1927, 6 l.

Rivetti Péter

vod

Lechner Jenő dr.

A Magyar Nemzeti Múzeum épülete 1836—1926.

Bp. 1927. 8-l

Rivetty Péter

festo

A szamosújvár orsz. fegyintézet kápolnájának (Martinuzzi fele épületben) falfestmenyei a Krisztus urunk kínszenvedésének történetét ábrázolják 6 képben, egy rab festette. A karzat fölirata ekkép szól: „L. B. Josinczi József vár inspector tulajdon szorgalmatossága által festette kicsen Isten Innádására rendeltetett Szent Helyet 1822-dik Esztendőben. Festette szerencsétlen Rivetty Péter."

Szongott. 1901. X 25. l

I Kötet

Rivetti Péter

brod

Ráth II. 478

Rivetti Péter

festő

Lásd

Magyar Könyvszemle

1903. 9. l.

10 l.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lélyezem:

k vagy helyettesének
aláírása.

a — Endrényi Imre, Szeged.

Rivetti Péter

gouache képeket festett a csakvári Esterházy kastélyról és kertjéről.

Zádor Anna: The English garden in Hungary. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973. 50. p.

1971

PIETRO RIVIETTI, festő

Olasz vándorfestő. A csákvári Eszterházi park épületeit nem ő és társa tervezhették. A dátumok is ellentmondanak ennek. Ő csak a rajzokat készitette a már kész parkról. De hihető, hogy a kerti ünnepélyek kosztümjeit ő tervezte, amit az ötödik kép is igazolhat. 171. old

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parks von Csákvár im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI,festő

Olasz vándorfestő.1802-3-ban Széchényi Ferenc megbizásából az egykori Széchényi Könyvtár/ma Pesti Központi Szeminárium/ oszlopain Magyarország cimereit festette meg 1500 forintért. 171.old.Itt medaillónképeket is akart festeni,de ez nem került kivitelre. 171.old

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csákvár im 18.Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA.Az István Király Múz.Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVIETTI, festő

Olasz vándorfestő. A csákvári Eszterházy Parkról 9 guach képet készitett. Vérteskozma plébánosa 1799-ben 35 forintot fizetett neki, ami azt jelenti, hogy ekkor még az Eszterházy család szolgálatában állott. 171. old 10. jegyz

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvár im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guacge képet készitett a XVIII.sz.végén.-Olasz vándorfestő.
8.kép. TENTE D'ARMES".Am Ende 1797.170.old.XIX.tábla, alsó kép.-Fekete repr.-Csákvár,Eszterházy-Schloss, 2."TENTE D'ARMES".

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csakvar im 18.Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA.Az István Király Muz.Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvar

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról készitett 9 guache képe /az ötödik talán nem tőle származik/hasonló papiron, hasonló méretben készültek.-Olasz vándor festő volt, a képek a XVIII.sz.végén készültek. 171.old. 13.jegyz

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csákvár im 18.Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA.Az Istvan Király Múz.Evkönyve. I. 1969. Székesfehérvar

PIETRO RIVETTI, festő

Olasz vándorfestő. 1819-ben Nagyszebenben váltóhamisitásért letartóztatták és 10 évi börtönt kapott.
171.old

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Pares von Csákvár im 18. Jahrhundert. 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. x X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
7.kép."Gloriette Chinoise".Am Ende 1794. 170.old.XIX. tábla,felső kép.

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csakvár im 18.Jahrhundert. 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz.Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI.festő

Olasz vándorfestő.A Csákvári Eszterházi parkról készitett guache képe rámutat arra,hogy az 1780-as években a tatai park nem az egyedüli volt Magyarországon, amely az új divatnak,az angol park stilusnak hódolt.
171.old

PÉTER KOVACS: Beiterag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvar im 18.Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA.Az Istvan Kiraly Múz.Évkönyve. X. 1968 1969. Székesfehérvar

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházi parkról készitett első képein "Vue exterieur du jardin anglois"; "Eremitage"/XVI.tábla, még sok barokk elemet tartalmaznak, de a nyárfák és a szomorúfüzek, az új angol stilus legfontosabb fái már a stilusváltásra mutatnak. 171.old

PÉTER KOVACS: Beiterag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvár im 18. Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1968 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházi parkról készitett. A "Pyramide et maison egyptiennes" már teljesen az angol stilust képviseli. A fák természetes alakja, a zöld felületek, az épületek mind ezt bizonyitják./XVII. tábla. l./.
171. old

PÉTER KOVACS: Beiterag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvár im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A Csákvári Eszterházi parkról készitett képeket. Két képének az az érdekessége, hogy a háttérben az akkori falu házai tünnek fel. "Temple d'Apollon"./XVII. tábla 2. kép és "Chântier de bois a l'indienne"./XVIII. tábla 2. kép./. 172. old

PÉTER KOVÁCS: Beiterag zur Geschichte des Esterhazy-Pares von Csákvar im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az Istvan Kiraly Muz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvar

PIETRO RIVETTI, festő

Olasz vándorfestő. A csákvári parkról készitett 9 guache képéről azt hihetnénk, hogy tervek a park készitéséhez, de ezt az ő életrajzi adatai is megcáfolják, bár a levéltári adatok is ezt látszanak bizonyitani. De a kert ábrázolt részletei már 1880 körül állottak, viszont Rivetti 1774-ben született. 172.old .1,2,11,13.jegyz

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csakvar im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. 1. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

Lyka Károly említi, hogy Rivettinek néhány guacg képe fennmaradt, de nem tudja hol vannak. A XVIII. sz.-ban festői tevékenysége nem ismeretes. Az említett képek nem jelentősek. Rivetti 1827-ben halt meg a börtönben. Olasz vándorfsető volt. 171.old.11.-12.jegyz.
1774-ben született az olasz Filosban.

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csakvar im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. I. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 ~~gx~~ guache képet készitett, a XVIII.sz.végén.-Olasz vándorfestő.
9.kép."Petr-Rivetti Delinea.et Pinxit/BATIMENT TURC/BÂTI EN HONNEUR DE MADAME LA COMTESSE/MARIANNE D'ESTERHÁZY LE JOUR DE SON NOM./L'AN 1797.-"170.old. -XX.tábla.

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csakvár im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA.Az István Király Múz.Évkönyve. I. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A CSÁKVÁRI Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
2.kép. EREMITAGE/BTI EN HONNEUR DE MONSIEUR LE COMTE/ D'ESTERHAZY LE JOUR DE SON NOM L'AN 1783./Petrus
170. old. XVI.tábla,alsó kép . Fekete repr.-Csákvár-Eszterházy-Schloss,2:"Eremitage".

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvár im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA.Az István Király Múz.Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
1.kép. DEDIE A MO-LE COMTE JEAN ESTERHÁZY Parson très Serviteur Rivietti/VUE EXTERIEUR DU JARDIN ANGLOIS/ Pierre Rivetti Pinxit et Delinea 170.old.XVI.tábla, felső kép. Fekete repr. Csákvár, Eszterházy-Schloss, l:"Vue exterieur du jardin anglois".

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Paron von Csákvar im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. A. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
3.kép. PYRAMIDE, ET MAISON EGYPTIENNES/BÂTI EN NONNEUR DE M.-LA COMTESSE D'ESTERHÂZY/LE JOUR DE SON NOM L'AN 178?./Petrus Rivietti Delinea=et Pinx. 170.old.
XVII.tábla, felső kép.

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csákvar im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Kiraly Muz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 gx guache képet készitett, a XVIII.sz.végén.-Olasz vándorfestő.
9.kép."Petr-Rivetti Delinea.et Pinxit/BÂTIMENT TURC/BATI EN HONNEUR DE MADAME LA COMTESSE/MARIANNE D'ESTERHÁZY LE JOUR DE SON NOM./L'AN 1797.-"170.old. -XX.tábla.- Fekete repr.-Csákvár, Eszterházy-Schloss, "Bâtiment turc".

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csákvár im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969.
Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy Parkról 9 guache képet készitett.-Olasz vándorfestő.

3.kép."PYRAMIDE,ET MAISON EGYPTIENNES/BATI EN NONNEUR DE M.-LA COMTESSE D'ESTERHÁZY/LE JOUR DE SON NOM L'AN 1783".Petrus Rivetti Delineavet finx.".170.old.XVII. tábla felső kép.Csákvár,Esterházy-Schloss,1:Pyramide et maison egyptiennes"-XXI.tábla.Csákvár,Eszterházy-Schloss, 2.Ausschnitt aus dem Tafel XVII.1.Fekete repr.

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parks von Csákvár im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA.Az István Király Múz.Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy Parkról 9 guache képet készitett.-Olasz vándorfestő.

3.kép."PYRAMIDE,ET MAISON EGYPTIENNES/BATI EN NONNEUR DE M.-LA COMTESSE D'ESTERHÁZY/LE JOUR DE SON NOM L'AN 1783".Petrus Rivetti Delinea-et Pinx.".170.old.XVII. tábla felső kép.Csákvár,Esterházy-Schloss,1:Pyramide et maison egyptiennes"-XXI.tábla.Csákvár,Eszterházy-Schloss,1. Ausschnitt aus dem Tafel XVII.1.Fekete repr.

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csákvár im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA.Az István Király Múz.Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén.Olasz vándorfestő.
5.kép. Unleserliche Untersohrift.Auf der Fassade des auf dem Bilde dargestellten Heiligtums:"OPTIMO SUO CONJUNGI HOC POSUIT/FIDELISSIMA CONJUX MARIA ANNA ESTER HÁZY/DIE 14 JUNY ANNO,MDCCXCII". 170.old.XVIII.tábla, felső kép. FEKETR repr.-Csákvár,Eszterházy-Schloss, 1:"Gartenfest".

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csákvar im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA.Az Istvan Kiraly Múz.Evkönyve. X. 1969. Székesfehérvar

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
6.kép. "CHANTIER DE BOIS A L'INDIENNE". am Ende 1794.
XVIII. tábla, alsó kép. 170. old

[illegible] KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Eszterhazy-[illegible]arcs von Csákvar im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. [illegible]
1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI,festő

A csákvári parkról 9 guache képet készitett/Eszterházy park/,a XVIII.sz.végén.-Olasz vándorfestő.
8,kép. "TENTE D'ARMES".Am Ende 1797.-170.old.XIX.tábla,alsó kép.

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-arcs von Csákvar im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA.Az István Király Múz.Évkönyve. X. XXXXXX 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén.Olasz vándorfestő.
6.kép."CHÂNTIER DE BOIS A L'INDIENNE".am Ende 1794.
XVIII.tábla;alsó kép. 170.old. Fekete repr.-Csákvár, Eszterház--Schloss,2:"Chântier de bois a L'indienne".

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvár im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA.Az István Kiraly Múz.Évkönyve. K. ~~XXXXXX~~
1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
4.kép. TEMPLE D'APOLLON/BÂTI EN HONNEUR DE NOM LE COMTE JEAN/D'ESTERHÁZY LE JOUR DE SON NOM L'AN 1792./PETRUS Rivetti Pinx.et Delinea. 170.old.XVII.tábla, alsó kép.

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvár im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. ~~xxxxxx~~ 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI,festő

A CSÁKVÁRI Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén.Olasz vándorfestő.
2.kép. EREMITAGE/BTI EN HONNEUR DE MONSIEUR LE COMTE/ D'ESTERHAZY LE JOUR DE SON NOM L'AN 1783./Patrua
170. old. XVI.tábla,alsó kép

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csakvar im 18.Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA.Az István Kiraly Múz.Evkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Esterházi parkról készitett. Az 1792-ről datált "Kertiünnepély" kép valószinüleg nem tőle származik. /XVIII. tábla. 1. kép./ Erre utal az olvashatatlan aláirás és a másfajta festéstechnika. 172. old

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvar im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az Istvan Kiraly Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

Olasz vándorfestő. A csákvári Eszterházy parkról készitett 9 guache képe igen fontos dokumentum, mert az egyetlen korabeli rajz a park akkori állapotáról, épitményeiről. 171.old

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvár im 18. Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

Olasz vándorfestő. Nagyszebenben váltóhamisitásért 10 évre elitélték. 1819-ben. A szamosújvári fogházkápolnában hat Passióképet festett és az ottani Ferences templom oltárképét restaurálta. 171.old

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Pares von Csákvar im 18. Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Muz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

Másképen "Pierre Rivetti" v. "Petrus Rivetti", olasz vándorfestő a XIII. sz. végén a csákvári Eszterházi parkról 9 guache képet készített. XVI-XX. táblák. E képek 1964-ben kerültek az István Király Múz-ba. 170. old

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csákvár im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Kiraly Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

Olasz vándorfestő. A csákvári Eszterházy parkról készített 9 guache képe fontos dokumentum korábbi munkásságára vonatkozólag, mivel egyébb tevékenységét csak a 19. század elejétől ismerjük. 172. old

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csákvar im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az Istvan Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

Olasz vándorfestő. A Csákvári Eszterházy parkról készítet-
tett 9 guache képe fontos dokumentum, ez az egyetlen da-
táló értékű dokumentuma az angolparknak. A képek felirat-
tai alapján már 1783-ban állaniok kellett az első kerti
épületeknek. Így egyszerre kezdték épiteni az Eszterhá-
zyak a tatai és a csákvári angolparkot. Ez most már csak
romjaiban látható. 172.old. 2, 3-6. jegyz

PETER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-
Parcs von Csákvár im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969.
Székesfehérvár, 1969.

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy kastély parkjáról képeket készített. Két képén; 1797-ből: "Tente d armes"/XIX. tábla, 2. kép/ és a "Batiment turc"/XX. tábla/, a távolban látható a kis falunak falu templomának tornya. Ekkor még csak egy tornyú volt a temlom, 1818-ban épült fel az újabb magyobb temlom. 172. old. 22. jegyz

PETER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-haros von Csákvár im 18. Jahrhundert 170. old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár, 1969.

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
7.kép."Gloriette Chinoise". Am Ende 1794. 170.old.XIX. tábla, felső kép. Fekete repr.-Csákvár, Eszterházy-Schloss 1:"Gloriette Chinoise".

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csakvar im 18.Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
1.kép. DEDIE A MO-LE COMTE JEAN ESTERHÁZY Parson tres Serviteur Rivietti/VUE EXTERIEUR DU JARDIN ANGLOIS/ Pierre Rivetti Pinxit et Delinea 170.old.XVI.tábla, felső kép.

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csakvar im 18.Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA.Az István Király Múz.évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
5.kép. Unleserliche Untersohrift. Auf der Fassade des auf dem Bilde dargestellten Heiligtums: "OPTIMO SUO CONJUNGI HOC POSUIT/FIDELISSIMA CONJUX MARIA ANNA ESTERHÁZY/DIE 14 JUNY ANNO, MDCCXCII". 170.old. XVIII. tábla, felső kép.

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csakvar im 18. Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári ESzterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén Olasz vándorfestő.
4.kép. TEMPLE D'APOLLON/BÁTI EN HONNEUR DE NOM LE COMTE JEAN/D'ESTERHÁZY LE JOUR DE SON NOM L'AN 1792./PETRUS Rivetti Pinx.et Delinea. 170.old.XVII.tábla, alsó kép. Fekete repr. Csákvár, Eszterházy-Schloss. 2: Temple d'Apollon".

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Paros ván Csákvár im 18.Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

PIETRO RIVETTI, festő

A csákvári Eszterházy parkról 9 guache képet készitett a XVIII.sz.végén. Olasz vándorfestő.
3.kép. PYRAMIDE, ET MAISON EGYPTIENNES/BÂTI EN NONNEUR DE M.-LA COMTESSE D'ESTERHÂZY/LE JOUR DE SON NOM L'AN 178?./Petrus Rivietti Delinea=et Pinx. 170.old.
XVII. tábla, felső kép. Fekete repr. Csákvár, Eszterházy Schloss, 1: Pyramide et maison egyptiennes.

PÉTER KOVÁCS: Beitrag zur Geschichte des Esterházy-Parcs von Csákvár im 18. Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA. Az István Király Múz. Évkönyve. X. 1969. Székesfehérvár

Pietro Rivetti

freskója (1813) az V. Eötvös Lóránd u. 7.
sz. a. „Papnevelő" Intézetben.

Berza László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-
pest 1973. 13351

6121

Riviere

hadi měrnok

l.

Mikalik Miklós bort

48. l.

Patak Jenő

Riwasowszky festő/19.sz./müve a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.X.13.981.old.

Riviere, Jean de la

l.

Hadtört. Közl.
1941. 148. l.

I

Rivière, Jan Francia hadmérnök

A XVIII. sz. első évtizedeiben Magyarország D.-i határvidékén Francia rendszerű védművek emelésével kapcsolatban említve.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

452. old

RIVNYÁK LÁSZLÓ Esték - Mo. 1998. Máj. 22.

BAK-KÉPEK KÖVESDEN. A B.-A.-Z. Megyei Amatőr Képző- és Iparművészeti Egyesület, közismertebb nevén a BAK-stúdió tagjainak alkotásaiból nyílt kiállítás tegnap délután a mezőkövesdi Városi Galériában. A tárlaton láthatjuk többek között Rivnyák László festményeit is.

Wide Pic
PANORAMIC LENS
Focus Free
ország
n. Mindig fókuszban.

Rónyák László

Művei szerepeltek a vasgyári szakkör dolgozóinak a DIMÁVAG ebédlőjében rendezett kiállitásán.

Északmagyarország 1959. aug. 30. 4.1

FRANCISCUS RIZ, lakatosmester

A táblázatban nem szereplő mesterek adatai:

Franciacus Riz lakatosmesterről csak annyit tudunk, hogy 1750.márc.9-én "bemutatván a mesterremeket,a céhszokások szerint bevéteetett a céh tagjai sorába a céh mestereinek egyetértésével". 37.old

F.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

Rizsda Endre

Az 1945 nyarán megalakult Európai iskola tagja lett.

Mándy Stefánia: Az európai iskola és előzményei
1962. Bp. 30.l.

CARL RIWA,füst-faragó

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik ~~18~~ 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ III. füst-faragó. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Rixhl Antal

1875/76

Ferkèpzomfoiskèvk

127.1.

mdk

Ritter Lorenc épületfestő és rézkarcoló.

Kőbányai Kerületi Sörfőző Részvény-Társaság.

Az 6. Sz. K. Grafikai Plakátjai. - Bp. 1961.

69 L

87 Besnyői bucsu
88 Ebéd után
89 Őszi hangulat
90 Fűzfa alatt
91 Fürdés a Rákosban
92 Bucsusok
93 Téli hangulat
94 Kora tavasszal
95 Nyári csend
96 Kazlak között
97 Majális
98 Naplemente
99 Fák alatt
100 Pihenés
101 Hajóhinta
102 Menet a bucsuba
103 Cirkusz, tempera
104 Patak partján ,,
105 Árok tisztitás ,,
106 Zsuzsika
107 Vizet meritő leány, tempera
108 Körhinta ,,

Nemzeti Szalon 1923. jan. 37. csop. kiáll.

Ripszám Henrik

művei a jobb zöldteremben.

Született 1889-ben Német-Boly-on (Baranyában). Tanulmányait az Orsz. Iparművészeti iskolában Ujváry Ignác irányitása alatt 1910-ben végezte. Ezen időtől a háboru kitöréséig sport és művészi tanulmány kirándulások révén végigkalandozta Európa északi országait A Műcsarnok 1911 évi téli jubiláris tárlatától kezdve ugy ottan mint a Nemzeti Szalonban főleg Svéd és Norvégiából származó dolgokat állitott ki. A háboruban az 1915-iki őszi Brussilov offenziva alkalmával orosz fogságba esett. A keleti és a közép Szibériában volt fogolytáborokban és később mint tusz, a hirhedt szibériai tyurmákkal és kényszermunkával is megismerkedett. De ezen nehéz idők alatt sem szünt meg dolgozni és munkáinak javarészét, részben a svéd vöröskereszt segitségével, végre 1922 tavaszán mint csere tusz, sok küzdelemmel hazahozhatta. Most kiállitott munkái a világháboru kitörésétől datálódnak.

109 Munkába menő tuszok, pasztell
110 Burját fej ,,
111 Tatár katona ,,
112 Őrparancsnokunk ,,
113 Kenyérért köpenyt ,,
114 Tisztek kényszermunkán ,,
115 Kalotaszegi leány ,,
116 Tanulmányfej (forradalmi láz) ,,
117 Vizmerő leányok ,,

118 Fafuvarozás, pasztell
119 Hó olvadáskor (Szibéria) olajf.
120 Orosz leányok ,,
121 Orosz temető ,,
122 Pécsi szőlőben ,,
123 Az Ipolypartján ,,
124 Részlet a Halászbástyáról ,,
125 A Dunapartja Dömösnél ,,
126 A stretenski kozák tábor, aquarell
127 Egy kozák falu a Silha partján ,,
128 Részlet a stretenski fogolytáborból ,,
129 Kutépités a táborban ,,
130 Sal ,,
131 Foglyok mezei munkán, compositio
132 Öntöző orosz asszonyok ,,
133 Budoár ,,
134 Hazatérő tusztiszt, ecsetrajz
135 Hadifogoly tisztek a jó időkben, aqu.
136 Vázlatok a táborból, aquarell

Pasztellek

137 Kinaiak
138 Tuszok kényszermunkára menet
139 Piac téren
140 Est a Csulimon
141 Holdas est a táborban
142 Orosz tipus
143 A temető kápolnája
144 Éj a temetőben

forditó

145 Fürdőző hadifoglyok
146 Pihenő komp
147 Hadifogoly tisztek sirja
148 Gyegyuskák
149 Stretenski városrész
150 Leány gyerekkel
151 Nagy és hideg csönd
152 A tábor egy sarka
153 Orosz fej
154 Holt tábor
155 Téli délután a fogolytáborban
156 Kutház a tábor szélén
157 Holdas est
158 Napos délután
159 Holtak tavasza
160 Az áruház előtt
161 A templom téren
162 Orosz zsidó
163 Mongol karaványhajcsárok
164 Zsibvásár
165 Vasárnap I.
166 Vasárnap II.
167 Szibériai városrész

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 DEC 21

Magyar Hirek

Ripszám Henrik szobrászművész

1021

A MAGYAR hírek képes híradója

Többször közöltünk kép
aluljáróját. Képeinken a

Nagy érdeklődést váltott ki a Kulturális Kapcsolatok Intézetében megnyitott kiállít
amelyet Ripszám Henrik szobrászművész, Angliában élő honfitársunk alkotásaiból
rendeztek

a négy idegenbeli mérkőzés után Szolnolejátszott találkozón, amelynek során az isza parti stadionban 1:0-ás vereséget ek Svájc válogatottjára. A láthatóan jaerőnlét mellett ekkor is csupán a küzkarással lehettünk elégedettek. Nem leéletlen, hogy az öt őszi mérkőzés során nge Luxemburgnak lőtt négy gól mellett n Svájc ellen volt eredményes a magyar , de Szolnokon is tizenegyesből esett a s gól. Így azután Deák Ferenc, a felulás utáni időszak kiváló gólkirálya lt lélekkel ajánlhatott fel különdíjat 46 ekordja túlszárnyalójának, manapság repelt, tizen gen. A gyak tásokkal csa igazság, hog emlékezetes bajnoki sele tunk a csehs a klasszis já lehetnének a geket szeretn szervezeti in senek számukra, s így a reformok helyessége végre gólokban is bizonyítást nyerjen — a türelmes szurkolók örömére...

Vad Dezső

r Zoltán vagy Harndrás?... — e két ortember között kellasztani a magyar gyíróknak a szokárácsony előtti „év a" szavazás alkalredményeik, sikerekörben, nyilvánvaMagyar Hírek olvasói jólismertek. Magyar 21 éves tornász a -ban rendezett Euróság után Várnában, ajnokságon is tökéutatta be a nemzetvetségnél „magyarelnevezéssel bejegyengés gyakorlatát: tizedes szünet után lágbajnokságot nyert r torna egyik képvi-

Sportiskola tizennyolcéves nő 400 méteres vegyesúszás.

Magyar Pályaratok
1907. 1. sz.

RIZI SZKOMÁR GÉZA

SZOBRÁSZ □□□ ARAD
ANDRÁSSY-TÉR 8. II. UDVAR.

Készít: gypsz-, kő-, műkő- ::: és márvány-munkákat. :::

FISCHER VILMOS
HATÓSÁGILAG ENGEDELYEZETT VILLAMMŰSZAKI INTÉZET.
MŰMECHANIKAI GÉPGYÁR. Telefon 17—31.
BUDAPEST, AKÁCFA-U. 43.

PASSEPARTOUT KÉSZITŐ NYIRI SÁNDOR
BUDAPEST, VI., PETŐFI-UTCA 16. (Andrássy-út sarok).
Elvállal passepartout, képkeret, épitészeti tervrajzok kasirozását, szemcsézését és szatinirozását.

Rizi Szkomár Géza
szobrász

FEDÉSI VÁLLALATA. Elvállal eternit-pala fedéseket a fővárosban és a vidéken.
pest, VI., Gyár-utca 48. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

„DOLOMENT"

hézagmentes, minden szinben előállítható modern hygienikus asbest-padló.

„DOLOMENT" magyar hézagmentes padlógyár részv.-társaság Budapesten.
Iroda és gyár:
IX., Üllői-út 117. szám.
TELEFON 337.

A

LUXFER-PRIZMÁK

nappali fényt hoznak sötét helyiségekbe. :: Luxfer-prizmaablakok, fénytörő ernyők, kitűnő pince- és tetőfelülvilágítók. **A tűzbiztos Luxfer-elektroüveg meggátolja a tűz terjedését.** Tűzbiztos műüvegezések. **Modern kirakat- és kapuzatszerkezetek vasból,** fémbevonattal. Mindenféle üvegezéssel járó vasszerkezetek.

A vall.és közokt.m.kir.mini
sz.a.kelt és a IX.ker.állam
másolat

Utasitom az állam
a Müemlékek Orsz. Bizottság
az 1916. évi 82.087 számu re
300 K tiszteletdijat folyó é
szántesse meg s e helyett ne
tember hó 1-től - 1916.évi á
havonta utólagosan négyszázh

Rizzardi

Hebrai

Gentmüeml

344. l.

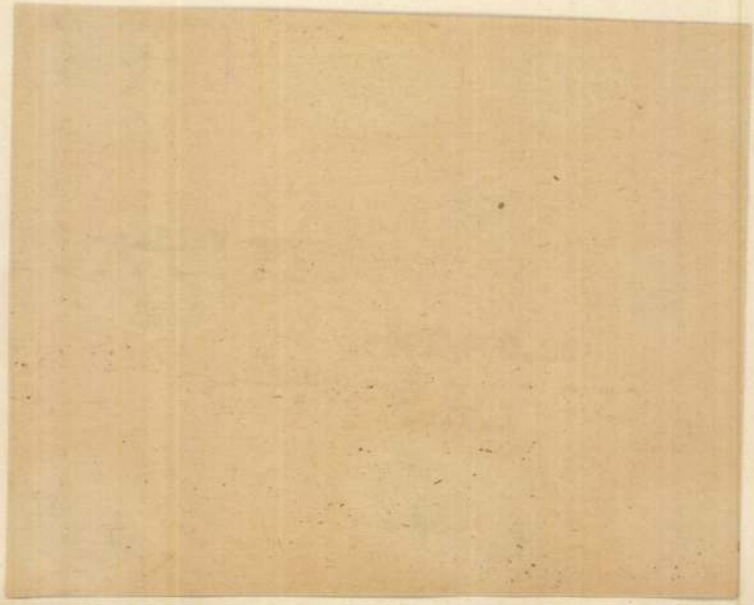

ván a Pegazust, Indiából, a hol [illegible] operája játszott, egyszeriben itthon termett. Csak úgy kínálkozott neki a *Tóth* Kálmán híres Dobó Katicája, a ki tulajdonképen Krisztina volna, hiszen a költői elkeresztelések ellen nincsen semmiféle rendelet.

S éppen azért, *Hamvas* József úr, a ki az opera librettóját készítette és a ki bizonyára tiszteletben tartja a törvényeket, sőt a rendeleteket is, lelkiismereti furdalás nélkül Katicának nevezi a hősnőjét, a ki az egri asszonyok élén követ el különböző vitézi tetteket.

Eszembe sem jut, hogy az opera szövegét a sablónos módon ismertessem. Fölösleges munka volna ez, mindössze annyit jegyzek meg, bár szintén fölösleges, hogy *Hamvas* úr, meglehetősen elrontotta a Tóth Kálmán vígjátékát, s hogy versei szánalomraméltóak.

Farkas Ödön azonban igen tisztességes munkát végzett. Zenéje dallamos és magyaros. Csak éppen bátortalan s így erőtlen. Nem mert nekivágni úgy istenigazában, hanem szerénykedik s a hol azt várjuk, hogy tüdeje teljes erejével fog megszólalni a komponista, ott is suttog. A magyaros formát jellemzően s a mi nagy érdem: változatosan tudja alkalmazni, de jó dolog lett volna, ha felhasználja a kínálkozó alkalmat s e régi magyar zene kincseit, helylyelközzel felhasználja. Invenciója erősebben nyilvánul, mint a *Vezeklőkben*, a hol a sivár libretto agyonverte szegényt, míg itt a magyar levegő, melyet szövegírója sem tudott teljesen kiszivattyúzni, felüdítette, serkentette.

*

Többet talán ne is mondjunk róla. Nem érdemli meg, hogy nagyon megdícsérjük, de igazságtalanok volnánk, ha leszólnók. Becsületes törekvés, egy messze, messze távolban levő cél felé, melyet a ki elér, erősebb mellkasú ember legyen, mint Farkas Ödön. A forrongó magyar stílus nyilatkozik meg általa, a maga tökéletlenségében, de azért kedvességében és rokonszenves voltában is. És a ki — nem tudjuk — 100 vagy 200 év mulva megírja majd az első *igazi* magyar operát, a tiszteletére rendezendő banketten, a mennyiben irodalmi műveltségű leszen az ünnepelt, tisztelet-

Liszt Ferenc arcképe. A nagy zongoraművész legutolsó arcképe. Festette egy szintén olyan nagy, sőt talán még nagyobb művész. Az ember önkéntelen kegyelettel tekint rá. Magyarázatul itt adjuk *Repin* Jefimovics Iliá-nak, a világhírü orosz festőnek az *Uj Idők* szerkesztőségéhez intézett levelét:

Rjepin akad. festő.

Elküldöm önöknek Liszt Ferenc arcképét az egyetlen példányt, a mely nálam akadt. Az arckép közvetlenül Liszt halála után készült a hangverseny után, a melyet nálunk a Nemességi Teremben, 1888-ban Liszt emlékére rendeztek. Liszt természetes nagyságban van ábrázolva, nagy vásznon. A kép az én tulajdonom.

Mellékelem a saját arcképemet is. Arra, hogy életrajzot irjak, bocsánatot kérek, nincs időm, különben is, úgy hiszem, hogy ez nem érdekli önöket valami különösen. Tisztelettel

RJEPIN.

A berlini dráma. A német főváros közvéleményét mostanában egy családi dráma tartja izgalomban, melynek szereplői nem kisebb emberek, mint a Hohenzollern-dinasztia tagjai. Egy szép és fiatal királyi hercegné öngyilkossági kisérletéről van szó, a melynek előzményei — a mennyire a szűkszavú és titkolózó berlini táviratok után is el lehet igazodni — a királyi családban lefolyt tragikus összeütközésre engednek következtetni.

A napilapok jelentették, hogy Frigyes Lipót porosz királyi herceg neje, Lujza Zsófia hercegné, ideges túlizgatottságában, belevetette magát a potsdami Glienecke-kastély mellett levő félig befagyott tóba. Mivel senki sem volt a közelben, majdnem huszonöt percet töltött a jeges vízben; mire végül kimentették, egészen meg volt dermedve. Vilmos császár, a mint a történtekről értesült, azonnal megakarta látogatni a hercegnét, a beteghez azonban nem bocsátották be. A császár hazahajtatott és parancsot adott, hogy Frigyes Lipót herceg azonnal tegyen neki jelentést feleségének állapotáról. A herceg nem teljesítette a parancsot. Vimos császár most már szobafogságot mért a remitens hercegre és 32 gránátost küldött a Glienecke-palotába, a fogoly herceg őrizetére. Másnap a császár ugyan visszaadta Frigyes Lipótnak szabadságát, a herceg azonban lemondott a hadseregben viselt dandár-parancsnoki állásáról és egy évi szabadságot kért a császártól. Szabadságát Olaszországban akarja tölteni, a hová a neje is el fogja kisérni.

Berlinben azt beszélik, hogy a családi dráma oka a féltékenység. Frigyes

Ilja Rjepin

Liszt

képe

Ilja Rjepin képe Lisztről (1886)

Müvelt Nép 08 58 aug 6.

R. Kiss Lenke

R. KISS LENKE szobrászművész munkáiból nyílt meg kiállítás pénteken a kölesdi pártházban.

Népszabadság, 1986. XII. 13.

Róbert Lajos

Róbert Lajos okl. mérnök, építési vállalkozó, XIV. Amerikai-út 78.
○299-654

Bptávb 1940 szept.

RAPHAEL
NNER

VON

AS PIGLER

VERTVOLLE WERK
N DER GRÖSSTEN
BAROCKPLASTIKER

IT 145 ABBILDUNGEN

PSTEIN · WIEN · LEIPZIG

Építészeti vidámságok

A pop art egyik ága előszeretettel használ fotórealista képei létrehozásához kompresszoros festékszóró pisztolyt. A mi Ludwig Múzeumunkban is látható Richard Estes Rappaport Gyógyszertár című képe: New York-i utca tükörképe egy kirakat üvegén. A mellékutcában parkoló Chevroletnek még a rendszáma is olvasható. Képzőművészet és reklám falai átjárhatókká váltak. A hetvenes években itthon is kísérleteztek: Erdély Miklós időjárásálló mozaikkal csinált fotórealista képet az utcán, például a Kálvin tér tűzfalán.

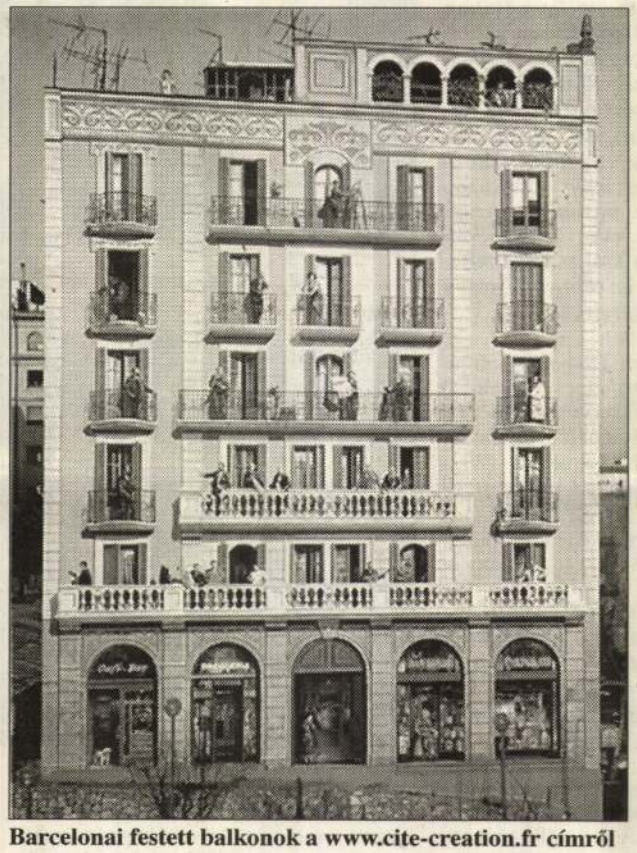

Barcelonai festett balkonok a www.cite-creation.fr címről

Festett tűzfal a Krisztina körút–Mikó utca sarkon GÁRDI BALÁZS FELVÉTELE

Tűzfal. Ez a mi Budapestünk sajátja. Ha nincs is árulkodó jel egy fotón, a sok tűzfalról azonnal megsejthető, hogy Pesten készült. Mert a sok szakaszra bomló és újra meg újra késlekedő városfejlődés cikcakkra nőtt házsorokat hagyott ránk. Ami megépült, azt is megszaggatták a bombázások és a forradalom ellen bevetett szovjet tankok. Amerikában meg mesterségesen kellett romokat építeni: James Wines Houstonban a Best áruháznak romos homlokzatot tervez. Az elnéptelenedő londoni belváros emeleteire felkúsznak a hippidivatüzletek cégérei. A Carnaby Street háromemeletnyi befalazott ablaksorán pszichedelikus falképek jelennek meg, Rolling Stones-koncertek fényköltemények, lemezborítók vagy képregények rajzmodorában.

A posztmodern építészete tudatosan épít az efféle nagyításra. Robert Stern megújítja és feldíszíti a puritán Adolf Loos Chicago Tribune felhőkarcolótervét. Aldo Rossi egy barokk díszletterv hatására óriás úszó fatornyot épít a velencei Canale Grandén. New Orleansban Charles Moore egy medence köré összeépíti az antik Rómát, a Trevi-kutat és a milánói Victor Emmanuel passzázst (1979). Az ugyancsak amerikai Friday építészek a baptisták gótikusra kifestett utazó-kápolnabuszainak hagyományát követve építenek kultúrpalotát: az art deco klasszicizmust keverik a gótikával.

A fogyasztói kultúra a vasárnapot már mindennapos fiestává, folyamatos népünnepéllyé alakította Amerikában és a Távol-Keleten. Kazuhiro Ishii 1976-ban 54 ablak címen különféle ablakokkal telerak egy épületet. Több közülük játékokat idéz: például a dominó pöttyeit ábrázolja. Arata Isozaki világhírű japán építész az 1996-os Velencei Biennále japán pavilonját zászlóval integető közúti baleseti terelőbábok oszlopsorával díszíti. Távolról nem lehet tudni, élők-e a figurák. Michael Graves mikiegér-oszlopfőkkel díszíti az egyik nagy hollywoodi filmgyár irodaépületét. Még 1969-ben Ron Heron óriás rovarnak képzeli el a jövő városát. Peter Cook pedig olyan városközpontot álmodik, amelyet nagy színes lufik tartanak.

A felfújt oszakai világkiállítási pavilloncsarnok megépült, a hasonlóan elképzelt Kelenföldi pályaudvar viszont nem. Magyarországon a komoly építészeti ötletek ugyanúgy falakba ütköznek, mint a könnyedebb tréfák. De az építészet világa egyre inkább összefonódik a reklámmal. És ott szabad a tréfa. A humor mindenesetre emberibb, mint a modernek bigott építészeti puritanizmusa.

Most például, amikor a nagy világcégek óriás dobozokkal vonzzák a vásárlót és a multiplexnézőt, egyszerre több felől is érkeztek ötletek egy emberarcúbb városi közeg létrehozására. Fiatal grafikusok, köztük *Lantos Nagy Balázs* az óbudai hőerőmű roppant kéményét szeretné befesteni a festőművész és zöldaktivista *Hundertwasser* bécsi sikere nyomán. Az ő hagymakupolás, de Jancsi és Juliska mézeskalács házára is emlékeztető építészetére több millió turista kíváncsi évente, és ez külön szuvenírüzletágat generált.

Még a hetvenes években a párizsi Pompidou Központ építésekor az óriási gépépület ellensúlyozására a környék tűzfalaira illuzionista képeket festettek: ott a régi Párizs sétál, zöldséget árul, illatos pékséggel hívogat a falakon. Az emeleti ablakokban, erkélyen valaki fest, más virágot locsol, cica illegeti magát. New Yorkban a Brooklyn híd hű mása kölcsönöz „kilátást" egy tűzfallal zárt sikátornak. A technika neve tromp l'oeil. Levegőperspektívával festett tökéletes illúzió, víz- és időjárásálló kivitelben. Ideális pótléka lehetne itt, Pesten az akadozva megvalósuló emberléptékű városrehabilitációnak. Mágikusan hathatna a hivatalnokokra, beruházókra és építészekre: hogy megérezzék e város léptékét, részletgazdagságának hagyományait, és hogy a derű a legendás pesti humor alapja. Lehetne így akár varázserejük is a tűzfalaknak. De egyelőre harmatosak a kísérletek. Nehéz munka, gyakran állvány nélkül kell magas minőséget létrehozni, csak úgy jön létre az illúzió. Ezt a dolgot is tanulni kell.

Egy budapesti önkéntes, *Róbert Nicolette* mérnökként ment Franciaországba, hogy az egyik tűzfal-specialista cégnél kitanulja a festés és a tervezés technikáját. De megszervezte (meghirdette, rábeszélte, pályázaton anyagilag megalapozta), hogy a tanfolyamoknak más szakterületekről, a beruházói oldalról is legyenek résztvevői.

Hazatérve változó sikerrel – egyelőre több hatósági elutasítással, mint igennel – küzd azért, hogy ez az emberibb arculatú reklámlehetőségeket is rejtő üzletág azon a színvonalon induljon Budapesten, ahogyan ezt a franciák csinálják. Hol a műemlékesek, hol az önkormányzat áll ellen, hol megvan ugyan az engedély, de az általa kínált profi munkára nincs elég fedezet.

Drága művészet ez, ha jól művelik. Csak a tervezés több hónapig eltart. Mert Franciaországban – nem a hatóság miatt, hanem a városért – alaposan körüljárnak egy-egy ötletet. Környezettanulmányokat folytatnak, amelyhez a várostörténeti kutatás éppúgy hozzátartozik, mint a környék mai lakóinak szájhagyományban őrzött emlékezete, az úgynevezett oral history összegyűjtése.

Bebizonyosodott, amikor a kép elkészül, a környezet érzi, hogy ez az ő alkotása is, hiszen az ő históriái, víg meséi vagy balladisztikus történetei ott láthatók a falon. Így senki nem festi át a képet, és a graffitiseknek sem engedi! Noha az ő utánpótlásuk is bőséges. Mindenesetre a kitaníttatandókat ebben a körben is keresni kellene nálunk. Ez kisebb költség volna a városnak, mint a graffitik mosatása.

Szegő György

A színes sötétségtől az ipari építészeten át Las Vegas fényeiig

Az óegyiptomi holtak városai színes képekkel tették kellemessé a lélek túlvilági tartózkodását. A berlini Pergamon Múzeumban láthatjuk a babiloni égetett kerámiák évezredek után is töretlen fényű ragyogását. Tanultuk, hogy a görögök ma puritánnak látszó, anyagszerű építészete erőteljes színekkel volt festve. Kevéssé ismert, hogy az ókor vége felé a római katakombák egyszerűbb lakói éltükben-holtukban színes sötétségben rejtőzködtek – előbb a császári önkény, majd a barbár hódítók elől. A IX. századi pápák azután bevitték a relikviákat Róma falai közé, és majd egy évezredre elfelejtődtek a csodásan festett föld alatti városok. Mert a képek a fényt és a szmogot nehezen viselik, mi is jobbára csak a festmények eltűnését láttuk egy roppant vízióban, Fellini Rómájának egyik jelenetében.

A lelkes és amatőr felfedezők a XX. században sok falfestményt tönkretettek, éppen akkor, amikor a felszínen az építészet ideológusai kiátkozták a házak díszítését. Az épületek puritán mértani idomokká redukálódtak, és a geometria elvontabb üzeneteit a városlakók laikus többsége nyolcvan éven át mindhiába próbálta megfejteni-megszeretni. A l'art pour l'art szépsége nem kellett a funkcionalista szellemnek.

A századforduló szecessziója utolsó fellobbanása volt a világ teljességének, amelybe az érzelmek és a színek még magától értetődően beletartoztak. Mondják, a XX. század 1914-ben kezdődött. És többé nem volt görcsmentesen derűs. Azoknak a művészeknek a koloritja, akiket ma színgazdagként tartunk számon, különféle izmusoknak megfelelve gazdálkodtak képeik, házaik színeivel. Mint Vasarely, aki különféle ipari technológiákkal házasította össze op-art festészetét. A festett betonnal, a színesre eloxált alumíniummal és acéllal, üveggel és az ősi kerámiával remélte felrázni a modern építészeket a díszítés bűntudata keltette apátiából. Túl későn.

Az amerikai társadalom fogyasztói ideológiája megelőzte a város színesítésében. Az ötvenes években meginduló Las Vegas gigantikus, színes, este világító reklámjai átlépték a finomabb ízlés határait. Az európai városok építészeti kollázsa helyett virtuális városkép hazudja a hiányzó történelmet.

Az Óvilágban is volt idő, amikor az építészet az antik kort akarta összekötni a kozmikus utazások jövőjével. A felvilágosodás forradalmi építészete többek között Boullée, Ledoux, Fontaine letisztult, metafizikai ihletettségű, papíron maradt épülettervei furcsa módon ezután a XX. század diktatúráinak építészetében támadtak fel. Melnyikov 1934-ben roppant fogaskerékrendszernek tervezte meg a szovjet ipar irodaépületeit, Csernyikov vagy Borisz Jofán és Gejfrejch olyan görög templomot akartak építeni, amelynek timpanonja és oszlopsora között száz emelet van. A középső tornyon mint szobortalapzaton maga Lenin áll, százméternyi aranyozott érc. Igen hasonló ehhez az amerikai McKim, Mead és White New York-i városházaterve és általában a klasszicizáló felhőkarcolók. Berlin Speer-féle modellje és Linz vagy Pozsony átépítési tervei sok elemében rokon architektúrát mutattak.

A húszas években a Citroën–Bauhaus cég a fotómontázs műfajában a világ akkori nagyvárosi fejlődését összegzi egyetlen képsorban. New York, Párizs, Berlin magasvasútjai, pályaudvari csarnokai, áruházai, felhőkarcolói és bankjai egyetlen homlokzattá nőnek össze a Bauhaus Bücher 8., Moholy-Nagy László által írt Festészet, Fotográfia, Film című kötetének képoldalain. Ezek a futurista tervek a XX. század valóságában gellert kaptak, és a második világháború után a pop artban olyan városi viccekké szelídültek, amelyek többé nem a hatalom, inkább a kisemberek világához tartoznak. Már korábban is akadtak csodabogarak, akik szemben haladtak a gyorsuló idővel. Egy francia postás, bizonyos Cheval, indiai maharadzsákat megszégyenítő kertet és palotát épített magának. Igaz, a ház inkább csak szobor volt, mert lakni nem lehetett benne. Az ugyancsak francia Irial Vets pedig vásárolt Broglie-ben egy kisebb templomot, és sokéves precíz munkával kifestette azt a Sixtus-kápolna freskóinak másolataival. Moszkvában valami hasonlót csináltak a metróban, mondván, ha a század logisztikai valósága elidegenít is, lakjuk be a lakhatatlant!

Robert Nicolette

Szülő és gyerek egy csapat

A hét végi gyermeknap hasznos eltöltéséhez nyújt segítséget a Futapest Klub két futóversennyel is.

Szombaton a Margitszigetre vállalkozó kedvű szülők jelentkezését várják a szervezők. A „Gyermeknapi családi futáson" ugyanis olyan versenyszámok lesznek, melyen egy szülő és egy gyermek együttesen alkot egy csapatot. Délután két órakor a tíz év alatti gyermekes csapat, míg fél órával később a 15 éves kort még be nem töltött gyermekek rajtolnak majd el. Mint azt a szervező klub elnökétől, *Lászay Dénestől* (telefon: 320-2889) megtudtuk, az alkalomhoz illően ezúttal még nevezési díjat sem kérnek.

Másnap, május 30-án vasárnap a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat jóvoltából tovább folytatódik a gyermeknapi őrület, csak a Városligetben. Az Antenna Hungária Gyermeknapi futóverseny a Királydombról fél tízkor indul az általános iskola alsó tagozatosainak versenyével. Pontban tízkor a felső tagozatosok, fél tizenegykor az egy szülő, egy gyermek nevezetű verseny indul. Mindegyik kategóriában 2500 méteres a táv. Tizenegy órakor a legkisebbeken lesz a sor. Az óvodások 300 méteren mérhetik össze tudásukat.

A. G. M.

Incselkedő lakodalmas

Egyre több vállalkozó ismeri föl, hogy nemcsak a betérő vendégekre lehet alapozni egy üzletet, hanem körítésként egyéb kulturális programokkal fűszerezve a vendéglátást, oda is lehet csalogatni a fizetővendégeket. Így az abonyi Mészáros-vendéglő nemcsak ebédre, vacsorára, hanem egy egész napos programra invitálja az idegeneket.

Reggel kilenckor – bármikor egész évben, előzetes egyeztetés után – kemencében sült pogácsával, pálinkával, kávéval, citerazenével fogadják a vendégeket, majd sétakocsikázás közben megtekinthetjük a falumúzeumot, a Kossuth szállodát, a református templomot, ahol a harangjátékot is meg lehet hallgatni. Délben az Incselkedő lakodalmas című program keretében a helybéli lakodalmas szokásokat is bemutatják a tájjelegű étkek fölvonultatásával, majd a vendégek megtekinthetik a vendéglővel szomszédos szabadidőparkot, ahol lovagolni is lehet.

J. A.

Horgásznap az ezüstparton

Május 30-án, vasárnap rendezik meg a VIII. magyar horgásznapot a makádi ezüstparton. Az egész napos fesztivál horgászversennyel kezdődik, a fődíj egy kupa, amihez drága, márkás horgászfelszerelés jár. A 2–5. helyezetteket is értékes cuccokkal díjazzák. A verseny – a kisorsolt helyek elfoglalása után – fél kilenckor kezdődik, s fél tizenkettőkor fújják le. Ezt követően a magyar versenyhorgászválogatott tart bemutatót: hogyan bűvölik ki a halat a vízből a profik. Közben a Rózsák szigetén fő az ebéd, s aki elunja a versenyt nézni, vehet főzőleckét a halászlé- és marhapörkölt-főzés nagymestereitől a kondérok mellett, vagy belátogathat a makádi halastavakhoz, ahol próbahalászati bemutató tartanak a nagyérdeműnek.

Az ezüstparti bulira a nem horgászoknak is megéri kimenni. Egyrészt a változatos programért, másrészt mert ez a szakasz a legfestőibb táj a soroksári Duna-ág mentén. Az ártéri erdőkben órákig lehet csatangolni, s az üde tisztásokon nagyokat pihenni.

M. Gy. O.

Tollaslabda télen, nyáron

A tollaslabdázást a legtöbben szabadtéri, strandokon játszott formájában ismerik. Az ilyen jellegű játéknak több hátránya is van: ki vagyunk szolgáltatva az időjárás kénye-kedvének, ráadásul szabadtéren kimért pályát sem nagyon találni. Igen ám, de jobb körülmények között csak valamiféle klubban, versenyszerűen lehet tollasozni, ami már korántsem ugyanaz a program – mondhatná erre bárki. Van azonban lehetőség a szabadidős, teljesen kötetlen játékra is: többek között a Diaboló nevű klub keretei között.

Várják az amatőröket DUDÁS DÉNES FELVÉTELE

A káposztásmegyeri Diaboló profilját tekintve természetesen nincs egyedül a fővárosban. Hasonló szerveződések például (a teljesség igénye nélkül) a Budapesti Tollaslabda Barátok Köre (292-5782, XIX., Árpád utca 14.); a Honvéd Budai SE (282-2205, XI., Schweidel utca 6–10.); a Honvéd Zrínyi SE (220-3068, X., Hungária krt. 9–11); a Kőbánya–Kispesti Tollaslabda Barátok köre (06-30-9447-754) és az OSC (257-4150, IX., Ferenc tér 15.). Ellenben a megyeriek a legszervezettebbek, legsokoldalúbbak, és hozzájuk járnak a legtöbben: évente mintegy ezren fordulnak meg a Homoktövis Utcai Általános Iskolában.

A társaság hat éve működik, hivatalosan bejegyzett egyesületként pedig három esztendeje. Tevékenységük három fő ágra osztható. Egész évben zajlik szabadidős versenysorozatuk, melyen a kezdőktől a félprofikig mindenki jól érezheti magát, mivel a svájci rendszerű (nem egyenes kieséses) lebonyolítás lényege, hogy javarészt azonos tudású ellenfelek kerülnek szembe és mindenki azonos számú meccset játszik. Kis létszámú csoportokban vetélkednek egymással nemcsak a győzelemért, hanem a pontokért is, hiszen évek óta van állandó ranglistájuk. Nagy sikert aratott nemrég bevezetett újításuk, mely szerint hölgyek nemcsak női, hanem férfi csoportokban is elindulhatnak. Indítottak egy pénzdíjas, de nyílt csoportot is, ahol a magyar tollaslabdasport élmezőnyéből öten-hatan rendszeresen játszanak, így lehetőség van arra, hogy a legjobbaktól leshessenek el egy-egy trükköt a résztvevők. A versenyeket általában szombaton, illetve – ritkábban – vasárnap tartják. Minden forduló egy önálló torna is egyben, az első három helyezett érmet és oklevelet kap, és az összes versenyző emléklappal lesz gazdagabb. A versenysorozat végeztével a ranglistaelsők elnyerik a Diaboló Kupát.

Kedd este hat órától tizenegy óráig, szerdán nyolctól tizenegyig, pénteken szintén hattól tizenegyig, valamint vasárnap reggel nyolctól este nyolcig pályabérletre van lehetőség. Ennek ára hétköznap ezerkétszáz, vasárnap pedig kilencszáz forint óránként. Lehet kölcsönözni ütőt, valamint vásárolni labdát, és a kezdőknek mindig szívesen elmagyarázzák a játék pontos szabályait. Előfordul, hogy telt ház van, ilyenkor egyéb fővárosi tollaslabdás klubokhoz irányítják az embert, folyamatosan tartják ugyanis a kapcsolatot ezen egyesületekkel. A harmadik fontos tevékenységi kör a tollaslabdaedzések megszervezése. A szabadidős jellegű (tehát bárki által látogatható) tréningeket *Cserni János* örökös magyar bajnok vezeti, hétfőn és csütörtökön este hattól nyolcig. Külön érdekesség, hogy terveznek nyári edzőtábort is.

Dr. Kiss Péter, az egyik főszervező hangsúlyozta, szeretettel várják a teljesen kezdőket is az edzésekre és versenyekre is, nem kell senkinek attól tartani, hogy valamilyen zárt, „profi" közösségről van szó. A legtöbben hobbiból, kedvtelésből játszanak. Elmondása szerint egyetlen problémájuk, hogy kevés számukra a tornaterem négy pályája. Könnyen elképzelhető, hogy a jövőben az iskolaudvaron is kialakítanak egy-két pályát, legalábbis kísérletképpen. Távlati céljuk, hogy országos szinten megpróbálják lazán összefogni, szervezettebbé tenni a szabadidős tollaslabdázást. Nevezni, érdeklődni, illetve pályát foglalni a helyszínen vagy telefonon lehet. További felvilágosítást a 230-5710-es vagy a 06 (20) 941-6101-es számokon érdemes kérni.

Ifj. Galambos Péter

Egyiptom Tápiószelén

Holdvilágtúra, játszóház és zene

Másfél héten át, május 28-tól június 6-ig gazdag kulturális, sport, turisztikai és szabadidős programsorozat várja az érdeklődőket a Budapesttől órányi autózással elérhető Tápiószelén. Az ország egyetlen épségben megmaradt köznemesi kúriamúzeumában tegnap egyiptomi kiállítással és zenei programmal kezdődtek a hagyományteremtőnek szánt Blaskovich-napok.

A botanikailag is érdekes park közepén lévő klasszicizáló kisnemesi kúria állandó kiállítás keretében a Blaskovich család gyűjteményének, közte a verhetetlen versenyló, Kincsem emlékanyagának ad otthont. A múzeumot 1952-ben Blaskovich György és János alapította. A fivérek gyűjtőszenvedélye lévén került Tápiószelére J. F. Champollion ifalapján az óegyiptomi írások rendszerét. A Szépművészeti Múzeum által rendezett, Egyiptomi művészet és halotti kultusz – magyar ásatások Egyiptomban című tápiószelei időszaki kiállítás (amely május 28-tól július 25-ig tart nyitva) egy önálló vitrinnel adózik a kutatónak, de ízelítőt ad az egyiptomi kézművesek mesterségbeli tudásáról és a mumifikálásról is. Az egyiptomi blokk keretében fotókiállítást, játszóházat és több ismeretterjesztő előadást tartanak a Makovecz Imre tervezte új művelődési házban.

Az első Blaskovich-napokon szerveznek holdvilágtúrát a farmosi erdőbe, bélyegkiállítást, fúvósok bemutatóját, nótaestet, kisállat- és díszmadár-kiállítást, a katolikus templomban orgonahangversenyt. Részletekről a Blas-

Diákolimpia és Pünkösdi Triatlon Vácott

Igaz, hogy már elmúlt pünkösd, de Vácott mégis ezen a hétvégén (vasárnap) tartják a Pünkösdi Triatlont, ami egyben az OTP Pest Megyei Diákolimpia és a Ford Olimpia Ötpróba triatlon-eseménye is.

A versenyközpontot a váci strand melletti Szentháromság téren alakítják ki a szervezők, az úszás pedig a már említett strand harminchárom méteres medencéjében lesz, míg kerékpározást a Rád–Penc–Csővár útvonalra jelölték ki. Nevezni a helyszínen lehet reggel nyolc és délelőtt tizenegy óra között. A diákolimpia futama délelőtt tízkor, az ötpróbáé pedig délben (sprinttáv: hétszáz méter úszás, húsz kilométer kerékpár, öt kilométer futás – két pontért; a nevezési díj ötszáz forint), illetve

Szőnyi István emlékkiállítás

POLGÁR GALÉRIA

Ercole De' Roberti

festő.

Reméltük, hogy Cosmè Tura egy másik tanítványainak, t. i. a drámai és hatalmas Ercole Robertinek is megtaláljuk nyomát a budapesti Képtár-ban. Raffaele Maffei di Volterra az u. n. Volterrano Antropologiájában, ~~1506~~ 1506-ban, azaz Kevéssel a mű-vésznek 1496-ban tekövethezett halála után, róla írván arról értesít, hogy Ercole De' Roberti Magyarországon, a hol sokáig tartották, művészetének nemű próbáját is hagyta. Talán Corvin Mátyás, a ki az olosz renaissance művészetének kitárta Magyarországkapuit, Ercole Robertit udvarába vette; és itt Benedetto da Majano sculpturái, Andrea del Verrocchio mellszobrai, Filippo Lippi festmenyei között mutatkoznak Kellett Ercole lelkes alakjainak. Az Országos Képtár metszet- és rajzgyűjteményében csaku gyan van egy rajz, melyről Thausing értesítése nyomán Fritz

Ercole De' Roberti

2

Harck emlékezett meg: A lap szinén egy lovas, a lap összáján pedig ez az írás. (citatum).

Hogy mikor tartózkodott s mikor dolgozott Magyarországon, nem ismeretes; de Mátyás udvarában biztos voltak munkái. Úgy tudjuk, hogy Ippolito I. d'Este esztergomi érsek, mikor 1487-ben Magyarországba készülődött, Ercoleval egy kis képet festetett magának. Talán föl lehetne tenni, hogy Ercole De' Roberti elkísérte Magyarországba az ifjú érseket, a mint hogy később Rómába követte Don Alfonso ~~de~~ d'Estet, mikor ez nemes kíséretével az új pápa, VI. Borgia Sándor elé járult hódolni. *

---

* Venturi A. A budapesti országos képtár olasz képei. Arch. Ért. 1900 évf. 301–304 l.

III 162. Robicsek J. Károly, 18 éves, izr., szül. Miskolcon, Magyarországon, atyja kereskedő, Herterich élő modelles osztálya, 1885 okt. 26.

Lom 186.l.

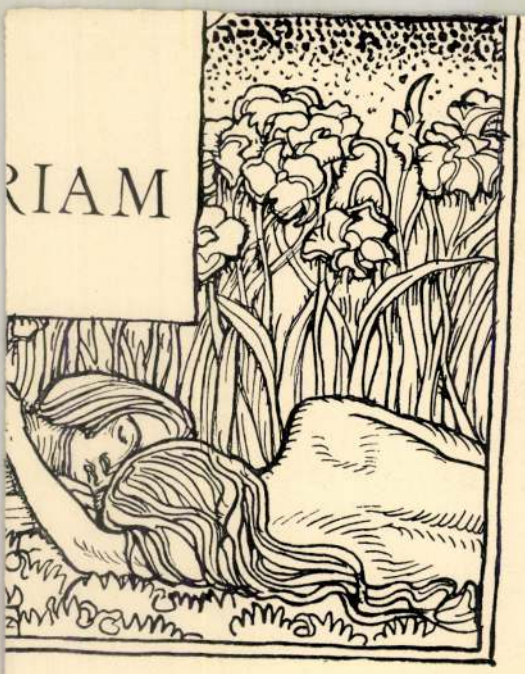
RIAM

Robicsek I. Károly, festő; szül. 1867-ben Miskolczon, hol atyja kereskedő volt.

Herterich élő modelles osztályára 1885 okt. 26-án iratkozott be a münchemi képzőművészeti akadémián.

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémiáin. Művészet. 1912. 186. l.

Perther Tageblatt 1843

Die mit der österreich. Gewerbs-Medaille betheilte erste und größte

kais. königl. landespriv.

Sonn- und Regenschirm-Fabrik

in der Monarchie des

Nic. Winkelmann senior,

aus Wien, empfiehlt für die jetzige Saison ihre allerneuesten Erzeugnisse und vorzüglich die so sehr beliebten Sonnenschirme von Rococo-Stoff,

— — — — Iris-Stoff,

— — — — Grosd'affrique-Stoff,

große Auswahl von glatten und façonirten Grosdenapel nebst einer bedeutenden Auswahl aller Gattungen Regenschirme.

Haupt-Niederlage am Josephsplatz, Eck des Vogl'schen Hauses, rückwärts des k. Dreißigstamtes, fortwährend auch außer der Marktzeit.

So eben ist bei **Gustav Heckenast** erschienen und zu haben:

Wien und die Wiener

in Bildern aus dem Leben.

Lexic. 8. Pesth 1843. 19. u. 20. (**Doppellieferung**) in Umschlag geh. 20 kr. C. M.

Inhalt dieser Doppellieferung:

Die Köchinen. — Der Schneider. — Der Hausmeister. — Marktscenen.

Kupfer-Beilagen:

Die Kohlenbauern. — Die Ausspielerin.

Dampfbrenn-Apparate

zu 10 bis 15 Eimer Spiritus von 36°, blos das Kühlfaß von Holz, bin ich jetzt im Stande zu 1350 bis 1650 fl., **Brauapparate** zu 20 bis 30 Faß Bier zu 12 bis 1500 fl. verfertigen zu lassen. — Pesth, Königsgasse Nr. 1129, 1. Stock.

Dr. L. Gall, Polytechniker.

Warnung.

Nachdem wir Unterfertigte in Erfahrung gebracht haben, daß der vielseitig bekannte, nun in Concurs stehende ehemalige Pflasterstein-Lieferant Joseph Schönfeld aus Visegrád, welcher gar keine Steinbrüche besitzt, und blos einen Unterhändler abgibt, Anbote, Aufträge, ja sogar Angaben auf diverse Pflastersteine annimmt.

So sehen wir uns um jeden Irrthum, Intriguen und Benachtheiligungen vorzubeugen, bemüssigt, hiemit zu veröffentlichen, daß der obenbenannte Joseph Schönfeld nicht den mindesten Einfluß in unser Steinlieferungs-Geschäft habe.

Welches wir alle pl. t. Bauherren und Hauseigenthümer höflichst bitten hierauf gefälligst reflectiren zu wollen.

Ofen, im Monat Mai 1843.

Rosenberg et Comp.,
mehrerer Steinbrüche Pächter.

C. D. Walko,

zur Stadt Nürnberg, Waiznergasse im Hause zum großen Christoph, empfiehlt sein wohlsortirtes **Lager** von **Nürnberger-** und **Galanteriewaaren,** besonders **Reise-Requisiten,** als **Reise-Koffer, Hutschachteln, Wäschtaschen,** eingerichteten und leeren **Reise-Etuis** in verschiedenen Formen, den neuesten **Blumenträgern** von Rohr und Holz, **Bücher-** und **Noten-Etagers, Berliner Korbwaaren** in ausgezeichneten Formen, **Laubstoff, Papier** und **Draht** zur Verfertigung der **Kunstblumen,** feine **Feilen, Stemm-** und **Hohleisen,** und eine große Auswahl aller Arten **Galanteriewaaren** zeigt zugleich an, daß die Niederlage des

Wilhelm Voigtländer sel. Sohn, franz. Mechanicus,

aus Wien, von **Mess-Instrumenten** sich ausschließend nur bei ihm befindet, die Solidität und Genauigkeit dieser Instrumente lassen einen zahlreichen Zuspruch gewärtigen, um so viel mehr, weil zu den **Wiener Fabrikspreisen-Verzeichniss** blos mit einem geringen Aufschlag von 5% als Spesen-Vergütung verkauft wird. Bestellungen werden prompt effectuirt.

Die Niederlage von

Johann Klobasser's k. k. priv. Tapeten-Fabrik

empfiehlt ebenfalls die neuesten Muster ihrer Erzeugnisse für Auszierung von Wohnungen mit **Wirthschafts-** und **seidenstoffartigen Papier-Tapeten** zu billigen Preisen.

Das Aufziehen der **Tapeten-** und **Plafond-**Malen wird zugleich durch einen Sachkundigen besorgt.

Bei **Gustav Heckenast** in Pesth ist zu haben:

Az ál-alapok.

Első közlés. 8. Pesten 1843. geh. 20 kr. C. M.

Az Istenhez vezető Gyermek-Kalauz.

A' kath. hitü ifjuság számára. k. 8. Pesten 1843 eleg. geb. 30 kr. C. M.

Zur gütigen Beachtung!

Gefertigte findet sich bei eintretender Bade-Saison veranlaßt, ein hochgeehrtes Publicum auf ihr, der Hochstraße und dem Spiegel'schen Hause gegenüber stehendes, ganz neu und solid hergerichtetes vergrößertes Donaubad mit dem aufmerksam zu machen, daß solches schon deshalb ihrem Zwecke um so mehr entspricht, weil es hinsicht ihrer hohen Lage den aus den Stadtkanälen ausfließenden Unreinigkeiten gar nicht ausgesetzt ist.

Witwe Barbara Mayer.

Bei **Gustav Heckenast** in Pesth ist zu haben:

Arbeitsbuch für Damen

zur Ausführung nützlicher und geschmackvoller Muster in der

Strick-, Netz- und Häckel-Arbeit

von

Johanna Gaugain.

Mit 15 Abbildungen. Nach der dritten Londoner Auflage übersetzt. Quer-Octav. eleg. geb. 1 fl. 30 kr. C. M.

Zu verkaufen

ist um einen billigen Preis ein vollständiger noch ganz ungebrauchter, und von den ersten Wiener Meistern verfertigter

Blumenmacherwerkzeug

und das Nähere in der Expedition dieses Blattes zu erfragen.

Freiwillige Lizitation.

Morgen Donnerstag den 1. Juni werden in der Tabakgasse Nr. 375 verschiedene Juvelen bestehend in Perlen, Ohrgehängen, Ringen, sowohl von Brillanten als Rauten von 3 bis 6 Uhr Nachmittags versteigerungsweise verkauft.

Bei **Gustav Heckenast** in Pesth ist zu haben:

Kurzgefaßter Reitunterricht

mit allem darauf Bezüglichen,

nebst einem Anhange über die bei der k. k. Cavallerie eingeführten

Säbelhand- und Gefechtsgriffe,

zum Gebrauche für jene Militärs, deren Dienst es erfordert, Reiter zu sein.

Zusammengestellt und herausgegeben von

Gottfried Hofbauer, Edler von Hohenwall,

Major im k. k. F. M. L. von Berwaldo Feldartillerie-Regimente Nr. 5, Besitzer der goldenen Tapferkeits-Medaille und des Armee-Kreuzes.

Mit 7 lithograph. Tafeln gr. 8. Pesth 1843. eleg. brosch. 1 fl. 40 kr. C. M.

Verloren wurden

den 27. Mai 137 fl. 30 kr. W. W. von der Waiznergasse bis in die Dorotheagasse. Der redliche Finder wird ersucht selbe gegen 25 fl. W. W. Recompence in der Expedition dieses Blattes abzugeben

---

Eisenbad-Eröffnung.

Das v. Rumbach'sche Eisenbad ist zum Gebrauch des hochgeehrten Publicums am 26. d. eröffnet worden. Es befinden sich daselbst mehrere einzelne meublirte Zimmer, so wie auch mehrere zusammen nebst Küche, Keller, Schupfen, Stallung und Benützung eines Gartens und abgesonderten Hofes.

Ein junger Mann,

israel. Religion, der nebst einer guten Handschrift der deutschen, ungarischen und hebräischen Sprache, so wie allen andern zum Lehrfache gehörigen Wissenschaften mächtig, und der lateinischen und französischen Sprache kundig ist, und der auch durch eine geraume Zeit in jenen Wissenschaften theils öffentlichen, theils Privat-Unterricht ertheilt hatte, wünscht als Hofmeister in die Stadt oder auch auf's Land gegen ein anständiges Honorar zu kommen. Näheres in der Expedition dieses Blattes.

C. Ullmann

zeigt hiemit an, daß sich seine Schreibstube von nun an, am Josephsplatz im Georg v. Bayzáthschen Hause Nr. 161 im 1. Stock befinde, und empfiehlt zugleich seinen Vorrath von

frischem Vitriolöl und Zink

zu den möglichst billigen Preisen.

Pesth. am 12. Mai 1843.

Kalesche-Verkauf.

Eine nach modernster Art gestellte Kalesche mit allen dazu gehörigen Reise-Requisiten ist aus freier Hand zu verkaufen. Auskunft hierüber ertheilt der Eigenthümer in der Festung, Ferdinandiplatz Nr. 187.

Zu verlassen

und sogleich zu bekommen sind zwei oberirdische Magazine, Pferdstallung sammt Wagenremise und Heuboden in der Göttergasse Nr. 218. Das Nähere bei der Hauseigenthümerin allda.

Oeffentlicher Dank.

Mein inniges Dankgefühl gegen den edlen Menschenfreund und umsichtsvollen Medicinä-Doctor Hrn. M. v Reiner (Königsgasse, Schmidsche Meierhof) der mein sechsjähriges Kind mit seltenem Aufwande von Kunst und Thätigkeit dem drohenden Tode entriß, bewegt mich ihm hiemit öffentlich meinen herzlichsten Dank abzustatten.

J. Robitsek,
Uhrmacher in Pesth.

Wohnung.

Im Graf Nako'schen Hause, ersten Stock, ist ein Vorzimmer sammt Gassenzimmer mit zwei Fenstern und der Aussicht in die Waiznergasse monatlich oder vierteljährig zu beziehen.

Sommerwohnungen zu verlassen.

In Ofen, in der Christinenstadt, Stadtmeierhofgasse, sind zwei sehr geräumige Sommerwohnungen jede mit 5 Zimmern, Küche, Boden und Holzlage, so wie auch ein Hausgarten mit der Aussicht in Stadtmeierhof zu verlassen. Nähere Auskunft hierüber ertheilt der Eigenthümer in der Festung, Ferdinandiplatz Nr. 187.

Zur Beachtung.

Den 23. d. ist eine ungefähr 28 Loth schwere silberne Lampe in Waitzen aus einem Zimmer entwendet worden. Der redliche Entdecker hat sich gegen 8 fl. C. M. Recompence in Ofen, Taban Nr. 636, der Wachstube gegenüber anzumelden

---

Beilage: Fortsetzung der Nachrichten.

— Die Gedichte des König von Bayern sollen theilweise, namentlich die, welche Griechenland und griechische Freiheit zum Gegenstande haben, nach beliebten Walzermelodien in Musik gesetzt worden sein.

— Der Industrialismus unserer Zeit geht zuweilen selbst in's Eckelhafte über. Eine Buchhandlung kündigt an: „Ansicht des Zimmers der Fräulein Heimefetter, in welchem Sirey getödtet wurde, nebst Grundriß des Hauses."

Album für Neuigkeiten.

— Leipzig, den 22. Mai. Saphir's zweite Vorlesung fand vorgestern im großen Saale des Gewandhauses Statt. Ein auserwähltes Publikum füllte frühzeitig den Saal, und bei seinem Erscheinen wurde er stürmisch empfangen. Er las in der ersten Abtheilung: „Italienischer Gedanken- oder Fragen-Salat" und in der zweiten eine „humoristische Vorlesung." Jeder Schluß einer Phrase wurde applaudirt und während des Lesens selbst wurde er durch die lautesten Beifallsäußerungen fortwährend unterbrochen. Saphir ist der Liebling Leipzigs geworden, man wünscht, daß er noch mehrere Vorlesungen geben möchte, allein seine Reise nach Berlin wird ihn davon abhalten. Noch ist er hier, und wir hoffen, daß seine Freunde ihn bewegen werden, noch eine Akademie zu veranstalten.

— Die Odessaer Zeitung meldet: Im Dorfe Koznorin hat ein Weib einen Knaben mit drei Füßen geboren, an deren jedem sich sieben Zehen befinden. Das Kind befindet sich wohl.

— Das Dorf Cserefalva in Siebenbürgen ist beinahe ganz niedergebrannt. Die Veranlassung ist folgende: Ein dortiger Einwohner, der schon einmal sein eigenes Haus angezündet, kam betrunken in seine Wohnung und zwang seine Kinder mit Schlägen, eine brennende Kohle auf seine Pfeiffe in die Scheuer zu bringen, wo er besoffen lag. Die Kohle fiel auf das Stroh, welches auf einmal sich entzündete, und das schnell durch den heftigen Wind verbreitete Feuer verzehrte in kurzer Zeit die sämmtliche Habe von 64 Hauswirthen. — Auch in Csik St. György wüthete eine Feuersbrunst, welche durch die Kinder des Ortsrichters, die in der Scheune mit Feuer spielten, entstanden war.

— Im Londoner „Lloyd's" ist ein erschreckendes Verzeichniß von 36 Schiffbrüchen angeschlagen. Viele Menschenleben und reiche Waarenladungen sind dabei untergegangen.

Kleine Stadtpost.

— (Theatralisches.) Dlle. Rosetti gab Samstag im deutschen Theater die Adina im „Liebestrank" als fünfte, und vorgestern wiederholt die Linda in der gleichnamigen Oper als sechste und letzte Gastrolle. Neben den vielen „Fragen" die heutzutage die gebildete Welt beschäftigen, ist im Kreise unserer Theaterfreunde und in den Spalten unserer Journale eine neue, und wie es scheint für dieselben sehr wichtige Frage aufgetaucht, nämlich die Rosetti-Frage; es wird nämlich viel darüber parlirt, discutirt, raisonirt (und da wir schon in diesen Wust von Fremdwörtern hineingerathen sind, so erlaube man uns noch hinzuzusetzen: intriguirt) ob Dlle. Rosetti eine würdige Prima Donna assoluta für die Pesther Bühne sei, eine sogenannte Sängerin di qualita, eine Sängerin del primo cartello, oder nicht? Wir gehören weder zu den Optimisten, jenen Theater-Hegelingen, die unbedingt alles Seiende für vernünftig halten, noch aber auch zu den Pessimisten, welche con amore die Schattenseiten an dem Glänzenden hervorkehren. Wir glauben, daß wenn die geschätzte Künstlerin auch noch nicht auf jener Stufe der vollendeten Meisterschaft steht, die im Bereiche dieser Kunst von jeher nur von wenigen Auserwählten erreicht wurde, es doch ungerecht wäre, unsre Ansprüche gerade auf die Acquisition einer vollkommenen Gesangsvirtuosin steigern zu wollen. Wenn wir alle deutschen Gesangsheroinen näher in's Auge fassen, so finden wir, daß die meisten derselben in Decadence sind; die Schröder-Devrient, Sophie Löwe, Heimefetter (Sabine und Clara) Carl, Schebest, Mink sind an den Wendepunkt ihres Renommées angelangt, und selbst die gefeierte Lutzer hat unlängst bei uns in Erfahrung gebracht, daß jener bezaubernde Wohlklang, der sonst ein unwiderstehlicher Magnet war, viel von seiner anziehenden Macht verloren habe. Es ist daher zureichend, eine Künstlerin zu besitzen, die mit jugendlicher Gestalt eine liebenswürdige Persönlichkeit verbindet, die eine frische, wohlklingende Stimme, eine treffliche Gesangsmethode, ein der Rolle adäquates Spiel und die Fähigkeit besitzt, alle diese Eigenschaften in Bälde zu noch größerer Entwicklung und daher zu noch virtuoseren und beifallswürdigeren Entäußerungen bringen zu können. Wir gehören nicht zu den berufenen oder unberufenen Claqueurs — die, wie ein hiesiges Journal mit Recht bemerkt, im Ganzen mehr schaden als nützen — die die Mängel, welche zur Zeit noch bemerklich sind, ganz übersehen. Coloraturen z. B. können selten so gebracht werden, wie sie das verwöhnte Ohr heutzutage fordert; die Intensität des Tones ist in manchen Stellen nicht schwunghaft genug, die Ausdrucksfähigkeit in Mimik und Gestikulation nicht überall hinreichend entwickelt: allein dafür entschädigen die oben bezeichneten Vorzüge, und die Hoffnung, daß auch in diesen Beziehungen bei Studium und Fleiß von Seite der Künstlerin, und aufmunternder Gunst von Seite der Kunstfreunde ein baldiger und erfreulicher Umschwung erfolgen werde. Mit einem Worte, wir dürfen diese Acquisition ohne alle Frage als eine der glücklichsten unserer Direktion nennen, und wünschten nur, daß in dieser Weise auch die Remplacements für andere Fächer zu Stande kämen.

— Im Nationaltheater debutirte Samstag Dlle. Schuller als Adina im „Liebestrank." Eine hübsche, besonders in der Mittellage sonore Stimme, anziehendes Aeußere, ein degagirtes Spiel erwarben der talentirten Jüngerin Euterpens lebhaften Beifall und sie wurde fast nach jeder Gesangsnummer hervorgerufen; allein dieser höchst günstige Erfolg hält uns nicht ab die strebsame Sängerin auf die Klippen aufmerksam zu machen, die auf der gefahrvollen Kunstbahn dem unerfahrnen Auge leicht entgehen. Wir möchten ihr rathen, mit Vorsicht, Bescheidenheit und Geduld die Studien, für die sie eben so vielen Beruf als Eifer zeigt, zu machen, und ihre Kräfte erst an kleineren Kunstübungen zu versuchen, ehe sie zu Leistungen von größerer Bedeutung geht. Möge Dlle. Schuller in diesen Worten keine Entmuthigung finden, im Gegentheile sind wir der Meinung, daß die geschätzte Debutantin einer recht erfreulichen Carriere entgegensehen darf, insoferne sie die Unterordnung ihrer Kräfte einer Ueberschätzung derselben vorziehen und eine sorgsame, nicht allzuhastige Ausbildung ihrer schönen Mittel für nothwendig erachten wird.

— Herr Devrient wird noch dreimal gastiren, und zwar als Jaromir in Grillparzer's „Ahnfrau" als Marquis Posa im „Don Carlos" und als Havelin im „Fabrikanten." Von hier geht der ausgezeichnete Künstler nach Wien, um an der dortigen Hofbühne zu gastiren. Wir sind begierig, ob Hr. Devrient — der nach dem Ausspruche einer Pesther Kritikerin „schalkhaft wie Mephisto, liebenswürdig wie Apollo ist" — jene magische Anziehungskraft, die er in Pesth bewährt, auch im Hofburgtheater ausüben wird.

Wiener Börsen-Course.

27. Mai 1843.

		Conv.-Mze.
Metaliques	à 5%	110¾
dto.	à 4%	101¼
dto.	à 3%	77
Anleihen vom Jahre 1839		287
dto. dto. dto. 1834		711
Bank-Actien das Stück		1640
Esterhäzy-Los		53¾
Kaiserliche Ducaten		102

Markt-Preise

der Körnerfrüchte in Pesth am 30. Mai

Pesther Metzen, Groschen W. W.

Weitzen	115	—	132
Halbfrucht	94	—	100
Roggen	—	—	80
Gerste	60	—	68
Hafer	48	—	54
Kukurutz	76	—	88

Früchten-Preise.

Der Preßburger Metzen, Groschen W. W.

	Baja den 20. Mai			Wieselburg den 18. Mai		
	best.	mit.	ger	best.	mit.	ger.
Weitzen	74	67	64	108	92	70
Halbfrucht	59	55	52	70	67	64
Korn	52	—	—	70	67	64
Gerste	32	30	—	60	50	44
Hafer	30	29	—	40	38	36
Kukurutz	43	—	—	64	56	52
Hirse	—	—	—	—	—	—

Bühnen-Repertoir.

Pesth, deutsches Theater.

Wasserstand der Donau:

in der Brunnmaschine zu Ofen am 30. Mai

Früh 8 Uhr 10' 4" 6''' ober 0.

Lotto-Ziehung.

Ofen am 17. Mai 1843.
45 75 67 73 60
Wien am 24. Mai 1843.
6 59 13 52 18

Meteorologische Beobachtungen an der Ofner königl. Sternwarte am 29. Mai.

Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt		Thermometer Reaumur	Wind	Witterung
	Pariser Maaß	Wiener Maaß			
9 Uhr Morgens	27, Zoll 320	28 Zoll 02. 11 P.	+ 12, 48	WNW. Mittel	Viel Wolken
12 Uhr Mittags	, „ 333	1 0	+ 15, 43	NW Mittel	Viel Wolken
3 Uhr Nachmittags	, „ 331	1 0	+ 15, 53	NW. Mittel	Viel Wolken
9 Uhr Abends	, „ 334	1 11	+ 11, 02	NW. Schwach	Viel Wolken

Nachrichten.

Widerrufung.

Den 1. Juni l. J. Nachmittags um 2 Uhr werden auf wechselgerichtliche Anordnung Joseph Litmann'sche zehn Stück Zugpferde nicht in dem Ofner Kettenbrückenbauplatze, sondern im Brückenwirthshause lizitando veräußert werden. — Ofen den 30. Mai 1843

Große Vorräthe von Sommerhosenstoffen

zu 48 kr., 1 fl. bis 3 fl. 48 kr. CM. per Hose,

wohlfeile Frauenkleiderstoffe,

insonders Mousseline de Laine von 2 fl. 30 kr bis 13 fl.,

Umhängtücher jeder Art,

sind neu angekommen in der Niederlage des Gefertigten in der großen Brückgasse, dem Theater gegenüber, „zum englischen Wappen."

W. Wilh. Iszer.

Die beliebten Preßburger Tabak-Pfeifenröhre

von

Alois Ernhoffer,

wovon ein neuer Transport angekommen, sind zu haben in der Tabakhandlung zum Schafkamel, neben dem Gasthof zum König von Ungarn

Reitpferde zu verkaufen.

Arabische und englische Vollblutpferde, sechs an der Zahl, ganz abgerichtet, sind in der Josephsstadt. deutsche Gasse Nr. 1111 aufgestellt.

Rosen-Kartoffel-Honig

und Borszéker Sauerwasser von frischer Füllung in Kisten zu 50 Flaschen ist billigst zu haben bei

Anton Koszgleba,
Theaterplatz im Baron Sina'schen Nr. 152.

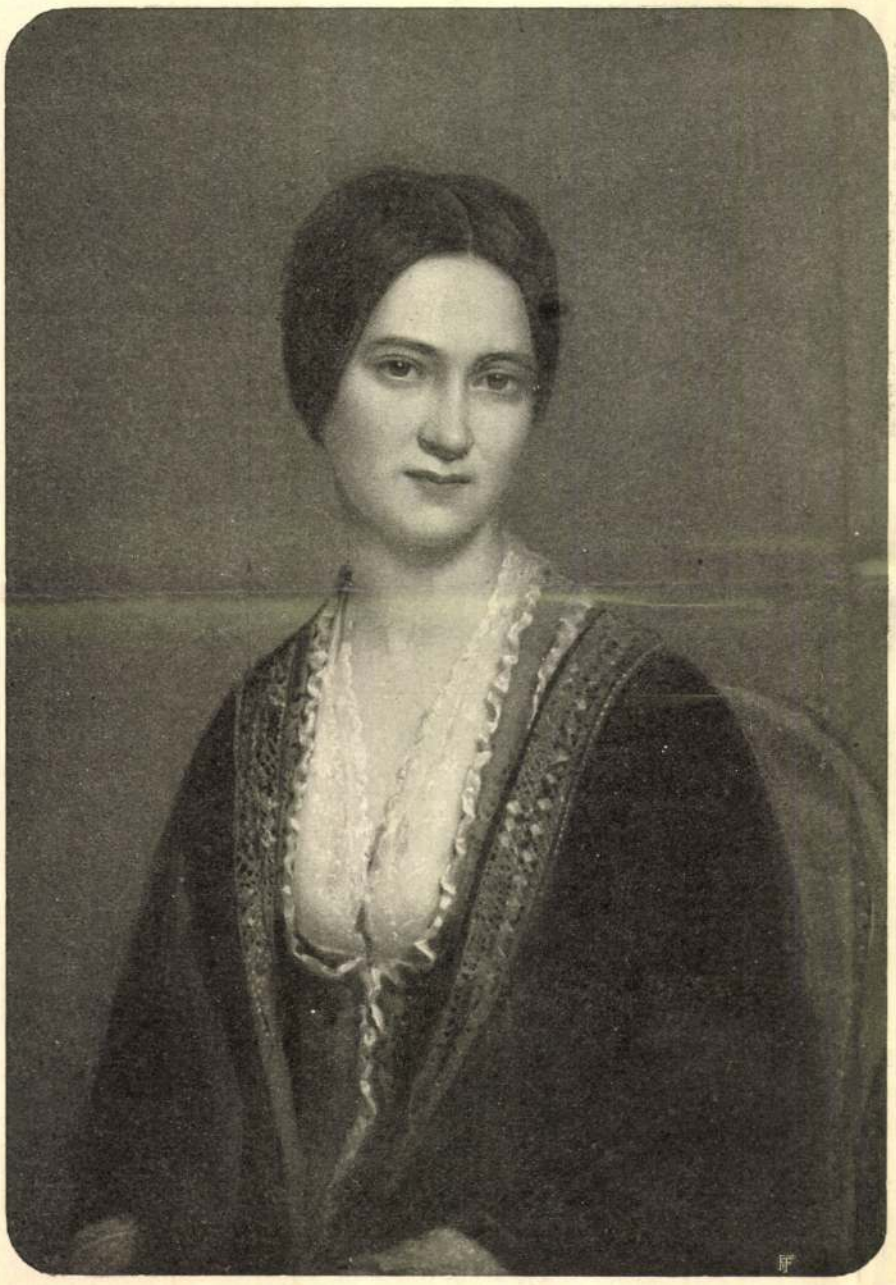

A 30-as évekből való, olajfestmény után.

GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNÉ.

Barabás Miklós 1846. évi rajza után Robinzon H. által készített metszetről.

GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNÉ.

január 9-ikén történt gróf Batthyány Lajos, az első magyar miniszterelnök elfogatása is.

Batthyány Lajos gróf tudvalevőleg vezetője volt annak a küldöttségnek, mely Windischgrätz táborában járt. Miután az osztrák fővezér kijelentette, hogy «lázadókkal nem alkuszik», Batthyány Pestre jött, engedve Windischgrätz kívánságának, hogy itt várja be a feleletét. A Károlyi-palotában szállott meg s bár barátai menekülésre biztatták, nem távozott el a fővárosból. A mondott napon együtt vacsoráltak a Károlyi grófi pár asztalánál néhány más vendéggel, midőn egyszerre csak kardcsörtetés hallatszott s a komornyik jelentette, hogy egy katonatiszt egyenesen a grófné szalonjába akar belépni. Jellacsics annyira elfoglalta a palotát, hogy a család számára csak a grófné lakosztálya maradt. Károlyi György gróf kiment és igyekezett a tisztet udvariasabb fellépésre bírni, ez azonban fegyveres erőszakkal fenyegetőzött s behatolt az ebédlőbe. Itt aztán Batthyány maga állott elébe. Utólag megmondta bocsánatkérőleg a tiszt, hogy azért lépett fel olyan erőszakosan, mert a katonai hatóság attól félt, hogy a grófné, ha időt engednek rá, lehetővé teszi Batthyány szökését.

Ez események után jobb napok következtek s a grófné ezek örömében is kivette a maga részét. Az ő négylovas kocsija hozta be Kossuthot Pestre s a bevonuló magyar seregnek több mágnáshölgygyel elébe ment. Azután is buzgón szolgálta a szabadságharcz ügyét anyagi áldozattal, lelkesítő példaadással. Mikor a nemzeti ügy elbukott s csak Komárom állott már, nem egyszer juttatott fontos hireket az ostromlott várba. Az elnyomatás első idejében enyhítette, a hol lehetett, a viharos idők okozta nyomort, rejtegette a bujdosókat s további kisérleteket tett sógora, Batthyány megmentésére, miután a grófot Gráczból Pestre hozták. Sokáig híre járt, hogy neki is része lett volna a tőr becsempészésében, a melylyel a vértanú megsebesítette magát, hogy ne kelljen hóhér-kézre jutnia.

Szomorú napokat élt ekkor a grófné: sógorát, Batthyányt kivégezték, férje s ennek fivére, Károlyi István gróf fogságba kerültek; mindenütt csak gyászszal, keserűséggel találkozott. Külföldre menekült, miután nagy nehezen útlevelet sikerült szereznie. Meglátogatta útközben Theresienstadtban sógorát, Károlyi István grófot s azután Genfben telepedett meg.

Károlyi grófné Genfben az emigránsok közt rendkívül nemes és áldásos szerepet töltött be. Áldozatkészségével nemcsak támogatta a menekültek között a szükölködőket, hanem az emigráczió ügyét is nagy mértékben előmozdította. Az ő támogatásával alapitották a genfi magyar nyomdát, melyből Horváth Mihálynak a szabadságharcz történetét tárgyaló nagy műve s több más fontos munka is jelent meg.

Genfből később a felsőolaszországi Vicenzába költözött, a hol kastélyt is vett magának. 1880-ban költözött haza és azóta állandóan a budapesti Károlyi-palotában lakott, visszavonúltan, családjának élve; a nyári időt pedig rendszerint Sasvár nevű parádi kastélyában töltötte.

Hazafias érzelmeinek ez időben is tanujelét adta mindig. Még arról is maga intézkedett, hogy a márczius 15-iki s más nemzeti ünnepélyek alkalmával palotája mindig a legszebben feldiszitettek egyike legyen. Hajlott kora ellenére meg akart jelenni Kossuth Lajos születésének százéves ünnepén, hogy a sirt személyesen megkoszorúzza. De betegsége miatt nem hajthatta ezt végre.

Végelgyengülésben halt meg január 30-ikán, nyolczvanöt éves korában a budapesti Károlyi-palotában. Hetek óta fekvő beteg volt, de haldoklása nem volt fájdalmas; csendesen szenderült jobblétre, családja tagjainak körében. Hat gyermeke közül két fia: Károlyi Tibor és István grófok s leánya: Pálma grófnő, Dessewffy Aurél gróf neje, vannak életben.

Halála nemcsak a Károlyi-családot s a többi rokon főúri családokat döntötte gyászba, hanem őszinte részvétet keltett országszerte mindenütt, a hol az öreg grófné fényes jellemvonásait és jótékony szivét ismerték.

ÖREGSZÜNK.*

Nem búsulok, hogy öregszem,
Ifjú lenni nem törekszem;
Tavasz dísze a virág:
A természettel daczolni,
Törvényeit ostromolni,
Jól tudom, hogy balgaság.

Se nem hiba, se nem érdem,
Hogy ily számos évet értem,
Az ég ingyen adta azt:
Ajkam a dús adományért,
Melyet az ő kegye rám mért,
Sohsem hallat bús panaszt.

* Visszhang Gyulai Pál *Vigasztaló* czímű költeményére.

6. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, FEBRUÁR 8.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre **24** korona, félévre **12** •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre **16** korona, félévre **8** •
A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre **10** korona, félévre **5** •
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNÉ.

1818—1903.

Szokatlanúl magas életkort érve hunyt el a legnemesebb és legtiszteltebb főúri asszonyok egyike, gróf Károlyi Györgyné, január 30-ikán este. Alakját az egész nemzet közbecsülése környezte honleányi erényei miatt, melyeket oly időben tanusított, a mikor ez veszedelemmel járt s melyek azután sem szüntek meg soha lángolni. Születése, vagyona előnyeit nemesen használta fel, példát adva mindig a haza szeretetében, minden nemzeti ügy iránti áldozatkészségben.

Gróf *Károlyi* Györgyné, *Zichy* Karolina grófnő 1818 november 8-án született Pozsonyban, mint gróf Zichy Károly leánya gróf Batthyány Antóniával kötött házasságából. Ő és nővére, Antónia grófnő, szemefénye voltak a harminczas évekbeli pesti magyar érzésű társaságnak, nemcsak szépségük, hanem lelkes hazafiságuk miatt is. Karolina grófnőt gróf Károlyi György, Széchenyi benső barátja s az Akadémia alapításánál utána a legelső adakozó, vette nőül 1836 május 18-ikán, míg nővérének férje gróf Batthyány Lajos lett, a ki akkor a főrendiházi ellenzék vezére volt. A két grófnő kivette a részét a küzdelmes idők minden hazafias mozgalmából s különösen az úri társadalom magyaros szellemének ápolásában volt nagy szerepük. Estélyeiken csak a magyar érzésü mágnások vehettek részt s ez időben, mikor a főúri körök vajmi kevéssé látogatták a Nemzeti Szinházat, ők szinte tüntetőleg ott voltak minden este, a mikor csak lehetett. Nagy buzgalmat fejtettek ki a hazai ipar fölvirágoztatása érdekében a negyvenes években megindúlt védegyleti mozgalmakban. Oly nagy volt a népszerűségük, hogy az ifjúság és a hazafias pesti polgárság 1844-ben fáklyásmenettel tisztelte meg őket. A két grófnő az egyetem-utczai Károlyi-palota erkélyéről fogadta a lelkes tiszteletnyilvánításokat. Petőfi is, a kiben pedig ez időtájt már teljes mértékben élt a forradalmi demokrata gondolkozás, annyira fellelkesült irántuk, hogy költeményben ünnepelte őket. E költemény czíme «Batthyány és Károlyi grófnők» s a költő többek közt igy szól benne:

Láttátok-é a két tündérvirágot?
Borús hazánknak két sarkcsillagát?
Evezhetsz bátran, nemzetem hajója!
Nem veszthet az czélt, a ki ilyet lát.
Én láttam, láttam! Megmutatta őket
Szent vágyaimnak a szövétnekfény:
Hanem mi volt e fény a lánghoz képest,
Mely akkor égett keblem belsején.

Ott álltak ők, mint égi jelenések;
Szokatlan köztünk ilyen látomány;
Hahogy sokáig néztem volna őket:
Szemfényemet vesztettem volna tán.

Gróf Károlyi Györgyné hazafias érzése azonban a legszebben az 1848/49-iki napokban ragyogott. A szabadságharcz kezdetekor nagy összegekkel járúlt hozzá a honvédsereg szervezéséhez. A negyvenkilenczediki kemény télben, mikor a honvédek a Gellért-hegy déli lejtőjén sánczot hánytak, a grófné és nővére nemzeti szin pántlikás egyszerü magyar ruhában talicskázták a fagyos földet.

1849 január 5-ikén, mikor Windischgrätz bevonúlt a fővárosba, Jellacsics kijelentette, hogy ő a Károlyi-palotában akar lakni. El is helyezkedett a bán kiséretével a palotában, úgy hogy magának a grófi családnak is alig maradt benne hely. Ezenfelül a horvát katonák kiméletlen magaviseletükkel is sok kellemetlenséget okoztak. A grófi palotában fogták el gróf Szapáry Antalt s 40 fegyveressel kisértetve vitték vizsgálati fogságba. E komor napokban,

A 80-as évekből való fénykép után.

GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNÉ.

Robleck Ferenc

miniantalos
XVII – XVIII sz.

laód

Schoenjezsuita

287. l.

nyű kosztüm

átmenet

kosztümök, vékony ruhák. A Classy butikban *Gonda* Judittól tudtuk meg: eltűntek a sötét, rideg színek, a pasztellek korszaka következik. Tavaly még el sem tudtuk képzelni, hogy húszon felüli nők rózsaszínben pompázzanak, most pedig nem győznek barátkozni ennek a sokáig száműzött színnek sok-sok árnyalatával. Rózsaszín a kosztüm, a sapka, a sál, a top, kiegészítve lilás és földszínű tónusú, zöld és vízkék darabokkal.

A Klein szőrmeszalonban fontos tanácsokat kaptunk arra vonatkozóan, hogy a valóban meleg idő beköszöntével hogyan tegyük el nyári álmot aludni a bundát. Mindenekelőtt alaposan át kell kefélni a szőrmét mindenütt, lehetőleg teljesen megtisztítani a portól, azután tiszta pamut-, vászonanyagból készült borítóval betakarva eltenni a szekrénybe. A védőzsák ne legyen műanyag, abban ugyanis nem kap levegőt, nem szellőzik a szőrme. **(r. j.)**

Elegáns rövid bunda könnyű ruhával

ROBOTKA JÁNOS

Fotós környezetvédők

Megőrzendő váci értékek

A már a honfoglalóknak is szállást adó, majd ezeréves püspöki és diákvárosban, a barokk egyéniségű dunakanyari településen, de a régiójában is rengeteg a megőrzendő-megóvandó természeti és történelmi érték, amelyeket az új évezred küszöbén-„hajnalán" az érdeklődőknek be is kell mutatni. Ezért született a fotópályázat, s a beküldött művekből a kiállítás, amelyet *Imre* Zsolt országgyűlési képviselő nyitott meg a váci Madách Imre Művelődési Központ aulájában.

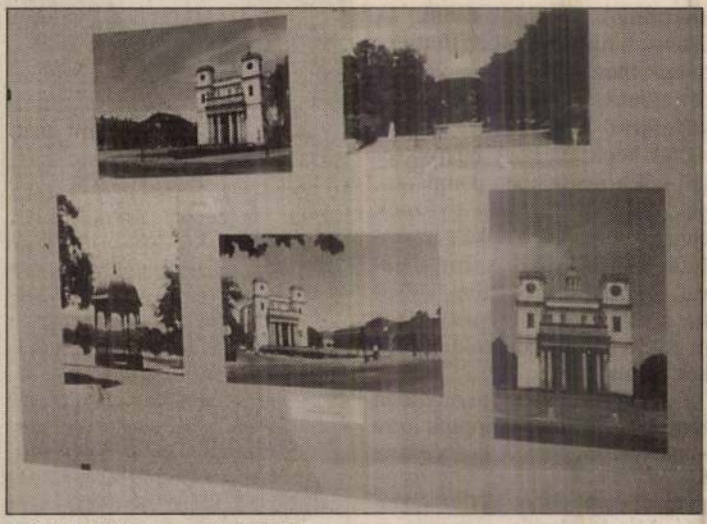

A fotókiállítás egyik tablója

A fotókiállítás valójában visszatekintés a múltba a fotóművészet segítségével, egyben megismerése is a város értékeinek, hagyományainak. A március 16-ig látható tárlat témái az életmód, az építészet, a híres barokk főtér, a Hétkápolna, a Ligeti-tó, a székesegyház, a kősebeiből vérző Naszály-hegy, a téli–nyári, a dunakanyari csendélet, a természet. Egy-egy pillanatot, illetve a kor sajátos szégyenfoltjait örökítették meg a Vácot szerető-tisztelő fotós alkotók. Tizenhárom pályázó összesen 198 pályaművet nyújtott be a pályázatra. A kiállított művek alkotóinak oklevelet, az érdemesebb fotókért különdíjat adtak át. Az első díjat *Robotka* János Tabán, a második díjat *Bíró* György Védjük őket, a harmadik díjat *Molnár* Imre Megnyitjuk szívünk című alkotása kapta.

V. László Gyula

Imre Zsolt országgyűlési képviselő gratulál az első díjas Robotka Jánosnak (jobbról) A SZERZŐ FELVÉTELEI

APRÓHIRDETÉS

ÁLLÁST KÍNÁL

ROBOGÓSZERELÉSHEZ értő fiatal munkatársakat keresünk azonnali belépéssel. Cím: Dunakeszi, Fő út 196. Rekord Kft. Tel.: 06-27-348-054, 06-30-345-198.

SZOLGÁLTATÁS

ALUMINIUM redőny, biztonsági rácsok, lakatos munkák. Telefon: 06-30-509-638. Este: 06-27-332-143.

JÁRMŰ

Törött, totálkáros autót veszek magas áron 1984-estől. Tel.: 06-30-440-110.

Személygépkocsit vásárolnék saját részre, – keleti-nyugati – hibás állapotban is. Lehetőleg vizsgával, százezer Ft-ig. Telefon: 290-8245.

Tavaszi robogóvásár kis- és nagykereskedőknek. Nagyobb mennyiség esetén konténeres megrendelés is a REKORD Kft.-nél. Dunakeszi–Göd között a Shell benzinkút mellett. Tel.: 06/27 348-054, 06/30 345-198.

INGATLAN

ELADÓ Tóalmás, Strand u. 5. szám alatti 250 m² területű üdülőingatlan Éva típusú 29 m²-es faházzal. Villany és víz közművekkel ellátott. Irányár: 1,5 millió Ft. Érdeklődni: 388-2472, délután 5 óra után.

LILLAFÜREDEN, összközműves, 506 ❑ építési telek 4 millió Ft-ért eladó. Tel.: 395-5418, este.

MEZŐKÖVESD központjától 6 km-re, szép vidéken, 2100 m² kert (szőlő, gyümölcsfák, présház) eladó. Kényelmes buszösszeköttetés. Irányár: 275 ezer Ft. Tel.: 06-20-682-267.

SPIRÁL

AUTÓS-ISKOLA

1134 Budapest, Dózsa György út 120.

Folyamatos tanfolyamindítás B-kategóriában. Kedvezmények. Szakmailag elismert oktatók és vadonatúj autók várják Önt! Jogosítvány megszerzése után

ingyenfutam a go-kartpályán!

Tel.: 120-9845, 06-30-546-400

CITROËN MÁRKAKÉPVISELET CEGLÉD

Jumper

Tavaszi ajánlata:
Citroën AX 1.450.000 Ft
Citroën SAXO 1.650.000 Ft-tól
Citroën XSARA 2.130.000 Ft-tól
BERLINGO személy- és áruszállítók

Akciós ajánlat:
Citroën XANTIA X1 -500.000 Ft kedvezménnyel a készlet erejéig.
Citroën XANTIA X2 április 30-ig ajándék klímával
JUMPY haszonjárművek benzin- és dieselmotorral
JUMPER akció április 30-ig -31 C 2.5D 2.500.000 Ft + ÁFA (a készlet erejéig)

Szerviz és alkatrészellátás

"AUTÓ" KFT. CEGLÉD
2700 Cegléd, Kosárhegyi út 2.
Tel.: 53/310-349

A LEGGYORSABB MEGOLDÁS!

Ha Ön délután 2 óráig telefonon, faxon vagy személyesen eljuttatja szerkesztőségünkbe apró- vagy kockahirdetését, a másnap megjelenő lapszámunkban azt már olvashatja!

Válassza a leggyorsabb megoldást,

s hívja a **06-1-117-5278-as** telefonszámot.

Madách Rádió és Televízió

MADÁCH RÁDIÓ (URH 68.99)

6–8-ig: Jó reggelt! *(hétfőtől–vasárnapig)*
6.05: Kalendárium
6.10: Névnapi köszöntő(k)
6.15: Napi térségi információk. Időjárásjelentés, Útinform, Hírek
6.20: Az ébredő Dunakanyar. (Élő riportok, tudósítások)
6.40: Mi-hol-mikor. (A kulturális élet hírei)
6.45: Hírek
6.55: Lapszemle
7.00–8.00-ig: Napi aktuálisok, önkormányzati közlemények, tudósítások, civil szervezetek bemutatkozása, orvosi tanácsadás, egyéb napi aktuálisok
7.15: Napi térségi információk
7.30: Játék a Madách Rádióban
7.45: Hírek
7.50: Tallózó a napi és a heti sajtóban
8.00–9.00-ig: Stúdió beszélgetés(ek)
9.00–9.45-ig: Hetente változó műsorok

H É T F Ő :

Kulisszák. (színházi és zenei félóra) Kaleidoszkóp. (Hírek,érdekességek szerte a nagyvilágban)

K E D D :

Ökocsúzli (természet- és környezetvédelmi műsor)

S Z E R D A :

„Civil kurázsi". (egyesületek, alapítványok, társadalmi szervezetek műsora)

MADÁCH TELEVÍZIÓ

S Z E R D A :

(Minden hónap első szerdáján)

18.00: Híd – természetgyógyász-műsor

18.30: Alma Mater Iskolások – óvodások félórája,
Bukfenc Óvodások műsora.
(Minden hónap második szerdáján) –
Aprópóló – A Karolina Katolikus Általános Iskola műsora
(Minden hónap harmadik szerdáján)
Őszikék. Nyugdíjasok műsora
(Minden hónap utolsó szerdáján)

19.00: Az idő
Heti hírműsor
A tér Közéleti és kulturális magazinműsor

21.00: Portrészék
Havonta jelentkező sorozatok

21.30: Új Uránia Képernyős irodalmi, művészeti folyóirat
TeleOlógia Képernyős bölcseleti fo-

ROBOTKA JÁNOS

Vác és Vidéke
HÍRLAP

II. évfolyam 15. szám | Az Új Pest Megyei Hírlap különkiadása | 1998. április 11., szombat

Ünneppé avatott látomások

A lírai szépségek mestere

Csak a nők életkorát nem illik nyilvánosságra hozni. Ám néha úgy érzem, mintha ez, a művész férfiak esetében sem lenne reális. Mintha az alkotó hivatás fiatalítaná az embereket.

Ezt érzem én *Robotka János* esetében is, akit naponta látok igyekezni a belváros felé, a Duna-part irányába, ahová újabbnál újabb témáit jár kiszemelni.

Gyalogosan vág neki az útnak, pedig gyanítom, hogy már nem kell jegyet váltania az autóbuszon. Azt azonban nem gondolom, hogy Vác kitűnő fotográfusa későn érő típus

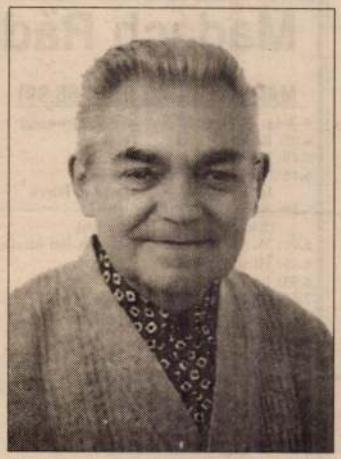

Robotka János fotóművész

lenne. Csupán arról lehet szó, hogy csak a művészetből kevesen tudnak megélni. A többség állásba kényszerül, tisztességgel teszi a dolgát, s vagy eljön egyszer az ő ideje is, vagy elkallódik a tehetsége.

Robotka János a szívósabbik fajtából való, aki nem hagyta magában elhervadni a szépség iránti vonzalmat, elsorvadni éles megfigyelőképességét. Ezért jött el számára az az idő, amikor már a fotózással tudja azt tenni, amit a modern festő az ecsetjével: esztétikai mélységeket felfedezni, lírai érzéseket kifejezni egy szerény mezei virág, az égen úszó különleges felhőalakulat láttán... Az ő képein ünnepivé válnak hétköznapi látomásaink.

Nagykökényesen született. A miskolci egyetemre járt. A Dunai Cement- és Mészműveknél lett váci emberré, a nagyüzem műszaki szerkesztőjeként. Fekete-fehér képeket kezdett 1975-ben készíteni. Azóta a Dunakanyar Fotóklub tagja. Alapítója a Magyar Diaporáma és Multivízió Egyesületnek, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete Képzőművész Tagozatának. Vác és a környék tájainak szerelmese, ahogy azt a képein is láthatjuk. A diaporáma műfaj elismert művésze. Több hazai és külföldi fesztivál díjazottja.

Robotka János: „Vihar"

Kevés beszédű, szerény ember, aki nem nagyon filozofál arról, hogy mit miért, mi célból tesz? Ezt úgyis elmondják a képei az értők számára...

Kovács T. István

zőgazdasági szakközépiskolai oktatás,
munkásképzés, diákotthoni nevelés.

anári képesítés vagy a szakiránynak megfelelő
ű pedagógus képzettség
ben eltöltött, legalább ötéves szakmai gyakorlat.
ál előnyt jelent a középfokú intézményben szerzett

lék megállapodás szerint, a Kjt. és egyéb
evételével.

rre szól, amelynek kezdő időpontja várhatóan
1998. október hó 01. napja.

g véleményezi, a megbízásról Pest Megye

rtalmaznia kell:
ajzot
ezetésére vonatkozó vezetői programot
zetelemzésre épülő fejlesztési elképzeléseket
ttséget igazoló oklevelet
si bizonyítványt
kációk jegyzékét.

lődők az intézményt megismerhetik,
ehez tájékoztatást kérhetnek

nyzatának Hivatala Művelődési Osztályán.
sának határideje a Művelődési Közlönyben való
). nap.

tkező címre kérjük eljuttatni:
yzatának Hivatala, 1052 Budapest, Városház u. 7.

Dr. Schmidt Géza,
a Közgyűlés elnöke

Pályázati feltétel:
- felsőfokú zenetanári
- pedagógus munkak
  legalább ötéves sza

(A pályázat elbírálásár
szerzett vezetői gyako

Bérezés és vezetői pó
jogszabályok figyelem

A megbízás öt évre
19

ROBOTKA JÁNOS

A kamera obskura művésze

Robotka János képi csodái

A váci Könyvtár Galériában a hét végén nyitották meg az I. Országos Fotóhét városi rendezvénysorozatát. *Robotka János* Színek és fények című tárlatának bevezetőjeként *Kocsis Iván* fotóművész arról beszélt, hogy mi, emberek mindig szeretnénk megőrizni magunkban a pillanat varázsát, amit csak a művészet nyújt a számunkra.

Ez a gondolat kíséri végig a nézőt a kiállító képei előtt, aki az emberi arcok helyett virágportrékat készít, a szépség pillanatait örökíti meg.

Még 1975-ben kezdett el fotózni. Először fekete-fehér képeket készített, majd a diapozitív lett a végleges műfaja – írják róla a meghívó belső lapján, ahol az is olvasható, hogy több nemzetközi fesztivál díjazottja ebben a kedvenc műfajában. Képein a Duna menti város épületei, műemlékei, a város környékének tájai jelennek meg, de nem dokumentátori színvonalon. Minden élethű, de nem szolgai másolat.

Lágy fények című felvételén vízre hajló lombos ág színei, hangulatai ragadják meg a figyelmet. A Téli ártér is a művészi látásmódot tanúsítja, mint ahogy az Őszi lomb szépsége, a Pitypang, a Peonia, a fénykörbe vont kerek nap képzetét keltő sárga virágú Napraforgó, melyek mind azt tanácsolják a zaklatott életű, felületesen szemlélő embernek: Állj meg! Ne rohanj! Láss és gyönyörködj! Szép a világ, csak észre kell venned!

Közönségének fedezi fel a Fény a Dunán című felvételén a borús ég különös felhőalakzatait. Máshol a mennybolt kék és bíbor tengerébe templomtorony és gyárkémény hatol. A színek és fények szép előterében ring a dunai horgászcsónak, aranyhíd fénylik a nagy folyón. Mindez úgy megörökítve, hogy nem lett belőle közhelygyűjtemény, hanem vizuális nyelven írt gondolatsorra vált. Szavakba öntve talán azt mondanák Robotka János felvételei: Lásd, ez itt a hazád! Ilyen. Becsüld és szeresd! Csodálatos itt a vihar, otthonunk a Liget és benne a ködös fénybe mosódó tó. Lomb és nád, ez a különleges dunai világ. Itt élünk a népeket összekötő nagy, kék szalag mentén, ahol íme: Így bukik le két kunkorgó, összenőtt fatörzs karjai közt este a nap...

Robotka János csodákat vesz észre, megosztja közönségével az élményt, megállítja a szép pillanatokat.

Kovács T. István

Új Pest Megyei Hírlap
1998.03.31.

KARINTHY FRIGYES

Az Est tudósítójától

Bálint György interjúja Karinthy Frigyessel

– a dráma válságáról, a magyarságról, a „panem et circenses”-ről és terveiről

Bálint György, a hírlapíró, Az Est munkatársa több interjút készített Karinthy Frigyessel, a humoristával, a kritikussal és a drámaíróval. A filozófus minősítést ezúttal nem említi ugyan, minthogy azonban a kérdezett, „úgy is mint Karinthy Frigyes”, összehívja „a közgyűlést” – azaz valamennyi énjét, az is jelen van. 1928 tavaszán (a pontos dátum 1928. március 24.) beszél a magyar dráma akkor remélt várható sikereiről, valamint saját magyarságtudatáról. Az interjút immár három évtizede számon tartja a Bálint György-filológia – most azonban újólag felhívta rá a figyelmünket Szalay Károly kismonográfiája, mely a Karinthy-centenáriumra jelenik meg.

Azt mondta Karinthy Frigyes a kávéházi asztal mellett az interjú elején:

— Tulajdonképpen milyen minőségben teszi fel hozzám a kérdéseket: mint drámaíróhoz, mint kritikushoz vagy mint humoristához?

— Mint Karinthy Frigyeshez.

— Ja... az nagyon sok ember, akkor előbb össze kell hívni a közgyűlést.

A kép Karinthy stockholmi agyműtétjét követően készült. Mellette felesége, Böhm Aranka

Most az új nagy magyar színpadi sikerekről van szó, a magyar színpadi irodalom új lendületéről. Karinthy Frigyes azt mondja legelőször is erről a kérdésről:

— Most jön a jó oldala annak, aminek eddig csak a rossz oldalát tapasztalhattuk. A magyar szerzők valóban erősen tanultak a külföldi kurzus alatt, és európai viszonylatban is jobbat produkálnak most, mint az átlag franciák és angolok. Az elmúlt években a színpadi bőrzén a kereslet nagyon megnövekedett, a selejtes külföldi papírok nagyobb értéket kaptak, mint a tulajdonképpeni névértékük. Most az történt, hogy a külföldi papírok ára megint leszállt az őket megillető névértékre, viszont a magyar papírok ára felment az ő jogos névértékükre.

Tehát Karinthy Frigyes is természetesnek találja a magyar darabok sikerét a magyar színpadokon. És most a beszélgetés átsiklik egy kissé elméletibb térre: arra a kérdésre, amit olyan sokszor vitattak már meg bizonyos körökben, hogy tulajdonképpen mit kell magyar darab és magyar irodalom alatt érteni.

— Nem vagyok éppen szemérmes ember — mondja erre mosolyogva Karinthy —, mindig nevén szoktam nevezni a gyereket. Van azonban két szó, amely számomra nem erkölcsi, hanem kifejezetten szemérmi kérdést jelent. Ez a két szó: haza és magyar. Úgy látszik, a freudizmusból tanultam meg, hogy azokkal a fogalmakkal szemben vagyunk szemérmesek, amelyek nagyon sokat jelentenek számunkra. Így vagyok én is ezzel a két szóval. Utólag meg lehet állapítani arról, amit csináltam, hogy magyar, és ha ez így történik, akkor ennek nagyon fogok örülni. Alkotás közben elég nekem, ha azt tudom, hogy magyarul írok. Hogy magyarán írok-e, ez már nem lehet elhatározás dolga.

— Én nem vagyok azon a véleményen — folytatja határozott hangon Karinthy —, hogy annak, ami magyar, annak tárgyában és célkitűzésében is specifikusan nemzetinek kell lennie. Szerintem nem azonos a nemzeti fogalom a magyarság fogalmával. Ezeket a fogalmakat főképpen az orosz íróknál szokták azonosítani, pedig önáluk is az a helyzet, hogy a nemzeti jelleg a mikéntben van és nem a miben. Hozok egy példát. Ha egy magyar író Napóleonról ír drámát, abban sokkal jobban benne lesz a mi nemzeti jellegünk, mintha két bécsi operettszerző összeáll és Csárdás címen magyar tárgyú operettet ír. A nemzeti irodalom nem jelent nemzetieskedő irodalmat. Amilyen kívánatos,

Karinthy a harmincas évek végén

hogy az írók magyar tárgyú darabokat írjanak, éppen olyan nevetséges feltenni, hogy valódi író ennek a kívánalomnak hatása alatt alkosson valamit. Én például ma is nevetségesnek találom azokat az akadémiai pályázatokat, amelyekben ez áll: Kívántatik történelmi tárgyú, ötfelvonásos szomorújáték, amelyben a hős egyénisége összeütközésbe jut a világrenddel, és a hős elbukik. Hogy az ilyesmit mennyire nem lehet megcsinálni, azt saját színdarabomon tapasztaltam.

— A Holnap reggel című darabomhoz a legtisztességesebb konzervatív, hazafias szándékokkal fogtam hozzá, és oly módon kezdtem el írni, ahogy az „kívántatva” volt. A hőst szembeállítottam a világrenddel, a világrendet úgy méreteztem, hogy erősebb legyen hősömnél, a hősömet úgy méreteztem, hogy elbukjék. A második felvonás végéig minden a legnagyobb rendben ment, és valószínűnek látszott, hogy a darab megfelel a kívánalmaknak. Akkor lefeküdtem aludni, és mikor reggel felkeltem, a legnagyobb meglepetésemre hősöm egyszerre csak fejbe vágta a világrendet, és nem volt hajlandó elbukni. Csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudtam megakadályozni, hogy a „kívántatott” szomorújátékból bohózat ne legyen, ami abban az időben nem „kívántatott”.

— A Holnap reggel előszavában — ha emlékszik rá — a „kívántatik irodalomtól” próbáltam visszatérést prédikálni az igazi nagy dráma felé. Igazi nagy dráma alatt az Ember tragédiája-típust értem, amelynek lényege nem a hős elbukása a drámában, vagy eltörpülése a vígjátékban, hanem a hős feltámadása és diadala... Remélem, a drámaírás ebben az irányban „fejlődik” (olyan ez, mintha azt mondanám, hogy a betegség az egészség felé „fejlődik”), és az „irodalom” helyébe visszatér a színpadról elűzött költészet.

Persze most szóba kerül az a probléma, amely ma annyi gondot okoz nemcsak Magyarországnak, hanem egész Európa íróinak, színigazgatóinak és intellektuel közönségének: a dráma válsága, a dráma viszonya a filmhez, és mind a kettő viszonya a közönséghez. Karinthy Frigyes mindig az általános emberi jelenségek kísérletező kutatója, optimistán vélekedik erről.

— Úgy érzem, ma már biztatóbb a színpad helyzete. Megtörtént már a színháznak a filmtől való teljes szekularizációja. Ma már megvan a színháznak is, a mozinak is a közönsége, amely nem téveszti össze a színházat a mozival, mint ahogy megvan a maga közönsége a futballmeccsnek és a filharmonikus hangversenynek. Persze az lenne az ideális, ha a színháznak és mozinak ugyanaz a közönsége lenne. Általában sokat sopánkodnak amiatt, hogy a mozi állítólag árt a színháznak, és mindenképpen meg akarják oldani ezt a kérdést. Én azt hiszem, hogy ezen a téren nem kell aggódni, akárhogy állt is a dolog, egy eredménye van ennek a konkurenciának: az emberek számára elsőrangú szükségletté vált a szórakozás. Merem állítani, hogy ez már elsőbbrendű szükséglet, mint maga az élelmiszer. Vannak, akik dekadenciát látnak abban, ha a tömeg jelszava „panem et circenses”. Én ebben kulturális emelkedést látok, szerintem a süllyedést az a darvinisztikus-materialisztikus álláspont jelenti, hogy a kenyér jön elsősorban, és csak azután az, amit köznyelven szórakozásnak neveznek: egy magasabb életforma, a boldogság felé ágaskodó ösztön. A fejlődésnek oda kellene vezetnie, hogy a sorrend megforduljon, és az emberek azt mondják: circenses et panem.

Végül szóba kerülnek Karinthy Frigyes új tervei. Megkérdeztük, hogyan szándékozik a jövőben gyakorlatilag is hozzájárulni az aktuális drámai problémák megoldásához?

Robotos Júlia szobra az íróról

— Három tervem is van — feleli. — Foglalkozom egy Szivárvány című darab gondolatával. Ez, mint a neve is elárulja, hét színből állna, és hét műfajára bontaná fel a drámaírás művészetét. Foglalkozom azzal a tervvel is, hogy a Szomjúság című novellám alapgondolatából építsek ki egy több képből álló sorozatot. Végül pedig a harmadik tervem egy bizonyos vitaírás. Angliában már régen divatban van, hogy az írók vitacikkek helyett vitadrámákat írnak. Én Shaw Vissza Matuzsálemhez című drámai költeményével szemben szeretnék egy vitaírásművet készíteni, esetleg szintén dráma formájában. A címe ez lenne: Vissza Achillesshez... Különben pedig szeretném mind a három tervemet elfelejteni, hogy végre a negyedik darabot írhassam meg.

Ezeket mondotta Karinthy Frigyes a kávéházi ablak mellett, szemben a budai utcával. És aztán tekintete ismét rászegeződött arra, ami a vékony üvegfalon túl van: az életre...

SZ Szélrózsa

A csehszlovákiai magyar próza- és drámaírás egyik jelentős képviselője, Dávid Teréz Erdélyben, Görgényszentimrén született 1907-ben és Pozsonyban él.

Élményekben, belső történésekben gazdag életét Utóirat címmel, illetőleg Amíg egy téma eljut odáig ... alcímmel írta meg. A kötet 1986-ban jelent meg a pozsonyi Madách Könyv- és Lapkiadónál.

„Ez egy őszinte könyv. Bizonyos koron felül már egy nő is írhat őszinte könyvet — kezdi visszaemlékezéseinek elbeszélését. — Ezt a kort akkor éri el, amikor már gyakrabban tekint visszafelé, mint előre ..."

Az utóirat nem csupán „visszatekintés", hanem több írói műfaj szerencsés vegyítése. Dávid Teréz egyrészt emberi fejlődésrajzot ad önmagáról, másrészt íróvá fejlődésének állomásaiként sikeres színdarabjainak egy-egy jelenetét is beleolvasztotta könyvébe. Miközben prózát ír, keményen és arcpirítóan őszintén, felvonul az olvasó előtt a korszak: a két háború közötti Szlovenszkó, a háborús megpróbáltatások időszaka, majd a boldog, ám csalódásokat mégsem feledtető újrakezdés évei. (Erről az időszakról, a második világháború befejezését követő időt választottuk önéletrajzából, azt a „pillanatot", amikor találkozik azzal a férfival, akivel azután jóban-rosszban összeköti majd végleg életét.)

Dávid Teréz prózáját nemcsak az élethez való hűség jellemzi, meg a jó nőírókhoz olyannyira hozzátartozó olvasmányosság, hanem humora is van ... Miközben az élet viharait írja le, szenvedélyes tragédiákról tudósít, megjelenik szája szélén egy egészséges, kedves mosoly.

DÁVID TERÉZ

Utóirat

Örültem, hogy Páfrányékat még Pozsonyban találtam, s visszakaptam állásomat Vichnénél. Örültem, hogy Szabó Béla is megvolt, és hogy a Kórház utcai fáskamrában rábukkantam a ládára, melyet valaha oda rejtettem. Ha anyagi javakat tartalmazott volna, aligha lelek rá, de mivel csupán szellemi termékeimet őrizte, verseket, karcolatokat, színdarabvázlatokat, hát megvolt. Egy kockás füzetben (még ma is megvan) a Karamazov testvérek dramatizációja, első előadásra került darabom, a Fekete virágok, no és ott volt a Tisztességes lánynak ágy kiadó ama példánya, amelyik évekkel azelőtt megjárta Bécset. Elnyerte a Triumf Verlag fordítójának, Gáspár Endrének az elismerését. Sajnos a leveleket elfújta a nagy vihar, mely felettünk átvonult, de tartalmára papír nélkül is emlékszem. Munkára buzdított levelében Gáspár, korrigálásokat javasolt, és felhatalmazott arra, hogy az átdolgozott példánnyal jelentkezzem nála, mert „figyelemmel akarja kísérni fejlődésemet". Erre nem kerülhetett sor, mivel mire megtudtam, hogy a nehéz időket átvészelte, és visszatért Budapestre ... akkor már nem élt. Én azonban írásaim megmaradását a sors jóakaratú figyelmeztetésének tekintettem. Elpusztult az anyám, a férjem, testvérem, apósom, egész nagy családom, de az a pár elsárgult füzetlap megmaradt! Mi volt ez, ha nem intő jel? Kritikai érzékem is fejlődött időközben, hozzáfogtam tehát a darab átdolgozásához, ha nem is olyan szellemben, ahogyan Gáspár elképzelte, hanem úgy, ahogy a világ kívánta, amelyben éltem. Keretjátékba foglaltam a régi történetet, a régi kávéház virággirlandos teraszán, amikor ... Amikor — mintha az idő meg akarta volna ismételni önmagát. Felhangzott a hátam mögött: Maga kire vár? Feltekintettem, ekkor már látni akartam, hogy tulajdonképpen kire várok Kinek felelem, hogy: „Magára!"

„Magára várok, kedves, aranyos Géza! Valamikor cserbenhagyott öreg haverom! Kire is várhatnék másra? Hiszen mielőtt elment, barátok lettünk! Ami történt — elfeledtük! Én maga előtt nyitott könyv, maga részemre iránytű ... világítótorony!"

Később, mikor a mulasztást pótoltuk, és a felesége lettem, ugratásomra ezt a jelenetet így szokta elmesélni: „A nő akkor a nyakamba ugrott, s azóta nem tudom onnan eltávolítani." Hát nem tudott, de nem is akart, hiszen rajtam kívül nem volt senkije. Első házasságából származó egyetlen fiát, aki csupán a nyári szünidőket töltötte apjánál Pozsonyban, az anyja nem akarta elengedni a bizonytalanságot sejtető emigrációba. Meglehet, anyai önzése is közrejátszott, s így a tizennyolc éves Gyuri munkaszolgálatosként vonult a biztos halálba. Géza emigrációs társai szerteszéledtek a világban. Az idehaza túlélők megviselt, rokkant lelkű emberek voltak. Nagyon is egymásra találtunk, én két férfi, ő két házasság után. Jellemzéséhez talán az is hozzátartozik, hogy mindkét feleségét színpadról kötötte magához, ezzel is érzékeltetve a bohém világhoz való visszanyúlását.

Egyetlen nővére Holland-Indiában élt családjával. Pontosabban: ő azt hitte, hogy ott él, de a Vöröskereszt, amelyhez felkutatásáért fordult, nem akadt a nyomára. A véletlen hozta őket össze huszonhét év elteltével Amszterdamban.

Mi ketten illettünk egymáshoz, szükségünk volt egymásra, ezt harminckét évi együttélésünk bizonyítja. Szkepticizmusra hajló lényemet egészségesen ellensúlyozta az ő életkedve, optimizmusa.

Találkozásunk napján érkezett hat évig tartó kínai emigrációból. Vlagyivosztokig hét napig hajón utazott, további tizennégy napot a Szovjetunión át vonaton. Mikor húsz-egynéhányan átlépték a csehszlovák határt, leszálltak a szerelvényről, és megcsókolták a hazai földet. Holott nem voltak szentimentálisak. Megtépázott madarak, hajszolt vadak voltak, akik nyomukban a német csapatokkal végiggyalogolták Lengyelországot.

Kemény kötésű, erős akaratú ember volt Géza. Harcos, nem megalkuvó, európai műveltségű nagyszerű férfi. Odaadó barát, lelkes szocialista. Arcát mintha acélból vésték volna, termete nem volt magas, de ha belépett valahova, a lényéből áradó fluidum megtöltötte a helyiséget. Érces baritonja volt, és harsányan, szívből tudott nevetni. Néha a könnyei is kicsordultak a kacagástól. Szerette a hivatását, szenvedélyesen politizált, szívesen mesélt, és szívesen hallgatták őt. Emigrációs éveiről úgy beszélt, mint egy nagy kalandról. Szélesen, színesen adott elő ... A pajtáról, ahol megpihent a mintegy kétszáz főnyire szaporodó menekülők csoportja, amelynek vezetője volt. Szórakoztatóan mesélte, hogyan szerzett fogójával táplálékot (libát, kacsát) — mert fogót vitt csupán az útra, számolva azzal, hogy fájós fogú ember mindenütt van. Beszélt a finnországi patakról, amelyben lábat mostak. A svéd jótékonysági egyesületről, ahol megvendégelték őket. A helsinki zsidó színházban páran végigmulatták A méltóságos asszony trafikja jiddis előadását. Lakást szerzett a családostul emigrációba segített barátjának, Faragó Sándornak. Az író lánya, Faragó Katinka (akkor hároméves) ma a nagy hírű svéd rendezőnek, Ingmar Bergmannak a titkárnője. Apja ötvenhatban meghalt. Nyelvi nehézségek miatt nehezen szokta meg Faragó a számkivetettséget. Felesége Stockholm mellett egy kisvárosban él. Svédországba a finn szociáldemokrata párt által kerültek, írta 1977-ben Faragóné.

Géza sohasem unta meg színesen ecsetelni, hogyan kerültek át illegálisan az egyik országhatáron. A szíves útmutatásért egy Kodak fényképezőgépet adtak a litván parasztnak: Pontosan tudta, hogy hány kilométer Sanghajban a Nanking Road, és milyen gyorsan szalad egy riksakuli. Hogyan készül a földben érlelt kínai csemege, a „büdös tojás". Arra is felhívta hallgatósága figyelmét, hogy — ha zsákba gyömöszölt hullát látnak a sanghaji utcán, loholjanak el gyorsan, mert ha ott találják őket, rájuk fogják, hogy a sárga színű hulla a rokonuk, és fizethetik a temetési költségeket. Nem kell aggódni! Jön majd a hullaszedő kocsi, és gondoskodik a halott utolsó pihenőhelyéről. Nem véletlenül kerül az ilyen az utcára, csakis a szegény kínai kerül oda, akit családja nem tud saját költségén elhantoltatni. A jómódú kínai halott házában három nap, három éjjel szól a monoton tam-tam ... És ha két, láthatólag tehetős, kimonós kínai úr leguggolva krétával ábrákat rajzolgat a gyalogjáróra, tévedésbe ne essen senki, nem rejtjeles játékot űznek. Ellenkezőleg, komoly üzleti tárgyalásokat folytatnak ily módon, mert az egyik úr az északi, a másik a dél-kínai országrészből való. Egymás írását értik, egymás szójárását nem. Ha pedig jómódú kínai család tükörfényesre politúrozott kerek asztalához vagyunk hivatalosak, bátran nyúljunk pálcikánkkal az asztal közepére helyezett közös tálba szukijakiért (csirkepaprikás-féle étel), a lerágott, leszopogatott csontocskákat tétovázás nélkül köphetjük a rizzsel telt gömbölyű aljú kis tálunk mellé, a fényesre politúrozott asztalra. Így csinálja mindenki. Így csinálta az európai műveltségű, kínai származású bécsi sebész is. A sanghaji Csárdában a zeneakadémiát végzett leipzigi Hartmann és a bécsi Gottlieb, hasonló nevű, származású és képesítésű társaikkal lobogós gatyában, zsinóros lajbiban alakítanak cigányzenekart. A nemzetközi negyed ligeti padja éppoly kemény hálóhely, mint bármelyik más ligeti pad. Viszont a kelet-európai menekültek részére, a japánok által elkülönített városrészben (gettóban) sokkal jobb volt az ellátás

Új Tükör, XXIV. évf. 26 sz. 1987

ROBOTOS Julia

A Néprajzi Múzeum tisztelettel meghívja Önt

ROBOZ LÁSZLÓ

Sövényfalva (Cornesti) román lakosait bemutató

FOTÓKIÁLLÍTÁSÁRA

1997. február 5. 15 órára

A kiállítást megnyitja

SZENT-IVÁNYI ISTVÁN

külügyi államtitkár

BUDAPEST, V., KOSSUTH TÉR 12.

A kiállítás megtekinthető 1997. február 5-től (hétfő kivételével) naponta 10–~~18~~ 16 óra között.

A kiállítás létrejöttét támogatta:
a Határon Túli Magyarok Hivatala, a IX. Önkormányzat Házbizottsága, valamint a Forte Rt.

ROBOZ László

88-79 ARTUNION Nyomda – Dorog

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítást rendezte:
KRATOCHWILL MIMI

Megtekinthető:
1988. április 17-ig
Hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
és a Budapesti Tavaszi Fesztivál Rendezősége
meghívja Önt és kedves családját
1988. március 17-én 16.00 órára
a Vigadó Galériába

ROBOZ ZSUZSI
festő- és grafikusművész
kiállításának megnyitására

Megnyitja:
DORÁTI ANTAL

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Roboz Zsuzsi, festő- és grafikusművész
MAGYAR HÍREK
1984 MÁJ 12.

1021

A Budapesti Tavaszi Fesztivál díszvendége

Roboz Zsuzsi

A cím így hiteles, de a művész — díszvendég mivoltáról — szerényen mindössze annyit közöl, hogy nagyon hálás Köpeczi Béla művelődési miniszternek a budapesti meghívásért. Boldog, hogy láthatta Kondor Béla, Országh Lili kiállítását, s hogy élvezhette Kocsis Zoltán és Ránki Dezső hangversenyét. Én azonban az ő személyét és művészetét szeretném megismerni.

Roboz Zsuzsi szinte még gyereklányként, 1946-ban távozott Magyarországról, az édesanyjával. Édesapját, a pesti művészvilág ismert alakját, a Vígszínház egykori igazgatóját, Roboz Imrét megölték a nyilasok, s e szörnyű megrázkódtatás után belső kényszer hajtotta őket, el, a fájdalom színhelyéről. Londonban telepedtek le, ahol Zsuzsi nemsokára édesanyját is elvesztette, s magára maradt.

Emberekre volt szüksége, kereste és meg is találta őket. Szinte második anyja lett az ugyancsak Angliában élő Fényes Alice, a Katona József (egykori Belvárosi) színház művésze. Alice az idegen nyelvi közegben lemondott a közönséggel összekapcsoló, ám éppen a szavakra épülő hivatásáról, miközben Zsuzsi internacionális, minden nyelven érthető módon kezdett közel kerülni az emberekhez: lerajzolta, megfestette őket, benépesítette velük a magányát; azután egyszercsak már nem is volt egyedül.

Londonban a Royal Academy of Arts-ban tanult és Firenzében az egyetlen élő freskófestő művésznél, Pietro Annigoninál.

Elég hamar „beérkezett", sorra nyíltak kiállításai, Londontól, Párizsig, Brüsszeltől Hong-Kong-ig. Az eddig kiállított munkái közül vajon ő maga melyeket érzi a legfontosabbaknak?

— Talán a Victoria and Albert Museumban rendezett kiállítást. A sok-sok megörökített pillanatot, a kulisszák mögötti világból.

Tovább faggatom, hogy mire gondol: a színészek vagy a táncosok világára-e a kulisszák mögött? A „Chichester 10 — portrait of a Decade" — című kiállítását a Chichester Festival Theatre első tíz évének s akkori színészeinek szentelte, közöttük Sir Laurence Olivier-nek, aki elsőként állt a Chichester színház élén. De azóta . . .

— Igen, azóta — veszi át a szót Roboz Zsuzsi — belett-táncosokat rajzoltam. E rajzok összefoglaló címe: „British Balett today."

Négy teljes esztendőt töltött a balett-táncosok között, javarészt a próbákon, amikor testközelből figyelte mozdulataikat. Sir Frederich Ashton — a brit balett világhíressége —, Roboz Zsuzsi ábrázolásában a Victoria and Albert múzeumban látható, Madame Ninette Valois a National Portrait Gallery-ben (csak zárójelben jegyzem meg: Roboz Zsuzsi Ausztráliában élő unokatestvére, Judy Cassab is megfestette Sir Ashtont, s tőle is látható néhány híresség portréja a National Portrait Gallery-ben). E pillanatban azonban a múzeumok falán látható, s immár közkinccsé vált portréknál is jobban érdekel — sőt lenyűgöz — az előttem heverő rajzsorozat. Roboz Zsuzsi megvalósítja a már-már lehetetlent: a dinamizmust a statikusság korlátai közé zárt rajzlapokon. Ezek a grafikák valóban mozognak, ugranak, repülnek, megpördülnek saját tengelyük körül. A megragadott pillanatot, s a pillanatban megragadott mozgást szinte meghosszabbítja az időben, látjuk, hogyan vezeti tovább, vagy fejezi be a hajlékony test a megkezdett mozdulatot.

Annak a belső kényszernek szeretnék végére járni, amiért Roboz Zsuzsi éppen ezt választotta legfontosabb mondanivalójául: a szépséget. A kiegyensúlyozott, s mégis feszültséggel teli emberi testet, olyan mozdulatokat, amelyekben a lélek, a szárnyalni vágyás is benne van. Nem csupán jól edzett, képzett táncosokat, hajlékony testeket látunk, hanem gondolkodó arcokat, a mozdulat megformálásakor. Roboz Zsuzsi harmonikus műveket alkot, azt kutatja, ami az emberben az embert gyönyörködtetheti. S ez a művész-attitűd manapság olyan különös, hogy már-már kihívásszámba megy: nyugodt, tiszta, a szépséget merészen újrafeltáró rajzai — nos, ezek ma szinte az újdonság erejével és igézetével hatnak.

Nála így nyilatkozik meg a kislánykori borzalom-élmény, s ezt — az emberi harmóniát — szegezi szembe a világot elöntő diszharmóniával.

Bár számtalan újságkivágás hever előttem, gyatra angol tudásommal csak nehezen böngészem ki a méltatásokat. De azt azért igen, hogy a különböző újságok — The Evening Standard, Arts Review, International Herald Tribune, The Observer Magazine — kritikusai, hogy csak néhányat említsek, meghajolnak a humanista művész előtt, aki — bár választott hazájának tekinti Angliát, így él a köztudatban Roboz Zsuzsi.

SOÓS MAGDA

FOTÓ: REZES MOLNÁR ESZTER

MTI FOTÓ — MANEK ATTILA

1. Dr. Lékai László bíboros-érsek elnöki megnyitóját tartja. Mellette: balról dr. Bartha Tibor református püspök, jobbról dr. Káldy Zoltán evangélikus elnök-püspök

2. Az Országház kongresszusi termében tanácskoztak a magyarországi egyházak és felekezetek képviselői

3. Pozsgai Imre, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára beszél. Mögötte: balról dr. Aranyos Zoltán zsinati tanácsos, az Országos Béketanács Egyházközi Békebizottságának főtitkára és dr. Lékai László bíboros-érsek

Az egyházak és hitfelekezetek első országos tanácskozásán jelen volt és felszólalt *Pozsgay Imre*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára is. Nagy tetszéssel fogadott beszédéből idézünk: „Ez a találkozó tanúságtétel arról is, hogy hazánk, nemzetünk az utóbbi négy évtizedben értékes közösséggé vált, amellyel hivő és nem hivő lelki meghasonlás nélkül, őszintén azonosulhat.

Tartsuk jól szem előtt azt is, hogy a XX. század történései, valami különös jelenségre hívják fel a figyelmet: a kis országoknak nagy szerepük van a világ egyensúlyának, biztonságának, nyugalmának fennmaradásában. Belső társadalmi, gazdasági problémáikat jól megoldó, saját konfliktusaikat megfelelő intézmények útján feloldó, szorgalmas és szomszédaikkal is kijövő kis országok jelentős mértékben hozzájárul-

fejlesztette nemzetközi kapcsolatait. Külpolitikájában az enyhülés megőrzésére törekedett. Miközben — nemzeti érdekeit követve — hűséges tagja a szocialista országok védelmi rendszerének, a békés egymás mellett élés szellemében együttműködésre törekszik a világ minden országával. Külpolitikájában népünk életét tartja szem előtt, tudván, hogy ezek az érdekek egybeesnek a világ népeinek érdekeivel.

Örülök, hogy ezen a nagyszerű gyűlésen egy becsületes ügyről, a békéről beszélhettem meggyőződésem szerint. Szeretném Önöket is meggyőzni arról, hogy ehhez a békéhez a nemzet lépcsőin vezet az út. Az erkölcsi lesüllyedés jele, ha egy nép nem tudja — mások nemzeti önbecsülését tiszteletben tartva — nemzetté szervezni önmagát. Nekünk ez a nemzetté válás sikerült a szocializmusban" — mondta egyebek között Pozsgay Imre, majd arról szólt, hogy a népünk előtt álló program megvalósításában nélkülözhetetlen szerepe van az egyházaknak.

Az ülés további hozzászólói: *Salgó László* főrabbi, *Szilvási Tibor* teológus hallgató, *Bíró Imre* kanonok, *Szabóné Mátrai Mariann* evangélikus lelkész, *Pregun István*, a Görögkatolikus Hittudományi Akadémia rektorhelyettese, *Szakács József*, a Szabadegyházak Tanácsának elnöke, *dr. Aranyos Zoltán* zsinati tanácsos arról beszéltek, hogy tevékenységi területükön hogyan járulhatnak hozzá az ökumenia fejlesztéséhez, az egyházak és a felekezetek kapcsolatainak további szélesítéséhez, a hivők és nem hivők közös társadalmi célért való mozgósításában.

Dr. Bartha Tibor református püspök az elnöki zárszóban így összegezte a tanácskozás lényegét: „Állapítsuk meg tárgyilagosan, hogy a hazai ökumené ilyen mértékű kibontakozását társadalmunknak köszönhetjük. Kormányzatunk az elmúlt évtizedekben megkülönböztetés nélkül meghívta és tanácskozóasztal mellé ültette az egyházak, a vallási közösségek képviselőit, amikor a haza és az emberiség sorskérdéseiről folyt a tanácskozás. Úgy érzem, hogy a mai nappal láthatóbbá és érzékelhetőbbé vált az a szövetség, amely az elmúlt évtizedekben szövődött közöttünk a haza javának, az emberiség békéjének szolgálatára.

A mindenható Isten előtt legyen kedves e mi szövetségünk."

A magyarországi egyházak és vallásfelekezetek országos találkozója békefelhívással fordult *minden hivő emberhez.*

L. S.

Roboz Zsuzsi

1910

ROBOZ ZSUZSI, *Angliában élő, magyar származású festő- és grafikusművész képeiből nyílik meg kiállítás holnap a Vigadó Galériában. A Budapesti Tavaszi Fesztivál egyik eseményeként megrendezett tárlaton szén- és tintarajzok, világhírű muzsikusokról készült grafikák láthatók.*

Népszabadság, 1988. márc. 16.

BUDAPEST, II., FŐ UTCA 68.
TELEFON: 159-065

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Rochlitz Gyula,
1984 AUG 30
Építész (1827-1886).
Magyar Vasutas

A centenárium jegyében

Emlékülés a Keleti pályaudvaron

A Keleti pályaudvar átadásának 100. évfordulóján, augusztus 16-án emlékülést tartottak az állomás kultúrtermében. Az elnöki emelvényen helyet foglalt, többek között *Nagy Ervin* közlekedési miniszterhelyettes, *Gál János*, a VIII. kerületi pártbizottság első titkára, *dr. Bajusz Rezső*, a MÁV vezérigazgatója.

Az emlékülést Molnár Gábor körzeti üzemfőnök nyitotta meg, és felolvasta az NDK budapesti nagykövetségének a centenárium alkalmából küldött táviratát, majd *Tongori Imre*, a budapesti vasútigazgatóság vezetője tartott ünnepi beszédet.

Emlékeztetett arra, hogy már 1868-ban határozat született arra, hogy a pest-budai vasútállomásokat gőzmozdonyú vasúttal és állandó dunai híddal kell összekötni, Pesten pedig egy központi pályaudvart építeni. Négy évvel később a korabeli sajtó arról tudósított, hogy a törvényjavaslatot a képviselőház elfogadta, és hamarosan elkezdődött az építkezés.

Az 1870-es évek elején kirobbant gazdasági válság miatt a munkálatokat átmenetileg abba kellett hagyni. A terepszint feletti építés 1883 tavaszán kezdődött el, és a kitérők fektetésével egyidejűleg a központi váltóállító berendezés létesítésére is sor került.

A forgalmi szempontok érvényesülése és az utazóközönség kényelme érdekében a kormányzat sürgette a nehézségek közepette végzett munkák befejezését. *1884. augusztus 16-án nyílt meg a pályaudvar.*

A másfél kilométernyi vágányhálózatú állomás, a csaknem 17 ezer négyzetméteres főépület, a 180 méter hosszú, 42 méter széles, 31 méter magas fedett csarnok két és fél év alatt készült el. Az épület egyik szenzációja a villanyvilágítás volt,

Az állomás vágányhálózata a megnyitáskor 52 vonat indítására és fogadására volt alkalmas. A növekvő igényeknek megfelelően azóta többször átépítették, bővítették a Keletit, legutóbb 1965-ben. Ma már naponta több mint 200 vonat érkezik és indul, évente mintegy 30 millió utas fordul meg az állomáson. A Keleti az első perctől fogva jelentős szerepet vállalt a vasúti személy- és áruszállításban, s a hazai pályaudvarok közül most is ide érkezik és innen indul a legtöbb nemzetközi járat.

Az ünnepi beszéd után *Óvári János* nyugalmazott állomásfőnök-helyettes felelevenítette a pályaudvar munkásmozgalmi harcait, emlékeit, majd a vasútigazgató kitüntetéseket és jutalmakat adott át.

A régi időkre emlékeztetve, a centenáriumi programsorozat keretében az emlékülés napjának délelőttjén gőzös vontatta nosztalgiavonatot is indítottak a Keleti pályaudvar 100 éves csarnokából Gödöllőre. A sze-

A MÁV Kollektív Szerződés mód

Javaslatok és válaszok

A kollektív szerződéseknek a Munka Törvénykönyve és végrehajtási rendeletei által meghatározott körben, illetve egyes esetekben az általuk nem szabályozott kérdésekben van szabályozási hatáskörük. Ebből következik, hogy a MÁV Kollektív Szerződés sem módosíthatja, illetve változtathatja meg a jogszabályok előírásait. Ennek ellenére ebben az évben is számtalan ilyen jellegű javaslat érkezett a szolgálati főnökségektől. A dolgozók túlmunkájának díjazását általános szinten a Munka Törvénykönyvének végrehajtási rendelete (17/1979. MüM. sz. rendelet 29. §) állapította meg. Ettől eltérést csak másik jogszabály tehet. Sem a MÁV Kollektív Szerződés, sem pedig a vezérigazgatói utasítás nem jogszabály, ezért e kérdések rendezésére nincs hatáskörünk. Ezért kellett *a vágánygépkocsi-vezetők túlmunkáját szabályozó utasítást* hatályon kívül helyezni.

Miért nem lehet?

Az utazó dolgozók túlmunkáját jelenleg a közlekedési miniszter rendelete [7/1983. (XII. 20.) KM] szabályozza, amely szerint a vasutas utazókat a havi kötelező munkaidőn felül teljesített túlórákra 25 százalékos pótlék illeti meg. Ennek értelmében a budapesti vasútigazgatóság javaslatát, hogy az utazó dolgozók túlmunkája a fordulószolgálatot végzők túlmunkájával azonos mértékben legyen díjazva, *nem tudtuk javaslatként elfogadni.*

Törekvéseink megegyeznek a javasolt túlmunkapótlék emelésével, de jelenleg a MÁV helyzete nem engedi meg annak önerőből történő finanszírozását. *Reméljük, hogy a kormány által ígért anyagi támogatás keretében e kérdést — a műszakpótlékhoz hasonlóan — hamarosan rendezni tudjuk.*

Többen a jogszabály rendelhelyzetben van, szinte utolsóként vezetheti be a csökkentett munkaidőt. A megkülönböztetés indoka az, hogy a közlekedés területén a munka általában nem folyamatos, vagyis *a napi munkaidő jelentős részét csupán a jelenléti, várakozási idő adja.* A vasút vezetőinek az a törekvése, hogy hálózati szinten egységesen, a lehetőségekhez képest *mielőbb bevezesse a rövidített munkaidőt.* Természetesen ez csak abban az esetben jelentené a munkaidő tényleges rövidítését, ha a túlórák száma nagymértékben csökkenne. Ennek azonban még nincs meg a reális lehetősége.

Csak érteni kell

Több olyan javaslat is érkezett, amely csupán magyarázatra szorul, mert a jelenlegi szabályozás teljes mértékben betölti feladatát.

A második munkaviszony összeférhetetlenségének eseteit megállapító 8. paragrafust kívánta a gépészeti és járműfenntartási szakosztály módosítani, hogy annak hatálya ne vonatkozzon az iparvágányokat kiszolgáló, nem vasúti dolgozók oktatására. A kollektív szerződés ezen szakasza a második munkaviszony (másodállás, mellékfoglalkozás) létesítését tiltja meg összeférhetetlenség címén a fuvaroztató feleknél. Az állomásfőnök, oktatótiszt által végzett oktatás nem igényli munkaviszony létesítését, erre célszerű *megbízásos jogviszonyt* létesíteni. A megbízásos jogviszony létesítését pedig *nem tiltja meg a kollektív szerződés.*

A munkaközi szünetet szabályozó 34. paragrafussal kapcsolatban kifogásolták a TBÉF dolgozói, hogy a munkaközi szünetet a munkahely területén kell eltölteniük. A munkaközi szünet a dolgozók zavartalan étkezését és felfrissítését szolgálja, ezért ezt az időt a munkaesetén a helyi vezetőknek és a szakszervezetnek *a dolgozók érdekeit is messzemenően figyelembe kell venni.* Fontos tudni, hogy az átlagosnál hosszabb munkaidő esetén *a dolgozókra vonatkozó bértétel alsó és felső határát a munkaidő eltérő mértékével arányosan kell felemelni.* [5/1983. (XI. 12.) ME. Sz. rendelet 4. § (2)]

Az évi készenléti keretek túllépethetőségét javasolta a budapesti és a szegedi igazgatóság, amennyiben e túllépés a dolgozó beleegyezésével történik.

E javaslattal kapcsolatban a következő kérdésekre kell választ adni: Köteles-e a dolgozó teljesíteni a kollektív szerződésben előírt keretet? Megtagadhatja-e a kereten felül elrendelt szolgálatot, és a szakszervezet hogyan védelmezze a dolgozó jogait? Illetve: mikor kezdeményezheti a szabálysértési eljárást a munkáltató ellen? A kollektív szerződés rendelkezései a munkáltatóra és a dolgozókra kötelezőek, ezért *az előírt évi kereteket teljesíteni kell.*

Egyeztetett akarattal . . .

Ezek a szabályok — amelyeket a dolgozók egészségének és pihenésének védelme érdekében határoztak meg — *a munkáltató és a dolgozók akaratának egyeztetése után jöttek létre. Ebből következik, hogy módosításuk, illetve gyakorlati alkalmazásuk során is együttműködve kell eljárni.* Abban az esetben, ha a munkáltató és a dolgozó érdeke kívánja, e keretek a dolgozó beleegyezésével túllépethetők. A kereten felül elrendelt készenléti szolgálat teljesítését azonban a dolgozó nem tagadhatja meg, hiszen az egészsége nem került közvetlen veszélybe. Ebben az esetben *a dolgozónak joga van mind a munkáltatónál, mind a szakszervezetnél tiltakoznia.*

The most recent work, at the Curwen Gallery, is an excursion into lithography, a medium the artist loves for its discipline and varied possibilities for creating a mood. It is a selection for "British Ballet To-Day" – backstage – to be published by Davis Poynter next year, with text by James Kennedy, former "Guardian" ballet critic and newly appointed Director of the Royal Ballet School.

This exhibition shows rehearsal sketches recomposed and worked into lithographs. Most of these were printed at Curwen Studios. Amongst them are Nureyev rehearsing Festival Ballet and Merle Park in one of her "liquid" stances. Also on show are many studio working sketches and some drawings.

The working up to the final illusion presented to the public, the backstage atmosphere, the sweat, the team effort, the contrast between that and seemingly effortless results is what fascinates this artist.

Eventually the book will also show about 33 portrait drawings by Miss Roboz of the leading ballet personalities in this country to-day. These are not on show but photographs of them have been made especially, to be included in the exhibition.

For further information, please contact
Curwen Gallery.

An exhibition of lithographs by **ZSUZSI ROBOZ** for
"British Ballet To-day" opening at
Curwen Gallery, 1, Colville Place, Charlotte Street,
London W1P 1HN Tel: 01-636 1459
30th November – 30th December 1977

The *Theatre Museum, Victoria and Albert Museum,* have mounted an exhibition of backstage drawings and lithographs by **ZSUZSI ROBOZ** in *"Revudeville,"* which will run from the 22nd November 1977 until April 1978.

It all started with working backstage at the "Windmill Theatre" before it finally had to close in 1964. Some of the results can now be seen in "Revudeville", at the Theatre Museum, Victoria and Albert Museum. Miss Roboz was the only artist ever allowed to work backstage during performances, by the owner of the theatre, Miss Sheila Van Damm.

In this exhibition, designed by John Ronayne and which also consists of archive material and costume designs given to the Museum, the artist is showing 22 works out of which 16 were done at the Windmill before it closed. Also exhibited are six lithographs entitled "Backstage at the Windmill Theatre", (a folio of six, in editions of 20 each, which are concurrently also showing and are for sale at Curwen Gallery). These are based on original drawings made at the theatre when it was about to close, but were, in fact, done in 1975 and printed at Curwen Studios.

Then came the Chichester Festival Theatre and drawings produced of the eminent actors and actresses who appeared there. (Truth versus mask.) The result was exhibited in London at the O'Hana Gallery in 1973 and also at the Hong Kong Arts Festival, in 1976. It was published in book form by Davis-Poynter, in 1975, with a foreword by Sir John Rothenstein, former Director of the Tate Gallery.

ZSUZSI ROBOZ

a selection of lithographs for

'British Ballet To-day'

(to be published by Davis-Poynter in 1978)

CURWEN GALLERY

1, Colville Place, Charlotte Street, W1P 1HN Tel: 01-636 1459

30th November—23rd December, 1977

10 a.m.—5 p.m.

Cover: Nureyev rehearsing Festival Ballet

Biographical Notes

Permanent Collections

National Portrait Gallery	London
Victoria and Albert Museum	London
Museum of Fine Arts	Budapest
Graves Art Gallery	Sheffield
Bradford Museum and City Art Galleries	Bradford
St. Andrews Convent	London
Barnwell Church	Northamptonshire
New Scotland Yard	London

One Man Exhibitions

Walker Gallery	London - 1958
Galerie Andre Weil	Paris - 1959
Upper Grosvenor Gallery	London - 1963
Upper Grosvenor Gallery	London - 1965
O'Hana Gallery	London - 1967
Galerie Andre Weil	Paris - 1968
O'Hana Gallery	London - 1970
O'Hana Gallery	London - 1973
Arts Council Shop	London - 1975
Hong Kong Arts Festival	Hong Kong - 1976

Publications

"Elles et Eux"	(Christian Hals, Monte Carlo)
"Dix Ans d'Arts Graphiques"	(Christian Hals, Monte Carlo)
"Women and Men's Daughters"	(R. Schlesinger, London)
"La Femme dans l'Art Contemporain"	(Christian Hals, Monte Carlo)
"Chichester Ten - Portrait of a Decade"	(Davis-Poynter, London)
in preparation:	
"British Ballet To-day"	(Davis-Poynter, London)

Private collections in —
Switzerland, France, Germany, Italy, the U.S.A., Malaysia, Ireland & England

Fellow of the Royal Society of Arts

An exhibition of lithographs and drawings by the artist is currently on show in "Revuedeville" at the Theatre Museum, Victoria & Albert Museum.

Lithographs from "Backstage at the Windmill Theatre", (in editions of twenty only) are on sale at the Curwen Gallery.

Catalogue

1. Patricia Ruanne
2. Nureyev rehearsing Festival Ballet
3. Nureyev rehearsing Festival Ballet
4. Nureyev rehearsing Festival Ballet
5. Rehearsal at "The Place"
6. Class at "The Place"
7. Dancing Figure ("The Place")
8. Dancing Figure (Festival Ballet)
9. Dancing Couple
10. "The Boys"
11. Rehearsal at Donmar Studios
12. Patricia Ruanne & Nicholas Johnson
13. Beryl Grey rehearsing at Festival Hall
14. Ballet Student
15. Rehearsal at Festival Hall
16. Merle Park (synthesis)

ZSUZSI ROBOZ

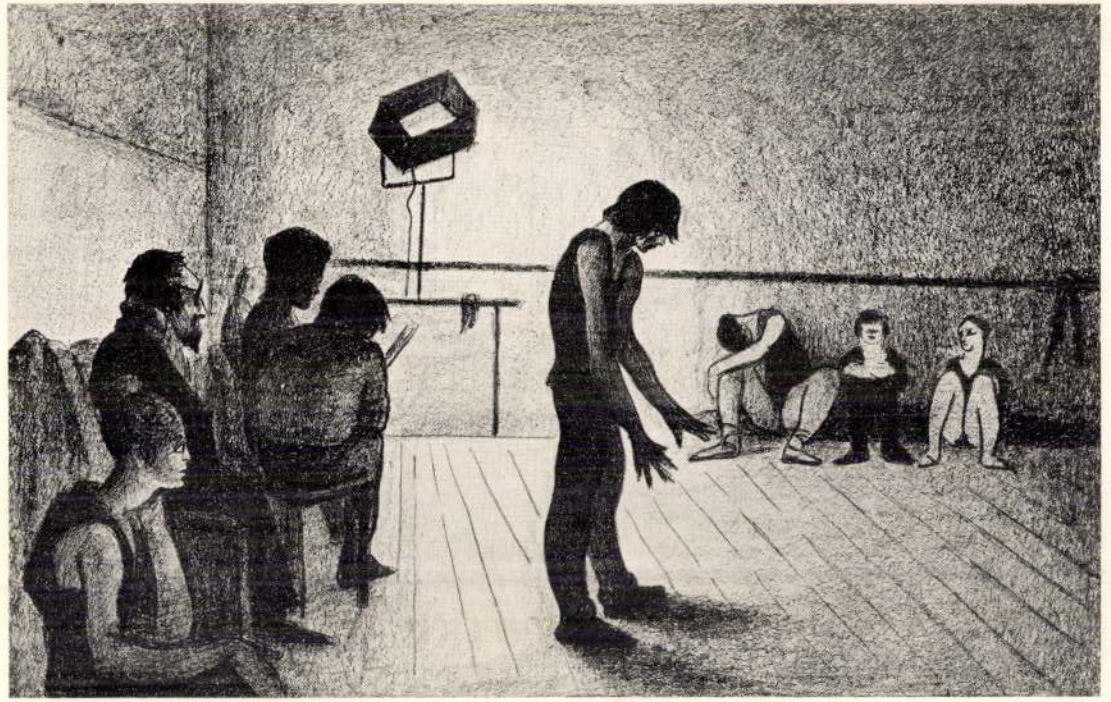

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

New York Herald Tribune
1967 ápr 4.

1021 Robor Zsuzsi

LONDON

Shows Define Art Spectrum In London

By Max Wykes-Joyce
Special to the Herald Tribune

LONDON, April 3.—In five shows, all within easy walking distance of one another, the whole range of modern painting may be seen, from extreme figuration to extreme abstraction, from Impressionism to the borderlands between painting and sculpture which demand a new critical vocabulary.

At the Upper Grosvenor Galleries, 19 Upper Grosvenor St., more than 30 oils and 60 lithographs by **Albert de Belleroche** (1864-1944) represent the most important exhibition of the artist's work since he was given an entire room to himself at the Paris Salon d'Automne of 1904. A student at the atelier Carolus Duran with Toulouse-Lautrec, of whom he painted the last portrait before Lautrec's death, and from whom he appropriated the model Lili Grenier, he lived and worked in Paris from 1883 until his marriage in 1910. He was, like his friend Degas, one of those fortunate artists sufficiently rich not to have to sell his work; but this freedom in his lifetime has to some extent delayed posthumous recognition. His oils are directly in the Impressionist tradition; his lithographs are pioneer works of a transcendental technique, and printed as well as drawn by Belleroche himself, using hand-ground pigments and antique paper appropriate to each individual print.

* * *

This care for materials is equally to be found in the recent paintings and drawings of **Zsuzsi Roboz** at the O'Hana Gallery 13, Carlos Place. Previously best known for her portrait drawings and oils, and for some excellent wash drawings of backstage theater, the excitements of her new show are four large oils of the female torso, in which she uses the single human figure as the symbol of a single human situation. These large canvases, influenced as to color by the subdued tones of London, which is now her home, and in technique by the Central European expressionism of her native Hungary, mark a crucial stage in her development as a significant contemporary.

TWO IN LONDON—Left, "Torso," by Zsuzsi Roboz, at O'Hana Gallery, and "Head of Toulouse-Lautrec," by Albert de Belleroche, at the Upper Grosvenor.

* * *

Raquel Forner, doyenne of South American painters, was winning prizes for painting as long ago as the Paris International of 1937. It is therefore all the more surprising that we in London have had to wait so long for her first British exhibition, opened last Thursday by the Argentine ambassador at the Drian Galleries, Porchester Place. Working in series, her style may best be described as Romantic Expressionism, overlain with Spanish mysticism and some surreal fantasy. The 25 works in this exhibition consist of three series: "The Astrofaun," "The Astronauts" and "Those Who Have Seen The Moon," this latter meaning "the other side of the moon." These are most powerful and impressive paintings, influenced more by literature and sculpture (Mrs. Forner is the widow of Argentina's most celebrated sculptor) than by other painters.

* * *

If the firmament through which Mrs. Forner's astronauts move could properly be portrayed, one would, I think, choose **Pierre Soulages** to portray it. A poet in blacks, painting Oriental calligrams on a vast scale, with black on black on black, he still achieves illusions of distance and depth. And in this exhibition of recent work, at Gimpel Fils, 50 South Molton St., which forms an excellent pendant to the large exhibition at the Paris Museum of Modern Art, Soulages introduces drifts of color, bronze and flame and blue, which have an overhelming impact.

* * *

Finally, at the Axiom Gallery, 79 Duke Street, Grosvenor Square, **Malcolm Hughes** presents nine constructions. It is impossible to write of these objects in the terms one uses for the other work noticed here. They are reliefs in basic diamond-shaped panels, sometimes of PVA-painted canvas, sometimes of polished aluminum, bound together in an intimate and intricate geometry of their own, which results in a series of extremely satisfying objets d'art.

HOTEL DROUOT

Noh Theater and 'Medea'

By Jan Maguire

Special to the Herald Tribune

ROYAN, France, April 3.—The Royan Festival of Contemporary Arts has taken "Japan and the Theater" as its dual theme this year, the fourth season of their highly original activities. As one might expect, the most Japanese of theaters, the Noh, performed by the Umawaka-Hashioka troupe, was invited to perform. Jean-Louis Barrault put on his new "Medea" by Seneca, in a version by Jean Vauthier, with Maria Casares, in preview before its Paris opening.

Concerts of Japanese works are to follow, all of this adding up to a week-long immersion into contemporary artistic thought, the meaning and derivation of the contemporary arts, a provocative display of just what is going on in our artistic world with hints as to what it all might mean. The program is so rich that Royan's mayor, Jean-Noël de Lipkowski, sighs: "Now I don't know what to do next year."

As music is the basic art of the festival, the two themes are dealt with in their relation to music. The Noh Theater is set, by some, as an example of the perfect union of music, theater and dance. The recorder and drum call the audience to attention, the players file in slowly to squat at their places on stage, the chorus in its place, the prop boys in theirs, and a weird howling song punctuated by a drum beat commences the action. The howl and drums are repeated throughout the play, in varying patterns, getting faster as the action becomes more intense, slower as it becomes more poetic or abstract.

Melody Without 'Key'

The chorus, like in ancient Greek drama, helps the drama along by its commentaries, in a singsong fluid repeating melody, although it has no "key" as we know it. The soloists sing a song that takes its form from the words and is repeated by small segments over and over; they dance in slow-moving non-rhythmic continuous gestures, and they tell their story in poetry, wearing extravagant costumes.

The stories are not to be interpreted as any sort of reality. They are symbolic, and the characters—all men—are symbols. In one play, "Aoi No Ue," the title part is played by a dress lain inert on the stage, symbolizing the lady's bitter end. The Hashioka troupe were strong and stern interpreters, faithful guardians of the spirit of the 11th-century Oriental mysticism.

Barrault's "Medea" showed the influence the Noh theater has on the Western world. It was slow-moving, poetic, it made use of a limited number of means, and it had a male chorus commenting, at times a little too forcefully, on the action.

Speech and Music

"Medea" deviated from classic expression in the fact that it had no dance and in the way the characters had of shouting, something quite foreign to ancient Oriental or Greek theaters, and perhaps not altogether desirable in this context. It was high-pitched and absorbing, Maria [illegible]el Cattand's performances remaining intense and gripping.

But the most intriguing thing about it was the way the speech sprung from Xenakis's music. The opening slow, agonizing glissandi in the orchestra that sounded like a swarm of flies on a lazy summer's day was picked up by Maria Casares first, and then the chorus, chanting in a stylized slurred melody that mounted and descended like the orchestra in painful squeals.

40 'Hippies' Held In San Francisco

SAN FRANCISCO, April 3 (Special).—Police arrested 40 young people here yesterday as several hundred barefoot, outlandishly dressed "hippies" danced, sang, tossed flowers and blew soap bubbles in the streets. Their antics jammed traffic.

Manila Press Says No Thanks

MANILA, April 3 (Reuters).—The Philippine Press Institute has opposed a bill filed in Congress which seeks to impose the death penalty on anyone who kills a newspaperman.

Joaquin Roces, PPI vice-president and publisher of the "Manila Times," expressed appreciation for the legislators' concern for the press.

But he said the measure ran counter to the equal protection clause of the constitution and was built on flimsy assumptions.

The PPI said the bill offered privileges that the press did not seek or welcome and would open the floodgates for similar privileges for government officials and status-seekers.

When in Washington, D.C.

MEET ME AT BLACKIE'S House of Beef

SAIL A HAPPY SHIP TO NEW YORK

Théâtre Daniel Sorano
35 Allées Jules-Guesde, Toulouse
"LE GRENIER DE TOULOUSE"
presents
V Comme VIETNAM
by Armand Gatti
April 4-30, 1967

☆ PARIS AMUSEMENTS ☆

CONCERTS

CONCERTS

Théâtre des Champs-Elysées, Mon., April 10 & Tues., April 11, at 9 p.m.
RADIO SYMPHONIC ORCHESTRA OF MUNICH
Conductor: Rafaël KUBELIK
charities of the "Ordre de Malte"
N Soloist: GEZA ANDA
ler — 9th Symphony.
vations now

CABARETS

THE LIVING ROOM
AARON BRIDGERS

Roboz Zsuzsa

Átadták a Roboz-alapítvány díjait

Első ízben adták át hétfőn a díjait annak az alapítványnak, amelyet *Roboz* Zsuzsa, a Londonban élő festő- és grafikusművész ajánlott fel a figurális művészet fejlesztésének elősegítésére, szülőföldje iránti tiszteletből fiatal magyar művésznövendékeknek. A Pesti Vigadóban tartott ünnepségen részt vett *Bányász* Rezső államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke, s ott voltak a pályaműveket elbíráló bizottság tagjai, köztük neves képzőművészek: *Reich* Károly, *Kass* János. Roboz Zsuzsa nyújtotta át a díjakat. Az első díjat *Paseczki* Róbert, a budapesti Művészeti Szakközépiskola, a második díjat *Crnkovics* András, a szegedi Művészeti Szakközépiskola tanulója kapta kimagaslóan színvonalas grafikai kollekciójáért.

Magyar Nemzet 1986. VI. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 SEP 20
Film-Szinház-Muzsika

Roboz Zsuzsi
Színművész

1021

Két album

Roboz Zsuzsi — Roboz Imrének, a Vígszínház egykori igazgatójának a lánya — a felszabadulás után, gyerekkorában került ki Angliába, azóta ott él. Ismert festőművész, eddig nyolc önálló kiállítása volt Londonban és Párizsban, s képei több külföldi múzeumban láthatók.

Néhány nappal ezelőtt ismét hazalátogatott, férjével, *A. T. Smith-szel* együtt, aki több mint tíz év óta a híres Chichesteri Fesztivál Színházának az elnöke. Roboz Zsuzsi most két képét a Szépművészeti Múzeumnak ajándékozta, az egyik önarckép, a másik a Reflexiók című olajfestménye.

— *Szeretném, ha idehaza is megismerkednének munkásságommal* — mondja.

Egy szép albumot mutat, amely a Chichesteri Fesztivál tízéves jubileumára jelent meg: Roboz Zsuzsi az ott szereplő angol színészek legkiválóbbjairól, *Gilgud*-tól *Olivier*-ig, rajzolt negyvennyolc érdekes karakterisztikus arcképét tartalmazza. A portrékhoz *Stan Gébler Davies* kis karcolatokat írt a művészek életéről-pályájáról.

Roboz Zsuzsinak ez a második albuma. Az első is portrégyűjtemény: harminc ma élő angol nőt elevenít meg, mind más-más hivatásúak és pályájukon valamennyien kiváló eredményekkel, alkotásokkal hívták fel a figyelmet magukra. (A képen: egy portré Roboz Zsuzsi Chichesteri albumából — Peter Ustinov)

re már be sem irat-t."

elyett New Yorkba ött, s hónapokon ke-ül játszott a Piknikben, gatta az akkor fényko-élő *Lee Strasberg* ve-Actor's Studio óráit, többek között *Marlon do, James Dean* és *Rod er* is tanult. Találko-egy, a Piknikbe „be-fiatal színésznővel — egi feleségével —, *ne Woodwarddal.*

vetkező állomás Hol-od. Főszereplője a *ner*-novellákból ké-*Hosszú, forró nyár* cí-filmnek (amelynek in később a tévésoro-észült), a *Macska a tetőnnek*, az *Exodus-Az ifjúság édes mada-*. (*Chance Wayne* sze-

ne Woodward

repét három évvel korábban színpadon is játszotta, *Elia Kazan* rendezésében.) Egy film *Hemingway* fiatalságáról; majd a *Peter Ustinov* rendezte *Lady L.* (*Romain Gary* regényéből), aztán a *Bilincs és mosoly; A hallgatag ember; a WUSA;* s nem sokkal ezután „a világ valószínűleg legjobb westernje": a *Butch Cassidy*, ahol partnere: *Robert Redford.*

„Csodálatos napok voltak ezek — mondta Newman, visszaemlékezve a forgatásra. — *Robert Redfordot mint színészt és mint jó barátot egyaránt rendkívül sokra becsülöm. A próbák alatt a legvadabb ötleteket eszeltük ki, amivel végül annyira zavarba hoztuk a rendezőt, George Roy Hillt, hogy az csak annyit tudott kérdezni nagyon aggodalmasan: ezt tényleg így akarjátok megcsinálni!?*

KEP
CSAR
NOK

GENERALART Design Nyomda

ma

Megtekinthető:
1985. március 21-től április 14-ig,
az előadások ideje alatt naponta 18.30-tól 22 óráig
Cím: Erkel Színház, Bp. VIII. Köztársaság tér 30.

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja,
a Magyar Állami Operaház Igazgatósága
és a Belkereskedelmi Minisztérium Országos
Idegenforgalmi Hivatala
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
a Budapesti Tavaszi Fesztivál '85 alkalmából
1985. március 21-én 16 órára az Erkel Színházba

Roboz Zsuzsa

festőművész kiállításának megnyitására

Megnyitja: dr. Bányász Rezső államtitkár
a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke

Roboz Zsuzsa

Megnyitották a szentendrei tavaszi napokat

Sajtófotó-kiállítás nyílt meg csütörtökön a Pataky István Művelődési Központban, amelyen a budapesti tavaszi fesztiválhoz kapcsolódóan a World Press Photo alapítvány legjobb 1983-as képeit mutatják be. A tárlat április közepéig látogatható.

Ünnepélyes keretek között csütörtökön megnyitották a szentendrei tavaszi napok rendezvénysorozatát, amelyvel a Duna-parti város az idén először bekapcsolódik a budapesti tavaszi fesztivál műsorkínálatába. Délelőtt a helyi úttörő zenekar adott műsort a város főterén, majd a városi tanács dísztermében tartották meg az ünnepi megnyitót. A műsor után *Tóth* Dezső kulturális miniszterhelyettes méltatta a

telepi Galériában pedig az érem és kisplasztikai kiállítás.

Tavaszköszöntő címmel az idén is gazdag folklórműsort szervez a budapesti tavaszi fesztiválra a Népművelési Intézet és a Vasas Művészegyüttes. A folklór rendezvénysorozat március 22-én, pénteken, a Vasas táncegyüttes műsorával kezdődik; az Utazás '85 című kiállítás megnyitóján lépnek fel.

Roboz Zsuzsa festőművész kiállítása csütörtökön nyílt meg az Erkel Színházban. A tárlatot, amelyet *Bányász* Rezső, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke nyitott meg, április 14-ig láthatja a közönség.

Bernáth Aurél emlékkiállítás látható a tavaszi fesztivál

Magyar Nemzet
1985. III. 22.

Z, 5 12 19

~~23. 67~~

örökösödési adó-

A burgenlandi tartományi vezető, Hans Sipötz kijelentette:

– Számunkra az lenne a fontosabb eredmény, a kismartoni kastélyt továbbra is használhatnánk.

Eisenstadt (Kismarton) számára kedvező hír, hogy a hercegné közlése szerint a kastély és az istálló között 320 autó befogadására alkalmas föld alatti garázst építenek és hogy a kastélypark már megkezdett rendbetételét nem veszélyezteti a testamentum.

Burgenland vezetői mégsem boldogok, mert abban reménykedtek, hogy a herceget Burgenlandban temethetik el, s a temetés – mint turistalátványosság – szépen hoz a konyhára. Ám Esterházy Pál hűséges maradt nyugalmat adó otthonához, Zürichhez.

Beszélgetés az AMOSZ vezetőivel

- 168 ÓRA -

„Trianon még tabu" címmel az Amerikai Magyarok Országos Szövetsége (AMOSZ) vezetőivel közöl figyelemre méltó beszélgetést az új közéleti hetilap.

A szervezet történetéről Balogh Sándor főtitkár, politológus a következőket mondja: Az AMOSZ négy-öt évvel ezelőtt alakult. A majdnem százesztendős múltra visszatekintő egykori Amerikai Magyarok Országos Szövetségén belül ugyanis szakadás történt. Voltak, akik helyeselték a magyar kormánnyal és a párttal való együttműködést és voltunk, akik úgy éreztük, erre még nem érett meg az idő. Akkor az AMOSZ kettévált. Akkoriban volt vagy negyven tagegyesületünk. A többiek, akik az Amerikai Magyarok Szövetségében, az úgynevezett AMSZ-ben maradtak, öt-hat tagegyesületet képviselnek.

Balogh Sándor főtitkár mellett Kovách István, a szervezet külügyi bizottságának társelnöke is részt vett a beszélgetésben. Ő azt hangsúlyozta: ahhoz, hogy fölvegyék a hivatalos kapcsolatot Magyarországgal, szabadon választott kormánynak kell alakulnia.

– Ha van valamilyen ügy, amelyben előmozdíthatjuk a magyar érdeket, akkor együtt dolgozunk a New York-i konzulátussal – mondja a főtitkár. – Erre az erdélyi magyarság megsegítése kapcsán volt már példa. Igyekszünk felhívni az amerikai vezetők – különösen Bush elnök – figyelmét az erdélyi kérdés súlyosságára.

Kovách István ehhez hozzáteszi:

– Többször gyűjtöttünk az erdélyi magyarság támogatására. Legutóbb februárban adtam át pénzt a csanádi püspökségnek. Ezen kívül csak Pittsburghben 3800 dollár gyűlt össze. Ugyanakkor többször felhívtuk az amerikai szenátorok és képviselők figyelmét arra, hogy Magyarországgal Trianonban 1920-ban illetve 1945-ben borzalmas igazságtalanság történt, hogy pontosan az önrendelkezési jog alapján körülbelül ötmillió magyart dobtak idegen uralom alá. És hogy ezeknek a magyaroknak ma semmi emberi jogot nem adnak, semmiféle olyan akció nem történt, amellyel a helyzetüket javítani lehetne.

Arról, hogy korábban a magyar–román vitás ügyekben az amerikai külpolitika sokszor Románia mellett voksolt, az AMOSZ két vezetője egyebek mellett a következőket mondja:

A román kormány mindig ott állt a román emigráció mögött. Segítette őket és terjesztette azokat a tévhiteket, hogy mi magyarok mennyire elnyomtuk a nemzetiségeket. Ezzel szemben mi, a magyar emigráció, nemhogy segítséget nem kaptunk a magyar kormánytól, hanem minden próbálkozásunkat kifejezetten derékba törték. Ugyanakkor a románok igyekeztek magukat úgy föltüntetni, mintha függetlenek lennének külpolitikailag. Ebben nagy segítségükre volt részvételük a többi szocialista ország által bojkottált Los Angeles-i olimpián. Így az amerikaiak Romániát nyomták és megszavazták nekik a legnagyobb kedvezmény elvét. Amerikának nagyon fájt, hogy ezt végül meg kellett tagadnia.

A továbbiakban Balogh Sándor így vall elképzeléseiről:

– Külföldre kényszerült magyarok vagyunk és a magyar nemzet jövője változatlanul aggaszt minket. A legnagyobb külföldi befolyás Magyarországra Moszkvából jön és nem látok semmi kivetnivalót abban, hogy ezt egy másik – nyugati – befolyás bizonyos mértékig ellensúlyozza. Legyen egy szabad, független Magyarország, amelynek az ügyeibe senki ne szóljon bele. Ez a mi álmunk.

Pátkai Róbert a magyarországi változásokról

NÉPSZABADSÁG

„Nekünk is érdekünk a haza fejlődése" címmel közöl interjúfüzért a Magyarok Világszövetsége közgyűlésén részt vett illusztris személyiségekkel az MSZMP napilapja.

Pátkai Róbert, a világszövetség új társelnöke, a Brit Evangélikus Egyháztanács elnöke a beszélgetés során rámutat, hogy a mai magyarországi változásokat folyamatában kell szemlélni:

A múlt bennünket meghatároz, de olyan értelemben, hogy a jelen feladatait állítja elénk, a jövő távlatában. A mai Magyarországot az igazságkeresés motiválja. Ilyen helyzetben szinte magától értetődően olyan jelenségek is felbukkannak, amelyeket hosszú távon aligha vállal majd az ország.

Az interjú további részében azokról a feltételekről esik szó, amelyeket a világszövetség társelnöki posztjának elfogadásául szabott az angliai főpap:

– Két lényeges feltételem volt. Mindenekelőtt szűnjön meg az a politikai függőség, amely az állam és a pártapparátus egyik szerveként kezelte a világszövetséget, valamint az, hogy az új alapszabály részletesen írja körül a tisztségviselők meghatározott időre szóló választási rendjét, és határozza meg valamennyi tisztségviselő feladatát. Most elkezdődött valami, ami persze nem befejezett állapot. De mint egyházi ember, akit az evangélium belső tartalma határoz meg és szolgálatában irányít, tudok róla, hogy a remény ígéret. Ez a feltámadó remény késztetett rá, hogy magam is tegyek hozzá valamit a közös ügy sikeréhez.

Végezetül Pátkai Róbert a következőket hangsúlyozza:

– A sorközösség tudatosításához szeretnék hozzájárulni, ahhoz, hogy a világszövetség léte tudatosuljon az egyszerű emberek fejében is, mert ha ez elmarad, elveszítjük a népet, a nemzet tartóerejét.

M. Hírlap 1989/16

Zenészportrék

Roboz Zsuzsi New Yorkban

Roboz Zsuzsi a Nagy-Britanniában élő festő- és grafikusművész alkotásaiból Magyarországon is több alkalommal rendeztek kiállítást. Lapunkban is beszámoltunk már arról az alapítványról, amelyet fiatal magyar festőművészek támogatására hozott létre. Roboz Zsuzsinak „Music Makers" címmel most kiállítása nyílt a New York-i Lincoln Centerben. A szeptember 9-éig látható tárlaton – egyebek mellett – a Doráti Antalról és Solti Györgyről készített portréit is kiállították.

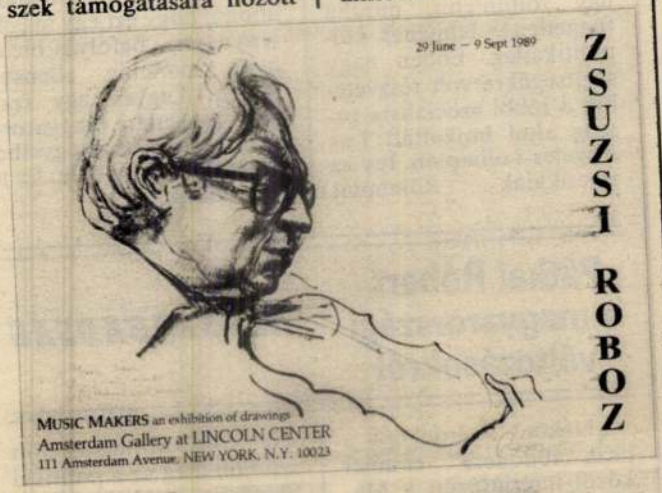

Kortárs és klasszikus

Színházi sikerek

Képeink a legutóbbi színievad két nagy sikerű előadásának egy-egy jellegzetes pillanatát idézik fel.

Szokolai Ottó és Sinkovits Imre Galgóczi Erzsébet Vidravas című drámájában. A közelmúltban elhunyt írónő megrázó erejű drámája az ötvenes években játszódik (Nemzeti Színház)

Bubik István és Udvaros Dorottya Heltai Jenő Néma leventéjében, a Játékszín előadásában

FOTÓ: MTI ÉS GÁBOR VIKTOR

A Madáchban – pályázattal

Új színigazgatók

A Nemzeti Színház évadzáró társulati ülésén Glatz Ferenc művelődési miniszter beiktatta a színház új igazgatóját, Csiszár Imrét, aki új tagként szerződtette Cserhalmi Györgyöt, Gáspár Tibort, Ráckevei Annát, Reviczky Gábort és Timár Évát.

Az ország sokak szerint jelenleg legjobb színházának, a Katona József Színháznak igazgatója, Székely Gábor lemondott tisztségéről, mert egy évig a Német Szövetségi Köztársaságban rendez. Az új direktor az eddigi művészeti vezető, Zsámbéky Gábor lett.

Ádám Ottó – több évtizedes színházigazgatói-rendezői munkássága után – nyugalomba vonult. A Madách Színház igazgatói tisztét pályázat útján töltötték be. Az új igazgató Kerényi Imre rendező, eddig a Nemzeti Színház tagja volt.

A Paulay Ede utcai – jelenleg felújítás alatt álló – Bartók Gyermekszínház igazgatója – a nyugalomba vonuló Keleti István utódaként – Metzner János rendező lett.

ROBOZ Zsuzsa

Magyar Nemzet,
1992. nov.12.

Roboz Zsuzsa rajza

Galéria és könyvtár

ROBOZ Zsuzsi

Tudósítónk telefonjelentése:
Csütörtökön nyílt meg a közönség számára Roboz Zsuzsi arcképkiállítása, amely 28 brit festőművész, grafikus arcképét, s közülük 24-nek az olajportréját mutatja be. A kiállítás a „Mai brit művészet – egyéni meglátás" című könyv megjelenését ünnepli. Szerzője Edward Lucie-Smith, az ismert angol költő és esztéta, szövege Roboz Zsuzsi rajzai és festményei köré épül és kiegészítik a művész személyes meglátásai alanyairól: a mai brit festőművészet 28 alakjáról.

Roboz Zsuzsi nem szorul bemutatásra Magyarországon. A Budapesten született, de gyermekkora óta Londonban élő művésznő képeit az 1985-ös Budapesti Tavaszi Fesztiválon állították ki az Erkel Színházban, majd ugyancsak zenészportrékból álló kiállításának a Vigadó adott otthont 1988-ban. Ezt a kiállítást később nagy sikerrel rendezték meg a New York-i Lincoln Művészeti Központban is.

A most kiállított arcképek a mai brit festészet 28 képviselőjét ábrázolják. Roboz Zsuzsi azonban nem szereti, ha műveit portrénak nevezik. „Nem szeretem azt a szót, hogy portré. Nálam portré nincs, mert annak vége van, az befejezettséget sugall. Nálam minden tanulmány, én tanulmányozom az embereket és legszívesebben minden portrét tanulmánynak hívnék."

Ezt a tanulmánysorozatot már színészekről, balett-táncosokról, *muzsikusokról készült sorozatok* előzték meg. „Édesapám a Vígszínház igazgatója volt és Angliában Korda Sándornál szerettem volna megismerkedni a filmrendezéssel, de ez nem sikerült. Engem mindig nagyon érdekelt és vonzott testileg és lelkileg is az alkotó egyéniség, különösen az alkotás folyamatában. Tehát nem annyira az elő adás, mint inkább a próba."

Ez az örökös fejlődést, alakulást kereső alkotói magatartás tükröződik a kiállított művekben. 24 arckép grafikus és olajfestmény változatban egyaránt látható, s bár Roboz Zsuzsi azt mondja, hogy a festmény megalkotásához a rajzot használta, legtöbb esetben érződik a fejlődés, az átalakulás mind az alanyban, mind a művészi meglátásban. Megható példa erre a 93 éves Eileen Agar arckép-párja. A rajz fáradt, az elmúlásba beletörődő arcot ábrázol, ám az olajfestményen a megtört tekintet életre kel, a barázdált arc derűt sugároz.

David Hockney esetében a kettősség másképp nyilvánul meg. A rajzról a művész vitriolos gúnnyal tekint a világra, míg az olajképen nem a leleplező, hanem a megértő művész mosolyog.

Roboz Zsuzsi ábrázolókészségének egyik titka az, hogy alanyainak szinte egész életét rá tudja vetíteni arcképükre. Ruskin Spear képe előtt megállva vén tengeri medvét láttam, olyasfajta tengeri halászét, nyugalmazott matrózét, aki kopott tengerészsapkában, pipával az agyarai közt invitálja tengerparti üdülőtelepeken a nyaralókat egy kis hajókirándulásra. Roboz Zsuzsi a könyvben Spear arcképe mellett megjegyzi, hogy az idős művész kora hajnalban rendszeresen megy ki a tengerre halászokkal, pedig még úszni sem tud. „Van valami különös a tengert szerető, tengerhez szokott ember tekintetében" – mondja. Ilyen mindent látó szemről tanúskodik az egész kiállítás, ez teszi becsessé a csütörtökön megjelent könyvet is.

Jotischky László

rner Ádám	1903.	Hímesháza (Baranya m.)	honvéd	1943. 03. 12.	hdf
rner József	1903.	*	*	1945. 06. 23.	km
rner István	1912.	*	*	1945. 03. 27.	hdf
rner István	1912.	Szür (Baranya m.)	*	1943. 03. 06.	hdf
jkó József	1907.	Budapest	honvéd	1945. 05. 13.	hdf
jkó András	1907.	Buj (Szabolcs m.)	honvéd	1943. 08. 09.	hdf
jra? András	1908.	*	honvéd	1945. 03. 03.	hdf
jna Zoltán	1901.	*	*	1944. 10. 05.	hdf
jna József	1913.	Biharkeresztes (Bihar m.)	honvéd	1945. 02. 12.	hdf
jna István	1910.	*	honvéd	1945. 04. 24.	hdf
jnárovics Mihály	1899.	*	honvéd	1945. 02. 10.	hdf
jkovics József	1911.	Horvátnádalja (Vas m.)	honvéd	1945. 05. 08.	hdf
jnó Ferenc	1914.	*	honvéd	1945. 09. 02.	hdf
jhász Endre?	1899.	Nyíregyháza	honvéd	1945. 04. 03.	hdf
jtkó Ferenc	1921.	Nyíregyháza (?)	*	1943. 06. 20.	hdf
jurka József	1906.	Jánosháza (Vas m.)	káplár	1946. 03. 12.	hdf
kány István	1907.	Felsőgalla (Komárom m.)	honvéd	1945. 12. 02.	hdf
karosz Géza	1910.	*	honvéd	1943. 01. 10.	hdf
kárcsi Mihály	1917.	Kőrösladány (Békés m.)	*	1944. 12. 16.	hdf
karcs Péter	1893.	*	őrvez.	1945. 03. 27.	hdf
kter Rezső	1919.	Rátka, Fő u. 23. (Zemplén m.)	honvéd	1945. 02. 21.	hdf
l Béla	1900.	Nyíregyháza, Kossuth u. (Szabolcs m.)	honvéd	1945. 03. 21.	hdf
l Aladár	1906.	Pásztó (Heves m.)	honvéd	1945. 08. 10.	hdf
lamszki János	1920.	Abaújszolnok (Abaúj m.)	*	1945. 05. 11.	hdf
lán Rudolf	1908.	*	honvéd	1945. 05. 08.	hdf
lár György	1926.	Kálóz (Fejér m.)	honvéd	1943. 02. 28.	hdf
lvan István	1913.	*	*	1945. 09. 15.	hdf
lvér Ernő	1919.	*	honvéd	1945. 06. 21.	hdf
ld? Völgy? Andor	1916.	*	honvéd	1943. 04. 29.	hdf
ldár László	1905.	*	honvéd	1945. 04. 16.	hdf
ölgyenás? Imre	1921.	*	*	1945. 01. 03.	hdf
ölgyesi Sándor	1914.	*	honvéd	1945. 06. 11.	hdf
ölgyi Imre	1913.	*	honvéd	1945. 01. 21.	hdf
oldman Imre	1912.	Budapest	honvéd	1943. 04. 12.	hdf
oldner Ferenc	1896.	(Tamási járás, Tolna m.)	honvéd	1943. 02. 26.	hdf
olek István	1920.	*	honvéd	1946. 05. 01.	hdf
olek Ferenc	1913.	Baracs (Fejér m.)	honvéd	1945. 03. 25.	hdf
oléna-Kacor Imre	1921.	Budapest, Gálcsa u. 59.	honvéd	1945. 04. 28.	hdf
olenszki János	1922.	Tiszanagyfalu (Szabolcs m.)	*	1946. 03. 20.	km
alentyini? János	1919.	Dömös, Báró u. (Pest m.)	honvéd	1945. 11. 16.	hdf
arga Mátyás	1901.	Békéscsaba (Békés m.)	honvéd	1947. 06. 09.	hdf
arga Mihály	1924.	*	honvéd	1944. 11. 23.	hdf
arga Mihály	1924.	*	*	1945. 03. 02.	hdf
arga Mihály	1914.	*	honvéd	1945. 01. 22.	hdf
arga Mihály	1912.	*	honvéd	1945. 03. 25.	hdf
arga Mihály	1912.	*	honvéd	1947. 06. 10.	hdf
arga Mihály	1909.	Csongrád (Csongrád m.)	honvéd	1945. 02. 08.	hdf
arga Mihály	1907.	Szeged	honvéd	1946. 12. 06.	hdf
arga Mihály	1921.	Balmazújváros (Hajdú m.)	honvéd	1945. 02. 23.	hdf
arga Mihály	1916.	Felcsút (Fejér m.)	honvéd	1946. 01. 03.	hdf
arga Mihály	1914.	*	honvéd	1945. 02. 22.	hdf
arga Mihály	1914.	(Buda)Pest, Temető u.	*	1945. 06. 11.	hdf
arga Mihály	1911.	Oros (Szabolcs m.)	*	1945. 06. 11.	hdf
arga Mihály	1922.	Szentliszló (Somogy m.)	honvéd	1945. 03. 13.	hdf
arga Mihály	1921.	*	honvéd	1945. 03. 14.	hdf
arga Mihály	1920.	*	*	1945. 01. 10.	hdf
arga Mihály	1919.	Kisbér (Komárom m.)	honvéd	1945. 01. 30.	hdf
arga Mihály	1919.	Mágocs (Baranya m.)	szakaszv.	1947. 09. 12.	hdf
arga Mihály	1917.	*	honvéd	1945. 02. 22.	hdf
arga Mihály	1914.	Tiszafüred (Heves m.)	honvéd	1945. 01. 01.	hdf
arga Mihály	1906.	Szentistván (Borsod m.)	honvéd	1943. 03. 11.	hdf
arga Mihály	1913.	Gyermely (?) Környe (?) (Komárom m.)	honvéd	1945. 04. 15.	hdf
arga Mihály	1921.	*	őrvez.	1947. 09. 12.	hdf
arga Miklós	1906.	*	honvéd	1945. 04. 11.	hdf
arga Miklós	1921.	*	honvéd	(?) 03. 02.	hdf
arga Miklós	1910.	(Szolnok m.)	honvéd	1945. 02. 20.	hdf
arga Miklós	1905.	Heves (Heves m.)	honvéd	1945. 07. 31.	hdf
arga Miklós	1897.	*	honvéd	1944. 12. 27.	hdf
arga Miklós	1921.	Hajdúszoboszló (Hajdú m.)	*	1945. 02. 23.	hdf
arga Miklós	1906.	*	honvéd	1945. 02. 20.	hdf
arga Ottó	1920.	Csány (?) (Heves m.)	honvéd	1943. 03. 02.	hdf
arga Ottó	1915.	*	honvéd	1943. 03. 19.	hdf
arga Pál	*	*	*	1943. 04. 03.	hdf
arga Pál	1921.	*	honvéd	1943. 03. 30.	hdf
arga Pál	1920.	*	honvéd	1945. 07. 03.	hdf
arga Pál	1909.	Szirmabesenyő (Borsod m.)	*	1945. 01. 27.	hdf
arga Pál	1907.	*	honvéd	1945. 03. 26.	hdf
arga Pál	1906.	*	*	1945. 01. 04.	hdf
			honvéd	1944. 12. 29.	hdf

Új Mo. 1993. jún. 23

Londoni levél

Art '93

A műkereskedések londoni nagy parádéja ez évben is zsongító, fárasztó hatalmas szín- és forma kavalkád, ahonnét azzal a meggyőződéssel távozik a látogató, hogy korunkban nehéz értékrendeket kialakítani, hiszen a befutott, befuttatott művészek közül nem mind meggyőző, az eddig ismeretlenek (és talán mindörökre kevésé ismertnek megmaradó) művészek között pedig rengeteg a zseni, Isten tudja, hogy miféle manipuláció kelleme ahhoz, hogy bekerüljenek a Panheonba.

Szemben a bejárattal a legnagyobb teret egy tárlat foglalja el, az 1947-ben, gyermekkorában Angliába került Roboz Zsuzsi mutatja be három éven át készített arcképsorozatát a brit képzőművészet nagyjairól. Válogatása kissé önkényes, mert a művésznő nem kedveli az absztraktokat, tehát kizárt portrécsarnokából olyan nagyságokat, mint Victor Pasmore, Patrick Heron vagy Joe Tilson, ám beválogatott másodrendű festőket, akik a művésztársadalomban, mint érdekes egyéniségek ismeretesek.

Roboz Zsuzsi Firenzében a világsikerű portretista, a leonardói rajztudást eszményítő Pietro Annigoni tanítványa volt és azóta az arcképfestés vagy inkább az arcképrajzolás erőssége, nagyméretű arcmásokat rajzol, krétával, szénnel. Készített már sorozatot híres brit nőkről, balett-táncosokról és tulajdonképpen pályafutásának a kezdete is portrérajzolás volt. 1956-ban Korda Sándor kérte fel néhány színészarckép felvázolására. A mostani képzőművész alkotásai között akad mesterművű éppúgy, mint halványabbra sikerült portré, aszerint, hogy kinek mennyire érdekes az arca, mennyire érez vele empátiát vonásainak a megörökítője és persze aszerint is, hogy kinek mennyi ideje vagy hajlandósága volt modellt ülni. A mai brit festészet talán legnagyobb tehetsége David Hockney, aki általában Kaliforniában él, őt fénykép után örökítette meg Roboz Zsuzsi — bár életben többször találkozott vele. Ez nem valami jó kép, de ez kelt el először, mintegy kétezer fontért. Érdekes mód két nőportré emelkedik ki művészi kvalitásaival a sorozatból, a szobrász Elisabeth Frinké — kinek az erős, markáns egyénisége arcvonásain is tükröződik, csakúgy, mint feszültséget sugárzó bronzain —, valamint a magyar ősöket is felmutató Tess Járayén. Nő érez rá egy másik nő világára? Roboz Zsuzsi ez ellen határozottan tiltakozik: ő nem festőnő, hanem egyszerűen festő, hisz abban, hogy etéren a nemek különbsége mit sem jelent és példaként Paul Klee finom érzékenységét említi, szembeállítva azt szobrainak energikus keménységével.

Roboz Zsuzsi sorozata elgánsan kiállított album formájában is megjelent „British Art Now" címmel. Igazi „coffee table" könyv, ilyeneket találunk a brit középosztály szalonjaiban a kávézóasztalkán, jóleső lapozgatásra, olvasgatásra.

Tovább haladva a kiállításon, nagy és kis galériák anyagát vehetjük szemügyre, majd a pop zenész Peter Gabriel nemes vállalkozásának tárgyi bizonyítékaihoz érünk el. Ő tizenegy számot tartalmazó új hanglemezének „illusztrálására" tizenegy művészt kért fel. Különös, sokrétű zene van a lemezen, táblák, szabar-dobok, indiai hegedűk, szingaléz és észak-afrikai zeneszerzőmok szólalnak meg színesítő hatással, és ez szolgált inspirációként a felkért japán, izraeli, amerikai, angol, német vagy éppen etiópiai művészek számára.

Az Art '93 a milliárdos vagyonú korporációk művészettámogatására is nyújt példát. Ezuttal az Unilever cég mutatja be, milyen műtárgyakat vásárolt tizenkét éven át negyvenen aluli angol vagy angliai alkotóktól. A művek túlnyomó része a cég székházában a falakat díszíti, az Unilever-központ ezerkétszáz alkalmazottja már megszokta, hogy minden folyosón, konferenciateremben és az ebédlőkben is szobrok vagy képek formai kvalitásaival kifejező erejével találja magát szemben. Az eredeti vásárlási keret kétszázezer font volt, azóta évi harmincezret szán a nagyvállalat e célra. Tanácsadónak, a kortársművészeti társaságot kérték fel, de a végső döntés jogát fenntartják. Vásárolnak studiókból, főiskolai diplomakiállításról éppúgy, mint magángalériáktól.

Ami az egyéni vásárlókat illeti, a nagy belvárosi műkereskedések vezetőitől azt hallhattuk, hogy a gazdasági recesszió érződik a gyűjtőkedven, és így — árcsökkentésre kényszerültek. Mások — tudomásul véve, hogy a magas árkategóriájú művészek alkotásai iránt a kereslet napjainkban némileg megcsappant — új tehetségek után kutatnak. A vállalkozókedvű Tim Bruce-Dick például orosz fiatalokat futtat, főleg élénk színvilágú, dekoratív „oroszos" képeket keres. Hogy, hogy nem, az ő kiállítóhelyiségében bukkantunk rá Háy Ágne drótból hajlított mobiljaira is.

Egységességéről, határozott művészeti vonalról, új iskolák vagy techn kák betöréséről nem ad számot a lo doni Art '93, de tisztes jó színvona igen. A műkereskedelmi piacra lemző, hogy — bár voltak u húszezer fontos művek is a kiállít — a sóványabb pénztárcájú mű velő már ötven fontért is találh egy-egy szép rézkarcot, litog vagy szitanyomatot a gyűjten számára.

SÁRKÖZI MÁ

bizonyosan, hogy apám öngyilkos lett vagy megölték. A könyvben pontosan azt írom le, ami megtörtént vele, ám ez önmagában is annyira abszurd, mintha a fantázia szüleménye volna.

— *Ön a regényben nyilván határozott választ ad: gyilkosság vagy öngyilkosság?*

— A könyv arról szól, hogy ha öngyilkos lett, akkor is gyilkosság volt, ha pedig megölték, az is öngyilkosság.

— *Mennyire volt közvetlen szemlélője vagy résztvevője az eseményeknek?*

— Együtt éltünk. A történtek

— *Mi volt az érdeke a maguk Rákosijának a Rajk perrel? Hatalomféltés és paranoia. Hogy a diktatúra tovább fönnmaradhasson, s a diktátor nagyobb biztonságban érezhesse magát és életművét.*

— *Túl sok társadalmi feszültség gyülemlett föl az országban, nagy volt a kontraszt a bölcs vezető ígéretei és a nyomorúságos élet között, ezért kellett a belső ellenség, aki leleplezhető és nyakába varrható az összes baj?*

— Így is lehet fogalmazni. Ám nem egy ellenség kellett, hanem sok. Akkoriban tisztogatások folytak az egész országban. A köznép soraiban, a tábornoki karban s vé-

gyarul: Hodzsának nem tetszett. Ezt az eljegyzési alkalmat ragadta meg, hogy bebizonyítsa apámról, ő már mást csinál, eltávolodott tőle.

— *Mégis, miből derült ki, hogy nem tetszik neki az eljegyzés? Nem ment el rá, vagy meg se hívták? Egyáltalán szokás volt az ilyesmi? Összejárt a politikai elit családostul? Mondja, kiskorában megsímogatta a fejét Enver Hodzsa?*

— Igen, ez is előfordult. Utolsó találkozásom vele épp a bátyám eljegyzésén történt. Eljött, hogy gratuláljon. Azt mondta apámnak: boldog vagyok, hogy létrehoztad ezt az eljegyzést. Aztán a lányhoz

---

Berlini levél

Christo és a Reichstag

A világhírű csomagolóművész azért jött ez év elején Berlinbe, hogy kétévtizedes tervét végre valóra váltsa. Ez pedig sem több, sem kevesebb, mint a német történelem során oly sok vihart megért Reichstag épületének beburkolása — tetőtől talpáig... Ehhez „mindössze" hat hónapos előkészítési időt kér maga és csapata számára, a tulajdonképpeni építéshez és utólagos bontáshoz egyaránt három-három napot, a bebugyolált épület pedig két héten át várná az érdeklődők „ostromát". Saját előzetes számításai szerint ehhez hozzávetőlegesen hét millió dollár kell, továbbá százezer négyzetméter nylonanyag és kétszáz tapasztalt alpinista. Végleges határidőként pedig augusztus végét, illetve szeptember elejét jelölte meg — „most vagy soha!" felkiáltással — mert ztán megkezdődik a műemlékpület nagyrekonstrukciója a nni országgyűlés berlini átköltözéséhez és akkor újra felépítik a ichstag 1933-ban kiégett acélg kupoláját is a sokat vitatott ek szerint.

Christo húsz esztendeje nem zi eléggé hangsúlyozni, hogy véletlenül ragaszkodik foggal örömmel ehhez az 1894-ben vatott hibridkonstrukcióhoz, amelynek pöfeteg pompája a neoreneszánsz és neobarokk architekturális dekorációt keverte a századforduló hipermodern technikai vívmányával — az acélvázból készült üvegkupolával. Most ismét itt kezd húzódni egy láthatatlan fal — Christo szerint — az összeomlott szocializmus összes utóproblémáinak kivédésére, a német területre folyamatosan és tömegesen érkező keleti menekültáradat ellen, az idegengyűlölet és a neofasizmus éledésének kellős közepén. Ezért akarja Christo ezt a régi tervét itt és most megvalósítani, bár nagyon is kétséges, hogy realizálódhat-e, hiszen az elképzelés már évek óta belpolitikai viharokat kavar Németh onban.

Errefelé köztudott, hogy Brandt és Scheel első perctől kezdve melegen támogatta az ötletet, de az sem merült a feledés homályába, hogy Kohl már 1985-ben kerek-perec kimondta: amíg ő kancellár marad, nem lesz a „szent tehén" nylonba csomagolva! És nézetét azóta is következetesen osztja a CDU/CSU frakciójának politikusgárdája... Most bíztató jelnek tűnik, hogy a világhírű, bolgár—amerikai mester tervtárlata a porosz főváros szívében látható egy hónapon keresztül, az egykori császári lóistálló és kocsiszín — a Marstall — patinás műemléképületében. Magának Rita Süssmuth asszonynak, a parlament elnökének védnökségével és szavaival nyílt meg, mégpedig a berlini szenátus, az Olympia-GmbH, a Neue Kultur alapítvány együttes támogatásával.

Lehet Christót szeretni vagy nem kedvelni, de egy bizonyos: mindig állásfoglalásra bírja a leglaikusabb járókelőt is, bárhol, bármikor a világon...Christo egyébként úgy érzi és azt hangoztatja, hogy történelmi jussa van ehhez a helyszínhez, ahol mindig egész kontinensünk sorsáról történtek döntések. A gabrovói gyáros 1935-ben született fia — polgári nevén Christo Javachev — a szófiai művészeti akadémia hallgatójaként került ösztöndíjas tanulmányút során Prágába — éppen

Fent: Serleg. A Székesfőváros tiszteletdíja a Levélbélyeggyüjtők Első Hazai Egyesületének 50 éves „Jubilehe" kiállítására. Lent balra: Díjplakett. Lent jobbra: Emlékérem. Ifj. Richter Aladár tervei után készítette Roch Mihály. — Oben: Pokal. Ehrenpreis der Haupstadt Budapest, anlässlich der 50-jährigen Jubileumsausstellung des Ersten Ungarischen Verbandes der Briefmarkensammler. Unten links: Preisplakett. Unten rechts: Erinnerungsmedaille. Nach Entwürfen von A. Richter jun., ausgeführt von M. Roch. — Above: Goblet. Honourary prise of the Capital Budapest to the fiftieth anniversary of the First National Association of Philatelists. Below left: Medal of Honour. Below right: Memorial medal, made by M. Roch after the designs of A. Richter jun.

Fent balra: Bárszekrény diófából. Fent jobbra: Forgatható folyóiratállvány. Lent balra: Nádazott támlájú diófakarosszék. Lent jobbra: Tálalókocsi dió- és gyökérfából. Kaesz Gyula tanár tervei. — Oben links: Barschrank aus Nussholz. Oben rechts: Drehbahrer Zeifschriftenständer. Unten links: Armstuhl aus Nussholz, mit geflochtener Lehne. Unter rechts: Servierwagen aus Nuss- und Wurzelholz. Entwürfe Prof. Gy. Kaesz. — Above left: Bar, made of walnut. Above right: Revolving stand for magazins. Below left: Cane-backed easy-chair, made of walnut. Below right: Serving-table, made of walnut. Designed by Prof. Gy. Kaesz.

Collar Ferenc
litografus

D.1949.II.22.

tovább

Igen tisztelt Doktor Ur!

Csak most tudok visszatérni jan.21.-i nb.levelére,amelyben kérdésként felveti,vajjon nem lehetne-e megtudni,hogy a magyar botanikai rézmetszetes munkák tábláit kik készitették.Végre alkalmam volt mindhárom munkát ujra megtekinteni(Wagner,Rochel,Kubinyi),sajnos,az elsőben semmi nyoma sem szövegben,sem a táblákon a rajzolónak vagy a rézmetszőnek.Rochel maga rajzolta müve tábláit(életrajzi adatok róla Gombocz Magyar botanika történetében), a táblák felirata: " Gez.v.A.R. Grav. F.B.C. (más lapokon :St.) Lithographiert bey Joh.Schmidt in Pesth " A mellékelt térképen gravurként Csintalan szerepel.A kis Kubinyi féle könyvecske "Magyarországi mérges növények.Alsóbb osztályu,kivált nép iskolák számára." kis szines tábláit Geduly Ferenc vagy Kubinyi Géza rajzolták és

Pest 1848.

Collar Ferenc

Rochel Antal

Fuchsthaler A. metszette.(Korabeli más iskolaix tankönyvekben is találunk itt-ott néhány metszett táblát.)

Ennyit tudtam levelében foglalt kérdéseire felelni.Hálásan köszönve a küldött dolgozatot s remélve,hogy a jelzett lexikon napvilágot lát majd tisztelettel köszönti igaz hive

Dr Szabó Rezső

ROCHLITZ GYÖRGY

2000 febr. 26.

Tájképek ellenfényben

A fantázia gyakran szegényesebb a valóságnál

Alsógalla ellenfényben

Találkozás a fénnyel címmel látható *Rochlitz György* festőművésznek a Gellért Szálló Teaszalonjában nemrégiben nyílt kiállítása. A művész 27. önálló tárlatán harmincnyolc akvarellképet láthatunk, köztük egy pasztellt, mert szükség volt állóképre is. A kiállított festmények zömmel 1999-ben készültek, de van köztük néhány idei, téli tájat bemutató is. A tematika azonos, tájképeket láthatunk, melyek Magyarország különböző helyszínein készültek. Rochlitz György tavaly nyáron öt művésztelepen dolgozott, így többnyire a szolnoki, tarjáni, szigetszentmártoni, tatai és csopaki tájak ihlette képeket nézhetünk.

A civil foglalkozását tekintve építészmérnök Rochlitz György Tatán kezdett festészettel foglalkozni *Nagy János* festőművész mellett. Később a tatabányai Bányász Képzőművész Kör tagja lett, majd pár évig *Tóvári Tóth István* Munkácsy-díjas festőművész volt a mestere. Pár évtizeddel később ismét a Bányász Képzőművész Körben készítette portréit, tanulmányait. Azóta is heti két alkalommal jár oda, portrékat, figurális kompozíciókat, csendéletet fest. A művészt, vallomása szerint elbűvölik az ellenfényes jelenségek, a napfény és annak tükörképe. Egyébként is a napfény, a víz, a levegő az emberiség alapélménye, életet adó eleme.

Rochlitz György úgy érzi, ha már olyan témát választ alapul, amely az évszázadok során többeket megihletett, legyen helyesebb, ha közvetlenül a valóságból merít, mert a műtermi fantázia és lehetőség gyakran szegényes a valóság megragadásához, formába öntéséhez. Épp ezért célja a közvetlen élmény, inger azonnali rögzítése, vagyis a plein air. Mindehhez legszívesebben az akvarell vagy a pasztell gyors technikáit választja.

Rochlitz György részt vett több alkotótábor munkájában, közös hazai és külföldi tárlatokon. Kiállítása megtekinthető március 4-ig a Gellért Szálló Teaszalonjában (XI. kerület, Szent Gellért tér 1.)

Matyi!

net, több mint ötmillióan látták

ROCHLITZ
GYÖRGY

MEGHÍVÓ

Szeretettel várjuk Budapesten,
a Gellért Szálló Teaszalonjában

ROCHLITZ GYÖRGY

építészmérnök, festőművész
festményeinek kiállítására.

A Találkozás a fénnyel című kiállítást
2000. február 18-án 18 órakor
megnyitja

DR. SZATMÁRI SAROLTA
múzeológus,

közreműködik

H. DEZSŐ MARIANNA
zongoraművész

P. KOVÁCS JUDIT
fuvolaművész.

A kiállítás
március 4-ig tekinthető meg
naponta 10 és 19 óra között.

TALÁLKOZÁS A FÉNNYEL

Egy-egy különös látvány élménye szinte emocionális hatással van rám. Az utóbbi időben egyre inkább elbűvölnek az ellenfényes jelenségek, a napfény és tükörképe. A napfény, a víz, a levegő – közvetlen és szimbolikus értelemben egyaránt – az emberiség alapélménye.

Ez jut kifejezésre a teremtéstörténet nagyszabású víziójában, az óegyiptomi kultúra számos alkotásában, vagy William Turner (1775–1851) máig utolérhetetlen akvarelljein, családunk nagy festőegyénisége id. Markó Károly (1791-1860) eszményi tájképein, Egry József (1883–1951) bravúros festői vallomásaiban és győri mesterem, Tóvári Tóth István szuggesztív képi megfogalmazásaiban.

Ha az ember olyan gondolatok kifejezésére vállalkozik, melyeket évszázadok óta sokan elmondtak már, leghelyesebb, ha közvetlenül a gazdag valóságból merít, mert a műtermi fantázia bizony gyakran szegényes.

A felfokozott érzések szuggesztív kifejezését a közvetlen élmény azonnali rögzítése – a plein air – teszi lehetővé. Legszívesebben az akvarell, vagy pasztell gyors technikáit választom, remélve, hogy így élményeim a leghatásosabban jutnak el azokhoz, akik érdeklődésükkel megtisztelnek.

Rochlitz György

ROCHLITZ GYÖRGY

1941-ben született Budapesten. 1949-ben Tatán, a Nagy János festőművész vezette képzőművész körben kezdett festészettel foglalkozni. 1953-tól tagja a tatabányai Bányász Képzőművész Körnek, ahol Szlávik Lajos és Krajcsirovits Henrik a mesterei. 1955–59-ig a Győri Vagon- és Gépgyár Képzőművész Körében Tóvári Tóth István Munkácsy-díjas festőművész irányítása mellett dolgozott. 1982-től ismét a Bányász Képzőművész Körben készíti szorgalmasan portréit, tanulmányait. A plein air festészet lelkes híve, melyet akvarelljei, pasztelljei festőiségükkel reprezentálnak. Részt vesz a művésztelepek munkájában és a közös tárlatokon, ahol több díjat nyert.

Önálló hazai tárlatai:

1987–99 Tatabánya (11 alkalommal)
1989 Esztergom, 1994 Neszmély, 1995 Tata,
1996 Baj, Zsámbék, Kisbér, Budapest,
1997 Dad, 1998 Budapest, Tata.

Önálló külföldi tárlatai:

1992 Zürich, Galerie im Ingenierbüro,
1993 Offenbach am Main, Siemens AG,
1994 Bécs, Goldschmiedekunst,
1997 Backnang, Ungarndeutsches Heimatmuseum,
1997 Offenbach am Main, Siemens AG.

ALSÓGALLA ELLENFÉNYBEN
AKVARELL 2000.

ŐSZI NYUGALOM
AKVARELL 1998.

BEHAVAZOTT DOMBOK

AKVARELL 1999.

BEHAVAZOTT DOMBOK

AKVARELL 1999.

FÉNY
SZÜLETIK
AKVARELL 1999.

NYÁRI DÉLUTÁN (TARJÁN)
AKVARELL 1999.

HAJNALI VÍZTÜKÖR

AKVARELL 1999.

Rochlitz György festő

Hegyvidék 1996 XI. 20.

TÁJAK – TEMPLOMOK

Kiállítások Virányoson

December 1-jén, vasárnap 17 órakor nyílik meg *Rochlitz György* festőművész vásárlással egybekötött kiállítása a Virányosi Közösségi Ház galériájában.

– *Kérjük, mutatkozzon be a Hegyvidék olvasóinak.*

– 1941-ben születettem Budapesten és 1949-től – nyolcéves koromtól – Tatán a *Nagy János* festőművész által vezetett képzőművész körben kezdtem foglalkozni festészettel. 1953-tól tagja vagyok a Tatabányai Bányász Képzőművész Körnek, ahol két éven át *Szlávik Lajos* és *Krajcsirovits Henrik* voltak a mestereim. Ezt követően – 1955–59 között – a Győri Vagon- és Gépgyár Képzőművész Körében *Tóváry Tóth István* Munkácsy-díjas festőművész irányítása mellett dolgoztam és sajátítottam el a szakma mesterfogásait. Egyetemi tanulmányaim mellett sem hagytam abba a festészetet, majd építészmérnöki diplomám megszerzése után ismét visszakapcsolódtam a képzőművészeti körbe, ahol régi mesterem, Krajcsirovits Henrik, Csók István-díjas grafikusművész vezetésével egy jó szellemű, képzőművészeti érdeklődésű lelkes közösség tagjaként rendszeresen rajzoltam, festettem és kísérleteztem. Ennek során több művésztelep munkájában is részt vettem.

– *Alkotásait eddig hol mutatta be?*

– Már 11 éves koromban – egy gyermekrajz-kiállítás keretében – bemutatkoztam Londonban. Azóta is rendszeresen részt veszek a képzőművész körök tárlatain. 1987 óta rendszeresen szerepelek szűkebb pátriám – Tatabánya és a megye képzőművészeinek – kiállításain. Tizenegy alkalommal volt önálló tárlatom a megye városaiban.

Bemutathattam alkotásaimat külföldön is. Így 1992-ben *Zürichben*, a következő esztendőben *Offenbach am Main*-ban, majd két évvel később *Bécsben* állítottam ki munkáimat.

– *Mi a művészetének ars poetikája?*

– A képzőművészeti körökben készített nagyszámú tanulmányom és portréim mellett a plein air festészet lelkes híve vagyok, melyet akvarelljeim, pasztelljeim és olajképeim festőiességükkel reprezentálnak.

Rochlitz György festőművész kiállítása december 11-éig hétfőn és szerdán 18–20-ig, kedden, csütörtökön és pénteken 9–14-ig, szombaton 14–19-ig, míg vasárnap 12–19-ig tekinthető meg a Virányosi Közösségi Házban (XII., Szarvas Gábor út 8/C. Megközelíthető a Moszkva térről a 156-os autóbusszal a Dániel úti végállomásig.)

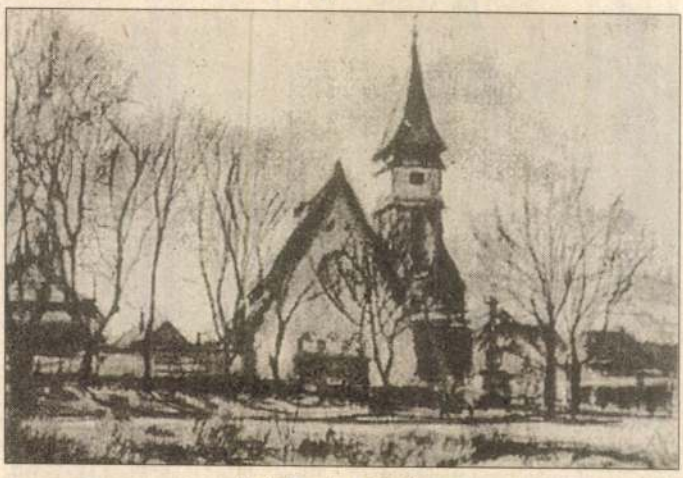

Laib Eszter alkotása

Laib Eszter festőművész kiállítása november 17-től 28-ig tart nyitva a Virányosi Közösségi Házban.

Kahlich Endre

Rochlitz György festményei

A Virányosi Közösségi Ház programjából

December 4-én (szombaton) 19 órától *Vedres Csaba* zongoraművész, aki az After Crying együttesben játszott sok éven keresztül, karácsonyi koncertet ad a Virányosi Közösségi Házban.

A művésszel már nagyon jó kapcsolatunk van tavaly óta, amikor fellépett itt, a Sérült Fiatalok Fesztiváljának ajánlva tiszteletdíját. Idén havonta egy alkalommal játszik – virtuóz technikával, fantasztikus hangulatot teremtve – klub jelleggel, igényes közönségének.

Műsorán saját szerzeményein kívül Hacsaturján, Schubert muzsikája mellett Joplin, Chick Chorea, Emerson dalai csendülnek fel. Improvizációit is élvezhetjük. Szeretettel várunk minden érdeklődőt, aki egy kellemes estét és egy igazi zenei élményt szeretne kapni.

A belépőjegyek 250 Ft-os áron az előadás előtt vásárolhatók meg. Cím: Virányosi Közösségi Ház, XII., Szarvas G. u. 8/C. Megközelíthető a 156-os autóbusszal a Moszkva tértől.

Herczeg Eszter

Gimnáziumi előfelvételi

A II. Rákóczi Ferenc Gimnázium (II., Keleti Károly u. 37., tel.: 212-2995) előfelvételit hirdet hatosztályos humán és reál tantervű, továbbá intenzív angol vagy német nyelvi alapítványi osztályaiba. A hatodikosok jelentkezését november 25-ig várjuk. A felvételizőknek december 5-én 14.30-kor kell számot adni tudásukról egy-egy órás matematika és magyar írásbelin. Ezután a december 10-i felvételi beszélgetésre hozzanak magukkal általános iskolai ellenőrzőkönyvet, hatodikos magyar- és matematikafüzetet! Az írásbeli felvételi alól mentesül az, aki az ötödikes év végi eredményeit tekinve eléri a 4,5-es átlagot magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv és környezetismeret tantárgyakból. A humán és reál osztály tanterve hetedik és nyolcadik osztályban nem tér el egymástól – ez a két tanév mindkét pályairány együttes, alapozó szakasza.

Az intenzív nyelvi osztályokba olyan nyolcadikosok jelentkezését várjuk, akiknek jó a nyelvérzékük és éreznek magukban annyi szorgalmat, hogy napi 4 órában a választott nyelvvel foglalkozzanak annak érdekében, hogy minél előbb megszerezhessék a C-típusú nyelvvizsga-bizonyítványt. A 4 órán kívül testnevelés és napi egy szinten tartó közismereti tárgy is szerepel az órarendjükben.

Aki az év végi nyelvi osztályozó vizsgán megfelel, a Rákóczi Gimnázium tanulójaként folytathatja tanulmányait, és a továbbiakban is az átlagosnál több órát fordítunk nyelvi képzésükre.

Jelentkezni az iskolatitkárnál és a portán átvehető szándéknyilatkozat kitöltésével lehet, november 25-ig.

A nyelvi osztályokba történő jelentkezéshez az adott nyelv ismerete nem szükséges.

Hegyvidék

A XII. kerületi polgárok lapja

Főszerkesztő: dr. MÜLLNER JENŐ

Olvasószerkesztő: KOVÁCS IMRE Tervezőszerkesztő: SAS GÁBOR
Fotóriporter: HARSÁNYI PÉTER
Korrektor: SOMOGYI MÁRIA
Szerkesztőségi titkár: SUTA MELINDA

Szerkesztőség címe: 1124 Bp., Apor V. tér 11.
II. lépcsőház, II. emelet (Hegyvidéki Bevásárló Központ)
Telefon/fax/üzenetrögzítő: 155-2494.
Telefon: 175-5333/11 mellék

Kiadja: A XII. kerületi Önkormányzat
Felelős kiadó: dr. Udvardy-Nagy István polgármester
1126 Budapest, Böszörményi út 23-25.
Telefon: 155-1244 Telefax: 156-5846 Eng. szám: 84-5965

Nyomdai előkészítés: COMP-Press
Nyomdaipari és Számítástechnikai Kft. 1126 Budapest, Kléh I. u. 3/c
Felelős vezető: IBOS FERENC ügyvezető igazgató

Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt., Bp.
Felelős vezető: LENDVAI LÁSZLÓNÉ mb. vezérigazgató
96–1079

Kéziratokat, rajzokat, fotókat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

aputelefonon jelentkeznek be Önökhöz. ***Köszönettel:*** **a Szerkesztőség.**
lapot, kérjük, jelezze! Telefon/üzenetrögzítő: **1564-688.**

Beregszász

Munk
Verec

Elődeink úgy 1100 esztendővel ezelőtt jöttek át a Vereckei-hágón, majd mintegy 20 kilométer megtétele után haladtak át az azonos nevű szoroson is. Verecke neve nem ment feledésbe, története apáról fiúra szállva azonosult a honfoglalással. A hágó egy évezreden át a magyar állam határát jelentette, azt követően a politikai helyzet változásától függően különböző országok területéhez tartozott. Megközelítése napjainkban már nem jelent nehézséget, elhatározás, no meg egy jó, a terepviszonyokat bíró gépkocsi kérdése.

Elindultunk, némi várakozás után lépjük át a magyar–ukrán határt, a sorompó alatt történő áthaladás nemcsak más országba, hanem más világba érkezést is jelent. Jó, széles úton indulunk Munkács felé, a birodalmak mindig vigyáztak felvonulási hadi útjaikra, ezt tette a szovjet is, amikor megépítette a Kárpátokon át vezető hadászati útját. Munkács felé menet egyre kell ügyelnünk, hogy a legmodernebb autócsodákon száguldó ifjak elől időben kitérjünk.

Munkács a magyar történelem feledhetetlen emlékhelye. Hogy napjainkban milyen, miként él a tradicionális katonaváros? A városba érve hihetetlenül rossz minőségű út fogad, a városon áthaladó vasút fölé emelt hídon való átkelés pedig valóságos bűvészmutatvány, de a földön lévő nehézséget felejteti az a látvány, ami innen a várra tekintéssel elénk tárul. Egyenesen megcélozzuk a történelmi helyet, gödröket kerülve haladunk, amikor egy kiváló rálátási lehetőséghez érünk, és elkezdünk fényképezni. Az utcát beláthatatlan végű szürke téglakerítés szegélyezi, mint később megtudjuk, ez katonai objektumot rejt. Váratlanul, mintha földből nőtt volna ki, katona perdül elénk, kopott, pontosabban rongyos egyenruhája rég láthatott „pucerájt". Önkéntelenül összerezzenek, lelki szemeim előtt darabjaira tört fényképezőgépemet és önmagamat a zárkában ülve látom. A katona halk, majd erősödő hangja hoz vissza a valóságba, „Hlib" kérésével. Éhes. Ránézek, szemének pillantása mindennél többet mond. A kocsimhoz lépek, előveszek számára egy csokoládét, mikor átadom, megköszöni, majd gyerekes mohósággal gyűri magába.

A Kárpátalján történő tájékozódásunkra *Popovics Béla* tanár, ottani cserkészvezető címét kaptuk meg. A későbbiek bebizonyították, hasznos tanácsai nélkül aligha tudtuk volna bejárni a vidéket, hiszen ő valóban ismeri Kárpátalja minden fáját, bokrát. Pontosan fellelhető tájékozódási pontokkal adta meg, hol, merre menjünk, mikor forduljunk. Használható térkép jelenleg nem kapható, így tanácsai birtokában indultunk el Verecke felé.

Még Munkács területén, közvetlenül a Latorca hídja előtt figyeltünk fel a hányatott sorsú 48-as emlékműre, mely ottlétünkkor éppen sérülésmentesen állt. A Latorca szűk völgyében erdőrengetegen át haladunk Verecke felé. Csak a részletekbe menő tájékoztatásnak köszönhetjük, hogy felfedeztük az 50 hektáros őspark mélyén rejtőzködő, 1890–95 között Tudor-stílusban épített Schönborn-kastélyt, melynek pontosan 365 ablaka, 53 helyisége, 12 ajtaja van. Napjainkban 1640 szívbeteg keres itt gyógyulást. A kastély és környéke példája annak, hogy az ottani viszonyok között is lehet rend, tisztaság, mi több, pompa. Az is igaz viszont, hogy a park elején a gyalogútra dőlt egy fa, az arra járók már kitaposták az elkerülő utat, de a korhadó gallyakhoz alig nyúltak, nemhogy azt elvigyék.

Utunk érinti Szolyvát, elhatározzuk, megtekintjük a sztálini áldozatok emlékhelyét. Az útjelző táblánál elhagyjuk a birodalmi utat és rátérünk a levezetőre. Szerencsére időben, 2–3 kipufogó-leütődés után rájövünk, ez nem lehet a mi utunk. A napokkal előbb esett eső minden gödröt megtöltött vízzel, így kocsiból kiszállva, egy bottal mérem a gödrök mélységét, hogy a kocsit vezető fiamnak így segítsek. A gödrök mélysége eléri a 20–30 centimétert. Ha haza akarunk jutni, vissza kell fordulni!

Ismét Verecke felé haladunk, a Popovics Béla által meghatározott pontnál balra térünk Vezérszállás (Pubpolóc) felé – a birodalmi út elkerüli a szorost és a hágót egyaránt. Az út minőségéről kár szólni, a táj viszont feledhetetlen, idilli. A szűk völgyet körülvevő égbe törő hegyek félelmetesek, jobb oldalunkon kis ablakú faházak, kertjeikből gyermekek integetnek, felnőttek süvegelnek. Bal oldalon a Latorca folydogáló vizéből tehenek, kecskék oltják szomjukat. Felszínén libák, kacsák úszkálnak, partján csirkék kapirgálnak. Lassan érjük el következő irányt adó pontunkat, egy most újjáépített templomot. Jobbra térünk, utunk lanyha emelkedőt vesz, mintha egy hatalmas zöld falba futnánk, úgy áll előttünk a Kárpátok vonulata. Kis kanyar után zöldellő tisztás, gépkocsik állnak rajta, utasaik a csobogó Latorcában horgásznak. A kocsik mellé állunk, egy férfi lép hozzánk, fura idegen kiejtéssel invitál, harapjunk velük pár falatot. Szomorúan fogadja el, hogy sietünk a „Vengerszkij obeliszkhez".

A Verecke-

Pár perc múlva elérjük a szoros bejáratát, lassan haladunk át rajta, hogy kijáratánál, a hajdani Árpád-vonal felrobbantott erődjénél, az I. világháború magyar, orosz katonai hőseinek keresztet ellátott, gondozott sírkertjénél ismét megálljunk. Utunk továbra is a múltat idézi, legelő csordák, nyájak, a magasban ragadozó madarak keringenek, a

Otthoni Szakápolási Szolgálat

Tisztelt XII. kerületi Lakosok!

Értesítjük Önöket, hogy a kerületben immár hivatalos engedély birtokában, az Önkormányzat támogatásával megkezdtük működésünket.

Engedjék meg, hogy bemutatkozzunk.

Nevünk: XII., kerületi OTTHONI SZAKÁPOLÁSI SZOLGÁLAT.

Tevékenységünk: „Kórház - Falak nélkül".

Nem szociális gondoskodást, hanem széleskörű szakápolást nyújtunk az arra rászoruló betegeknek, az otthonukban.

Szolgálatunk célja, hogy lehetőleg ne kerüljön kórházba az a beteg, akit a megfelelő feltételek megteremtésével otthonában is el lehet látni. Aki pedig kórházba kerül, minél előbb visszatérhessen és ameddig még szükséges - az orvosi ellátás mellett - a szakápolást megkapja otthonában. Ápolási szolgálatunk csak a család tagjainak aktív részvételével tud hatékonyan működni, mert a gondoskodást és az alapápolási feladatok egy részét maguk a családtagok nyújtják az ellátásra szorulóknak. Segítünk Önöknek minden olyan feladat ellátásában, amelyet Önök is el tudnának végezni, ha lenne hozzá kellő erejük, idejük és szakmai tudásuk. Bővebb felvilágosítást központunkban a XII. kerület, Hegyalja út 41-43. (GAMESZ) tudunk adni a 319-9370 telefonszámon.

Az otthoni szakápolást a háziorvosok rendelhetik el.

Szakápoláson túl fizikotherápiás kezelést és gyógytornát tudunk biztosítani.

Szolgálatunk működése a személyes gondoskodáson alapul, amelyhez olyan kiváló szakemberek nyújtanak kezet, akik szakmai tudásukkal, emberségükkel ezt maximálisan biztosítani tudják.

Az elrendelt szakápolási tevékenység ingyenes.

Köszönjük bizalmukat.

XII. kerületi
OTTHONI SZAKÁPOLÁSI SZOLGÁLAT

SEGÍTSÜNK!

A XII. kerületi Önkormányzat Hajléktalanok Átmeneti Szállásának közleménye: A szálláson tartózkodó megbízható lakók szívesen vállalnak ház körül végezhető apró alkalmi vagy akár rendszeres munkát is napi 900-1000 forint ellenében. Továbbá szívesen fogadnak ruhaadományokat, ágyneműket és törölközőket. Telefon: 175-3855.

HELYSZÍNI BÍRSÁGOK STATISZTIKÁJA

A Fővárosi Közterület-felügyelet 1996. I-III. negyedévben a XII. kerületben 1364 esetben szabott ki helyszíni bírságot. Több, mint 1 millió forint büntetést fizettek a vétkezők KRESZ-szabálysértés miatt. Emellett közterület engedély nélküli használata, közterületen engedély nélküli árusítás, köztisztasági szabálysértés, parkrongálás, útügyi szabálysértés, illetve ebtartási szabálysértés miatt kellett bírságot kiróni.

Új üzletek: Bp. XII., Márvány u. 24/A. (Járműalkatrész-kiskereskedelem); Bp. kiskereskedelme); Bp. XII., Normafa u. 1. (Étterem); **Megszűn**

A Genius Csepel mellett döntött

A helyét keresi egy tehetséggondozó iskola

Többször foglalkoztunk már a csepeli Szent István út 170. szám alatti általános iskola bezárása körül dúló háborúval. A helyi önkormányzat február végi testületi ülésén úgy döntött, hogy a felére fogyatkozott gyereklétszámmal nem tudja vállalni az intézmény fenntartását, a diákok a közeli négy iskola valamelyikében folytathatják a tanulást, az épületet pedig bérbe adják. Az iskolabezárás hírére kereste meg a csepeli önkormányzatot a Genius alapítványi iskola igazgatója. Múlt év végén született és február elején megerősített szándéknyilatkozatuk alapján az illetékes bizottság a négy jelentkező közül a Genius ajánlatát tartotta a legkedvezőbbnek, ezért velük javasolja a bérleti szerződés megkötését. A döntés meghozatalakor fontos érv volt az alapítványi iskola igen jó híre és a kedvező anyagi helyzetét igazoló garancia. Nemrégiben kiderült, hogy a szülők közül néhányan – főként azok, akik közel laknak a Genius jelenlegi iskolaépületéhez – nem értenek egyet az igazgatónő költözési szándékával.

Három rozsdaálló fémtartályra nyíló kilátással, salétromos, penésztől pergő vakolatú falak között hatodik éve működik a pünkösdfürdői Kalászi utcában az ország egyik első alapítványi iskolája. A napokban a témában immár sokadik szülői értekezleten hallottuk az alábbiakat.

Igazgatónő: Bejelenti, hogy véglegesnek tekinthető a költözés: az idén szeptemberben Csepelen, a Szent István út 170. alatti épületben kezdődik az iskola új tanéve.

Szülő 1.: – Tavaly azt ígérték, hogy a jelenlegi épület megvásárlásával biztosítani tudják majd a gyerekek elhelyezését.

Igazgatónő: – Már többször elhangzott, hogy a múlt év tavaszán kényszerből vettük meg ezt a házat. Ha akkor másként döntünk, vagy – az önök anyagi hozzájárulásával – nem kerül a tulajdonunkba az épület, májusban az utcára tettek volna bennünket. Most az a veszély fenyeget, hogy eladják a bérelt könyvtárépületet, a már működő osztályok egy részének sem lesz helye, és az ősszel induló két új osztályt pedig itt végképp nem tudjuk fogadni.

Szülő 2.: Ezért az iskoláért költöztünk föl Siófokról, most pedig cseréljük tovább és menjünk Csepelre?

Szülő 3.: – És miért pont Csepel?

Igazgatónő: – Mert csak ott fogadnak bennünket, méghozbünkbe nyúltunk. Ha korábban szólnak, februárban még át lehetett volna vinni a gyerekeket valamelyik másik alapítványi iskolába. Kiszámolták már, hogy a költözés mennyiben fog kerülni a szülőknek? És a kockázat, hogy tulajdonból bérleménybe költözik az iskola? És ha két év múlva valamiért felmondják a szerződést, minden újra kezdődik?

Szülő 5.: – Akik elmennek, hogyan kapják vissza a pénzüket?

Igazgatónő: – Február végén döntött az alapítványunk mellett a csepeli képviselő-testület. Amíg nem volt biztos, hogy mi kapjuk, nem beszélhettünk róla. Az alapítványi iskolákba egyébként folyamatos a felvétel. Ami a szülők hozzájárulását illeti, az épületvásárláshoz az alapítvány adott 12 milliót, önök nyolcat. Az akkori szerződés természetesen érvényes, a visszafizetésre megvan a fedezet. A csepeli iskola felújításához, berendezéséhez nem kell hozzájárulniuk, a gyerekek utaztatásának költségét – külön autóbusszal – ugyancsak az alapítvány vállalja. Ami a sokat emlegetett bizonytalanságot illeti: tíz évre szóló szerződést készítünk elő az önkormányzattal.

A majd háromórás vita során elhangzott az ígéret, hogy a gyerekeket az iskola – egyeztetés után – továbbra is elengedi különórákra, edzésekre és

Berlin, az egyesítve is megosztott város

Berlin, 1996. Európában aligha akad olyan város, amelynek metamorfózisáról annyit írtak volna, mint az újraegyesített német fővárosáról. Újraegyesített? Egyesített? Talán igen, de semmiképpen sem „egyesült". Elég csak az egykor Kelet- és Nyugat-Berlint elválasztó fal nyomvonalát végigjárni; a sebek, a forradások még sokáig jól láthatók lesznek, s nem csupán a város szerkezetében.

A beruházások mindenesetre gőzerővel folynak: a Potsdamer Platz Európa legnagyobb építési területe, ahová a Sony és a Daimler-Benz szánja új irodaházait. E területen olyan izgalmas tervek valósulnak meg, hogy az építkezések idejére tájékoztató centrumot rendeztek be, s a turisták áradata kíváncsiskodik a többemeletes központban. Az építkezések egyik legérdekesebb eseménye volt az, amikor az egykori Császártermet, a századforduló előkelő szállodájának maradványát 75 méterrel „eltolták", hogy legyen hely az új irodaháznak. A Brandenburgi kapu és a Reichstag szomszédságában lévő Pariser Platz szintén megújul: itt többek között követségi épületek emelkednek majd. Mindezek a munkák jórészt az egykori fal nyomvonalán zajlanak. A Spree folyó partján viszont még mindig állnak a betontömbök, amelyek mindazonáltal nem az igazi határvonalon épültek: a szocializmus legérettebb korszakában sem vállalkoztak ugyanis az NDK mérnökei arra, hogy a folyó közepén húzzák fel a falat.

❑

A német főváros közigazgatásilag sokkal egységesebb Budapestnél. Az ottani kerületeknek – jóllehet a 23 között van háromszázezres lélekszámú városrész is – közel sincs olyan széles jogkörük, mint a budapestieknek. A múlt év őszén tartott helyi választások nyomán mégis szinte kettészakadt a több mint hárommilliós város: a nyugati negyedekben a konzervatív CDU, az egykori NDK (reform)kommunistáit és újabb szimpatizánsaikat tömörítő baloldali párt szerezte meg az egyéni mandátumokat.

❑

Nyugat-Berlinben a hangulat a régi: a Wintergarten, az elegáns varieté (belépő egy közepesen jó helyre nyolcezer forint) közönsége lelkesen tapsol a húszas éveket idéző holland, német, magyar származású párizsi, amerikai és spanyol előadóknak. Kuplék, operettslágerek, zsonglőrök és mutatványosok – a tradíció folytatódik.

❑

Köpenick kerületben már kevésbé kedélyes a hangulat. Kelet-Berlin egyik hajdani ipari fellegvárában hiába keresnénk elegáns szórakozóhelyeket. A kerület vezetői hangsúlyozzák: az egyik legnagyobb területű városrész nemcsak azzal dicsekedhet, hogy itt található a legtöbb park, erdő és tó Berlinben. Az egykori iparnegyedben dolgozó 33 ezer emberből ugyanis ma már csak ötezret alkalmaznak. Ehhez hasonló folyamat zajlott le Csepelen is, a különbség csupán annyi, hogy a csepeli szigetcsúcsról nemigen költözhetnek az emberek máshová, míg Köpenickben a lakosság elöregedése, a fiatalok nyugati városrészekbe költözése jól érzékelhető.

Berlinben a munkanélküliség 13,5 százalékos (összehasonlításul: Budapesten hat százalék körül mozog). A magas munkanélküliség eltérő politikai következményekkel jár: a nyugati és a keleti városrészekben egyaránt viszonylag a[illegible]

Fantáziakép a majdani Potsdamer Platzról

zettségűek viszont nyugaton a szociáldemokratákat, keleten a PDS-t választják. Ez utóbbi egyébként azzal magyarázható, hogy az újraegyesítés után igen magas azoknak a diplomásoknak a száma, akik elvesztették állásukat. Az NDK hajdani állami és párttisztségviselői (különösen az ötvenes éveikben járók) többnyire a munkanélküliek táborát gyarapítják.

S a tendencia nem változik, a berlini képviselőház nemrégiben 34 milliárd márkás megszorítási programot hagyott jóvá az elkövetkezendő évekre, amelynek nyomán újabb 23 ezer állás került veszélybe Közép-Európa legnagyobb városában. Kreuzberg kerületben a megtakarítási program ellen tüntetők az első tojást a helyi polgármester fejére célozták – a dobás sikeres volt. Pedig a kerületeknek szinte nincs is beleszólásuk a pénzügyi politikába (nem úgy, mint Budapesten). A tervek szerint a jövőben változik ez a helyzet, ám nem volt olyan városvezető – még a kerületekben sem találtunk ilyet –, aki például azt kívánta volna, hogy a kerületek önállóan állapítsák meg a helyi adók mértékét.

polgárai valószínűleg nem támogatják majd az egyesítést, mivel újedten figyelik a pénzügyi nehézségekkel küzdő Berlint, és nem szeretnék a főváros adósságait a nyakukba venni. Ám a PDS nem akarta a véletlenre bízni az eseményeket; a párt brandenburgi szervezete a tartományi alkotmánybírósághoz fordult jogi kifogásaival. A bíróság azonban összességében nem nyilvánította alkotmányellenesnek a népszavazást.

❑

És végül egy másik német főváros: Bonnban a tisztviselők a költözésre készülődnek. Személyes véleményük az, hogy kellemesebb körülmények között dolgoztak ebben a kisvárosban, de úgy vélik, politikailag helyes döntés volt Berlin tekintélyét helyreállítani. Az újraegyesített metropolis fővárosi rangra emelése ugyanis „gesztusértékű" az egykori NDK lakói számára is – fogalmazott több minisztériumi és kormányzati tisztségviselő.

A költözésig azonban marad elég dolguk a bonniaknak: Nyugat-Németország egykori és Németország mai politikai köz-

ROCHLITZ Gyula epitett

Vita a kispesti piacról

A Népszabadság március 26-i számának Budapest mellékletében cikk jelent meg a kispesti Piacépítő és Üzemeltető Rt.-ről. A tudósítás – amelyben a kerületi önkormányzat közterület-fejlesztési bizottságának elnöke nyilatkozott lapunknak – nyomán az rt. annak közlésére kérte fel lapunkat, hogy: „A kispesti piacról írt cikkben nem felel meg a valóságnak az, hogy az igazgatóság elnöke közpénzek egy részét személyes célokra fordította, és felelőtlen költekezése milliós vagyonvesztéshez vezetett. A kijelentés nemcsak a szóban forgó személyt, hanem rajta keresztül az általa vezetett igazgatóságot és közvetve magát a részvénytársaságot is rossz hírbe hozza. A mostani igazgatóság működése alatt – 1995. februártól napjainkig – sem pénzügyi visszaélés, sem vagyonvesztés a társaságnál nem történt."

A kispesti önkormányzatnál érdeklődésünkre elmondták, hogy az önkormányzat kezdeményezésére tavaly ősszel az rt. felügyelőbizottsága jelentést készített a cég működéséről. A vizsgálat alapján a felügyelőbizottság elmarasztalta az rt.-t, bár jogilag nem minősítettek. Mivel ezt több képviselő nem találta elégségesnek, *Zupkó Gábor*, a kerület polgármestere külső szakértők bevonásával újabb vizsgálatot kezdeményezett, amely jelenleg is zajlik.

Időközben a kispesti önkormányzat MSZP-frakciójának vezetője, *Sebestyén Péter* is eljuttatta nyilatkozatát lapunkhoz, amelyben azt írja, hogy az rt. felügyelőbizottsága által feltárt problémák pártatlan kivizsgálását a kispesti szocialisták már novemberben kezdeményezték. Az ügy elhúzódása tehát nem rajtuk múlott – szögezi le a nyilatkozat –, annál inkább azon, hogy az önkormányzatban többségben lévő Polgári Kerekasztal Kispestért és Wekerléért elnevezésű tömörülés több képviselője mindent elkövetett az ügy eltussolása érdekében. A polgármester végül saját frakciójának beleegyezésével rendelte el az újabb vizsgálatot. A képviselő-testület pedig határozatával nemcsak megerősítette a vizsgálat szükségességét, hanem kiterjesztette az 1993–1995-ös időszakra is.

Pénz helyett jó tanácsok

Főpolgármesteri vizit Pesterzsébeten

Nem hozott túl sok eredményt Demszky Gábor főpolgármester és a város pénzügyeiért felelős helyettese, Atkári János XX. kerületi látogatása – véli Perlaki Jenő, a kerület polgármestere. Az igen rossz anyagi helyzetben lévő városrész csak tanácsokat kapott költségvetése elkészítéséhez.

Perlaki Jenő szerint nem sok mindent tudnak kezdeni azzal a javaslattal, hogy szorítsák meg az intézményeiket, fogják vissza kiadásaikat, hiszen ezt négy évvel ezelőtt már olyan keményen végrehajtották, hogy több működési költséget képtelenség lefaragni. Valószínűleg azt a tanácsot sem tudják megfogadni, hogy ne éljék fel a vagyonukat, mert idén négyszáz-

segítség, amit nyújthatnak, hogy rámutatnak a tervezett költségvetés hibáira, és megoldási technikákat mutatnak be a kerületi döntéshozóknak. Ezek nem a kibic tanácsai, hiszen például a megszorításokat a főváros jóval keményebben alkalmazta saját intézményeiben, mint a legtöbb kerület. Ezekkel az intézményekkel szemben sem lenne méltányos, ha az

...etleges hibás gazdálkodás

Felújítják a Keleti pályaudvart

A munka alatt a menetrend nem változik

Naponta nyolcvanezer utast fogad

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Májusban kezdődik és előreláthatólag 1998 decemberéig tart a Keleti pályaudvar felújítása. A többmilliárdos rekonstrukció sem az utazóközönséget, sem a vonatforgalmat nem akadályozza, így a megszokott menetrenden sem kell változtatni.

A 112 éves pályaudvarra naponta átlagosan nyolcvanezer ember és 270 szerelvény érkezik. A felújítás már igencsak esedékes, hiszen utoljára ötven éve végeztek hasonló munkát, akkor a háború nyomait kellett eltüntetni – tudtuk meg *Tóth Zoltán* állomásfőnöktől. 1970-ben történt ugyan némi átalakítás, de arra a metró építése miatt volt szükség. Igazán komoly beavatkozás a nyolcvanas évek végén végzett műszaki felújítás volt, amelynek eredményét azonban az utazóközönség nem láthatta, hiszen a vágányokat és a biztosító berendezéseket modernizálták. Mindenesetre ennek köszönhetően a Keleti ma az ország egyik legbiztonságosabb pályaudvara.

A Nyugati pályaudvaron is mesteremberek szorgoskodnak, de az ottani felújítás nem olyan nagyszabású, mint a Keletié. Mindössze a pályaudvar Nyugati térre néző főhomlokzatát javítják. Kicserélik a 118 éves homlokzat üvegtábláit és teljesen felújítják az azt tartó vaskeretet is. A munkák itt sem zavarják az utasokat, bár a bejárat egy részét állványok torlaszolják el. A felújítást várhatóan szeptemberre fejezik be.

A mostani felújítás eredményeként nemcsak biztonságos, hanem szép is lesz a Keleti. Tatarozzák a teljes épületegyüttest, felújítják a 31 méter magas csarnok hétezer-ötszáz négyzetméteres tetőszerkezetét és az ezt tartó vasszerkezetet. Kívülbelül újrafestik a falakat, felújítják a Baross térre néző főhomlokzat szobrait és a műemléki környezetnek megfelelőre cserélik a berendezési tárgyakat. A központi csarnok peronjáról például elszállítják az oda nem illő árusítóbódékat. Azt egyelőre nem tudni, lesznek-e helyettük újak, ha igen, azok kizárólag zsűrizett, a műemléki hivatal által jóváhagyott pavilonok lehetnek. Az utasok tájékoztatására szolgáló hangszórókat is elrejtik, hogy ne zavarják a látványt. A nagy felújítás után restaurálják az egyik csarnokban lévő nyolc Lotz-freskót is.

A. G.

MARGÓ

Biciklitárolók

A környezetet kímélő közlekedési módok népszerűsítése érdekében a fővárosi önkormányzat ingyen segít kerékpártárolót létesíteni azoknak a budapesti iskoláknak és felsőoktatási intézményeknek, amelyek erre igényt tartanak, és az ehhez szükséges terület is a rendelkezésükre áll. A szükséges engedélyek beszerzését, a területrendezési földmunkákat és a tanulók biztonságos kerékpáros közlekedésre nevelését is vállalnia kell az intézménynek. A pályázaton nyert tárolók az iskolák tulajdonába kerülnek. A jelentkezési lapok a Főpolgármesteri Hivatal ügyfélszolgálati irodáján, a Károly körút 28. alatt vehetők át. A jelentkezési határidő április 10.

Támasz a vállalkozóknak

Vállalkozásfejlesztési irodát hoz létre a XX. kerületben a Vállalkozásfejlesztési Alapítvány. A működési feltételeket, így a helyiséget és az ott dolgozó munkatárs bérét az önkormányzat vállalta. Az iroda segíti a kerületi vállalkozókat hitelhez jutni, tanfolyamot indít, vállalkozói oktatást szervez, valamint általános és szaktanácsadással is foglalkozik.

Veszélyes hulladékok

Veszélyeshulladék-gyűjtő akciót hirdetett a XVIII. kerületi önkormányzat és a Lakossági Hulladékhasznosító Egyesület. Április 13-án, szombaton kilenc és 13 óra között leadhatók a háztartásban keletkező, veszélyesnek minősülő hulladékok. Ilyen például a szárazelem, a lejárt szavatosságú gyógyszer, a hibás hőmérő, vegyszerek, növényvédő

Gasteinba, Bécs-Salzburg felől. Ma, ha a déli vasúttal Pragerhofból Spittalba utazunk, a fővárosból aránylag hamarább érünk Gasteinba, mint Abbáziába vagy Cirkvenicába.

A Lend-Gasteint követő hegyszorosban átdübörgő vonatot napfényes dél szakában is sötét homály veszi körül. A szakadékot utóbb áttöri a menydörgésszerű robajjal alázuhanó Gasteiner-Ache habzó víztömege. Az Ache-t a vonal háromszor is áthidalja, mígnem Dorfgasteinba ér. Az ezt követő Hofgastein fürdőtelepe s községe az állomástól jó 3 kilométernyire fekszik. Horribilis technikai nehézségeket okozott volna a vonalat a helységbe vezetni.

Hofgasteintól kezdve szakadatlanul fölfelé kigyózik a pálya a Wetterwand meredekeinek, amely itt a remek kilátást teljesen elzárja. A pályatest mindkét oldalát fenyegető hegyi patakok zuhogó vize ellen kellett itt hatalmas méretű töltések rendkívül massziv szegélyépítményeivel megoltalmazni.

Kaltenbrunn állomáson túl több a viadukt, mint az alagút; név szerint: a Steinbach-. a Pyrker-, a Weitmosen-, a Hundsdorfer- és a Schlossbach-viadukt. Az utóbb említett viadukton túl teljes szépségükbeu bontakoznak ki a Magas-Tauern hegyóriásai, nevezetesen: a Hochkönig. a Gamskaarkogel és a Grankogel, az utóbbiból fakadnak a Badgastein neves fürdőjét tápláló hőforrasok. A glecserek közt 110 méter ívnyilásban vezet itt át egy 80 méter magasságú vashíd. A hidat követő viadukt a János főherceg nevét viselő sűrű park fölött vezeti át a pályát.

A Pichlwald-viaduktot nyomon követi Badgastein festői képe, kolosszális méretű szállóépítményeivel. Közben mindenütt az Ache vize tajtékzik s alkotja a hires gasteini vizeséseket.

Badgastein impozáns állomásépülete 1083 *m*-nyi magasságban fekszik a tenger szine fölött.

Badgasteinon túl kezdődik a vonal második, újabb része, amelyet éppen most adtak át a forgalomnak. A pálya szakadatlanul a zúgó Ache völgyében halad, hogy utóbb átvágjon az Aulauf-völgybe. Ez a völgy egyben kiinduló pontja a sokat emlegetett Tauern-alagútnak. Az alagút 8500 *m* hosszú s Malnitznál végződik. Azontúl rohamosan ereszkedik a pálya a Dráva völgyébe, hogy Spittal állomáson végét érje.

Az eleinte Siemens és Halske által keskenyvágányúnak tervezett Tauern-vasútvonalat elsőrangú pályán építették. Az építkezéseket az 1903. évben a Tauernekben pusztított árvízveszedelmek erősen megakasztották. A pálya első vonalszakasza Badgasteinig közel 500 *m*-t emelkedik 30 *km* távolságban. Az emelkedés Badgasteinon túl megint fokozatos az Ache völgyében mindvégig, míg Spittal előtt a Dráva völgyében, sik vonalban fut be a vonal az élénk drávamelléki végállomás csarnokába.

A pálya Schwarzachtól Badgasteinig és Mallnitztól Spittalig egyvágányú, de a nagy Tauern-alagútat magába foglaló Badgastein-mallnitzi részt kettős vágánynyal építették. *Gy. K.*

VEGYESEK.

A Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége vándorgyűlésének napirendje már össze van állítva. A szeptember 12-én és 13-án Kolozsvárt tartandó nagygyülés tárgysorozata ez: 1. Alakulás, üdvözlések. A gyűlést vezeti *Kauser* Gyula elnök. 2. Állásfoglalás a a munkásügyi viszonyok törvényhozási rendezése tárgyában. Előadó *Tutsek* Sándor dr. orsz. képviselő. 3. Állásfoglalás a szabadszervezetek ügyében. Előadó *Farkas* Elek főtitkár. 4. A munkásbetegsegélyezési és balesetbiztosítási törvény sérelmei. Előadó *Boross* Soma, a Munkaadók Orsz. Szövetségének elnöke. 5. Az építőipari követelések biztosításának kérdése. Előadó *Kéler* Zoltán dr. ügyész. 6. A szövetszég és a polgári középosztály közötti kapcsolat létesítése. Előadó *Kaszab* Géza, az aradi munkaadószövetségek titkára. 7. A jogosulatlan iparűzés az építőipar terén. Előadók *Hevessy* József, a kolozsvári építőiparosok szövetségének alelnöke és *Say* Ferenc, a székesfehérvári építőiparosok szövetségének elnöke. 8. Az építőiparosok anyagbeszerző és hitelszervezeteinek létesítése. Előadók *Erős* Sándor dr. építőmester és *Farkas* Elek. 9. A választott bírósági intézmény a szövetségekben. Előadó *Halmi* Pál dr., a kassai építőiparosok szövetségének ügyésze. 10. Az asztalosipar munkásviszonyainak rendezése. Előadó *Reinhardt* Gyula, az aradi szövetség alelnöke. 11. A munkásjóléti intézmények és a szövetségek. Előadó *Gunszt* József, a budapesti építőmesterek ipartetületének főjegyzője. 12. Az iparosok nyugdíjügyének törvényhozási rendezése. Előadók *Boldoghy* Gyula, a komáromi építőiparosok szövetségének társelnöke és *Sztarill* Ferenc, a nagyváradi szövetség elnöke. 13. A szövetségek indítványai. A vándorgyűlés szeptember 12-én és 13-án délelőtt folytatja tanácskozásait. Szeptember 12-én délután a vándorgyülésen megjelent építőiparosok számos szövetségi elnök összehívása folytán külön értekezletet tartanak, melyen az iparosok parlamenti képviseletének, illetve a munkaadók politikai szervezkedésének kérdését fogják megvitatni és megállapodnak az ezirányú szervezkedés részletei tekintetében. A résztvevők neveit f. hó 31-éig okvetetlenül be kell jelenteni, hogy a kedvezményes utazási jegyek megküldhetők legyenek s az elszállásolás akadályokba ne ütközzék. Megjegyezzük, hogy a szövetség üléseire a Magyar Építőmesterek Egyesületének a tagjai is hivatalosak.

A kir. József-műegyetemen a beiratások az idén nem szeptember elején, hanem kivételesen október 1—6. napján lesznek, de az utólagos vizsgálatok és szigorlatok már szeptember 6-án kezdődnek; az előadásokat október 11-én kezdik; a tényleges katonai szolgálatban levők október 1—8-án iratkozhatnak be. Az év ünnepi megnyitása október közepén lesz. Az új szervezet még nem kész; azért egyelőre még a régi marad érvényben.

Még egyszer a budapesti keleti pályaudvar jubileumáról. Erről az emlékünnepről már a múlt számunkban megemlékeztünk; de még egyszer vissza kell rá térnünk, hogy egy immár — megszokott — hiányt pótoljunk. A hivatalos tudósítás — amit a lapok közöltek — az egészről, mint a forgalmi személyzet ünnepéről szólt, t. i. arról az öt érdemes forgalmi tisztviselőről, akik 25 év előtt véletlenül szerencsések lehettek már az első vonatot is fogadhatni. Pedig talán más is történt akkor, nemcsak éppenhogy az első vonat beroboghatott; mert hát éppen hogy beroboghatott az állomásra, tulajdonképpen az volna a fontos! Hogy az a pályaház megépült! Vajjon ki építette? Valószinüleg *technikusok* építették azt az elég hatalmas épületet, azt az annak idején nagyon is számba vett objectumot. Igaz, hogy *Tolnay* Lajos, az államvasutak akkori, méltán kiválónak tartott elnökigazgatója is jelen volt a banketten; de voltak neki érdemes *munkatársai* is, akiket ő az ünnepen ugyan méltóan képviselt, de akikről a jubileumon, úgy látszik, végképpen megfeledkeztek, pedig közülök még ma is élő tanui a nagy munkának. Ezért kell róluk külön is megemlékeznünk, mert nagyon is rászolgáltak erre azok, akik abban az időben négy hosszú esztendőn át ilyen munkának voltak a részesei. A vezető *Rochlitz* Gyula, majd *Feketeházi* János, *Hauff* Lajos, *Speidl* Bódog *Olbrich* Ármin, *Bergmann* Ernő, *Fabricius* Béla, *Naeter* Ernő, *Richter* Károly, *Steinhardt* Antal, *Wehle* Gusztáv, valamennyi névnek a technikus viselője olyan és az építkezésnek olyan osztályrészét foganatosította, amely kétségen kívül nem a véletlen szüleménye volt és amelynek becsülettel való végrehajtása nélkül az az első vonat alig roboghatott volna be a keleti pályaudvarba. El kellett ezeket mondanunk, mert — fájdalom — hazánkban még ma is az a szokás járja, hogy még egy hatalmas építmény bemutatásakor is a fényképész neve soha sem marad el, de az alkotó neve iránt már senki sem érdeklődik. (A pályaudvar építését lapunk 1884. évi aug. 24-én megjelent 34. száma ismertette.)

Elszegényedett mérnökök és építészek özvegyei számára boldogult Neuschlosz Ödön alapítványt tett a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben. Az érdekeltek f. é. szept. 30-ig nyujtsák be kérvényeiket a nevezett egyesület igazgatójának.

A Nagyváradon építendő megyei kórház tervpályázatára — mint halljuk — 8 mű érkezett. Részletes adatokat nem sikerült szereznünk.

Az ipariskolák tanítványai. Pár hét előtt, hivatalos adatok alapján, rámutattunk arra, hogy a felső építőipariskola végzett tanítványainak többsége *nem lett iparos*, hanem vagy magán-, vagy közhivatalban működik, tehát mint hivatalnok az iparra nézve elveszett. Az ipariskolások által alapított Országos Műszaki Egyesület hivatalos lapjának legutolsó számában szintén oly jelenségre akadunk, mely igazolja azt a — különben régen és több oldalról hangoztatott panaszt, hogy *az ipariskolák nem iparosokat nevelnek.* Az említett lap ugyanis figyelmezteti Budapest főváros polgármesterét, hogy már nincs „közép", hanem *felső* ipariskola van, tehát *ennek* a qualificatioját vegye tekintetbe azoknak az állásoknak a betöltésekor, amely állásokat azok számára szervezett, akik bár a városi mérnöki hivatalban évek óta

tűzné ki elsősorban feladatává és ez a tekintet szolgálna vezérelvül területének szabályozása és beosztására nézve.

A székesfőváros világfürdői jellegét a jobbparti városrészben kell és lehet egyedül kiművelni. Ez és a kellemes lakóváros kialkotása képezzék itt célját a városépítésnek. S különösen kívánja a jobbparti rész az újabb városszabályozó tervet, mert itt még jóval több mulasztással állunk szemben, mint aminőben a balpart részesült.

A már említetteken kívül a jobbparti városrész kialkotására vonatkozólag még kiemelendő, hogy különösen a hegylejtők azok, amelyek a mai gyakorlathoz képest telemesen komolyabb és főleg művészibb kiképeztetést igényelnek. Ezek úthálózata ma igen tökéletlen és kielégítetlen. Művészi kiképzést benne hiába keresünk; a középületek elhelyezése iránt semmi figyelem.

Az utcák lejtésviszonyait bátran minden kritikán alulinak lehet nevezni. Hogy a városi utca szép képet adjon, kívánatos, hogy az homorú legyen, azaz: kisebb lejtőből successive térjen át erősebb lejtőbe. Benne ú. n. púp vagy domb elő ne forduljon. Alig találunk egy útra a hegylejtőkön, ahol e szabályt megtartották volna. Számos ez irányban az elrettentő példa különösen a Rózsadombon s még tovább a távolabbi vidékekben még a legújabb utakat és utcákat sem véve ki.

Az egyes területek beépítésére nézve a mai gyakorlat nem ismer semmi észszerű változatosságot. Zártsorú építkezésből a nyílt és szabad nyaralószerű építkezésbe való átmenet átalában fogyatékos és helytelen.

S útját állja tovább az észszerű beépítésnek az a helytelen telekminimum-meghatározás, amelylyel az építésügyi szabályok a budai hegyekben egy-egy nyaraló számára 1000 négyzetölet követelnek 12 öl frontszélességgel. Innen van, hogy a főváros lakossága — mert nem tud a budai hegyvidékben legalább a nyárra letelepedni — a vidéken keres menedéket, a vidéken telepedik le, coloniát coloniára halmozva, a fővárosnak nyaralásra fölötte alkalmas gyönyörű vidéke pedig néptelen.

Budakesz, Hidegkút, Budaörs, Törökbálint stb. évről-évre több és több lakót nyer a fővárosból, de a túlsó parton Pécel, Gödöllő, Mátyásföld, Rákosszentmihály, Besnyő, Dunakesz, Verőce, Nagymaros is; azért, mert hegyvidékünket nem rendezik kellően, és az odajutásra olcsó és kényelmes közlekedő eszközökről nem gondoskodnak.

A magaslatokra fel nem juthatni. Nem készült s nem készül sikló a Gellérthegyre, amely pedig irigylésre méltó fénypontja városképünknek. Megakadt a kábelvasút, mely hathatós tényezőjéül igérkezett a város fejlődésének. Éppoly eredménytelenül vajudik a szakértők által is méltán szép vonalozásúnak ítélt, és éppen ezért jobb sorsra érdemes Széchenyi-vasút, mely a budai hegyvidéket a főváros vasúti hálózatába célozta bevonni.

Mindezek fájós momentumok azok részére, kik a székesfőváros egyetemleges prosperálását tartják szemeik előtt.

Még más közintézmény is van még, melyet jelenleg kiküszöbölnek a balparti városból; ez a Füvészkert. A feltartóztathatatlan áradata a kőépületeknek már körülkerítette s magát a Füvészkertet is beépítik. S így helyéből kiszorulván, a Margitszigetre szándékozzák áttenni. Ez a gondolat nem szerencsés. Van itt a jobbparti városban e célnak sokkalta jobban megfelelő üres terület: a Vérmező! A katonaság innen előbb-utóbb ki fog vonulni; a beépíttetését szerencsésen akadályozza, nehezíti mélyebb fekvése. Ide tenni a Füvészkertet sokkal helyesebb, semmint a Margitsziget gyönyörű ligetébe, amelyet a közönség használata számára megcsonkítani, megrövidíteni nem szabad.

Azt hiszem, eléggé kimutattam, hogy a budai kerületek eddigi szabályozásával nem lehet megelégedettnek lenni, s e téren gyökeres újításra van szükség, amelyet csupán és egyedül egy újabb terv alapján — a helyi viszonyokat alaposan mérlegelő és a székesfőváros egyetemlegességének jól felfogott érdekére és jövőre való tekintettel megszerkesztett terv segítségével lehet elérni! Elsősorban tehát egy újabb várostervre van szükség, amint azt az összes szakegyesületek évek óta álllandóan és kitartással követelik.

Palóczi Antal.

A Tauern-vasútról.

Amíg hazánk tengerpartvidékét egyetlen nehézkes vasútvonal, a budapest-fiumei hozza közelebb az ország szivéhez, Ausztria gondoskodott arról, hogy tengerpartvidékéhez, jelesül főkikötőjéhez, Triesthez egy második fontos vonal is összeköttetést teremtsen. A vonal megnyíltával Nyugatausztria, sőt Délnémetország forgalma Salzburg-Gasteinon át az osztrák kikötőváros Triest felé gravitál.

Dráva folyónk festői felső vidékén, a regényes fekvésű Spittalnál torkollik a Tauern-vasút a bécs-triesti fővonalba. A vasút elsőrangú fontossága Ausztria kereskedelmi forgalmára elvitázhatatlan. A császár — mint annak idején jelentettük — személyesen nyitotta meg az új vasútvonalat a múlt július hó 5-én Spittalban, a csatlakozó végállomáson. Lapjaink részletesen közölték a megnyitás ünnepélyét, körülbelül akkor, amidőn a balatoni vasút ránk nézve nem kevésbbé fontos második partvonalát adták át a forgalomnak, sajnos, királyi ünnepélyek kerete nélkül.

Az északi végállomástól, Schwarzach-Sanct-Veittól kiinduló 40 *km*-nyi vonalszakaszt Badgasteinig még 1905. évi szeptember hó 20-án adták át a közforgalomnak. A Schwarzachtól Badgasteinig terjedő rész csupa „Gastein" állomásokból áll: Dorfgastein, két Hofgastein és Badgastein. Akár a korábban megnyílt északi, akár pedig a déli vonalrészt tekintjük, tagadhatatlan, hogy az új Tauern-vasút Európának egyik legkiválóbb hegyipályája.

A Duna és az Adria között elterülő Ausztriának ma már négy kiváló hegyi pályája van: az első volt a ma is népszerű Semmering; a második a kiegyezésünk évében megnyitott Brenner-vasút; a harmadik a Rudolf trónörökösről elnevezett vasút, a negyedik pedig a most megnyílt Tauern.

A Tauern-vasút első tervezetét Ceconi, az Arlberg-vasúttársaság akkori vezetője készítette még 1885-ben, de politikai okokból az osztrák államvasutak vezérfelügyelőségének (még akkor külön vasútügyi ministeriumjuk nem volt) ismételt sürgetései dacára, a Tauern-vasútról szóló törvényjavaslat csak 1901-ben lépett életbe. A rákövetkező év végén aztán hozzákezdtek a vasút építéséhez.

A Tauern-vasút megnyíltával, a Prágából, Linzből, Münchenből, Salzburgból, tehát az osztrák és illetőleg délnémet centrumokból az Adriához vezető útvonal ma 150—250 kilométernyire rövidült. Ám nemcsak a kereskedelem veszi hasznát az új vonalnak; a turisztika is az Alpok hegyvidékének újabb szépségeivel ösmerkedik meg az aránylag rövid pálya mentén. Schwarzach-Sanct-Veittól Badgasteinig amúgy is egyetlen nyaraló- és fürdőtelep a Klamsteintól Gasteinig kanyargó útvonal. A gasteini hegyvidék szépségeit valójában az új pálya szeszélyes kanyarulatai tárják fel a szemlélő előtt.

Schwarzach-Sanct Veitnál merész ivezetű viadukttal indul a pálya folyton emelkedő útjának. Mire az első viaduktot követő 180 méter hosszú Unterbergs-alagútból kiérünk, szédítő mélységben tajtékzik alattunk a Salzach vize.

A két részre oszló pálya mindkét vonala híd- és alagútépítmények szakadatlan sorozatából áll. A merész ivezetű Kenlach-áthidalás alatt, az év túlnyomó részében hóomlások, lavinák veszedelme fenyegeti a pályatestet: ám a tágas ivezet alatt a hógörgetegek akadálytalan és veszélytelen aláomlása biztosítottnak látszik.

A Salzach vize fölött 110 méternyi magasságban emelkedő Laifarn-ból remek kilátás nyilik a Gasteinok elsejére, Lend-Gasteinra.

A magyarok régente kerülő utakon juthattak csak

45. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, NOVEMBER 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona.

A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A HUSZONÖTÉVES KELETI PÁLYAUDVAR.

KÉPEK A VASÚTRÓL.

A «MAGYAR KURIR» 1825-ben következőképen emlékezik meg az első vasuti mozdonyról: «Valami Stephenson nevű anglius oly masinát fundált ki, melyet füsttel és forró vízzel hajtanak. Higyje a ki akarja.»

Azóta nyolczvan esztendő telt el és szegény jó Kulcsár István, ha ma felébredne, csodálkozva látná, hogy a furfangos anglius bolond találmánya alaposan megmételyezte a mi hazánkat is. Fatalpakra erősített sinszálakon hatalmas gőzparipák szántják végig szédületes sebességgel az országot és naponként annyi embert szállítanak messze földre, a mennyi azelőtt évszámra se merészelt volna kibújni a falujából.

Mi, a kik már a 4—5 órát is sokaljuk az olyan utazástól, a melyikre apáink tán jó öt napot szántak, el se tudjuk képzelni, hogy volt idő, a mikor nem gyorsvonat röpítette az utasokat a világ egyik végéről a másikra. Pedig hát nem is olyan rég ideje, hogy így van.

Hazánkban 1846-ban, tehát hatvanhárom esztendeje, nyilt meg az első magyar gőzvasút, mely Pestről Váczra vezetett. Azelőtt a Biasini gyorskocsija volt a legjobb úti alkalmatosság, mely több-kevesebb viszontagság után még Kolozsvárig is eljuttatta a bátor utasokat. Igaz, hogy «minden harmadik fordulónál legalább egyszer feldűlt, de az utasait — leszámítva egy kis nyelvbeharapást, kék foltokat, mi egymást — nevezetesebb baj soh'se érte». Legalább így zengi a dicséretét teljes komolysággal egy akkori ujság, kikelvén a vasút ellen abból az alkalomból, hogy 1847 május havában a pest-váczi vonalon két mozdony összeütközött. «Hiába, mi mindig megmondtuk: nem kell szeleskedni, lassan járj, tovább érsz.» Egy füst alatt aztán végez minden idők vasútjával és megjósolja, hogy a sinszálak mihamarább el fognak pusztulni a föld szinéről.

De hát mégsem pusztultak el. Sőt az a lázas munkásság, melylyel a vasút fejlesztését hazánk legjobbjai siettették, bizonyitja, hogy e nagyok teljes tudatában voltak annak a mérhetetlen fontosságnak, melylyel a vasút az ország kulturájának és gazdagságának emelésére bir.

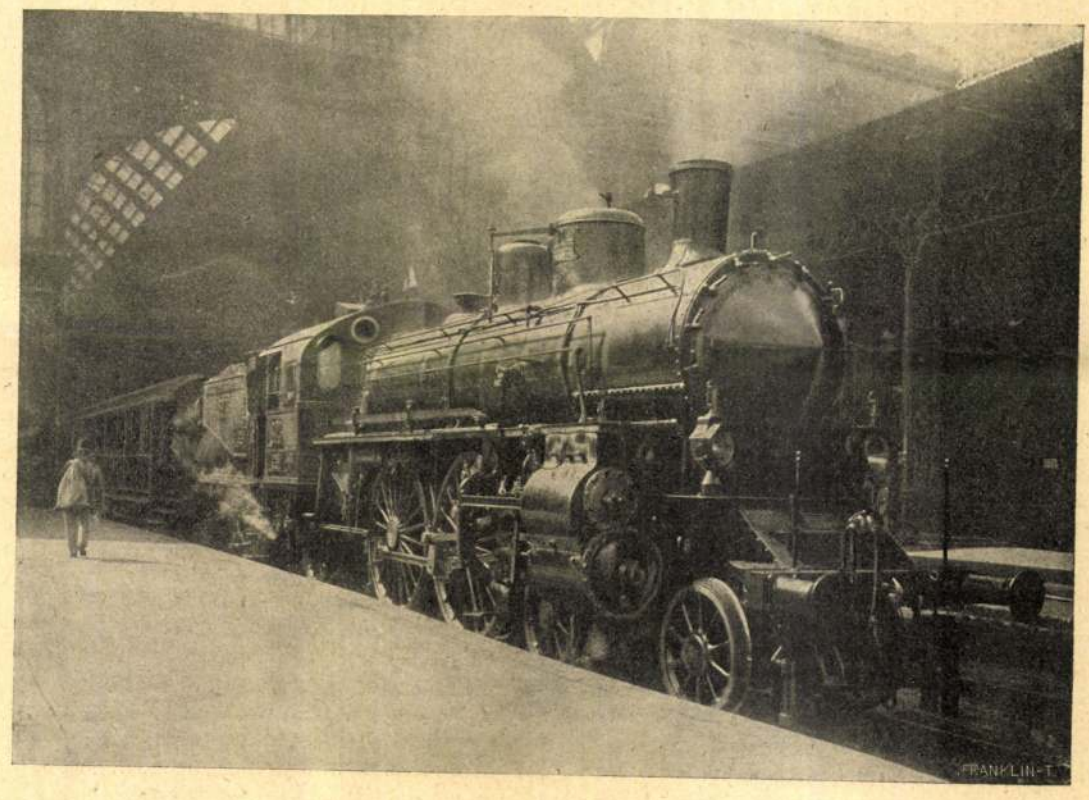

INDUL A NAGY GÉP.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf fölvételei.

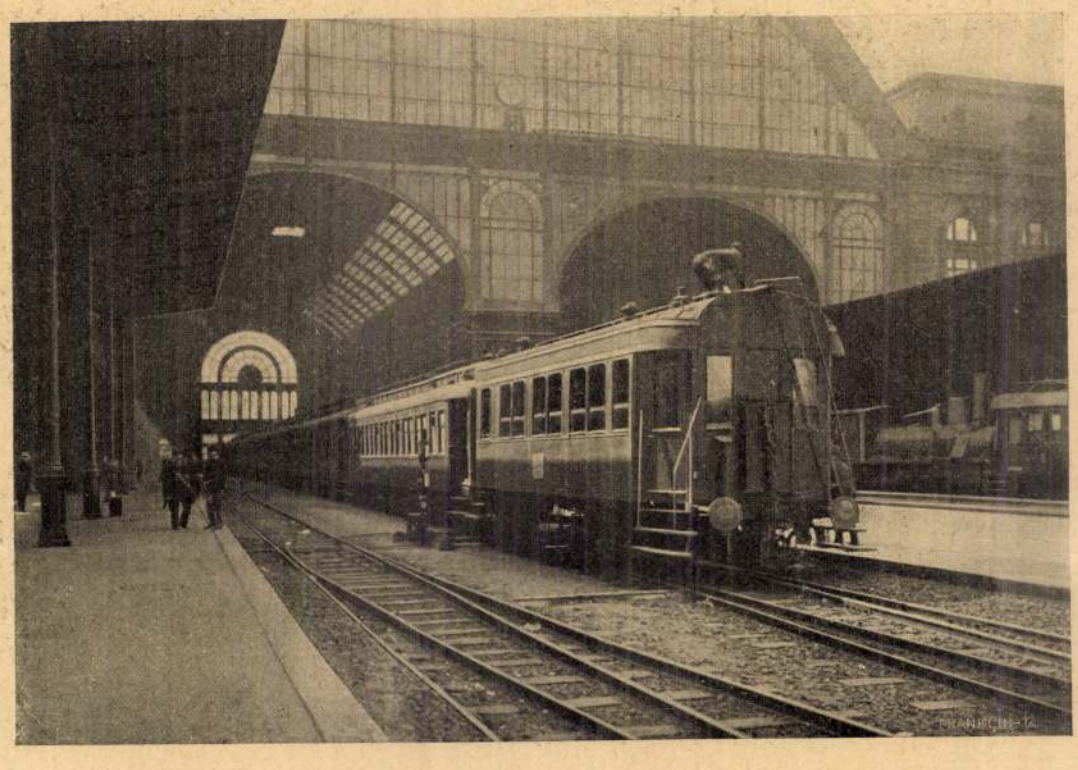

A KELETI PÁLYAUDVAR CSARNOKA.

Maga Kossuth Lajos már 1847-ben arra is gondolt, hogy kiépitteti a fiumei vonalat és ezáltal összeköti hazánkat a tengerrel, hogy így új utat nyisson a kereskedelemnek és a kivitelnek. De mikor röviddel a szabadságharcz bekövetkezte előtt lement Fiuméba, hogy az ottani intéző körökkel a vasút épitését illetőleg érintkezésbe lépjen, már ott találta gróf Széchenyi Istvánt, a ki Kossuthot e hazafias munkában már megelőzte.

Mennyire átérezhették e lángelméjű férfiak a közlekedés átalakitásának fontosságát, ha oly napokban, melyek hazánk életét veszélyeztették, százszorosan lefoglalt perczeikből még ily tárgyalásokra is szakitottak időt.

De a közönség is hamarosan rájött arra, hogy a vasúti kocsiban sokkal kényelmesebb kirándulás esik, mint szekéren, vagy akár hintón. Mert eleintén a vasutat jórészt csak kirándulásokra használták. A palotai kis erdő ünnepkor meg vasárnapon ugyancsak hangos volt a mulatozók nótájától és két hatalmas vendéglője alig győzte befogadni a sok szomjas torkú pestit.

A kirándulókon kivül csak a vásárosok lettek állandó utasai a vasútnak és a közönségnek ez a két fajtája szerezte össze az első hónap körülbelül tizezer forintnyi jövedelmét. Ez a bevétel a mi fogalmaink szerint bizony nevetségesen kis összeg, de akkortájt nagy eredménynek tartották. A mai vasút jövedelmét persze nem lehet ezzel a bevétellel összehasonlítani. Hiszen 1848-ban mindössze 174 kilométernyi vonal állott készen, a mai hálózat pedig meghaladja a tizenhétezret.

A naponként közlekedő vonatok száma a pest-váczi vasút megnyitásakor összesen nyolcz, ma pedig 24 óra alatt 1030 vonat jár hazánkban. Ily óriási mértékben emelkedett a vonatok száma hatvan év alatt és hasonlóan megnőtt természetesen a pályaudvarokon mozgó élet forgalma is.

A vasút gyermekkorában a kiváncsiak bámuló tömegén kivül csak nehányszor telt meg naponként a pályaház várócsarnoka. A kiváncsiak számát rövidesen leapasztotta a megszokottság, no meg az a tiz pengő krajczár belépődij, a mit az élelmes vállalkozók szedtek; de az utasok száma, több vonat hijján, csak lassacskán emelkedett. Így aztán megesett, hogy óraszámra csendes, kihalt volt az a pályaház, mely a London-szállodától kiindulva, elnyúlt egészen a mai pályaudvar csarnoka alá.

A régi középponti vasúttársaság pályaháza fölé is díszes új csarnokot épitett 1876-ban az akkori osztlák államvasút, a mely új csarnok alól a szó szoros értelmében úgy hurzták ki a régi, harmincz éves szolgálattól megvénhedt épületeket. De az osztrák vasútnak ez az új pályaudvara se sokáig gyönyörködtette egymagában az utazó-közönséget, mert 1887-ben épen huszonöt esztendeje az egyre erősbödő magyar államvasút Kerepesi-út homokos, kertektől környezett vidékén felépitette a *központi pályaudvart*.

Azóta magyar lett az osztrák vasutakból, nyugati meg keleti pályaudvar a két pesti állomásból.

Itt is, ott is kora hajnaltól késő éjjelig űzik, hajtják egymást az induló vonatok és szakadatlan sorban robognak be az érkezők.

A sort a környékről jövő helyi vonat nyitja meg. Kosarak, batyúk, puttonyok szállnak le róla temérdek számban és szinte eltakarják az alattuk görnyedő sok szoknyás palotai asszonyokat. Megindulnak hosszú, egyforma menetben, de alig ernek a kapuhoz, a hol nagy buzgósággal keresik elő a legalsó szoknyájukból a menetjegyet, mikor már új tömeg lepi el a csarnokot.

Készen áll az első induló vonat. A fürge podgyászvivők sietve kapaszkodnak fel a kocsik lépcsőin és egy szempillantás alatt megtalálják a legkényelmesebb helyet. Álmosan csoszog utánuk a későn kelő fővárosi ember. Az utasok elhelyezkednek. Itt egy kis hangos szóváltás, parázs veszekedés bizonyítja, hogy az ember csak jókedvében társas lény, amott csokorral, virággal elhalmozva, egy gyönyörű kis süldő leányka áll a hágcsón és pajkosan beszélgetve leplezi az elutazás okozta izgatottságot. Egy elégedetlen képű öreg kisasszony végigjárja az egész vonatot, de nem tud olyan helyet találni, a minőt keres; egyik-másik szakaszból pedig már jókedvű nevetés, hangos beszéd hallatszik: olyan emberek találkoztak össze, a kik minden helyzetnek megtalálják a kellemes oldalát.

Bucsúzkodó szavak, kézszorítások, ölelések az egész vonat mentén. Most megszólal a vonatvezető trombitája: a kocsiajtók becsapódnak, az utasok az ablakokhoz sietnek, még egy-két fontos üzenet, egy sokatmondó pillantás, aztán megindul a vonat. Előkerülnek a zsebkendők, hogy lobogásukkal kifejezzék, vagy tán leplezzék a gazdáik érzelmeit . . .

Utána más vágányon ugyanez a kép.

Az elszakadás nyilt fájdalma és leplezett öröme ezerféle formájában! Az élet tarkabarka változatai ugyan hol nyilvánulhatnának meg jobban, mint itt, a hol egy füttyentés elválasztja egymástól százszámra az embereket. Ide elhozzák magukkal az otthon hangulatát a maga igazságával vagy hazugságával együtt. Hosszú ölelkezés, sirás, zokogás nyilvánosan, ezernyi ember szeme láttára! Mi, a kik oly félve őrizkedünk érzelmi kitörésektől még a jó barátaink körében is, itt akárhányszor betekintést engedünk a családi élet titkaiba, az emberi élet rejtelmes sötétjébe . . .

És ez a kép számtalanszor megismétlődik. Az életnek ezt a kaleidoskopszerű változását látjuk mi a pályaudvaron, mikor útra kelünk magunk, vagy útra bocsátjuk valamelyik társunkat. Sokkal jobban elfoglal ilyenkor a magunk dolga, semhogy akár csak egy pillanatra is észrevenniők azt a körültekintő gondosságot és fáradhatatlan buzgóságot, a melylyel sok ezer vasutas dolgozik, hogy nekünk a modern vasut kényelmét és biztonságát megszerezze.

Pedig minden készen álló vonat sok, fáradságos munkának az eredménye. A mozdonyt már jó három órával az indulás előtt befütik, a kocsikat megtisztitják, megvizsgálják: nem tört-e el valamelyik porczikájuk? Betolják a vonatot a csarnokba; télen fütik, nyáron szellőztetik, megpróbálják a fékjét, megkopogtatják még egyszer a kerekeit és tesznek-vesznek, mert akad mindig munka, egészen az indulásig.

Aztán mennyi éberség kell ahhoz, hogy azt a sok vonatot, a mely mindössze néhány sinpáron jön-megy, kellően fogadják, kellően meneszszék. Szinte csodával határos, hogy a forgalmi irodában, a hol örökösen kalapál a távíró, csilingel a telefon és berreg a blokkozó készülék, el nem veszti a józan higgadtságát az a pár intéző ember. Hát még mikor hófuvás, kisiklás vagy más effélék halomra döntik az egész menetrendet. Mikor minden vonatnál külön meg kell állapitani, hogy már indulhat-e, vagy bejárhat-e a csarnokba? Nem találkozhatik-e valamelyik elkésett társával és melyik vágányra mikor kell ereszteni? Biz' ez idegbontó, veszedelmes munka.

A kik végzik, egy kis elismerést bizony megérdemelnek.

Péter Jenő.

DALOK A SZILVÁSBÓL.

I.

Itt, a kis «hétszilvafás»-ban,
A zúgó Bakony aljában,
Zsongó Balaton felett —
Napsütésen hanyattfekve
Szép iratos vadfüvekre
Hajtom fáradt fejemet.

A szivemből dalok zsongnak . . .
— Fájó szív, ha bánatodnak
Egy-egy írt, nyugalmat ád:
E helyet áldd, itt születtek,
Szép iratos vadfüveknek
Érzed bennük balzsamát.

II.

Felettem bólongó öreg szilvafák ti,
Arczom simogató illatos virágok,
Emlékezve sok itt elsirt szenvedésre:
Ugy-e, csudálkoztok, hogy engem is végre
— Nyugtalan, bús vándort — megpihenni láttok,
Víg-boldognak láttok?

Kérditek titkát ez édes változásnak.
Hol a bűvös dal, mely méltón zengené el?
— Várjatok . . . Majd egyszer jön velem Valaki,
S minden dalnál szebben el fogja mondani:
Dobogó szivemen dobogó szivével,
Szerelmes szivével . . .

Lampérth Géza.

MEGÖLT SZERELEM SÍRKÖVÉRE.

Anna meghalt és Annát eltemettem . . .
Szép volt, nemes volt, tiszta, mint a hó.
Ott él ő már csak a nagy emlékekben,
Minden elomló és elsuhanó.
Nincs könnyem és nem járok én gyászmezben,
De Anna meghalt, Annát eltemettem!

Vannak ösvények, a melyekre többé
Nem lép a lelkünk, bár útunk örök,
Vannak csodafák, nyilhatnak örökké,
De nekünk egy viráguk letörött,
Csak sírva járhatnánk egy tündérkertben . . .
Ó, Anna meghalt, Annát eltemettem!

Ne hozzatok hírt róla, őszi felhők,
Ne hozzon hírt felőle a tavasz,
Üdvöt adhatnak néki nyári erdők,
Engem emléke halkan behavaz.
Szép volt, nemes volt, szűz volt a szivemben,
De Anna meghalt, Annát eltemettem!

Juhász Gyula.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Szoknyasuhogás támadt, madárcsapat rebbenéséhez hasonlatos. Csiklandozó muskátli-illat áradt szét s üde szellő látszott meglengetni a száldokfa (hárs) lombjait s mégis valami különös ünnepies csend állott be a természetben, úgy, hogy semmi egyéb nem hallatszott a mindenségben, csak vagy tizenöt pár topán ropogása a kavicsokon, de az a ropogás is muzsika volt.

Pedig dehogy volt csend, dehogy, a korcsma előtti elevenség chaotikus, bántó zsivajjá dagadt, muskátli-illat se volt, ellenkezőleg, a közeli kőrisfa aranyzöld pánczélú hosszúkás bogarai, melyek ellepték, utálatos szagot terjesztettek. Minden csak úgy volt, mint azelőtt, kivévén, hogy Krószter Matild jött arra a leányokkal és hirtelen megtörtént a szemek teljes megrészegedése. A részeg szemek aztán egy kicsit bolonddá tették a többi érzékeket.

Az öreg úr pajkosan hunyorított Bibókra. A helyi (viczinális) kevélység minden kevélységek közt a legerősebb.

— No, mit szól ehhez? He? A kirakat, he. Ilyen is csak Lőcsén van, mi? Hja, hja. Nem nekünk való. Tempi passati. Mi?

Az átvonuló fiatal hölgyek a nagy látványosságok varázslatos erejével hatottak. Egy sereg tündér. Az ördögbe is, nem tréfa dolog. Szép leány 'iszen nem ritkaság, minden bokorban akad Magyarországon. Egyenként semmi az ilyesmi. Ki bámulna meg például egy szép paripát? De ki ne bámulna meg szép egyforma négy lovat, a mint parádésan megy? Hát még egy egész ménest! Vidám és csillogó is lett volna az összkép, ha nincsenek talpig gyászban, de így egy temetés részletét vélte az ember látni s ez a melankolikus hangulat ránehezedett és sokat fölszítt a többi érzékek járulékából. Így csalják egymást az érzékek is az osztozkodásoknál . . .

— Szépek, — dünnyögte Bibók úr gépiesen, mint olyan ember, a ki nagyon el van merülve szorgos munkába.

A mint hogy tényleg lázasan gyors munkát volt kénytelen végezni. A kis pesztonkát villámhirtelen felöltöztette képzeletében ugyancsak hasonló finom, csipkés fekete ruhába és a mint kettesével, hármasával elsétáltak mellette a kisasszonyok, mindenikhez odaállította összehasonlítani, és hát csodák csodája, mindnél szebb volt a kis pesztonka. Az öreg fecsegő bácsi e közben egy kedves, filigrán alakra mutatott:

— Ez ott a dúsgazdag Blum Katicza.

Bibók egy szempillantás alatt megvizsgálta. «Bomoljak meg, ha nem szebb ennél is», gondolta magában, majd hangosan, mohón kérdezte:

— Hát a Quendel-kisasszony melyik?

— Az már férjhez ment, — felelte a mindentudó lőcsei aggastyán.

Bibók szinte elszomorodott, hogy férjhez ment. Nem tört volna bele a dereka, ha bevárja, míg őt is előbb összehasonlítja Bibók a kis pesztonkával. De most egyszerre hátra hőkölt és tátva maradt a szája.

Jött a legszebb. Egy deli kurucz hadnagygyal beszélgetve jött. (Jaj neked, kis pesztonka!) Majd olyan magas volt a kisasszony, mint a tiszt, egyenes tartású, mint a szarvas, hajlékony, ringó test, mint a gyíké, a mellett kecses, finom arcz, üde, mint a kinyilt rózsa, a kinyilás első napján a hajnali órákban. Ez már nem is leány, ez már több, ez már tünemény.

— Tyüh! — szisszent fel Bibók. — Hajajaj! (Többet nem mondott. Ebben benne volt bámulata, elcsüggedése és hátrálása.)

— Valami Otrokócsy Rozália, — magyarázta a fecsegő öreg úr. — Helyes kis macska, mi?

Bibók a kisérő tisztre vetett egy pillantást. Felismerte.

— A tiszt a vőlegénye? — tudakolta az öregtől.

— Nem hiszem. Ez alkalmasint csak olyan mellékimádó, a ki udvarolni tanul rajta. Ez egy Görgey-fiú. De nem azé a bizonyos Görgeyé, a ki nekünk ezt a nagy bajt csinálta. Ennek az apja becsületes ember. A fiú se rosz. Dicsérik. És elég csinos is. Hanem azért a szép Rozáli mégse neki nyilik. A hír legalább azt veri, hogy a mi fiatal Fabriciusunk lesz a férje. Érdekes, hogy ez a Görgey vágta le egy párbajban a Fabriczius fülét s most megint egy leánynak udvarolnak.

— Hallom, szeretik ezt a Fabricziust Lőcsén.

— Szemünk fénye, uram.

— És mit várnak tőle?

— Mindent. Végtelen ügyes fiú. Megvan abban minden, a mi egy derék embernek kell, nem hiányzik annak se erélye, se tudománya, semmije.

— De az egyik füle mégis hiányzik, — nevetett Bibók, nem állhatva a túlságig vitt magasztalást.

— Épen ez a hiányzó fül az ő népszerűségi tőkéje. Azért választottuk meg szenátornak, mert az ő gyűlölete Görgey ellen még ezzel a hiányzó füllel hosszabb, mint a többieké.

Bibók gúnyosan mosolygott.

— Ugyan hagyjanak fel ezzel a vitézi hadonázással, tisztelt uram. Hiszen nem akarnak maguk Görgeyvel szemben semmit. Lármáznak és nem csinálnak semmit. Nem is tudnak csinálni. Bevárják, míg meghal végelgyengülésben az emberi kor végső határán s akkor azt fogják mondani: Erős várunk nekünk az Isten, ime, megsemmisíté ádáz ellenségünket.

Az öreg úr felelni akart valamit, mikor a szemben levő forduló útnál ismét látható lett a Krószter-intézet, már megkerülte a sétánynak ezt a legtávolabbi köröndjét, mely a tavat övezte s hol a legritkább virágok voltak elhe-

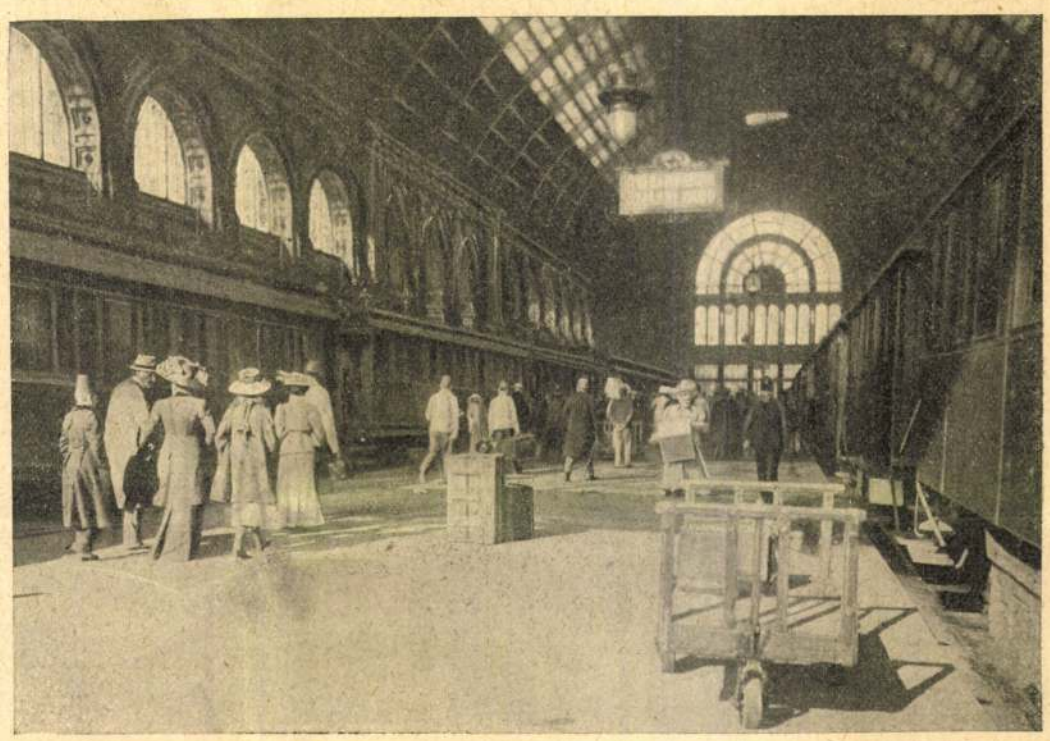

MEGÉRKEZETT A VONAT.

A KELETI PÁLYAUDVAR ERKEZÉSI OLDALA.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf fölvételei.

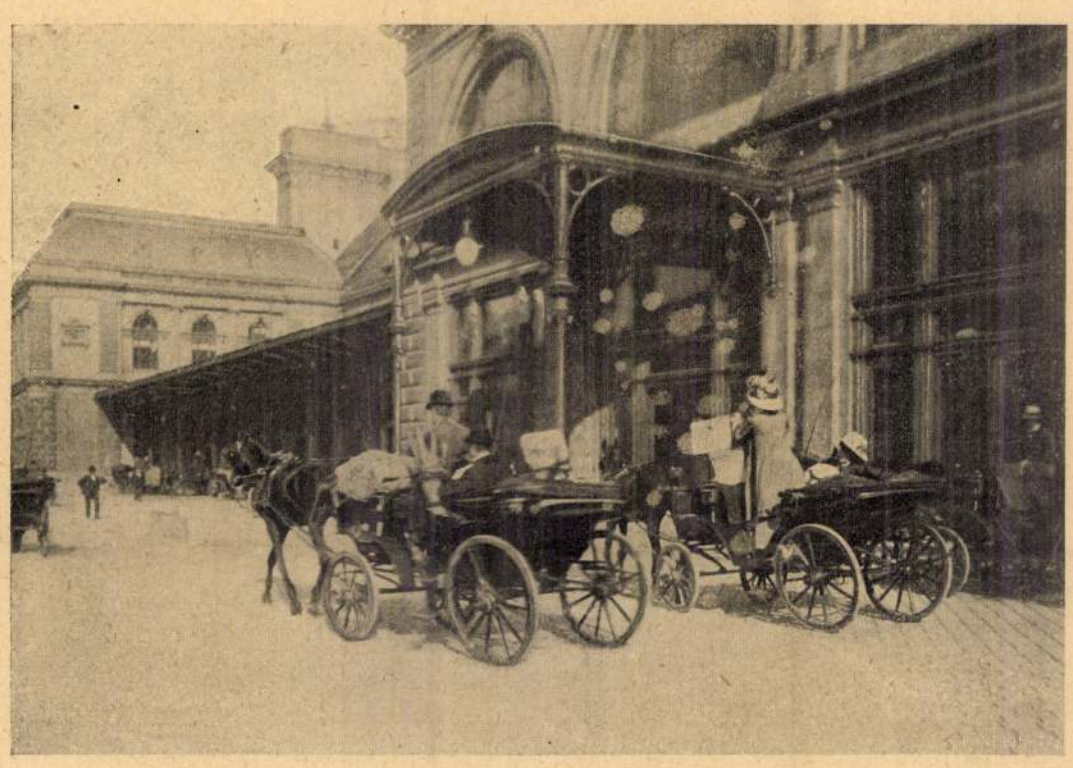

A KELETI PÁLYAUDVAR ÉRKEZÉSI OLDALA.

lyezve, a teljes, vagy mint akkor nevezték, a dupla ibolyák, székfüvek és mákvirágok, kalászvirágú nárdusok, a hires obruta-bokrok és a hajdan való Lippai érsek csodás kertjéből szerzett új tulipánok. Ezeknek nézésébe merülve, úgy látszik, még egyszer körülmennek, de most megszaporodva, mert ime, már Fabriczius is ott van az Otrokócsy-kisasszony oldalán. Az öreg úr megpillantván őt, a helyett, hogy felelne Bibóknak, beérte egy halk, jelentőségteljes figyelmeztetéssel:

— Pszt! Megjött.

Bibók szétnézett erre és ő is megpillantá, de a másik oldalról, a szuszogva érkező Klebe urat, elrémülve szögezte tekintetét a fecsegő öregre.

— Hogy tudja? — dadogta megsemmisülten.

— Hiszen látom, — szólt a mindentudó öreg.

Szerencsére csakhamar kibontakozott a hölgycsoport és Bibók úr is látta még egyszer Otrokócsy Rozáliát két tűz között, jobbról mellette Görgey Gyurit, balról pedig a szöszke, nyulánk Fabricziust, a kit Béláról ismert.

Megértvén a helyzetet, megkönnyebbült lélekkel ugrott most már fel és Klebéhez sietett, örvendező gesztusokkal ölelvén át az érkezőt, kit az láthatólag boszantott, tekintettel tiszta fekete ruhájára, melylyel nagy ellentétben állt a Bibók piszkos, zsirpecsétes öltönye.

— Ejnye, hát ne fojtson meg. Huh, minden csontom ropog. Bibók úr, legyen esze! Azután be is piszkít.

— Álruha, — mentegetőzött Bibók és elbocsátotta.

— Hivott, hát jöttem.

— Nagyon örülök, de menjünk ki innen a mezőre, sok mondanivalóm van. Ott magunk leszünk és szabadon beszélhetünk.

Elhagyták a kertet és a barázdán a Flanger Jánosék borsóföldje mentén a kenderáztatók felé vették útjokat.

Klebe úr törte meg a csendet.

— Nos, rágondolta magát?

Bibók úr hallgatott egy perczig, mintha nehezére esnék a vallomás, azután sóhajtott és így szólt:

— A szegénység gonosz gazdája az embernek, sok olyat parancsol, a mitől a lélek elfordul. Hát én arra határoztam magamat, hogy lehámozom kegyelmetekről ezt a sok fekete ruhát . . . ha becsületesen megfizetik.

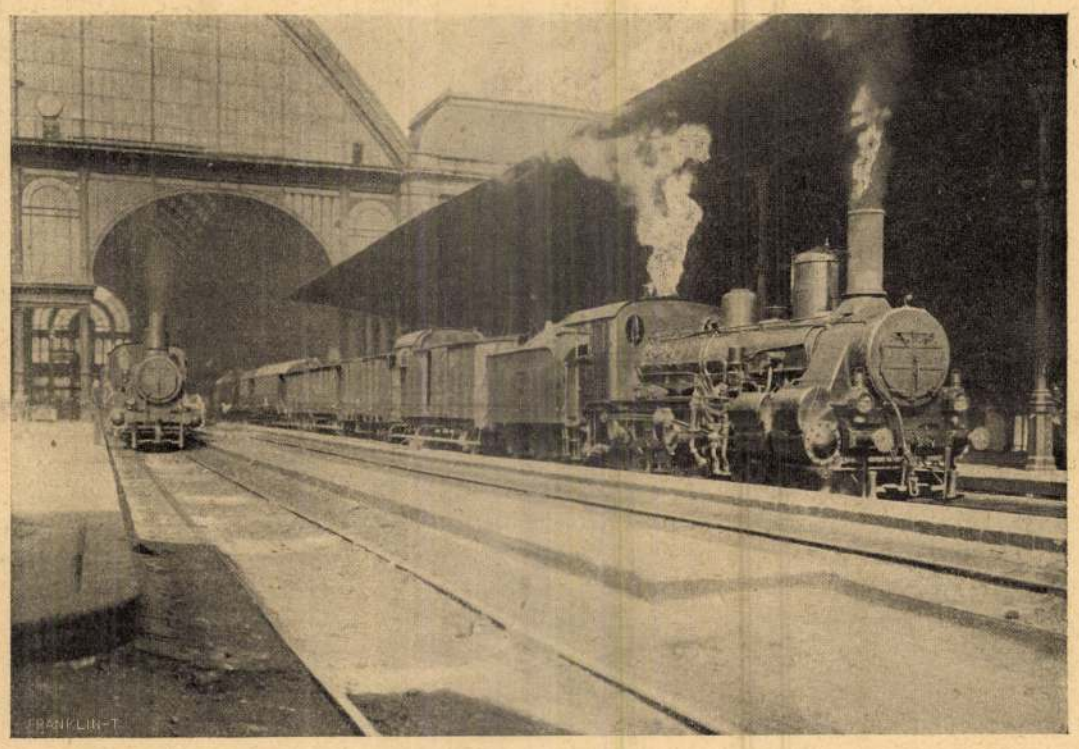

VONATOK INDULÁS ELŐTT.

— Elhozta az irást?

— Itt van. (A mellére ütött.)

— Nem mutathatná meg?

— Dehogy nem.

Kihúzott a belső zsebéből egy négyrétben összehajtogatott fekete viaszkosvásznat, abból vett ki egy megsárgult ivet. Klebe úr belepillantott s gondosan megvizsgálta a pecsétet, majd visszaadta.

— Ez rendben volna. És mit kér érte?

— Négyszáz aranyat.

— Az sok. Mit gondol . . .

— Egy alispán feje nem közönséges tök, — jegyzé meg Bibók. — Nem adom olcsóbban. Hiszen nem ettem nadragulyát.

— Alispánfejeket mostan olcsóbban is lehet kapni, — vélte Klebe úr.

— De itt nem csak a fejről van szó, hanem Lőcse város becsületéről is, — vitatta Bibók.

— Igen, de négyszáz arany ma olyan pénz, hogy nem minden ládában akad.

— Mindegy, egy polturát se engedek, — hánykolódott Bibók. — Nem lehet. Egy Görgeyvel szemben. Én legalább nem tehetem. Nekem jó emberem volt, fölkarolt, ezredessé tett. Az ilyen embert meg kell becsülni. Nem

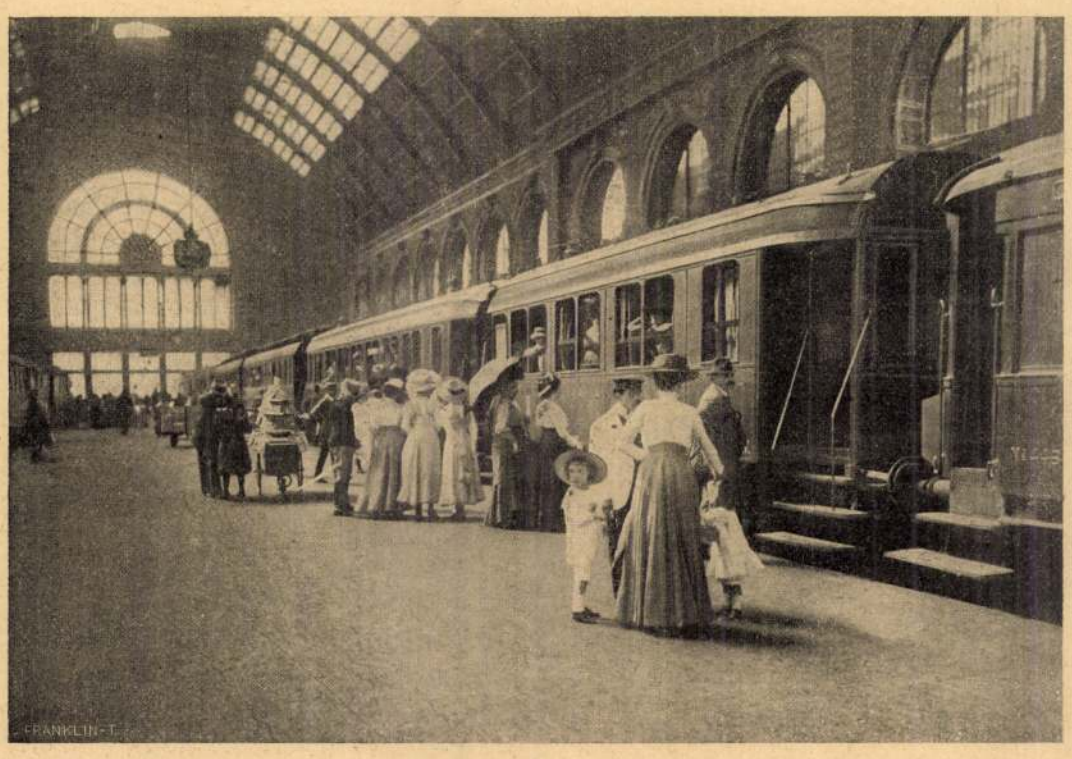

INDUL A VONAT.

KÉPEK A KELETI PÁLYAUDVARRÓL. — Balogh Rudolf fölvételei.

Rochlitz Gyula

Harminczezer forintot hagyott az eperjesi evangelikus kollegiumnak *Rochlitz* Gyula, a napokban elhunyt magyar államvasuti felügyelő és a budapesti központi indóház építője. Végrendeletében kifejezi, hogy hálaját kivánja tanusítani az intézet iránt, melyben ő is tanult; továbbá azért teszi ez alapítványt, «hogy a kollegium tanerőinek s az erre szükséges pénzerejének gyarapodása által az ujkor követeléseinek s a magyar állam által megkivánt föltételeknek, a nemzeti haladás igényeinek, ezzel is jobban megfelelhessen; végre azért is, hogy a nála vagyonosabb honfiaknak buzdító példaadást adjon.»

Vas. Lap, 1886. 76.

Rochlitz Gyula †

koporsója fölött Takács József pándi r. lelkész végezte a gyász-szertartást. — Rochlitz Gyula, műépítész, a magyar királyi államvasutak főfelügyelője, jeles szakember, kinek terve szerint készült a budapesti központi személypályaház, és vezetése alatt is épült föl, 60 éves korában, hosszasb betegeskedés után, Budapesten. — Emericzy Dávid, ágost. lelkész, 80 éves korában, Felkán. — Horváth Konrád

Vas. Ujs. 1886. 62. l.

Rochlitz Gula

MMÉEÉvk
1914.85.l.

gezeigt, wie un ... chtungen und w... gerechtfertigt

Scheine sondernd zeigen, dass der einfachste Genuss der beste ist, und dass es kein schöneres Vergnügen gibt, als wenn Geist und Geist in regem Gedankenaustausche sich findet und berührt. Der richtige Vereinsgast sucht nicht Zerstreuung, sondern Sammlung und Belehrung; er will fremde Zustände, fremde Sitten, fremdes Leben kennen lernen, er will namentlich liebe Freunde wiedersehen und neue erwerben, gleichgesinnte Menschen finden oder bilden, sich an andere oder andere an sich zur Verwirklichung ihm lieber Ideen anschliessen. Alles andere ist ihm bloss mehr oder weniger angenehme Zugabe.

In allen diesen Beziehungen nun hat Mühlbach den Vereinen geboten, was nur irgendwie verlangt werden konnte, und wohl noch ein wenig mehr. Die herzlichste Aufnahme der Gäste versteht sich bei dem Mühlbächer von selbst; die erwünschte Gelegenheit zu ungestörtem Gedankenaustausche gewährten der Empfangsabend, der durch eine von zündender Begeisterung für die Vereine getragene Begrüssungsrede Gymnasialrektor Johann Wolff's seine Weihe erhielt, und mehrere gemütliche Zusammenkünfte; Land und Leute kennen zu lernen boten reichlichen Stoff die von regem Fortschritte zeugenden Ausstellungen von Produkten, lebenden Tieren und Maschinen, die gewerbliche Ausstellung des vor etwa zwei Jahren durch Rektor Wolff begründeten „Evangelischen Jugendbundes“, der sittlich-religiöse [illegible] d gewerbliche Förderung sei[illegible] Mitglieder durc[illegible] durch Vorträge, durch Kra[illegible] nterstützungen, [illegible] keit u. a. m.

Rochlitz Gyula 39, 110 épiten
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Magyar H...
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u.
Telefon: 188-296, 188-307

Rochlitz Gyula

PESTMEGYEI HÍRLAP

1964 AUG 16.

szakhoz képest hatás ...

SOLEVE

1884. augusztus 16-án adták át a forgalomnak a budapesti személypályaudvart, amely később a Központi pályaudvar, majd 1892-től a Keleti pályaudvar elnevezést nyerte. A 42 méter széles és csaknem 180 méter hosszú csarnok, a hozzátartozó épületekkel együtt Rochlitz Gyula mérnök tervei alapján épült. Olasz reneszánsz stílusban kialakított főhomlokzatát a bányászat, az ipar, a földművelés és a kereskedelem szimbólikus szobrai, valamint James Watt, a gőzgép feltalálója és George Stephenson, az első gőzmozdony megalkotójának szobrai díszítik. A homlokzat ormán a gőz allegoriáját ábrázoló hat méter magas szoborcsoportot helyeztek el. A mintegy másfél kilométer hosszúságban elterülő pályaudvar megépítése, a vizenyős és homokos talaj miatt nehézségekbe ütközött; az építmények nagy részét cölöpökre kellett helyezni. Budapest felszabadulása után a nagyrészt romos Keleti pályaudvart az elsők között állították helyre s a legutóbbi években teljesen felújították.

— Csatlakoztak a budai já-

az új műszaki
főiskolán. Suhl megye: a kálium. A rádiókészülékek és játékok Sonnebergből, vadászfegyverek és elektromos konyhaberendezések, háztar-

A „WERRA" KÁLIUM

Európa le

Rochlitz Gyula épitész

Budapesti Közlöp. 1882 VII. 16

194 sz. Mellékl. t.o.

Vas Borona: A központi jáfaüdvar

Apróhirdetések

7600 kilométert futott garanciális 1500-as Polski Fiat eladó. Cím a Kiadóban. (4703)

30—35 cm. feletti hosszúságú emberi hajat vásárol dekánként 7.— Ft-tól 30.— Ft-ig MAGYAR FILMGYÁRTÓ VÁLLALAT anyaggazdálkodási osztálya. Bp., XIV. Lumumba u. 174. Hajátvevőhely: MAFILM központi anyagraktára, fentebb közölt címen. (Bp. 3497)

Új padlókerelő áron alul eladó. Tamásné. Nyíregyháza, József Attila Múv. Ház I. emelet. (4699)

Felvételre keresünk

gyógyszergyártó munkára

VEGYÉSZ-TECHNIKUSOKAT, GYÓGYSZERGYÁRTÓ SZAKMUNKÁSOKAT. SEGÉDMUNKÁSOKAT. TOVÁBBÁ LAKATOSOKAT, KŐMŰVESEKET, HŰTŐGÉP ÉS KOMPRESSZORKEZELŐKET. VALAMINT TISZTA MUNKÁRA NŐKET.

Otnapos munkahét

JELENTKEZÉS:

Kőbányai Gyógyszerárugyár munkaügyi osztály. Budapest, X., Gyömrői út 19—21. Telefon: 477—330/193. (Bp. 3522)

Cseh hálószobabútor eladó. Vécsey köz 23. III/15. Érdeklődni: du. 5 után, szombaton 1 órától. (4657)

A Csepeli Kerékpár- és Varrógépgyár

4-es órás munkahétre jó keresetí lehetőségek mellett felvételre keres

NŐI, FÉRFI SEGÉDMUNKÁSOKAT, NŐI, FÉRFI GÉPMUNKÁSOKAT, ESZTERGÁLYOS, LAKATOS, MARÓS, FÚRÓS, KÖSZÖRÜS, ELZÓ, VILLANYSZERELŐ SZAKMUNKÁSOKAT.

Az őszi vagy téli idényre is szerződtetünk. Vidékieknek térítéses hazautazást, kedvezményes étkeztetést biztosítunk. Munkásszállás van.

JELENTKEZÉS: CSEPEL VASMŰ II. SZ. FELVÉTELI KAPU, RÉTI ÉT.

Tel.: 13—02 mellék. Postacím: Budapest, XXI., Csepeli Kerékpár- és Varrógépgyár munkaerőgazdálkodás. (Bp. 1835)

Kiskereskedelmi eladót alkalmazunk a Nagykálló állomáson lévő pavilonunkban. Jelentkezés személyesen. Utasellátó kirendeltség, Debrecen, MÁV-állomás I. e. (4641)

Gyermektelen házaspárnak bútorozott szoba kiadó. Nyíregyháza, Hunyadi u. 45. sz. (4695)

Egyszoba, konyha, spelz, fürdőszobás házfelügyelői lakásomat állással együtt elcserélném KIK-lakás, főbérletért. Cím a Kiadóban. (4700)

Beköltözhető kétszobás új ház, több mellékhelyiséggel, garázzsal, pinceével eladó. Kazinczy u. 11. Hősök temetője mellett. Érdeklődni: szombaton és vasárnap. (4650)

Modern mély gyermekkocsi eladó. Orosi úti Cs. ház. T. sor 17. (4688)

Egy kislány részére bútorozott szoba kiadó. Arany János u. 11. III/8. (4690)

Pacsirta rádió sürgősen új állapotban eladó. Arany János u. 11. III/8. (4689)

Beton és vasbetoniparí Művek Szentendrei Gyára (Szentendre, Dózsa György út 34.) azonnali belépésre felvesz férfiakat betonelemgyártó munkakörbe. Kéthetenként szabad szombat. Munkásszállót és üzemi étkezést biztosítunk. Utiköltséghozzájárulást térítünk. Felvétel személyes jelentkezés esetén. (Szent. 66139)

VAGÉP VÁLLALAT FELVESZ

NYÍREGYHÁZI MUNKAHELYRE

ESZTERGÁLYOS, MARÓS SZAKMUNKÁSOKAT, ANYAGBESZERZŐT, RAKTÁROST, GÉPKOCSIVEZETŐT, ÉS CSÖKKENT MUNKAKÉPESSÉGŰEKET.

Jelentkezés: Nyíregyháza, RÁKÓCZI U. 100.

FIZETÉS MEGEGYEZÉS SZERINT.

KÉTHETENKÉNT SZABAD SZOMBAT!

(72310)

GÉPÉSZMÉRNÖKÖT, VAGY FELSŐFOKÚ GÉPÉSZTECHNIKUST 2, ILLETVE 5 ÉVES GYAKORLATTAL FELVESZÜNK.

Fizetés megegyezés szerint
Lakást biztosítunk.
44 órás munkahét.

JELENTKEZÉS SZEMÉLYESEN VAGY ÍRÁSBAN.

Gépjavító Állomás
Tyukod. (852)

MÁV

PÉNZT

KAP

ÉRTE. HA

felajánlja

MEGVETELRE
FELESLEGES,
MEGUNT

ruháit, bútorait, háztartási

FELSZERELÉSI TÁRGYAIT

BIZOMÁNYI ÁRUHÁZ

TELEFON: 31—19

Perlitelemgyár

NYÍRTELEK—BELEGRÁD, VASÚTÁLLOMÁS: GÖRÖGSZÁLLÁS.

férfi munkaerőt

Mándok és Vidéke ÁFÉSZ igazgatósága felvételt hirdet szakmunkás-bizonyítvánnyal és gyakorlattal rendelkező TEXTIL és RÖVIDÁRUBOLT vezetésére. Egy családtag alkalmazását is biztosítjuk. Fizetés kollektív bérezéssel és szerződés megkötéssel. Jelentkezés: ÁFÉSZ kereskedelmi osztályvezetőjénél, Mándok. (853)

Hirdessen

a Kelet-Magyarország

hasábjain!

Az ÁFOR tiszántúlj karbantartó műhely

Nyíregyháza, Simai u. 8. felvételt hirdet:

LAKATOS, HEGESZTŐ, VILLANYSZERELŐ, CSŐSZERELŐ SZAKMUNKÁSOK, VALAMINT KUBIKOSOK RÉSZÉRE.

(847)

A TISZAVASVÁRI TÉGLAGYÁR

felvételre keres

VILLANYSZERELŐT.

Szükség esetén ebédet és munkásszállót biztosítunk.
Fizetés megegyezés szerint.
Jelentkezni lehet: TÉGLAGYÁRBAN.

(848)

FŐVÁROSI SZERELŐIPARI VÁLLALAT

BUDAPEST, IX., Kinizsi u. 5.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

Rochlitz Gyula

ARORSZÁG 1021

Hetvenöt éves a Keleti

A hetvenöt éves Keleti, amelynek „szinte a Dunától már látni lehet kapuzatát". Néhány évvel ezelőtt naponta negyvenezren utaztak el innen, ma hatvanezren.

(MTI foto — Tormai Andor felv.)

Háromnegyed évszázaddal ezelőtt, születésekor egyik méltatója, ismert műtörténész ezeket írta róla: „Legnehezebb volt és legjobban sikerült a főhomlokzat megoldása. Az a pont ugyanis, ahová az új pályaudvar főbejárata került, a főváros egyik legszebb távlatú pontja, szinte a Dunától már látni lehet kapuzatát."

Budapest főpályaudvara előtt, a 75. születésnapját idén ünneplő Keleti előtt, hír épül, átível majd a Baross téren, hisz kinőtte már a vidágvárosi forgalom a régi ruháját. (Sok vita is volt az építkezésről: szabad-e a Keleti előtt hidat építeni?)

Már a nyolcvanas években napirenden volt az új pályaudvar építésének kérdése. Addig a vasúti személyforgalom a mai józsefvárosi, akkor Ugynevezett Losonci indóházból indult. Zsúfolt volt már ez az indóház, a Magyar Államvasutak is olyan „impozáns, kényelmes" pályaudvart akart építtetni, mint amilyent az osztrák vasúttársaság épített. Ugyanis ez volt: a nyugati pályaudvar.

Az 1881-es esztendő a helykeresés éve volt. Hol legyen? Csakis a város szívében, akár az „osztrák pályaudvar". A Kerepesi út és a Csömöri út elágazása közti térséget tartották legalkalmasabbnak. Százháznak hívták akkor ezt a területet. 1881-ben az omnibusz társaságnak voltak itt az istállói. Az omnibuszosokkal könnyű volt megegyezni: csőd előtt álltak. Tehát 1882-ben kezdődött meg a munka.

De gyorsan meg is akadt. Felfedezték, hogy a terület nemcsak hogy egyenetlen, poros, de: vizenyős is. Cölöpalapépítményre van szükség. Kerek egy esztendővel meghosszabbítja ez az építkezést. A talajt is ki kellett cserélni, — nem pesti talajon áll a Keleti — hónapokon át a vagonok ezrei hozzák az ország más vidékéről a kemény, szilárd alapot adó földet. 1882 a cölöpözés, a feltöltés, a döngölés ideje.

1883-ban aztán nagy ütemben megindul az építkezés és tető alá is húzzák a csarnokot. Légfűtés, a teljes befejezés esztendeje: 1884. 4 880 000 „békebeli" forintba került.

Ki építtette? Kevesen tudják, építőjének mellszobra hosszú évekig a resti egyik „leltári tárgya" volt. A pályaudvar első restise csinálttatta, s ettől vendéglősről vendéglősre szállt a szobor, de talapzatán nem volt név, s nem tudták kit ábrázol.

Rochlitz Gyula, az államvasutak főfelügyelőjének tervei szerint készült, a kivitelező kollektívának a vezérkara: Ulbricht Ármin főmérnök, Feketeházy főmérnök, Speidl Bódog, Hauff Lajos mérnökök. A terv és a kivitelezés magyar volt. Hiszen az építési hirdetményben, vagyis a pályázatban ez volt az első kikötés: „csakis hazai vállalkozó nyerheti meg, és csakis hazai munkásokat alkalmazhat..."

A főhomlokzat legfelső párkányzatát hét méter magas szoborcsoport díszíti: Neptun és Vulkán közül kiemelkedik egy fiatal nő alakja: a gőz géniusza. A kapuzat felső részének mélyedésében két szobor van: Watt-té, a gőzgép, Stephensoné, a vasút feltalálójáé.

Az első szerelvény — 1884 augusztus 13-án — egy szombati nap, kora reggel 6,10-kor futott be Zimonyból és tíz perccel később futott ki az üres csarnok alól az első vonat: Ruttka felé. Az első vonatot Imicze János főművezető indította.

Érdekes lapozgatni az első utasstatisztikában. Pontos adatot csak 1898-ból találunk: ebben az esztendőben 2 700 000 utas indult és 2 600 000 érkezett. 50 esztendővel később 1934-ben 2 600 000 az induló utasok száma és 7 500 000 az érkezőké.

A Keleti megnyitásának idején naponta 52 induló, illetve érkező vonat futott ki, illetve be a csarnokba. 50 esztendő múlva, már 130 lett a forgalma, most pedig (az átépítés előtti időben) a kormos üvegkupolák alól naponta 110 vonat vág neki a messzi utaknak. Van amelyik 400 utast visz, de a déli miskolci 1200-at is. Tizenegy sínpár, naponta 60 000 búcsúzó utas.

A megafon csak szól: „a sínek mellett tessék vigyázni", új vonatok, új, meg új indulások. A sátoraljaújhelyi, a dunaújvárosi, a komáromi, a varsói gyors, a miskolci gyors, — reggeli indulások, azok utaznak ezekkel, akik csendben, még a város ébredése előtt akarnak az állomásról kijutni. Aztán már csak 15—20 percenként futnak ki a vonatok. Delet harangoznak, s délről három óráig már 33 vonat hagyja el a várost!

Indulási oldal... — jegyzem az állomásfőnök szavait. 21 pénztár, 11 vágány, 60 000 elutazó... Beesteledett, muzsikaszó csendül a restiben. Induljunk.

Kőbányai György

A Keleti indóház 50 éves jubileuma.

(1884—1934).

Irta: Dr. Halmos István
m. kir. államvasuti tanácsos.

1884 augusztus 6-án báró Kemény Gábor közmunka- és közlekedésügyi miniszter a következő értesitést küldte a MÁV igazgatóságához:

„A budapesti központi személy-pályaudvar és pályaház elkészülvén, ezen nagyfontosságu épitmény mütanrendöri bejárása f. hó 12-én elrendeltetett. A bizottság vezetésével *Gyöngyössy János* osztálytanácsos bizatott meg, mellé müszaki közegül *Andrássy Gyula* országos középitészeti felügyelö küldetvén ki. Meghivatott a bejáráshoz az államvasuti igazgatóságon kivül, a m. kir. vasuti főfelügyelöség, a főváros közönsége és a fővárosi közmunkák tanácsa és a fővárosi rendöri fökapitányság. A bejárást követöleg f. hó 16-án a személypályaudvar forgalomnak át fog adatni."

A mütanrendöri bejárást megtartották és a budapesti központi személypályaudvart és pályaházat, vagy amint a nép hivta, a *„Központi indóházat"* 1884 augusztus 16-án tényleg átadták a forgalomnak. Az első vonat, mely a mai Keleti pályaudvar csarnokába berobogott, a zimonyi személyvonat volt. 6 óra 10 perckor futott be a zimonyi személyvonat az érkezési oldalra és 6 óra 20 perckor indult a csarnok másik oldaláról Ruttkára az első vonat s ezzel az ünnepélyes átadás, a forgalom megnyitása, nagyszámu nézö- és utazóközönség jelenlétében, megtörtént.

A mai Keleti pályaudvar alapját az 1872. évi IX. t. c. vetette meg. amely *„A budapesti indóházakat összekötö vasut és az azzal kapcsolatos pályaudvarok létesitése tárgyában hozatott"*. Ez a törvény felhatalmazást ad a kormánynak, hogy „összesen 8750 ezer o. é. forint összköltséggel, a Budapesten létezö vasuti indóházak összeköttetése céljából 1 gözmozdonyu vasutat, e vasut számára szükséges Dunahidat, nemkülönben egy rendezési és egy személyfelvételi pályaudvart épitsen". Ez a törvény az alapja a Keleti pályaudvarnak, az összekötö vasuti Dunahidnak, továbbá a Keleti pályaudvar—kelenföldi összekötö vasutvonalnak.

A Keleti pályaudvar létesitésekor az államvasut 4409.6 km. vonalhálózaton bonyolitotta le a személyforgalmat. Ebböl 4296.5 km. volt államvasuti és 113.1 km. volt a kezelés alatt álló vonal. Ezt a forgalmat az államvasut *Tolnay Lajos* elnökigazgatóval az élén, 2200 tisztviselövel és 10.800 egyéb alkalmazottal látta el. Ez az időpont az államvasuti hálózat kezdeti kialakulásának az időszaka. Ebben az időben a MÁV-nak Budapesten csak egy pályaudvara volt, a *„Losonczi pályaudvar"*, a mai Józsefvárosi állomás pályaudvara. A mai „Nyugati pályaudvar a szab. osztrák-magyar Államvasuttársaság, a „Déli pályaudvar" pedig a Déli vaspályatársaság tulajdona volt. A MÁV egyetlen személypályaudvara, mint a törvényjavaslat indokolása mondja: „a személyforgalomnak, mely már most, amikor e vasut végpontjai még jelentéktelen helyeken vannak, naponta két egész háromezer személyt tesz, nem elégséges, azt mindenki tudja, ki rajta egyszer utazott és látta, hogy az utasoknak csak egy kis része fér meg a várótermeinkben, nagyobb része pedig gyakran a szó szoros értelmében fedél nélkül kénytelen várakozni"

A törvényben nyert felhatalmazás alapján tehát báró Kemény Gábor közmunka- és közlekedésügyi miniszter „a jövö követelményeinek is megfelelö nagyszabásu uj személypályaudvar épitését, a m. kir. államvasutak igazgatósága által felterjesztett, Rochlitz Gyula főfelügyelö által készitett és a közmunka- és közlekedésügyi minisztérium által helybenhagyott tervek szerint elrendelte". 1882-ben elkészült a terv, még ugyanabban az évben elkészült a nyilvános kiirás, amelynek az volt a föfeltétele, hogy az alkotásban kizárólag magyar koncepció érvényesüljön, csak magyar vállalkozó és vállalatok és csak hazai munkások vehetnek részt a munkában.

A terv már elkészült, de még nem döntöttek véglegesen a pályaudvar elhelyezése fölött. Az elv az volt, hogy az uj pályaudvar közel legyen a város központjához, de minden átmetszett utat viadukttal kell áthidalni, hogy a forgalom sehol semmi akadályt ne szenvedjen. Az első és sokáig élö terv az volt, hogy az uj pályaudvart a mai Rákóczi-ut, József-körut és a Népszinház-utcai telektömbön, vagyis a mai Technológiai Muzeum helyére épitik. Ezt a megoldást azonban a sok viadukt miatt, a nagy költségekre való tekintettel, elejtették s mivel a szakemberek véleményével ellentétben „a parlamentben megnyilatkozott közfelfogás szerint a központi személy- és teherpályaudvarok létesitésére nagy szükség nincs és ily szükség a közel jövöben nem is igen mutatkozik, hadd keressen a lóvasut is, a Külsö Kerepesi-ut, a Csömöri-ut és a Lóversenytér által határolt területet" jelölték ki a pályaudvar épitési helyéül.

1883. szeptember elején fogtak az épitéshez és 1884 julius végén a pályaudvar épitését befejezték. A pályaudvart 308.000 négyzetméter területre épitették. Az összes vágányhossz 26.000 folyóméter volt. Naponta 30 érkező és 30 induló vonatforgalomra számitottak, de az épitésnél szükség esetén 60—60 vonatforgalom bövitését is számitásba vetek.

A csarnok 42 méter széles és 180 méter hosszu. Az olasz reneszánsz stilusban épült homlokzat diszkapuja 20 méter széles. A monumentális fo-

A
Szent István napi tüzijáték
alatt
sétahajó hangversenyt
rendez a
Pesti Hirlap
Kőszegi Teréz, Csóka Béla énekel,
a Testvériség dalárda szerenádot
ad. Cigány-nótaest.
A hajóséta este fél 9-től éjfélig tart.

Első hajónkra már minden jegy elkelt.
Második hajónkra, a „Karl Ludwig"-ra még kaphatók
a jegyek 1.60 pengő elővételi árban
a következő helyeken:

Pesti Hirlap főkiadóhivatalában, V., Vilmos császár-ut 78, valamint VII., Erzsébet-körut 1. I., Krisztina-körut 133. Horthy Miklós-ut 29. II., Margit-körut 8. II., Olasz fasor 25. IV., Ferenciek-tere 1. VIII., Rákóczi-ut 9. szám alatti fiókjainkban és augusztus 20-án délután 2 órától a hajópénztárnál 2.— pengős árban.

lyosókat és pénztártermeket *Lotz Károly* és *Than Mór* müvészi freskói diszitik. A pályaudvar összköltsége, felszerelési és kisajátitási költségekkel együtt 4,880.000 forintba került, ebből az indóházra 2,400.000 forint esett.

Az állomáson az ötven év alatt természetesen nagyobb bövitéseket és több átalakitásokat végeztek. A tervezés idejében 3000 utas volt a legnagyobb napi személyforgalom, ma, ötven év után, amikor a napi utasforgalom a 30.000-et is meghaladja, tullépte azt a mértéket, amire az épités idején a szakkörök legmerészebb álmukban is gondolni mertek.

Az elmult félszázad igazolja az akkori idök krónikásának éleslátását, mert igazat irt, amikor ezt zengte az uj indóházról: „A dicsö Budapest középületeinek egyik disze az uj személypályaudvar. Aki jön, aki megy, mindenki meg lesz lepetve általa".

Litvinov Varsóba is ellátogat.

Varsó, aug. 14. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* *Litvinov* orosz népbiztos Nyugat-Európából hazatértében, mint itteni politikai körökben hire jár, utját néhány napra félbeszakitja Varsóban. Arra fogja felhasználni ezt az alkalmat, hogy megbeszélést folytasson *Beck* ezredes lengyel külügyminiszterrel. Litvinov varsói látogatásának azonban, amelynek pontos ideje sincs megállapitva, nem lesz hivatalos jellege. *(Sz.)*

Öregnek lenni nem rossz.

Irta: Dánielné Lengyel Laura.

Berendné egy furcsa verőfényes nyári napon tanulta meg ezt az igazságot.

Érdekes, ugynevezett race-asszonyszámba ment. Kétszer ment férjhez és kétszer maradt özvegyen, de mindegyik házassága és mindegyik özvegysége csak szebbé és kivánatosabbá tette.

Harmadjára már nem akart férjhez menni. Azt mondta, a nagyleánya, Dóra miatt, holott —

Holott ebben az időben már csak imádói és rajongói voltak, de nem volt kérője. A férfiak még körülvették, de egy férfit már nem birt lekötni maga mellett. A férfiak . . . Sajnos, ez az a dolog, amelyikben az egyes szám mindig értékesebb, mint a többes.

Okos, világosfejü asszony volt, de asszony. S igy nem tudott, nem mert szembenézni az igazsággal. Elhitette magával, hogy ő mint az anyai szeretet áldozata marad második özvegység után, végérvényesen özvegy.

Egyebekben pedig mentől jobban teltek az évek, annál kétségbeesettebben harcolt ellenük. Dórát nemsokára férjhezadta. Legalább is ő igy mondta ismerőseinek: „férjhezadtam a leányomat." Holott Dóra férjhezment egy emberhez, akiről Berendné sokáig azt hitte, hogy érte jár a házhoz.

Berendné csalódott. Szepesy Tamás Dórát szerette még süldőleány kora óta. Hogy egy pár évig mégis habozott, az csak onnét volt, mert a ragyogó szép asszonyok leányai mindig nehezen lelik meg boldogságukat.

Berendnének ez volt az első csatavesztése. Megvigasztalódott, mert hiszen leánya volt a győztes és Berendné a maga módja szerint nagyon szerette egyetlen gyermekét.

Még mindig szép asszony volt. De ebben a „még mindég"-ben már ott volt a veszedelem, az erőszakoltság

Szépsége valahogy tulontul ápolt, óvott lett. Elvesztette frisseségét, üdeségét, gyors és ösztönszerü hatását.

És mentől jobban harcolt, erőszakoskodott, ügyeskedett, kozmetikázott, annál inkább látszott az a bizonyos „még mindig". S bár arcán, alakján alig volt valami változás, az emberek csodálkozva emlegették: „ejnye, ejnye, ez a Berendné milyen jól tartja magát, milyen fiatalos szinben van".

Berendné érezte, hogy a csodálkozó és elismerő tekintetekben ifjuságának és szépségének halálitélete van kimondva.

Eddigi harca disztingvált volt, izléses keretek között. Öltözködése, megjelenése finom, szinte kacérkodott a letompitott szinekkel. És hivalkodva mutatta azt a pár ezüstös hajszálat a halántéka körül. De az ezüst csik egyre szélesebb lett. Berendné befestette barna haját, változatosság kedvéért először szőkére, aztán vörösre. A sötét szineket nem találta többé előnyösnek és egyre fiatalosabban, merészebben öltözködött. Berendné minden évben tiz esztendőt kezdett fiatalodni. Az ismerősök előbb csodálkoztak, aztán meghökkentek, majd mosolyogni kezdtek.

Mikor pedig Berendné első unokáját keresztelték és az ifju nagymama egy fantasztikus szabásu, vérvörös ruhában, bronzszinü hajjal és kubista festményszámba menő kikészitett arccal jelent meg, a rokonok és jóbarátok már csak vállukat vonogatták. A főtisztelendő ur, ki pár éve nem látta a szép asszonyt, most meglepetten bámult a modern kozmetika vivmányaitól szinte lárvaszerüvé változott arcra és ijedtében majdnem elfelejtette megkérdezni a keresztszülőket, hogy segitenek-e a kisdednek az ördög csábitásait legyőzni? Berendné veje dühösen ajkába harapott, Dóra szeme pedig tele lett könnyel.

Aztán multak az évek és jöttek az ujabb unokák. Még egy kis leány, aztán egy fiu. Ennek a kis fiunak keresztelőjén már a régi naivák félelmetes halhatatlan ifjuságában mutatkozott Berendné, akinek fiatalságáról szóló elmésségek már a hét legrosszabb viccei között kezdtek szerepelni. Berendné Greta Garbós platinasörénye a legvidámabb élménye volt a serdülő fiatalságnak, melynél nincs kegyetlenebb és borzalmasabb vésztörvényszék.

Talán csak a Dóra férjének itélete volt még kegyetlenebb. Keményen, brutálisan kitört Dóra előtt, mikor egyedül maradtak.

— Hát ez nem mehet igy. Vagy megmondod neki, vagy pedig én . . .

Dóra sirt és arra gondolt, hogy ugyis elmennek nyaralni s pár hét mulva, ha majd a nyaralásból hazajönnek, majd csak történik valami. Mindig történik valami. Az emberi lélek gyógyithatatlan optimizmusa azt reméli, hogy valami jó fog történni, pedig...

Pedig másnap nagyon rossz történt. Az édesanyja eljött hozzájuk látogatóba és kijelentette Dórának, hogy velük együtt akarja tölteni a nyarat.

Dóra elsápadt, remegni kezdett, de aztán megerősitette szivét. Ismerte az urát. Tudta, hogy most már nem lehet hátrálni és nem szabad engedni.

— Nagyon boldogok leszünk, mama, de . . .

— Nos? — kérdezte Berendné — azzal a kislányos, szende mosollyal, melyet harmadik unokája keresztelőjén szerzett be.

Dórának erre a naiv, tizenötéves ajakra való mosolyra teleszökött a feje vérrel.

— Bocsáss meg, mama . . . De látod, az uram és én . . . Talán a gyerekek kedvéért is . . . Ha velünk akarsz jönni, boldogok leszünk, nagyon boldogok . . . De igy nem lehet . . . igy . . . Ilyen fiatalon.

— Mit mondasz? Nem értem!

Pedig nagyon jól értette, mert még a vastag ruzsréteg sem tudta eltakarni, hogy milyen krétafehér lett lassanként az arca.

Aztán halkan, dadogva mondta:

— Hát ha nem akarod?

— De mama — és Dórának remegett a hangja, Hiszen mondtam, boldogok vagyunk . . . De látod . . . hiszen . . . Neked, édes anyukám, már három unokád van . . .

Berendné megfordult. Egyedül hagyta leányát. Két hétig nem látták. Mikor Dóra telefonált a lakására, azt felelték, elutazott, csak pár nap mulva jön vissza. De Dóra megtudta Rózától, a régi szobaleánytól, hogy anyja nem ment el. Egyedül fekszik egy elsötétitett szobában és még őt, Rózát is alig-alig ereszti be. Másnak pedig semmiképpen sem szabad bemenni hozzá.

Dóra nagy félelmek és lelkiismeretfurdalások között vergődött pár napig. Mindent megpróbált, hogy bejusson anyjához, de nem lehetett. Berendné kérlelhetetlen volt.

Egyszer, mikor a fájdalomtól és önvádtól szinte félőrült lett, megjelent az anyja. És Dóra félénken, meglepetten bámult rá.

Berendné nagyon jószabásu, sötétkék kosztümben volt. Haja artisztikusan őszes, az arca, ajka ildomosan kikészitett, ahogy egy okos, józan, derék nagymamához illik.

A szeme egy kicsit szomoru, de különben biztos, nyugodt. Tekintete meleg szeretettel ölelte leányát, ki sirva borult kezére és dadogva, felindultan mondta:

— Milyen szép vagy, édes anyukám . . . Te vagy a legszebb asszony az egész világon.

Berendné egy pár pillanatig hagyta, hogy Dóra könnyei, csókjai elboritsák kezét, aztán elmosolyodott és csendesen halkan mondta:

— Hát Istenem . . . Megtörtént. Ha nem is könnyen, de megtörtént. Öregnek lenni nem is olyan rossz, ha már egyszer elég bátrak voltunk és belefogtunk. Nem is olyan rossz.

Napló.

Fiuk!

Érettségi találkozóról jövök.

Nem a tizévesről, nem a huszévesről, osztálytársaimmal érettségi vizsgánk negyvenötödik évfordulóját ünnepeltük. Ha ugyan ünnep az, hogy megvénültünk és elfelejtettük mindazt, amit valamikor tudtunk. Ezt nem lehet letagadni. Amikor kiteritettük az asztalra a régi értesitőt, egy kis kárörömmel állapitottuk meg, hogy noha sok közöttünk a rendkivül müvelt, tudós sőt értelmes ember: érettségi tételeinket egyikünk se tudja többé megoldani. Nem tudta már tiz évvel ezelőtt sem.

Szégyen ez? És ha az, kinek a szégyene? Az iskola bukott meg akkor, amikor jelesen és jól éretteknek minősitett minket? A tudományról derült ki, hogy haszontalan és fölösleges utipoggyásznál nem több, sulyos homokzsák, arra jó csak, hogy kidobjuk abban a pillanatban, amikor emelkedni akarunk? Vagy bennünk van a hiba? Negyvenöt évvel az érettségi után körülbelül mindegy már, ne törjük rajta a fejünket.

Azon a képen, amelyet az érettségi után a gimnázium udvarán csinált rólunk a fotografus, tizennyolc évesek vagyunk. Ez a kép most kézről-kézre jár, kutatjuk rajta az ismerős és ismeretlen arcokat... ki is ez? Nézegetjük egymást, összevetjük a multat a mával és fölfedezzük, hogy egyikünk se változott meg. Még az a nyolc-tiz sem aki azóta meghalt. De aki közöttünk ma is fiatal az fiatal volt már tizennyolc éves korában is, ahogy a képen is öreg ur már az aki ma vén. Nem éveink számán mulik, hogy fiatalok vagyunk-e vagy öregek. A fiatalság a fehetség egyik fajtája.

Vagy ötvenen állunk, ülünk a csoportképen, keresztbefont karral, zsebredugott kézzel, keresztbefont lábbal törökösen. A két legjobb tanuló a pápaszemes osztályfőnök mellett. A fotografus hiába kért tőlünk barátságos arcot, megilletődötten komolyan nézünk magunk elé valamennyien. Még a legnagyobb betyár is, az a megátalkodott gazember aki az első banketen pikáns képeket mutogatott nekünk az asztal alatt, ma pedig unokáinak az arcképével hivalkodik az asztal fölött. Harminc évvel ezelőtt még csak a feleségének az arcképét mutogatta, később a fiaiét meg a lányaiét is. Az iskolában a hetedikben még csak a bélyeggyüjteményét, a nyolcadikban már szerelmes leveleket. Minduntalan mutogatott valakinek valamit. És negyvenöt év viharain keresztül megmaradt annak, akinek az iskolában indult. A többi is. Aki szemtelen és hangos volt a gimnáziumban, szemtelen és hangos ma is. A csöndes és álmos az ma is. Ha megszólitjuk ugy riad föl mintha a tanár szólitaná ki a katedrára felelni. Dadog. Szekundára áll az életben is, kinnal, kegyelemből kapja meg az elégségest. Az első eminens szakasztott olyan pedáns, pontos és száraz, amilyen az iskolában volt. Lerí róla a jó tanuló. Azt a bélyeget, amellyel még születésünk előtt megjegyeztek nem mossa le rólunk se sors, se idő.

Fölfigyelek a jóizü, kedves unszolásra:

— Igyunk, fiuk!

Fiuk! Kisérteties szó az öreg urak társaságában. Mégsem ütközünk meg rajta. Mik vagyunk egymásnak ha nem fiuk? Családapák, nagyapák, kihült agglegények: az életben eltávolodtunk egymástól . . . államtitkár ur, ügyvéd ur, professzor ur, kérlek alássan méltóságos uram. Ki Pesten, ki vidéken, ki idegenben külföldön. Évekig nem látjuk egymást és ha találkozunk is akkor se nagyon beszélgetünk . . . szervusz, szervusz, hogy vagy kérlek, vagyogatok kérlek, kézcsókom és alázatos tiszteletem a kegyelmes, méltóságos, nagyságos asszonynak. De minden öt évben a hosszu asztal mellett fiuk vagyunk. Ez az egyetlen hiteles adatunk a többiről. Sorsuk, szerencséjük, gondjuk, álmuk titok számunkra. Igazi jó barát kevés van köztünk. De az ami olyan eltéphetetlenül egymáshoz füz minket erősebb a barátságnál. Bűvös szó, varázsige. Fiuk! Ezt csak mi mondhatjuk egymásnak komolyan, meggyőződéssel, anélkül hogy egymás szemébe nevetnénk.

Fiuk! Mindhalálig fiuk! Kegyelmes fiuk, méltóságos, nagyságos fiuk, kopasz fiuk, fehérszakálu, ezüstbajuszu fiuk. Emlékezésünk megállt az érettséginél. Azóta nem történt semmi. Amikor azt olvassuk az ujságban, hogy dr. Seregély Lajos államtitkár ur őméltósága résztvett a miniszterelnök vadászatán, nem az előkelő és hires puskást látjuk, hanem csak azt a villogószemü fekete kisfiut, akit az egész osztály irigyelt azért, mert balkézzel is remekül fog legyet. És amikor ugyanabban az ujságban azt olvassuk, hogy a volt Zord Idők-kávéház volt tulajdonosa 63 éves korában a félreeső helyen fölakasztotta magát, nem a dult öreg kávés fakó képe jelenik meg előttünk hanem a cingár kis Pirnitzer Manóé, akit egyikünk se irigyelt soha semmiért.

Mielőtt végét vetnők a vacsorának, megfanácskozzuk, mikor találkozunk megint.

— Jövő nyáron, — mondják a pesszimisták.

Az optimisták ragaszkodnak ahoz, hogy megint csak öt év mulva. Hát jó, öt év mulva megüljük az ötvenedik évfordulót. Hatvannyolc évesek leszünk akkor. Van közöttünk egy-két szkeptikus, aki titokzatosan, furcsán mosolyog. Hatvannyolc évesek leszünk . . . hányan? Egy kicsit bizonytalanul koccintunk:

— Viszontlátásra, fiuk!

Viszontlátásra? Találkozunk még?

Az első eminens, aki negyvenöt év óta pontosan és kérlelhetetlenül küldi nekünk a meghivókat, megnyugtatón veregeti meg a vállunkat:

— Hogyne találkoznánk! Én idejekorán értesitek mindenkit.

Heltai Jenő.

Megérkeztek a bajnokevezősök.

Ünnepélyes fogadtatás a pályaudvaron.

A luzerni evezős európabajnoki versenyen résztvett magyar evezősök szerdán délután négy órakor a bécsi gyorsvonattal a keleti pályaudvarra érkeztek. A diadalmas magyar evezősöket, akik a nyolcasban és a kétevezős versenyben szerzett győzelmükkel ezuttal *harmadszor is megszerezték Magyarországnak a Nemzetek Nagydiját*, ünnepélyes külsőségek között fogadták.

A pályaudvaron megjelent szépszámu közönség soraiban ott voltak az OTT képviseletében *Demény Károly* ny. államtitkár, dr. *Perger Ferenc*, dr. *Ábray Zoltán*, *Kallivoda Ferenc*, id. *Szendey Béla*, dr. *Wünscher Frigyes*, a Hungária EE igazgatója, továbbá a budapesti evezősegyesületek versenyzői és tagjai igen nagy számban.

A luzerni expedició tagjait az OTT nevében *Demény Károly*, a MESz részéről dr. *Perger Ferenc*, a Hungária EE részéről pedig dr. *Wünscher Frigyes* üdvözölte keresetlen szavakkal. A Hungária diadalmas nyolcasának és pair oar-jának tagjai magukkal hozták a kis babérkoszorut, amelyet mindegyikük kapott Luzernben, azonkivül *Molnár László*, a két győztes hajó kormányosa, még két óriási babérkoszorut hozott a karján, amelyet a győzelemért kaptak.

A hivatalos fogadtatás az előcsarnokban volt, ahol elsőnek *Demény Károly* az OTT és annak távollevő elnöke nevében üdvözölte a diadalmas magyar evezősöket.

— Győzelmetekkel — mondotta többi között —, amely a belgrádi és a budapesti győzelem után sorrendben már a harmadik volt, nagy dicsőséget szereztetek a magyar népnek s ezt a győzelmet különösen nagyra emeli a ti munkátoknak belső értéke. Ebben az esetben nem ismert vizen, nem folyóvizen, hanem idegenben, állóvizben, Európa legkiválóbb evezős nemzeteinek kitünő teljes gárdájával szemben győztetek. Fogadjátok ezért az OTT elismerését és köszönetét.

Azután dr. *Perger Ferenc* elnök a MESz nevében köszöntötte a győztes evezősöket.

— Amellett, hogy két Európa-bajnokságot nyertetek — mondotta —, még egy óriási teljesitményt vittetek véghez azzal, hogy harmadszor is megszerezték Magyarországnak a Nemzetek Nagydiját. Ez olyan teljesitmény, amely egyedülálló nemcsak a magyar evezőssport történetében, hanem a nemzetközi evezőssport történetében is. Még nem volt arra példa, hogy valaki háromszor egymásután megnyerte volna a Nemzetek Nagydiját. A babérkoszoru, amely homloktokat övezi, nemcsak titeket diszit, hanem nagy dicsőség származik abból a nemzetre is. Mert a luzerni győzelem nemcsak egyszerü sporteredmény, sportdicsőség, hanem annak egyéb tekintetben is nagy jelentősége van ránk, magyarokra nézve. A győzelem jelenti azt, hogy hiába volt az igazságtalan béke minden béklyója, hiába marcangolták szét az ország testét és kötötték guzsba a lelkeket, a magyar erő, tudás és akarat előtt meghajolt Luzernben az ott összegyült világ. A háromszinü magyar lobogó, amelyet felhuztak a győzelmi árbocra, odakiáltotta az egész világnak, hogy nem haltunk meg, hogy láncraverten is legyőztük a világ minden részéből ott összegyült nemzeteket.

Dr. Perger ezután kérést intézett az evezősökhöz, hogy ne hagyják abba a munkát és tartsanak ki tovább, mert ők leghivatottabbak arra, hogy 1936-ban a berlini olimpiai versenyeken megszerezzék Magyarországnak az első olimpiai evezősbajnokságot.

Dr. Perger Ferenc háromszoros „Huj, huj, hajrá!"-t vezényelt, mire az evezősök a közönség lelkes éljenzése mellett kivonultak a pályaudvar épületéből.

A luzerni evezős európabajnoki versenyeken győztes magyar evezősöket kedden délután ünnepélyesen fogadták a Keleti pályaudvaron. Képünk: Demény Károly (x), az OTT társelnöke üdvözli az evezősöket. Mellette állnak: dr. Perger Ferenc, az Evezősszövetség elnöke és dr. Wünscher Frigyes, a Hungária Evezős Egylet igazgatója.

Rochlitz Gyula (Eperjes, 1827. -- Bp., 1886. jan. 18.): épitész. Müegy.-i tanulmányait Bécsben végezte. Az 1848--49. évi szabadságharcot honvéd századosként szolgálta végig. Emigrációjából hazatérve a Vasutépitési Igazgatóságon kapott alkalmazást, utóbb a MAV magasépitési osztályának vezetője volt. A korabeli jelentősebb MÁV épitmények, az első dunai összekötő hid tervezője vagy épitésük irányitója. Legismertebb alkotása a bp.-i Keleti pu. csarnoképülete (1884; vasszerkezete Feketeházy János müve). -- Irod. Magyar müszaki alkotók (Bp., 1964).

lyett nyitott, nagy ereszü gangot találunk. Ezekről nyithatni be a különböző hivatalos helyiségekbe; itt vannak a finánczok, a rendőrök. A hol az érkezőket várják, az csaknem hasonló nagyságu csarnok, mint a melyben a másik oldalon a pénztárokat helyezték el. De itt semmi diszités. A ki érkezik, az a mint elhagyja a vaggont, elsiet. Este öt villamos lámpa világitja e csarnokot, melyből három nagy ives nyilás szolgál közvetlenül a vonatok megálló helyéhez. A három kapuzat nincs elzárva, csak korláttal elrekesztve. Ugyanezen oldalon (melyet a főhomlokzattal együtt mutat rajzunk) van az udvari váróterem is, az épület tulsó sarkán levő pavillonban.

A fedett udvar, hol a vonatok állanak, 7522 négyszög-méter. Fedele ivalaku, s vasszerkezet tartja össze. Harmadában üveggel van fedve, a többi rész pedig vas. Az üvegtetőn kivül az oldalfalakon, valamint a két végén alkalmazott nagy üvegfalakon keresztül nyeri világosságát.

A négy saroképületben a hivatalok, a vendéglősök és a pályaudvari tiszti személyzet lakása van elhelyezve. Nagy alsó traktussal bir a palota, melyet a pályaudvarra való tekintetből ugy körül kellett tölteni, hogy a körülte levő legközelebbi épületek és utak fölött legalább másfél méternyi a különbség. Az alsó épitményekben jutott hely a konyháknak, pinczéknek. Az alsó épitmények közé tartozik a pályaudvar vizmentesitésére szolgáló 1400 méter hosszu, mászható csatorna, mely az összegyülemlő vizet a városi csatornába vezeti.

A pályaudvaron egész épület-telep sorakozik még. Szilárd és nagy szinek mozdonyok számára; kocsiszin a vaggonok védésére; műhelyek, szertárak, munkások laktanyája, fütőházi iroda, virágház a ligetek ültetvényeinek megujitásához, a villamos világitáshoz is külön épület, stb. És még mennyi láthatatlan dolog, csőhálózat légfütésre, gázra, a kocsimosáshoz szükséges vizre! A vizvezeték maga négy kilométer hosszu csövezet.

A pályaudvar hossza másfél kilométer, 26 kilométer vasuti vágánynyal, melyeknek elhelyezése naponkint érkező 30 és ugyanannyi induló vonatnak felel meg, de szükség esetén még egyszer ilyen forgalomra is berendezhetik. Most a naponként közlekedő vonatok száma 52. Ennyi megy és jön ide a magyar állami vasutakon napjában s ezek a vonatok az országban 2200 tisztviselőnek és 10,800 kinevezett szolgaszemélyzetnek adnak dolgot.

Minden épitési munkanemre nyilvános verseny volt hirdetve, azzal a kikötéssel, hogy csakis hazai vállalkozó nyerheti meg és csakis hazai munkásokat alkalmazhatni. Ilyen nagy művek képesek fejleszteni a hazai ipart. A szellemi munka teljesitésében kiválóan közreműködtek: Ulbrich Ármin főmérnök, Rochlitz főfelügyelő helyettese, Feketeházy János főmérnök, Speidl Bódog, Hauff Lajos mérnökök és Wehle Gusztáv, Bergman Ernő, Steinhardt Antal, Fabriczius Béla és Naeter Ernő segédmérnökök.

Csaknem *öt millióba*, 4.880,000 frtba került az indóház és pályaudvar, a telek-kisajátitási és fölszerelési költségekkel. A pályaházra magára 2.400,000 frt esik, beleértve az alapozáskor szükségessé vált talajjavitási költségeket, 330,000 frtot.

A negyvenhárom méter magasságban emelkedő főkapuzat két oldalán egy-egy márványlapról lehet leolvasni, hogy az épitkezés mikor kezdődött és mikor végződött.

AZ ABESSZINIAI KIRÁLY KÜLDÖTTEI AZ ANGOL KIRÁLYNÖNÉL.

Többször volt alkalmunk megemlékezni arról az angol küldöttségről, mely Hewett admirál vezetése alatt János királynak, Abesszinia fejedelmének, Adovában a jelen év kezdetén az angol királynő üdvözlő-levelét vitte át s a követség egyik tagja által készitett vázlatok után több érdekes képet mutattunk be ez alkalommal a nevezetes afrikai Svájcz népének életmódjából. A küldöttség azóta vissza is tért már Angliába, azonban feleletet nem hozott, mert Abesszinia fejedelme illendőnek tartotta, hogy e feleletet angol és amarini nyelven, mely Abesszíniában a hivatalos nyelv, külön küldöttség hozza el. Augusztus közepén végre e küldöttség is megérkezett Londonba, a hires Peninsuler gőzhajó-társaság «Malva» nevü gőzösén s Viktória királynőnek átnyujtotta a Negus levelét nehány ajándékkal, melyek közt legérdekesebb egy fiatal elefánt s egy nagy majom. A küldöttség vezetője Worke Mercsi lidzsi (ez utóbbi szó az arisztokráczia jelzője) s kiséretében van öcscse, Worké Masasa János lidzsi is, kiknek arczképét ez alkalommal bemutatjuk. A küldöttség által hozott elefánt már is különös kedvencze a londoni népnek s igy méltó, hogy őt is megörökitsük. Jelenleg még kis állat, alig öt láb magas, de csak három éves és előre láthatólag igen nagy állat lesz belőle. Neve «Gwola», igen szelid, jó természetü s rendkivül érdekes; kiváló nevezetességét képezik rendkivüli nagy fülei, melyek egészen kétségtelenné teszik afrikai eredetét.

FORSTER DÓRA.

Angol regény.

Irta BESANT WALTER.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Gyöngéd vallomás.

Igy csupa eszélyből, költségkimélés végett, egész ujévig Blanchlandban maradtunk.

Távozása előtt ugyanis lady Crewe hosszan s komolyan beszélt Tamás bátyámmal — a minek következtében bátyám nehány napig nagyon komoly és fontoskodó képet mutatott s mindig arról beszélt, milyen szerepre van ő hivatva a kerületben és a tartományban, meg a parliamentben, a hol majdan apánk helyét kellend elfoglalnia. Beszélt azonkivül örökösökről s a gazdag házasságról, melyet tennie kellend, — mert a Forsterek, bármilyen legyen is pillanatnyi anyagi helyzetök, a legfényesebb házasságra is bátran igényt tartanak s Northumberlandban nincs egy örökösnő is oly gazdag, hogy szerencséjének ne kellene tartania, egy Forsternek neje lehetni.

Később Tamás azt is elbeszélte, mily igéreteket tett neki nagynénénk a jövőre vonatkozólag. Miután a reménynyel már fölhagytak, hogy még gyermekök lehessen, lord Crewe saját vagyona oldalrokonaira fog szállani, de abba beleegyezett, hogy a bamboroughi birtok a Tamásé legyen — természetesen bizonyos feltételek alatt; e feltételeket — hogy tudniillik annak idejében, a lady megegyezésével, megházasodjék, és minden politikai dologban csak a lady engedelmével tegyen bármit is, — Tamás, zugolódva ugyan, de még is elfogadta, azzal az utógondolattal, hogy végre is, ki ellenőrizheti, ha teljesitette-e mind e föltételeket? s ki parancsolhat neki abban, hogy mit tegyen és mit ne tegyen?

Azonközben magunkra maradván sem voltunk azért társaság nélkül; kivált mig az őszi vadász-idény tartott, elég társaságunk volt, mert a környékbeli urak elég gyakran jöttek, a vadlud és kacsa s szalonka kedveért, melyek a hexhami és allendalei mocsárokon csapatosan jártak s kivált esténként nagyon alkalmasan jöttek a puskacső végére. Sokan jöttek a vadászatért, némelyek a Tamás vigasztalásáért, némelyek talán — ki tudja — érettem is. Annak már harmincz éve, s talán ennyi idő mulva minden hiuság és dicsekedés nélkül elmondhatom, hogy Widrigton Perry és Swinburn Ned hogy törték magokat utánam, hogy egymást — azelőtt testi-lelki barátok voltak — akarták miattam felnyársalni s mennyi bajom volt e miatt nekem is. Kénytelen voltam határozottan kijelenteni előttök, hogy ha megvivnak, soha egyikhez sem szólok többé egy szót sem az életben; s ha még azt akarják, hogy velök szóba álljak, azonnal ki kell békülniök s egymással kezet fogniok. Végre engedtek; s nem tudom miért teljesitették oly szomoruan ezt a kézfogást, holott ez egyikök életét mentette meg, s egyiköknek legalább reményt is biztositott, hogy vérontás nélkül mennyasszonyhoz juthat — ámbár a kézfogás után siettem kijelenteni, hogy nagyon sajnálom, de egyiköké sem lehetek. Erre szomoruan elmentek és sokáig nem is szóltak hozzám. Ott volt még Clavering Tamás is, a kivel még több bajom volt, mert állhatatosabb volt mint a többiek s vele még világosabban kellett beszélnem. Mind igen derék és kedves fiuk voltak magokban; csakhogy szegények is, mert mind kisebb fiuk voltak s arra nem gondoltak, hogy évi 30 vagy 40 font járadékkal s azzal a joggal, hogy az ősi kastélyban lakhassanak, hogy lehet megélni s még családot is alkotni. Szivesen is elmulattam velök, szerettem vidám arczaikat s udvarias, nyájas modorukat, de igazán megvallom, soha nem jutott eszembe, hogy egyiknek vagy másiknak néje legyek; annál kevésbbé, mert szivem egészen más képpel volt tele, — egy olyanéval, a ki mellett minden más férfi kicsinek és silánynak tünt föl előttem.

Néha én is részt vettem a bátyám és barátai vadász-kirándulásaiban, sőt a lovaglástól sem irtóztam, — ámbár lovagló-ruhám nem volt amolyan divatos hosszu uszályu, férfi-kalappal és kabáttal, a milyent némely hölgyek, kivált London vidékén, nem átallottak magokra venni; de én azért jól mulattam s csak ha a nagy ivás megkezdődött, vonultam rendesen vissza, mert azt nem nézhettem, hogy ez emberek, kiket különben jóravalóknak néztem, asztal alá igyák egymást — s végre magokat is.

Leggyakoribb látogatóink közé tartozott tisztelendő Pattern ur is, az allenheadi lelkész, a ki — nem tudom mért — minden áron be akarta magát hizelegni Tamás bátyámnál s még nálam is, de a ki ezzel csak annál kiállhatatlanabbá tette magát előttem. Azt tudtam, hogy Hilyard ur is gyülöli — vagy a mint ő, mikor szemére vetettem, hogy keresztény embernek nem szabad gyülölni embertársát, helyreigazitotta — csak megveti, de ennek az okát sokáig nem tudtam, mig egyszer, sok sürgetésemre és kérdezősködésemre, bevallotta, hogy igen, ez a Pattern volt, a ki őt Oxfordban elárulta, hogy ama gúnyvers szerzője, elöljárói ellen, a mi miatt szegény Hilyard urnak csufosan kellett elhagynia a főiskolát s egész életpályája zátonyra jutott miatta. El kelle ismernem, hogy biz ez elég ok, ha nem is a gyülöletre, de legalább a keserü indulatra.

— S tudja-e Pattern ur, — kérdém, — hogy ön nyomára jött annak, hogy ő volt a ki beárulta?

— Azt hiszem, nem tudja, — felelé Hilyard ur. — De a ki valaha megsértett valakit, mindig fél attól, a kit megsértett és jobban gyülöli, mint őt a sértett fél. Ez a hitvány emberek természetében van. És az ilyen emberek, ha lehet, ujra ártanak annak, a kinek már egyszer ártottak. Ennek az embernek is módjában van engem még jobban megrontani, de nem tudom, rájő-e valaha, mikép? mert ha rájő, bizonyosan megteszi.

— S hogyan? — kérdém félénken.

— Mikor kicsaptak Oxfordból, nem volt mit tegyek, meg kelle szöknöm hitelezőim elől, mert némi adósságaim voltak, melyeket nem birtam kifizetni. Annak már tiz éve, de a hitelezők sohasem feledik el adósaikat, habár ezek megfeledkeznek is a fizetésről. Ha Pattern ur megtudja, hogy adósságokat hagytam hátra s értesiti hitelezőimet, hogy hol vagyok, azok azonnal elfogatnak.

— Azt csak nem teszi egy pap!

— Pattern Róbert megtenné, ha tudná!

Itt abba maradt beszélgetésünk, de én ujra meg ujra fejemben forgattam s feltettem magamban, hogy kiveszem Pattern urból, mikép gondolkozik ő Hilyard ur felől. S mikor legközelebbről magam voltam vele, mindjárt erre forditottam a beszédet. Azon kezdem, hogy azt kérdeztem tőle, ismerte-e már régebben is Hilyard urat? Ő bevallá, hogy régen ismeri, még oxfordi tanuló-éveikből, ámbár, — mondá, — hála istennek, soha sem voltak barátságban egymással. A mire én azt kérdém, hogy talán tud valamit a Hilyard ur jelleme ellen, a mi őt egy tiszteletreméltó férfiu barátságára méltatlannná tenné?

Egy kissé habozott; azután azt mondá, hogy a miért Hilyard urnak el kellett hagynia az intézetet, az sem válik ugyan becsületére, de mint fiatalkori tévedés — fegyelmetlenség, elöljárói kigunyolása, illetlen beszédek és irások stb. — még megbocsátható. Azonban ő ugy hiszi, hogy Oxfordban nem egy becsületes iparos és kereskedő van, a kik bizalomból hiteleztek Hilyard urnak s ha tudnák, hogy hol van, boszut állanának rajta a mért cserben hagyta őket fizetési igérete beváltásával.

Erre én felkaptam a szót, s kijelentettem Pattern urnak, hogy mivel azokat az oxfordi

közel esik a városhoz. Túl rajta még van egy kis telep is, a száz-ház. Poros vidék volt, mély és egyenetlen talajjal. Az épitès megkezdésekor derült ki, hogy e hely nagyon vizenyős is. Czölöpöket kellett leverni azon a helyen mindenütt, a hol az indóház áll; csak ezekre a czölöpökre lehetett épiteni. Hosszan tartó, nagyon költséges munka volt. A pályaudvar talaját pedig el kellett hordani, mert hulladékból volt feltöltve, vagy laza futó-homokból állt. Kellett hozni tehát uj talajt vaggonokban. Hozzá kezdtek a munkához 1882-ben, s az egész esztendőt igénybe vette a czölöpözés, az alapozás, csak 1883. tavaszán foghattak a tulajdonképeni épitéshez, de ekkor aztán gyorsan hozzá láttak, ugy hogy a rengeteg épület őszre már tető alá került, a légfütést is berendezték, s ennek segélyével télen is dolgozhattak, elkészithették a mennyezeteket s a falak simitását.

fedett csarnoknak felel meg, mely alatt a vonatok megállnak. A fedett csarnok az épület testének ugyszólva gerincze, s jobbról, balról emelkednek a többi helyiségek, tökéletesen ketté osztva az egész palotát. Egyik oldala az elutazásra, a másik a megérkezésre van berendezve. E két oldalt is szép front emeli. Az előttük levő hely nem udvar, hanem térség, kövezve, aszfaltozva, ligetté alakitva. A fő homlokzat előtt szintén tágas liget terül el, szökőkuttal. Környezetében is vonzó keret övezi. A nagyszerün emelkedő Budapest egyik méltó pontja ez.

Nehány évvel ezelőtt az osztrák államvasut indóházában nyert Budapest nevezetes épületet. A magyar államvasutak indóháza vonzóbb, derültebb, szebb. Az állam fényüzőleg épitette. Indóháza bizonyára nemcsak a Duna mentében legszebb. Azon kivül ritka nagyságu

(guzsalyos, rokkás lány), a földmivelés (leány, sarlóval és kévével) és kereskedelem (magyar paraszt, a mint erszényéből pénzt számlál tenyerén, lábánál gabnás zsák és mérleg) alakjai.

Balra kell mennünk, ha utazni akarunk; jobb a, ha érkezőt várunk. Mind a két helyre az épület közepén a bejáró. Az elutazók oldalán, a kapuzat melletti pavillon földszinten vannak a fényes étkező-termek. Magába az indóházba a bemenetel egy kiugró és oszlopos pavillonban történik. Rendkivül nagy csarnokba lépünk, melyből aztán jobbra és balra széles, magas folyosók vezetnek a többi helyiségekbe. A nagy csarnokban szemközt találjuk a jegyváltó fülkéket, félkörben elhelyezve, a tolongás megakadályozására vaskorlátokkal védve. Minden ablaknál följegyezve, hogy ott melyik vonalra adnak jegyet. A csarnok nemcsak tágasságával és magasságával imponál. Művészi diszitései is sok nézni valót szolgáltatnak. A pénztár fölött Lotz nagy falfestménye, a vasut allegoriája, az olympusi istenekkel. A nympha és Vulkán szerelme adja a gőzt. Merkur nemcsak

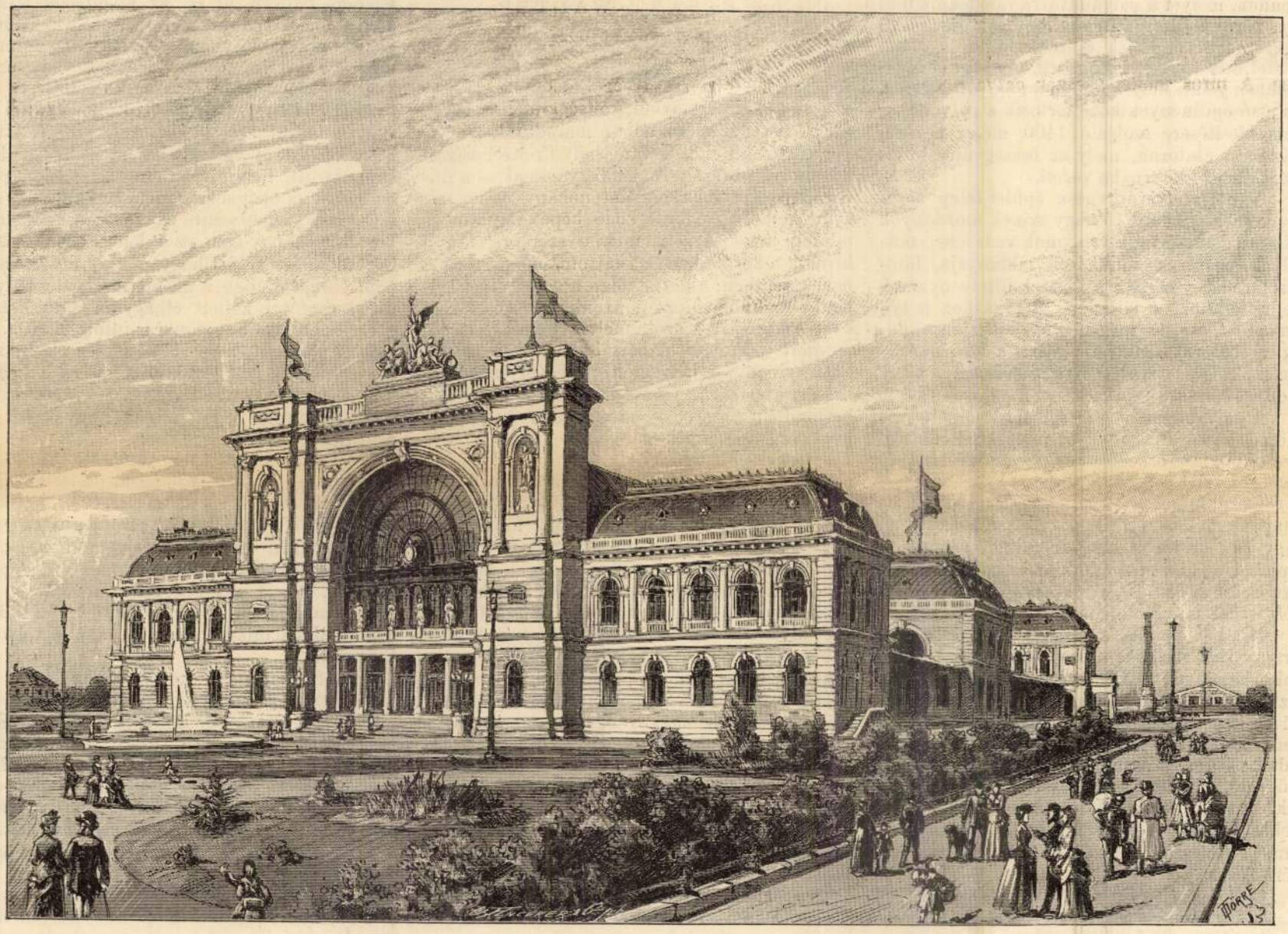

A BUDAPESTI KÖZPONTI INDÓHÁZ. — DÖRRE TIVADAR RAJZA.

Az indóházat szerencsés eszmével tervezte Rochlitz Gyula, az államvasutak főfelügyelője. Nemcsak az lebegett előtte, hogy kényelmes nagy pályaházat emeljen, hanem a művészi hatás is. Az a pont, a hol az indóház áll, már a belvárosból, a hatvani-utczáról látható, végig a hosszu kerepesi-uton. A sugár uton kivül ez a legszebb távlatu utja a fővárosnak. Rochlitz tervében az volt a kiinduló pont, hogy ha már e nagy utvonal perspektivája elzáratik, ne legyen szembántó, hanem művészi. Akármilyen diszes palota azon a helyen nem lett volna egyéb, mint a legközönségesebb gát a szemre nézve. Tehát nem palotát, nem falat emelt, hanem óriás kaput, diadalivet. Az uj indóház egy roppant kapunak látszik a kerepesi utról, a hatvani-utczából.

Ez a kapuzat az indóház homlokzata, művészi arán yokban gazdag diszitéssel. Ürege ama

is. A főépület maga 16,800 négyszög-métert foglal el. Csarnokai, várótermei, folyosói egy nagy forgalom kényelmes befogadására való számitással készültek. Fedett vasuti csarnoka óriási. Minden félórában jön vagy megy vonat. Itt tehát nincs nyugalom.

A főhomlokzat kapuzatja 20 méter széles. Két oldalát kétemeletes pavillon képezi. Az egész olasz renaissance-stilben épült, de mindenütt nagyszabásu vonalokban, a mint az épület rendeltetése is hozza magával. A kapuzat diszitése a leggazdagabb; a többi rész egyszerübb. Legfelső párkányát hét méter magasságu szobor-csoportozat ékiti, horganyból öntve. E csoportozat a gőz allegoriája. Neptun és Vulkán közt emelkedik ki egy női alak, baljában magasra emelve egy edényt; mig jobbja egy fogaskereket tart. A kapuzat két oldalán levő fülkében a gőz-gép feltalálójának, Wattnak és a vasut feltalálójának, Stephensonnak négy méternyi álló szobrai. A kapu ive közt emelkedő oszlopokon pedig a bányászat, az ipar

a postát jelenti, hanem egy táviró-poznával a telegrafot is. Körösközül a falakon Than kisebb freskói a kereskedelmet, forgalmat ábrázolják. A folyosók márványos oszlopzatok közt nyilnak belőle. Itt van külön helyisége a trafikosnak, könyvkereskedőnek, kapusnak, ruhatárosnak, valamint itt lehet feladni sürgönyt. Az egyik folyosó, mely balra esik, a harmadik osztályu várócserembe visz. Elfér benne egy pár száz ember; étkezhetnek is azon a helyen. Azután a málhafeladási nagy csarnok következik, olyan helyen, a hol a podgyász-taligák nem háborgathatják az utasokat. Végül a postahivatal van. Ha a jegyváltó-csarnokból a jobbra eső folyosóba fordulunk, ott már elegánsabb világ van: az első osztályu, a másodosztályu utasok váróterme, massziv butorzattal, számos mellékhelyiséggel; a nők számára öltöző-szobával is. Itt van a miniszterek és udvari méltóságok váróterme. A falakat mindenütt szépen festették. A folyosók boltozatának festése izléses; a padozat mozaik.

A tulsó, az érkezési oldalon e folyosók he-

Worke Masasa János lidzsi, a követ öcscse.

Worke Mercsi lidzsi, abesszíniai követ.

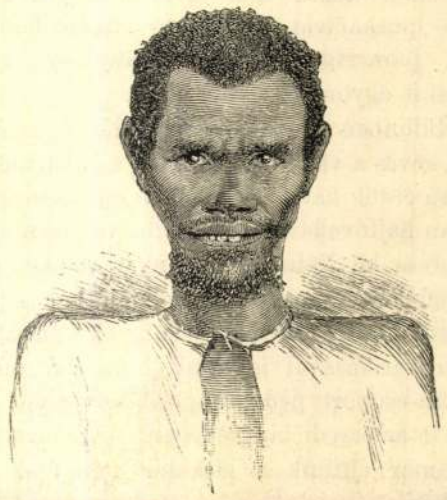

Az elefánt őre.

A LONDONBAN ÉRKEZETT ABESSZINIAI KÜLDÖTTSÉG.

azt kivehetjük, hogy a csikós kiereszti karikását s lovát ügetésre sarkantyuzva az erdő felé tereli a ménest. A karikás cserdülése megrezzenti a levegőt s a szomszéd erdők visszhanggal zendülnek meg. A piros mellény s kék gatya libeglobog a szélben, a mint a legény a mezőn végig vágtat.... a repülő alak, a cserdülő ostor s a

gen szükség is volt rá. Mikor először megpenditették tervét, még akkor képzelni sem lehetett, hogy a magyar állami vasutak mily kiterjedést nyernek akkorra, mikor elkészül; de már akkor is érezhető volt szüksége, pedig még a tiszavidéki vasutat nem váltotta magához az állam, nem volt meg az ujszász-szolnoki vonal,

messze földön akad párja, a legkisebb részletekig hazai erők emelték.

Egész augusztus 16-ikáig a magyar államvasutak személyforgalma a józsefvárosi, ugynevezett losonczi indóházban szorult össze, egy szűk, disztelen épületben, melyet mikor épitettek, soha senki sem gondolta, hogy itt még va-

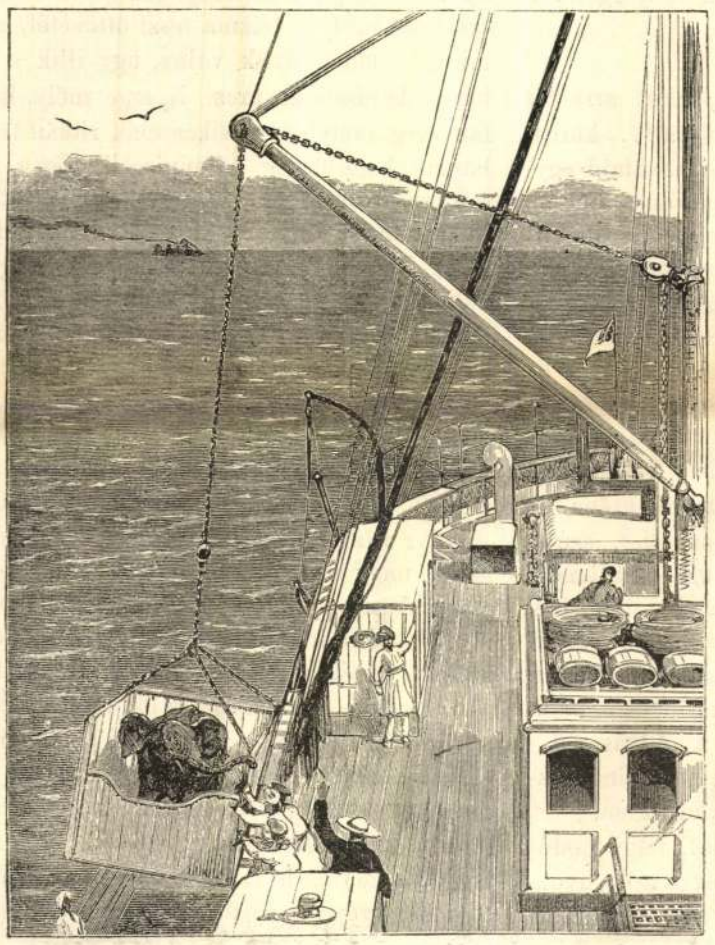

AZ ELEFÁNT HAJÓRA SZÁLLITÁSA.

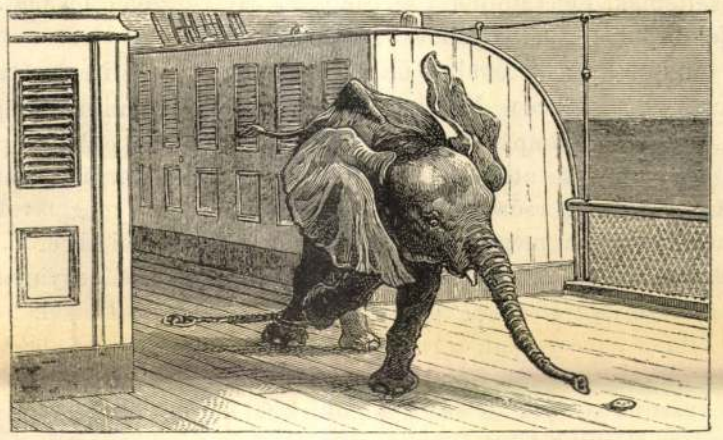

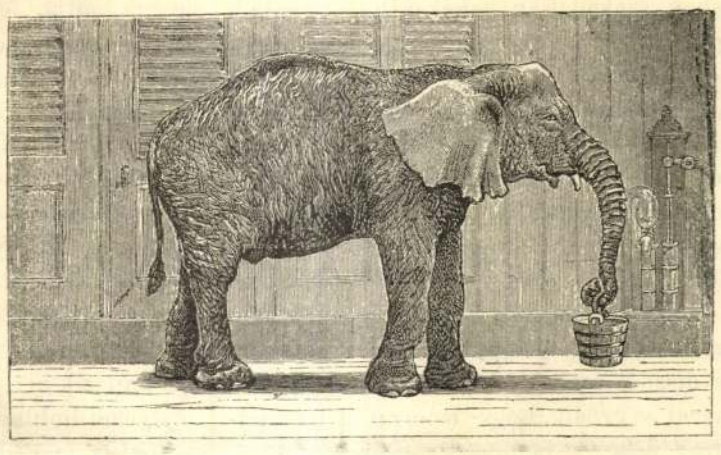

AZ ELEFÁNT A HAJÓN.

GWOLA, AZ ABESSZINIAI FEJEDELEM ÁLTAL VIKTORIA KIRÁLYNÉNAK AJÁNDÉKOZOTT ELEFÁNT.

felhő gyanánt rohanó ménes megk pja a szemlélő képzeletét s csodálatos tisztasággal véődik emlékezetébe .... Évek multán is e szó: *Mezőhegyes* említése villanyszerüleg varázsolja elénk a képet; ismét látjuk a csöndes, felséges pusztaságot, a csikós távol pirosló mellényét s fülünkben ismét cseng a karikás cserdülése, mely egyszersmind annyi más kedves emléket juttat eszünkbe....

PEKÁR GYULA.

A KÖZPONTI SZEMÉLYSZÁLLITÓ INDÓHÁZ BUDAPESTEN.

Augusztus 16-án adták át a forgalomnak a központi személyszállitó indóházat, mely a magyar állami vasutak forgalmát egyesiti. Nagy és monumentális épület, és ötödfél ezer méternyi vasuti hálózat utasainak le- és fölszállója. Rémely az alföld keleti részét, Erdélyt és Románia egyik fővonalát ide köti; csak ohajtásban élt még a budapest-zimonyi nagy vonal, valamint a buda-ujszőnyi vonal.

A magyar állami vasutak hamar nőttek. Az állam, mint vasut-tulajdonos is hatalommá lett. Semmi sem teljesült a rossz jóslatokból, melyek Bécsből hangzottak, mikor a magyarországi vasutakon az ügykezelés magyarrá változtatását rendelte el a kormány. Sőt nagy mérvekben fejlődött minden. Hazai szakerőkben sem volt semmi fogyatkozás. Az államvasutak élén álló Tolnay Lajos főigazgató nagy képességeit nincs a ki el ne ismerné, az eredmények pedig hirdetik. A hazai erőkben nemcsak bő anyag találkozott, hanem hivatott értelmiség is. Azt a nagy indóházat, mely a maga nemében a legdiszesebbek közé tartozik, s kényelemben, a beosztás czélszerüségében pedig csak

laha az ország legtöbb vasutjának végpontja lesz. Csak olyan harmadrendü vasut számára készült, oly szűkes körülmények közt, hogy mielőtt megnyilhatott volna, a vasut-társulat már csődöt mondott. Se a személyforgalomnak, se a teherforgalomnak nem volt elég. Évek óta nagy volt már itt a szorongás, mióta pedig a zimonyi vasut is megnyilt, elviselhetetlen lett; a szőnyi vasut utasait pedig lehetetlen volt idáig hozni, azok a budai indóházban szálltak ki és ültek föl. A józsefvárosi indóház most kizárólag teherszállitásra maradt, de arra is szűk; rendező pályaudvart, hol a vonatokat állitják össze, a rákos-kereszturi állomásnál szerveztek.

Az uj indóház számára kezdet óta a kerepesi ut végét szemelték ki, azt a helyet, hol a kerepesi utból a csömöri ut ágazik ki, s hol a bukott omnibusz-társulat istállói álltak. Egészen

gyermekektől vagy az aratóktól nem félnek, ellenben a vadászt már távolról megismerik s mig ő puskájával csak nagy ritkán lőhet le egyet, parasztgyerekek akárhányszor kettőthármat is agyonütnek furkókkal.

Különben Mezőhegyesen eléggé csodálatosan, kevés a vad; legtöbb még a róka, melyek az apró erdők fiatal cserjésében rejtezkednek, a honnan hajtóvadászatok alkalmával igen sokat hajszolnak ki. Néha csöndes nyári estéken egy-egy vadkacsa-csapat huz végig a kék egen s kisértetbe hozza az arra járó gyakornokot, ki még a karikásával is rájuk lőne, ha tudna. A kacsa-csoport pedig hápogó üdvözletet gágogva le az ecsedi láp nevében, tovább repül s csakhamar eltünik a láthatár felhőinek homályában.

Aratáskor veszi kezdetét az ugynevezett patról s ez tart egészen augusztus végeig. A patról nem más, mint éjjeli őrjárat, mely abból a czélból lőn berendezve, hogy a lopásra hajlandó atyafiakat garázdálkodásaikban kissé óvatosabbá tegye. A patrouilleurök (rendesen huszárok, lovászok, őrmesterek) a mezőhegyesi kerület segédjének vezérlete alatt lóháton bejárják minden éjjel a grániczot.

Igen érdekes egy ily őrjárat. Vacsora után a segéd, S. Miklós ur fölnyergelteti lovainkat s azok a koromsötétben kilencz óra felé az ajtó elé vezettetnek. Felcsatoljuk a sarkantyut s egy sohajjal fordulva el a kényelmes vacsora-asztaltól, a türelmetlenkedő lovakra ülünk föl s ugy indulunk el a sötétben Egy pár borzeb utánunk szalad s csámpás lábaival ugyancsak aprózza a göröngyös utat.

Az egész telep csöndes, csak a kis hodályi kocsmában vannak még vigan; az égen a kaszás csillag csillámlik. A szilfás allékban valóságos gyönyörüség ilyenkor végig menni: a föld egész kihült s a nappali forróságot kellemes hüvös szellő váltotta föl. Az ut mentén a fákról széles szárnyu vércsék és sasok repülnek fel s elbujnak az előttünk feketéllő kis erdő mélyébe. A tücskök szakadatlan zenekarához szegődik egy-egy eltévedt fürj is, mely még mindig hallatja pitypalatyját. A legközelebbi majornál előrontanak a vadállatias komondorok s majd lehúznak a nyeregből. A még ébren levő gulyás jó estét kiván s csititgeti a kutyákat, melyek szemrehányólag csaholva egymásra, lassankint visszasompolyognak a kutgém mellé.

Elhagyjuk a majort is, s most kezdetét veszi a hosszu vándorlás a gránicz irányában. A dakszlik mindig előttünk járnak s nem egy tövises disznót vernek fel. Van aztán csaholás, mely azzal végződik, hogy ostorral kell elhajtani őket a tüskéjébe hempergőzött tövises disznó mellől. A hosszu vándorlás alatt telnek az órák, a beszéd fonala megszakad s egynémelyikünk trappolás közben el is álmosodik.

Tizenegy óra felé elérjük a grániczon fekvő első kaput, melynél tűz lobog s az éjjeli őr szénagunyhójából előmászik. Itt pillanatra megállapodunk. Az őr kukoriczát süt s mindegyik patrouilleurt megkinálja. A sötétben alig láthatjuk egymás arczát s csak homályosan sejtjük, hogy a tűz tulsó felén a füben egy korábban odaérkezett patrouilleur fekszik.

A lovak ezalatt legelésznek s horkolásukkal és kapálódzásaikkal gyakran fölébresztenek a kényelmesebb ágyról való mélázásainkból. Végre az egyik mén, a sötét Furioso, fülét hegyezi s nemsokára távoli lódobogás hallatszik. Kevés idő mulva a mi lovaink nyugtalankodni kezdenek s a sötétből egy magas szürke bontakozik ki szalmakalapos lovagjával együtt. Az uj patrouilleur referál a maga vonaláról, mi fölszedelőzködünk s tovább megyünk a gránicz mentén. És az órák, a hosszu éjjeli órák telnek, mindig hüvösebb szellőt hozva magukkal. A láthatáron feljön a fiastyuk, mig az Orion kaszája már nagyon lefelé fordult. S a cavalcade csak megy tovább.

Igy még igen kényelmes: a patról szépen megnézheti az állomásokat, de egészen másként veszi ki magát az efféle kirándulás amolyan igazi pusztai zivatarban. Ilyenkor versenyt ügetünk a széllel s a hátunkat ugyancsak veri a jég, a láthatáron pedig a czikázó villámok egész gyülést tartanak. Ilyenkor nem tréfa a patrol!

Reggel három óra felé az eddigi kellemes hűvösséget pozitiv hideg váltja föl s a cavalcade tagjai a kabátokat magasra fölgombolják. A keleti ég alig megkülönböztethetőleg világosabbá lesz, de az időközben feljött hold azért még mindig uralja a tájékot s a lovascsapat hosszu árnyai fantasztikusan hegyesednek végig a mezőkön. Lassankint az egész égre átterjed a keleten kezdődött derengés és egy pár arató-tanyán már megmozdulnak az emberek. A tárgyak láthatóakká lesznek s egy óra mulva már piros csikok jelennek meg a keleti láthatáron. A lovak érezve, hogy haza felé mennek, vigabban emelik föl fejüket, sőt a borzebek is felhagynak morózus komorságukkal s vigan kezdik egymás fülét harapdálni. A patrol végigmegy a mélyen alvó telepen, s berobog az istállóba; a segéd ur fölveri a kocsisokat, kik aztán lenyergelik a gőzölgő lovakat.

*

Mire büszkébb az alföldi, mint arra az oczeáni méltóságu, felséges sikságra?... körös-körül puha gyeppel benőtt térség, távolabb egy-egy sárgás kukoricza- vagy sötét zöldes muharföld, még távolabb egy keskeny zöld tömeg: valami kis erdő. A gulya, a kolompossal élén, a karikás legyintése alatt arrább megy, mig az elmaradt bikákat egy pár igen kóczos juhászkutya kergeti. A bikák kis idő mulva megállanak és bámészan néznek reánk és kocsinkra. A segéd ur kérdésére a gulyás bemegy az állatok közé és kiválasztja a legszebb almásit s karikásával felénk hajtja. A többi eleinte megy utána, de azután elmaradoz s a méltóságos állat, széles szarvaival s hatalmas nyakával ügyetlenül megáll előttünk s olykor visszanéz a többi felé. A kóczos kutyák csak ugatnak körülötte, mit azonban a nemes állat királyilag föl se veszen. Tomporára be van égetve a kacskaringós *M* betü, alatta egy magyar czimerrel. A gulyás valamennyit ismeri s el tudja mondani mindeniknek családfáját, isten tudja hányadiziglen.

A hátunk mögött, a majorból, nagy bődülés hangzik ki: ide vannak bezárva a bornyuk, melyeket holnap fognak bélyegezni. Az állatorvos ur már behozatta a vasból készült *M* betüt és a magyar koronát. Szegény bornyuk! A tehenek meg oda állanak a rácsozathoz s csinálnak a műtét alatt oly konczertet, hogy az embernek megesik a szive rajtuk.

A gazda s a gulyások adjon istent mondanak s a kocsis megreszelve az akaratoskodó lovak száját a zabolával, meginditja a kocsit. Az egész gulya utánunk néz, sőt még a bornyuk is elhallgatnak egy pár pillanatra. A méltóságos tartásu bikák a gyepen sétálnak s konokul néznek a lovakra. Mert a ló és a bika nemcsak a spanyol czirkuszban ellenségek ám, hanem Mezőhegyesen is. Nem egy arra ügető gazdatisztet hajtott meg már a bika s nem egy incselkedő lovasgyakornokot kergetett be az erdő mélyébe.

Van a központban egy vaskos termetü, kedves, jó őrmester, kit egyszer szintén meghajszolt a bika. Csakhogy az őrmester urnak nem volt ám lova s igy nem tudott más egyebet tenni, mint belehengeredni egy kis, de eléggé mély gödörbe. A gödör annyira megfelelt az őrmester ur alkatának, hogy épen szinig telt meg vele s igy a bika igen széles szarvaival nem férhetett hozzá, hanem csak homlokával lapitgatta meg az elnyeletett férfiu hasát.

A harminczötös számu majortól jó messzire van a huszonnyolczas számu erdő, hanem a prüszkölő lovak azért hamar megteszik ezt az utat.

A huszonnyolczas erdő zöld hátterében látszik a ménes barnássárga szine s a kolompos kolompolását már messziről hallhatjuk. A két szál csikós a füben heverész s csakis piros mellényük látszik ki belőle. Mikor a kocsizaj felébreszti őket, az egyik felugrik s egy pillantást vetve a főállatorvos ur katonai egyenruhájára, a mély csikós-nyeregbe zörren s karikását vállára akasztva, várja a kocsi jöttét. Mikor aztán az állatorvos ur kiszáll a kocsiból, a csikós kemény arczczal szalutálva megszólal:

— Jelentem alássan vitéz főállatorvos uram, az állomány százhusz és három a kórház.

Erre a főállatorvos uram azt mondja, hogy jól van — s a csikós ismét szalutálva leveszi a karikást és tovahajtja a ménest, melynek pompás Gidránjai szökdösnek a karikás csapásai elől.

Érdekes egy ily csikós. Szebb jelenséget alig lehetne képzelni. Piros huszársipka, kék nyakravaló, piros mellény, kék gatya és hosszuszáru sarkantyus csizma teszi öltözetét, melybe mintha beleöntötték volna, ugy illik a sötétbarna bajusztalan arcz. Nyerge mély, huszárfanyereg, melyben a csikós csak ritkán trappol, hanem legtöbbször galoppirozik. Lova rendesen vásárolt vidéki ló, mely rövid idő alatt tönkre megy a csikós szolgálatában. A folytonos galoppirozás tönkre teszi s a szegény pára nemsokára már nem *áll* többé a négy lábán, hanem csak *támaszkodik* azokon. A csikóskosztüm legfontosabb részét azonban a karikás teszi, mely hosszabb és vastagabb, mint a gulyásoké. Ha a csikós lóhátról «kiereszti» ezt a hatalmas jószágot, az egész ménes szökik előle, s cserditése nagy távolra elhallatszik.

Az állatorvos ur csakhamar a ménesbe vegyül s nagy gonddal vizsgálja azokat a lovakat, melyek csak az imént kerültek ki a kórházból. A pompás Gidrán-kanczák ott legelésznek csikóikkal; ezek ugyancsak bizalmatlanul fogadják az ember czirógatását s hajlandók kiszökni a ménesből. S van-e csikós, a ki az ilyen fiatal csikót utóléri? Bizony nincs, mert az ilyen jószág a széllel fut versenyt. S ha ez állatokat látjuk, szinte hajlandók vagyunk elmondani, hogy legszebb a ló csikó korában. A nyak hajlása oly szép, a rövid sörény oly merészséget fejez ki és a finom, vékony lábak oly gyorsaságot fejtenek ki, hogy szinte sajnáljuk, hogy a csikó nem marad örökre csikónak.

A hatalmas Gidrán anyakanczák egész ellenkezőek: kifejlődött csontozatuk s erős lábaik századokra látszanak teremtve lenni. E kanczáknál csak a Nonius méneséi különbek, melyek nagyságukkal s erőségükkel szinte fölülmulják a mecklenburgiakat. Hátuk oly széles, hogy ritka nyereg illik rájuk.

A csikós szótlanul nézi vizsgálódásainkat s karikását a földön maga után huzva, a ménest az állatorvos ur felé tereli, kihez a kanczák és a csikók oly barátságosan simulnak. Az öreg N. bácsi mind ismeri őket, pedig bizony azt a sok ezer mezőhegyesi lovat nem kicsiség ám még számban tartani sem, nem hogy egyenként megkülönböztetni.

Mikor aztán ismét a kocsira ülünk s a kocsis meglegyinti ostorával a hatalmas két highflyert («hájfájer» mondja ő), a csikós katonásan szalutál s a ménes bámulva néz utánunk.

A távol nőttével a lovak kisebbednek, de

Pedagógusok kitüntetése

Kimagasló szakmai munkája elismeréseként 133 pedagógus, egyetemi oktató és közigazgatási szakember vehetett át elismeréseket augusztus 20-a alkalmából Magyar Bálint oktatási minisztertől hétfőn, Budapesten.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTI KERESZTJE KITÜNTETÉST kapta **dr. Hideg Kálmán,** a Pécsi Tudományegyetem egyetemi tanára, a kémiai tudomány doktora, **dr. Horváth Attila,** a Semmelweis Egyetem intézeti igazgatója, egyetemi tanára, az orvostudomány kandidátusa, **dr. Németh Károly,** a Nyugat-magyarországi Egyetem egyetemi tanára, a műszaki tudomány doktora, **dr. Schipp Ferenc,** az ELTE tanszékvezető egyetemi tanára, a matematikai tudomány doktora, **dr. Solti László,** a Szent István Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, dékán, **dr. Szabó Béla,** az Eszterházy Károly Főiskola tanszékvezető egyetemi tanára.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJE KITÜNTETÉST kapta **Bodnár László,** a Szegedi Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára, az állam- és jogtudomány kandidátusa, **dr. Bora Gyula,** a Budapesti Közgazdaság-tudományi és Államigazgatási Egyetem professor emeritusa, **dr. Buday József,** az ELTE tanszékvezető főiskolai tanára, a biológiai tudomány kandidátusa, **dr. Dimény Judit,** a Szent István Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, dékán, a mezőgazdasági tudomány kandidátusa, **Esztergályos Jenő,** a celldömölki Apáczai Kiadó ügyvezető igazgatója, **dr. Hevesi Imre,** a Szegedi Tudományegyetem professor emeritusa, **dr. Kanyár Béla,** a Veszprémi Egyetem egyetemi tanára, a biológiai tudomány kandidátusa, **dr. Láng Ferenc,** az ELTE egyetemi tanára, a biológiai tudomány doktora, dékán, **Nyírő András,** a Nyírő Consulting ügyvezetője, **dr. Pomázi Lajos,** a Budapesti Műszaki Főiskola főiskolai tanára, a műszaki tudomány kandidátusa, **Ruttkay Kálmán** nyugalmazott egyetemi docens, **dr. Sámsondi Kiss György,** a Szent István Egyetem főiskolai tanára, **dr. Somfai Attila,** a Miskolci Egyetem egyetemi tanára, a földtudomány kandidátusa; **dr. Ujfaludi László,** a Tessedik Sámuel Főiskola főigazgatóhelyettese, főiskolai docens.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ARANY ÉRDEMKERESZT KITÜNTETÉST kapta **Horváth Tibor,** az Eszterházy Károly Főiskola Tanulmányi Információs Központja igazgatója, **dr. Kovácsné dr. Papp Mária,** a budapesti Raoul Wallenberg Szakképző Iskola és Gimnázium igazgatója, **dr. Köpeczi Bócz Tamás,** az Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatósága főigazgató-helyettese, **dr. Menyhért Zoltán,** a Szent István Egyetem egyetemi tanára, **dr. Papp Zsigmond,** a Budapesti Közgazdaság-tudományi és Államigazgatási Egyetem főiskolai docense, **dr. Rathmann János,** a Szent István Egyetem egyetemi tanára, a filozófiatudomány doktora, **dr. Zelles Tivadar,** a Semmelweis Egyetem egyetemi tanára, dékán.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI EZÜST ÉRDEMKERESZT KITÜNTETÉST kapta **dr. Agg Géza,** az Oktatási Minisztérium Felsőoktatási Főosztálya szakmai tanácsadója, **Almási Vendelné,** a Szandaszőlősi Általános Iskola, Művelődési Ház és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanítója, **dr. Árendás Veronika,** a tatai Eötvös József Gimnázium tagozatvezető tanára, **Báthory Zsuzsanna,** a Főpolgármesteri Hivatal Oktatási Ügyosztálya vezető főtanácsosa, gyógypedagógiai szakreferens, **Békei Lászlóné,** a budapesti Semmelweis Ignác Humán Szakképző Iskola és Gimnázium általános igazgatóhelyettese, **dr. Csonka Csabáné,** az Oktatási Minisztérium Közoktatás-fejlesztési Főosztálya vezető főtanácsosa, **Dandó Péterné,** a budapesti Baross Gábor Általános Iskola igazgatóhelyettese, **Falussy Józsefné,** a bekecsi II. Rákóczi Ferenc Informatika–Matematika Tagozatos Általános Iskola tanára, **Fehérvári Győzőné,** a budapesti Trefort Ágoston Két tannyelvű Szakközépiskola vezető-tanára, munkaközösség-vezető, **Ferencz Gyuláné,** a budapesti IV. kerületi Liget Óvoda vezetője, **ifj. Fogarasi László** zenész, **Gál Józsefné,** a kaposvári Táncsis Mihály Gimnázium igazgatóhelyettese, **Gulyás Nagy Zoltán,** a Magyar Táncművészeti Főiskola zenepedagógusa, **Gyalai Pálné,** a szolnoki Széchenyi István Gimnázium és Általános Iskola gazdasági igazgatóhelyettese, **Haas Judit,** a budapesti Lauder Javne Zsidó Közösségi Óvoda, Általános, Közép- és Szakiskola óvodavezetője, **Hegedűs Károlyné,** a székesfehérvári Szent István Mezőgazdasági és Élelmiszer-ipari Szakképző Iskola igazgatóhelyettese, **Horváth Géza,** a kaposvári Kinizsi Pál Élelmiszer-ipari, Szakképző Iskola és Gimnázium igazgatóhelyettese, **Horváth János,** a budapesti Arany János Épületgépészeti Szakközépiskola és Szakiskola igazgatóhelyettese, **Jankovics István,** a ceglédi Bem József Műszaki Szakközép- és Szakiskola igazgatója, **Károssy Ágnes,** a budapesti Szász Ferenc Kereskedelmi Szakközépiskola és Szakiskola igazgatóhelyettese, **Kárpáti Béla,** a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság nyugalmazott rendőr alezredese, **Kiss Erika,** a tápiószentmártoni Általános Művelődési Központ igazgatója, **Klenyán László,** az acsai Petőfi Sándor Általános Iskola tanára, **Kókayné Lányi Marietta,** a budapesti Gyermekek Háza pedagógiai vezetője, **Kulcsár Albert,** a tiszaújvárosi Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Pedagógiai Szakszolgálat igazgatója, **Lakatosné Reha Márta,** a szolnoki Ruhaipari Szakközépiskola igazgatóhelyettese, **Németh Attila,** a Veszprémi Egyetem Nyelviskolája igazgatója, egyetemi adjunktus, **Németh Györgyné,** a soproni Jegenye sori Óvoda tagóvoda-vezetője, **dr. Novák István,** az egri OKKER Oktatási Iroda alapító ügyvezetője, **Ogonovszky Istvánné,** a budapesti Szent László Gimnázium nyugalmazott vezetőtanára, szaktanácsadó, **dr. Pálffyné Tárnoky Éva,** a Belváros-Lipótváros Pedagógiai Szolgáltató Központ igazgatója, **Patakné dr. Félegyházi Enikő,** a Debreceni Egyetem tudományos munkatársa, **dr. Pázmándy Károlyné,** a Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala gazdasági referense, **Rudner Balázsné,** a gyomaendrődi Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium gazdasági igazgatóhelyettese, **Somogyi Gyöngyi,** a budapesti Szilágyi Erzsébet Gimnázium igazgatóhelyettese, **Sulyok Istvánné,** a budapesti Építőipari és Díszítőművészeti Szakképző Iskola általános igazgatóhelyettese, **Szabó Elek,** a budapesti Németh László Gimnázium igazgatóhelyettese, főtanácsos, **Szegedi Enikő,** a budapesti XIII. kerületi Zeneiskola igazgatója, **Szili Margit,** a győri Kossuth Lajos Általános Iskola igazgatója, **Szokolainé Takács Erzsébet,** a budapesti Mechatronikai Szakközépiskola és Gimnázium igazgatóhelyettese, **Szőke Lászlóné,** a budapesti Vörösmarty Mihály Ének-Zenei, Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium igazgatóhelyettese, **Takács Mária Éva,** a péri Öveges József Általános Iskola nyugalmazott igazgatója, **Takácsné Márton Katalin,** a gávavencsellői Rakovszky Sámuel Általános és Művészeti Iskola nyugalmazott tanára, **Tálasné Pandur Rózsa,** a kadarkúti Jálics Ernő Általános és Vendéglátó-ipari Szakképző Iskola, Diákotthon igazgatója, **Tárkányiné dr. Szűcs Katalin,** a budapesti II. Rákóczi Ferenc Fővárosi Gyakorló Közgazdasági Szakközépiskola tanára, **Till Ottó,** a budapesti III. kerületi Állami Zeneiskola nyugalmazott igazgatója, **Tolnay Béla,** a pásztói Mikszáth Kálmán Gimnázium, Postaforgalmi Szakközépiskola és Kollégium kollégiumi igazgatóhelyettese, **Turi Zoltán,** a budapesti Hunfalvy János Fővárosi Gyakorló, Két tannyelvű, Külkereskedelmi Szakközépiskola igazgatóhelyettese, **Ugrin Gáborné,** az Országos Közoktatási Szolgáltató Intézet nyugalmazott könyvtáros tanára, **Vajdáné Sebestyén Julianna,** a dunaszentbenedeki Általános Iskola igazgatója, **Varga Borbála,** a budapesti Thán Károly Gimnázium, Műszaki Szakközépiskola és Szakiskola tanára, **Varga István,** a mezőszilasi Németh László Általános Iskola igazgatója, **Várkonyi János,** a makói Erdei Ferenc Kereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium nyugalmazott kollégiumvezető főtanácsosa, **dr. Verebélyi Imréné,** a Fővárosi Gyakorló Óvoda vezetője, **dr. Vincze Ildikó Mária** ügyvéd, a Miniszterelnöki Hivatal Koordinációs Politikai Államtitkárság jogi főtanácsadója, **Vitéz Zsolt,** a szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola igazgatója, **Vörös Kálmánné,** a veszprémi Rózsa Úti Általános Iskola igazgatóhelyettese.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI BRONZ ÉRDEMKERESZT KITÜNTETÉST kapta **Adorján Gyuláné,** a budapesti Kossuth Lajos Két tannyelvű Fővárosi Gyakorló Műszaki Középiskola tanára, **Bárdos Adolf,** a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Ipari Szakképző Iskola és Kollégium szakoktatója, épületgépészeti munkaközösség vezetője, **dr. Bertók Sándorné,** a gyenesdiási Általános és Művészeti Iskola tanára, **Braun Jánosné,** a hatvani 5. Számú Általános Iskola tanítója, **Fehér József,** a székesfehérvári Gorsium Alapfokú Művészetoktatási Intézmény igazgatója, **Fejes Ferencné,** a rákócziújfalui Herman Ottó Általános Iskola óraadó tanára, **Gooz István,** a kisbéri Petőfi Sándor Általános Iskola nyugalmazott igazgatója, **Hargitai Kálmánné,** a veszprémi Táncsics Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium tanára, **Hímer Béláné,** a kompolti Általános Iskola tanára, **Horváth Árpádné,** a budapesti Kossuth Zsuzsa Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola nyugalmazott tanára, **dr. Jarosievitz Beáta,** a budapesti Ady Endre Közgazdasági Szakkollégium csoportvezető nevelőtanára, **Kis Károly,** az iskaszentgyörgyi Általános Iskola igazgatója, **Klein Imréné,** a kiskunhalasi II. Rákóczi Ferenc Mezőgazdasági, Közgazdasági és Informatikai Szakközépiskola tanára, munkaközösség-vezető, **Koszorúsné Tóth Katalin,** a budapesti Hófehérke Napköziotthonos Óvoda vezetője, közoktatási szakértő, **Kotzián Tamás,** az ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnáziuma nyugalmazott vezetőtanára, **dr. Kovácsné Okler Edit,** a szolnoki Liget Úti Általános Iskola és Előkészítő Szakiskola igazgatóhelyettese, gyógypedagógus, **Lengyák István,** a nagykanizsai Hevesi Sándor Általános Iskola tanára, **Lipovits Gyuláné dr.,** a szombathelyi Közgazdasági Szakközépiskola tanára, szaktanácsadó, **Marton Gézáné,** a nagykőrösi Toldi Miklós Élelmiszeripari Középiskola, Szakiskola és Kollégium igazgatóhelyettese, **Matula Ilona,** a Fővárosi Pedagógiai Intézet vezető szaktanácsadója, **Nagyné Rápli Györgyi,** a Fővárosi Pedagógiai Intézet vezető szaktanácsadója, **Németh Pál,** a sárospataki Városi Vay Miklós Szakképző Iskola tanára, **Pacsai Norbert,** az abádszalóki Kovács Mihály Általános Iskola tanára, **dr. Pál Lászlóné,** a budapesti Hunyadi Mátyás Általános Iskola tanára, **Péter Mihály,** a szekszárdi I. Béla Gimnázium és Informatikai Középiskola tanára, főtanácsos, **Schlosserné Jurcsek Katalin,** a budapesti Ady Endre Gimnázium tanára, **Szabóné Kiss Zsuzsanna,** az Eszterházy Károly Főiskola Médiainformatikai Intézete intézeti koordinátora, **Szelestey László,** a Magyar Táncművészeti Főiskola gondnoka, **Szöllősi Kálmánné,** a Mecsekaljai Oktatási és Sportközpont tanítója, **Terényiné Szabó Mónika,** a II. Rákóczi Ferenc Fővárosi Gyakorló Közgazdasági Középiskola főmunkatársa, **Tóth László,** a Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium igazgatóhelyettese, **Ungvári János,** a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat nyugalmazott osztályvezetője, **dr. Vajda István,** a zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnázium tanára, **Varga Ernőné,** a pákai Öveges József Általános Iskola és Óvoda iskolatitkára.

TREFORT ÁGOSTON-DÍJAT kapott **dr. Balogh Lászlóné,** az Oktatási Minisztérium vezető főtanácsosa, **Czimer László,** az Oktatási Minisztérium hivatalvezetője, **Fehér Józsefné,** a Pécsi Tudományegyetem nyugalmazott gazdasági vezetője, **Fetser Ignácné,** az Oktatási Minisztérium TÜK iroda vezetője, **dr. Hardiné Farkas Éva,** a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem gazdasági főigazgató-helyettese, **dr. Horányi Györgyné,** a Fővárosi Pedagógiai Intézet nyugalmazott vezető szaktanácsadója, **dr. Józsa György,** az ELTE Társadalomtudományi Kar dékáni hivatal vezetője, **Juhász József,** az Oktatási Minisztérium vezető főtanácsosa, **Nagyné Kelemen Éva,** a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar dékáni hivatala vezetője, **Nixné Bartal Eszter,** az Újpesti Önkormányzat osztályvezetője, **Pataki József,** a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat művelődési és ifjúsági osztályvezetője, **Rétesi Róbertné,** az Oktatási Minisztérium osztályvezetője, **Simon Gáborné,** az Oktatási Minisztérium osztályvezetője, **Szalai Józsefné,** az Oktatási Minisztérium főosztályvezető-helyettese, **Szántó Gabriella,** az Oktatási Minisztérium sajtófőnöke.

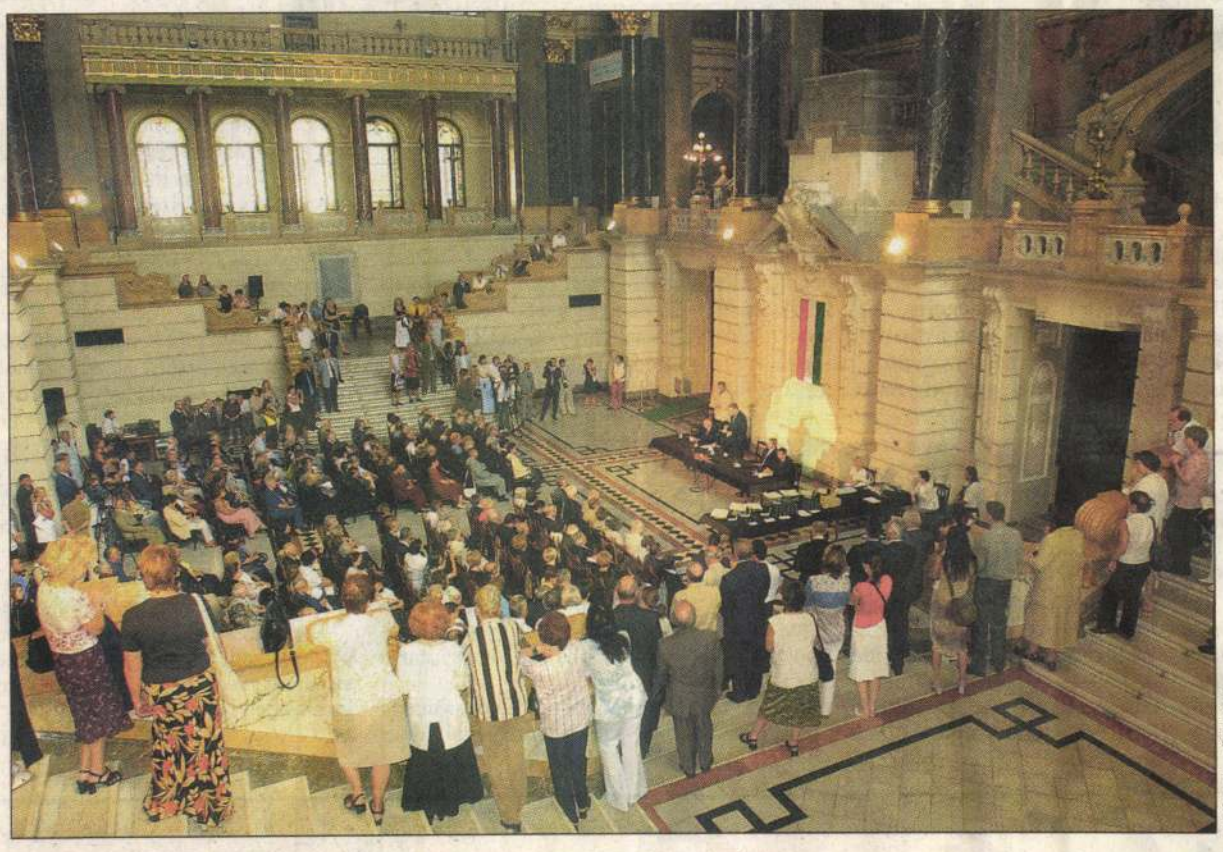

FOTÓ: MTI – FÖLDI IMRE

Az oktatási miniszter a Néprajzi Múzeum aulájában adta át az elismeréseket

Zene

A belváros örömei

FÁY MIKLÓS

Tényleg jó az Operaház közelében lakni. Nyolckor csörrent a telefon, hogy menjek, mert ilyet már régen láttam, mint *Lado Ataneli*, aki *Lukács Gyöngyi* gálakoncertjén vendégeskedik. Ataneli? Hiszen ismerem, *Domingo* Gioconda-lemezén ő énekli Barnabát. Nem sokat mutat, nagy hang, monoton bömbölés. Azért csak nézzem meg, most van szünet.

> Lado Ataneli fantasztikus. Pedig ő is olyan, mintha az operaénekeseket parodizálná.

Időben érkezem. Illetve túl korán, mert nem sikerül lemaradni a *Tóth Sándor* által fölolvasott kis ismertetőről, pedig az is ritka élmény, hogy egy színész foglalkozású úr nem tud értelmesen fölolvasni húsz mondatot, viszont a sötét öltönyéhez gumitalpú cipőt vesz. De tényleg ez a mélypont, és az út meredeken visz fölfelé. Lukács Gyöngyi énekli Tosca imáját. Jól. Nagyon jól. Magamat hibáztatom, hogy nem melegszik meg tőle a szívem, de mikor koncert végén, ráadásként ugyanígy énekli el, minden hangsúly, minden mozdulat ugyanoda kerül, akkor mégis azt hiszem: talán ő is tehet róla.

Egyébként sem annyira könnyű a dolga. A másik vendég, *Viktor Afanaszenko* nem éppen bombahang, ráadásul éneklés közben elég furcsa szokásai vannak. Eleve ficánkol, mint aki egy kicsit kényelmetlenül érzi magát az öltönyében, de időnként illetlenül tapogatja hátul a nadrágját, hogy az ember nem tudja eldönteni: azt ellenőrzi, hogy megvan-e még a pénztárcája a farzsebében, vagy kell ennyi kis noszogatás a magasabb hangokhoz. Duettet énekelni egy ilyen legénnyel, aki még a kottát is behozza az André Chenier zárójelenetéhez – nem lehet nagy mulatság.

Lado Ataneli azonban fantasztikus. Pedig ő is olyan, mintha az operaénekeseket parodizálná, megtermett férfi, kormosfeketére festett haját hátul lófarokban fogja össze. Csak hát a hangja tényleg csodálatos. Nagy és kiegyenlített orgánum, egy tömbből, ami valóban ritka, nem lógnak ki belőle sem a magasságok, sem a mélységek. Nagyszerű az áriában, és hatásos az együttesekben, de akármekkora sikere van, mégsem felejti el, hogy nem ő itt a főszereplő. Lukács Gyöngyi pedig szárnyal mellette a Parasztbecsület-részletben, aztán szárnyal egyedül is a Chenier-áriában. Minden sikerül, gyönyörű szólót lehet hallani a csellista hölgytől is. Nem is érti az ember: ha ilyen jó dolgok történnek az Operában, akkor miért nincs itt mindenki?

Három magyar film a montreali fesztiválon

MTI Három magyar játékfilmet hívtak meg Észak-Amerika meghatározó filmes eseményére, a jövő héten kezdődő montreali nemzetközi filmfesztiválra.

A nagyszabású mustrán 72 országból érkezett 416 alkotáson keresztül mutatkozik be a különböző földrészek kortárs filmművészete. Az utóbbi egy év magyar játékfilmterméséből *Janisch Attila, Antal Nimród* és *Fliegauf Benedek* egy-egy alkotását, a Másnap, a Kontroll, illetve a Dealer című filmet tűzi műsorára az augusztus 26-án nyíló 28. kanadai World Film fesztivál.

Kocsis Tibor Verespatak tragikus sorsáról készített dokumentumfilmje, az Új Eldorádó Romániában kel versenyre a kedden kezdődő Anonimul Filmfesztiválon a skóciai Edinburghban szerdán nyíló 58 filmmustrán pedig a Másnap és a Kontroll című film szerepel.

A Szarajevóban pénteken kezdődő nemzetközi szemle a Kontroll mellett két magyar rövidfilmet is műsorra tűz: *Kovács Ágnes* 18 kép egy konzervgyári lány életéből című alkotását, valamint *Béres Dániel* Páternoszter című rövidfilmjét.

Rochlitz Gyula emlékére

Dokumentum

Az ifjú Horowitz és a többiek

Százötven éves a Pester Lloyd (5.)

A színházi – és zenei kritika mindig bő teret kapott a Lloydban, a főváros német ajkú polgárságának lapjában. S ez a kritika igencsak bátor is volt. Alább szemelvények következnek régi időkből, a kulturális oldalakról.

Harc a sajtójegyekért

Immár Pestnek is van, Párizs, Bécs és Berlin után, „színházjegy-ügye". Hírlik u. i., hogy a Nemzeti Színház vezető komitéja azt tervezi, miszerint megvonná a szabad beléptet a sajtó s az irodalom képviselőitől s csak hat újság élvezendi majd a nemzeti intézmény vendégszeretetét. Párizsban a sajtó győzött már ebben a csatában: a színházak tetszésre és dicséretre éhes tagjaival szemben a kiéheztetést választották – s hallgattak. Tudván tudva, hogy semmi nem sérti annyira a művészt, mint a teljes ignorálás. A bírálat seb, a hallgatás halál. (1858)

Klara Schumann Pesten

Minden zenebarát még eleven emlékezetében őrizte e kiváló művésznő majd 3 év előtti koncertjét. Nem az újdonság varázsa volt tehát, netán a kíváncsiság, melyet egy híres név felébreszt, ami megtöltötte a termet. Egy igazi nagy művész felejthetetlen teljesítménye még ma is elég hatalmas volt ahhoz, hogy ennyi embert vonzzon. (1858 októbere)

Wagner első pesti koncertje

Veni, vidi, vici, Cézár szavaival tudná a római muzsikus a legrövidebben itteni első, a Nemzeti Színházban tartott hangversenyének hatását jellemezni. Rómainak nevezzük, mert műveit karakter, következetesség és lelki erő jellemzi. Végig hallgatjuk valamennyi darabot s jellegzetes, céltudatos stílt találunk, amely sehová nem tesz engedményeket, még kevésbé árulkodik hölmi kölcsönzésekről más komponistáktól. Wagner Richárdot viharosan fogadták és a telt házban minden darab után ismételten fogadnia kellett a tapsokat. A Tannhäuser-nyitány után Erkel Ferencz karnagy a színház zenekara hódolatának jeléül babérkoszorút nyújtott át a komponistának. Másrészt Wagner egyébként a próbákon igen dicsérőleg nyilatkozott a zenekarról. (1863. július)

Brahms János úr hangversenye

A nagy virtuozitás apostola Brahms János úr is. Az északi tájakról jött vendég tegnap a Redout kis termében adá hangversenyét. Technikája óriási, szinte elszédíti a hallgatót. Taussigon kivül senkit nem ismerünk, aki e tudásban versenyezni tudna véle. Ugyanakkor Brahms nem teszi a lehető legkisebb engedményt sem, elutasít minden felszínességet. (1867 áprilisa)

Az Opera újramegnyitása

Ma végre, már szinte a gazdag zenei szezon végén, megnyíltak a Királyi Operaház kapui is. Mindazok közöttünk, akiknek a művészet nem csak szórakozást nyújt, hanem akiknek az jelent is valamit, nélkülözték az Operát ebben az időszakban, amelynek súlyos terhei valamennyiünket nyomasztanak. S hogy miért kényszerültünk e nélkülözésre, azt mi, kívülállók, nem tudtuk átlátni. Hiszen immár az axióma, hogy kultúrállamban a kultúra azon kevés dolgok közé tartozik, amelyek igazán fontosak, nem szorul további bizonyításra. A legnehezebben most túl vagyunk, de még ha tízszer nehezebb idők is jönnének, a művészet templomának, amelybe ma ismét bebocsátást nyertünk, nem szabad újra bezáródnia. (1915 márciusa)

Gigli Budapesten

Gigli, a világ legnagyobb tenoristája, májusban Európába érkezik. Berlin, Párizs és London előtt turnéjának első állomása Budapest. Páratlan művészetét ezúttal – ugyancsak először – nem az Operában, hanem a koncertpódiumon fogja csillogtatni. Egyetlen fellépésére a Vigadóban kerül sor. Programján a legszebb operaáriák, olasz és spanyol népdalok. (1931 májusa)

Horowitz a legnagyobb fiatal zongorista

Részletekről lehet vitatkozni, de amikor nagy kaliberről van szó, azt az emberek mindig megérzik. Márpedig Horowitz a 30 éven aluli zongoristák között a legnagyobb. Bár kezei csak az ő kezei, az emberek mégis érzik, hogy ezek a kezek ezreknek szóló mondanivalót hordoznak. A mai hangversenyen ismét tapasztalhattuk azt, amit legutóbb a legedűs Milsteinről itt irtunk. Hogy t.i. a zseni szellem és technika egysége. A szellem feszítő ereje nélkül nincs feszültség a technikában sem. S miután a technika, amint az Horowitznál megjelenik, a géniusz része, e technikát nyugodtan szentté avathatjuk... (Molnár Géza, 1932 decembere).

Polgár! Vigyázz a magadéra!

Midőn fényes fegyverbe öltözködve, / A polgárok ujitják frigyöket, / Kiöntni vérét a honért epedve, / S királyért, ki támasztja hitöket: / Az első szentelésrül elmélkedve, / betölti kedv hőn forró szivöket, / Hogy a királynak égre esküvének: A zászlót választják hűség jelének!

Weil Fülöpnek, a zászlóavatás krónikásának, magáról a zászlóról szerzett költői remekéből idéztük az írás élén álló sorokat. Százhatvan esztendeje zászlót szentelt az akkorra újjászervezett őrsereg. Teljes és hivatalos nevén: a Pesti Magyar Polgári Gyalog-Őrhad. Mi is volt ez az akkor újrarendezett intézmény, mire szolgált a régi Pesten és Budán, egyáltalán a városokban a polgári őrsereg?

Középkori előzményei nemzetköziek. A várost mindenféle veszedelemtől védendő már sok száz évvel ezelőtt megszervezték a civilek alakulatait, elvárva minden fegyver- s magabíró férfiembertől ezt a szolgálatot. Amikortól céhek is vannak már – a tisztes ipar és kereskedés egyes ágainak művelőit külön-külön közösségbe foglaló szervezetek –, azok kapják meg a feladatot: készítsék fel tagjaikat a bármikor bekövetkezhető akciókra, amikor majd fel kell vonulniuk a falakra, mert jön az ellen, vagy kinek-kinek a maga céhe szerinti tennivalókat ellátni, ha kitör a tűzvész valamelyik utcasoron.

Közben persze gyakorolni kell az összetartást, a fegyver- vagy az eszközhasználatot. Ne akkor kelljen ügyetlenkedni, amikor már helyzet van. Erre valók a lövészegyletek, s maga a mindenkori őrsereg is, amelynek gyakorlataira kötelező rendelkezésre állnia minden becsületes polgárnak. Lelkesedésüket e téren magyarázhatjuk esetleg azzal is: amíg célba lőnek, vonulnak, díszlakomáznak, addig se kell otthon lenniük, a mulatság édes ízű jó cimborák körében.

Terjedelmes irodalma van a pestbudai lövőházaknak, az azok körüli tevékenységnek – ezeken a hasábokon, más alkalommal, olvashattak bőven róla –, sokkal szerényebb a polgári őrseregnek, egyszerűbben szólva a városi polgárőrségnek. Históriájuk módszeres előadásával adósunk a várostörténet. Azt mindenesetre tudjuk, hogy már néhány évvel a török kitakarodása után – 1701-ben –, Pest magisztrátusa elrendeli, hogy a város védelmének érdekében minden céhnek minden tagja járjon el gyakorolni a lövészetet vasár- és ünnepnapokon a Hatvani kapu déli oldalánál kialakított lövőhelyre (vagyis a mai Múzeum körútra). Azt is tudjuk, hogy aki nem ment volna, súlyos pénzbírsággal számolhatott. Tudjuk továbbá, hogy már 1789-ben megkezdik a katonai formációt utánzó polgári hadak szervezését, s 1808-ban már bizonyosan működik a (vasárnapi?) sereg Pesten és Budán is. Az előbbi városé tizennyolc század (!) gyalogságból s egy század lovasságból, az utóbbié egy tucat század gyalogosból áll. A parancsnokság – a „főtisztikar" – tekintélyes polgárokat gyűjt csokorba, nyilvánvalóan a presztízst fokozandó.

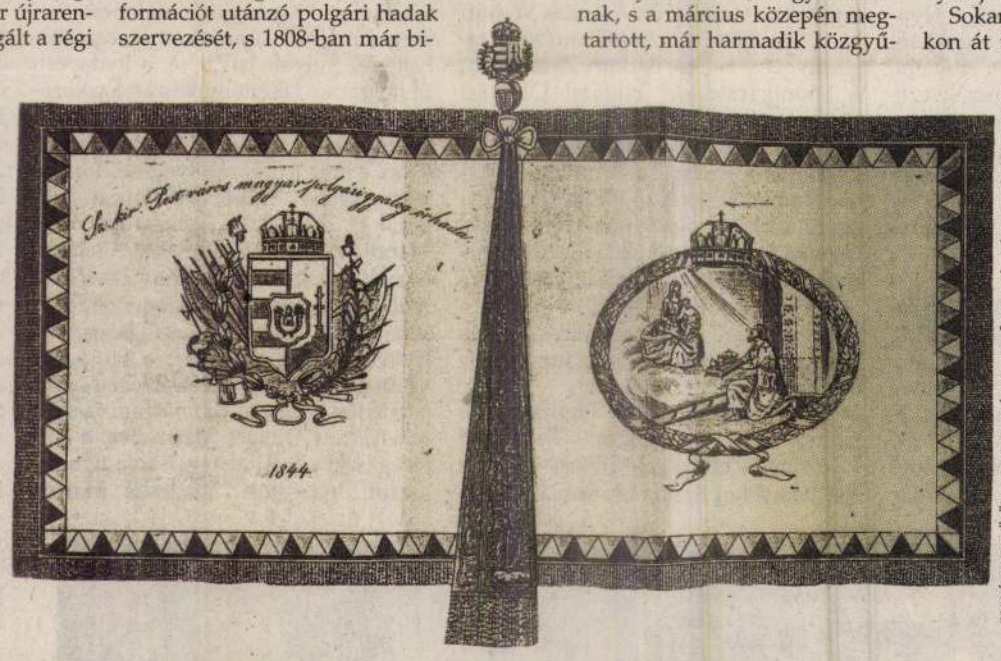

FORRÁS: WEIL FÜLÖP: A PESTI POLGÁRI GYALOGŐRHAD ZÁSZLÓSZENTELÉSI ÜNNEPSÉGE

Az 1844-ben újjászervezett pesti polgárőrhad zászlója

Úgy látszik a későbbi fejleményekből, hogy ez az 1808-ban szervezett – de csak a pesti! – őrhad elgyengült mégis, szétesett az intézmény. Másként aligha magyarázható, miért volt szükség az akkori városvezetők szerint újjászervezésére, amire aztán, jó évtizednyi vagy még hosszabb pauza után, 1844-ben sort is kerítettek. Pontot téve a munka végére az ünneppel: az 1844. augusztus tizenötödikei zászlószenteléssel, amelyet sok tízezer érdeklődő körében a Városligeti őrseregnek, egyszerűbben szólva a városi polgárőrségnek. Históriájuk módszeres előadásával adósunk a várostörténet. Azt mindenesetre tudjuk, hogy már néhány évvel a török kitakarodása után – 1701-ben –, Pest magisztrátusa elrendeli, hogy a város védelmének érdekében minden céhnek minden tagja járjon el gyakorolni a lövészetet vasár- és ünnepnapokon a Hatvani kapu déli oldalánál kialakított lövőhelyre (vagyis a mai Múzeum körútra). Azt is tudjuk, hogy aki nem ment volna, súlyos pénzbírsággal számolhatott. Tudjuk továbbá, hogy már 1789-ben megkezdik a katonai formációt utánzó polgári hadak szervezését, s 1808-ban már bizonyosan működik a (vasárnapi?) sereg Pesten és Budán is. Az előbbi városé tizennyolc század (!) gyalogságból s egy század lovasságból, az utóbbié egy tucat század gyalogosból áll. A parancsnokság – a „főtisztikar" – tekintélyes polgárokat gyűjt csokorba, nyilvánvalóan a presztízst fokozandó.

Úgy látszik a későbbi fejleményekből, hogy ez az 1808-ban szervezett – de csak a pesti! – őrhad elgyengült mégis, szétesett az intézmény. Másként aligha magyarázható, miért volt szükség az akkori városvezetők szerint újjászervezésére, amire aztán, jó évtizednyi vagy még hosszabb pauza után, 1844-ben sort is kerítettek. Pontot téve a munka végére az ünneppel: az 1844. augusztus tizenötödikei zászlószenteléssel, amelyet sok tízezer érdeklődő körében a Városligeti mögött, az épülő Hermina-kápolna közelében, a Rákoson abszolváltak, magas rangú vendégek jelenétében.

Weil Fülöp megkönnyíti a dolgunkat, utánajárt a részleteknek. Könyvecskéjéből kiderül: az eszmét Rottenbiller Lipót, a város későbbi s negyvennyolcas okokból legendás vicepolgármestere vetette fel, s megnyerte támogatónak a polgármestert, Szepessy Ferencet, továbbá számos tekintélyes polgárt, akik hajlandóak voltak kötélnek állni, hogy a régi katonanyelvből válasszunk ideillő fordulatot. Összesen száznyolcvanhárman nyilatkoztak, hogy beállanak, s a március közepén megtartott, már harmadik közgyűlésen minden részletet ki is dolgoztak s meg is szavaztak a működéssel kapcsolatban. Döntöttek például – a Petőfit is pártoló, ezért az irodalomtörténetből is ismert szabómester, Tóth Gáspár javaslatára – az egyenruháról: zöld atilla, fehér csákó, veres nadrág. Elhatározták, hogy a felszerelésre száz pengőforintot kell minden őrseregbelinek fizetnie, s ezek tényleg pengő – arany – forintok voltak. Ezért aztán megengedték a részletfizetést. Megválasztották a főtiszti kart és az akkor alakult két század elöljáróit. A főkapitány Nádosy István polgári kereskedő lett, a zenekar-igazgató, hadnagyi rangban, Morelli Ferenc, a fődobos Kalmár Mihály, a főzászlótartó Kajetán Miklós.

Ő tulajdonképpen a jelen írásnak a főhőse: bár jeles személyével nincs módunk közelebbről foglalkozni. Mert hát ő vitte, aztán ő tartotta, aztán ő bókoltatta, végül ő tűzte ki a zászlót, ami köré odagyűlt ezen a szép nyári napon Pest számos közrendű polgára, meg hivatalainak vezetői, egyházának eleje, a nádor képviselője, nem is beszélve a nagyszerű zászlóanyáról. Az utóbbi szereplő esetében a többes szám is indokolt volna: Zichy Antóniáról és Zichy Karolináról van szó, az előbbi azonban aktuális gyengélkedése miatt nem tudott részt venni az ünnepségen. Karolina igen. Asszony ő is: gróf Batthyány Lajosnénak hívják...

Sokan és hosszan beszéltek, órákon át tartott a felemelő ceremónia. Sámuel Alajosnak, józsefvárosi prelátusnak egy mondatát idézzük itt csak, látszik abból pontosan, miért is volt fontos újra, a reformkor finisében ilyesfajta intézményeket szervezni a városokban: „Ti e jelenleg felszentelt zászló alatt magyar szívvel, magyar parancsszóra egyesültetek a végett, hogy magatokat a fegyverforgatásban gyakoroljátok, ... polgártársaitok életét és vagyonát megőrizzétek, bátorságát biztosítsátok ... édes hazánknak bátorságát, dicsőségét a csatatéren fegyveres kézzel védelmezzétek ... a polgári műveltség ösvényén a nemzetiséget e város lakosaival megkedveltetni, s annak fejlődését elősegíteni ... a mi nagy és nemes, felkarolni s ernyedetlen előmozdítani ... Ime ez azon szent cél..."

Három és fél év telik majd el, s újra szervezik a polgárőrségeket. Ha valaha valaki feldolgozta volna ennek az utolsó, még a békeidőkben született intézménynek s civil katonáinak történetét, aligha kérdés: találkozhatott volna abban a seregben az ebben szolgálatot vállalókkal is. De a polgár és ügye elbukott. Közel két évtizeden át nem vehetett volna semmiképpen sem újra fegyvert a kezébe. Azután meg, hogy újra a reformkorban kitűzött pályára állt testben és lélekben a városlakó, újra nem alakult már soha gyalogőrhad.

Úgy látszik ez volt az utolsó. Amely ott Rákoson, 1844. augusztus 15-én, százhatvan esztendeje, büszkén, a maga erejében bízva, felsorakozott.

BUZA PÉTER

Kelet kapuja

A vasúti közlekedés legjobb évtizedét jelentették a múlt század nyolcvanas évei, amikor megkezdődtek a magánvasúttársaságok államosításai, Baross Gábor lett a kereskedelemügyi miniszter, befutott Budapestre az Orient expressz és százhúsz évvel ezelőtt 1884. augusztus 16-án átadták a Magyar Államvasutak központi személypályaudvarát, amely nyolc évvel később a Keleti pályaudvar nevet nyerte.

A kiegyezést követően a vasút még sokáig főleg az áruszállítást jelentette, fő feladata, hogy a konjunktúrát kihasználva a magyar gabonát eljuttassa a nyugati piacokra. A tiszavidéki, az újszőnyi, de főleg a Pestről Zimonyig átadott vasutak forgalmával azonban a személyforgalom ugrásszerűen emelkedett, és nemcsak a vasúti kocsik lettek elviselhetetlenül zsúfoltak, de a Józsefvárosi indóház sem volt méltó a világvárosi ambíciókkal kacérkodó Bécsre féltékeny magyar fővároshoz.

Az államvasutak a saját főmérnökét, Rochlitz Gyulát bízta meg az épület tervezésével, bár a korszak híres magyar építészei közül válogathatott volna. A főmérnök úr azonban szerencsés kézzel oldotta meg a feladatot, és olyan épületet tervezett, amely elegánsan zárta le a Hatvani utcát, a város akkor leghosszabb sugárútját.

A Kerepesi és Csömöri út találkozása a tizenkilencedik század közepén még a város külterületének számított, nem véletlenül került ide a temető és a lóversenytér, az omnibuszvállalat istállóival. Az urbanizálódást egyedül csak az akkoriban épült lakótelep, a Száz Ház vetítette előre. A pályaudvar öt sínpárjával, és számos szervizépületével kényelmesen terjeszkedhetett el a pesti síkságon, homlokzata előtt pedig fákkal, bokrokkal és virágokkal gondosan beültetve nagy parkot alakíthattak ki, középen hatalmas szökőkúttal.

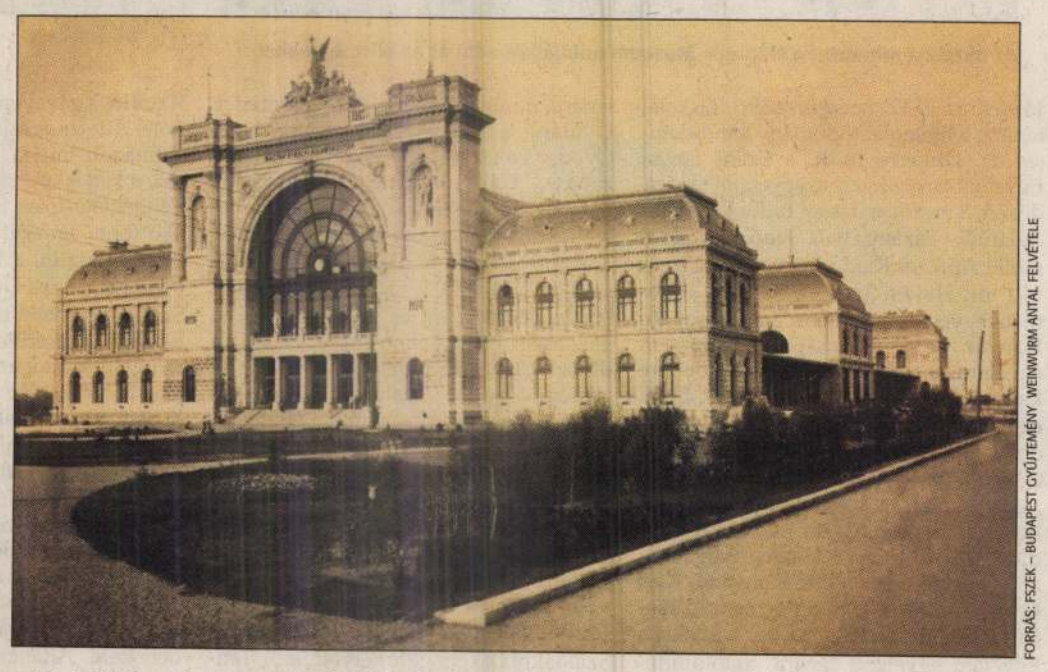

FORRÁS: FSZEK – BUDAPEST GYŰJTEMÉNY WEINWURM ANTAL FELVÉTELE

A Keleti pályaudvar megnyitásának évében, 1884-ben

A főhomlokzat szobraiban sajátosan keveredett a historizáló épületdíszítés antikvitásból átemelt eszköztára az épület funkciójából adódó motívumokkal. A diadalívet formázó csarnok tetején a gőz allegóriája áll: érdekes az antik mitológia Neptunja és Vénusza, amint a fogaskereket és gőzölgő edényt tartó nőalakot közrefogja. A pillérek fülkéiben Watt és Stephenson szobra tekint le a parkra, persze így nem látják Lotz Károly freskóját a Thököly út felőli oldalcsarnokban, amin Merkúr távírópóznával a kezében fut a vonat előtt.

A csarnokban a pénztárak félkör alakban helyezkedtek el, mindegyik fölött tábla jelezte, hogy melyik vonatra árulja a jegyet. Félóránként indult egy szerelvény. Az utazás társadalmi funkciója természetesen más volt, mint manapság, ami a kiszolgáló létesítményekben és azok berendezésében is tükröződött. Volt ugyan harmadosztályú váróterem, nem is kicsi – itt az utasok kemény padokon ültek, kicsomagolták az otthonról hozott elemózsiát, lábuknál nagy kosarakban összekötözött lábú csirkék, cserepek, puttonyok, vásári holmik sorakoztak, – de az elegánsabb első és másodosztályú várókban akkoriban nagy, masszív, kárpitozott fotelek és intarziás asztalok álltak, a számos mellékhelyiség között pedig a hölgyek számára külön öltözőszoba volt. Az indulási oldalon több márványos ablak nyílt „a szivarárus, a hírlapáruló boltja, vagy a ruhatár, ha valakinek terhes a felöltője, addig míg ismerősétől búcsúzik". Más volt a tempó. Egy negyedik várótermet a miniszteréknek és az udvari méltóságoknak tartottak fenn.

„Nehány évvel ezelőtt az osztrák államvasutak indóházában nyert Budapest nevezetes épületet. A magyar államvasutak indóháza vonzóbb, derültebb, szebb. Az állam fényűzőleg építette! Indóháza bizonyára nem csak a Duna mentében legszebb" – írta 1884 nyarán a Vasárnapi Újság.

SZATUCSEK ZOLTÁN

Rochmonics János

ötvös

Komárom városában 1715-ben *Rochmonics* János ~~és *Ötvös* Sámuel~~ említ-
~~Öt év mulva új nevekkel találkozunk, két nemes ember, u. m. *Pócs*~~
~~Sámuel és *Jókaj* Sámuel nevével. Mindeniknek volt háza s 8 köblös~~
~~ldje.~~

Dr. Illéssy János: Magyarországi
ötvösök 1732-ben. Arch. Ért
1904 évf. 393. l.

Rochos István

(*Lepkegyüjtemény rajzban.*) Rochos István, beszterczebányai néptanitó, 48 éves korától 64-ig azzal tölté üres idejét, hogy lepkéket rajzolt természet után, ugy hogy 16 éven át lankadatlan szorgalommal 1402 példányt rajzolt le. E szinezett rajzok, melyek legnagyobbrészt hazai lepkefajokat ábrázolnak, oly élethivek, hogy üveg alá tevé bajosan lehetne a valódi lepkéktől megkülönböztetni. Ez érdekes gyüjtemény a londoni kiállitásra van szánva.

Vas. Ujs. 1862. 141. l.

leteken belül ingó műemlékről sz
líteni (lehetőleg a századot is,
melyben készült).

Rábaszentmiklós, t
Kehely, 1615.

A É 1915 14. 1.

Annak feltüntetésére, h
ról, nincs szükség, így a munka

3./ Ki kell írni m
valamennyit külön lapocskán, --
Nem kell feldolgozni : az általa
lényegeset nem mond az illető t

Rockenbauer Gyula úr

l. Graphus

A Pesti Városháza

1936. 11 sz. 20 l.

SKUTECZKY és BORAY

mérnök — vállalkozó

mélyépítési vállalata,

BUDAPEST

Iroda: IV. ker., Veres Pálné-u. 28.

Távbeszélő: 384-525

Anyagtelep: XI., ker. Andor-u. 28.

Alapozások, hídépítések, vizi építkezések, duzzasztók, partifalak, vízerő-telepek, öntözőművek, tisztavíz- és szennyvízderítő telepek, kútsüllyesztések, útépítések, különféle vasbeton építmények.

Meghalt Szuhay Balázs színész és író

Életének 66. évében pénteken elhunyt *Szuhay Balázs* színész, író, újságíró.

Szuhay Balázs 1935. október 20-án született. *Rózsahegyi Kálmán* Színészképző Iskolájában tanult. 1955-től a Békés megyei Jókai Színházban játszott, két évvel később a kecskeméti Katona József Színházhoz szerződött. 1960 és 1965 között a Vidám Színpad tagja volt, majd éveken át szabadfoglalkozású művészként tevékenykedett. 1970-től ismét a Vidám Színpadon, 1986-tól a Mikroszkóp Színpadon, majd 1987 és 1992 között a Vidám Színpad produkcióiban lépett fel. Írt paródiákat, kabaréjeleneteket, 1992-től egy éven át a Ludas Matyi főszerkesztője volt. Kiadom magam (1987) és Megmondtam százszor... Az én rendszerváltásom (1998) címmel jelentek meg könyvei.

■

Arany Jánossal vallotta: „A humor – mosoly, de könnyek közt." Szelíd és szeretetteli bölcsességét, elementáris humorát először *Öveges József* professzor fedezte föl, aki a piaristáknál tanította matematikára és fizikára. Szerette módfelett, ahogyan Szuhay utánozta őt. Később, már műsorvezetőként *Nagy Endre* elveit vallotta: a humor csak akkor ér valamit, ha magas irodalmi igénnyel műveljük. Paródiái, szóljanak akár *Hernádi Gyuláról* vagy akár a művészeti élet ellenszenves alakjairól, tükrözték ars poeticáját: a fricskát és nem a bántó humort kedvelem. Ebből akkor sem engedett, amikor a Parabolát, vagy a rövid időre újjáéledt Ludas Matyit szerkesztette.

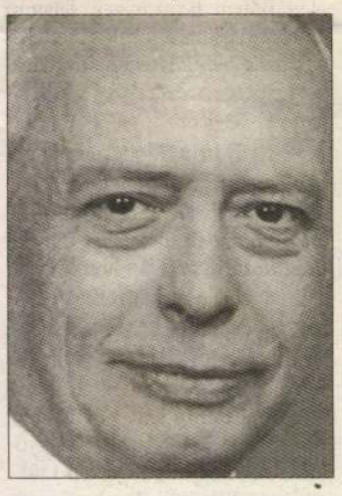

Hitét és meggyőződését követve szívvel és lélekkel állt a rendszerváltoztató nemzeti kormány mellé. A jó ügyet soha nem hagyta cserben, 1994-től 1998-ig alig jutott szóhoz.

És most eltávozott e földről. Gyászunkat enyhíti a hit, hogy odaát találkozik azokkal, akik vezérlő csillagai voltak emberségben és nevettetésben egyaránt.

A hétköznapi emberek hangján

Pap Vera a kisemberek Évája szeretne lenni az új Nemzetiben, a Tragédia nyitó előadásán

Szénási Zsófia

A színész egész életében főszerepekre vár – kezdi a beszélgetést *Pap Vera*, akit néhány hete *Szikora János* rendező felkért, hogy 2002-ben, az új Nemzeti Színház első előadásában, Az ember tragédiájában vállalja el Éva szerepét. Az idén érdemes művész díjat kapott színésznő számára – aki többször is nyilatkozta, hogy egyre kevesebb meghívást kap főszerepre, nincs filmes- és szinkronmegbízatása sem – elismerést és a szakma bizalmát jelenti ez a megkeresés.

– Váratlanul ért a felhívás, hiszen egy évszázadban egyszer esik meg olyan történelmi előadás, mint amilyen az új Nemzeti megnyitó előadása lesz. Páratlan lehetőség és kihívás a színész számára. Meglepett azért is, mert azt hinnénk, egy ilyen fontos előadásban csak Kossuth-díjasok kaphatnak helyet. Ahogyan valaki már leírta, „nemzetünk nagyjai" kimaradnak a szereposztásból. A szereposztás Szikora János olvasatát mutatja a színdarabról, *Szarvas József* Ádámja és az én Évám jelzi, hogy nem hőstípusokat keresett és akar megmutatni, ahogyan ez szokásos. Hétköznapi, hús-vér kisemberek állnak majd a színpadon, éppen ettől lesz újszerű és korszerű, és ezáltal remélhetőleg közel kerül a közönséghez.

– Első ízben találkozik a Tragédiával, mint színpadi szereppel, még a főiskolai idők alatt sem játszott benne.

– Bárkinek nagy próbát jelent nemzeti irodalmunk alapművében szerepelni. A Tragédiát mindig a Nemzetiben, szabadtéren, vagy alternatív színházakban játszották, a Vígszínház profiljából adódóan nem foglalkozott vele. 22 éve vagyok a színház tagja, sosem szerződtem máshová, így nem volt alkalmam „testközelbe" kerülni a Tragédiával. Abban biztos vagyok, hogy Szarvas Józseffel – akivel hosszú ideig kollégák voltunk, el is szomorodtam, amikor átment Kaposvárra – és *Alföldi Róberttel* – akivel gyakran álltunk egy színpadon – tökéletes lesz az együttműködés, Szikora Jánossal pedig már három darabban dolgoztam együtt.

– Bár a próbák még messze vannak, csak jövő év elején kezdődnek, a bemutatót pedig 2002. március 15-én tartják, lélekben már készül a szerepre?

– A legnagyobb nehézséget az jelenti talán, hogy verses darabról van szó, a versforma pedig mindig archaikusnak tűnik. Meg kell találnunk a módját, hogy ez a verses forma hétköznapinak, természetesnek tűnjön. De nem csak a verses forma lehet nehéz. *Jean Genet* abszurd darabjában, a Cselédekben például egy-egy elhangzott mondatomra „három oldal múlva" kapom meg a választ, addig fenn kell tartani a néző érdeklődését, ami nem könnyű. Minden színdarabnak más a jellegzetessége, amit a színész kihívásként él meg. Annak kifejezetten örülök, hogy kisembereket, és nem patetikus hangú hősöket kell megjelenítenünk a Tragédiában. Madách darabja tele van humorral és emberséggel, amit véleményem szerint eddig még sohasem játszottak el. Ezernyi lehetőség rejlik benne, amitől a mai vagy akár a holnapi publikum is megtalálja benne a neki szóló üzenetet.

– Milyen feladatok várják most a színházban?

– Miután a Szász János-féle Három nővér nem valósult meg, helyette a bérletes előadásban Genet darabját játsszuk. Főszerepet játszom a Cselédekben, epizódszerepet a Bűn és bűnhődésben és az Össztáncban. Nyáron pihenni fogok. Alig várom, hogy véget érjen az évad, és utazhassak Szigligetre, ahol pihenhetek, kertészkedhetek és vitorlázhatok. A nyár a feltöltődés ideje. Mivel nem várnak film- és rádiószerepek, nyári szabadtéri előadások, kiélvezem a szabadságom minden pillanatát.

– Hogyan alakul a következő évad Pap Vera számára?

– Mindenképpen a Tragédia áll a centrumban, a többit még nem tudom. Annyi biztos, hogy a Vígszínházban felmentést kapok a Tragédia próbáinak idejére. (Úgy, hogy esténként játszom a szerepeimet!)

„Madách darabja tele van humorral" FOTÓ: KÖNCZ GYÖRGY

Pillangóasszony élete és halála

ZENEI JEGYZETEK

Kerényi Mária

Nem hiszem, hogy érdemes lenne vitát nyitni a Madam Butterfly magyarításának kétféle változatáról – kivált most, hogy az eredeti nyelven megvalósuló produkciót a plakátok is a darab olasz címén hirdetik –, de ha a rendező ragaszkodik a Pillangóasszony elnevezéshez a tudatunkba rég beágyazódott Pillangókisasszony helyett, hát lelke rajta. A lényeg nem a fordítás, hanem a művészi megformálás hitelességén múlik, az pedig *Kerényi Miklós Gábor* színpadra állításában kikezdhetetlen. A május 9-én lezajlott premieren *Frankó Tünde* megindító őszinteséggel és tragikus méltósággal ábrázolt Csocso-szánja egy emberi sors teljességét tárta elénk, kultuszdrámává avatva a kis japán gésa történetét. Női portré a XIX. századi Keletről, a kor és a miliő meghatározó jegyeivel – mégis időtlen és általános érvényű, mert rajongásig szeretett, egyes feltételezések szerint szívének legkedvesebb hősnőjét a zeneköltő megajándékozta a halhatatlansággal. Egyes-egyedül róla, Butterflyról szól az opera, amelyben mindenki más – beleértve nemcsak a konzult, de még Pinkertont is – mellékfigura; az a feladata, hogy megvilágítsa a címszereplő jellemvonásait, s érvényesülni segítse a törékeny testben rejlő szellem ragyogását.

Az együttműködés az ensemble tagjai között példás volt, Frankó Tündét szerencsés alkata és tündöklő tehetsége valósággal predesztinálja Butterfly megjelenítésére. Nőiességében természetes erotika, finom gesztusaiban gyermeki bájjal átszőtt naivitás, hangjában pompás színárnyalatok, fűszeres ízek bűvölik el az operalátogatót. Csodálnivaló a dinamikája a fiatal szoprán művészi kivirágzásának: szerepről szerepre érik és gazdagodik az énekes színészi egyénisége, nemesedik a voce matériája, mélyül a zenei kifejezés iránti igényesség, a karakterek megragadására irányuló belső késztetés. Tüze és lendülete van minden alakításnak, az átélés intenzitásával pedig időnként már-már döbbenetet kelt az emberben – de hál' isten, ő nem az a fajta, aki felindultságában önkontrollját vesztve magamagát hatja meg, ahelyett, hogy beérné a közönség megrendítésével. Nem, Frankó-Butterfly szépséges sziromarcán nem peregtek könnyek sem a boldogság, sem a fájdalom perceiben, mi viszont párás szemekkel hallgattuk a szerelmi kettőst éppúgy, mint a gyermekétől búcsúzó anya monológját...

Partnerei teljesítményében elsősorban a műgondot értékelem, ami egyformán jellemezte a rég hallott *Takács Klárát* (Suzuki), a színpadról mindent tudó *Miller Lajost* (Sharpless), és a pszichológiai tanulmánynak beillő szerepépítkezéssel remeklő *Gulyás Dénest* (Pinkerton). A házasságközvetítő Goro újabb kabinetalakítás *Rozsos István* repertoárjában; a megszokottnál jóval érdekesebb Yamadorit kreált *Póka Balázs*, groteszk ellenpont-technika hatott *Rácz István* (Császári biztos) és *Egri Sándor* (Bonzo) kettősében. Kentaur hangulatos díszletei jól tagolják a teret, *Vágvölgyi Ilona* jelmezei merészek és artisztikusak. A rendezést főként a legapróbb részletek finom kidolgozása és a következetesen Butterfly-központú koncepció szilárd szerkezete minősíti, de amennyire tetszett például a zümmögő kórus vizuális megjelenítése (az áttetsző japán házfalak mögött vonuló-gomolygó árnyképek álomszerű kísértettánca a tragédia előérzetét keltette a nézőben), annyira teátrálisnak találtam a finálé beállítását. *Oberfrank Géza* biztos kézzel vezényelte a darabot – amit egyébként már rendezőként is jegyzett egy ízben, s persze számtalanszor dirigált –, a zenekar kielégítő színvonalú munkájából legszívesebben a harmadik felvonás néhány szép részletére, így a hangversenymester, valamint *Csánky Emília* (oboa) és *Lukács Péter* (brácsa) szólóira gondolok vissza. Ám a hajnalzene kritikus vonósfutamai nem szóltak tisztán a premier estjén; vajon hogy hangzanak majd hétköznapi előadásokon?

A tiszaladányi **„Magyar Róna" Mezőgazdasági Szövetkezet Igazgatósága**
értesíti tagjait és külső üzletrész-tulajdonosait, hogy
2001. május hó 26-án (szombaton) de. 9.00 órakor
közgyűlést tart, amelyre ezúton tisztelettel meghívja.

Helye: „Győri Elek" Művelődési Ház, Tiszaladány.
Napirendi pontok:
1. Az igazgatóság beszámolója a 2000. évi munkáról.
2. A 2000. évi mérlegbeszámoló, kiegészítő melléklet, üzleti jelentés ismertetése, elfogadása.
3. Könyvvizsgálói jelentés.
4. A felügyelőbizottság beszámolója.
5. Az igazgatóság javaslata a szövetkezet részleges (korlátolt felelősségű társasággá történő) átalakulásáról. – Jelen pont megtárgyalásához a szövetkezeti össztaglétszám 2/3-os többségi döntése szükséges.
6. Egyebek.

Amennyiben a 9.00 órára meghirdetett közgyűlés határozatképtelen, **úgy az 5. napirendi pont kivételével** 2001. május hó 26-án de. 10.00 órakor megismétlődik. A megismételt közgyűlés az eredeti napirendben szereplő ügyekben – az 5. napirendi pont kivételével – a megjelentek számára tekintet nélkül határozatképes.

Tiszaladány, 2001. május hó 8. Igazgatóság

MAHIR PRESS MÉDIA

KOSSUTH KH HOLDING
BUDAPEST · HUNGARY

Kiválóan hasznosítható ipari ingatlan és textilgépek eladók

A Kossuth Holding Vagyonkezelő Rt. (1061 Budapest, Paulay Ede u. 45.) felszámolásban nyilvános pályázaton értékesít Szombathelyen egy 90 000 négyzetméteres textilgyári ingatlant és pamutszövet gyártásra alkalmas textilgépeket és egyéb berendezéseket. A pályázati felhívás a Cégközlöny 2001. május 10-i számában jelent meg. További információkkal és a felhívás másolatával Szendrődi József felszámolóbiztos rendelkezésükre áll.
Telefonszám: 321-4210, telefax: 321-4211.

Lézeres szemkezelés
06-1-391-4444
Focus Medical
Mikro-szemsebészeti és Lézerközpont

JÓTÉKONYSÁGI KONCERT AZ ÁRVÍZKÁROSULT GYERMEKEKÉRT

2001. május 29-én 19 órakor a DUNA PALOTA nagytermében

Háziasszony: Petrucz Vanda
Megnyitót mond: Kozma Imre apostoli protonotarius, az MMSZSZ elnöke

A koncerten fellépők és az elhangzó művek:

Mozart: Cosi fan tutte, Despina áriája	KISS ILDIKÓ
Mascagni: Parasztbecsület, Turiddu, „Búcsú az anyától"	WENDLER ATTILA
Mozart: Figaro házassága, Bartolo áriája	MOLNÁR ZSOLT
Mascagni: Parasztbecsület, Santuzza áriája	FELBER GABRIELLA
Leoncavallo: Bajazzók, Prológ	KELEMEN ZOLTÁN
Verdi: Ernani, Elvira Cavatinája	CSERNA ILDIKÓ
Cornelius: Bagdadi borbély, Abul Hasszán, Ali Ebn Bekar	RÁCZ ISTVÁN
Bizet: Carmen, Virágária	WENDLER ATTILA
Mozart: Don Giovanni, Leporello, „Madamina, il catalogo"	MOLNÁR ZSOLT
Verdi: Két Foscari, Lucrezia áriája I. felv.	FELBER GABRIELLA
Gounod: Faust, Valentin imája, „Avant de guitter ces"	KELEMEN ZOLTÁN
Rossini: Sevillai borbély, Basilio, „La calumnia e un"	MOLNÁR ZSOLT
Cilea: Adriana Lecouvreur, Ecco o son I. felv.	CSERNA ILDIKÓ
Halévy: Zsidónő, Brogni bíboros, „Si la riguer et la"	RÁCZ ISTVÁN
Verdi: Végzet hatalma, Leonora és Gvardian kettőse	CSERNA ILDIKÓ, RÁCZ ISTVÁN
Mascagni: Parasztbecsület, Santuzza Turiddu duett	FELBER GABRIELLA, WENDLER ATTILA

A BM Duna Szimfonikus Zenekarát vezényli:
DEÁK ANDRÁS

Művészeti igazgató: FELBER GABRIELLA Rendezte: KÉGL ANTAL
(A műsorváltozás jogát fenntartjuk.)

Jelentős értékeket teremt a kor, amelyben élünk

Rockenbauer Zoltán kultuszminiszter képzőművészetről, kiállításokról és az értékek újrafelfedezéséről

Nemzetközi kárpitkiállítás a Szépművészeti Múzeumban, kortárs írók műgyűjteményei a Kassák Múzeumban, a szecessziós gödöllői művésztelep alkotásai egyszerre három helyen – csak néhány példa az elmúlt hónapokban megnyílt rangos kiállításokból. Mindez a nemzeti-egyetemes művészeti örökség újrafelfedezését, közönség- és közösségszervező erejének érvényesülését jelzi? A kérdést a nemzeti kulturális örökség miniszterének, Rockenbauer Zoltánnak tettük föl, már csak azért is, mert a Magyar Nemzeti Galéria nagy Mattis Teutsch János-kiállításán a rejtett értékek újrafelfedezésére, méltó módon való bemutatására biztatta hallgatóit.

P. Szabó Ernő

Határozott törekvésem, hogy egyre több és színvonalasabb tárlat jöhessen létre, magyar és nemzetközi alkotók munkáiból egyaránt – mondja *Rockenbauer Zoltán*. – Általánosságban elmondható: ha a gazdaság prosperál, a kultúra, a művészeti kínálat is egyre gazdagabb. Virágzó kulturális élet és virágzó gazdaság többnyire feltételezik egymást. Ez természetesen nem úgy értendő, hogy az ihlet forrása elsősorban a jólét vagy a nyugalom lenne. Sőt, a remekművek nagyon gyakran tragikus életérzésekből születnek. De a művészet befogadását általában a rendezett viszonyok segítik. Végre – nem kis részben a gazdaság élénkülése következtében – Magyarországon is egyre inkább megvalósulnak a normális, polgári életforma feltételei, és ez óhatatlanul együtt jár a minőségi kultúra tartós jelenlétével.

– Az természetes, hogy a kulturális örökség minisztere nyitja meg a tavaszi fesztivált s a nemzetközi kárpitművészeti tárlatot. De miért támogatta, fővédnökként, megnyitóként a Magyar Nemzeti Galéria tárlatát?

– Mert különösen fontosnak ítélem a Mattis Teutsch János- és a Der Blaue Reiter című kiállítást, amely nemcsak a Brassóban 1884-ben született és 1960-ban ott elhunyt festő és szobrász életművét mutatja be eddig sosem látott gazdagságban, de olyan világhírű művészek alkotásait is szép számban tárja a magyar közönség elé, mint *Vaszilij Kandinszkij, Javlenszkij, Gabriele Münter* és *Franz Marc*, s egyben rávilágít, hogy a századelő magyar művészete egyenrangú része volt az európai kulturális életnek. Ez a tárlat a hozzá méltó katalógussal együtt azért jöhetett létre, mert a galéria, a magántőke és a kulturális kormányzat együttműködött. Olyan pénzügyi hátteret sikerült teremteni, amely mintául szolgálhat hasonló, nagyszabású rendezvényekhez. Az elmúlt évben ugyanígy sikeres kezdeményezés volt a Műcsarnok által elindított millenniumi sorozat, amely átfogó módon mutatja be a kortárs magyar képzőművészet egyes területeit, vagy a Szépművészeti múzeumbeli Klee-, Miro-, Tanguy-kiállítás is. A nagy galériák programját jól egészítik ki az Ernst Múzeum és a Ludwig Múzeum tematikus tárlatai, és a számos kisebb kiállítóhely tevékenysége.

– Mégis van olyan vélemény, hogy a Lajtánál megállnak az Európa nyugati részét beutazó nagy kiállítások.

– Ez valóban így volt a legutóbbi időkig, ám feltett szándékom, hogy ezen változtassak. Elfogadhatatlan, hogy Magyarország kimaradjon az európai kulturális vérkeringésből. Azon dolgozom, hogy Budapesten is bemutathassuk például *Egon Schiele*, a bécsi századelő ma talán legnagyobb hatású festőjének vásznait, ez ügyben tárgyalásokat kezdeményeztünk. Szeretnénk, ha Krakkóból egy időre ideutazhatna *Leonardo* híres műve, a Hölgy hermelinnel. Az Egyesült Államokban nemsokára a közép-európai avantgárdot bemutató tárlatra kerül sor – ráadásul magyar művészettörténész közreműködésével –, mindenképpen szeretném, ha az USA után nemcsak Németországban, de nálunk is látható lenne. A közelmúltban elkezdett munkánknak remélhetően hamarosan megérik a gyümölcse.

– Hosszú időn át a tetemes költségek miatt nem jutottak el hozzánk a nagy kiállítások. Most változott a helyzet?

– Valóban jelentős összegbe kerül a biztosítás, az utaztatás, a kiállításszervezés, a katalógusok kiadása. De mennyivel nagyobb az a veszteség, ha az ország kimarad a kulturális forgalomból. Egy-egy nagy kiállítás fedezetét elő lehet teremteni az intézmények munkájára, a kulturális kormányzatra és a magántőkére alapozva. Ez külföldön sincsen másként, csak itthon még sokan indokolatlanul bátortalanul terveznek. Kezdeményezőkészségre és ötletességre biztatom az intézmények vezetőit. A csúcsprogramoknak valóban világszínvonalúaknak kell lenniük, másként a periférián ragadunk. Ezért szorgalmaztam, hogy a tervezettnél is jelentősebb anyag képviselje a Der Blaue Reitert a Nemzeti Galériában. Támogattam, hogy a nagy katalógus németül is elkészülhessen, és legyen egy kisebb, népszerűsítő angol kiadás is, hiszen a tárlatot utaztatni szeretnénk. A Mattis Teutsch-kiállítás más tanulsággal is szolgál. Nevezetesen, hogy igen hasznos a kisebb, ám prosperáló magángalériák és az állami intézmények együttműködése. Szerencsés továbbá, hogy két, a közelmúltban megjelent Mattis Teutsch-album is jelen van a piacon. Mindettől azt is várjuk, hogy a brassói festőt külföldön is felfedezzék.

– Az együttműködés annál is fontosabb, mert jó néhány magángaléria komoly anyagi áldozatokat hoz egy-egy kiadvány, tárlat létrehozásáért.

– Úgy látom, a legtöbb magángaléria tulajdonosában nagy az igény a profit egy részének kulturális célú felhasználására. A Polgár Galériában például nemrég nyílt a negyedik fontos kiállítás: a Vaszary-, a Szőnyi- és a Márffy-tárlat után áprilisban Mednyánszky-bemutató volt, később Csók István-kiállítás várható. A magángalériák elsősorban nem a múzeumi anyagot, hanem a magángyűjtemények kincseit hozzák felszínre. A katalógusok jó kiegészítői a korábban megjelent monográfiáknak, gyakran meg is előzik azokat. A MŰ-Terem Galéria Gulácsy-kiállításra készül, a Kieselbach Aukciósház kiváló tárlatokat rendezett *Nagy István, Farkas István,* a nyolcak és az aktivisták műveiből. Alapvetően fontos a nagy magángyűjtemények publikálása, egyre több a példa erre is. Kiadványaival Nagybánya örökségét gondozza a MissionArt, a Körmendi Galéria kortárs sorozatot indított. Rejtett értékeket mutatott be a Haas Galéria Merítés a KÚT-ból című kiállássorozata. Ez a sokszínű tevékenység hozzátartozik a pezsgő kulturális élethez, és köszönet jár érte, ha erre a tulajdonosok pénzt és energiát áldoznak. A minisztérium a kiállítási katalógusok készítéséhez, szerzői monográfiákhoz nyújthat ösztönző jellegű támogatást.

– Sok múzeumban lévő mű is lehet rejtett érték, különösen ott, ahol hiányoznak a gyűjteményi katalógusok. Fel lehet-e gyorsítani ezek elkészítését?

„2002 őszén megnyílik a mi múzeumunk is" FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

olyannyira, hogy gyakran magam kezdeményezem az ilyen munkák kiadását. Ennek következtében hamarosan megjelenik a Pécsi Modern Magyar Képtár gyűjteményét bemutató kötet, és örömmel támogatom, hogy végre napvilágot lásson *Rippl-Rónai Ödön* műgyűjtő – a festő testvére – páratlan gazdagságú kaposvári kollekciójáról készülő album.

– Ma már a katalógus olykor könyvet pótol világszerte. A kilencvenes évek elejének válsága után valamelyest javult a magyar művészeti könyvek kínálata. Tehet-e valamit a miniszter azért, hogy ez a folyamat újabb lendületet vegyen?

– Kétségtelen, hogy a hatvanas-hetvenes évek könyvkiadásának, ha szegényes és politikailag megnyomorított volt is, nemcsak árnyoldalai voltak, hiszen olyan fontos és az antikváriumokban még ma is keresett sorozatok indultak akkoriban, mint a Művészet Kiskönyvtára, a Corvina albumai vagy a kortárs magyar művészeket bemutató szériák. A nyolcvanas évekre ezek a kiadványok elhaltak, és hosszú időn át szinte semmi sem jelent meg, tragikus űr támadt művészeti könyvkiadásunkban. Feltett szándékom volt, hogy javítsak a helyzeten. Kortárs katalógusok tucatjához ítéltem meg támogatást a miniszteri keretből, s több nagy monográfia is végre napvilágot látott a tárca segítségével.

– Az év elején mutatták be a szép Czóbel-kötetet a Hegyvidéki Galériában.

– A festő halálának 25. évfordulójára szerveződött a kiállítás, és ehhez kapcsolódik a már említett, minden korábbi Czóbel-albumnál gazdagabb kötet. A Czóbel-műveket most hat kiállításból álló sorozaton keresztül körbeutaztatjuk az országban, így Sopronban, Zalaegerszegen, Kaposvárott, Szolnokon, Miskolcon, Debrecenben lesz látható, s ehhez önálló katalógus is készül. Nyugat-Európában egy fontosabb kiállításhoz mindig kiadványcsaládokat is megjelentetnek a különböző szintű igények kielégítésére. Nagyon szeretném, ha Párizsban a magyar évad alkalmából Czóbel-kiállítás nyílhatna a Hotel de Ville-ben, még mindig tárgyalunk erről a francia féllel. Czóbel sokat dolgozott Párizsban, hosszú időn keresztül kétlaki életet élt, így számos műve Franciaországban található. Ezekből a vásznakból is bemutathatnánk néhányat a párizsi tárlaton. A magyar képzőművészet minden nagyobb külföldön rendezett kulturális-művészeti eseménysorozaton jelen van. Franciaországban az idén nagyobb kortárs anyagot is kiállítunk, és bemutatjuk a már számos országban szerepelt nagybányai anyagot is. Passauban modern festészetet tervezünk, Rómában 2002-ben szeretnénk gazdagabb programmal bemutatkozni, benne esetleg egy Farkas István-kiállítással. Tárgyalások indultak Londonban arról, hogy a jövő nyáron a már lekötött Kurtág-koncert köré lehetne gazdagabb zenei-képzőművészeti programot szervezni. Emellett több fontos európai kulturális központban – például Salzburgban, Prágában, Berlinben – szeretnénk jelen lenni intenzívebben. Értékeink indokolják ezt – itthon szinte semmi figyelmet nem kapott, de azért jó, ha büszkén megemlítjük, hogy januárban az angliai Bournemouthban éppen egy magyar alkotó, ott az év művészévé is választott *Kicsiny Balázs* kiállításával nyílt meg a kulturális fesztivál.

– Milyen eszközei vannak az olykor nem könnyű helyzetben dolgozó kortárs művészek támogatására?

– Ha szükséges, a személyes jelenlétemmel is támogatok minden olyan művészt, aki olyan értéket hoz létre, amely eséllyel mutatkozik be a nemzetközi mezőnyben. Úgy érzem, valódi értékek születnek Magyarországon. Néhány éve még azt mondták, itthon nem lehet kortárs művet eladni, szerencsére a trendek egyre inkább ennek az ellenkezőjét igazolják. Mára egyre sűrűbben szerepelnek kortárs művek is az aukciókon, az árak is emelkednek. A minisztérium leghatékonyabb módon azzal tudott segíteni, hogy 2001-től új jogszabályt léptetett életbe, amely szerint a beruházások esetén a társasági nyereségadóból egy százalékig leírható, ha valaki kortárs művészeti alkotást vásárol. Ez a kedvezmény korábban 0,2 százalék volt, olyan alacsony összeg, amely igazából nem inspirált vásárlásra. Ha a beruházók többsége élne a lehetőséggel, akár 800 millió–egymilliárd forint is áramolhatna a kortárs művészet területére. Nem vagyok naiv, tudom, hogy egyik napról a másikra ez nem következik be, de a lehetőség máris adott, és hamarosan társadalmi célú reklámokkal is segíteni szeretnénk a kortárs magyar művek vásárlása iránti érdeklődést. Másfelől a műkereskedelem régi vágya teljesült azzal a változással, hogy januártól már nem kell áfát fizetni a külföldről behozott műalkotások után – amelynek következtében máris megkezdődött az országból korábban kivitt vagy éppen eleve külföldön született magyar műtárgyak visszaáramlása.

– Más visszajelzések viszont, amelyek egy másik művészeti vonatkozású eseményhez kötődnek, nem nélkülözték az erős kritikai élt sem.

– Nyilván a Modern Magyar Művészeti Múzeum tervére gondol, amivel kapcsolatban még hisztérikusnak nevezhető megnyilatkozásokra is sor került. Nem baj, így legalább nagyobb nyilvánosságot kapott a kezdeményezés. Mindig lesznek olyanok, akik abban érdekeltek, ha nem történik semmi, és mindent elleneznek, ami épül. Nekem viszont meggyőződésem, hogy Budapesten szükség van a XX. századi magyar művészet átfogó bemutatására. A legnagyobb vonzerőt jelenleg a klaszszikus modern festészet gyakorolja a turistákra és a műgyűjtőkre egyaránt. Közel vagyunk a megállapodáshoz, az elmúlt év végén kiírt pályázat alapján a múzeum épületét *Zoboki Gábor* tervezi, a kezdetben kalkulált hétezerrel szemben tízezer négyzetméteres alapterületen. Elindult a gyűjteményszervezési koncepció kialakítása a Magyar Nemzeti Galériával, amelynek raktáron lévő készleteire alapozzuk majd a kiállításokat. Hogy hogyan, milyen rendszerben, kronologikusan vagy tematikusan, annak eldöntése a majdani intézményvezető feladata lesz. Az új millenniumi városnegyedben kap helyet, olyan fontos kulturális központok szomszédságában, mint a Nemzeti Színház és az élő folklórt bemutató Hagyományok Háza. Ám nemcsak a fővárosban támogatjuk kiállítótermek létrehozását, rekonstrukcióját. Szívügyemnek tekintem a badacsonyi Egry József-ház modernizálását is. A 4M-et, a Modern Magyar Művészeti Múzeumot a mai technológia mellett igen gyorsan fel lehet építeni. Pozsony mellett nemrégiben láttam egy néhány hónap alatt felhúzott, szellemes művészeti múzeumot. Remélem, 2002 őszén a mi múzeumunk is megnyithatja kapuit.

A VISEGRÁDI NÉGYEK KULTUSZMINISZTEREI CSEHORSZÁGBAN A nemzeti kulturális örökség minisztere, *Rockenbauer Zoltán* a csehországi Cesky Krumlovban megbeszéléseket folytatott a visegrádi együttműködés országainak kultuszminisztereivel. A világörökség részeként számon tartott településen a hagyományos kultúra megőrzésének és védelmének lehetőségeiről, a helyi népi hagyományok támogatásáról, valamint a médiapolitika kérdéseiről esett szó – tájékoztatta lapunkat *Ferencz I. Szabolcs*, a miniszteri kabinet főnöke. Ferencz I. elmondta: a cseh, lengyel, szlovák és magyar kultúrpolitikusok rendszeres találkozóján mindig az eseménynek helyt adó ország javasolja a napirendi pontokat. A találkozás alkalmával a miniszterek kölcsönösen tájékoztatták egymást országuk népi kultúrájának helyzetéről. Magyarország ezen a téren jól áll, hiszen egyik visegrádi országban sincs a hagyományos kultúra ápolását irányító, a mi művelődési intézetünkhöz hasonlítható hivatal vagy intézmény. A magyar tapasztalatok tehát különös érdeklődésre tarthatnak számot – fűzte hozzá Ferencz I. Szabolcs. A felek megállapodtak abban is, hogy az értékmegőrzés folyamatában a kezdeményező lokális közösségeknek minél több állami segítséget kell nyújtani, hogy az adott település, régió népi hagyományai ne merüljenek feledésbe. Örvendetes fejlemény az is, hogy a miniszterek kijelentették: a kisebbségi kultúrák megtartása elsőrendű feladata minden országnak. A médiapolitikáról folytatott eszmecserében a magyar fél tájékoztatta partnereit az elavult 1996-os médiatörvény megváltoztatásának kezdeményezéséről, és a politikusok megegyeztek abban is, hogy a nemzeti filmiparuk védelmére minden lehetőséget ki kell használni – mondta a kabinetfőnök. A következő találkozónak a lengyelországi Wroclaw ad otthont június 22–23-án. Lengyel javaslatra ez alkalommal a négy ország közös európai uniós kulturális bemutatkozása lesz a téma, és várhatóan tárgyalnak a miniszterek a visegrádi együttműködésen belül külön kulturális alap felállításáról is. Felvetődött (és Wroclawban várhatóan erről is szó esik), hogy Magyarország, Lengyelország, Csehország és Szlovákia közös folklórfesztivált szervezzen népi tánc- és zenekultúrájának bemutatására, megismertetésére – mondta végül Ferencz I. Szabolcs. (A. B.)

Rocskay László

Bábjátékos

Rocskay László: Bábjátékos

Népszava, 1978. január 22.
8. oldal.

Hallgatók mérik a professzort

A szó(szék) erejével

DR. SZABAD JÁNOS PROFESSZOR INTÉZETVEZETŐI KINEVEZÉSÉN MÉG NEM SZÁRADT MEG A TINTA. A SZOTE BIOLÓGIAI INTÉZETE SZABAD PROFESSZOR IRÁNYÍTÁSÁVAL ÚJ IRÁNYOKBA TÖR, MELYRŐL TŐLE MAGÁTÓL KÉRDEZŐSKÖDTÜNK.

— Professzor úr, milyen a közérzete?

— Kiváló, hisz meggyőződésem, az ember presztízse attól függ, hogy miként teljesít. Úgy gondolom, ez határozza meg, kapunk-e pénzt, fegyvert, paripát.

— Ön nemzetközi hírű kutató, aki most katedrát is kapott. Milyenek az elképzelései az oktatásról, a képzésről?

— A mi dolgunk csupán annyi, hogy elsőosztályú előadásokat, gyakorlatokat tartsunk.

— Ki határozza meg, mi a kiváló?

— Természetesen, a hallgatók állítják fel a mércét, és én már sejtem, mi az elsőosztályú. Például abból, hogy hányan jönnek el, mennyire aktívak, továbbá, az sem elhanyagolható, mit látunk egymás szemében.

— Az intézetben egy éven át biológiát tanítanak a hallgatóknak. Önök mire vállalkozhatnak?

— Elvekről van szó, és szemléletmódot kell kialakítanunk.

— Melyek ezek az elvek?

— Csak néhány közülük: észre kell vennünk, hogy az ember csak egy része, egy eleme az egységes élővilágnak. Hosszú fejlődés eredménye, és benne mindazok a tulajdonságok fellelhetők, melyek az evolúcióban jónak bizonyultak. Eközben pedig, szórakozva megtanuljuk, miként működik az emberi szervezet.

— Ön néhány hete áll az intézet élén, és máris híre ment a reformjainak.

— A világ majdnem valamennyi orvosegyetemén biológiát az első és a második szemeszterben tanítanak. Szeptembertől ez így lesz nálunk is, hisz elméleti, alapozó tantárgyról van szó. Az is igaz, hogy kissé megváltozik a cégtáblánk is, orvosi biológia helyett, biológiai intézet leszünk. A hallgatók munkáját segítendő jegyzetet írok.

— Annak ellenére, hogy tudja, mire megjelenik, telis-tele lesz a világ frissebbnél frissebb információkkal?

— Nem vagyok a jegyzetek híve, de valamiféle fogódzó mégiscsak kell a hallgatóknak. Bár az az ideális, ha folyóiratokból, angol szakkönyvekből jutnak információkhoz az egyetemisták.

— Nem maximalista egy kissé?

— Inkább minimalista, hisz tudomásul kell vennünk, a biológiát angolul művelik, ugyanezen a nyelven szólnak az élettudományokról. Nálunk nincs demonstráció, senkit nem kényszerítünk korbáccsal a biológiához, de minden előadás végén angolul és magyarul megkapják a hallgatók a témához kapcsolódó feladatcsomagokat. Aki rendszeresen komolyan veszi ezeket, év végén hozza az indexét, és én beírom a jelest.

— Kutatóként sok-sok évet töltött külföldön. Meg sem fordult a fejében, hogy kintmarad?

— Úgy hiszem, nekem itthon van dolgom, természetesen azzal a biztos tudattal, hogy Amerikából Ausztráliából, Svájcból rendre-sorra jönnek a szakmai „üzenetek", hírek. Én például azzal kezdem a napjaimat, hogy kiürítem az elektromos, nemzetközi postaládámat, és megírom az elektronikus leveleimet. Maradnom kell ebben az országban, tanultam meg édesapámtól, aki évtizedekig szólt református lelkészként a szószékről, a szolgálat alól nem lehet kibújni.

— Mi lesz a genetikai kutatásaival?

— Természetesen a muslincáimtól engem nem lehet elszakítani. Nélkülük ugyanis képtelenség megérteni a génműködést, a molekuláris biológiai technikákat.

— Ezek szerint, az Ön SZBK-s kutatócsoportja átköltözik a SZOTE-ra?

— Vétek nem profitálni az SZBK-ból.

— Ön örökölt egy intézetet. Feltehetően elképzelései szerint fogja azt alakítani. Nem lesz ez fájdalmas?

— Nem hiszem. Bízom benne, hogy kitűnő, új munkatársaim lesznek.

— A beszélgetésünk elején mondta volt, jó a közérzete, ezt nyilván nem csupán a szakmaira értette.

— Így igaz. Nekem van egy szenzációs családom, egy tucat kiváló barátom. Ha ők nem állnának mellettem, a jól és az értelmesen végzett munka öröme sem volna igazán teljes.

P. BODZSÁR ERZSÉBET

Nyitó előadás Németh Lászlóról

Konferencia az olvasókörök városában

— Nem véletlen az, hogy Hódmezővásárhely ad otthont az Olvasás és személyiségfejlesztés címmel megrendezett országos közművelődési konferenciának — hangsúlyozta tegnap délután a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola aulájában megtartott megnyitóbeszédében dr. Rapcsák András polgármester. — A felszabadulás előtt 130 olvasókör működött a városban, mára 13 éledt újjá, mindegyik rendelkezik saját könyvtárral.

A háromnapos tanácskozásra az ország 65 településéről érkezett szakemberek előtt ezt követően Nagy Attila, a Magyar Olvasástársaság elnöke arról beszélt, hogy olvasáskultúránkat súlyos csapások érték az elmúlt évtizedekben, és igazolódni látszik egy lengyel tudós jövendölése: „Az agónia hosszú lesz és nem szép." A fellendülés újabb állomása lehet a Budapesten október 8-án kezdődő Kelet-európai eszmecsere is. A mintegy 20 előadó közül elsőként Monostori Imre tatabányai könyvtárigazgató értekezett Németh László léleknevelő gondolatairól. Az 1945 után Békésre, majd Vásárhelyre menekült író-politikus protestantizmusáról szólva elmondta, hogy az azonosulást jelentett az isteni és ember közötti közvetlen úttal, a nagy egészre való ügyeléssel, az élet lényegtelen mozzanatainak az elhanyagolásával. A kommunizmus ideje alatt önnön kis zugaiba visszahúzódó, elcsendesedő Németh László számára már nem a siker jelentette az életörömet, sokkal inkább az üdvösség elnyerése.

(d)

Csúszik a balett

Három nappal később tartja idei első bemutatóját a Szegedi Balett társulata. A premiert eredetileg szerdára, április 7-ére tervezték, de csak szombaton, 10-én tartják meg. A csúszás oka, hogy az együttes egyik vezető táncosa, Kiss István Róbert nemrég maga is elcsúszott, és megsérült: szalagszakadása van. Ezért szerepébe kollégái fognak beugrani. Az egyik darabban Domsa Zorin, a másikban Kolep Zoltán fogja helyettesíteni. Betegsége miatt elmarad a Stúdió-balett április 15-ei és 17-ei előadása is.

Nyitott műtétek nélkül

Rendhagyó beavatkozások

A szentesi kórház urológiai osztálya már évekkel ezelőtt magára vonta az ország közvéleményének figyelmét az akkor nálunk még rendhagyó műtéti beavatkozással. Ennek lényege, hogy speciális eszközzel, mindössze 1 centiméternyi metszéssel távolították el például a vesekövet. Mára már az operációk jelentős hányadát ezzel a módszerrel végzik. Ha csak tehetik, kerülik a nyitott műtéteket.

A már említett osztályon azóta csak tökéletesítik az eddig alkalmazott módszereket. Tapasztalataikra hagyatkozva kutatnak az újabb megoldások irányába, minthogy lépést kívánnak tartani a kor követelményeivel. Miként mások, úgy ők sem rejtik véka alá mindazt, ami hasznosítható az urológiában. Tulajdonképpen ebből a megfontolásból szervezett tudományos ülést a minap a szentesi kórház tudományos szakmai bizottsága és urológiai osztálya, a Schering-Plough Essex Chemie East AG közreműködésével. Részt vettek azon a szegedi klinika, valamint megyénk több kórházának urológusai, és dr. Schuth Gyula, a már említett amerikai és svájci intézet képviselője.

Dr. Oszlánczi József osztályvezető főorvos üdvözlő szavait, és dr. Scultéty Sándor, a szegedi Urológiai Klinika professzorának rövid bevezetőjét követően különböző témákat taglaltak az előadók. Dr. Schuth Gyula az immunterápia lehetőségeiről beszélt az urogenitális tumoroknál, majd beszámolt azokról a legújabb eredményekről, amit a prostata tumoroknál értek el modern totális androgén kezeléssel. Megtudhattuk, hogy eddigi kísérletek alapján a világ neves kutatói milyen eredményeket értek el a már említett rákos megbetegedések kezelésénél. Teljes gyógyulásról még nem beszélhetünk, ám az utóbbi időben — műtéti beavatkozással, különböző gyógyszerek adagolásával — sikerült elérni, hogy évekkel meghosszabbítsák a betegek életét.

Ezt követően a szentesi urológusok csoportja számolt be gyógyító munkájuknak eredményéről. Dr. Hódi Imre a húgyúti kövek kezelésének lehetőségeiről, és gyakorlatáról, dr. Lakatos Ákos a varicokele jelentőségéről, megoldási lehetőségeiről, dr. Klucsai Róbert az alsó húgyúti obstrukciók miatt végzett endoszkópos műtéteikről, dr. Pintér Erzsébet a vesecysták megoldási lehetőségeiről, dr. Oszlánczi József pedig az erectilis dysfunkció diagnosztikájáról és kezeléséről tartott szakmai beszámolót. Dr. Oszlánczi az utóbbi időben behatóan foglalkozik a férfiaknál tapasztalt szexuális zavarok okaival, és azoknak gyógyítási lehetőségeivel. Elmondta, hogy osztályán eddig hány beteget kezeltek ilyen jellegű panasszal, és a kiváltó okokról is említést tett. Kiderült, hogy a leggyakoribb esetben a dohányzás, a mértéktelen alkoholfogyasztás, és egyéb toxikus anyagoknak a szervezetbe kerülése okolható a problémákért. Ám műtéti beavatkozással, gyógyszeres kezeléssel ma már ezeken az embereken is tudnak segíteni.

Pusztakeresztúri

Galéria Pesten és Szegeden

Művészetbarátságból, tőke nélkül

HÁROM TESTVÉR ELHATÁROZTA, GALÉRIÁT NYIT. ROCZKOV HERMINA, RADMILLA ÉS ANGÉLA ELŐSZÖR BUDAPESTEN AZ ANDRÁSSY ÚTON, MAJD SZEGEDEN A ZÁRDA UTCÁBAN VALÓSÍTOTTA MEG ÁLMÁT. RADMILLA RAGYOGÓ ARCCAL MESÉLI, MILYEN BOLDOGOK, HOGY AZZAL IS FOGLALKOZHATNAK, AMIT SZERETNEK.

— Honnan származik a családotok?

— Jugoszláviából, de mind a hárman Magyarországon születtünk. A nyelvet természetesen megőriztük.

— Nagy bátorság galériát nyitni a non stop ábécék korában!

— A nővérem, Hermina, a legnagyobb szponzorunk, neki a külkereskedelemből is származik jövedelme. Annyit azért keresünk, hogy a galériát fenntartsuk. Mind a hárman más szakon, de egyetemet végeztünk. Egyedül Angéla tevékenysége kapcsolódott a művészethez, ő balett-táncos. A vonzódás azonban mindannyiunkban élt, és mozogtunk is művészi körökben. Újvidéken voltam egyetemista, ahol rengeteg a festőművész. Megismerkedtem képzőművészekkel, közöttük egy nagyon tehetséges fiatalemberrel is. Aki azóta a férjem, Ő *Milorad Krstić*. Három évvel ezelőtt jöttünk vissza Magyarországra. Milorádnak már voltak kapcsolatai galériatulajdonosokkal, ez adta az ötletet, hogy inkább mi menedzseljük őt.

— Honnan volt rá tőkétek?

— Rokonoktól és barátoktól kértünk kölcsön. Ebben nagyon különbözik a nyugati galériások élete a magyarokétól. Ott ugyanis az nyit galériát, akinek van tőkéje. Itt általában az, akinek nincs, de nagy művészetbarát.

— Mikor nyílt a pesti galéria?

— 1990. október 26-án. Azért emlékszem ilyen jól, mert taxisblokád volt, és a Németországból érkező vendégeink Győrnél rekedtek.

— Második láncszemként, miért éppen Szegedet választottátok?

— Személyes kapcsolatok motiválták, mint mindent az ember életében. Nagyon jó barátságban vagyunk *Gyukity Márkkal* és *Herner Jánossal*, akik az Európa Alapítvány képviseletében segítenek bennünket. Közös megállapodás alapján használjuk kiállítások rendezésére az általuk nyitott Impala-ház falfelületét. Nemcsak anyagi érdek késztet bennünket erre a munkára. Egyszerűen élvezzük! Most pályázunk a Soros Alapítvány támogatására is. És az is nagy kihívás, hogy elmész egy új környezetbe, és megpróbálsz beépülni. Új embereket ismersz meg, átveszed a város hangulatát.

— Mikor van nyitva a galéria?

— Délelőtt tíztől délig, és egy órától négyig. Volt is egy kis gond ebből, elfelejtettük rányomtatni a meghívókra az Impala-ház nyitva tartási idejét. A kezdők feledékenysége. Máskor nem fordul elő. Az Impala-ház egyébként még nem működik teljes erejéből, a galéria mellett más programok is lesznek.

— Wahorn András kiállítása után mi lesz a következő?

— Milorad Krstić tárlata április 27-én, *„American dream"* címmel. Valószínűleg össze lesz kapcsolva egy irodalmi esttel.

— Hogyan tudtok ilyen messziről irányítani?

— Telefonon tartjuk a kapcsolatot. Úgy hallom, szép számmal vannak érdeklődők.

— Van fizetőképes réteg?

— Ez még kialakulatlan az országban. Pesten az itt élő külföldiek a legnagyobb vásárlóink. Gondolom, furcsán hangzik, de a turistákra is számíthatunk. Lassan bővül a kör, a fiatalokban egyre nagyobb a művészet iránti érdeklődés. Nekik most még nincsen elég pénzük, de talán, úgy tíz év múlva, komoly vásárlóréteg lehet belőlük.

MÉSZÁROS EMESE

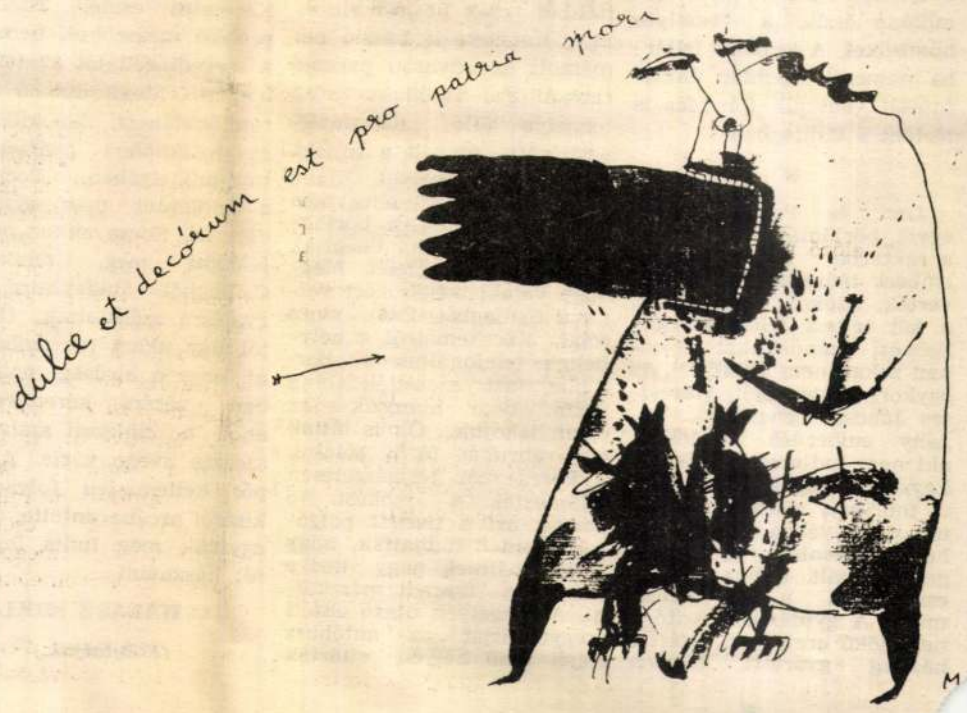

ROCKOV Galéria

Vásárhelyi pillanatok

A hölgy ideges

Nem véletlen az, hogy annyi mezőgazdasági tanácskozásnak ad helyet Vásárhely. Bár panelrengeteg áll a földszintes házak helyén, mindmáig érvényes a minősítés: „paraszt-Párizs". Hanem a közelmúltban érdekes, mi több meghökkentő dolgot állított a messziről jött ember. Jelesül azt: nem tudta a Nyugat, már évek óta öli a tehetetlenség. Noha a parlament megszavazta az egyházi ingatlanok visszaadásáról szóló törvényt, az önkormányzat oktatási irodája mintha nem is vett volna eddig tudomást a létezéséről. Jöhetett ide többször is Debrecenből a református püspök a Bethlen Gábor Gimnázium ügyében, mindhogy mit csinált, mert a kelet-európai kommunizmus megbuktatásával akkora kárt okozott a térség agrárgazdaságainak (értsd: nagyüzemeinek), amelyet egyhamar nem lehet helyrehozni.

Egyre rosszabb a memóriája ennek a népnek. Senki sem szólt közbe, hogy azért a negyvenes évek második felétől kezdve nemcsak a magángazdaságokat tették tönkre, hanem egy életre megnyomorították a gazdák családjait is.

Most mindössze arról lenne szó, hogy visszaadjuk a magyar paraszt ezeréves jussát. Trianont és Rákosit is túlélve.

*

A hölgy most nagyon ideges. Újságíróért kiált, mert veszélyben forog az állása. (Nyugodtak lehetünk, biztosan lesz olyan kolléga, aki felül a szövegének.) Nem zavarja, hogy az idős lelkésznek és a presbitérium tagjainak az idegrendszerét annyiszor megállapíthatta azt, amire már korábban jutott.

Hát persze, hogy a dolgok állásáról mit sem tudó polgármester kérdőre vonta a hölgyet, aki egy ízben még a megbeszélt időben sem fogadta a lelkipásztort. Ami a lényeg: hamarosan a képviselő-testület elé kerül a kérdés, és ha minden igaz, akkor szeptemberre pont kerül az ügy végére.

*

Rossz korban születtünk, de úgy látszik, a humor iránti fogékonyságunkat még nem söpörte el a sivár jelen. Azt üzente lépcsőházunk ajtajára kifüggesztett igen szellemes levelében az egyik asszony az ismeretlen olajsütőtolvajnak és biciklikopasztónak, hogy legközelebb nyugodtan kopogtasson be hozzá, és adja elő, mit akar még ellopni tőle.

Aztán jól elbeszélgetnek egy tea mellett.

(dányi)

Figyelem!

Éhező gyermekek az iskolákban

Édes álom (Fotó: Miskolczi)

Panaszkodnak a tanárok, egyre kevesebb családnak jut pénze arra, hogy gyermekének befizesse a tízórait, ebédet, uzsonnát az iskolában. Manapság egyáltalán nem számít ritkaságnak az éhségtől kóválygó, esetleg elájuló gyerekek a tanintézményekben. Sok szülő fizet két gyermekének egy ebédet a napközibenn, ami igen kevés, gondoljunk csak egy gyermekre méretezett adag felére, de még így is több a semminél. Alig van uzsonnával iskolába induló apróság, jobb esetben néhány forintot nyom a szülő gyermeke kezébe, amely egy kiflire, egy pohár tejre elég. Sokaknak erre sem futja, így a gyerek étlen üli végig a délelőtti tanítást, a délutáni napközit, s csak akkor jut meleg ételhez, ha anyja este főz valamit. Az önkormányzatok nevelési és rendszeres szociális segélyekkel igyekeznek segíteni a nagycsaládosok, hátrányos helyzetű, munkanélküli-segélyből élő, gyermeket nevelő szülők gondjain, de a támogatások sokszor nem a célzott helyre kerülnek.

Ezt az egyre gyakoribbá váló problémát elemezte tegnap délelőtt Szegeden az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület Csongrád megyei szervezete. A tanácskozást négy hónapos kutatási időszak előzte meg, melynek eredményeiről Kopasz Józsefné, az egyesület alelnöke számolt be.

Összegyűjtött adataikból kitűnik, hogy a gyermekek 14,7 százaléka nagy családban él, 17,9 százalékuk pedig hátrányos helyzetűnek számít. Ezeknek a gyerekeknek közel fel kap rendszeresen vagy alkalomszerűen támogatást az önkormányzatoktól. Például ez Szegeden 1929, Csongrádon 2300, Vásárhelyen 1651, Kisteleken 1000, Szőregen pedig 400—500 forint alkalmanként.

A rászorulók a napközi-ellátáshoz is kapnak 50 százalékos támogatást, ez a megyei átlag szerint 17 százaléka az összes étkező gyermek számának. Napközibe az általános iskolások 60—81 százaléka jár, ami 1991-hez képest 10—15 százalékos visszaesés. A bent étkezők száma ennél 2—3 százalékkal alacsonyabb, s ennek — sajnos — további, körülbelül 39 százalékos csökkenése várható; hihszen az áfa bevezetésével az étkezési díj átlag 25 százalékkal nő, melynek ellensúlyozására kap ugyan a család 150 forint családipótlék-emelést, de ez az összeg csak kilenc nap különbözetére elegendő.

Sok gondot okoz, hogy az önkormányzatok támogatásai valóban a rászorulókhoz kerüljenek. Ebben az iskolák, az osztályfőnökök szívesen segítenének, hiszen ők igazán ismerik a gyerekeket, így ha együttműködhetnének a szociális osztályokkal, talán hatékonyabb lenne a gyermekeknek szánt segítség.

A természetbeni étkezési támogatási kérelmeket az iskolák készítik el, de az ügyintézés általában 2—3 hónapig tart. Ez idő alatt a szülőnek kellene megelőlegeznie az ebédpénzt, de erre általában nincs módja. Segíthetnének a tanárok a tankönyv-, beiskolázási utalványok elosztásánál is, sőt, ha listát állítanának össze az étkezési támogatásra tényleg rászoruló gyermekekről, s a pénzt az önkormányzat egyenesen hozzájuk küldené, nem tévedhetne el a juttatás a talponállók, kocsmák, boltok útvesztőiben, és tényleg célba érne.

A könnyítés, változtatás csak az önkormányzatokon múlik. Ha felveszik az iskolákkal a kapcsolatot, nemcsak könnyebbé, hanem hatékonyabbá is tehetik a valóban rászoruló gyermekek segélyezését.

— pe —

Télak a sittről (2.)

Agyonverték börtöntársukat

— Célba?

— Jól értette. A késekkel rohant, mint az eszelős, aki elébekerült és civil ruhában volt, megszúrta. Nyolc embert sebesített meg, közülük hárman meghaltak. Körülfutotta a bútorgyárat, végül bement a vécébe. Utánament az egyik polgári alkalmazott, és elkérte a kést. Neki odaadta.

— Mennyire volt beszámítható az ámokfutó?

— Néhány hónappal korábban nővére meglátogatta, akinek a beszélőn elmondta, kiborult idegileg, nem bírja tovább a börtönt. Öngyilkos lesz, de másokat is magával ránt. Richter nővére levélben értesítette a parancsnokságot testvére szándékáról. Felhívta a figyelmet, jól ismeri öccsét, vigyázzanak. A gyilkossági sorozat után azonban mást is találtak.

— Mit?

— A pszichológusok jelentését. Azt a javaslatot, hogy jó lenne Richtert pihentetni, de senki sem intézkedett.

— Milyen következménye lett az ámokfutásnak?

Ha arra gondol, hogy ...s leváltottak volna a ...zetői közül, akkor ...másul vették a ...Richtert nem ...óval eny- ...nás or- ...tették ...kot. ...

szerk.) A börtönbüntetésnek egyébként az a legfőbb célja, hogy átformálja az elítéltek személyiségét. Sajnos egyre inkább a személyiségtorzító hatás érvényesül, ezért is sok a visszaeső.

Híres hely a Csillag, vagy hivatalos nevén a Szegedi Fegyház és Börtön. Nyaranta a turisták is körüljárják a hatalmas épülettömböt, melynek magas falait még az alpinisták is nehezen másznák meg. Az ország különösen veszélyes elítéltjeit a Csillagban őrzik. A nagyközönség előtt misztikus ez a hely. Leginkább arra kíváncsi, milyen az élet a falakon belül, hogyan és miképp őrzik a veszélyes bűnözőket. A különös leltárba nemcsak Richter ámokfutását vehetjük föl. Más is történt a Csillagban.

*

Les és Pósa, 1964-ben egyik börtöntársát csalta ki a raktárba. A gyanútlan embert leütötték és agyonverték. Szökni nem tudtak, a két tettest felakasztották. Szökési szándékukat azonban sokan nem adták fel. Az egykori postarablót, Keresztes Jánost belemenős, vagány embernek ismerték, aki nem tudja mi a félelem. Egyszer még saját kezűleg is fabrikált pisztolyt a börtön műhelyében. Puskapor helyett azonban gyufamérget használt. Ehhez jutott csak hozzá a hely jellege miatt. A gyufának feszítő, s nem lökő ereje van, ezért a házilag gyártott fegyver csütörtököt mondott. Ami nem sikerült Keresztesnek, az bejött Kecskeméti Lászlónak. 1985. május 9-én szökött meg a Csillagból.

*

A különleges veszélyes elítéltek a fényképes nyilvántartásban szerepeltek. Ezen a toplistán Kecskeméti is rajta volt. Az ő személye sok szempontból is figyelmet érdemelt. Csak kíséretttel sétálhatott. Mégis kijátszotta őrzőinek éberségét. Május 9. hétfőre esett. Hétfőn reggel hat börtönlakó, hat szemetes kukát vitt a fegyház udvarára. Hat elítéltből csak öt jött vissza. Egy, Kecskeméti László bemászott az udvaron parkoló rabszállító autóbusz első tengelye fölé. Kiskunfélegyházáig utazott a rejtekhelyén. Ott kiugrott. Hiába sürgönyöztek a félegyházi rendőrök, a szegedi börtönben lehetetlennek tartották a zsaruk észrevételét. Meghogy valaki megszökött volna a Csillagból! Szó sincs róla! Kecskemétről a helybeliek telefonáltak a börtönbe, azt szerették volna tudni, nem hiányzik-e az egyik lakójuk. Ők is láttak egy rabruhás férfit sétálni. Akkorra már természetesen felfedezték a szökést. No persze, azt a tisztelt polgárok sem tudhatták, hogy Kecskemétinek nagy kedve már nem maradt mászkálni. A tengelyen utazó elítélt szegycsontját az autóbusz rugói több helyen eltörték és Kecskeméti maga kereste fel a kórházat. Pikáns eset volt ez a javából. A szökésben lévő rab mindjárt nem adta fel magát. Néhány napig bujkált. Fz idő alatt a Bács-Kiskun megyei rendőrök szagmintáért Szegedre utaztak. Tévedésből nem a lelécelt rab cipőjét és sapkáját kapták ki, hanem egyik társáét.

*

Orgona és Törőcsik 1972-ben szökött meg a szegedi fegyházból. Az országos parancsnokság takarékossági okokból — abban az időben — kevesebb őrt strázsáltatott a börtöntoronyban. Törőcsikék ezt használták ki, kimásztak a bástyafalon, három nap múlva kapták el őket. Vértes úr börtönszállító kamionban lépett meg a Csillagból 1982. augusztus 25-én. Bűnözőtársként tartották nyilván. Erre a titulusra rá is szolgált, hiszen négy hónapig bujkált az országban és a 120 nap alatt 12 millió forintot rabolt összesze. Szenzációnak számít Keresztes esete. Többször próbált megszökni, nemcsak a szegedi celláját akarta elhagyni. Megfordult ő Sopronkőhidán is, ahol különleges helikoptert gyártott a tmk-műhelyében. Pechjére a helikopter nem emelkedett fel. Sorsa akkor pecsételődött meg, amikor a Csillagból Budapestre, tárgyalásra szállították. Őrzőitől úgy akart megszabadulni, hogy a bíróság épületében vécére kéredzkedett, ahol a cinkosai szalmiákszeszes üvege várta. A csípős, kellemetlen folyadékot kísérői arcába öntötte, de az egyikük még tudta fegyverét használni ...

HALÁSZ MIKLÓS

(Folytatjuk.)

A szentesi Háziipari Szövetkezetben

Rocskai László
grafikusművész

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1983.03.25.

1021

Rocskai László metszete

szikrázása
születtek.
lendülettel
szenvedéll
éjjel hárc
thit: — T
teau-darat
sodik felv
tán Várko
szerbe sze
ta, minden értékét megőrizve előadássá szabályozta... Ott játszottam el többek között Anouilh Eurydikéjét, a Bűn és bűnhődés Szonyáját, A tisztességtudó utcalány Lizzie-jét. Így is mondhatnám: a Művész Színházban lettem nagykorú színész. Nagy kár és veszteség, hogy ennek a társulatnak meg kellett szűnnie...

8. *Ezeket az előadásokat, sajnos, csak az idősebb nemzedék láthatta... Művészetének kibontakozására, beérésére, vagy — ha úgy tetszik — klasszikus korszakára már jóval többen*

tott szépség. Boldog ilyen drámában akár szót is szólhatott. S ki kezett úgy felmutatni igazságát, mint pap szentséget.

9. *Azóta újabb beröltő telt előadásokkal, mai vitákkal, válsággal, színpadtemet úgy látszik, minden ká lenére újra meg újra megújul s él a színház nek látja ezt a csakug kodó, közönségét mégis színházi negyed százac csalódott Tháliában?*

Rocskay László

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1979 DEC 31

1979. december 31.

1021

Rocskay László:
Temetőkert

Szücs István

ALTATÓ

Minden este
mint egy fa —
kiállok az udvarba,
eget verek,
felhőt főzök
holnapra.

Minden este
mint egy fa —
szívet szedek,
lelket verek
másokba.

Minden este
belehalok magamba
mint egy fa —
felszállok magasba,
mint egy este
minden fa...

az anyuciról, udott több mesét

Lepman gyűjtése

ból, de rengeteg jött a kból is. Az idegen nyel- meséket először le kel- rdítani. Végül egy egész tele lett mesével. Azo- jel-nappal olvasták az i irodalom szakértői. zebbeket azonban fiók-

ba rakták azzal a céllal, hogy könyv alakjában kiadják, hogy az Anyukák a világ minden tájén mesélhessék a gyerekeiknek. Christinának, Csabának, Jörgnek, Nancynak, Nastenkának, Juannak, Giovaninak... szóval a mi aranyos gyerekeinknek... az egész világon...

Fordította:
Bassa Györgyné

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Rocskay László,
grafikusművész

VALÓSÁG

1984 ÁPR

102/

Rocskai László rajza

ikus államkapitalizmus k
i fejlődési modellek külön
ket, melyek az egyes embe
kulturális szabadságának
setben is igen távol van
, s amelyet önmagához m

JEGYZETEK

llencszáznyolcvannégyen
ráfia bevezető fejezetei-
elemzés középpontjában
tiv utópia — Jevgenyij
y Szép új világ és George
vannégy című műve —
t maga a műfaj — ezek
anem sokkal inkább esz-
npontból érdemelnek fi-
atmenetének irányát ta-
III. De Sade márki és
tópia irodalmi előképei;
zámolása; V. Szabadság
t antiutópizmusa; VII.
mint „nyerskommuniz-
yitott társadalom"?
kapcsolatban l. többek
nythe de la cité idéale.
r: La litterature fantas-
A. F. Brityikov: Russz-
tasztyicseszkij roman.
udományos-fantasztikus
ndolat, 1974.; Szilágyi Vilmos: A fantasztikus irodalom műfaji problémáiról. Kortárs, 1967. 2. sz.; Szilágyi Ákos: A költői fantasztikum fogalma. Valóság, 1976. 7. sz.; Uő: Utópisztikus magatartás a lírában és az epikában. Világosság, 1975. 8—9. sz. Uő: Korunk fantasztikus képzelete: a sci-fi. Kritika, 1979. 1. sz.; Uő: A science fiction szörnyei. Kortárs, 1979. 2. sz.; Szénási Éva: Utópia — ideológia — társadalmi realitás. Filozófiai Figyelő, 1982. 1—2. sz. ELTE BTK Budapest; Az utópiáról (Szerk.: dr. Erdélyi Lajos), 1979. Budapest (Kézirat).

A magyar nyelvű szakirodalomban Podolszki József kísérelte meg először a három legismertebb negatív utópia összehasonlítását: Az értéktelen értékek felé — A negatív utópia Zamjatyin, Huxley és Orwell regényeiben. Új Symposion, 1970. 58. sz.

3 Itt és a továbbiakban Mannheim Károly konzervativizmus-értelmezésére támaszkodom. L. Das Konservative Denken. In: Wissenssoziologie. 408—508. l. Suhrkamp, 1967.

4 A „periféria" és „centrum", a „kihívás" és a „történelmi régió" itt használt fogalmával kapcsolatban l. egyebek mellett: Immanuel Wallerstein: A modern

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Rocskai László
grafikusművész

VALÓSÁG
1984 -11- - -

1021

Rocskai László rajza

kezik, m
szervek
s. Mozgás
állították
szakembe
volna, hog
pított. M
nélküliség
részecské
ma, és ez
s az üres
re ma is
ktív, kép

megismerés a tudomány monopóliuma, és a laikus
s elve, amit a görögök a leglényegesebbnek tartottak,
e má a nyugati civilizációban is megjelenik az össze-
ta. A laikus nem a tudomány részletkérdéseibe szól
udomány mint egész pozitív eredményei, melyek a
nová fog vezetni. Kiderült például, hogy a gépkocsi
nakkor erősen szennyezi a városok levegőjét, s ezzel
tudomány roppant pozitív alkotásai végső fokon az

rízise és hasonló részkérdések, hanem annál mélyre-
sa, mibenlétének a tisztázása a feladat. Churchman[1]
megismerési kísérletek eredményei, a tudományosak
sek. A kérdés az, hogyan lehetne előrejutni, milyen
dezek a megismerési eljárások az emberi aktivitás

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 MAR 19

ÉLET ÉS IRODALOM

Rocskai László

Szöktetés (mb. am)
Mr. Mckinley szök

DUNA:
Az ígéret földje I
Stress (sp) f9
Szöktetés (mb. a

KOSSUTH XIII:
Különben dühbe
f4, h6, 8

MÁTRA
MESE- ÉS IFJÚS
Elefánt és a stri
f10, f11, f12, f1, f2, f3, f4, f5
Puskák és galambok (m) h6, 8

MÁJUS 1.:
Szöktetés (mb. am)** 9, n12, f2
Budapesti mesék (m) 4, 6, 8

ÚJ TÜKÖR KLUB MOZI:
MŰVÉSZ

17-én Öt könnyű darab (mb. am)** 11
Kis József-sorozat, n2
A dunai hajós (m) f3
Andromeda törzs (mb. am) h5
Ezt nem tanultuk (mb. sz)
7, n10
18-án Öt könnyű darab (mb. am)** 11
Irodalomóra, n2
Gyöngyvirágtól lombhullásig
(m) f3
Mattei ügy (mb. ol) h5
Ezt nem tanultuk (mb. sz)
7, n10
19-én Öt könnyű darab (mb. am)** 11
Kis József-sorozat, n2
Ezt nem tanultuk (mb. sz)
f3, h5, 7, n10
20-án Öt könnyű darab (mb. am)** 11
Dargai-sorozat, n2
Ezt nem tanultuk (mb. sz)
f3, h5, 7, n10
21-én Öt könnyű darab (mb. am)** 11
Képzőművészeti óra, n2
Hogyan mondjam meg gyermekemnek? (mb. NSZK)** f3
Othello (sz) h5
Vörös rekvém (m) 21-én 7, n10
22-én Öt könnyű darab (mb. am)** 11
Dargai-sorozat, n2
Lúdas Matyi (m. rajzfilm) f3
A fekete város I—II. (m) h5
Segesvár (m) este n10
23-án Öt könnyű darab (mb. am)** 11
Sportóra, n2
Hogyan mondjam meg gyermekemnek? (mb. NSZK)** f3
Égi madár (m) h5
Tízezer nap (m) 7, n10

PUSKIN:
Fekete gyémántok I—II. (m) n10, f1
Budapesti mesék (m) 4, 6, 8

SPORT:
Szöktetés (mb. am)** f4, f6, f8

TOLDI STÚDIÓMOZI:

ezu
ebb
z Avo
negy
épírón
rténet
lső k
s a k

MO
MEG A K

Elkeseredett tiltakozást váltott k
egy szobor terve a bécsi közönség
ből, pedig nem kisebb szobrás
alkotta, mint *Henry Moore*. Művé
Bécs városának ajándékozta.

A nagy angol művésznek egye
len kikötése volt: véleménye sz
rint monumentális térplasztiká
csak víztükörben érvényesül kell
képpen, ezért azt kívánta, a vár
tanács építessen a híres barol
templom, a Karlskiche elé egy t
vat, és ennek közepére állítsák f
a szobrot. A tavat a dán építés
Sven Ingvar Andersson meg
tervezte, mire a Karlsplatz épít
szeti egységének védelmében .itö
a kultúrbotrány.

Az „S. O. S. Bécsnek" elnevezé
akcióbizottság végső elkeseredés
ben levelet írt Moore-nak. Felhí
ta figyelmét, hogy a barokk ko
szakban a világ egyetlen templom
elé sem építettek tükröző felület
ez ma is súlyos stílustörést jele
tene. Moore — aki 1974-ben j

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Rockai László

NÉPSZAVA
1984 JUL 17
1021

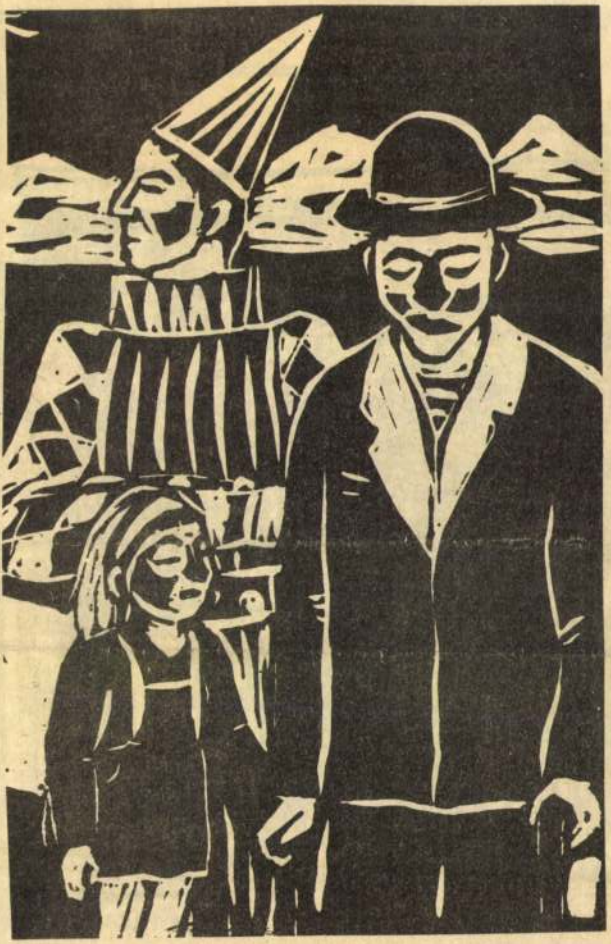

Rocskai László **VÁNDORKOMÉDIÁSOK**

yaszról és ünnepekről
üvőkről és temetés
zinte mindig ugyanaz
vszakok forgása, a pa

BÚZATÁBLA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1983 JUL 29

1021

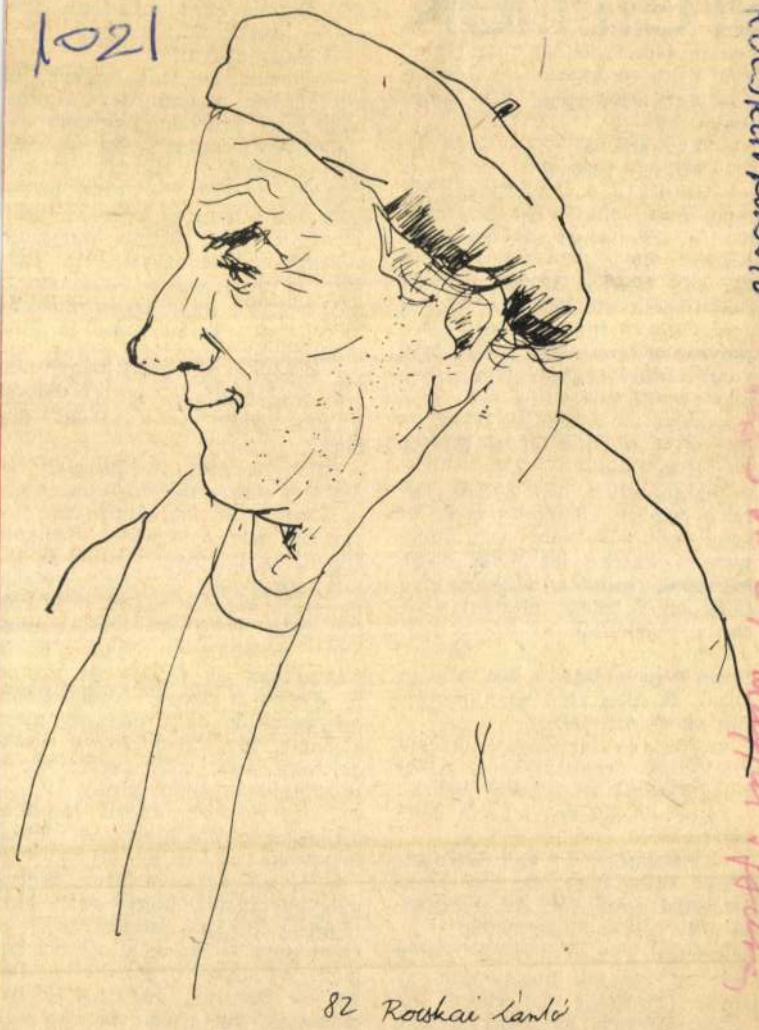

82 Rockai Lantó

Rockai László

zerelmek

— Azt kérdeztem, mit k
sünk itt?

— Egy srácot.

— Milyen srácot?

— Nem tudom pontosan. Tizenöt éves, cingár fiú. Itt veszti el a szüzességét egy borús éjszakán. Kitör a vihar, villámlik, szél tépi az ágakat. A gazdaság ebédosztó lánya behívja őt az ágyába. A fiú a kemény, kékes fényben a lány mohó arcát látja, s egy életre megkedveli a széles, lágy csípőjű nőket.

— Aha — nyugtázta Sára. — Ez voltál te, húsz évvel ezelőtt.

— Eltaláltad.

Végignézett a nőn. Széles, kerek a csípője, állapította meg. De nem szólt. Elfogadni vagy megtagadni valakit, ez néha olyan egyszerű, mint a lélegzetvétel; főleg ha ő maga mindent eltakar a háttérből.

Szemben, a párába burkolt Halál hegy oldalán a kis vályogházat kereste, ahol azon a nyáron az öt fiú lakott.

— Az a villámfényes történet túlságosan romantikusra sikerült. Mennyi az igazság belőle?

Péter döcögősen nevetni kezdett:

— Esküszöm, így volt. Nem tehetek róla, hogy az élet ilyen giccseket produkál. Az ebédosztó lány félt a villámlástól.

Elértek a hegy tövébe. Domb volt az inkább, magasságát az ember kicsisége nagyította fel. A napsütésben gőzölgött a föld.

Elértek a hazat. Peter csak állt és nézte. A látvány mellé képeket vetített az emlékezete Már tudta, hogy ez nem az, ami keres, de nem merte hangosan elárulni a csalódását. Ha egyszer fontos neki ez az emlék nem hagyja, hogy ilyen apróság megzavarja. Talán nem jó útor indultak el, vagy azt a régi házat lebontották. Ki tudja?

— Nos, milyen a találkozás a múltaddal? — szólalt meg Sára.

Péter tovább hallgatott. Elnézett a falu felé. Minden mozdulatlan volt és élettelen. Hol vannak már a rögöket hajigáló srácok, a kapával verekedő falusi suhancok, a romos viskó, amelyért kemény csata dúlt szőlőkötözés helyett? Pista meghalt, autóbaleset érte. Ervin Kanadában él, Gábor és Zoltán is eltűnt a szeme elől. Pedig megfogadták, hogy egyszer majd eljönnek ide, kézen fogva vezetnek egy lányt, akit szeretnek és megmutatják neki, hogy itt éltek egy hónapig, távol mindentől, először önállóan. Itt lettek felnőttek.

— Hazafelé, a vonaton tudtuk meg egymástól, hogy az a lány mindegyikünket megtanította a szerelemre — mondta válasz helyett, váralanul feloldódva Péter. — Dühösek voltunk és becsapottak. ha nem azt érezzük

Rocskai László, grafikus

Rocskai László metszete

12

Élet és Irodalom, Bp. 1986. okt. 11. XXX/15

nyos Samuel Beckett autenti-
bemutatására vállalkozott.
her Tamás, a rendező, úgy tet-
, tisztában van azzal, hogy az
zurdként későn beérkező Iones-
kicsit konzervatív, mondhatni,
sszicizáló szerző, ezért úgy adja
mint színháztörténeti érdekes-
et, frivol idézőjelek között, le-
kített miniatűr rivaldát építve a
les színpad elé, akárha valami-
n nemlétező zsebszínházat, kí-
leti pincestúdiót imitálna. A
zlettervező *Khell Zsolt* realista
ólékossággal teremti meg a hi-
es színhelyeket — a *Különóráé*
a madárcsicsergéses kisvárosi
llt, *A kopasz énekesnő*ben a kan-
llós angol szalont —, hogy a sze-
lők a néző valóságos élményei-

1983 SEP 3
Rocskai László, grafikus
MTI
Sajtófigyelő
NÉPSZAVA

1021

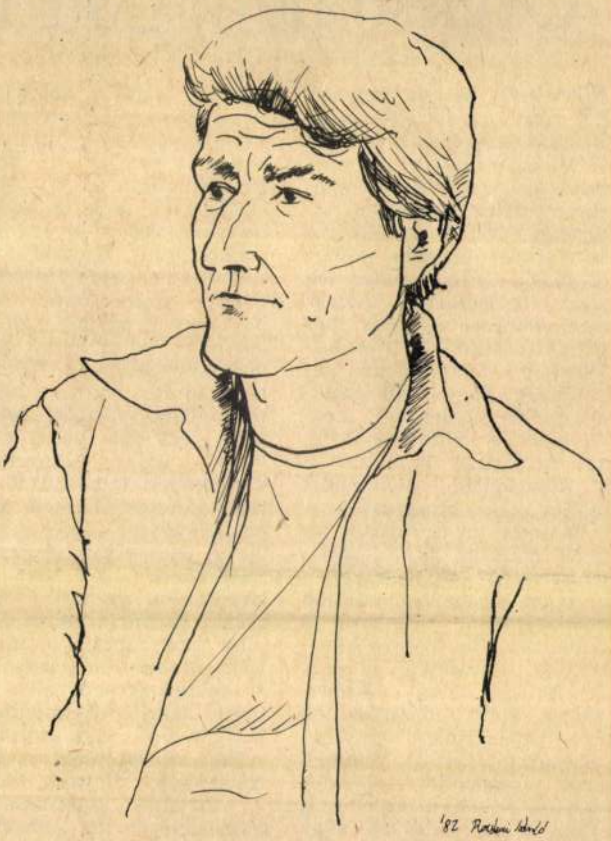

'82 Rocskai László

Rocskai László **BARÁTOM ARCKÉPE**

NÉPSZ.

Olvasó nép: gondo

Néhány hete a Balaton-part egyik élelmiszer-áruháza előtt hosszú sorban várakoztak a nyaralók bebocsátásra. A csendes várakozást váratlanul a reggeli újságokat árusító kerékpáros fiatalember érkezése zavarta meg. A rend pillanatok alatt felbomlott. Többen, megfeledkezve vásárlási kötelezettségeikről, hirtelen legfontosabb feladatuknak tekintették, hogy betűéhségüket mielőbb kielégítsék: megszerezzék a legfrissebb híreket tartalmazó napilapokat s a könnyedebb szórakozást nyújtó képes újságokat.

Eszembe jut egy másik, régebbi emlékem is. Az ünnepi könyvhét idején Magyarországon tartózkodó külföldi vendégeimmel véletlenül a budapesti Váci utcába kerevedtem. Kíváncsian kapták fel fejüket, látva a könyvsátrak előtti tolongást, az írói dedikálásokra várakozó sokaságot. Büszkék lehettek arra — mondták —, hogy nálatok a könyv, az olvasás iránt ilyen rendkívüli vágy él az emberekben.

Mindkét jelenség valóban büszkeségre késztethet; bár gyorsan tegyük hozzá, semmiképp sem lehetünk elégedettek olvasási kultúránk fejlődésével.

könyvek iránti érdeklőd
(Igaz, ezeknek a könyvekn
a példányszáma sokszor a h
romezrelt sem éri el, hozz
férhetőségük tehát elég
korlátozott.) Sok házikönyv
tár gazdagodott kiváló sza
lexikonokkal, enciklopédiá
kal, fontos kézikönyvekk
Ezen a téren inkább az
baj, hogy az olvasói igénye
kel nem tudott lépést tart
ni könyvkiadásunk. Nincs j
használható, pontos adatok
tartalmazó magyar lexik
nunk; egy-egy fontos szót
hosszú ideig hiányzik
könyvesboltok polcairól; e
több kötetes lexikon telj
megjelenésére éveket k
várni. (Az utolsó kötet me
jelenésekor akár már vá
hatnánk is az első átdolg
zását.) És bár a könyvek n
lunk még mindig olcsók,
áremelkedés talán leginkál
az átlagfizetésből élők sz
mára teszi lehetetlenné
kézikönyvek megvásárlását

Népszerűek lettek az ism
retterjesztő könyvek, viszo
— szomorú tapasztalat
mérsékeltebb az érdeklőd
a szépirodalom iránt; an
nek káros következmény
talán még nem is érzékelj
igazán. Vesztett népszerűs
géből a vers is. Vajon az
kolai oktatás miért nem t

1977 JUL 2
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 JUL 31
NÉPSZAVA
Rocskai László
1021

Rocskai László: Motívumok

szeptemberi megöntése, kiv
pedig *Teferi Benti* dandár
bornok ellenforradalmi c
portjának idén februári
végrehajtott likvidálása ót
hazai és az országhatáro

zottság 1964 szeptemberé
Madridban, a kohóiparban
tartományi fémmunkás-sz
szervezetben alakult n
Létrejötte *spontán* volt,
több esztendős érlelődés vegeredménye — számol be Camacho a kezdetről. Ennek során *az új, baloldali elkötelezettségű szakszervezeti aktivisták kiszorították a vezetésből a vertikális szakszervezet, valamint a falangisták képviselőit.*

A spontaneitás korszakát követően megszülettek a munkásbizottságok *első dokumentumai*, amelyekben vázolták céljaikat, feladatukat. Az egyikből szeretnénk idézni azt a részletet, amely *előrelátásával és a helyzet reális elemzésével is érthetővé teszi a munkásbizottságok ma is növekvő tekintélyét.*

A munkásbizottságok — fogalmazza meg az immár klasszikus dokumentum — valamennyi dolgozó egyesült ellenállásának formái, tekintet nélkül vallási és politikai elkötelezettségükre. E bizottságokat nem szakszervezeti struktúra szerint építjük fel. Úgy jelennek meg, mint a *közvetlen követelések szükségszerű eszközei, hogy előkészítsék a szabad és szakszervezetileg egységes holnapot.*

Ennek a több mint tíz esztendeje megfogalmazott célkitűzésnek a valóra váltásán fáradoznak most elkötelezetten a spanyol munkásbizottságok.

Thurzó Tibor

őrzése, a parti államok hatalmas nyersanyag-tartalékainak (olaj!) „szilárd kézben" tartása és a forradalmi-hazafias erők ellenállásának megtörése. A konzervatív rezsimekből és az övezet egyéb államaiból összekovácsolandó blokk tervével természetesen a Közel-Keletet tartós befolyási övezetének tekintő Egyesült Államok is egyetért, *ebben az arab reakció és az imperializmus érdekei találkoznak.*

Ez a vázlatos körkép már sejteti, milyen feszültségekkel terhes összeesküvést készítenek elő az arab és az afrikai népek háta mögött. Csakis ezzel a mélyebb háttérrel érthető meg jobban, milyen súlyos következményekkel járhat a megosztottság, a viták erőszakos, katonai „megoldása". Az ilyen jellegű konfliktusok — szögezi le a *Leonyid Brezsnyev és Kádár János* legutóbbi baráti krími találkozójáról kiadott kommüniké — *„nemcsak az érintett népek érdekeivel ellentétesek, hanem ellentétesek az egész nemzeti felszabadítási mozgalom, a világbéke érdekeivel is."*

Serfőző László
alezredes

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG

Rocskay László

1977 1.

1021

Rocskay László: Bábok

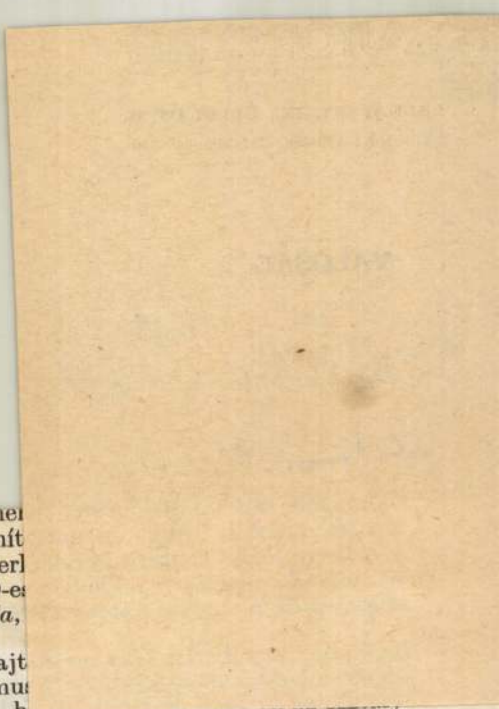

- Nietzschei
tulajdonít
alkodó „erl
-as, 1919-es
csi alapja,

— a „fajt
mmunizmus
jével. „...h
őzelmes legyen, kell hogy ez a szeretetre való
gyen, kell hogy az osztálykülönbség igazi
g nagyon távol vagyunk) mindenkiben meg-
retetre, a megértésre és az összetartozásra."[32]
kiemelkedő szerepet szán a nevelésnek, meg
kölcsi létalapját", melyet röviden „minden
ember kölcsönös szeretetteként és szolidaritásaként" fogalmaz meg. Ez a szigorú erkölcsi megközelítés segítette egyébként hozzá Lukácsot, hogy már 1919 elején felvesse a cél és eszköz viszonyának etikai problémáját, s később a népfrontpolitika egyik első szorgalmazója legyen.

A demokrácia stratégiai s nem taktikai célként való felfogása, mely Lukács számára hosszú ideig csak elvont etikai kérdésfelvetést jelentett, a német fasizmus megerősödésével sürgető feladattá vált. Hitler már nem a rossz lelkiismeretet akarta kiirtani a német népből, hanem általában a lelkiismeretet, s a nacionalizmusra építve megkérdőjelezett minden egyetemes erkölcsöt. A fasiszták a „XX. századi mítoszok" nevében üzentek hadat az egyéni morál minden válfajának, s nyíltan érvénytelenítették a tízparancsolatot.

A terjeszkedő fasizmussal szemben az egyéni lelkiismeretre építő pacifista-humanista erkölcsiség elvontnak és erőtlennek bizonyult. Csak az 1930-as évek második felében kibontakozó antifasiszta népfrontpolitika hozta meg erkölcsi téren azokat az eredményeket, melyeket már szembe lehetett állítani a fasizmus értelemellenes „erkölcstanával". Az új, antifasiszta etika integrálta a lelkiismereti erkölcs maradandó elemeit, magáénak vallotta a felvilágosodás filozófiai-etikai örökségét. (Gondoljunk például George Politzer munkásságára.)

Jelen tanulmánynak azonban nem lehet feladata, hogy a XX. századi baloldali etika izgalmasan aktuális fejlődésének elemzésére is vállalkozzon. Annál kevésbé, mert e kérdéshez a tanulmányírókon kívül leginkább a történelem illetékes hozzászólni.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Egyetemi Lapok
1977 JUN 13

Rocskai László

1021

ROCSKAI LÁSZLÓ

LINÓMETSZETEI

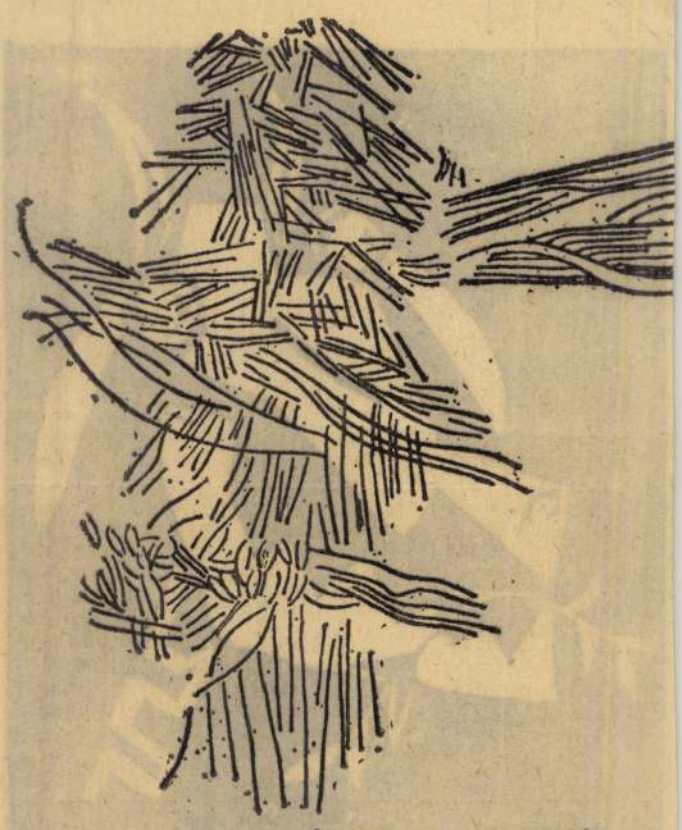

BELLA ISTVÁN
IGÉK ÉS IGÁK

Nem Pistás, de Istvános versekkel szembesül az, aki felnyitja ennek az igéző és igázó — sőt, olykor az elmúlásra, a kilóra vett emberségre iázó — verseskönyvnek lapjait. Az „Istvánosságot" ilyen lélegzettel mondott Bella-mondattal értelmezem:

„s én, a halálemlőn felnőtt jövősmagzat
István, birom, s mondom magyarul magunkat."

(Gázel, István nevére)

Szívben duzzadó versekkel teli e könyv; szívesen tevőkkel — nem szíveskedőkkel, keményszívűekkel — nem vajszívűekkel, szívbőljöttekkel — nem szívi-zőkkel, s nem szívdöglesztőkkel, de megszívlelendőkkel. Ujjböggyel tapintható képekkel csigáz a költő — mondhatnám úgy is — plasztikusokkal. S miért ne mondjam, hiszen a korombélinek a plasztikusról a robbanás is eszébe jön — plasztikbombásan. S miért ne mondjam, hisz' a szívbe nyilalló elmúlás így, ilyenképpen űzi Bella Istvánt is:

„Futva, megrogyva, néha féltérden,
a káprázó télben és sorsban
belémlőtt szívemet nehezebbnek érzem
a földnél, s tudom, hogy robban."

(Kettős sötétben)

Az üzettetés nem csupán a Semmi, de a szívnek-nem-lenni képtelen szív indulatainak következménye is. Indulata pedig a körülötte levők, a voltak és a leendők gondjaival töltött. A Fő utcán álló két sm.-évei s a malteroslányéval *(Képriport)*, a hadiárvagyöp- és hadiárvaföldhódító apáéval *(Halotti beszéd)*, a virágmagszívű pöttömökével, akik nekünk növesztik, nevelik föl a csodát *(Fölnövesztők)*.

Azt mondja erre Bella István az egyik — nem frópapírost, csak cigarettát lángoltató délelőttön; beszélgetés közben:

„Valahol minden írás rejtett társadalmi megbízatásra történik..."

— majd így kerekíti: *„...de nem ártott volna, ha ennek a megbízatásnak egyéb, nem-rejtett jegyei is lettek volna!"*

Talán éppen innen, e záradéktól eredeztethető küzdelme a magánnyal; a föladat helyett a föladókkal, a küldők helyett a küldöncökkel:

„Ki ragozza el magyarul az időt?
A szótövek, félmondatok
ideje jő. A sunyi ponté. Minden kidőlt
felkiáltójel kopjafa. S te vagy a halott."

Az Istvánosság ököl-súlyos felkiáltójelesség is. A hadonász-danászok, az öntetszelgők orrba-fricskázása játékosan komoly felkiáltás világunk ellen: *(Egy kis poécica; Felnőttdal, Matamorfózis)*. Ez az, amit korábban a kilóra vett emberségre lázás"-ként emlegetünk.

Igéző könyvnek neveztük Bella István legújabb verseskötetét. Fogalmat, nevet = IGÉT szül magából a megnevezhetetlenre, a kezünkből oly könnyen kicsusszanóra. Az igéző azzal keríti hatalmába az igézettet, hogy fogalmat nyer róla, megnevezni képes — pontosan, erővel. Így lenne a mágiában. Így van ez a költészetben. Igázó igézés ez, a másikat s magunkat is hatalmába kerítő. Olyan ráolvasásos költészetet zugattyúz, mint ami *„Az a jegenye, az a jegenye"* c. versből, vagy az *„Igék és igák"*-ból szól:

„mindent magammá mondani
magamat mindenné mondani
mindenkivé kimondani
elmondani kimondani

Mit is akartam mondani
Félrevert földként bongani
A földnek visszamondani
hogy nem akartam bomlani"

— nyakas —

Rocskai László: Motívumok

Rocskai László

Motivumok

NÉPSZAVA, 1977. július 31.
8. oldal

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 FEB 11

NÉPSZAVA

Rocskay László

1021

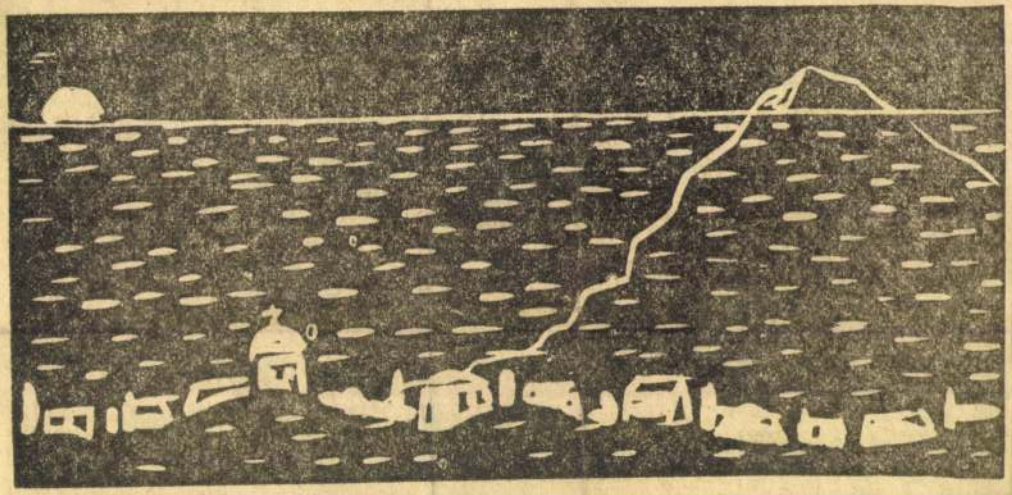

Rocskay László: Éjjel

számadási közgyűlés

ermésátlagok
nyereségesen
múlt évet a
éni Kinizsi
ették a gaz-
ken tartott
közgyülé-
művelődési
ott tanács-
volt és fel-
Jenő, az
ikai Bizott-
is.
elnök be-

számolójában hangsúlyozta, hogy a jó időjáráson kívül *elsősorban a tagság szorgalmának, a fejlett technika alkalmazásának, a technológiai előírások pontos betartásának köszönhetik a kiváló eredményeket.* A jó munka a tagok jövedelmében is kifejezésre jut. Egy-egy dolgozó tag éves átlagkeresete meghaladta a 47 000 forintot.

ázati börze tapasztalatai

evesebb fazonra, nyagra van szükség

Magyar—szovjet vízügyi tárgyalások

Az 1978. évi magyar—szovjet vízügyi műszaki-tudományos együttműködési munkaterv jóváhagyásával fejeződtek be azok a tárgyalások, amelyeket február 6. és 10. között Budapesten folytatott *Gergely István* államtitkár, az Országos Vízügyi Hivatal elnöke és *Ivan Borodavcsenko*, a Szovjetunió meliorációs és vízgazdálkodási miniszterhelyettese.

Magyar—líbiai gazdasági tárgyalások

Pénteken Budapesten befejeződött a magyar—líbiai gazdasági együttműködési vegyes bizottság negyedik ülésszaka. A tárgyalásokon áttekintették az együttműködés területén.

A tárgyalások befejeztével a két delegáció vezetője: *dr. Biró József* külkereskedelmi miniszter és *Abu Bakr Ali el*

Rocskai László

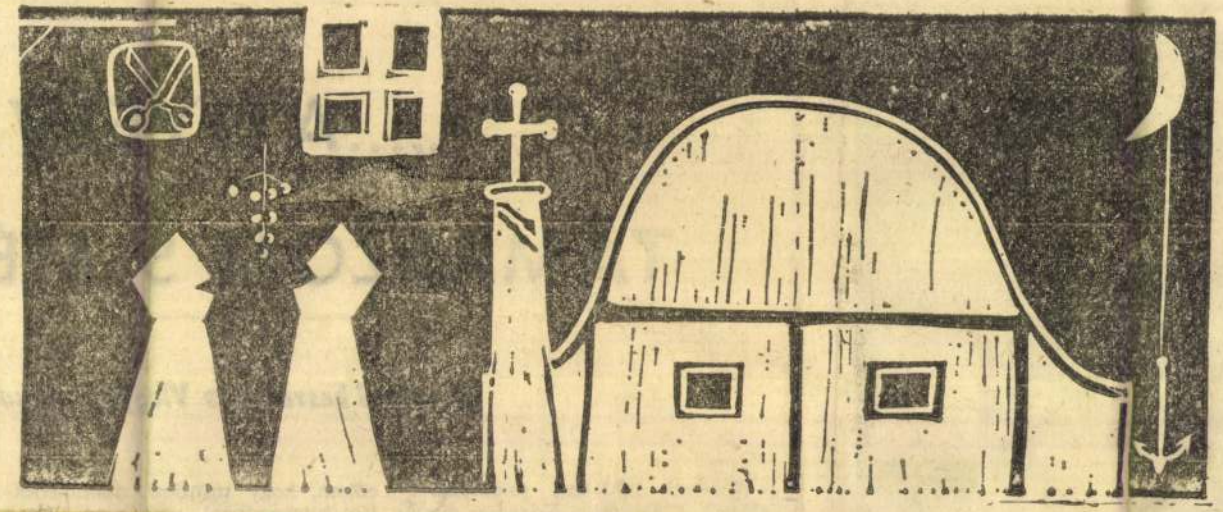

Rocskai László: Tisztelet Szentendrének

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.
XXI. évf. 14. sz. 8. lap.

„...A NYELV
TÁMASZOM S MÉ

Moszkvai beszélgetés Vlagyimir Licsutyi

Nevével 1973-ban találkoztam először a Druzsba Narodov című

célom, hogy mindezt dokumentatív hitelességgel rögzítsem. Csak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 APR 2

ÉLET ÉS IRODALOM

Rocskai László
1021

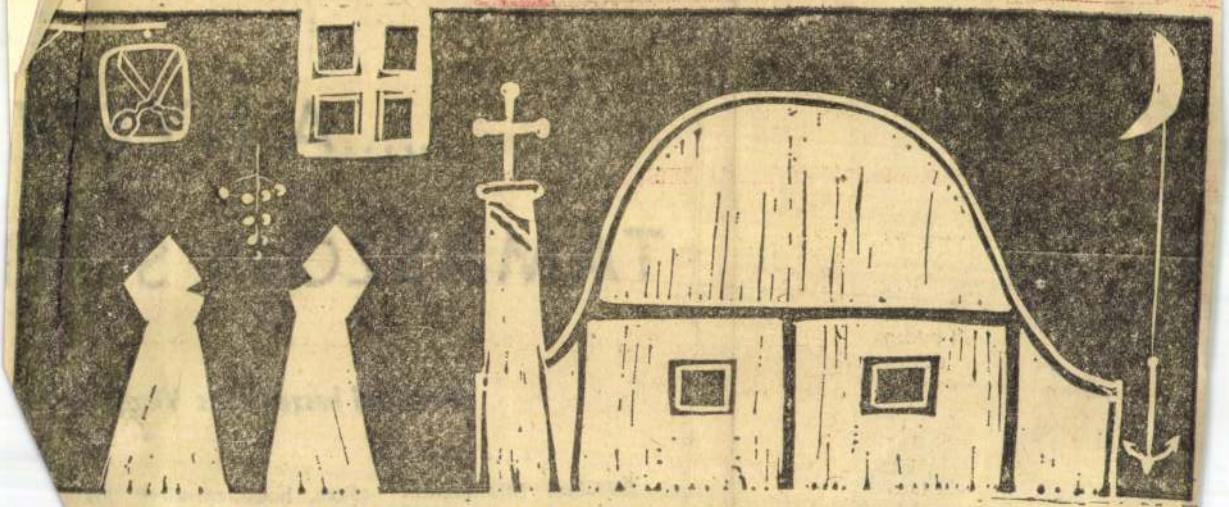

Rocskai László: Tiszteiet Szentendrének

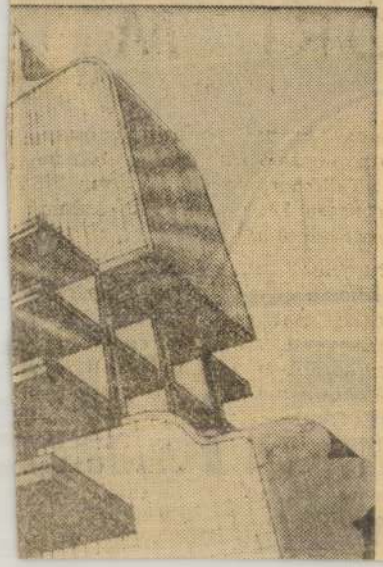

„...A NYE

TÁMASZOM S M

Moszkvai beszélgetés Vlagyimir V

Nevével 1973-ban találkoztam először a Druzsba Narodov című folyóiratban. Jóformán semmit sem tudtam róla, amikor kisregé-

célom, hogy mindezt tív hitelességgel rö annyit használok fel tárgyi környezetéből,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

1977 APR

VIGILIA
Budapest

Rocskai László

1021

Rocskai László: Madárijesztő

Ki

nogy mit írunk? Valaki elénk tesz egy könyvet, unk: ez az, ezt kerestük! Máris egy idegen szel rása, hullámai, átlátszósága velünk marad egy dar pónkat, a szájunk ízét, a fényünket; írhatunk *mia* íróasztalunk mellett, a téma megidézésének perce mindenről, a szó szoros értelmében mindenről lehet írni, egyszerűen azért, mert valóban *minden font* völde figuráinak tekintve a seregnyi témát — vajo másikat „lövünk ki"?

Ugyanakkor ez a téli napsütés, amit nem is pőrömmel fogok föl, a verandáról kilépve elönt, s gazdag, oly teljes, kizárja a megírás lehetőségét. V dat a sok cédula egyikén fölizzik: „Az ember jó". nül az elkapkodott följegyzés, a nem is írott, han vaival: „... Így elsikkadnak a szentmise szöveg miért nem szólnak a szövegek — minden bizonny eiről? Nagy lehetőség, kihagyva! Színtelen pusm lörmögést hallok, pedig az üzenet a húsba vág. M jól hangsúlyozva kell elmondani, *nem itt* fukar saját elmélkedésben takarékoskodni, úgy, hog nondat, rosszul leplezett szó-keresgélés ne hangozz allani." Jegyzet... És végül erről sem, meg arró ól, hogy kitől-mitől függ?

Amikor az ember leül s bámul ki az ablakon, nibe szegezve, ez — tudta nélkül is — *az egy*, a eledtét jelzi; mielőtt bizonyos lenne, már biztos. anyarog ki, s mintha mézes zsinór lenne, egyr agy „ki-keletkeznek" belőle a kész képek, szófor ások kristályai; épül a véletlen vázon a konkrét lakja van, mérhető, természetes szögletei, meg mazokat megerősítjük, emezeket letördeljük. Most özünk. S jó keményre szorítjuk, „elkötjük", a fo illjon, ha már megszületett: megírjuk. De kitől, n ezt írjuk meg?

Vagyunk, mint valami raktár, okos összevissz szellem magnetikus rendező elvének, de nem aut nésekre és határozott parancsokra mozduló rendet berek, az orrunk előtt és a belül burjánzó létre s juk, átéljük, el-elkapjuk működésünk pontos titl kinti-benti szabadság túl nagy és túl mély ahhoz, la. Mégis, mindennél valóságosabb.

Kitől—mitől...? Mintha azt kérdeznők, kitől ünk? A szüleinktől? Ez kevés, bár igaz. Nem a s telen, mert függ ugyan tőlük, de mivel ők is függe ségünk tovasiklik; a faji függés *általánossága* ki sem *konkrét* követelményét?... A legnagyobb pill annál láthatatlanabb, minél biztosabb. Elég a vakn ujjheggyel kitapogat, tisztességes domborulat legye ünk azt jelenti, hogy hiszünk szavaink megtestes szó él, lábon áll, hűséget követel tőlünk, mert b

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 DEC 18
NÉPSZAVA

1021

Rocskai László

CIGÁNYOK

Diószegi Balázs

Rocskay László: Bohócok

Rocskay László

Bohócok

Népszava 1976. jan. 1 - 8 old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

Rocskay László

1977 MÁJ 14

Rocskay László:
Találkozás

Elutazott Pencso

Pencso Kubadinszki, a MS
Bolgár Kommunista Párt HN
Politikai Bizottságának pé
tagja, a Bolgár Hazafias pe
Front elnöke, aki *„A bol-*
gár—magyar történelmi
kapcsolatok” című kiállí-
tás megnyitására érke-
zett hazánkba, és rövid
megbeszélést folytatott
Sarlós Istvánnal, az kö

Külföldi küld
a békehónap ren

A békeépítők világköz- —
gyűlésén Varsóban járt Ar
delegációk közül több ba
nemzeti békemozgalmi na
küldöttséget magyaror-
szági látogatásra hívott
meg az Országos Béke-
tanács. Pénteken — a
meghívásnak eleget téve

dologra lett figyelmes. óta
Eltűnt az árok alja ...” ny
— Most is úgy emlék- ra

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Rocskay László

MAGYAR NEMZET

1976 AUG 18

tek a teraszon, s a két óvó- szégyenét, elveszített lányság-
vidáman mesélt, pletykált gát, és pusmogó, rosszalló hi-
falu „nagyvilágáról". Amál rek szálldostak róla. Ha néha

Rocskay László rajza

arra, hogy
Beszéd; a Ne
sio; ki volt
hogyan halt
ló? Hanem
gyermeki szo
séghez való t
természetes
ság.

Ez veszett
lünk? S a ner
ennyire kétség
támadtak? Jol
val morgok: e
volnának mi
ismereteink?

Abbahagyom a felesleges füstölgést. Lássuk a példát. A tengernyi közül az egyiket.

2 Ki élesztette föl, ki bontotta ki a két világháború közötti sajátos, új erdélyi magyar irodalmat? És közvetlenül az újulás döbbent csendje, az imperiumváltozás után?

Ezekben az években a nagyszerű Kemény János még külföldön élt, az elfelejtett nagynéni erdőrengetege, marosvécsi vára még nem hullt az ölébe, s hol volt az Erdélyi Helikon, a Szépmíves Céh? A kolozsvári Korunk is csak 1926-ban indult. Kós Károly *Sztánája* volt talán az életre sertentő forrás, vagy más műhely

meg, hogy ezen a földön r
képpen kell élnünk és megh
nunk." A leírt szókat gond
mérlegelő Szentimrei Jenő
írta a *Brassói Lapok*ban
mészkői pap halálára em
kezve, hogy *„nagyobb csa*
nem érhette volna a román
magyarságot".

Pedig ő zaklatott, halálos beteg, „szent bolond" volt cs pán. Ő maga nevezte így önnö magát. Utolsó könyvét szak lasan, csontjaira száradt b rel, mészkői betegágyában í úgy, hogy hőmérséklete 37,5 39,5 közt ingadozott.

De mit írt meg, ágyából m félig sírgödre fölé kihajolv

A szocialista fölemelkedé Pontosabban a fölemelked

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 SEP 11

ÉLET ÉS IRODALOM

Rocskai László

1021

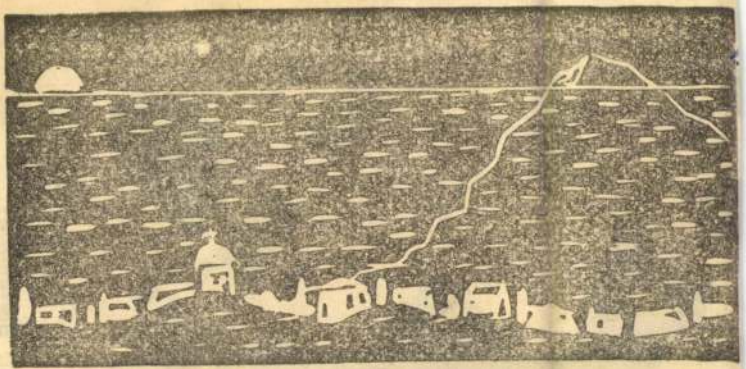

Rocskai László metszete

tván: Barlangrajz

Rocskay László

Rocskay László:
Találkozás

Találkozás

Népszava, 1977. május 14.
6. oldal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 7

NÉPSZAVA

Rocskay László

ZAVA 1021

Rocskay László: Bohócok

jából összehasonlíthatatla-
fontosabb. De kárhoztat-
a-e magát az olvasó, aki
nai puccsról olvas, ame-
egyik helyen a demokra-
s, haladó erők felülkereke-
t, másutt az ellenforrada-
térhódítását tükrözi
nfosztásokról érkeznek hí-
despotákat ölnek meg, de
gyilkolnak olyan államfér-
at is, akik önfeláldozóan
gálták nemzetüket. Köz-
aságokat kiáltanak ki, sok
éves monarchiákat szá-
nak fel, miközben hazug
zavakkal újat teremtenek.
ghirdetik a függetlenséget:
k, akik évtizedekig harcol-
érte és azok is, akik évti-
ekig harcoltak ellene. Vá-
tások követik egymást:
nmunisták sikereivel és ku-
caival. És demokráciáról
zélnek. Ott is, ahol azon
ıdoznak, hogy gyökerestül
tsák.

erek nélkül

megértheti, aki nem ülte végig azt a sok száz, feszültséggel terhes vitát, amely az európai

Európa és egy a

Éveken keresztül nyomon követhettük az erőfeszítéseket, a szocialista országok megújuló javaslatait annak érdekében, hogy a budapesti felhívást eredményes tárgyalások kövessék. Most, amikor kezünkben tartjuk az *európai chartát*, ne azoknak higgyünk, akik súlyát kisebbíteni igyekeznek. Mert bár igaz, hogy nincs még összhang a megfogalmazott elvek és a mindennapi gyakorlat között, de az erkölcsi kötelezettségvállalás, az együttműködés normáinak közös kinyilatkoztatása az alap, amelyre a jövőbeni kapcsolatok, a biztonság egész rendszere épülhet.

Az enyhülés Európában történelmi valóság immár. De nemcsak Európában. Rendkívül figyelemre méltó *Henry*

Zámbó István

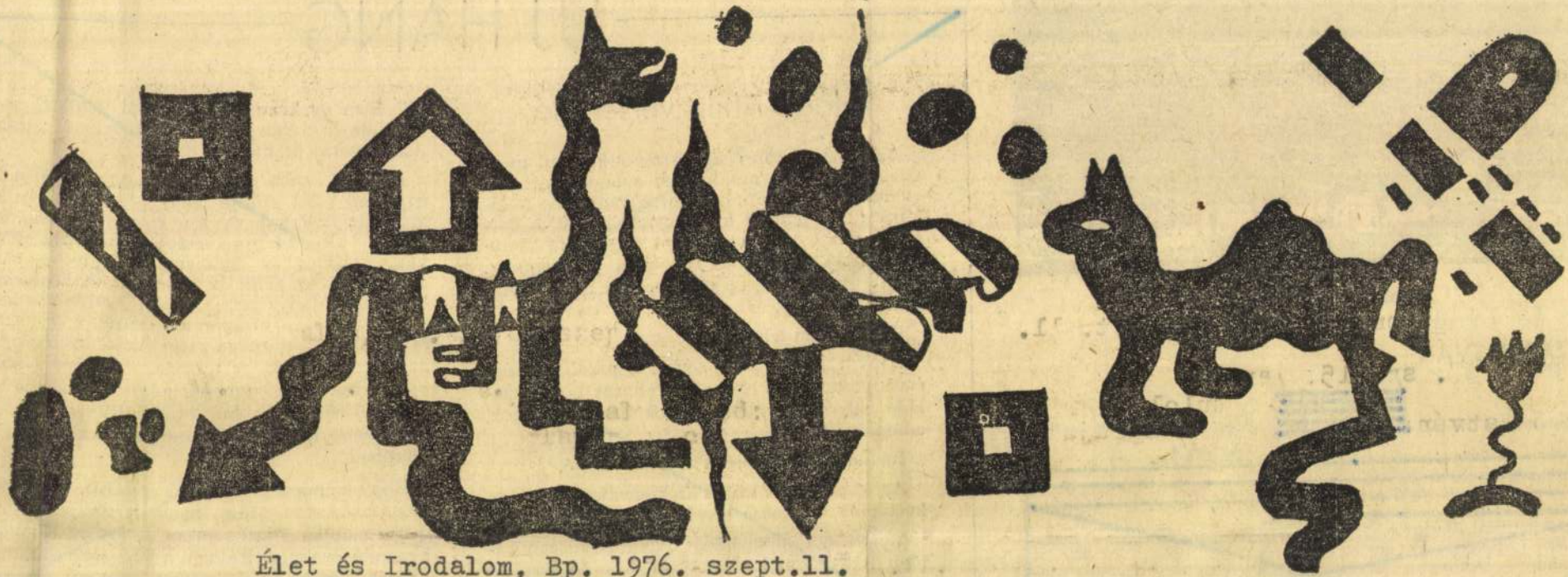

Zámbó István: Barlangrajz

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept.11.
XX. évf. 37. sz. 16. lap.

I. Sarolta hetedik osztályos, tizen-

Rocskai László

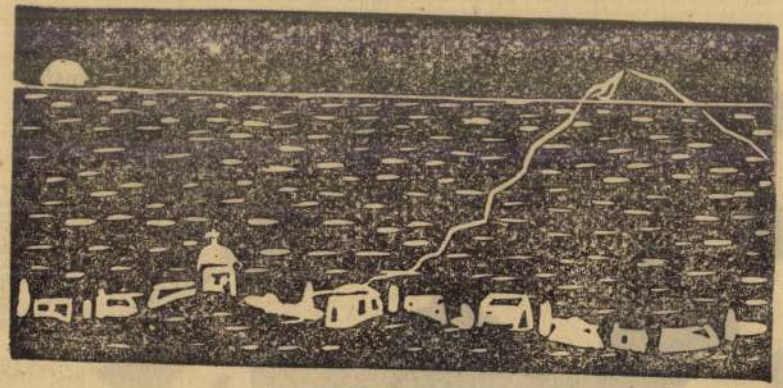

Rocskai László metszete

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 11.

CSÁSZÁR ISTVÁN:

XX. évf. 37. sz. 15. lap.

Zámbó István: ZSÁK

A tuloldalon lásd: "Barlangrajz"c. művét.

Étteremben ülünk Andriskával ketten, a Római-parton és vacsorázunk. Persze a jelenidejű mondat ellenére nem most, mert most csak írok arról, szintén a Rómain, hogy néhány nappal ezelőtt együtt vacsoráztunk — Andriska anyja valahol Franciaországban utazhatott hazafelé a spanyolországi turistaútról —, de ha múlt időben beszélnék az estéről, ami még itt van közel, olyan lenne, mint

Csak annyi tenk tőlem, hogy megőrizzem a beszélgetés folyamatosságát, nehogy elakadjunk a felénél.

— Miből gondolod? — kérdezem.

— En azt tudom. Te meg fogsz engem ölni — mondja változatlanul meggyőzően.

— Elalszom és te megölsz — mondja.

ÚJ HANG

Balogh Attila versei elé

Az a fiatal költő, aki bemutatkozásul most „dobogóra lép", mankókkal a hóna alatt lép elénk. Nem jelképes, hanem valóságos mankókkal. Az emberi nyomorúság két árva botjával, mely paradicsomkaró vagy madárijesztő csontváza lehetne inkább a szőlőhegyen, mint egy csupa-ideg húszéves fiú nélkülözhetetlen testrésze.

De hát nem lehet.

Balogh Attila testi sorsát a paralízis végérvényesen eldöntötte: szó szerint is vonszolódó, sebzett, sérülékeny, pokoljáró költő lesz, ameddig él.

Ráadásul és eltökélten: cigányköltő.

Arra, hogy ezt külön is kiemeljem, ő maga kért meg, egysoros levele utóiratában.

Megtettem volna kérés nélkül is, hiszen Balogh Attila minden sorában — a kiforratlanokban és a megrendüléstől kiforrottakban egyaránt —, mint elintézetlen, romló, idegbeteg ügy, ott feszül, ott hánykolódik a magyarországi cigányság bőrén. Ő [illegible]

től. Igen gyakran ugyanazoktól, amiktől annak idején a szegénységtől megvert József Attila versei is megkondultak.

Nyilván ezért is: ha Balogh Attilának egyetlen költő elődje lehet — József Attila az. Nem irodalmi, de sors és indulat szerinti elődje. Mert ha nyerseségben, szókimondásban, tajtékos és önleleplező jajdulásokban nyomukba szegődik is, mondjuk, a beat-költőknek, lét-helyzeteit a József Attiláéhoz hasonló árvaság, társkeresés, mindenség-keresés ösztöne határozza meg. Az esendőnek és az egyetemesnek, a társadalminak és a személyesnek az egybehangolása. Továbbá a szörnyűséges hiányból való építkezés. A részek nehéz és kínzó forradalma az egész érdekében.

Hogy mindez jóslatszerű inkább, mint bemutatás? Lehet. Mégis nyugodt vagyok: húsz verse alapján hinni merem, hogy az elkövetkezendő években Balogh Attila nemcsak panaszos, vádló, igazság-erejű verseit írja tovább, de megírja saját szűkebb közösségének, a cigányságnak az Eszmélet-ét is. A cigányság magára ocsudásának drámai zavarát: a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1976 OKT 16

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Rocskai László

ÉT
1021

Rocskai László metszete

SÜKÖSD MIHÁLY ELBESZÉLÉSE:

RÖVID ANDRÁS MONDJA

...Én nagyon mélyről kerültem fel Pest-
re. Tanyán éltünk, Bács-Kiskunban, négyen,
anyám és apám reggel bebiciklizett a téeszbe,
n otthon maradtam az anyai nagyanyámmal.

nőn át az űrhajózásig, Leor
Truman Capote-ig igazán m
tás nélkül. Összevissza olvas
kül, mert soha nem találk
aki okosan ajánlott volna
olvasni tanított volna. Mindi
tem könyvtárba, tapogatód
gyeltem egy névre, mert má
valahol, találomra kihoztan
forgattam, hazavittem, elolv
szerettem, a szerző minden
tam. Nekem mindig magam
fedeznem az írókat, mert
azokra, akiket az iskolában
Gogolt és Csehovot, az oro
a legjobban, meg az ameri
és azokat, akik nálunk beat
És legesleginkább Gorkijt.
két évenként újra olvasom,
gatok: régen történt messz

~~za kényszerült ifjú életét követő puca~~

Rocskai László

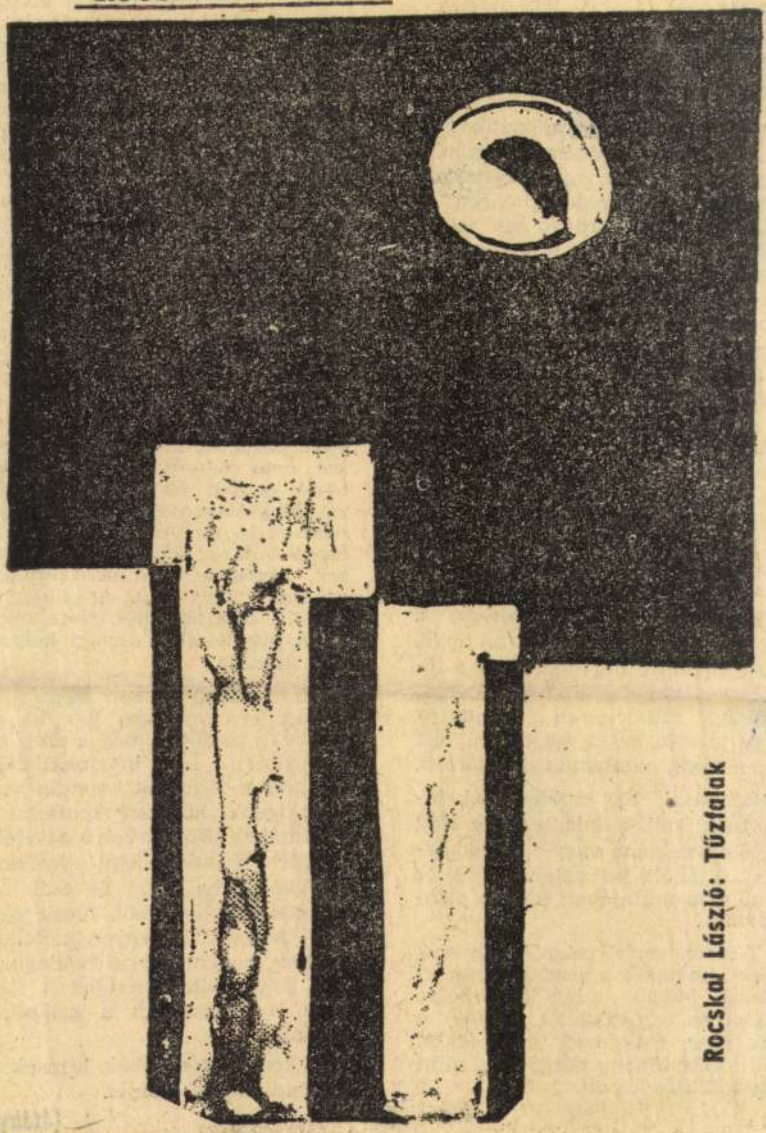

Rocskai László: Tűzfalak

ÉLET ÉS IRODALOM

10

Bp.
1976. nov. 6. XX. évf. 45. sz. 10. lap.

tudók jelentéseinek gyors publikálása — nem kevésbé az.

-zöldi-

HORROR VACUI

Egy kis autó-ajtó műkritika:

A Főtaxi új emblémákat csináltatott magának, gépkocsijainak oldalára egy fekvő téglalapra a vállalat nevét íratta, egy másik álló téglára pedig a telefonszámait. Grafikailag nem rosszak a rajzok, nem is jók. Baj viszont, hogy a két embléma szorosan összeér és egy, konstruktíve indokolatlan T betűt ír le; nagyobb baj továbbá, hogy ennek a T-nek a teteje meg összeér a nemzetközi taxijelzés piros-fehérkockás sávjával. Grafikusnyelven — alighanem címfestőnyelven, nyomdásznyelven is — úgy hívják ezt a hibát, hogy két betű, vagy két forma *ragad*. Itt három! Van egy — a fizikából kölcsönvett — művészettörténeti szakkifejezés, a *horror vacui*. Az irtózás az űrtől. Ez a primitív művésznek az a törekvése, hogy a képfelület teljes egészét, mindenáron megtöltse. Úgy tetszik, ez az ősi ösztön tört fel a taxik oldalainak díszítőiben.

Ráadásul az emblémának tömörnek kell lennie, egy is elég belőle a reklám, vagy a tájékoztatás céljából: ha valahol, hát az embléma műfajában hiba a pleonazmus.

Tudom, csekélységről van szó, lehet, hogy szóra sem érdemes az egész. Mégis: talán itt is helye volna az esztétikának, hiszen a sok ezer, futkározó taxi oldalát milliószor többen nézik meg, mint egy kiállítás képeit.

-k-s-

ilyen magas hozzetesre számít, feltétlenül csalódni fog, amint munkásélete megkezdődik. Hiszen mi lesz belőle a négy osztály elvégzése után? Szakmunkás, de olyan szakmunkás, aki még kevésbé ismeri, mert kevesebbet gyakorolhatta választott mesterségét, mint az a másik fiatal, aki szakmunkásképzésben vett részt. S milyen messze van még a vágyott technikusi képesítés, melyre a többség számít! Két év gyakorlat, tanfolyam, vizsgák... Legalább három esztendő, ha közben nem kell éppen bevonulni katonának.

A szakközépiskolások tévedése sok mindenre figyelmeztet. A pályaválasztási kampányok, a velük kapcsolatos, olykor túlbuzgó agitáció túlságosan rózsás egeket fest, megszépíti a valóságot és egy-egy szakma ismertetésekor elhallgatja az anyagi lehetőségeket, nem informál a kezdő fizetésről és a későbbi perspektívákról. Megtévesztőek gyakran a hirdetések is, melyek szinte paradicsomi állapotokkal, sok pénzzel, sok mellékes juttatással szólongatják a fiatalokat. A szülők se mindig avatják be gyerekeiket saját jövedelmük, anyagi helyzetük titkaiba.

Ha a fiatal ember megalapozatlan reményekkel lép ki az életbe, a csalódás még a szép elhatározást is megingathatja, melyről a felmérés kapcsán vallott: igenis hű akar maradni a szakmához. Elsősorban a nevelőkre vár a feladat, hogy a szakközépiskolák hallgatói ne csak általános műveltségből, mesterségbeli fogásokból legyenek felkészültek, hanem anyagi boldogulásuk feltételeit, lépcsőfokait illetően is megkapják a szükséges tudást.

Akkor még szebbek lesznek a szakmai hűség igenjei.

(átányi)

pártnapot tartott, mivel
kor egy borítékban tisz-
ói honoráriumot akartak
ezébe nyomni.
rombítottak a vállalatnál
emben azóta sem értik a

nűleg ma is úgy vélik:
zavar okozta a kelle-
get.
ajándékozott párttitkár,
tett pártnapi előadó vol-
álcázott *idealista.*

(máriássy)

eumlátogató megcsodálja
i kiállítást. Nemcsak
ödik, hanem egy — az
merőben eltérő — kul-
merkedhet. Tudja, hogy
jel, forma mást jelent,
megszokott.
zódni szeretne, támpon-
Talál is „kódszámokat"
gyes figura mellett. Ke-
a megfejtést, a kódutat
megleli. Harminc forin-
ák a katalógust, abban

iet hát egy vörös anyag-
ilt, fél méteresnek tet-
ői alakhoz. A pillanat
most menten megtudja,
erepet játszott ez a szo-
n az egykori, idegen kul-
És felütve a katalógust
a: ÜLŐ NŐI ALAK, vö-
zett agyag, magassága
y kutyáról ezt dekódol-
TYA. Egy maszkról
és így tovább.
t feltüntethették volna a
k helyett a teremben
nem *kötelező* katalógust
nak a látogatónak, aki
i is akar.

-am-

HÍR

atlanok a sopánkodók, a
-én-időmben-emberek
or, augusztusban többen
odrodunk. Mert bezzeg
kben az iskolaév végén
megvettük vagy becse-

ni a mieinknél szebb, okosabb,
igazabb tankönyvekbe — nyáron.

Rocskai László

Rocskai László metszete

meg tehéntúróval aka
tani — akkor inkább
kárhozat. Most, az
augusztusi számában
tam először rokon
mentalitású javaslatta
derül ki, hogy — péld
lonnát, füstölt csülköt
kat kilószám ehetek,
hurttól meg a zöldb
kell óvakodni, *azok*
Össze is állítottam a l
sos módszere alapján
lett étrendet: reggelire
csécsi szalonna (=
ebédre székelygulyás
pont) és egy liter bor
pont), vacsorára öt ada
tölt csülök *(=öt pont)*
vörös bor *(=nyolc pon*
jól számolom — *harmi*
márpedig a lap szerint
negyven pontot szabad
szonnégy óra alatt, te
teljesítettem a normát
belül olyan cingár le
az ujjam. Ha a nagy
összeesnék, kérem é
mentőket. 01.

DUJ, HEJ, A

A napokban vettem
váth Istvánnak, a né
gányénekesnek „Hopp,
című nagylemezét. A l
hátsó oldalán a dalok
nyelven (magyar, ango
orosz) tüntetik fel. E
igazán figyelemreméltó

1. Három deci köm
angolul: Three D
Kümmel.

2. Duj, duj, desuduj -
és németül: Dui du
oroszul viszont csupán

3. Hej Rigó, Rigó —
Hei, Amsel, Amsel; oro
drozd, drozd. Ha eltel
An és a Hej közötti
különbségtől, ez igazán

Migr

Élet és Irodalom. Bp. 1976. aug. 14.
XX. évf. 33. sz. 9. lap.

A Film Színház Muzsikában
megjelenő interjúk méltán szá-
míthatnak a közérdeklődésre. A

GU

Goethére való utalásai- a *francia* romantika . Ugyanakkor — és ez vita lenni a francia nálam százszorta jár- zővel — Chénier mun- án nagyobb súlyt érde- a, ha egyáltalán egy vben erre mód lehet. francia és „franciás" gért. (Robespierre — só gesztusként — csa- fejét.)

★

ványai, nemcsak azért ér professzor egyetemi mert imponált hallat- Nem is egyszerűen mindent olyan termé- egyszerűséggel adott rki érthette, nem kel- megszállott filosznak ginkább azért, mert volt *esztétikai* fogé- ő tér úgy közeledett és rodalmi műhöz, hogy nyegét esztétikumában tetszik, ez az ő nagy !) evidenciája. Sok jól ológust láttunk már, ent tudtak egy műről rányzatról, csak éppen nem voltak tisztában. elemzés innen indul kludál. Úgy vélem, hondandója számunkra áról s a romantikus gyaránt.

Fábián László

mennyi ellel szertehullik
húsból lángba kiszakadva
homlokomon merülő kezed

•

éjjel évek zuhanása
oszloplábak vonulása
visszhangtalan folyosón
járnak-kelnek teli vödrök

•

fölsebzik a láthatatlan
holott arcra arc csukódik
puha csöndek vattabolyha
ül a gyűrött szőnyegen

•

szemgödrökön szél dadog
tüzes nyelvek átszögezve
szó elalszik föld kihűl
álmod fövenypartra nyílik

•

üres csigaházak dombján
fölépül a titkos város
két végtelen közt lobogva
feketéből feketébe

A közvetítés módozatai

öngyvér—Vincze Lajos: (Gondolat, 255 old.), zsef: Matisse. (Gondo- l.).

ajta könyveknek a köz- feladatuk. Közvetítés — itt egy festő és egy és az alkotó tevékeny- esen ismerő, de több és rendelkezésre álló forrásanyag függvénye.

Ezért ad többet az olvasónak a Matisse-könyv, mint a Meštrovićot bemutató. Matisse művészetéről ugyanis rengeteg cikk, tanulmány, értékelés jelent meg, sokat írt és nyilatkozott ő maga is. *Román József*nek volt miből válogatnia. A inkább, mert a folyvást új angelóként emlegetett nag tot nemigen látjuk elhely runk művészetében. Olv ugyan olyan mondatoka Meštrović „a gótikus ex nista gondolat- és for ból . . . az expresszivitásba, egyéni klasszicizmusba m

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1977 FEB 5

Népszava

Rocskai László

1021

Rocskai László: Felfedezők

A múlt év december 4-i lap
sóink" rovatban Grósz Adolf
megkérdezte: miért szűnt m
gyártása. Érdeklődésére a Fő
az alábbi választ adta:

„A Budapest borotvapenge
megszüntetni, mert nem rozsd
gék iránt a kereslet csaknem
ugyanis a krómacélból kész
drágább — pengékkel többszö
kellemes, fájdalommentes bor
mellett a
is
jobban járnak.

*

Bodor Kálmánné (Budapest XVI., Batthyány u. 26.) egy korábbi lapszámunkban az üzletekből eltűnt jó minőségű csokoládés perec felől érdeklődött.

A Magyar Édesipar közölte: a termék gyártását 1976 januárjában termelőkapacitás hiányában megszüntette. Külső telephelyen a csapdi termelőszövetkezettel kötött bérmunkaszerződés alapján kívánták újra gyártani, de a szövetkezet visszalépése miatt ez nem megoldható.

Választ várunk

Törvényeink értelmében 30 napon belül válaszolni kell a dolgozók bejelentéseire, illetve el kell intézni a kevésbé hozzátartozó, jogos panaszügyeket.

Múlt évi nyilvántartásunk szerint számos megválaszolat-

ügyelősége az ügyben vizsgálatot folytatott és június 24-én tájékoztatást ígért.

Június 6-án Újvári József (Budapest XXI., Duna utca 2.) rádiókészülékével kapcsolatos panaszát ismertette levelében, amelyet megküldtünk a Rávisz

Rocskai László

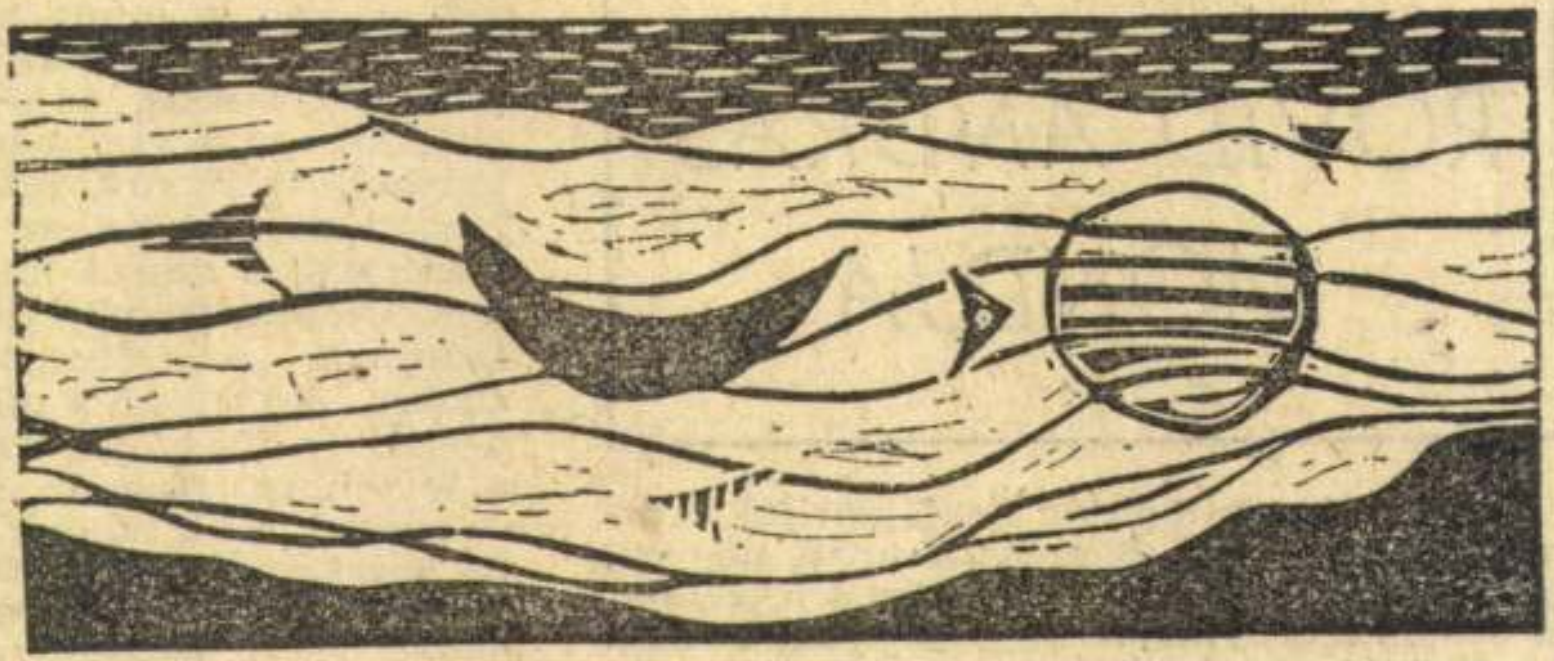

Rocskai László metszete

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 16.
KROÓ GYÖRGY: XX. évf. 42. sz. 13. lap.

Korunk zenéje '76

SÜKÖSD MIHÁLY ELBESZÉLÉSE:

RÖVID ANDRÁS MONDJA

... Én nagyon mélyről kerültem fel Pestre. Tanyán éltünk, Bács-Kiskunban, négyen, anyám és apám reggel bebiciklizett a téeszbe, én otthon maradtam az anyai nagyanyámmal. Jól éltünk, mert arra lent már akkor, a hatvanas évek közepén jól fizetett a téesz, amikor még nagyon kis srác voltam, és szépen éltünk, mert a szüleim szerették egymást, s mindketten imádtak engem, az egyetlen gyereküket. Én voltam a szép kisfiú, az okos kisfiú, a szerelmük gyümölcse, az életük értelme, aki majd elkerül a tanyáról, mert az első elemitől nagyon jól tanultam,

nőn át az űrhajózásig, Leon
Truman Capote-ig igazán m
tás nélkül. Összevissza olvast
kül, mert soha nem találko
aki okosan ajánlott volna
olvasni tanított volna. Mindig
tem könyvtárba, tapogatódz
gyeltem egy névre, mert már
valahol, találomra kihoztam
forgattam, hazavittem, élolva
szerettem, a szerző minden
tam. Nekem mindig magam
fedeznem az írókat, mert
azokra, akiket az iskolában
Gogolt és Csehovot, az oros
a legjobban, meg az amerik
és azokat, akik nálunk beatn
És legesleginkább Gorkijt. A
két évenként újra olvasom,
gatok: régen történt, messze
velem történt, én vagyok a
hallgatag kisfiú, ülök valahol
figyelek, semmit sem felejt
hiszem, hogy valaha is kinöv

Hogy mik a terveim a jövő

Én részletesen soha nem
sosem jutot eszembe, hogy r
fogok öt év múlva vagy tíz
nálni, csak általában tudom,

TIMÁR GYÖRGY:

Az üstökös meg a csóvája

Volt Szerb Antalnak — ahogy mondják — egy kedves játéka, melyet társaságával gyakorta játszott. Valaki kiment, a többiek pedig megállapodtak egy-egy közismert irodalmi hősben (esetleg valóságos személyben), akit aztán a visszatérő kérdezőnek ki kellett találnia, oly módon, hogy végleges helyzeteket agyalt ki: az illető hogyan fogadná, ha kitagadná egy milliós örökségből. Ha krokodillá változnék. És így tovább. A játék nemcsak a kérdezőtől, hanem a válaszolóktól is nagy érzékenységet, beleérző-képességet és elmeélt kívánt, hiszen éppen a végleges — vagy akár képtelen — helyzetekben mutatkozik meg egy-egy személy vagy figura legmélyebb valója, a jelenségbe ágyazott emberi lényeg.

Mintha ezt a játékot látnám mostanában új életre kelni — csak éppen a véres valóság szolsodtak", mondván, hogy a politika csak bajt hoz az emberre, minek fejjel rohanni a falnak. Az aszkézis és a műlelkesedés korszaka után természetes visszahatásként jelentkezett a privatizálás, a magánéletbe gubózás, s a vagyoni gyarapodás — egyébként el nem ítélhető — vágya, s mert ma nem a személyi kultusz korában élünk, minden kibic nyugodtan hősködhet, ekként adva színt és értelmet összkomfortos magánzásának. De aki önmagát rekeszti ki a közös cselekvésből, az előbb-utóbb sértődött lesz, amiért őt nem kérdezik, amiért az ország ügyei nélküle alakulnak (s ha nélküle, akkor persze csakis rosszul). A félreállók idővel félreállítottnak fogják föl magukat, legyintgetőkké válnak, vállrándítókká, sértődöttekké, cinikusakká. Ezért csámcsognak olyan jóízűen, ha valaki, aki mellesleg *éppen az ellentétük*, te-

Rocskai László

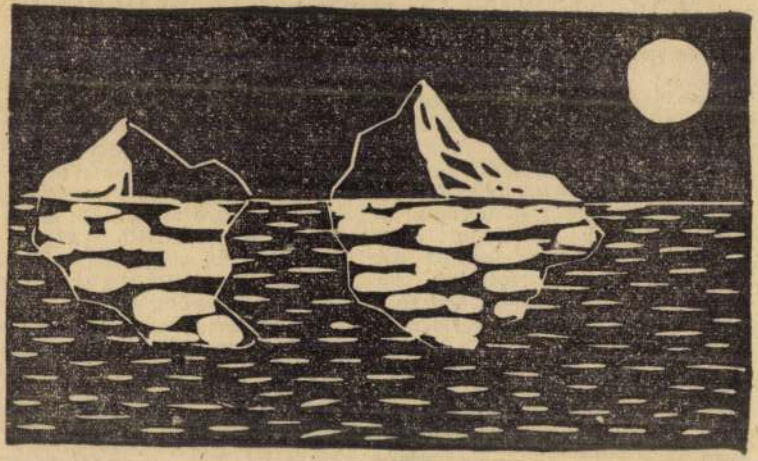

Rocskai László metszete

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juni. 19.
25. sz. lo. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 FEB

Teréz Istene tehát nem az istenség önm
háromság, hanem az Úr Jézus Krisztus Iste

1. *Krisztus középpontúságot.* „Úgy szerette
ta." „Senki sem juthat el az Atyához, csak é
Terézia életét és tanítását, hogy nem kell to

2. *Mély, emberszerető humanizmust.* Teré
zárja magát és nővéreit szigorú kolostori r
gadásokra, hallgatagságra bírja az önként je
belőlük!), a mindennapi ember iránt mégis csodálatos melegség árad egyéniségéből és megnyilatkozásaiból. Unokahúga, Terezita, aki különben nem tudta nagynénje szeretetét viszonozni, azt mondta róla: Néném olyan eleven és oldott volt mindenkivel szemben, hogy az emberek nem is sejtették, mily nagy szent. Madridban egy hercegnő meghívta szalonjába, és a fényes társaság valami kinyilatkoztatásfélét várt látomásaiból és elragadtatásaiból, az ő első szava viszont az volt, az akkor fővárossá épülő Madridról: „Mily gyönyörűek Madrid utcái!" Hogy tud örülni minden kicsiségnek, ami az emberek szolgálatára van. Ha leveleit olvassuk, elámulunk rajta, milyen kis részletekre tud érdeklődésével kitérni, és agyonhajszoltságában, az álommal küszködve még segítséget és tanácsot tud adni ügyes-bajos dolgokban. Ahogy Jézus evangéliumának középpontjában az emberszeretés áll, úgy ő is ezt tűzi ki szerzete legfőbb feladatának. Egész reformját az egyház, a hivő keresztények, a hithirdetők megsegítésének szolgálatába állítja (Alapítások könyve, I. f.). „Nem a sok gondolkodás, hanem a

VIGILIA
Budapest

Rocskai László

1021

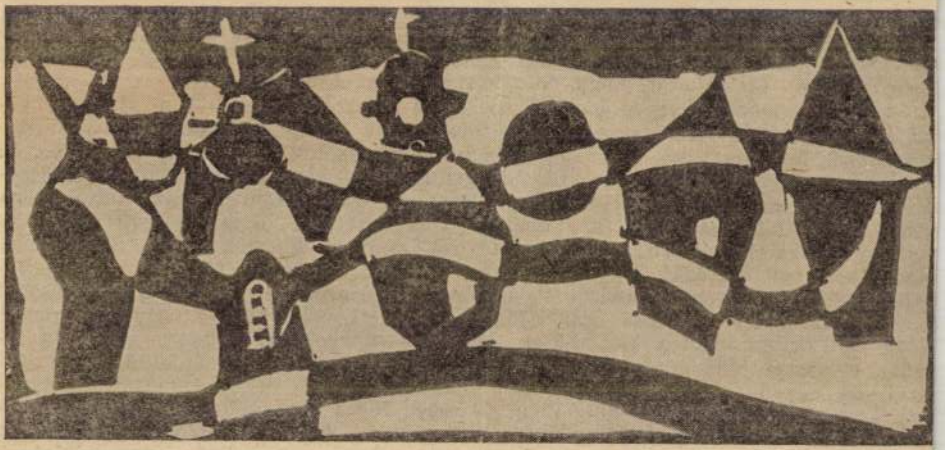

Rocskai László: Szentendre

SAJTOFIGYELO

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 FEB 2 0

Népszava

Roskai László

1021

1977. február 20.

Roskai László:
Olajkút

1977. február 20.

A Közel-Kelet év

Felkészül

A közel-keleti diplomáciában megkezdődött a *genfi „visszaszámlálás"*. A békekonferencia időpontját illetően ugyan még nagy a bizonytalanság, de az érdekeltek már kezdik számba venni: *mit kell még elvégezni a tanácskozás összehívásáig.*

A Szovjetunió, miközben megismételte a konferencia munkájának felújítását célzó indítványát, javaslatot tett a napirendre is. *A szovjet külügyminisztérium közel-keleti osztályának vezetője* ezekben a napokban tájékozódik a helyszínen, ismerkedik a konferencia munkájában érdekelt arab frontállamok álláspontjával.

A helyszínen tartózkodik az amerikai diplomácia új vezetője, *Cyrus Vance* is, mert — mint a miniszter nemrég kijelentette — *az Egyesült Államok „aktív szerepet kíván játszani a közel-keleti békés rendezés előmozdításában"*. A térség vendége volt különben az *NSZK külügyminisztere*, s a Biztonsági Tanácsnak címzett jelentését előkészítő *Kurt Waldheim* ENSZ-főtitkár is.

A konferencia szükségességét az érintettek sem tagadják, és úgy tűnik, hallgatólagosan szentesítették azt az elképzelést, amely mindenek elé helyezi *a jó előkészítést*. A meg-

Roskai László

Olajkut

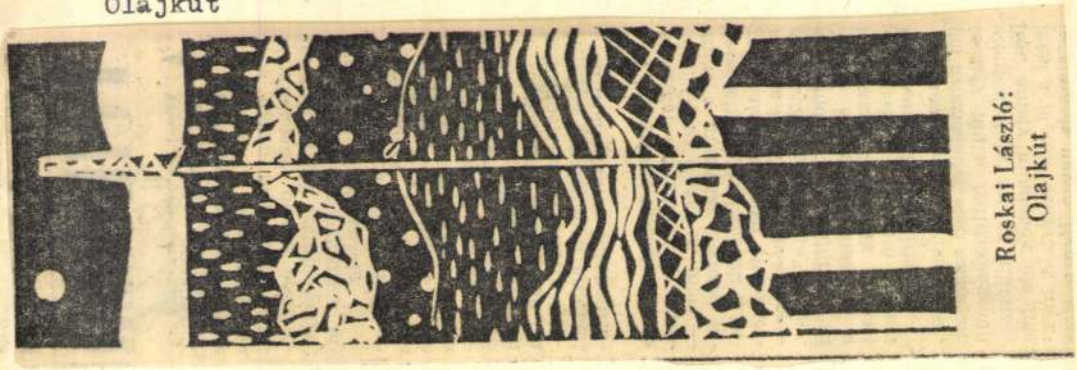

Roskai László:
Olajkút

Népszava, 1977. február 20.
8. oldal

Rocskai László

Felfedezők

Rocskai László: Felfedezők

Népszava, 1977.febr.5.
7.old.

és Alexandru Ivasiuc prózaírót is gyászolja.

Rocskai László

Rocskai László metszete

Élet és Irodalom, Bp. 1977. márc. 19.

XXI. évf. 12. sz. 7. lap.

volt uralkodó osztály erejét, propagandisztikus érettségét. Ezek felszámolásához nagy felkészültségű és szervező szenvedélyű al-

Ácsin Jani bátyám, volt gazdasági cselédünk.

Mi leszünk az urak.

CORVIN:
Fekete gyémántok I—II. (m) f4, h7

NAP:
Szöktetés (mb. am)** 9, n12, f2
Mr. Mckinley szökése I—II. (sz) 4, n8

DUNA:
Az ígéret földje I—II. (mb. l)** 5
Stress (sp) f9
Szöktetés (mb. am)** 19-én éjjel n12

KOSSUTH XIII:
Különben dühbe jövünk (ol—fr) f4, h6, 8

MÁTRA
MESE- ÉS IFJÚSÁGI MOZI:
Elefánt és a strucc (mesesorozat) f10, f11, f12, f1, f2, f3, f4, f5
Puskák és galambok (m) h6, 8

MÁJUS 1.:
Szöktetés (mb. am)** 9, n12, f2
Budapesti mesék (m) 4, 6, 8

ÚJ TÜKÖR KLUB MOZI:
MŰVÉSZ

17-én **Öt könnyű darab** (mb. am)** 11
Kis József-sorozat, n2
A dunai hajós (m) f3
Andromeda törzs (mb. am) h5
Ezt nem tanultuk (mb. sz) 7, n10
18-án **Öt könnyű darab** (mb. am)** 11
Irodalomóra, n2
Gyöngyvirágtól lombhullásig (m) f3
Mattei ügy (mb. ol) h5
Ezt nem tanultuk (mb. sz) 7, n10
19-én **Öt könnyű darab** (mb. am)** 11
Kis József-sorozat, n2
Ezt nem tanultuk (mb. sz) f3, h5, 7, n10
20-án **Öt könnyű darab** (mb. am)** 11
Dargai-sorozat, n2
Ezt nem tanultuk (mb. sz) f3, h5, 7, n10
21-én **Öt könnyű darab** (mb. am)** 11
Képzőművészeti óra, n2
Hogyan mondjam meg gyermekemnek? (mb. NSZK)** f3
Othello (sz) h5
Vörös rekvém (m) 21-én 7, n10
22-én **Öt könnyű darab** (mb. am)** 11
Dargai-sorozat, n2
Lúdas Matyi (m. rajzfilm) f3
A fekete város I—II. (m) h5
Segesvár (m) este n10
23-án **Öt könnyű darab** (mb. am)** 11
Sportóra, n2
Hogyan mondjam meg gyermekemnek? (mb. NSZK)** f3
Égi madár (m) h5
Tízezer nap (m) 7, n10

PUSKIN:
Fekete gyémántok I—II. (m) n10, f1
Budapesti mesék (m) 4, 6, 8

SPORT:
Szöktetés (mb. am)** f4, f6, f8

TOLDI STÚDIÓMOZI:
Egy kaland utóélete (fr)** 4, n7, f9
Nem zörög a haraszt... (mb. fr—ol)** 19-én éjjel h11

TINÓDI:
Ez a kedves Viktor (mb. fr) f4, h6, 8

URÁNIA:

győzte a kiadókat: a nőolvasó „gyakori, hosszas vakációkra áhítoznak — a huszadik századból".

A Time cikke — melyből a fenti helyzetképet kiszűrtük — ezután rátér a műfaj legfergetegesebb sikerére. 1973-ban érkezett az Avon kiadóhoz *Rosemary Rogers* negyvenéves, négygyermekes gépírónő 636 oldalas, romantikus története, az Édes, vad szerelem. Első kinyomtatott regénye lett ez, s a ké-

MOOI
MEG A KAR

Elkeseredett tiltakozást váltott ki egy szobor terve a bécsi közönségből, pedig nem kisebb szobrász alkotta, mint *Henry Moore*. Művét Bécs városának ajándékozta.

A nagy angol művésznek egyetlen kikötése volt: véleménye szerint monumentális térplasztikája csak víztükörben érvényesül kellőképpen, ezért azt kívánta, a városi tanács építessen a híres barokk templom, a Karlskiche elé egy tavat, és ennek közepére állítsák fel a szobrot. A tavat a dán építész, *Sven Ingvar Andersson* meg is tervezte, mire a Karlsplatz építészeti egységének védelmében .itört a kultúrbotrány.

Az „S. O. S. Bécsnek" elnevezésű akcióbizottság végső elkeseredésében levelet írt Moore-nak. Felhívta figyelmét, hogy a barokk korszakban a világ egyetlen temploma elé sem építettek tükröző felületet; ez ma is súlyos stílustörést jelentene. Moore — aki 1974-ben járt utoljára az osztrák fővárosban — válaszolt: „Mindaz, amit Önök írnak, rendkívül nyugtalanító... Azt hiszem, a probléma fölöttébb komoly. Ami engem illet, hogy

Rocskay László, grafikus

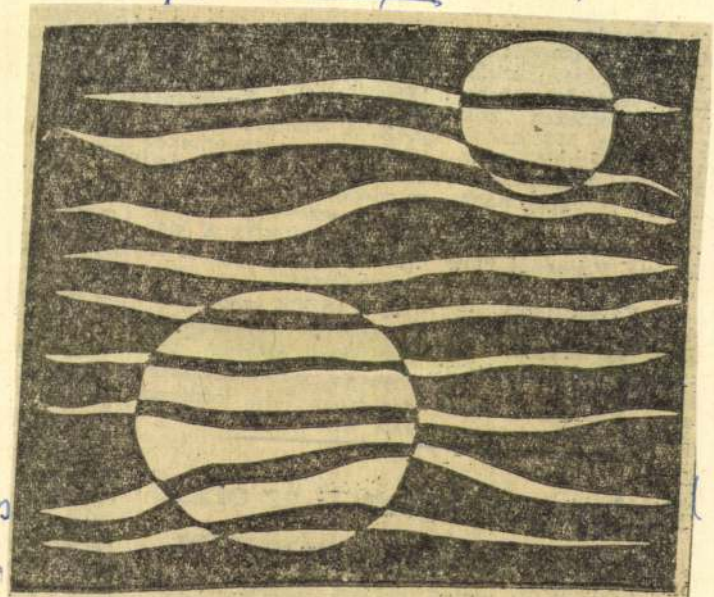

Rocskay László: Nap és hold

6.

vására pénteken hiva- [illegible]
los látogatásra Buda- nek során a Rómában

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 DEC 6 Rocskay László

NÉPSZAVA

1021

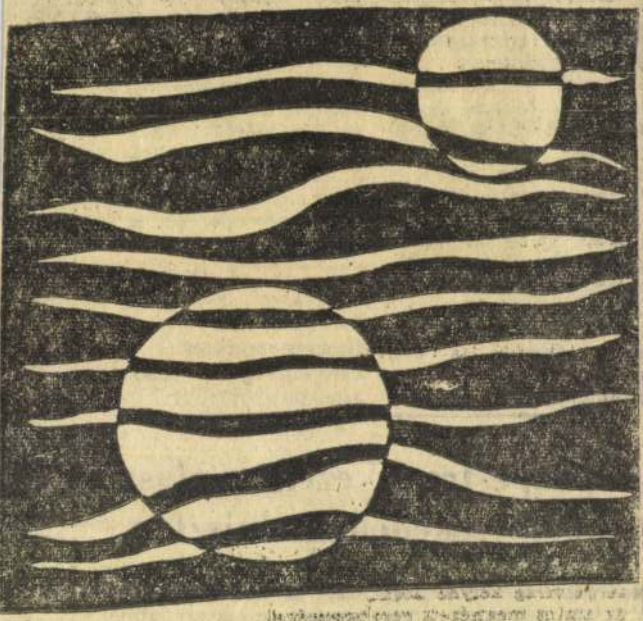

Rocskay László: Nap és hold

fotó

A. A. Vis
TASZSZ *szo*
nökség vezé
lyettese, pé
télt adott a
ban a Szovjé
ben című
kiállítás
Részt vett
Marjai Józse
lamtitkár, *V*
államtitkár,
tanács Tájé
vatalának
László, az MSZMP KB
osztályvezető-helyettese,
Barcs Sándor, a Ma-
gyar Távirati Iroda
vezérigazgatója, valamint

ügynökség reprezentatív kiállítása, amelyet több tízezren tekintettek meg, december 7-én, vasárnap este zárul. (MTI)

Budapestre érkezett az olasz külkereskedelmi miniszter

Dr. Biró József külkereskedelmi miniszter meghívására pénteken hivatalos látogatásra Budapestre érkezett *Ciriaco de Mita* olasz külkereskedelmi miniszter. Dr. Biró országi látogatását követően ez lesz az első miniszteri találkozó, amelynek során a Rómában megkezdett megbeszélések folytatásaként meg-

HEGYI GYULA

Nyár az építkezésen

dübörgő teherautók porzoltak végig az úton,
homok és cement szitált, a töltés oldalán
megfakult, lyukas benzineshordó zöldellt:
kitűzőrudak nőttek a fák helyén, s nyomukban
falak, tornyok emelkedtek a szürke ég felé

a barakkok között olykor megültünk az árnyékban,
s szótlanul néztük, ahogy a párás, lebegő távolban
csillogó autók suhantak dél felé: leginkább mégis
az ágyon hevertünk ruhástul, mintha azt
hallgatnánk,
hogyan vergődik a darázs a kiürült sörösüvegben

egy este búcsúsok érkeztek: sátrat vertek
a cementporos réten, s a kopott zene ütemére
célba lőttünk, sört nyakaltunk, kötekedtünk –
körhinta szállt a magasban, s alkohol tüzelt
a lánchoz kötött, nyikorgó szárnyalásunkban

szombatonként pedig hazamentünk: az állomáson
cigányasszony jósolt egy kettesért; becsültük is,
mert szépeket kívánt, s fogával nyitotta az üveget
– jóslata különben bevált: azóta áll a torony,
s ha nem is száz, de lett egynéhány kedvesünk

KARÁCSONDI IMRE

A kezdetek

nyálkástestű
perceink
szertemászkáltak
a
sötétben
mi
még
szeretkeztünk egyet
nagymellű
vastagtomporú
álmainkkal
aztán
kitakarózva elaludtunk
picit izgulva
hogy
másnap
reggelre
hogyan lesz
megváltva
a
világ

MADÁR JÁNOS

Bartókhoz

Szemhéjak farsangolása,
angyalszárnyak
gyönyörű zenéje,
agancsból faragott emberarc,
kották szívverése:

csak tiszta forrásból
kínálsz HAZÁT.

ZSIRAI LÁSZLÓ

Tanács

ha száraz fűszálnak érzed magad,
válj esővé;
ha mocsárnak hiszed, a szíved földjét
terítsd szét magadra –
a gyökér lélegzetével élj!
tartsd a virágzó, világos világot!
nem évelő növény.

GUTAI MAGDA

Párbeszéd

Úgy szól a gyerekemhez,
mintha sajátja
lenne. Mesél.
Érintés nélkül, messziről
simítja meg az arcát.

„Apa vagy?"

„Piros eső hullt a kiscsibékre.
A kiscsibék
akkoriban piros ernyővel jártak."

„Apa vagy?"

„Nem, nem.
Nem vagyok apa.
Én vagyok a te barátod."

Rocskay László metszetei

tette), Bocsor igazgató így folyamodott az uralkodóhoz: *„Fölséges Urunk! Azt nem titkolhatjuk, hogy mi egy nyolc milliomból álló népfajhoz tartozunk, melyhez elfelejthetetlen történelmi emlékek — vagy ösztönszerű természetes ragaszkodás —, hogy édes anyanyelvünk tán igazán, tán ámulati szépségének és csodaszerű gazdagságának vonzereje csatolnak, és pedig oly édes és legyőzhetetlen kötelékkel, hogy lelkünket véljük testünkből kiszakítatni, ha e nyelvnek csak iskolánkbani műveléséről is lemondani kényszerítetnénk..."*

A magyar nyelven való oktatás csak 1860-ban szerezte vissza régi rangját, s a tanulók száma ezt követően rohamosan gyarapodott. Bővítették a régi iskolát, majd 1895-ben elkészült a ma is látható épület. Az első világháború idején 245 tanulót soroztak be idegen érdekekért, közülük csak 23 térhetett vissza... 1919-ben a tanácshatalom átvette az iskolát, majd az ellenforradalmi időszakban ismét a reformátusok irányították a tanítást. A pápai kollégium a felszabadulást követően csak 1952-ben ért el ismét országosan is jelentős eredményeket, amikor az állam vette kezelésbe a fenntartást és az oktatás irányítását.

„Szabadon tenyészik"

— 1952 után miként alakult az iskola sorsa? — kérdeztük *Tallai Ferencet*, a Petőfi Sándor Gimnázium és Szakközépiskola igazgatóját.

— 1952-ben összevonták a városi fiú- és leánygimnáziumot, s a két intézményből alakult iskola felvette Petőfi Sándor nevét. Azóta is az ő emléke tiszteletében ápoljuk a hagyományokat. Iskolánk 1956-ban négyosztályos szervezésű, reál, humán és orosz tagozatú intézménnyé alakult át, s ugyancsak ebben az évben kezdődött meg a dolgozók oktatása is. A szaktárgyakban elmélyültebb ismeretszerzést igyekeztünk biztosítani, melyet számos szakkör működése is elősegített. Ma is emlékezetes az irodalmi szakkör munkája, amely minden évben megrendezte szavaló- és felolvasóversenyét. Ma már csak emlék, de egykor szintén rendkívüli intézménynek számított a segélyező könyvtár, s bizony még a tanári könyvtár is nyitva állt a diákok előtt.

Mint korábban az iskola valamennyi intézménye. Hiszen köztudott, hogy az egykor „szabadon tenyészik" intézményként nyilvántartott pápai kollégium a nyitott szellemiségre nevelt. Évszázadokon át beleszólhatott a diák nemcsak saját sorsának intézésébe, hanem az iskola dolgaiba is. Odafigyelhettek a növendékek iskolájuk nyelvére, ruházatukra, a fegyelemre és magaviseletre. Különös jelentősége volt hosszú időn át a színjátszásnak és a testgyakorlásnak. A szegény gyerekek kezdettől fogva lakást és élelmezést kaptak, s még pénzsegélyt is a „tápláló anyától". A jórészt névtelen és ismeretlen adományozók, a „kegyes Fautorok" évszázadokon át fenntartották az iskolát. Persze az új korban új törvények születtek, új rend alakult, s mi tagadás, volt kalap-, hegedű- és reverendaharc abban az időben is. Viszont virágzott a szupplikáció (segélyszedés), majd a legáció (ünnepi követség). Ez utóbbi nagyon sokszor hasznos célt is szolgált: alkalmat adott a tanulóknak, hogy „világot" (Magyarországot) lássanak. És ami a legfontosabb volt ebben az iskolában: a collatio (az önképzés, az önművelésre alakult társas együttműködés). A collatio utódai voltak később az önképzőkörök. Pápán először az Olvasó Társaságot alapították meg, s tulajdonképpen ebből fejlődött ki a híres képzőtársaság.

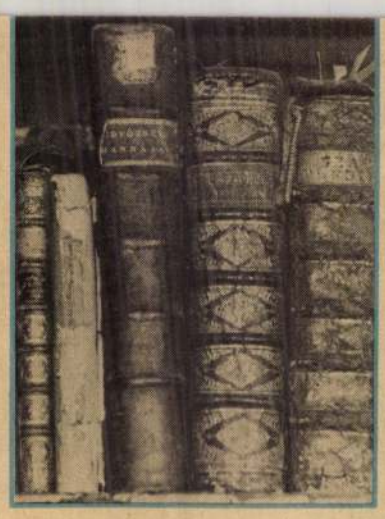

— És mi újság napjainkban? — kérdeztük ismét az igazgatót.

— Mai formáját 1968-ban nyerte el intézményünk. Azóta folyik egészségügyi szakképzés intézményünkben. Ezt megelőzően ugyanis mezőgazdasági jellegű oktatás folyt, s bizony ez nemigen öregbítette az iskola hírnevét, hiszen egy évfolyamból mindössze öt diákról tudták kideríteni, hogy a mezőgazdaságba ment. A most nálunk végzők az érettségivel általános asszisztensi és ápolói szakképesítést kapnak. Három párhuzamos évfolyamunk van tizenegy osztállyal. Legújabban bennünket is az új és a régi tanterv egyeztetése foglalkoztat, hiszen az iskolák a változásokat nehezen viselik el. Az állandóság a pedagógiában nagyon fontos tényező. Az új mindig komoly terheket ró a tanárra és diákra egyaránt. Új dolgokat kell megismerni és elsajátítani. Nem elég csak a tartalmát ismerni az új elképzeléseknek, de érteni is kell szándékát és szellemét, és át is kell ültetni a gyakorlatba. Mi sok-sok dolgot örököltünk. Mégsem célunk, hogy azt megszépítsük, hogy idealizáljuk a múltat. Tény, hogy ez a kollégium mindig tágra nyitotta kapuit a tehetségek előtt, különösen a szegény, de tehetséges gyerekek részesültek mindig előnyben. Érthető, hogy mi is szeretnénk jobban odafigyelni a tehetségekre.

Szellemi önállóság

S hogyan látja a 450 éves kollégium jelentőségét az irodalomtudóssá lett öregdiák, *Bodolay Géza.*

— Hogy mivel magyarázható a ragaszkodás az egykori alma materhez? Én kezdettől fogva tanári pályára készültem, és így szinte már gimnazistaként is megfogalmazhattam a feleletet. Azt, hogy a mi iskolánk már az ősi kollégium diákjai számára is a szabadság iskolája volt. Arra tanított, hogy éljünk a szabadság lehetőségeivel. Ez a kollégium önálló gondolkodásra nevelt, még a két világháború közötti időszakban is, jóllehet abban az időben általában nem volt jellemző a demokratikus szellem. Talán ezért is emlegették annyian az én diákkoromban is a kollégium legrégibb pecsétjének a köriratát mint iskolánk jelszavát, hogy „szabadon tenyészik". Ezért aztán nem is meglepő, hogy legutóbb erre a jelmondatra hivatkozott a pápai öregdiákok körében kiváló szobrászművészünk, Somogyi József is, amikor egyik legkitűnőbb tanárunkra, a nemrég elhunyt A. Tóth Sándor festőművészre emlékeztünk. Bátran állíthatom, hogy legtöbbünk számára ez volt a kollégium legfontosabb vonása és leglényegesebb útmutatása.

A pápai református gyülekezetben alakult meg magyar földön elsőként presbitérium a XVII. század elején. Ez a közösséget kormányzó választott testület. A kisváros polgárai és végvári vitézei a presbiteri elvek alapján működve tudták hitük szabadságát legjobban védelmezni az ellenreformációhoz csatlakozó földesúri család, az Esterházyak hatalmával szemben. Ezt a szabadságot védte, ehhez ragaszkodva vállalta inkább a gályarabságot a kollégium nagy hírű rektora, *Kocsi Csergő Bálint.* S tulajdonképpen ezt a szellemet képviselte a türelmi rendelet után a pápai főiskolát újjászervező *Márton István* professzor, aki már diákként ezt a nagyon jellemző mondatot írta barátjának, *Sárvári Pálnak*, a későbbi debreceni professzornak: *„Ne higgy nekem, sem másnak, hanem a te nyilvánvaló meggyőződésednek és eszednek!"* Ennek a demokratikus és szabad szellemnek a nevében védte meg a maradiakkal szemben a hegeli tanokkal hazatérő Tarczy Lajost az akkori dunántúli püspök, *Tóth Ferenc*, egykor Márton tanártársa: *„S ki merné állítani* — írta válaszul a Tarczy ellen panaszt tevőknek —, *hogy Kantnál örökre meg kell állani, az ő állításainál tovább menni az emberi észnek nem szabad és nem lehet... ez már valódi zsarnokság volna a lelkeken."*

— Lehet, sőt biztos, hogy voltak komolyabb tanulmányi követelményeket támasztó, alaposabb oktatást megvalósító gimnáziumok a két világháború közötti időben, de olyan gimnázium kevés lehetett, amely ilyen demokratikus szellemben, nagyfokú szellemi önállóságra nevelte volna a diákokat — mondja Bodolay Géza. — A „szabadon tenyészik" szellemében még konzervatív szemléletű tanárainknak is tudomásul kellett venniük, hogy Adyért lelkesedtünk, hogy közvetlenül József Attila halála után ünnepi gyűlésen emlékeztünk rá, hogy a fiatal Németh Lászlót hívtuk meg ünnepi előadónak a képzőtársaság centenáriumára, hogy népdalokra ballagtunk a német diáknóta helyett. Az ősi felirat szellemében meg kellett engedniük, hogy a diák a saját fejével gondolkodjék, s ne induljon vakon semmiféle régebbi vagy újabb „tekintély" után.

Korompay János

Fotó: Agoston István

SIMOR ANDRÁS

Felhívás

Takarékoskodjunk érzelmeinkkel.
Rövidesen
plakátok hirdetik
az Érzelemtakarékosság Napját.
Megemlékezik
róla a rádió, televízió, napisajtó.
Hogyan lehet
takarékosan érezni munkahelyen, otthon?
S ki megbízhatóbb:
az érzelempazarló
vagy az érzelemtakarékos?
Ne csak az egyén, a család,
de a nemzet, a nagy közösség
is ossza be jó gazdaként
mikor, mit, meddig érez.
Az iskolásgyermekeknek
az alábbi két szólásmondás
javasolandó házi dolgozatként:
Máma hopp, holnap kopp.
Több nap, mint érzelem.
Végül készítsünk statisztikát,
milyen eredménnyel
zártuk az ez évi
Érzelemtakarékosság Napját,
és előtervet, mely érzelmeinkkel
bánjunk csínján jövőre.

CSIKÓ SÁNDOR

Prométheusz panasza -nak, -nek

Már bánom
hogy tivégettetek
vontam fejemre zord Zeusz haragját
Már bánom
hogy tivégettetek
rabja vagyok e köves kietlen tájnak
Már bánom
hogy tivégettetek
marcangolják most májam keselyűk
Már bánom

– – – – – – – – –

Pecsenyesütögetők!!!

SZARKA JÓZSEF

Jégütötten is

Idelenn a fák égön értelmetlen sebei
nyomulnak görcsösült csönddé, és bá-
natos langy-futamait kileheli az éj,
de fentebb, fentebb a haragzöld
hegyoldalak világánál is, hol a
tundrák holdszemü álma birtokolja a
csendet, s mint bennem a távol fekszik
győzhetetlen birodalmat a tél, hol
mohaszemöldökü évszak-átmenetek ölelik
a szüntelent, és riannak fagy-kék
csapások a szurdokok égrenyiló szája
körül, hol dér fullánkja teríti
háborodott kavargássá a szélt, ott fent,
ott talán még meg lehet maradni,
– ha jégütötten is, –
piros kiáltásnak.

Zenét, ne jelmondatokat!

Húsz éve alakult meg az egyik legendás hazai rock and roll zenekar: a Scampolo. Játszott benne a mára lemezlovassá átnyergelt *Danyi Attila*, *Faragó István*, *Komár László*, sőt néhány hónapig, és néhány dal erejéig *Presser Gábor* is megfordult a zenekarban.

Az elmúlt két évtizedben azután jöttek-mentek a zenészek, egyedül Merczel András „őrizte a tüzet". Rock and rollból próbáltak megélni a diszkóidőszakban, mert úgy gondolták, a zenész azt játssza, amit tud, ne ami a divat.

Az utóbbi négy évben „kettős életet" éltek: a pénzkeresés mellett kidolgozták új programjukat. Jelenlegi felállásuk: *Gyurkovszky György* (szaxofon, fuvola), *Buronyi Sándor* (gitár), *Merczel András* (dob), *Küronya András* (basszusgitár), *Biatosinszki Tibor* (billentyűs hangszerek).

Muzsikájuk meghatározásuk szerint „átmehet a rock and roll és a Pink Floyd világa között", ennél azonban többet mond hitvallásuk: a 80-as években zenét kell adni a közönségnek, nem pedig jelmondatokat.

Dalaik többsége 5—6 perces, a lemezgyár négyet már elfogadott átvételre, ha a felvételek elkészülnek a Rádió stúdiójában. Addig is az ifjúsági parkokban és az IM rendezvényein mutatkoznak be.

Rokonszenves vágyuk: „Jó lenne, ha valaki zeneileg megbukhatna, vagy dicsőségre juthatna."

(my)

Mi

Két éve, a tizedik születésnapját egy nagyszerű koncerttel ünneplő (micsoda bravúr lett volna ezt lemezre, filmre venni!) Mini együttes fejlődését, zenei világát a Tabán és a Bem rakpart koncertjein felnövő nemzedékek élményei reprezentálják. *Török Ádámnak* és a körülötte jövő-menő muzsikustársainak nem volt szerencséjük az oly hőn áhított-kikoplalt „csillogó, fekete lemezekkel".

Még a legelső, a Vissza a városba című volt a legautentikusabb, s ezért a legmagasabb színvonalú. Ez — ha kényszerből is, de — egészen jól szorította, legalább Prokrusztész-ágyba a Mini két, élesen elkülönülő korszakát; a hetvenes évek elején született progresszív rockballadákat az évtized derekán alkotott dzsesszkompozíciókkal. Ugyanis ezt a két korszakot nemcsak más társakkal, de más eszményekkel, más zenei és gondolati problémákkal és értékekkel élte át Török Ádám. A megkésettség, és a már indításkor kompromisszumra kényszerítettség nem bizonyult jó útravalónak a zenekar lemezkarrierjéhez.

Úton a föld felé — ez volt a címe a második albumuknak. S ha ezúttal a föld a gravitációs nehézkedés mélypontját — okát és irányát — jelenti, azaz a lemez megjelentetésére bogáncsként akaszkodó körülményeket, nos, akkor a cím rendkívül találó. Az első lemezzel magasba röppent Mini léghajóját (*Gross Arnold* gyönyörű rajzán) olyan homokzsákokkal terhelték meg, amelyek lehúzták a zene szárnyán magasba emelkedni hivatott alkotmányt. Le a földre, a hétköznapoknak kusza erő- és érdekviszonyaival zsúfolt terepére.

A hazai rockzene iránt már huzamosabb ideje érdeklődő bizonyára meghökkenéssel találkozott a borítón a tíz éve mindig a saját szövegeit éneklő Török Ádám mellett (helyett) *S. Nagy István* nevével. Sőt, aki folyamatában nézte a dolgot, észrevehette, hogy S. Nagy István szövegeket hallgat a magyar beattörténelem immár harmadik generációja. Ezeket éppúgy énekelte *Aradszky László, Poór Péter, Harangozó Teréz. Máté Péter*, mint az Omega, a Piramis, a Syrius, majd az Edda, az Óceán együttes és sorolhatnánk ...

A Mini sem kerülhette el „végzetét" (?). Náluk azonban még több tűnődésre vagyunk utalva. Miért S. Nagy István a szerzője a Majdnem szép vagy című számnak, amikor a Mini vagy hat éve játssza, igaz a „rút oltárán / örök árván" kínrím nélkül. Vagy a Kell a barátságnak, amely akkor született, amikor Török Ádám a fuvolázás, éneklés mellett még szöveget nem írhatott. A többi szöveg eredeti. S. Nagy-ságához nem fért kétség, bár ezekben saját magát is messze alulmúlta. Valóságfedezet nélküli szöveget lehetetlen beleéléssel énekelni; nem elég ehhez a rím és a szótagszám. Mit tehetett a léghajó kapitánya, akinek a szövegírói teljesítménye nem éri el ugyan a magyar pop legjobb munkáit — *Bródy János*, *Baksa Sós János* vagy az író *Bereményi Géza* szövegeit —, de mindenképp az átlag fölött áll, mert *eredeti*, senkivel össze nem téveszthető színt képviselnek. Lenyomatát a kiveszőben levő, bohém

Az érzés nem illúzió

Engem mindenekelőtt az a kérdés izgat, hogy akit korábban csak így neveztek: egyik a Kócbabák közül; majd így: az egyik lány a Neotonéktól, hogy lett *Fábián Éva?* Így, önmagában.

— Előbb-utóbb elkerülhetetlen, hogy az ember föl ne tegye magának azt a nagyon egyszerű és természetes kérdést: ki vagyok én. És ha valamicskét megtalált a válaszból, elkerülhetetlen, hogy el ne induljon önmaga felé. Amikor eljön a döntés pillanata, már nincs mit kezdeni ezzel a fogalommal: kockázat. Később, már az úton, aztán sok minden világosabb lesz.

— *Föl sem mérte, mit vesszthet, amikor kiválik egy ilyen sikeres, divatos együttesből?*

— Két dolgot: mindent és semmit. Mindent, mert egy énekesnek semmi biztosítéka nincs, hogy megél abból, amire föltette az életét; hogy elfogadják, foglalkoztatják, időről időre alkalmat kap közönsége elé lépni, a rádió- és lemezfelvételekről nem is beszélve, hát még a külföldi turnék, meghívások! És ugyanakkor tudtam: semmit sem veszthetek, mert mindenkinek, egy popénekesnek is, egyszer meg kell találnia önmagát. Anélkül semmije sincs.

— *És idáig?*

— Amíg úgy éreztem, hogy megvan a helyem, önmagam adhatom a csapatban, nem volt semmi bajom. És legyünk őszinték: szinte gyerekfejjel indultam én ezen a pályán, az egyetlen létező és kizárólagosságában magától értetődő lehetőséget választva. Kinőttem a Rádió gyermekkórusából, volt még két lány, aki hasonlóképp énekelve képzelte el a jövőjét, volt egy Ki mit tud?, azon volt némi sikerünk ... Így állandósultunk lassanként a szakmában. Aztán volt egy másik együttes, a Neoton, amely arra gondolt, hogy ha mi, a Kócbabák, a három teljesen különböző karakterű lány társulnánk vele, olyan „famíliát" hozhatnánk létre, amely egyszerre képes mindenkihez szólni, a legkülönbözőbb, esetleg legellentétesebb igényeket, ízléseket is kielégítve.

Voltak is sikereink, az kétségtelen. De tudja, egy idő után törvényszerű, hogy a sokféle egyéniség közül az egyik elkezd mindinkább előtérbe kerülni, meghatározóvá válni. Természetes folyamat ez, rendjén is van, ha ez a karakter nem áll szöges ellentétben egy másikkal — történetesen az enyémmel. Mit tehettem volna? Remélem, hogy nem értenek félre: nem külsőségek vezettek az elhatározáshoz. Nincs bennem prüdéria, ha például egy általam is elfogadott cél úgy kívánja meg, hogy három centiméterrel mélyebb legyen a színpadi ruhám kivágása, mint amit az utcán hordok — semmi kifogásom. A popzene is valamiféle érzést, magatartásformát, ha úgy tetszik: erkölcsi normát közvetít a maga eszközeivel, és aki ennek szolgálatában áll, szerepet alakít. Csak az nem mindegy, hogy milyen szerepet szán önmagának.

— *Így aztán egy szál egyedül ...*

— Hát, nem állíthatnám, hogy semmivel sem lett nehezebb az életem az utóbbi esztendőkben, de azt még kevésbé mondhatnám, hogy nem érte meg. Kétségtelen: csapatban nagyobb biztonságban érzi magát az ember, nincs annyira kiszolgáltatva a külső tényezőknek. Van ennek a pályának olyan oldala is, amelyről — valami rosszul értelmezett szemérem miatt — kevés szó esik. A

1021

ROCSKAI LÁSZLÓ METSZETE

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

1978 DEC 24

TÜKÖR

Budapest

Rockai László

ROD *György*, faragó és műasztalos a XVI. sz.-ban Erdélyben. Ismert műve a szénaverősi (Kisküküllő m.) templom díszes stalluma 1540-ből.

Ég. II. 374 l

T. 892.

t város a középtért foglalja el,
lyók röpködnek, az előtérben pedig
ig a futó árok katonákkal van tele.

meswar.

5.5 : 13 cm.

K. RÓDÉ EDIT

98.	Patak, pasztell	600.-
99.	Öregház udvara, pasztell	500.-

Nemzeti Szalon

1944. május

Barabás Miklós Céh

Kiáll-

Uvaru Imre
Kelebi

határozó művei a századfordulót közve
(*Les nourritures terrestres*, 1897; *L'Immor*
nagy regénysorozatát 1906 és 1912 között írja, Val
lenik meg. A másik siker-évsorozat terméséből: Gi
Mauriac nagy regényei (*Viperafészek*, 1932, *La fi*
tek. Céline egy időben iskolát teremtő *Utazás az*
ben, Malraux *La condition humaine*-je 1933-ban,
lien Green világhatást kiváltó műve, a *Leviatha*
természetesen nem akarjuk azt mondani, hogy a közbeeső időben vagy a negyvenes-ötvenes években nem születtek nagy alkotások. Csupán a „virágkor" sajátos időfeszültségét szeretnénk jelezni, és ezt a tényt állítanánk szembe a francia regény virtuális hegemóniájának jelenségével, mely egészen a háború utáni egzisztencialista áramlatokig tart. Az irodalmi köztudat itt egy sajátos rejtély foglya, meghosszabbítja a korábbi évek hatását, s ennek miértjein nem is gondolkodik tovább.

Mészáros Vilma elemző munkája, *A mai francia regény*, most éppen e rejtvény megfejtéseként ezeket a fókuszpontokat vizsgálja meg: két csomópontra figyel csupán, arra a két fejlődési fázisra, melyben a regényítás legproblematikusabb és egyben legértékesebb művei születnek, s ahol ennek az irodalomnak további világhatása kibontakozik. Ezért tartjuk szerencsésnek már az elemzett szerzők és művek megválasztását is. Mészáros a *mai* francia regény keretei között elemzi Proustot, Gide-et, Gionót, jóllehet a modern irodalom mai áramlataitól ezek az ősök — ismét virtuálisan — már eléggé távol állnak. Ám ha a rejtélyt fel akarjuk fedni, nem lehet a virtuális képhez ragaszkodnunk. S Mészáros igen helyesen arra világít rá, hogy Proust ebből a szempontból mai szerző: hatása, látásmódja vagy még pontosabban: írói magatartása ma is termékeny hagyomány. Ezt a jelenlevő, ma is újra fogalmazódó hatást tette meg a „maiság" kritériumának, s ezért nyúlt vissza a századfordulóig. Egy olyan modern regénytörténet, mely csupán az utóbbi húsz év explikációjára vállalkozna, eleve kudarcra lenne ítélve, hiszen a döntő módszertani, szemléletbeli, sőt technikai eszközök jóval korábban, negyven-ötven évvel ezelőtt alakultak ki.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Rodin
NAGYVILÁG

1956 OKT

1021

Rodin: Bronz

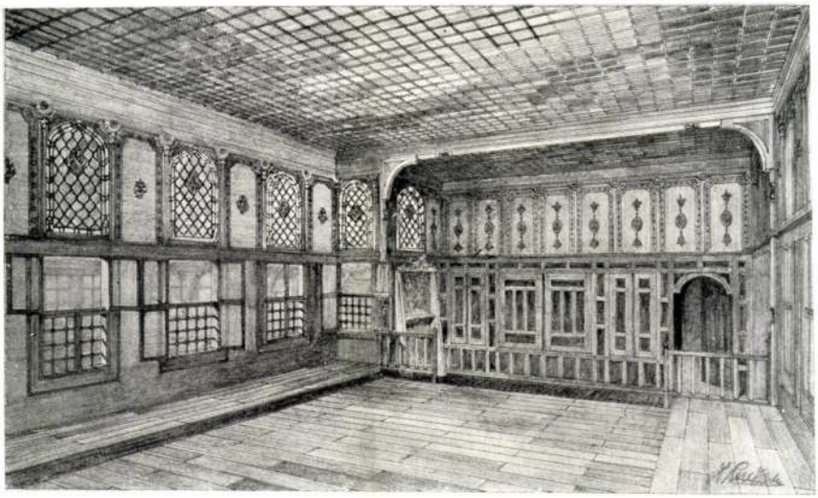

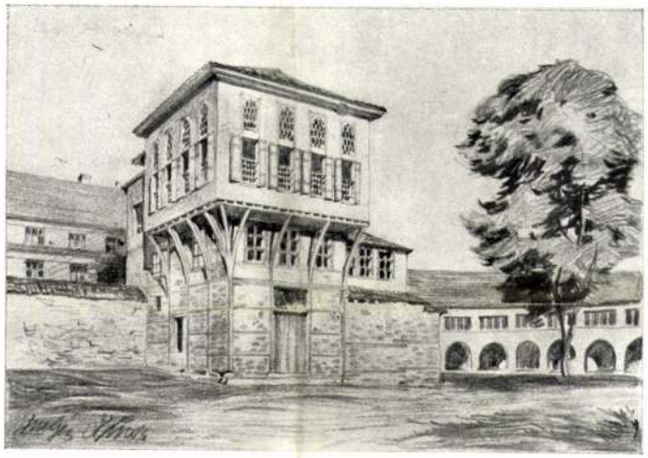

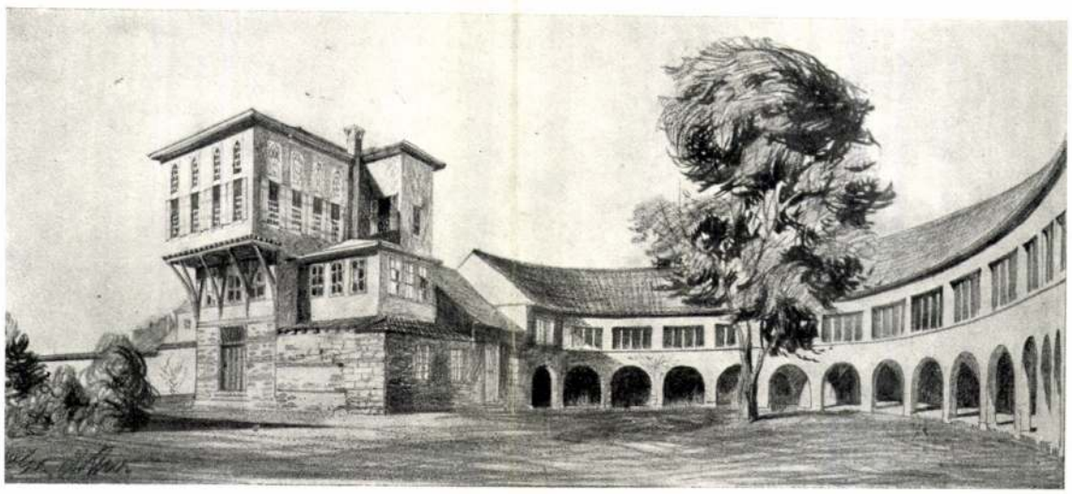

RÁKÓCZI RODOSTÓI EBÉDLŐHÁZÁNAK BELSEJE ÉS KASSAI ELHELYEZÉSÉNEK TERVEI DR. LUX KÁLMÁNTÓL.

Inneres des Speisesaales von Rákóczi, einst in Rodosto; Entwürfe der Herstellung in Kaschau, vom Arch. dr. Koloman Lux.
Interno della sala di pranzo di Rákóczi a Rodostó e disegni per la sua ricostruzione a Cassovia, dell' Arch. dott. Colomanno Lux.

MAGYARORSZÁG MŰEMLÉKI TÉRKÉPE. (FESTETTE JEGES ERNŐ.)
Die kunsttopographische Karte Ungarns. — L'Ungheria monumentale.

Egy pusztuló palotáról

(Hóman Bálint kultuszminiszter úrnak)

Irta: Oláh György

Nagyméltóságú Uram! Nem a miniszternez fordulok ezekkel a sorokkal, hanem a nagy történetíróhoz. Az elmúlt őszön Kassán járva, véletlenül ott voltam, amikor a Hóhérbástya udvarán először feszítették fel a Rákóczi rodostói ebédlőházát rejtegető ládákat. Azt hiszem, fölösleges Nagyméltóságod előtt hosszan magyarázni az élmény pillanatait, amikor a város öreg bástyái alján három évtizede lappangó, hires emlék első darabjait kiemeltük. A történelem hivatásos kutatójának sokszor lehet része ilyen mély megilletődésben. Harminchárom éve hozták haza Kassára Rákóczi hamvait világraszóló ünnepségek közben. Thaly Kálmán már ott a nagy temetésen emlegette fűnek-fának, hogy a fejedelem házát föl fogják állíttatni a város kellős közepére. A főtéren, a színház és az Immaculáta-szobor közé eső szűk területre akarta kirakni a szent öreg rajongó ezt az emléket a legkiáltóbb módon. Mint mondta, így lesz a legközelebb az áldott útvonalhoz, amelyen Rákóczi Ferenc 1706—7 telén annyiszor sétált át ifjú testőrei kíséretében szállásáról a ferencesek templomába reggeli misére. Két és fél esztendőre rá Thaly meghalt, a ládák azóta várnak felbontásra. A cseh elnyomás húsz esztendeje alatt sem nyúlt hozzájuk senki. Állítólag nem is tudtak róla a megszállók, legalább Kulhanek bácsi, az öreg múzeumi szolga azt állítja, ő gondosan elhallgatta előttük a ládák titkát.

Ilyen előzmények után álltunk ott a bástyaudvaron, hogy a felszabadult város múzeumának munkásai kezünkbe adják a rodostói ebédlőpalota deszkáit. Borvörös, világoszöldre festett deszkadarabok kerültek elő elsőnek, tele szép, kedves, meleg szekfűvirággal, gránátalma- meg jácintmintákkal. Sem a franciás gipszstukkokat, sem a menynyezet téglavörös cédruskockáit, s az ablakok mórizű farácsait nem láttuk még, alig lehetett tehát sejtelmünk arról a sajátságos, francia barokkal kevert keleti, közben sokszor oly magyaros gazdagságról, ami reánk várt, mégis egyszerre csodálatos elevenséggel merültek fel emlékezetemben Mikes Kelemen híres sorai az öregedő fejedelem utolsó idejéből: „Ebédig az olvasásban és az írásban tölti az időt, ebéd után pedig aki látná, azt mondhatná, hogy valamely mesterember: *vagy fúr vagy farag, vagy az esztergában dolgozik. És az ő gyönyörű szakálla sokszor tele forgáccsal,* hogy maga is neveti magát és úgy izzad, mintha munkája után kellene enni kenyerét. Ötet minden csudállya...“ A fejedelem halála után kelt egyik levelében is azon panaszkodik Mikes, a bujdosók nem akarják elhinni, hogy annyira szegényes volna a fejedelem hagyatéka, pedig ő minden felesleges pért fúrás-faragásba, asztalosmunkába, építésbe ölt bele. Egy kalmárnak is több ezüstmíve vagyon! — kiált fel —, ládabeli portékája semmi sem marad, két gyémántos gyűrű, két lóra való szerszám az egész, két zsebre való óra, „annál több házi eszköz, *mert azt örökké csináltatott.* El ítélheti már kéd, hogy az *asztalos és lakatos többet nyertek rajta,* mintsem az ötvesek“.

Ugyanitt emlékezik meg Mikes Kelemen az ő kedves humorával arról is, hogy milyen furcsa bútorokat, asztalokat, székeket szerkesztett Rákóczi. „ő szegény egy asztalt vagy széket, amelyet *ő maga talált ki,* nem adta volna a köves portékáért... Az olyanért *a pénzt nem kímélte.* És az olyanoknak se a fia, se más használt nem tudta úgy venni, mint ő vette, *mert neki semmi olyan házi eszköze olyan formában nem volt csinálva, mint másoknak szokott lenni.* Azok mind másformájúak voltak. A székek, asztalok úgy elbomlottak egymástól, hogy kis ládákban lehetett elrakni... Hat vagy hét aranyát találtam a kalamáris ládájában és minden kincse, mikor megholt, ötszáz tallérból állott. Azt kérdezhetné Kéd, hogy hová tette a pénzét, mivel hol hetven, hol hatvan tallérja járt egy naprá? Két szóval csak azt felelem kédnek, hogy sok embert tartott, azoknak sok fizetést adott és meg *annyit költött az építésre.*“

A felszabadulás óta a kassán múzeum őrzi azt az arannyal díszített fehér rokokó karszéket, amelyet a hagyomány a bujdosó fejedelem saját kezemunkájának tart. Hogy a történelemírásnak mennyi adata van erre, nem tudom, de kétségtelen, hogy aki a rodostói ládákból előkerült fehér gipszstukkok darabjait a rajtuk domborodó gyümölcsábrákat, dinnyével, fügével, pirosbélű gránátalmával, szőlővel tele vázaalakú kosár-domborműveket szemügyre veszi s a maradványokból elképzeli magának az ebédlőház négyszögekre osztott, téglavörös cédrusmenynyezetet, a legfelső párkányzat festését s a rózsákkal díszített gipszvonalat, a patkóíves felsőablakok keretezését, rögtön éreznie kell, hogy ezt a kevés tallérból, olcsó deszkákból és gipszből összehozott, mégis annyira nemes és ízléses pompát ugyanaz a valaki „találta ki“, aki versaillesi emlékein tünődve olyan bizonytalan kézzel dolgozott a múzeumi fehér-arany karosszéken. Ha nem is mind saját keze alkotása. És ha a deszkákról leszakadt gyaluforgács nem is mind az ő őszülő szakállán akadt fel, hol volt a kétszáz év előtti Rodostóban az az örmény, görög vagy török asztalos, aki ilyen bájos székfűvirágokat és jácintokat tervezett volna a versailesi stukkok alá, aminők csak az erdélyi virágos menyasszonyi ládákon virítottak akkor? És hol találkozott volna az oszmán birodalom e zugában, e zagyva kis kikötő városában akkor olyan dekorátor, aki az alacsony, barnagerendás, összehajló erkélyű emeleti helyiségeibe ilyen pompát tervezett volna s a francia későbarokk, a török kelet és a magyar mezők ennyi kedves színét úgy összeházasította volna falain egyszerre? Szegény, képzőművészeti érzékkel meg nem áldott Mikes Kelemen az ő józanul derűs, hűséges székely paraszteszével nem is tudta, mennyire rossz helyen keresi ő gazdája legigazibb rodostói hagyatékát, amikor a szegényes ezüstmíveket, kövesportékát, aranymarhát számolgatja és annyira lesajnálja mindazt, amit a fejedelem asztalosaival, lakatosaival együtt „kitalált“.

Pedig ez a vékony deszkákra festett, gipszbe faragott keleti holmi minden írott feljegyzésnél többet mesél nekünk arról a szegényes és szomorú s mégis nagyszerű uraságról, arról a végső összezsugorodásában is oly nemes és emelkedett pompáról, amely az önvád, a lemondás, a hallgatás utolsó éveiben is úgy hozzátartozott a Rákócziak legnemesebb sarjának, Zrinyi Ilona barokk-fiának, Erdély utolsó választott fejedelme lelke — lényegéhez.

Számolni kezdjük az ablakokat. Mind a tizenkettő, illetve huszonnégy megvan, hiszen ezek kettős ablakok. A felső, patkóíves mórstílű részt, mint Thaly leírásából tudjuk, virágmintás tejüveg fedte, arra feküdt rá a ferdén összerótt színes farács szorosan, hogy misztikusabbá, keletiesebbé tegye a felül beszűrődő fényt. Kinyitni csak az alsó ablakrészt lehetett, amelyet Rodostóban vasrács védett. Az alsó faburkolat virágoszöld és piros darabjai is pontosan megvannak. Lám, itt a híres pipatórium is, hibátlanul, épen, ahogy a mult századvégi leírásokból ismerjük, fölfelé keskenyedő oldalfalaival, díszes tetőkoronájával, gipsszel bevonva és virágfüzérekkel díszítve. Az öreg ciprusfát és a tetején ülő kakukmadarat is kisilabizálhatnánk rajta, ha időnk volna. Két sor pipa állhatott benne régen a fejedelem és asztaltársai számára, akik akkor már, mint a keleti emberek, bizony igazán ráértek a pipára. Az aranyozott barokk tükörráma darabjait is előszedik nekünk. Pontosan olyan az, ahogy Thalyék 1880-as első rodostói expedíciója alkalmával leírták és ábrázolják. Ez a színes léc tán a korlátról való, amely az ebédlőház egy lépcsővel magasabb, keleti szőnyegekkel burkolt részét az ételhordó szolgáknak kijelölt helytől elválasztotta... Ez a rácsozat pedig tán az erkélyről való. A tenger felé eső főhomlokzatról kiszökellő rácsos erkélyről, ahonnan tiszta, napfényes időben az Olimpiász felhőkkel körülölelt, mindig gőzölgő ormait, sőt a trójai partokat, a Márvány-sziget krétafényben vakító szikláit láthatták. Szép, színes rácsokkal kicifrázott, börtönükből a nagy, szabad tengeri világot, a messze ókori századok távlatait. Mennyi verőfény, mennyi szélhajtott, sós, szabad levegőáram jött be szegényekhez ezen a rácson! Hogy toporzékolhatott mögötte a vénkorára úgy megfösvényült öreg oroszlán, az itt is külön udvartartást vivő és ötvennyol-

Ime egy becses ajándék az Ön részére!

Felülmulhatatlan bőrápoló szer. Ha a NIVEA-t rendszeresen használja és naponta többször bedörzsöli vele arcát, kezét, a bőre fiatalosan üde és ellenálló lesz. NIVEA megvédi a bőrt a változó időjárás káros behatásától. Kiváló hatása a bőrtápláló Euceritnek tulajdonítható.

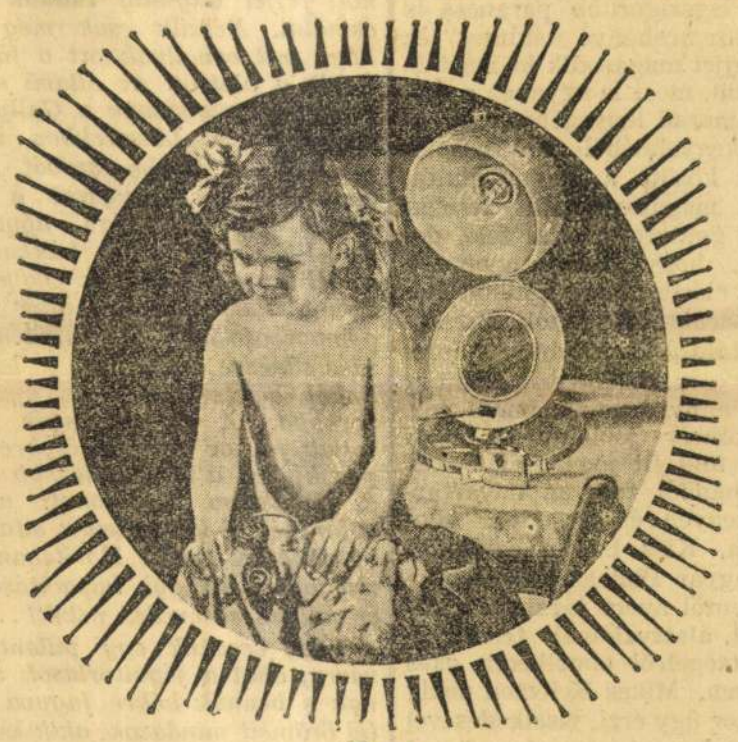

Itt,

az uj és olcsó

„kis magaslati nap“!

Valóságos technikai mestermű, s az ára lehetővé teszi, hogy szélesebb polgári rétegek is megszerezhessék. Az S 100-jelű „kis magaslati nap“-nak, a nagyobb kvarclámpákhoz hasonlóan, bő ibolyántúli (ultraviolett) sugárzása van, amelyet enyhe meleghatás egészít ki. **Napfényhatású** sugarai egészségünkre olyan jó hatással vannak, mint a havasok természetes napsugárzása. Bár a kis „magaslati nap“ besugárzási ideje hosszabb a nagy lámpákénál és a besugárzott felület is kisebb, mégis elég elöszörre 4—6 perces kezelés. Rendszeres besugárzások a bőrt barnítják, megóvnak a betegségektől és egészségünket védik.

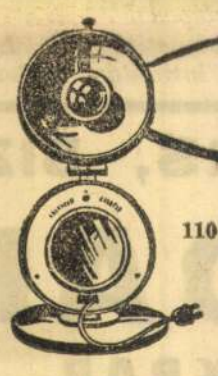

Ára: 220.— P

220 Volt áramra,

110 Volt váltóáramhoz előtét-transzformátor is kell.

Kérje színesen illusztrált ismertetőnket:

Magyar Siemens, kvarclámpa-osztály

Budapest, VI., Nagymező-utca 4.

Kérem az S 100-as „magaslati nap“ ismertetését.

NÉV: _____

HELYSÉG: _____

UTCA, SZÁM: _____

cadik évében újra nősülő Bercsényi, aki pedig kevésbé hitt a szabadulásban, mint a fejedelem, de annál többször túrhatott tajtékot szilaj, fekete vére!

Szinte a dobszót hallom, amely három házzal odébb, a „magyar utca" végén, a fejedelem hálóházának bejárata alatt éjjel-nappal strázsáló harminctagú janicsár őrségnél megszólalt, valahányszor a fejedelmi udvar rendtartása előírta. Hatkor, fél hétkor, háromnegyed nyolckor, nyolckor, fél tizenkettőkor, tizenkettőkor, délután is vagy háromszor-négyszer doboltak. Ez a tompa dobszó szőtte át akkor az ő egész kolostori jellegű életüket, görögöt, örményt, kikötőben ácsorgó zsidót, márványúthoz menő magyar szolgát, mindenkit figyelmeztetve Rodostóban, hogy az a francia selyemruhát viselő, hallgatag, megkövült arcú, deresszakállú, de megtörtségében is szép, délcegtartású magyar úr, aki most a kis házak emeleteit összekötő felső járatokon misére indul és az oltár elé roskad, aki most hű szolgáival asztalhoz ül, vagy a könyvesházba indul, aki most mély imádságából felriadva a hálóházába siet át, igazi szuverén, született Istenadta fejedelem volt s az is marad. Mindent ledobott ő már magáról e föld hiúságaiból, jól tudja már ő, hogy a kapujánál álló janicsár „díszőrség" egy cifra börtön őrsége tulajdonképpen, egy szép keleti cikornyával testőrzőnek kinevezett temetési istrázsa. Az ég urával tusakodik már akkor földi hatalmasságok helyett, senkinek nem parancsol már, csak sajátmagának; nem aláz, hanem alázkodik, a legszigorúbb parancsa is csak békés szemrehányó tekintet és lám, mégis fejjel magasodik ki most is a többiek közül, most is ugyanaz a szédítő nagy úr marad lényegében, ugyanaz az Isten kegyelméből való barokk nagyúr ezek között a magagyalulta, magafestette, magaeszkábálta deszkafalak között, gyaluforgáccsal tele, deres szakállal, hogy hívei ugyanúgy meghajolnak előtte, mint amikor Regédtől Makovicáig, Huszttól Munkácsig, Sárospataktól Székelyhidig, Somlyóig, Lednyicéig, Szolnoktól Debrőig és Csetnekig annyi kastély, annyi vár, annyi ezer, tízezer jobbágy és annyi százezer hold föld élt jogara alatt. Öt ventalléros tihánból teng az udvartartás a török kegyén és az „udvar" filozófus tollnoka, Kiss István esténkint összerótt „Magyar Philosophiá-jában a fejedelem Istentől nyert jogairól, népének hűségéről, alattvalóinak természetes kötelezettségeiről elmélkedik ékes magyar nyelven, Mikes Kelemen pedig egyszer, amikor úgy érzi, viselkedésével megsértette urát, másnap sírva borul térdre előtte és sírva kér bocsánatot tőle, aki pedig szót nem szólt a dologról, csak reá nézett nagy, szemrehányó tekintetével.

*

Csodálatos dolgokat beszéltek el, Nagyméltóságú Uram, nekünk ezek a kétszázéves színes deszkadarabok és amikor élményemmel Nagyméltóságodhoz, a nagy magyar történelemíróhoz fordulok, nem azért teszem csupán, hogy mindezt nyilvánosság előtt is elmondhassam. Már ott, a ládák első kibontása alkalmával láttam, micsoda munkát végzett az emléktárgyakon a nyirkos bástyapincében töltött *három évtized*. Minden darab megvan, amit a századvégének magyar zarándokai a rodostói magyar utca tengerparti házsorának egyik elhagyott emeleti helyiségeiben találtak, egyetlen rész nem hiányzik az ebédlőrészből, amelyet Edvi Illés Aladár a helyszínen annakidején akvarelljében megfestett. A színek is ragyognak még a patina alatt. A virágok is olyanok, amilyeneknek a boldogságában túláradó Thaly könnyein át látta őket, amikor az alsó helyiségekbe befészkelődött örmény család feje a ruhaszárításra használt emeleti terembe először vezette be a magyar kutatókat. De csak egyszer tapintsuk meg bármelyik deszkát, *rémülettel állapíthatjuk meg, hogy a ládák felbontása az utolsó órákban történt*, a háromévtizedes nedvesség *az egész faanyagot kikezdte*. Ha nem jön sürgős segítség, ha a rothadásnak indult faanyag konzerválása, a stukkok restaurálása nem kezdődik meg, ha a négyszögletes hálóbeosztású, téglavörös mennyezetet nem restaurálják és nem állítják össze az egész építményt végre száraz helyen, *akkor mindazt, amitől a kis*, elhagyott török városka közömbös, minden pusztulásra ítélő légkörében a tengerparti szegénység ruhaszárító kötelei közt százhetven esztendőn át megmenekült, *ami nem érte el őt a húszéves cseh uralom alatt sem, az következik most be a felszabadulás boldog hónapjai után egykettőre.*

Nagyméltóságod már annyi magyar műemléket mentett meg az enyészettől. Rákóczi rodostói ebédlőháza, a bujdosó fejedelem legmeghatóbb kezemunkája talán nem akkora történelmi és archeológiai érték, mint például az Árpádok esztergomi palotája. De a magyar nagyközönség lelkében ugyanolyan mély húrokat penget meg, ha egyszer Kassára zarándokolva régi színpompájában megláthatja. Minden Kassát felkereső magyar meghatva és megilletődve áll majd meg ebben a sokszínű teremben, amely történelmünk egyik legigazabb lelki nagyságáról annyi ihletet ad. Ehhez pedig csak Nagyméltóságod segítheti hozzá Kassát, amíg nem késő. Hóman Bálint, a történetíró kultuszminiszter, aki nélkül annyi nagyszerű emlékünk ma is feltáratlan lappangana.

Budapest, december 23-án.

Vakáció

Irta: Papp Jenő

Szép a szabadság, amit ma a kennyéradó gazdánktól kapunk. Csak felnőtt fejjel alig-alig tudunk vele mit csinálni. Nézzük csak meg Kenesét, hogy mit csinálnak ott a fővárosiak? Verik a blattot. Az állami emberek a rangsorra vigyáznak a Gallyatetőn az asztalnál. A Lőwerekben irigylik a másiktól a szebb szobát, a Kékesen lesik a napsugarat a sűrű fák között. A Tátrában aggodalmasan figyelik, hogy nem bukkannak-e fel a Hlinka-gárdisták az egyetlen sétaúton. Zakopánéban innia kell a gyomorbajosnak is, minden tiltakozása ellenére, mert itt a lengyel pálinkák beletartoznak az éjszakai műsorokba. A Semmeringen szuszogva tolják fel az emelkedésekre szeretett pocakjukat a legféktelenebb sörivók is és elszakítva megszokott autójuktól, sofőr nélkül kénytelenek sítalpakon lebukfencezni Sankt Moritzban a legnagyobb pénzügyi kapacitások. Hogy ez milyen szenvedés nekik! . . .

Vagy vessünk egy pillantást Földvárra, ahol a jégvitorlások száguldoznak s bennük kékre fagyva élvezik a tél örömeit mindazok, akik kvaterkázni szeretnének egy jól befűtött budai kiskocsmában. Szabadságuk alatt nyolcvan kilométeres sebességgel röpülő jégvitorlásokra kapaszkodnak fel, élethalál közt lebegve, mikor át-átropogtat velük a szán egy-egy rianáson. Füreden társadalmi teákon kell résztvenni, mert ezeken szövik a lányos mamák a jövendő házasságokat. Abbáziában, a tenger mellett, a Quisisana vastag szőnyegein régi nagyságunk kísértetei szomorítják meg az ember szívét. Az Adrián dühöng a tramontana s a szívekben a harag, mert a hirdetések déli verőt ígértek s az égből dézsával ömlik a szürke istriai eső. Radványt előre megkeseríti a sorbaállás a szobáért, Rahó még primitiv, Volócon recseg a falépcső.

Csupa idegesítő ok. Lillafüreden a társasági intimitást szakadékok szelik ketté s az egyes osztályok tövisekkel telehintett utakon érintkeznek. A befagyott Balatonon reccsen egyet a jég s az óvatos felnőttek máris sikolnak. Tihanyban pedig szüntelenül dudálnak a vándorló úrvezetők.

A Svábhegyre hasztalan menekülsz fel, szabadságod alatt is utólérnek a városból a kellemes telefonálók. Megtámadnak pihenésedben a nyikorgó ágyak, bosszantanak a vékony paplanok, a hideg ételek, a rosszul záródó ablakok. A felnőtteket minden bántja és általában szörnyen kielégíthetetlenek.

Mit érez mindebből a fiatalság? . . . Jóformán sejtelmük sincs az idősebbek nyafogásáról, amellyel tönkreteszik a vakációjukat. A szűnnapok és ünnepek csak az ifjúság kezelésében érik meg csodálatos kivirágzásukat. Nekik még maguktól megszólalnak a rétek, ők még hallják a dermedt erdő dalát is és fölöslegesnek tartják, hogy a zürichi tavon korcsolyázzanak, mikor kéz a kézben vallhatnak szerelmet a falusi patak jegének hátán is. Vakáció: ez a tündöklő fogalom akkor ereszti fel a benne lakó nevető rajokat, ha karácsony előtt bepillantunk az állomások várótermeibe, ahol a III-ik osztályú csarnok pipafüstjében tolongnak a hazautazó diákok, sugárzó szemekkel s a kupékban a bagószag is rózsát fakaszt az arcukon. Milyen álmosak és milyen lelkesek. Otthon a falujokban, e tíznapos vakáció alatt kezük alatt fehér márvánnyá változik a hó, hóembert raknak az udvarok közepébe, varjúkra vadásznak flóberrel, megdobálják hógolyóval a tekintélyes bírót s ha magukra maradnak a vizitszobában: órákon át bámulnak bele a kályha tüzébe. Anyjuk nyomban észreveszi az étvágyukon, ha megérintette őket a szerelem szárnya. A szánkókon behajtó vendégek elé hajadon fővel rohannak ki az udvarra és a nagykendőkbe, bundákba és lábzsákokba bugyolált kis kisasszonyokat úgy emelik ki a szánkából, mint az északi tájak tündéreit. Bezzeg az ő alvásukat nem zavarja meg semmiféle búgó lift, amelyik a mi vakációnk alatt ott működik a tengerparti nagy hotelben, pont a szobánk mellett. Vakációjuk alatt határtalanra tágul ki előttük a világ s vágyaik elé nem gördít akadályt a diéta, ha habbal töltött csokoládés indiáner-fánkra fájul meg a foguk. Ha játszani akarnak egy leánnyal, legfeljebb a dadogás lassítja röptüket, mert egyébként határtalanul vakmerők. Pillanatok alatt megértik egymást, megszületik külön tolvajnyelvük és a felnőttekkel szemben azonnal megalakítják a titkos cinkos bandákat. A gonddal ápolt gyümölcsfák derekára ők vésik be bicskával az ideál nevét, amelyet a vakáció után szemérmetlenül elfelejtenek. Nem kérdik, hogy kemény-e az ágy és nyikorog-e az ajtó? Szemünkbe úsznak, ha esténkint kénytelenek végigszenvedni a nagyok politizálását. A gazdasági problémáknál horkolnak. Sietnek élni, mert hiszen tíz nap a világ, a vakáció gyorsan elröpül, vissza kell menni az iskolapadba és hamar ki kell használni minden percet, amelyet a szabadság paradicsomában tölthetnek. Ezért száguldnak be hahotázva minden domboldalt, megindítanak minden gramofónt, barátkoznak fűvelfával, felelőtlenül s bátran belecsípnek a cseléd piros arcába is. Nincs közérzetük, nincs vérnyomásuk, pulzusuk és gátlásuk, mint nekünk. Ők csak érzésekről tudnak, amelyek tömegesen áradnak feléjük s a szívüket stimulálni tudja egy kocsizörgés, kutyaugatás, zongoraszó, üzenet, uzsonna és harangszó egyformán, mert a világ minden tárgyából s a világ valamennyi tüneményéből üzenet áramlik feléjük. Előttük kiteregetve fekszik az élet, dúsan és bőséggel, mint egy zsúfolt délibáb, és a zavar, hogy mit válasszanak, édes, mint a méz s az inger erős, mint az orkán. Nekik találták ki a vakációt. Ez az a néhány nap, amely örökre megigézi őket, hogy ilyen az élet, amelyet a felnőttek és beérkezettek élnek és bitorolnak. A vakációk alatt fogan meg bennük a halálos gyűlölet és irigység az idősebbek iránt, ilyenkor esküsznek meg, az elérhetetlen csillagok alatt, hogy meghódítják a világot és megdöntik az erőszakos idősebbek trónját. Nyakuk még olyan szép, töretlen és pihés, a járom még nem érintette s csak a deklinációk és kollokválások gondjai kínozták meg hetyke kis lelkükat. Nem beszélek a lányokról, mert ők még az iskolákban és a mama mellett is egészen különleges kivételt élveznek, az ő betörettetésük soha sem egészen komoly, mindig éri valami kis kölnivíz, enyhítés és védelem. A fiúk azok, akik ketrecekből szabadulnak, mikor vakációra mehetnek. A fiúknak kevesebb a könnyük és a tükrük, ritkább a benső barátjuk és nem találnak támaszt a férfiszolidaritás alapján a lelki atyánál, mint a lányok, mert a lelki atya szeliden elutasítja őket, mondván: férfinak készülsz fiam, légy kemény. E tíznapos szabadság nyitja meg a hajlamok előtt a zsilipeket s a fiatalember e rövid aranykor órái alatt tobzódhat. Szalmaözvegyek ragyogása és tündöklése volna csak mérhető az ő vakációjuk szépségéhez, ha a szalmák gyönyörűsége tiszta volna.

Mint az ifjúságé, amelyik makulátlan, pezsgő és mámoros, a legártatlanabb módon.

Ó, hogy irigyeljük őket ezért!

HUNYADI-SÓ GYORS ÉS ENYHE
EZT HASZNÁLD HA GYOMROD RENYHE
Hunyadi János természetes forrásvíz a 75 éve bevált keserűvíz ujszerű párlata. Borítékja csak 16 fillér, íze sós — nem keserű!

ERŐS, GYORS, BIZTOS
ZÜNDAPP
MOTORKERÉKPAR
nemcsak **boldog karácsonyi ünnepeket** szerez, hanem sok-sok évre biztositja a gyors és gazdaságos közlekedést
MOTORKERÉKPÁR ÉS AUTOALKATRÉSZ KERESKEDELMI KFT.
Budapest, VI., Vilmos császár-út 60.
Telefon: 121-404
ZÜNDAPP

Antenna
karácsonyi száma megjelent
32 oldal
10 fillér
Gyönyörü szines képek, érdekes olvasmányok, pontos rádióműsor
A legjobb és legolcsóbb rádióhetilap az
Antenna

Rodostói Rákóczi-

kör

Vas. Ujs. 1913. 507 l.

(Ferdinand bolgár

király Rodostóban,

Rappel.)

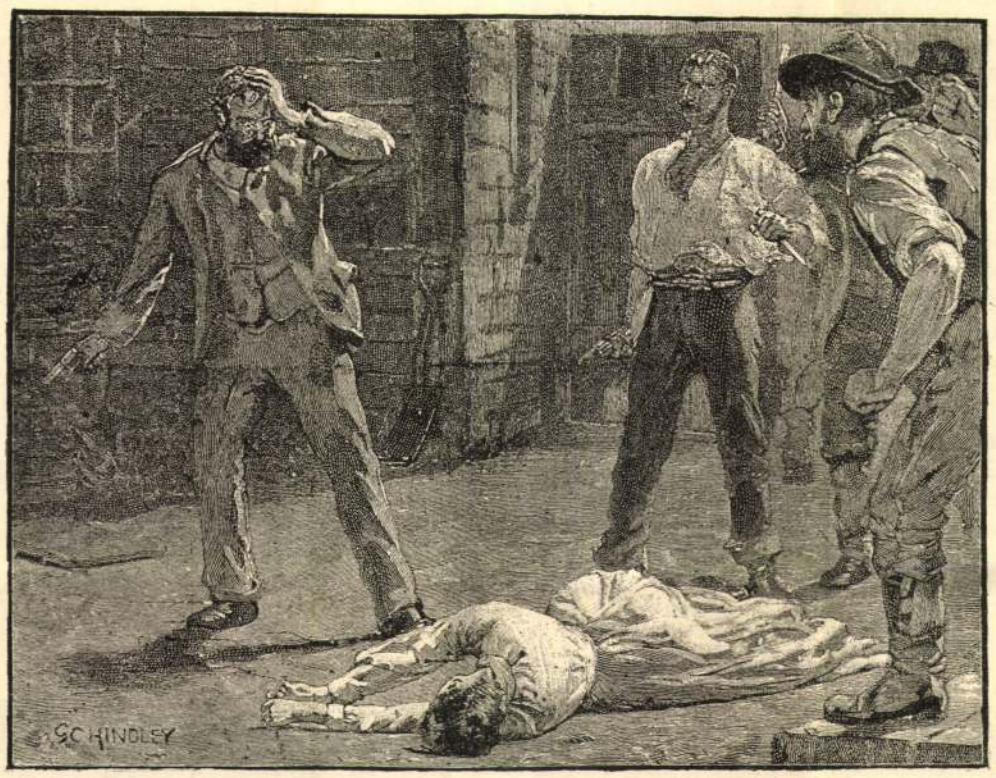

NÓRA NAT GREEN ELÉ SURRANT, S A LÖVÉS ŐT TALÁLTA SZIVEN.

— Nagy út van ön előtt, s a nap négy óra mulva lemegy, — szólt az idegen intő hangon.

— Igaza van; ön itt lakik?

— Hát úgy néz ki ez a hely, — felelé az idegen mosolyogva, — mintha itt lakni is lehetne? Ez a halottak városa, a hol csak kisértetek járnak.

— Ön talán a várost ismerte, mikor még megvolt?

— Angol ember?

— Igen.

— Mióta ment el hazulról?

— Nincs még esztendeje. Egy hónap mulva ismét visszamegyek.

— Kedves hazám, az Isten áldja meg.

— Amen, és még egyszer amen.

— Nos, ha úgy tetszik, mindent el fogok mondani. Pedig nagyon furcsa történet.

Az idegen mellém ülve, elejétől végig mindent elmondott. Élénk szinekkel ecsetelte a város fejlődését és gyarapodását s végre oda jutott, midőn Nórát agyon lőtték.

— Azon éjjel véres munkát vittek véghez Blackmer barátai, mert a gazembereket teljesen kipusztitották.

— Blackmer is elesett?

— Nem, nem. Nat Green halt meg. De tudja-e mi ölte meg a várost? A borzasztó jelenet után mintegy hat hónapra a petroleum-források egyszerre kiapadtak. Én előre tudtam, hogy ez lesz a vége. A sok éhes ember addig ásott és vájkált a föld gyomrában, mig a forrásokat szerencsésen el nem temették s most az olaj másfelé, tán nehány ezer mérföldnyire nyitott magának utat. De most jöjjön velem. Földiek vagyunk, megmutatom lakhelyemet.

Utána mentem. Az erdő közepén egy csinos kis faház állott.

— Ime, itt lakom. A nagy kert kerítésén belül gyönyörün zöldelő pázsitos helyen egy sir állott, fehér márvány kereszttel és kölappal, melyen e szavakat olvastam.

«Itt nyugszik Blackmer Nórája.»

— Kicsoda ön? — kiálték első felindulásomban.

— Én Blackmer Rikhárd vagyok. Bolond milliomosnak neveznek, mivel az *ő* sirját őrzöm . . . .

RÁKÓCZI HAMVAINAK MEGTALÁLÁSA.

1876 márczius 27-én volt kétszáz esztendeje II. Rákóczi Ferencz születésének. A szabadságharcz bujdosó fejedelme messze hazájától végezte be viszontagságos, de dicső életét, s idegen földben adták át az örök nyugalomnak. Magyar ember mindig a szive mélyéből fakadt kegyelettel gondolt az utolsó nemzeti fejedelemre, s forró ohajtása volt, hogy hamvait haza hozzák a haza földjébe. Volt arról szó többször, de foganatositása késett. Mikor végre Magyarország visszanyerte önrendelkezési jogát, Zemplénmegye megemlékezett ismét nagy fiáról s 1873-iki tavaszi közgyűlésén lelkesülten elhatározta, hogy dicső fia s bujdosó társai hamvainak hazahozatala érdekében megtesz mindent, együttes eljárásra szólítja föl a törvényhatóságokat, és az országgyűléshez fordul. Zemplénmegye hazafias indítványát a megyék magukévá tették, s remélni lehetett, hogy a kétszázados évfordulóra a hamvak hazakerülnek. Szlávy József akkori miniszterelnök is rokonszenvesen fogadta az eszmét, s érintkezésbe tette magát a külügyminiszteriummal.

Az eszmét a lapok is melegen pártolták. *Thaly Kálmán*, a Rákóczi-korszak érdemes buvára, több czikket irt már korábban is a hamvak hazahozatala érdekében. Ugyanő volt, ki később annyit fáradozott, hogy a fejedelem nyugvó helyét kikutassák, s a kinek fáradozásait évek mulva csakugyan siker is követte s a kinek szívós kitartása azt is elérte, hogy harmadfél év előtt jelenlétében felbontották Rákóczi sírhelyét, s meggyőződhetett a hamvak meglételéről. De hogy ez megtörtént, csak most mondhatta el, a történelmi társulat jubiláris közgyűlésén. Elmondta, hogy hallgatásra volt kötelezve ő és jelen volt társa, Fraknói Vilmos püspök is. Nagy érdekű az előadás, melyet erről tartott. Adjuk abból kivonatosan a következőket. *Szlávy* miniszterelnök közbejárására gróf *Ludolf* akkori konstantinápolyi osztrák-magyar követtől az az értesités jött, hogy Konstantinápolyban nincsenek meg Rákóczi hamvai. Keresték már azt 1849-ben a magyar menekültek is, hogy a régi temetőből máshová vigyék, de a sírt üresen találták. *Thaly* gyanakodott ennek valóságában, de Szlávy miniszterelnökségének megszüntével a diplomácziai tárgyalások is abba maradtak. *Thaly*, mint magán ember kezdett utána járni, hogy Rákóczi nyughelyét kideritse. Csakhamar rájött, hogy a menekültek a campgrandei temetőben Rákóczi udvari orvosának díszes sírját vélték a fejedelemének. Pedig az sem volt üres, hanem a halott külön boltozat alatt nyugodott és később rá is találtak. *Thaly* érintkezésbe tette magát a franczia követséggel is, hogy ha netán Rákóczi eltemetésére vonatkozó okiratok volnának a követség levéltárában. De ez a levéltár elégett. Azt azonban megtudta *Thaly*, hogy Rákóczi sírját 1839-ben a Saint-Bénoit templom sírboltjában fölnyitották s a csontokat épségben találták. 1888-ban tehát maga utazott el Konstantinápolyba, s igyekezett a templom őreivel, a franczia lazaristákkal és főnökükkel, *Lobry* supérieurrel bizalmas viszonyban jutni. Lobryt Thaly már 1888-ban megnyerte a Rákóczi sirja fölbontása eszméjének. A rendfőnök határozottan állította, hogy 1839 óta a sír felbontva nem volt, akkor felbontották a fejedelem anyjának Zrinyi Ilonának sírjával együtt, hogy a hamvak ottlétéről meggyőződjenek. De hogy a templom melyik pontján van sír, nem tudták bizonyosan. Pater Lobry hajlandó volt Thaly előtt is felbontatni a sírt, a mit azonban csak a konvent engedélyével tehetett meg. Erről csak Bárczay Oszkár kamarás tudott még, ki Thalynak segitségére volt a kutatásban. Titoktartást kellett igérniök.

1889-ben az akadémia a Korvinák kutatására bizottságot küldött Konstantinápolyba, melynek szintén tagja volt *Thaly*, ki most *Fraknói Vilmost* is beavatta a titokba. *Bonetti* palmyrai érsekkel a konstantinápolyi patriárkha helyettesével is megismerkedtek, a ki Fraknóit igen megszerette, s a ki később segitségükre is volt czéljok elérésében. Thaly fölkérésére szept. 9-ikén *Fraknói* elment Lobryhoz, hogy a sír felbontására fölkérje. *Lobry* a rendi engedélyt már megnyerte, s beleegyezett; *Bonetti* érsek megerősítette az engedélyt, maga is jelen kivánt lenni, kikötvén, hogy a sírbontás zárt ajtónál történjék, mindenről mélyen hallgatni kell két évig s agitációt a hazában nem inditanak a hamvak elszállitása végett. Ez utolsó pont volt a legsulyosabb, de bele kellett egyezni, hogy a hamvak meglételét konstatálni lehessen. *Thaly* történelmi visszaemlékezések szempontjából október 6-án szerette volna fölnyittatni a sírt, azonban ez épen vasárnapra esett, mikor a templom egész nap nyitva van. Másnap, október 7-ikén történt meg a sír fölnyitása.

A *Rákóczi*-czimerrel ellátott oltár előtti sírlapot nyitották föl először, az alatt találtak is csontvázat, de nem a fejedelemé volt, mert Rákóczit bebalzsamozták, koponyáját az orvosok meglékelték, hogy az agyvelőt eltávolitsák, mint ezt *Mikes Kelemen* részletesen leirja. A talált csontváz Thaly véleménye szerint a fejedelem legidősebb fiáé, az 1738-ban meghalt *Rákóczi* Józsefé. *Thaly* a Mikes leirására támaszkodva, a Zrinyi Ilona falba helyzett emléktáblája alatti déli főfal felbontását ajánlotta. *Lobry* más helyet mutatott, mint a melyről beszélik, hogy ott nyugszik a fejedelem. A talajkoczkák alatt ásattak tehát. Koporsó nélküli női csontvázra találtak. Gróf *Bercsényi* Miklós felesége, gróf *Csáky* Krisztina lehet. A Zrinyi Ilona sírtáblája alatt folytatták most a kutatást. Egész száraz port ástak ki, s két lábnyi mélységben két koporsóra találtak. Fedele nem volt egyiknek sem, hanem száraz porfölddel, törmelékkel valának borítva. Az 1839-iki bolygatás nyomai meglátszottak. Az egyik hatalmas nagy koporsó, a fejedelem is nagy magas ember volt; a másik kisebb. A bizalmas munkás már gyertyavilágnál dolgozott, s most a kisebb koporsó fejtül eső részéről kezdte elhárítani a földet és törmeléket, és csakhamar egy szép fehér női koponya tünt elő, *Zrinyi Ilonáé*. Csak nehány csont darab volt még a koporsóban; ruha foszlány, ékszer semmi. Már Mikes Kelemen megirta, hogy mikor a fejedelmet anyja mellé temették, csak koponyáját találták meg. De azt is irta, hogy a koponyát a fejedelem koporsójába tették. Ebben tévedett Mikes, a ki, úgy látszik, nem volt jelen.

«Most, — igy folytatja Thaly, — hozzáfogtunk a *nagy koporsó* tüzetes kutatásához. Födele ennek sem volt már, — csak egynehány elkorhadt darabja. Valószinüleg 1839-ben, midőn fölfeszegették, roncsolták volt szét ezt is. Máskülönben maga a hatalmas térfogatu koporsó ép állapotban van még; a mi nem is csoda: mert czédrusfából készült. Kivülről hajdan selyemmel volt bevonva; ennek nyomait itt-ott még megtalálták rajta. Hoszsza a koporsónak 1 méter 92 cm., *Rákóczi* igen magas termetének megfelelően.

«A törmelék óvatos elhárítása után csakhamar előtünt a koponyának kidomborodó alakja. Valami elbarnult foszlányok takarták, melyeket vastag porréteg lepett. De megnyugtató volt mégis látni, hogy az 1839-iki sírfelbontók a visszahelyezéskor ezt a szent főt legalább befödték, habár csak szövetdarabbal is. A mint a fej körvonalait megpillantók: *Lobry* rendházfőnök tüstént leszállott az üregbe s a munkást félreállitá, magának, mint a sirbolt főőrének tartván fenn a jogot, hogy a fejedelem koponyáját koporsójából a saját kezeivel emelje ki s nyujtsa át konstatálás czéljából Rákóczi történetirójának. Fraknói barátomat odaszólitám, hogy ezt az ünnepélyes jelenetet szemlélje.

«*Lobry* a koporsó mellé térdelve, kezeivel nagy óvatossággal fürt be a porha földbe, a fej alá, melyet aztán — ugy, a mint be vala bur-

kolva, a nyakrészeket is ellepő foszlányokkal együtt — lassan megmozgatott, gyöngéden kiemelt, s átadá nekem, a sírgödör szélén lehajolva várónak. A drága koponyával két tenyeremben, néhány lépéssel odább, a főhajót elválasztó korlátig mentem, a hol világosabb volt. *Fraknói, Lobry, Vachette, Droitecourt, Romon*, stb. — mind papok — körülvették az egyetlen világi embert, engemet, s minden szót visszatartva, élénk érdeklődéssel várták az eredményt. A portól megtisztított, időbarnította puha foszlányok, a mint lassan kiburkolgatám, elkezdettek arany-ezüstszinben csillogni. Vizsgáltam. Régi, rendkívül finom s szép, fátyolszerű lenge selyemszövet volt, arany-ezüst szálakkal. Eredetileg a szemfedő volt, mint a koporsóban talált többi maradványai is bizonyitották. Lebontogatva a foszlányokat, kitűnt alóluk a szép, gömbölyded formáju, hatalmas alkotásu, sötét-barnás színű koponya s az alsó állkapocs is alatta. Csak a koponya tetejét, fönt a középen, födte még valami. Vizsgáltam; egy kis kerekded, papsipkasedés ragyogott s diadalmasan mondották: «Ime, tehát mi híven megőriztük a dicső hősnek, nagy királyunk szövetséges társának, gondjainkra bizott hamvait! Az osztrák ráfogás alaptalansága be van bizonyitva! . . .»

«Mi a koponyának megvizsgálása és oltárra helyezése után folytattuk a koporsó átkutatását, hol a szent hamvak és a szemfedő- s öltönydarabok egészen össze valának vegyülve a földtörmelékkel, de azért a holttest fekvő helyzete szerinti rendben találtattak föl. — Azon részeiből a koporsónak, a melyekben a vállak, karok, mell és derék nyugodtak: vegyest a pompás szemfedőlepel kisebb-nagyobb foszlányaival fejedelmi biboröltözetnek elég épen megmaradt darabjai kerülének elő. A fejedelmet XV. Lajos korabeli fényes franczia öltözetben temették el.»

. . . A hamvakat visszarakták, a sír felbontásáról jegyzőkönyvet vettek föl. Másnap a templomban rendben volt már ismét minden. Thaly a supérieur engedelmével nehány emléktárgyat hozott a Rákóczi koporsójából magával.

EGYVELEG.

* **A lemetszett virágokat**, ha már hervadni kezdenek, igen egyszerűen lehet felfrissíteni oly módon, ha a szárból egy darabot levágunk s azonnal forró vízbe teszszük. Ily felélesztés azonban rendesen csak két ízben sikerül egy-egy virágon.

* **Nagy csirkeköltő-telepek** vannak a Nilus partjain. Száraz, légmentes téglákból épült házakban a tojásokat 36° C-ra melegítik és 24 óra alatt 4—5 ízben megforgatják. Különösen márczius—május hónapokban költik így a csirkéket, évenkint mintegy 75 millió darabot.

* **A tüsszentést és köhögést** — irja egy doktor — meg lehet akadályozni, ha az idegeket az orr mellett vagy közvetlenül a fülek előtt megnyomkodjuk. Szamárhurut esetén ez az egyszerű mód nem használ, de mégis enyhíti a bajt, ha egyúttal a lábat is megöntözzük. Sok betegnek hasznára szolgálhat az ily egyszerű gyógykezelés.

* **A legrégibb papirpénz**, melyet jelenleg a British-muzeumban őriznek, 1368-ból való s khinai eredetű. Európában csak 300 évvel később kezdtek papirpénzt nyomatni.

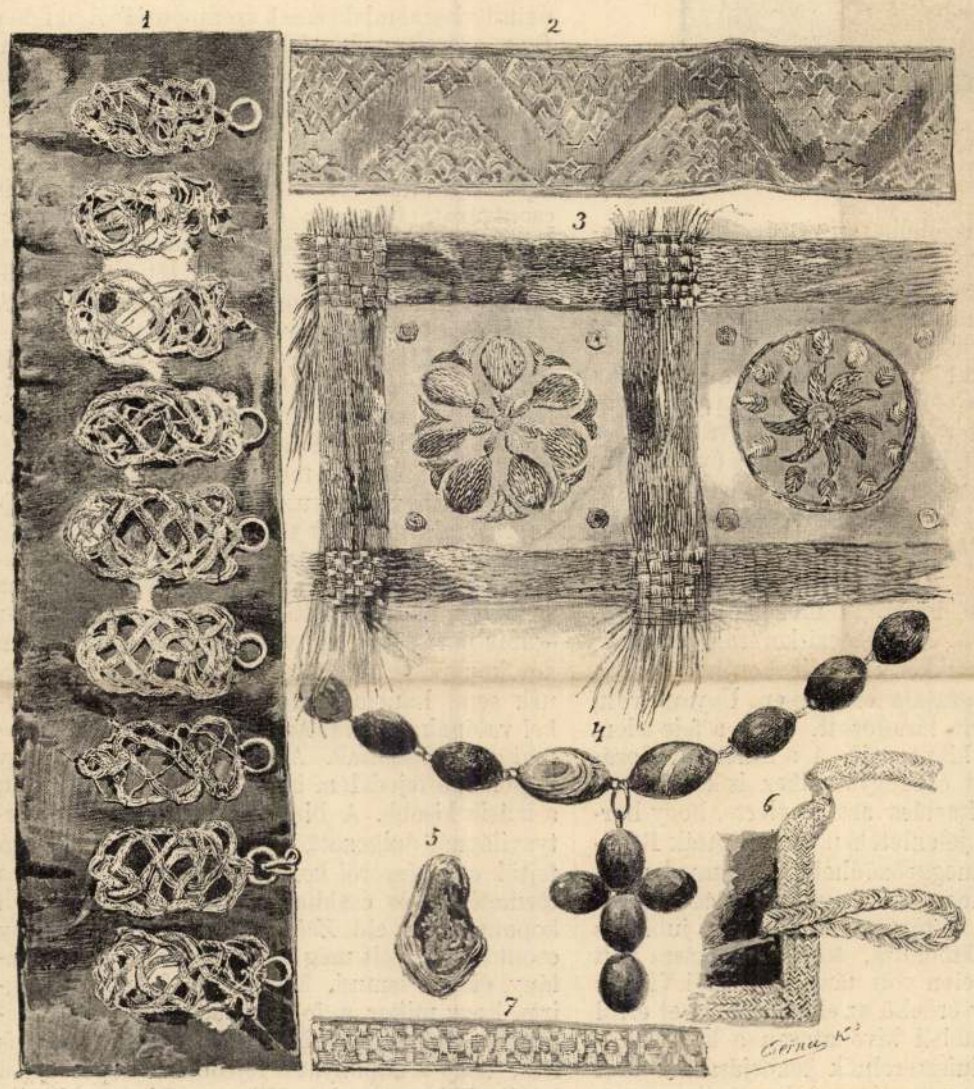

(Félnagyságban rajzolva.)

RÁKÓCZI KOPORSÓJÁBÓL VALÓ EREKLYÉK.

1. Aranyskófiumból fonott csattok. 2. Szemfedő-foszlányok arany- s ezüstszálakból selyemfátyolba szöve. 4. Jeruzsálemi olvasó, drágakő- és lignum sanctum-szemekből. 5. Amoulette. 6. Aranyzsinór gombkapcsoló 7. Aranypaszománt-szegély.

Eredeti fényképről.

AGALATAI ST.-BENOIT-EGYHÁZ OLTÁRA, MELY ELŐTT RÁKÓCZI HAMVAI NYUGSZANAK.

forma, már szinehagyott, ritkás, hálószerű selyemzsinórkával, a koponyához — és egykor tán az áll alá — való megerősítésre. Sejtettem már rendeltetését: nyilván a koponyának kifűrészelt darabját kötözték ezzel vissza helyére a bebalzsamozást végzett orvosok, hogy a Rodostóból Konstantinápolyba szállítandó holttest fejéről, a hosszú tengeri úton a hajó hánykodásakor, továbbá a sírba leeresztéskor, ezen elválasztott csontrész le ne váljon. Sejtelmem nem csalt; a kis kerek selyemhálót a fejtetőről levéven: ime, csakugyan ott találtam a koponyának kifűrészelt, gerezdforma darabját, pontosan beillesztve helyére. Ezzel a fej azonossága kétségtelenül konstatálva volt. Újjaimmal nagy vigyázattal kiemelve a kifűrészelt koponyarészletet, fölmutattam, — s leirhatatlan érzelmekkel, a kitörő öröm lelkesedésével kiáltám: — «A fejedelem feje! . . . La tête du Prince! . . .»

«Meg volt tehát, ott volt kezeimben az oly rég keresett drága fő, a legnemesebb magyarok egyikének feje. *II. Rákóczi Ferencz hamvait megtaláltuk!* . . . Mindnyájan a legnagyobb örömben törtünk ki; a derék Lobry és a többi lazarista atyák orczáin, szemeiben öröm, lelke-

Mikor *Thaly* és *Fraknói* eltávoztak, a supérieur, bizalma jeléül, visszaadta a titoktartásról aláirt reversálist, a kikötött két év alatt azonban — sőt tovább is — nem szóltak semmit.

Thaly a magával hozott tárgyakat egy dobozba zárta s ráirta, hogy halála esetén csakis 1891 okt. 7-ike után bontható föl. «Mindazonáltal künhagytam, — mondja Thaly, — három ereklye tárgyat: 1. *Rákóczi olvasójának keresztecskéjét*, a melyet, mint egyházi férfiúnak s a kutatásokban hű társamnak: Fraknóinak adtam, ki azt igéré: aranykeresztbe fogja foglaltatni. — 2. Ugyanazon olvasóból *az achát-kő szemet*, melyet magam foglaltattam aranyba, s óralánczomon hordom. — 3. A halhatatlan szabadsághős *szemfödőjéből egy szép arany s ezüst-rosettet*; ezt egy év múlva, 1890. október havában elvittem Turinba, s azon hó 18-kán általadám *Kossuth Lajosnak*: hogy II. Rákóczi Ferencz, az ő historikusa által küldi azt neki, — Magyarország és Zemplén vármegye XVIII-ik századi legdicsőbb fia küldi koporsójából, Magyarország és Zemplén vármegye XIX-ik századi legdicsőbb fiának. A nagy hazafi meghatva, mély kegyelettel fogadá el.»

* **A gyémántot** szikla-repesztésre már a chaldeaiak és a régi rómaiak is használták, valamint az egyiptomiak a 14-ik dynastia idejében. Később azonban teljesen elfeledkeztek erről s csak 1854-ben egy Hermann nevű párisi mechanikus gondolt reá s két évvel azután Leschot alkalmazta Genfben bányamunkában. A találmány igen gyorsan tökéletesedett; 1863-ban Gilbora Painesvilleben az első körfűrészt alkalmazta gyémánt-fogakkal. Legújabban Frombolt Felix az eddig használt fekete gyémántok helyett jegeczedett «Boort» nevű hulladék gyémántot használt fel, mely nyolczszor oly olcsó, mint a fekete gyémánt. Külön szerkezetü géppel nemcsak a körfűrészeknél, hanem a reszelő és fúró eszközöknél is lehet alkalmazni. Az új szerkezetű 2 méter átmérőjü gőzfűrész a kőzetben egy perez alatt 40 centiméterrel nyomul előre s így, ha a Simplon-alagut fúrásánál ezt használnák, a 20 kilométer hosszú alagútat legkésőbb hat esztendő alatt el lehetne készíteni.

* **Lóhúst áruló mészárszék** már 180 van Párisban. A mult évben ugyanitt 21,219 lovat és 229 szamarat vágtak le s összesen 4615 tonna (à 20 mázsa) húst árultak el 20 centimetől 1 frankig terjedő áron. A húsnak csak egy harmadát árulják el frissen, a többit már előre elkészítik, olykor megfüstölik vagy kolbászszá alakítják.

27 SZÁM. 1890. BUDAPEST JULIUS 6. XXXVII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, fél évre – 6 •
Csupán VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre – 4 •
Csupán a POLITIKAI UJDONSAGOK: egész évre 6 frt, félévre – 3 •
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

RODOSTO.

Rodosto!... Melyik művelt magyar ne ismerné e nevet? Rodosto!... Mennyi honszerelem, mennyi tört remény, mennyi bánatos emlék, mennyi szent kegyelet van e névhez kötve, másfél század óta! Bujdosók tanyája, martyrok bús temetője. A tisztalelkű, ideális, nemes jellemű, a nagy nemzeti czélok után törő «utolsó magyar fejedelem» II. Rákóczi Ferencz, lánglelkü, vaskövetkezetes és holtig tartó hívségű barátjával, a nagy szabadságharcz fővezérével, gr. Bercsényi Miklóssal, és többi, a balszerencsében is hű társaival: gr. Forgách Simonnal, gr. Eszterházy Antallal, gr. Csáky Mihálylyal, b. Zay Zsigmonddal, Sibrik Miklóssal, Pápay Jánossal és Gáspárral, az emigráczió ékes tollú, meleg kedélyű történetirójával, Mikes Kelemennel és annyi sok más derék honfitárssal itt tölté számkivetésének utolsó évtizedeit, — itt, a Marmora-t enger napsugaras partjain hajtá fáradt fejét örök nyugodalomra.

Sokáig járt a honfiui kegyelet zarándokolni a kibujdosott martyrok sírjaihoz Rodostóba. Messze benyúlik e borongó emlékezet még századunkba is, melynek koszorus költői: egy *Kölcsey*, *Vörösmarty*, *Lévay*, stb. szomoru időben édes-búsan zengő lanton, halhatatlan énekeikkel dicsőiték Rodosto nagy halottait, s a rab hazából oda sóhajtoztak:

«Rákóczink, hajh! Bercsényink, hajh!....
Magyartok gyászban ül;
Még leng a szellem tőletek —
S már lelke sem hevül!»

Idők jártában olykor-olykor akadtak vándor fiai is nemzetünknek, a kik elzarándokolának a márvány-tengerparti csendes városba fölkeresni a szent emlékeket, a bujdosó magyarok sirhalmait. Engem is, mint a Rákóczi-kor szerény búvárát, régóta ösztönzött már a vágy: meglátogatni a bujdosók tanyáját, szemmel látni a helyeket, házakat, a hol a nagy fejedelem lakott és elhunyt, s gondosan megvizsgálni s leirni az ott még föltalálható magyar emlékeket. E czélból az 1888-ik év őszén Konstantinápolyba utazván, e világváros Aranyszarv nevü hires kikötőjéből okt. 6-án délután indulék el egy nagy franczia csavargőzösön negyedmagammal Rodostóba, mely 9—10 órai tengeri ut, teljes gőzerővel haladva. Másnap a hajnali ködben a rodostói kikötőben vetettünk horgonyt.

Rodosto városa, — a hol Rákóczi az 1720-ik év április havától egészen 1735 április 8-án nagypénteken (tehát most 155 éve!) történt haláláig,

II. RÁKÓCZI FERENCZ FEJEDELEM.

GRÓF BERCSÉNYI MIKLÓS.

Egykoru képek után rajzolta *Cserna Károly*.

mint a szultánnak nagylelküleg ellátott, kiváló tiszteletet élvező illustris vendége lakott, — törökül *Tekirdag*-nak neveztetik, a mellette déli irányban elterülő hasonnevü ama hegyláncztól elnevezve, mely a Márvány-tenger felől a Hellespontusnak az európai oldalon torkolatát képezi, szemben az ázsiai Kapudag (kapuhegy) hegységgel. A hajdani Bysanthe ó-görög város helyén épült, nem messze a herakleai révtől. Jelenleg élénk kereskedő város, székhelye egyik ruméliai kormányzó pasának s a görög-keleti és örmény patriarkháknak. Mintegy 30,000 lakosa van, felében török, 7—8000 örmény, 5—6000 görög s egy pár ezer spanyol zsidó; mind élelmes terménykereskedő, gabnát, szőlőt, gyümölcsöt, dohányt, gyapotot, kerti veteményeket termelő és hajós népség, mely a nagy világvárost, Konstantinápolyt, e terményekkel ellátja. Van állami lyceuma, melyben a franczia nyelvet is igen jól tanitják; egy nagy kupolás fő- s vagy hét kisebb mecsete, igen szép örmény érseki temploma, úgy görög-keleti, róm. kath. temploma is, nemkülönben zsinagógája. Parti forgalma eleven, ámbár nagy hajók kikötőjébe az elhomokosodás miatt nem járhatnak be s távolabb vetnek horgonyt. Lakói közt vannak iparüzők is, de a főfoglalkozás mégis a gabna-, szőlő- és gyümölcs- (különösen dinnye-) termelés és kereskedés.

Rodosto fekvése — mint már Mikes Kelemen is leirja, — rendkivül kies, elbájoló; vidéke áldott, termékeny; égalja — ott a majdnem síma, kék tükrű tenger mellett — verőfényes, szelid: valódi kis földi paradicsom. A város lankásan emelkedő parti dombokon épült, félhold-alakú öböl mellett; éjszak felől és hát mögött mérsékelt magasságú szőlőhegyek koszoruzzák, közben-közben gyönyörü gyümölcsös kertekkel, festői cziprusfa csoportokkal. Szőlői fajai rendkivül édesek, borai zamatdúsak, fejérbélü dinnyéje, baraczkja, cseresznyéje, nagy levelű, aranyszinű, illatos dohánya messze földön híres. A délnyugati s déli oldalon — hol a vidék lapályosabb — terülnek el a legjobb földek.

Festőileg tekint le e lapály feletti dombról a városra és tengerre hét szélmalom; sőt alattok közvetlenül a tengerparton, — közel Rákóczinak a tengerre messze kitündöklő fejérmárvány-csorgókútjához, — legújabban már egy kis gőzmalom is épült.

Maga a város olyan, mint minden török város: hegyen-völgyön átkanyargó görbe utczák tömkelegével, egy, két, három emeletes, határozottan keleti jellegü, ódon házaival. Csak a kikötő mellett építettek a görög kereskedők nehány európai, nevezetesen olaszos stylú házat, a part mentében. Ezekben vannak irodáik, kereskedelmi raktáruk. A török városrész a hegytetőn éjszak felől fekszik; messze kimagaslik ott a nagy sárga konak: a kormányzó pasa palotája, egy piaczon, melyet még néhány terjedelmesebb állampépület: a nagy kaszárnya, törvényszék, postaépület, kórház stb. vesz körül. Itt magaslik föl, — bár kissé lejebb, — a főmecset is, hatalmas kupolájával és karcsu minaretjével, s előtte a lyceum épületének szép homlokzatával. (Lásd képünket.)

E piaczról huzódik a tengerparttal párhuzamos főutcza, középtájon végig a városon; a török negyed után először a zsidó-, majd a görög-, végre az örmény-negyedet szeli át. Mert a nemzetiségek igy, elkülönítve, bár egymással összefüggő s egy egészet képező városrészekben laknak. A házak minden városnegyedben egyformák: kőből és fából, vagy csak fából épültek, 1—1½ méternyire kiszögellő emeleteikkel, zárt erkélyeikkel. A török házakat arról különböztethetni meg, hogy a hárem-lakosztályok ablakait sürü farácsozatok (lantornák) borítják. Az utczák szerfölött élénkek, népesek; számos kávéház, han (török szállók), apró bolt és iparos műhely van; nemkülönben nyilvános csorgókutak, bevezetett forrásvizzel, elég sürüen.

MIKES KELEMEN.
1711-ik évi kép után.

Az örmény negyed délnek terül el. Ebben laktak valaha bujdosóink. A mint a már emlitett főutcza a várost hosszában középütt átszeli, az örményváros széléig vezet; a végénél balra kell fordulni, ott nyilik a tengerpart felé kissé menetelesen leereszkedő, elég széles, kövezett és — a mi itt ritkaság — egész egyenes utcza, csupa emeletes házakkal; keleti torkolatánál a tenger tükre csillan föl fényes kéken. Ezt az utszát a lakosság a «*magyarok utczájá*»-nak nevezi még ma is. Ebben állottak valaha a leggazdagabb örmény kereskedők házai, — mindegyik egy-egy virágos kertecskével, — melyeket III. Achmed szultán megvásárolván, az egész utczát «örök időkre» Rákóczi fejedelemnek és hiveinek ajándékozá, a jobb házsoron túl elterülő szép mezőkkel, termékeny szántóföldekkel és rétekkel, ki egész a rodostói határ széléig, a mi a tenger mentén jó félóra járásnyira van. Ma is ezek a legjobb földjei Tekirdagnak.

Ezen utcza házai közül aztán Rákóczi a belső, vagyis baloldali sort maga és főhivei számára, egymásba nyiló díszes palotasorrá alakíttatá át, (sőt néhányat egészen ujjá építtetett) a fő-utcza teleksarkától le egész a tengerpartig. A mögöttük fekvő kis kerteket is egyesité, *belső kertnek* s udvarnak; a szélső, vagyis jobboldali házsort pedig udvarnokai és szolgái lakóhelyeiül rendelé a fejedelem. Saját lakóháza és ebédlő palotája emeletéről két függő hidat rakatott az utcza felett, melyeken az átellenes házsor emeleteire s úgy onnét ki a *nagy külső sétakertbe* mehetett. (E függő hidak egyike egész századunk elejéig fönnállott.) Mert a városon kivül, a tengerpart mentén huzódó fennsikon diszes parkot ültetett Rákóczi, ékes filegóriákkal, árnyas sétahelyekkel, szép csorgókutakkal. Ez utóbbiak egyike, fényesre csiszolt fehér márványlapokból rakva, szabályos faragványokkal, közel a város déli végétől, még ma is fennáll, a nép által «*madzsar csesmé*»-nek (magyar forrás) hivatik és Rodostóban a legjobb vizet ez adja. Hajdan nemcsak a fejedelmi paloták, de az egész magyar utcza ivóvízszükségletét e forrás födözé.

Rákóczi, a «*madzsar király*» emlékezete a rodostói lakosság közt firól-fira száll, és még most is oly élénk, mintha a fejedelem csak tegnap sétálgatott volna ott a szép szellős tengerpartok felett. Sétakertjei ugyan már elpusztultak régen, s ma helyökön a r. kath., görög-keleti és örmény ó és új temetők terülnek el; földjeit — részben saját hagyományából — ma az általa alapított r. kath. eklézsia birja, a többi pedig parlagon, gazdátlanul hever, rétjei kaszálatlanul. Az élelmes görögök és örmények ugyan meg-megkisérlik elfoglalni; azonban az Achmed szultán adományát tiszteletben tartó törökök kikergetik őket belőlök; mert az a föld a *magyaroké!*

A mi magát az utczát illeti: a jobboldali házak kevésbbé tartósan lévén alkotva, — már többnyire átépitvék, könnyen elszállítható újabb faházakkal: de a fejedelem s főurak által lakott baloldali sor házai közül egynehány még azon régi, ódonszerü állapotában fennáll, igaz, hogy az időtől immár nagyon megrongálva. Földszintjeiket mintegy lopva beköltözött s a törököktől csak szánalomból megtürt szegény örmény családok lakják, a kik bizony nem igen tatarozzák.

Még a főutczában, ennek végétől talán harmadikúl fennáll még teljes régi mivoltában *gróf Bercsényi Miklós egykori palotája*. Jelenleg Hisszimoglu Hadzsi Szerkesz nevü becsületes örmény dohánytermelő lakja. E palotának belől az udvarra széles kőlépcsőjű, nagy kőlapokkal rakott, sugár faoszlopokon nyugvó, szép, téres verandája van. Az oszlopok fantasztikus, felfutó virágfüzérekkel ékezvék, a szederjeskék mennyezetet szintén élénk szinű, apró virágok és piros horonyok diszítik. A terem faláról nyiló mór stylü ablak alatt pedig a Rákóczi-korból származó, tiszta ép, szép freskó-festmény lepett meg. Ez nyugat-európai városrészletet, élénk utczai jelenetekkel, ábrázol, franczia vagy olasz festő műve. A palota ajtai mindenütt (mint a fejedelem ebédlő-palotájában) sötétzöldek, piros betétekkel. Az ajtók felett koronadiszül franczia-barok stylü sgrafittok. Fölmenvén a lakatlan s ezúttal dohányszárítóúl használt emeleti termekbe: magas, téres, díszes, valódi nagyúri lakhelyiségekre lelénk. A falakon itt is élénk franczia freskó-festmények, stucco- és sgrafitto-diszitések, — az egykori pompa még elég ép nyomai. A számos ablak közül hét még a régi mór izlésben épen áll; szép romboidokra osztott velenczei köszörült tejüvegből, melynek közepét színes üvegekből virágcsokor ékesíti, és szegélyén is szabályos távközökben színes üvegdiszek. A keleti jelleg, a nyugat-európai izléssel, a mór-ablakok franczia freskókkal, olasz stuccokkal egyesítve. Számos mór ablak azonban már beomlott, s modern ablakokkal van pótolva. Általában e nagyúri palota már romladozó. Az örmény-család csak a földszinti helyiségekben huzódik meg.

A főutcza s magyarok utczájának sarokházában van Rákóczi kápolnája. E házat a fejedelem már eredetileg udvari papja, Radalovics apát lakhelyéül rendelé, — ma is plébánia. Az emeleten épen a sarkot foglalja el maga az elég tágas imaterem, vagy udvari kápolna, melyet *Rákóczi* Magyarország védasszonya tiszteletére szenteltetett föl. Szép, világos, magas; kupolaszerü boltozata apró czédrusfa-koczkákból művészileg van összerakva: az egyik koczka kék, a másik fejér, — mintegy a bárányfelhős égboltot ábrázolja, kellemes, szelid szinhatással. Egyik oltára még a régi. E szent helyen küldé tehát az égnek áhitatos fohászait a sokat hányatott, életében annyi balszerencsét átélt, ám az isteni gondviselésben keresztényi lélekkel megnyugvó, számkivetett nagylelkü fejedelem, pályája végén, rodostói remeteségében. A kápolnába fölvezető lépcső hajlatán áll egy díszes faragású, ma már rozzant, nagy karszék, a melyben ülve hallgatta egykor *Rákóczi* a kápolnában az egyházi beszédeket, a hagyomány szerint.

A parokhián megvannak a megbecsülhetetlen történelmi értékü régi anyakönyvek, melyekből minden magyar vonatkozású adatot kiirtunk és azóta közzétettünk. Ezekből deríthettük ki egyebek közt *Mikes Kelemen* halálának úgy ide-

jét, valamint körülményeit, a legnagyobb pontossággal. A Rákóczi alapitotta ezen plébániát olasz ferenczes barátok kezelik; a csekély számú r. kath. hivek itt többnyire olasz eredetüek, vagy a keleti missziók által áttérített arab kereskedők utódai. A plébánia az alapitó-fejedelem végrendeletében hagyományozott szántóföldek, telkek és bérházak jövedelméből tartja fenn magát.

Kápolnájából Rákóczi egy ma befalazott ajtón s zárt folyosón át szomszédos lakóházának emeletére, avagy az egész (baloldali) palotasor belső falán végig huzódó fedett folyosón tovább, a tengerparti legszélső házban levő ebédlő-palotájába mehetett, a nélkül, hogy az emeletről le kellett volna szállania. A parokhia-épület mellett állanak vala a fejedelem tulajdonképi lakóházai: t. i. elfogadó-termei, dolgozó- és hálószobája. Mindezek szintén czédrusfa-koczkákból rakott mennyezettel, mór stylú ablakokkal, művészi freskó- és virágfestésekkel, stucco- és sgrafitto-diszitményekkel birtanak, még 1862-ben is; mikor Ipolyi, Kubinyi Ferencz és Henszlmann ott jártak. (Henszlmann le is rajzolt egynehány gyönyörű festmény-részletet.) Azonban annyira romladozásnak indult már e nagyemlékű fényes palota, hogy senki sem mert benne lakni. Azért az eklézsia, — a melynek a fejedelem hagyományozá — a 70-es évek végén lebontatá s két új, modern bérházat épittetett helyére. A műértetlen építész — fájdalom! — megsemmisitett minden régi diszt. Csak az udvaron, külön építményként, Rákóczi paripáinak istállója áll még; hatalmas tölgygerendákból egyberótt magas, tágas alkotmány. Jelenleg kereskedelmi raktárúl bérlik.

Lejebb haladva az utczán, ódon, de immár régi diszeiktől megfosztott házak mellett elérjük a tengerparti magaslaton épült két szélső palotát. Menjünk először a legszélsőbe: a fejedelem ebédlő-palotájába. Ez még teljesen régi állapotában van. Keleties kupacseréppel födött, kihajló födelű, emelete is, — keletiesen, — kissé kihajlik a földszinti lakosztályok fölé. Előtte a meneteles tengerpart felől faragott kőterrasz; olasz mű; még *Rákóczi* rakatta. A főkapu keletre a tenger felé, a ház mellett nyilt, a palota udvarára. Öreg lakók szerint oly fényes és díszes volt ez a kapuzat, mint akár Sztambulban a szultáné. E főkapun állott őrt egykoron a fejedelem janicsár-díszőrsége; itt adták a *Mikes* által sokat emlegetett dobjeleket: fölkelésre, készülésre, imára, ebédre, lefekvésre, stb. Ezt a főkaput azonban századunkban lerontották; helyére egy földszintes kis lakház épült. Bejáratúl most az ebédlő-palotába az utczai mellékkapu szolgál, mely még régi állapotát megtartá. E kaput kupacserepes ernyő védi, hogy a fejedelem, ha erre kivánt kimenni, esős időben is hintajába szállhasson. Különben a kapu vörösbarnára festett, s franczia barok izlésben tölgyfából diszesen faragott koronázattal (portále) bir, mely portálé közepén még jól látszik a Rákócziak sasának és fejedelmi koronájának helye. A czimer bronzból lévén, idővel lelopták, valamint a díszes kapukilincset is. A portás kis ablaka a kapu mellett látható.

A palota földszinti részeit egykor az udvari cselédség, most — már 80 év óta — egy Monolaki nevű szegény örmény földmíves család lakja. Cselédségi szűk lépcső visz föl az emeletbe, mely üres, lakatlan. A tőszomszéd ház, mely hajdan egy volt ezzel, ma el van választva; az annak emeletéről átszolgált egykori főbejárat ajtaja (barok stylú portálé-díszszel) befalazva. Az egész emeletet egyetlen terem: *a fejedelem ebédlő-palotája* tölti be. Ajtaja ennek sötétzöldre festett betétes mű, piros szegélyzetekkel, fölül félkörivű, mely fölött hamvas festékkel kagylós czifrázatú, szintén franczia barok portál-ékítmény látható. Belépvén, — meg valánk lepetve. Egy pompás festésű, fejedelmi diszű terem állott előttünk, melynek minden része *Rákóczi* finom műizlésére vall. A terem világos, téres és magas. Fölepét ma már a régiségtől megbarnult czédrusfa koczka-mennyezet képezi; művészileg rakvák, finom eresztékeik szabályos vonalakban húzódnak. A teremnek keletre, a tenger felé néző oldala messze kihajló, zárt erkélyt képez, (L. képünket), melyen és az északi s déli oldalon összesen 14 ablak van, olyformán, hogy fölül hét patkó ivű, mór stylú, velenczei köszörült tejüvegből, színes virágcsokrokkal s más színes üvegalakzatokkal ékített romboidos ablak: s minden ily ablak alatt két-két szárnyú, négy átlátszó üvegtáblájú közönséges, kinyitható ablak. A köszörült és színes üvegeken a keleti nap élénk sugárai kellemes, derült világitásban szürődnek és illetőleg tündökölnek át, bűvös fényt árasztva a gyengéd kékes-zöld alapszínű falakra. (A remekművű mór stylú ablakok, melyek közül nehányat a földrengés és tengeri viharok már bedöntöttek, a falfestmények és stuccók mellett födiszei az ebédlő-palotának.)

A terem háromnegyed részét három lépcső magasságu theatrális emelvény foglalja el, mely hajdan persa szőnyeggel volt bevonva. Ez emelvényen állott a fejedelem és főurak asztala: 40—50 emberre, többre is, kényelmesen föl lehetett ott (s föl lehetne ma is) teriteni. Az ajtótól jobbra eső nyugati oldal, melyet az emelvénytől díszes rácsozat választott vala el, alacsonyabb: itt állottak a zenészek (egykor *Czinka Sándor* bandája!) és az étekfogók, bortöltögetők, felszolgáló személyek. Ezt az egész oldalt, a nyugati fal mellékét, egy hatalmas magas faalkotmány: a zöld-piros, aranyozott és apró virágokkal festett óriási pohárszék-almáriom (kredencz) tölti be. Darabokban kellett ide behozni és ugy összeállitani. Ugyane régi pohárszék mellett, a déli fal sarkánál, ott látható még a szintén régi, eredeti, pompás pipatartó-állvány, mely zölddel, pirossal és aranynyal díszes párkányzatának szép faragásu ormózatával a romboidos ablakig ér föl. Ezen állvány hófehér gipszszel van bevonva, melyet fantasztikus elágazású, franczia barok stylra valló, élénkszinű festett virágfüzérek s két-két oldalt egy határozott keleti motivum: egy egy sugárzöld cziprusfa, csúcsán ülő kakukkmadárral ékesit. Igy tudta ékesiteni a nyugati styl elegánciáját a keletivel. Rákóczi finom műizlése. (E maig tökéletes ép pipaállvány a maga nemében páratlan szép, — múzeumba illő darab.)

A falak és ablakközök festésein is nyugati és keleti motivumok vegyitvék. Például a pohárszék fölött képünkön is jól látható sajátos szép felső szegélyzet tisztán keleties, mig a hossznégyszögök és az ablakközök guirlandjainak még ma is igen élénkszinű apró virágocskái a franczia festő ecsetjének finom miniature munkájára vallanak. Más hossznégyzetek közepeit viszont a legkülönfélébb gyümölcsöket (dinnyét, baraczkot, szőlőt, füget, gránátalmát, cseresznyét, szilvaszemeket, stb.) tartalmazó csinos gyümölcskosarkák töltik be, színezett domborműben, — nyilván olasz kezek munkája. Az éjszakkeleti sarokba helyeztek egy aranykeretes, elegáns kis franczia tükröt (L. képünkön), mely tán mivel eltörött, azért nem vitték el a többi bútorral.

Az éjszaki ablakok a városra és kikötőre, a déliek az utczára néznek; mig a keletre a tenger felé nyilókon, — mivel a ház magaslaton áll — a legtündéribb kilátás tárúl szemeink elé, a Márvora véghetetlen, tündöklő, kék tükrére. Szemben a Márványsziget, a habokból kibukkanó, bizarr alakú, fehér szikláival; messze túl rajta az ázsiai partok, a Kapadagt, a brusszai Olympus felhőkbe nyuló bérczei kéklenek, jobbról le egész a klasszikai Trója tájainál borúl le a szemhatár, — mig az európai parton a Hellespontus nyilása s a Tekirdag hegylánczа tűnik szemeinkbe. Itt-ott fejér vitorlák, mint hattyúszárnyak lengnek a tengeren. Valóban, bűvöletbe ejtő kép! . . . . Hányszor merenghettek el e fölséges látványon a hontalan Rákóczi, Bercsényi, Bercsényiné, Forgách, Eszterházy, Csáky, Zay, Mikes, Sibrik könybeborult szemei, édesbús gondolatokkal az örökre elvesztett, távol szép hazára!

Egy szóval, Rákóczi ebédlő-palotája úgy fekvésénél, mint hajdani pompájának bőségesen fenmaradott kiváló díszeinél fogva, még ma is nagyon szép. Azonban maga a — kőből s fából épült — ház már oly romladozó, hogy félni lehet: az e tájon gyakoribb földrengések elseje, vagy valamely erősebb tengeri szélvész könnyen halomra döntheti. A beléköltözött örmények nem tatarozhatják, mert holtszegények, — s a bujdosó fejedelem fényes ebédlő-termét ruhaszárításra használják . . . .

Az ebédlő-palotával szomszéd ház emeleti termei köboltozatosak és még szintén a hajdani díszben fénylenek. Ódon festéseik még szépek és öt, szintén velenczei és színes üveges mór ablakjuk még ép. Ezek egyikén piros üvegekből, virágcsoport körül e felirat látható: M. D. 1760. I. C. Nyilván valamelyik, a mondott évben benne lakott magyar emigránsnak s nejének névbetűi; mert latin betűket itt más, mint magyar, nem használt. (E termek szintén lakatlanok; hüvelyes veteményeket tartogatott a lent tanyázó örmény család bennök.)

Im, ily sok érdekes emléke maradt még fenn a rodostói *magyar-utcza* ódon házainak! De vannak ily emlékek a templomokban is. Nevezetesen a «*Panajia*» itteni görög templom belsejében aluszsza örök álmát a törhetetlen szabadsághős, *gr. Bercsényi Miklós* főhadvezér és fejedelmi helytartó, szép alabástrom síremlék alatt; mig mellette *gr. Eszterházy Antal* egykori dunántúli tábornok és Szarvaskendi *Sibrik Miklós*, a fejedelem főudvarmestere, pihen, fehér márvány sírlappal födve. Sírfeliratait lemásoltuk és közzétettük. *Mikes*nek, *Csáky*nak, *Zay*nak és a többi bujdosóknak síremlékeit azonban már hasztalanul kutattuk. Mert a régi temetők — pedig volt «magyar temető» is: «cemeterium Hungarorum», — idők jártával felhagyatván, elpusztulának; az örmények a sírköveket fölszedték és saját érseki templomuk udvarát rakták ki velök, — irott lapjaikkal fölfelé. A járókelők aztán az irást lassankint lekoptatták a szép fejér márvány lapokról. Gondosan megvizsgáltuk valamennyit: de magyar nevet vagy magyar családi czimert egyen sem vehettünk ki már.

A régi bujdosók közül a legutolsó, a ki magyarul még mindvégig jól beszélt, 1799. szeptemberben húnyt el: az aggastyán *Horváth István*, 120 éves korában. A rodostói görög lakosság e mesés koráért, jámbor életéért s hosszu fehér szakálláért «Szent István»-nak nevezte őt el, s ezen a néven ismerték. Századunkba már csak három magyar család származott át: a *Kőszeghy*, *Horváth* és *Katinkay*. Emezek az 1830-as és 40-es években haltak ki; legtovább virágzott a hajdan gr. Bercsényivel Ung vármegyéből kiköltözött nemes Kőszeghy-család, mely Rodosto város életében előkelő szerepet vitt sokáig. Utolsó tagja, *Kőszeghy Czeczilia* asszony, mint 94 éves matróna, 1888. szeptember 24-én, ott jártunk előtt alig két héttel vitte sirba a legutolsó magyar nevet Rodostón. Férje egy aleppói, kikeresztelkedett jómódú arab kereskedő: Saih Naum Chodgia volt, kitől született idősb fia György, Saih bey, főtörzsorvos a török hadseregben, az ifjabb,

Konstantin, tengerész-őrnagy; leányától született unokája pedig, Aslan Péter, Rodosto leggazdagabb gabnakereskedője, monarkhiánk rodostói konzula, a ki 18—20 éves fiával egyetemben szives kalauzunk vala ott jártunkban. Mindnyájan büszkék anyai, nagyanyai magyar származásukra. *

THALY KÁLMÁN.

A GALATAI ST.-BENOIT EGYHÁZ MAGYAR EMLÉKEI.

A II. Rákóczi Ferencz, Zrinyi Ilona, gr. Bercsényi Miklósné s minden valószinűség szerint Rákóczi József herczegnek is hamvait sirboltjaiban rejtő galatai *Saint-Benoit* egyházat, e régi, román stylú, genuai épitményt, romjaiból 1682-ben XIV. Lajos restauráltatá s avattatá fel franczia — akkor jezsuita — templommá. A különben a XVII. század második felének megfelelő barok-izlésben átalakított egyház mind három hajójának félkerekded boltozatú, eredeti, régi kupolái a hajók keleti végén az oltárok fölött szerencsére épen hagyattak s ma is diszei a templomnak. A középhajó kupolája a főoltár felett, tágasabb és emelkedettebb a mellékhajókéinál. A hossznégyszögü, buzogányszerü tetején esipkézett védpárkányzatot tartó erős torony is ódon állapotában van még. Ez hajdan, mikor Galatát a genuaiak birták, — mint alakjáról világosan látható, — egyszersmind védbástyául szolgált; általában, ezen templom és zárda környékén sok még a régi genuai erődítmények falmaradványa; — az ó bástyafalak nyomait a a tetőn álló nagy «Galata-toronytól» le, csaknem a tengerpartig lehet követni.

A St.-Benoit-egyházat — mely egészen be van épitve — a rendháznak nagy, diszes, igen terjedelmes épületei környezik, melyeknek főormózatára büszkén vonják fel ünnepnapokon a franczia trikolort. Mert a lazaristáknak nemcsak zárdájuk: de a konstantinápolyi franczia gyarmat ifjusága s egyéb keresztény gyermekek nevelésére és oktatására szánt virágzó iskolájuk is van itt, nagy könyvtárral, természetrajzi muzeummal, s árvák, szegény gyermekek számára lakással, bentartással. A vallás-erkölcsi oktatás, humanismus, keresztény jótékonyság müveivel e rend igen áldásosan működik keleten, úgy itt a központban, mint különösen az arkhipelági szigeteken s Kis-Ázsia partvidékein birt misszió-állomásain.

E misszió-állomásokat s a galatai Szent-Benedek egyházat és zárdát fölszereléseivel, alapítványai s javadalmaival, könyv- és levéltárával egyetemben a lazaristák a jezsuita-rendtől örökölték, ennek Mária-Terézia idejében történt eltörlése után. E templom déli hajójának a Boldogságos Szűz tiszteletére szentelt oltára előtt — melyet képünk mutat — nyugosznak Zrinyi Ilona, II. Rákóczi Ferencz, Rákóczi József és gr. Bercsényi Miklósné hamvai, kiknek lelki üdvéért a gyászmisék ma is mondatnak. A Konstantinápolyba zarándokló magyarok kegyelettel látogatják e szentélyt s koszorúkat helyeznek el a nagyemlékü bujdosók sírköveire, melyek közül Zrinyi Ilonáé a falba rakva, Rákóczié pedig a talapzatban, az oltár előtt látható.

Még egy igen diszes, kiváló műbecscsel bíró emlékről kell szólanunk, mely a St.-Benoit egyház kincstárában őriztetik s Rákóczi, Bercsényi nevével eredeténél fogva szoros kapcsolatban áll, és igy a magyar olvasó kegyeletére érdemes. Ez egy gyönyörű mivü, nagy ezüst-szentségtartó (monstrantia; ostensorium), mely a zárda személyzetében nemzedékről-nemzedékre szálló határozott hagyomány szerint *Rákóczi Ferencz fejedelemtől avagy gr. Bercsényitől, de bizonyára e két nevezetes férfiú egyikétől származik és szállott a templom kincstárára.* És ebben ok kételkedni nincs: mert a *mű stylja tökéletesen megfelel az ő koruknak s kiváló nemes izlésüknek.*

Ezen ostensorium nehéz, tömör ezüstből, franczia művész vésőjére valló, finom, remek ötvösmunkával készült. Ámbár díszletei, a korhoz képest, melyből erednek, barok-motivumokat mutatnak: mindazonáltal még teljesen mentek a későbbi rokoko-izlés túlterheltségétől; szép arányokban domborúlók, nemesek, és gyönyörűn, művészi gonddal dolgozvák. Már maga a kompoziczió igen szerencsés; az egésznek alakja karcsu, elegáns, nehézkességtől mentes. A csinos, könnyed lombdiszítményekkel koszorúzott, széles, lejtős párkányzatú talapzat négy, szárnyas-oroszlánfejet s lábat ábrázoló tartón áll; fölebb másik, dombordad, szalagfonatos párkány következik, fölfelé mérsékelten keskenyülő alaptömböt, piedestált környezve, mely négy oldalához képest, négy mezőre oszlik. A sarkakon, fönt, egy-egy igen kedves, bodri cherubin-fejecske tartja a félkörivben hajló felsőbb párkányzatot, mely portálé-szerü; mig a szárnyas angyalfőcskéktől le az alsó párkányig a négy szögelet élén ékes virágfüzér fut alá. Az ennyi díszszel kerített mezők közepét mind a négy oldalon finom miniature domborvésetü képecskék töltik be, a Szent-Írásból vett jeleneteket ábrázolók. Például az előlap miniatureje az utolsó vacsora képét tünteti elénk, a tanítványai körében ülő Megváltó nemes-alakjával közepén, — valóban műremeknek beváló vésetben. Az e fölötti négyszög-talapzat szőnyegén, melyet habos ezüst-bárányfelhő-koszorú, itt-ott kis cherubin-fejecskékkel, körít.

Magassága e művészi készületü ostensoriumnak 73 cm., a gloria szélessége 31 cm. Kérésemre P. Vachette úgy ezt, valamint a Rákóczi, Zrinyi Ilona és Bercsényiné sírjai előtti Boldogságos Szűz oltárát igen sikerülten lefényképezé, s több példánynyal megajándékozott, melyek egyikét, ime itt közöljük.

Végre, a mi a provenienczíát illeti: az irott emlékek e gyönyörű monstranczia egykori tulajdonosául inkább Bercsényit, mint Rákóczit sejtetik; a mennyiben P. Cachaud jezsuita-atya 1725. okt. 10-iki nyugtájából látjuk, hogy a

Rákóczi ebédlő-palotájának nyugati oldala. Rákóczi házának ut

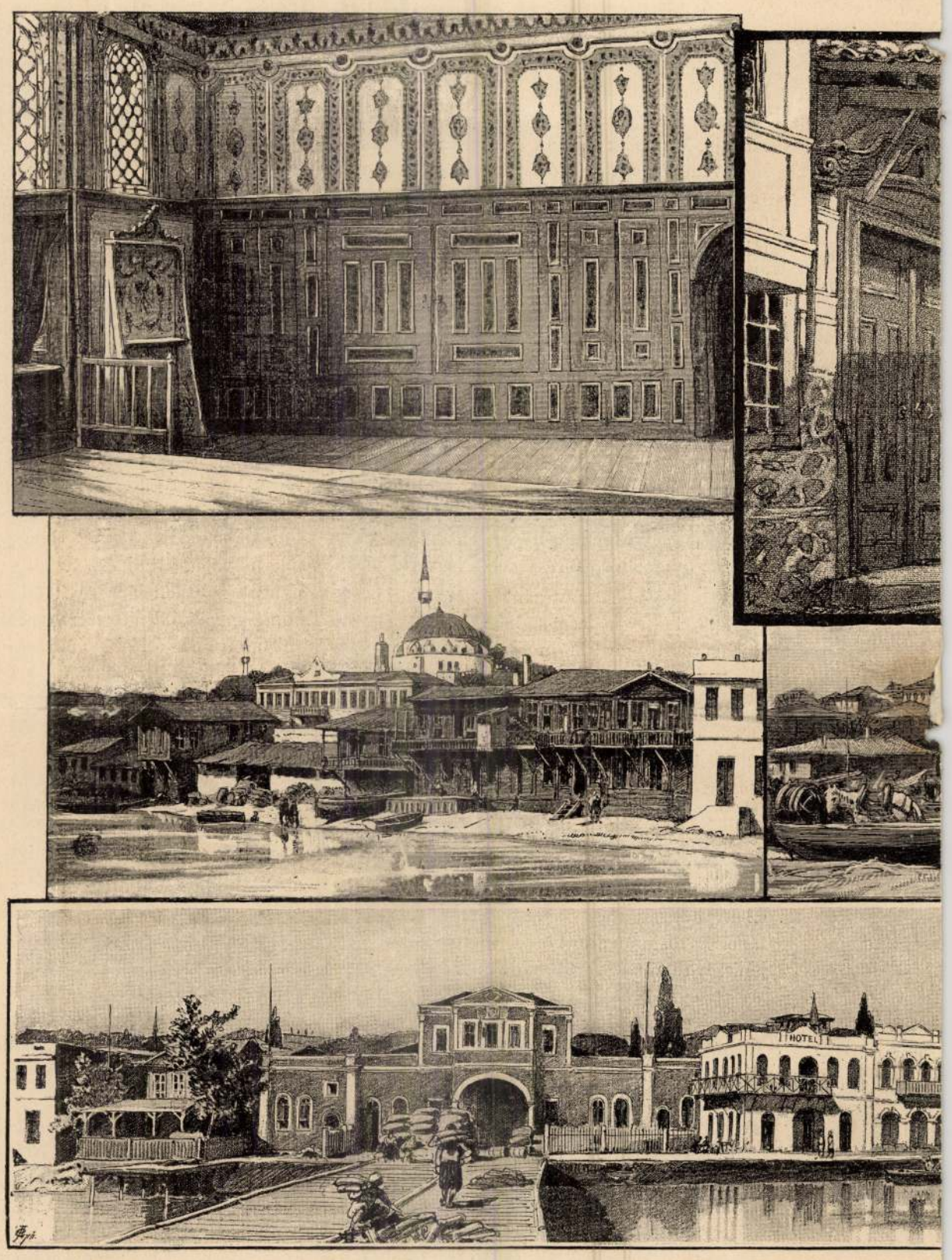

A török főmecset és a lyceum. A kikötő, vámház, parti házak

RODOS

A *Thaly Kálmán* által készittetett fényképek után rajzolta *Dörr*

* A kiket az olvasók közül Rodostó és a Rákóczi-emlékek bővebben érdekelnek, tüzetesen leirva megtalálhatnak mindent «*Rodosto és a bujdosók sírjai*» czimü kiadványukban, (Budapest, 1889. Grill Károly könyvkereskedése;) a melyre mint eredeti forrásmüre utalunk. — T. K.

gróf 3000 piaszteres misealapítványa lerovásául 1200 p. készpénz mellett 1800 p. értékü *clenodiumokat* adott át neki, a St-Benoît egyház részére. Nagy kár, hogy Cachaud az átvett clenodiumokat — melyek között talán ez az ostensoire is vala, — nem speczifikálja. Annak, hogy Rákóczi adott, avagy hagyott volna a Sz.-Benedek templomnak szent edényeket és szereket: semmi írott nyoma nincs. Tőle efféléket tán inkább az ő alapította rodostói r. kath. egyház örökölt, hol azonban azok ma már nincsenek meg. Mindazáltal ezen állításunkkal az ismert kesergő kenyerét eszem. Isten látja lelkemet, hogy soha isteni vagy emberi törvények ellen készakarva nem vétettem.

A császár halála óta mindentől visszavonultam, a mi az életben még némi értékkel birt reám nézve. Nem volt bennem elég erő, hogy bensőbb ügyeimmel foglalkozhattam volna, és ez okozta utóbb minden bajomat.

Ellenségeim azzal vádolnak, hogy a császárra káros hatást gyakoroltam, a midőn tervezett külföldi útjáról lebeszéltem. Ig az ugyan, hogy midőn szó volt róla, hogy a trónörökös Kopenhátam történt volna öt hónappal utóbb a borzasztó szerencsétlenség: az nem mutat másra, mint rosszlelküséggel párosult tudatlanságra.

A császár, mint már többször említém, mindenütt megkapta a nihilista végrehajtó-bizottság értesítéseit, határozatait és iszonyú pontossággal végrehajtott itéleteinek másolatát. Eleinte azon voltam, hogy a fekete pecsétes levelek felbontatlanúl a tűzbe dobassanak és *Akzov*, a czár első komornyikja, néhányszor úgy is tett, ha a császár észre nem vette; de utóbb ez is kitudódott és a nihilisták azzal fenyegetőzdtek, hogy az egész palotát légbe röpítik, ha leveleiket figyelembe nem veszik. A czár egyszer s mindenkorra megparancsolta, hogy a leveleket úgy, mint máskor, bárhol találják, először is neki kezbesítsék.

Az alkotmány kihirdetésére már régen kitüzött határidő lejárta előtt a kanczellár javaslatba hozta a czár előtt, hogy mindenekelőtt általános amnesztiával kellene megkezdeni az új aerát. Ez ellen *Richter*, *Cseverin*, *Muraviev*, mind a két *Ignatiev* és *Konstantin Konstantinovics* nagyherczeg szólaltak fel.

Szerintük a lengyel forradalmárok hazatértével a lázadás Varsóban azonnal kitörne; ha pedig csak bizonyos egyénekre kellene a bünbocsánatot kiterjeszteni: akkor ez még sokkal nagyobb elkeseredést szülne.

Legczélszerübb lenne tehát előbb az alkotmány kihirdetéséhez fogni, és az ebből folyó következmények szerint határozni el a többi teendőket.

Harmadnapra már megérkezett a végzetes fekete szegélyü levél, melyben a többi feltételekhez még az is csatoltatik, hogy *Gorcsakov* herczeg ellenfelei azonnal hagyják el Oroszország határait.

Ez alkalommal kevésbe mult, hogy a kanczellár állásáról le nem mondott.

Ugyanis szóba került az államtanácsban ama kérdés, vajjon miképen történhetett, hogy a legszükebb körben lefolyt vita tárgya köztudomásra jutott?

Gorcsakov magára vette a kérdés sulyát és azt válaszolta, hogy szerinte nagyon bajos valamit titokban tartani, a miről hét-nyolcz embernek tudomása van. A kissé erős megjegyzés után elkeseredett szóváltásra került a dolog és végre *Gorcsakov* arra kérte a császárt, hogy más valakit tiszteljen meg bizalmával.

Én csak akkor tudtam meg a dolog lefolyását, midőn az ellenfelek a császár parancsa folytán ismét kibékültek. A kibékülés azonban csak látszólagos volt, mert ezen időtől kezdve, a nevezett férfiak közt a legelkeseredettebb harcz folyt, mely még a császár halálával sem ért véget.

Kétséget sem szenved, hogy a belső viszályok végképen elkeserítették a czár kedélyét, ki ilyformán csak akkor érezte jól magát, ha Gacsinán vagy Krasznoje-Szelóban a legnagyobb visszavonultságban tölthette napjait.

Ámde a folytonos zaklatások itt sem szüntek meg. A nihilista bizottság azt követelte a császártól, hogy köszönjön le, oly kikötéssel azonban, hogy utódja a szükséges reformokat azonnal hajtsa végre.

Hogy valamennyi rendőrfőnök kutatta a rejtélyes levelek eredetét, s a különféle palotákba való juttatásukra nézve követett eljárás titkát szorgosan kereste, az magától értetődik; de a dolog vége mindig az lett, hogy ártatlan emberek kerültek gyanuba, sőt többen közülök halálra is itéltettek a nélkül, hogy ellenük a puszta gyanunál egyebet felhozhattak volna.

Már pedig arról többé kétség fenn nem forghatott, hogy a levelek csakis a czár közvetlen és legbensőbb szolgálatában álló egy vagy több egyén közreműködésével juthattak rendeltetésük helyére.

Három ember teljesítette a legszükségesebb szolgálatot naponta a császár körül. Az első komornyik egy 70 éves, talpig becsületes ember, kit még a czár atyja neveltetett e czélra; továbbá *Kalmukov* testőrkozák, ki éjjelenként a czár hálószobájának küszöbén feküdt, vagyis inkább virrasztott, végre *Sziben*, kurlandi eredetü borbély.

Nagyon természetes, hogy eleinte a gyanú első sorban e három ember ellen irányult. A császár sehogy sem akarta elhinni, hogy valamelyik ezek közül lenne az áruló, s azért kemény próbára tette őket.

Először is *Kalmukov* testőrkozákot oly ürügy

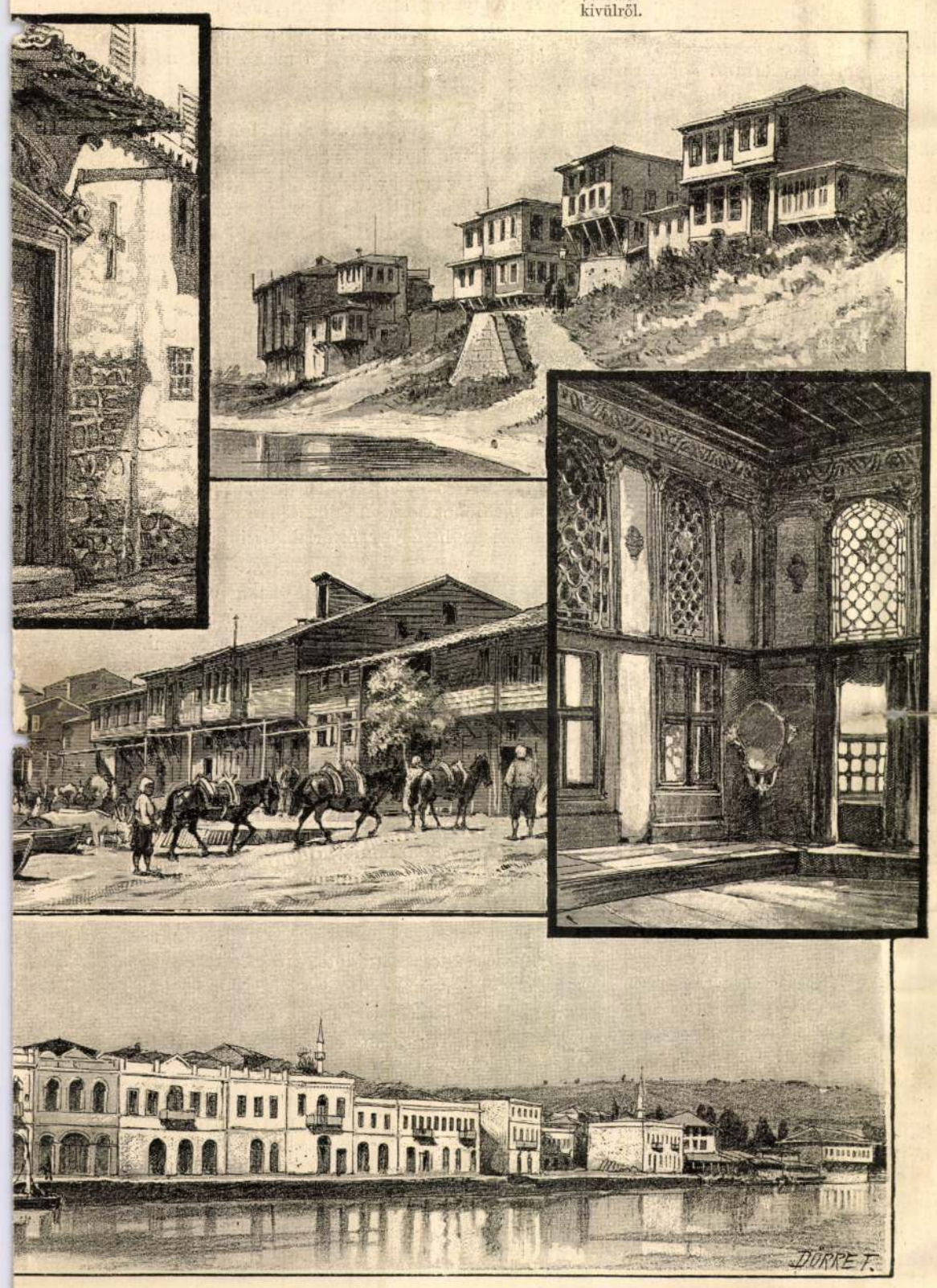

zai oldalkapuja. A magyarok utczája a tengerpart felől. Rákóczi ebédlő-palotáia kivülről.

Részlet a tengerpartról. Rákóczi ebédlő-palotájának éjszak-keleti oldala.

s szőlőhegyek éjszakról.

STO.

Tivadar. (A «Vasárnapi Ujság» kizárólagos tulajdona.)

tetett szentségfelmutató kitől eredettségének kérdését nem tartjuk végleg eldöntöttnek. Akár Rákóczié, akár Bercsényié volt légyen, — nagyérdekü s a mellett művészi értékü darab. Sértetlen, teljes, tiszta épségben tündöklő e műkincs ma is; béllelt bőrtokban őrzik gondosan. *T. K.*

A HALÁL NAPJA.

Jurjevskája Katalin herczegnő emlékirataiból.

V.

Mióta kénytelen voltam drága hazámat elhagyni, gyermekeimmel együtt a számkivetés gából hazatérve, a czárral együtt először Berlinbe, onnan pedig Bécsbe, utóbb Londonba fog utazni, Gorcsakov herczeg jelenlétében azt találtam mondani, hogy sokkal czélszerübb lenne, ha a czár a trónörökös nélkül kelne útra, és pedig leginkább azon okból, mivel eddigelé még nem volt rá eset, hogy az uralkodó és a korona örököse egyszerre távoztak volna az országból, mely tekintetben különben a császári ház fennálló törvényei is intézkedtek. Ezt a kifogásomat a császár is helyesnek találta, sőt látszólag a kanczellár is mellettem volt, midőn aztán az út csakugyan abban maradt. Már most ezen egyszerü esetből az következtetni, mintha én miat-

alatt küldték szabadságra, hogy a Kaukázusban a császári testőrség számára különös nagyságú, szép férfiakat keressen. Két héttel utóbb *Szibennel* elvétették *Urugov* herczeg első szakácsának leányát, kivel *Sziben* már régóta megismerkedett. A boldog párt hat heti nászútra küldték.

Végre *Akzov*-ra, az első komornyikra is rákerült a sor. Megjegyzendő, hogy a két legelől megnevezett egyén távolléte alatt a rejtélyes levelek csak úgy, mint máskor, rendesen érkeztek. Most tehát majdnem bizonyos volt, hogy *Akzov* a nihilisták szolgálatában áll, s csakis az ő közvetítése mellett jutnak a levelek a palotába.

Akzov parancsot kapott, hogy a péterhofi palota berendezését a helyszínén tekintse meg, s ennek állapotáról szóbeli jelentést tegyen. A szegény ember sirva hagyta el helyét és eltávozott, de azért másnap majdnem ugyanazon órában — ismét csak ott találták meg a levelet!

Föl kell váltani az egész őrséget, el kell bocsájtani a német eredetü lovászokat, és mindenekelőtt félre a franczia szakácsokkal és kuktákkal! — mondá *Richter* tábornok. Úgy is történt. Ó-orosz ezredek helyett finnlandi gyalogság jutott a palotába, nehány lengyel és német lovászt elbocsájtottak az istállókból, és a franczia főszakács kivételével a többi idegen cselédséget azonnal szélnek eresztették. Mindez nem változtatott a dolgon, utoljára egyetlen ember sem maradt meg a régi helyén, mindenütt más képeket lehetett látni.

Voronzov-Daskov herczeg főhadsegéd engedelmet kért a császártól, hogy mindenkit rangkülönbség nélkül kérdőre vonhasson, a ki a téli palotába lép, és a császári lakosztály elkülönitett küszöbét elhagyja. Mindjárt az első napon *Miklós nagyherczegre*, nemkülönben a *Leuchtenbergi herczegnére* került volna a sor; de ezt *Voronzov* még sem akarta koczkáztatni. A levél azonban pontosan megérkezett. Ott találták meg az úgynevezett Malachit-terem első ajtajának kilincsére akasztva. Másnap senki sem jött, mert hire járt, hogy mindenkit megmotoznak. A vége az lett, hogy minden a réginél maradt. (Folyt. köv.)

PETŐFINEK ISMERETLEN LEVELE KÖVETVÁLASZTÁSA TÁRGYÁBAN.

Petőfi alább közlendő levelének megérthetése végett szükségesnek tartjuk a következőket elmondani:

Petőfi 1848-ban követté szándékozván lenni, a Kis-Kúnságban lépett föl mint képviselőjelölt. Azonban az ellenpárt, melynek Nagy Károly, a szabadszállási pap fia, volt a jelöltje, mindent elkövetett a népszerű költő megbuktatására. Etette-itatta a népet, Petőfit pedig mindenféle rágalmakkal illette, többek között, hogy lázító, hazaáruló, orosz kém, szóval olyan ember, kinek nemcsak megbuktatását, hanem még agyonveretését is jó néven venné a miniszterium s az egész nemzet. Igy történt, hogy a választás napján (jun. 15.) a félrevezetett nép a Szabadszálláson megjelent költőre rárohant és agyonütéssel fenyegette. Petőfi a város főbiráját s a választó bizottság elnökét a történendő balesetért felelőssé akarta tenni, de ezek azt válaszolák, hogy ha tüstént el nem takarodik, ők nem felelnek életeért. Ily helyzetben Petőfi kénytelen volt odahagyni a választás szinhelyét. A város rendelt neki kocsit, a kocsisnak pedig meghagyták, hogy ne az országúton, hanem mellékutakon vigye Petőfit Szentmiklósra, ne hogy szentmiklósi és laczházai párthiveivel találkozzék. Midőn ezek a választás helyére, Szabadszállásra értek, Petőfit már akkorra elvitték onnan, őket pedig a város végén azzal fenyegették a fölfegyverzett ellenpártiak, hogy agyonverik, ha bemennek, mire a vérengzés elkerülése végett visszafordultak s nem vettek részt a választáson.[1] Igy történt, hogy Nagy Károly egyhangulag választatott meg követté.

Petőfi pártja a miniszteriumhoz fordult, a szenvedett jogsérelem orvoslását s a törvénytelennek tartott választás megsemmisítését kérve. Petőfi viszont a közönség elé vitte ügyét,[2] elpanaszolván mindazon visszaéléseket és erőszakoskodásokat, melyek szerinte bukását okozták. Ellenfele erre egy goromba czikkben felelt, melyet, miután egy lap sem akart fölvenni, a «Pesti Hirlap» hirdetési rovatában tett közzé.[3] Petőfi sértve érezvén magát, Jókai és Pálffy Albert által párbajra hitta Nagy Károlyt. Azonban ez nem fogadta el a kihivást, hanem Perczel Mór rendőr osztályfőnöknél Petőfit, mint ki életére tör, följelentette. Másnap segédje, Pálffynak egy nagy társaság előtt kijelenté, hogy megbizója a párbajt elfogadja, de nem pisztolyra, mint Petőfi segédei kivánták, hanem csak kardra. Jókai és Pálffy ragaszkodtak a pisztolyhoz, mibe a kihivott segéde nem akarván beleegyezni, a segédségről lemondott.[4]

Petőfi azután úgy boszúlta meg magát ellenfelén, hogy fölszólitást intézett a nemzetgyűlési követekhez, arra kérve őket, hogy ily megbélyegzett emberrel egy sorba ne üljenek, «nem az iránta való szivesség vagy barátságnál, hanem azon tiszteletnél fogva, melylyel e testület magának tartozik.»[5] E felszólitást Petőfi tenyérnyi kis lapra nyomatva, a követek asztalaira tétette.

Julius 8-án a nemzetgyűlés elé került a választás ügye. A nemzetgyűlés kiváló figyelmet tanusitott a fiatal költő «a nemzet kitünő dísze iránt», mint Petőfit az ülés folyamán egyik szónok: Kazinczy Gábor nevezte és vizsgálatot rendelt el, mely czélból Asztalos Pál, Besze János és Bónis Samu követeket küld é ki.

Minderről szól Petőfinek következő levele, melyet 1848. julius 9-én barátjához, Bankos Károlyhoz intézett, s melyet ez régi irományai között megtalálván, közlés végett szives volt nekem másolatban megküldeni.[6]

Az érdekes és eddigelé ismeretlen levél igy hangzik:

«*Pest*, julius 9. 1848.

Kedves barátom! Alkalmasint olvastad már a hírlapokból Nagy Károlynak, Kis-Kunság dicsőségének, heroicus magaviseletét. Soha Kis-Kunság magát még oly csufosan pelengérre nem tette, mint ezzel a nyomorú fattyúval. Már nem is jár a gyülésekbe és átaljában nyilvános helyen sehol sem láthatni. Ha a legutósó hitvány borbély legényt provocáltam volna, nem hátrált volna olly förtelmesen, mint ő. Midőn először hozzá küldtem secundansaimat, nem csak hogy el nem fogadta a párbajt határozottan, de rögtön futott Perczel Móriczhoz, mint policzájfőnökhöz, hogy oltalmazza az életét, mert én törvénytelen úton akarok elégtételt venni rajta. Már ekkor föl voltam e példa nélküli gyávasága által mentve minden további elégtételadás- vagy vevéstől, csak az volt hátra, hogy fölpofozzam vagy megkorbácsoljam; mindazáltal, hogy másnap az a hír terjedt, miszerint kész már a párbajt elfogadni, magam küldtem ismét secundánsaimat hozzá vagy is az ő secundánsához, ki azt nyilatkoztatta, hogy csak kardra megy, de pisztolyra nem ... ezt azon ember nevében nyilatkoztatta ki nehány nappal nyilvánosan merte irni, hogyha bajom van vele, ki a síkra nyílt sisakkal, *ő semmiben sem hátrál előttem*. Gyáva kutya. Secundansaim a pisztolyt sürgették, minthogy erősebb fegyvert mindig szabad akármelyiknek választani s a másik köteles elfogadni, a pisztolyt is ugy ajánlották secundansaim, hogy ha az első lövésre nem találunk, ujra töltünk és mindaddig, mig egyikünk a fűbe nem harap. Képzelheted, hogy visz szahökkent erre az ellenfelem secundánsa is, hát még maga az ellenfél! ... Nekem elvem, hogy csak ugy a hiriért soha sem vivok; ha egyszer kiállok, annak élethalálra kell mennie, mert a párbaj nem tréfa; csak azzal vivok, a ki ugy megsért, mint ez a nyomorék, hogy aztán olly passioval süthessem rá fegyveremet, mint a felém közelgő veszett kutyára. De elég erről ennyi, ezt sem érdemelte, hogy eddig vesződtem vele, olly emberrel, kiről a gyalázatot az özönvíz és az örökkévalóság sem mossa le. Hanem igaz, még egyet: a követek nem ismerik őt személyesen, csak az én leirásom után s most mindenik fél a gyűlésen magas barna emberrel ülni egy padon, attól tartva, hogy hátha az azon bélyegzett ember. — A tegnapi gyűlésben neveztek ki három tagot a követek közül, kik hozzátok mennek vizsgálat végett: Asztalos Pál, Besze János, Bónis Samu. Nagyon meg vagyok elégedve velök, majd napfényre hozzák ezek az igazságot; csak te is szólítsd vagy szólítasd föl az illetőket a nép közül, hogy a szükséges tanuságot letegyék, s magad is állj elő aztán, mint tanú. Ha Nagy Károlyból a becsületérzés legutósó szikrája is ki nem lobbant volna, e vizsgálatra már nem is lenne szükség, itt hagyná Pestet nyakra-főre és örökre, mert itt akárhová fordul, azt várhatja, hogy szembe köpik vagy megpofozzák, a nélkül, hogy valaha elégtétellel tartoznék neki az, ki valamely csúfot követ el rajta.

Isten veled; ha feljösz, elvárlak. Őszinte barátod

Petőfi Sándor.

Megirtam ugy-e, hogy ne bántsanak, mert végre kiállok, s azokat, a kik bántanak, megnyúzom, mint Apolló Marsiast. Én szavamat szoktam tartani. Ajánld ezt az illetők figyelmébe.»

Kivül a borítékon:

Bankós Károly barátomnak

Kun-Szentmiklóson.

Petőfi e levele azonban későn érkezett, mert a kun-szentmiklósiak másnap a ráczok ellen indultak. Azért Bankos válaszában azt tanácsolja Petőfinek, hogy jobb lenne, ha a vizsgálat jelenleg elmaradna, mert minden jóra való ember, különösen pedig az ő párthivei s köztük Bankos is, a haza védelmére az alvidékre indulván, az országgyülés által kiküldött vizsgáló-bizottság csak Petőfi elleneivel és jámbor öregekkel találkoznék. Petőfi hajlott a jó tanácsra, minek következtében a vizsgálat elhalasztatott, sőt az idők nehezebbre fordultával végkép abban maradt s igy Nagy Károly megmaradt képviselőnek.

Baróti Lajos.

[1] Lsd. Kun-Szent-Miklós és Laczháza választó polgárainak a követválasztás megsemmisítése iránti folyamodványát, Nemzet, 1884. 26. sz. (A «Miskolcz és Vidéke» után, hol Bankos Margit urnő, igen érdekes adatokat közölt volt Petőfi követjelöltségéről.)

[2] A «Márczius Tizenötödiké»-ben, «Életképek»-ben, «Pesti Hirlap»-ban stb. Ujból kiadta Gyulai Pál, Petőfi vegyes müveiben, 3. köt. 183—198. l.

[3] «Szózat Petőfi Sándorhoz» czim alatt. Kelt: «Szabadszálláson, junius 21. 1848. Megjelent a Pesti Hirlap 1848. 99. (jul. 5.) számában, a «Hirdetések» rovatában.

[4] Lsd. Jókai és Pálffy nyilatkozatát Petőfi párbajügyében; «Márczius Tizenötödike», 99. (julius 8-iki szám.)

[5] «A nemzetgyülési követekhez». — Megjelent a «Pesti Hirlap»-ban stb. Ujabban kiadta Halasi Aladár «Petőfi reliquiái»-ban, 33. l.

[6] Petőfi e levelét «Petőfi ujabb reliquiái» cz. gyüjteményembe akartam már fölvenni, de nem tehettem, mert Bankos ur Petőfi levelét a legszorgosabb kutatás daczára sem találta meg. Most véletlenül ráakadván, szives volt velem közölni, azon kijelentéssel, hogy bármely lapban közzétehetem. *B. L.*

VILÁGFELFORDULÁS.

REGÉNY.

Irta VERNE GYULA, francziából ford. HUSZAR IMRE.

(Folytatás.)

XIX.

A melyben Maston J. T. visszatér azon idő után, mikor a néptömeg meg akarja lynchelni.

Az Egyesült-államokba egy távirat érkezett Trust Richard W.-tól, a zanzibari konzultól, a következő tartalommal.

«*Zanzibar* Szeptember 23-án.
Reggeli hét óra huszonhét perczkor.

Wright John állami miniszternek.

A Kilimandzsaro déli lejtőjébe furt ágyú tegnap pontban éjfélkor elsüttetett. A löveg iszonyú süvöltéssel röpült ki. Borzasztó dördülés. A tartományt forgószél pusztitotta el. A tenger felkorbácsoltatott a mozambiquei csatornáig. Számos hajó megrongálva vetődött a partra. Sok helység és falu megsemmisült. Minden jól megy.

Trust Richard W.»

Úgy van! minden jól ment, miután a dolgok állapotán semmi se változott, kivévén a Wama-

Budapest V, Báthory-utca 12. II. 13. — Telefon: 18-9-26.

MŰEMLÉKEK TEKINTETES ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK,

BUDAPEST.

VI., Állatkerti-út 1.

21.

t!

IX Rákos utca 10

Roesner

bécsi építész kezdte és 1869-ben behövetkezett haláláig restaurálta a diakovári székesegyházat.

Wód

Velics László. Az egyházi művészetek tanulmányozásáról, Bpest, 1894. 96 l.

Rogg, G.

Temesvár. T.6483.

A háttérben az égő vár ostromát szemléljük, mig az előtérben jobbra Jenő herczeg és kisérete fogadja a várbeli küldöttséget, balra hadi ékitményekkel és leigázott alakokkal körülvett keretben a vár térrajza van, mely fölött két-harsonát fuvó Hir lebeg. Felirata a lebegő mondatszalagon:

Die von den Kayserlichen Siegreichen Waffen
belagerte und eroberte Türckische Haupt Vestung
Temeswar.

az előtérben középütt: G. Rogg.f.
magyarázó szövegének kezdete: A. Ihro Durchleicht Prinz Eugenius és befejezése: G. Die Bega fl. (?)

Rm., mér. a vk. 18.1: 32.7 cm.
Eigent. Beschreibg. des ung. Hauptfestung Temeswar, Augspurg 1716.

140-95

Rogg Gottfried

d.

Glaser Karlsruhe

131. l.

491. 2.

1162. *Kútmedencze.*

Nyolczszögletű munka,
kozó oszloppárok és egyes, külö
között, a melyeken félköríves
műben állatok és növények va
ábrázolva. Talapzatán, oszlopf
ben állati és növényi díszek
párkányon fonott szalag fut

Mészkő, méretei 93 : 88 cm
1894 szeptember 22-én L. Resimin
— Elszámoltatott 1894 deczembe
molásra nézve lásd az 1895 márc
május 15-iki 22919 sz. min. előa
jóváhagyta az 1900 november
1901 augusztus 26-iki 373 eln.

Jegyzet. L. az 1896-iki la

M 3 – 12

Pl
Vét 1894

Rohály Attila, grafikus

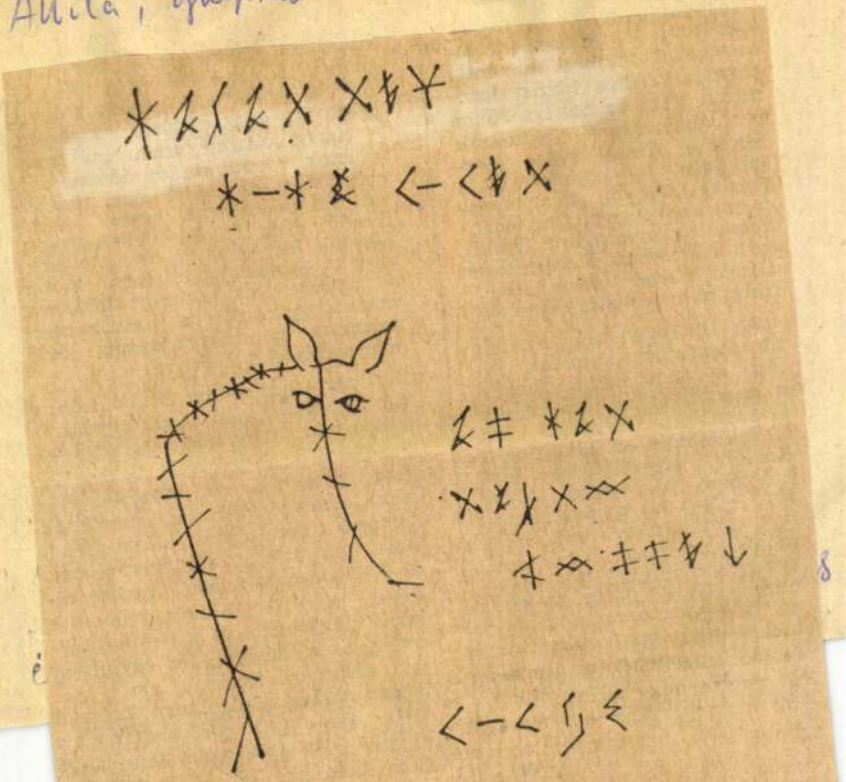

Rohály Attila rajza

maradt szemfenderel épite-
szeti akcióról, „vándorló fal"
tervezett építéséről.

(—or)

batlan városi öltözékben. Ezért a
vízbe sem igen ereszkedett, a
mélybe már csak azért sem, mert
úszni nem tudott."

Péter László

H. Roemer: 11739.

Liszt Ferenc.

Mellig s kissé jobbraforditva fejjel van ábrázolva. Feliratta a kép alatt aláirásának másaképi

F. Liszt

alól jobbra: H. Roemer sc.

legalól kiépült: Verlag von S. Schottlaender in Breslau.

Rézmetszet, mérete 19·3 : 14·1 cm.

Ltn. 14250

Stabl. 178-914

510-914-118

2 K.

Roemer G.

~~XXXV.~~

~~Frank Kőrajzoló~~

torabb

Roemer G.

(1848 [illegible] Fest.)

Schoen A.: Bp. [illegible] Fest. [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible]

Bud T M 1948

Bp 1948 13. l. és 8. †

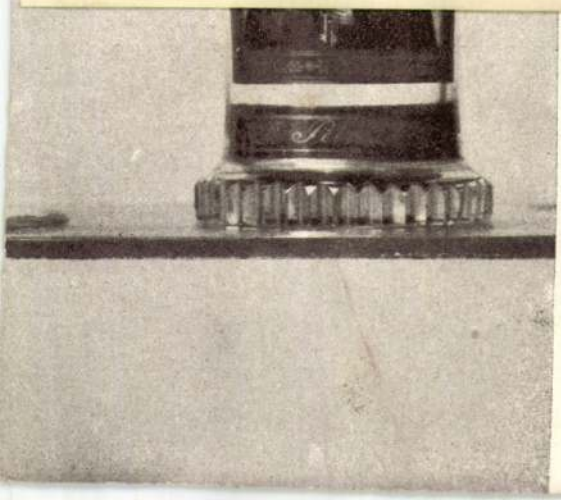

[illegible] tábla

Bulyovszki Gyula, archége

XXXVI.

Rófusz Ferenc, grafikus
rajzfilmes

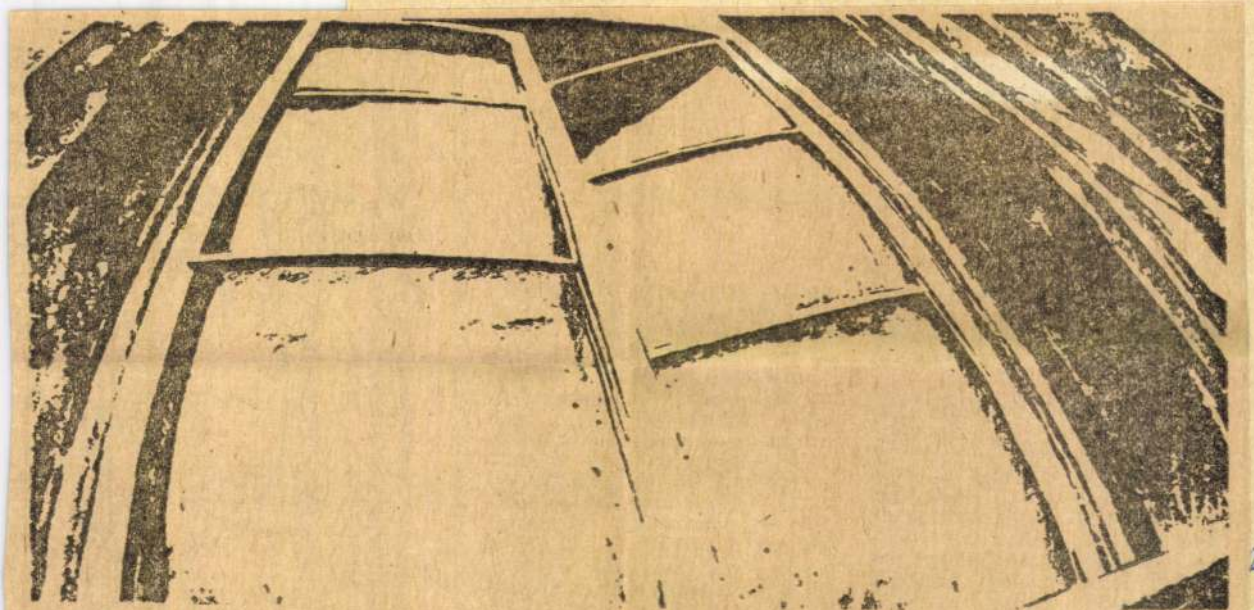

Rófusz Ferenc: A légy

13.

24. XXIX/25

nek oly szívesen ad nevet nagyobb méretű, kozmikusabb verseiben. A külvilág jobbára ezeket ismeri; a megnevezett

1972-ben ezt írja: „Istent tagadni már-már annyi, mint a költészetet tagadni." Ez az igazi küzdelem az Angyallal. Ha

Rófusz Ferenc, [grafikus]

[rajzfilmes

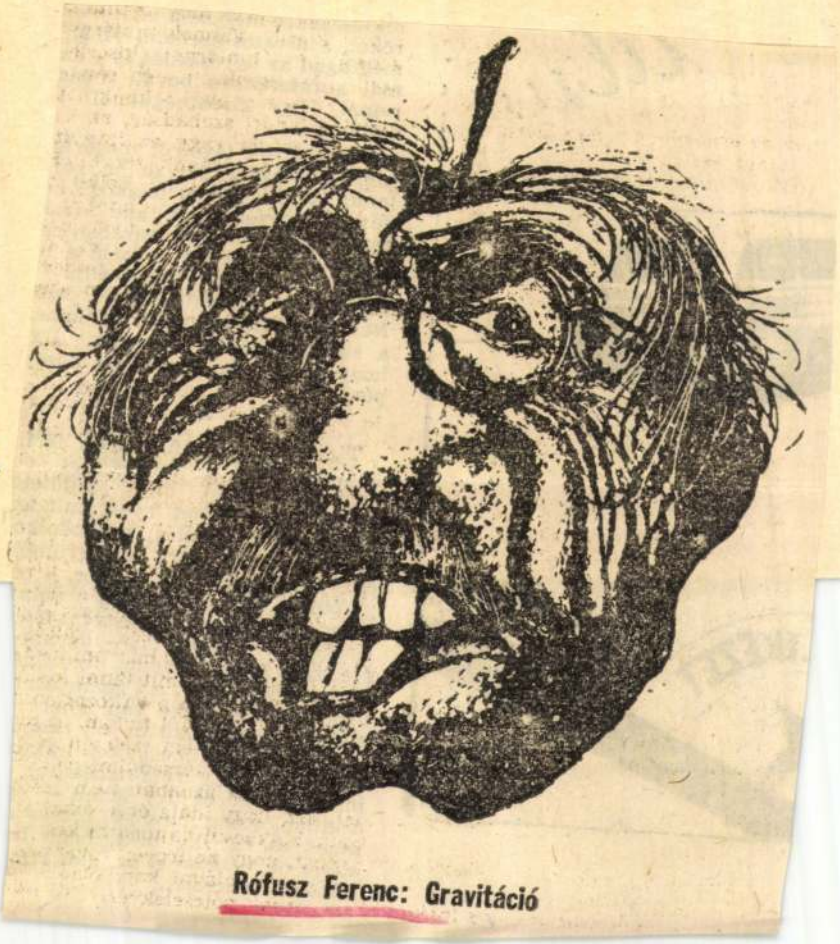

Rófusz Ferenc: Gravitáció

Rófusz

Élet

5.

XXIX/8

csé. Tovább
pülőtéren is mondhattam volna
hogy én otthagytam a szívem felé
Később — s azóta is — ugyanez
éreztem. Akár holnap fordulnék
vissza oda, ahol a gondolatnak
még komoly értéke van, ahol
másokért gondolkodás oly hama
válik másokban megvalósult kinc
csé. Azért, hogy megőrizhessünk
hiszen ez közös ügy lenne — e
ártatlan, tiszta mosolyú, romlatla
népet és egy kultúrát, hogy le
alább ne vesszen el az, ami legs
játosabb kincsünk.

Budapest hu

A KOSSUTH RÁDIÓ ÉS A PETŐFI RÁDIÓ MŰSORA JÚNIUS 20-TÓL JÚNI

HÉTFŐ — JÚNIUS 20.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: Hangverseny gyermekeknek. — 8.45: Könnyűzene. — 9.00: Nikola Vapcarov. Barabás Tibor írása. — 9.15: A hét zeneszerzői: Mai francia mesterek. — 10.10: Az óvodások műsora. — 10.30: Mezei csokor. — 11.00: Emlékezés a 75 év előtti battonyai csendőrsortűzre. — 11.10: Balettzene. — 12.15: Mindenki kedvére! — 14.05: Operarészletek. — 14.45: Válaszolunk hallgatóinknak. — 15.00: Tánczene. — 15.40: Az utolsó tévedés. Kémregény. IV. rész. — 16.15: Gyermekrádió. — 16.55: A Rio Grandétól délre. Útijegyzet. I. rész. — 17.03: Rousseau-művek. — 18.20: Amíg A denevér eljutott a világsikerig. — 19.13: Van új a nap alatt! — 19.30: Tito Schipa énekel. — 20.30: Népi zene. — 20.57: Színes szőttes. — 22.15: Sanzonok. — 22.30: Kilátó. — 23.30: Kamarazene. — 0.10: Filmzene.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Könnyű dallamok. — 14.25: Béla bátyám halála. Elbeszélés. — 14.45: Fúvószene. — 15.05: Yehudi Menuhin hegedül. — 15.55: Népi zene. — 16.25: Édes anyanyelvünk. — 16.30: Régi magyar operákból. — 17.05: Ötórai tea. — 17.45: Gazdaszemmel hazánk mezőgazdaságáról. — 18.00: Hanglemezgyűjtők húszperce. — 18.20: Lányok, asszonyok . . . — 18.50: Brahms-kórusok. — 19.10: Népi zene. — 19.34: Szegény Iphigeneia! Rádiódráma. — 21.05: Chopin: f-moll zongoraverseny. — 21.40: Kibernetika, biológia, pszichológia. — 22.00: A dzsessz kedvelőinek. — 22.15: A hét zeneszerzői: Mai francia mesterek.

URH-RÁDIÓ

18.35: Könnyűzene. — 18.55: Láttuk, hallottuk . . . — 19.15: Mozart—Beethoven szimfonikus művei. — 21.05: Tánczene. — 22.00: Operakórusok.

KEDD — JÚNIUS 21.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Szünet-szüret. — 9.11: Operarészletek. — 10.10: Szórakoztató zene. — 10.58: Páva a varjúval. Rádiójáték. — 11.30: Sárközi: Júlia-énekek. — 12.15: Tánczenei koktél. — 13.00: A Rádió jogi műsora. — 13.15: Szimfonikus költemények. — 14.05: Operettrészletek. — 14.30: A legsötétebb hitleri vasárnap. Rónai Mihály András előadása. — 14.45: Kamarazene. — 15.05: Magyar nóták. — 15.40: Az utolsó tévedés. Kémregény. V. rész. — 16.15: Operarészletek. — 16.55: Könyvszemle. — 17.05: Könnyűzene. — 17.30: A Rio Grandétól délre. Útijegyzet. II. rész. — 17.40: Bartók: III. vonósnégyes. — 18.20: Népdalcsokor. — 18.40: Szimfonikus zene. — 19.25: A Szabó család. — 20.25: Zenélő kaleidoszkóp. — 22.20: Schubert: a-moll szonáta. — 22.40: Mai szemmel . . . — 22.50: Tánczene. — 23.15: A képzelt beteg. Rádiójáték. — 23.28: Operarészletek. — 0.10: Csárdások.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Ránki György: Pomádé király új ruhája. I. szvit. — 14.30: Tánczene. — 15.05: Fáklyavivők. III. rész. Dalok, hősök, emlékek. 1919. — 16.05: Könnyűzene. — 16.31: Svéd népmese. — 17.05: Hangverseny a stúdióban. — 17.40: Könyvtár és népművelés. Riport. — 17.55: Verbunkosmuzsika. — 18.20: Műfordítók műhelyében. — 18.50: Táncdalok. — 19.10: Fúvószene. — 19.20: Előszó a Művezetők gazdasági könyvtára megjelenéséhez. — 19.30: Jolivet-művek. — 20.06: Pódium 65!

URH-RÁDIÓ

18.35: Kamarazene. — 19.20: Könnyűzene. — 20.24: Wagner: Az istenek alkonya. I. felvonás.

SZERDA — JÚNIUS 22.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Gyermekopera. — 9.11: Orvosi tanácsok. — 9.16: Zenekari muzsika. — 10.10: Könnyűzenei híradó. — 10.53: Néhány perc tudomány. — 11.00: Hegedűmuzsika. — 11.27: A Szabó család. — 12.15: Népdalcsokor. — 13.00: Válaszolunk hallgatóinknak. — 13.15: Operanyitányok. — 14.05: Fúvószene. — 14.30: Lányok, asszonyok . . . — 15.00: Zenekari muzsika. — 15.40: Az utolsó tévedés. Kémregény. VI. rész. — 16.15: Tánczenei koktél. — 17.05: Az üzemszociológia alkalmazása az iparban. — 17.20: Operabarátoknak. — 18.05: 1941. június 22. Dokumentumműsor. — 18.35: Népi zene. — 18.55: Húszas stúdió. — 20.25: Mario Lanza énekel és H. Zacharias zenekara játszik. — 21.00: Szimfonikus hangverseny. — Kb. 22.25: Népdalok, népi táncok. — 22.58: Oseka lengyel író szatírái. — 23.10: A Tátrai vonósnégyes játszik. — 23.42: Könnyűzene.

PETŐFI RÁDIÓ

14.00: Operarészletek. — 14.45: Az orosz forradalom dalaiból. — 15.05: Operettrészletek. — 16.10: Orvosi tanácsok. — 16.15: Zenekari muzsika. — 17.05: Könnyűzenei híradó. — 18.00: Történetek dúrban és mollban. — 18.20: Rádió-szabadegyetem. — 18.45: Magyar szerzők kórusai. — 19.10: Táncdalok. — 19.20: Gazdaszemmel a nagyvilág mezőgazdaságáról. — 19.35: Népi zene. — 20.04: Sziklai Erika dalestje. — 20.50: Nem könnyű az igazgatónak. Földes György írása. — 21.05: Amerikai komédia. Zenés játék.

MARCI A KORALL-TENGEREN

Színes magyar rajzfilm

Írta: Dargay Attila és Nepp József

Rendező: Cseh András

Bemutató: június 30.

CSÜTÖRTÖK — JÚN

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Csinn-Bumm Cirkusz. — 9.08: Rádió-szabadegyetem. — 9.33: Dalok. — 10.10: Dallal, tánccal a világ körül. — 11.00: Operaáriák. — 11.22: Pathelin Péter prókátor. Rádiójáték. — 12.15: Tánczenei koktél. — 13.00: Purcell—Schubert-hangverseny. — 14.05: Fúvószene. — 14.25: Gyermekrádió. — 14.40: Ifjúsági délután. — 18.20: Új operalemezeinkből. — 19.10: Két vers. — 19.15: Magyarnóta- és népdalest. — 20.20: Szórakoztató zene. — 21.07: Charles Münch próbál. — 22.20: Zenés játék-részletek. — 22.49: Így jó élni! Versek — 23.00: Tánczene. — 23.30: A leningrádi Egyetemi Kórus hangversenyéből. — 0.10: Könnyűzene.

PETŐFI R

14.00: Rimszki opera. — Közben szerelmes verseib Kórusok, népi ze sora. — 17.45: V Az alumíniumró Hangverseny a 18.20: Könyvismert A dzsessz kedvelő ven: A távoli k 19.50: Mesélő m 20.00: Operettdalok nekari muzsika. szóval — muzsiká

URH-RÁ

18.35: Operett 19.00: Bach-kantá — 20.00: Táncze Massenet operáil Zongoramuzsika.

PÉNTEK — JÚN

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Mit főzzünk? — 8.25: Gyermekrádió. — 9.10: Szibinyáni Jank. Arany János verse. — 9.15: Könnyű dallamok. — 10.10: Óvodások műsora. — 10.30: Édes anyanyelvünk. — 10.35: Verdi: Aida. Részletek. — 11.00. Vikingfiak. Az izlandi országákról. — 11.20: Verbunkosok, magyar nóták. — 12.15: Kovács Dénes hegedül, Sándor Judit énekel. — 13.00: Ami a jövő hét zenei műsoraiból kimarad. — 14.30: A Bolgár Rádió gyermekkórusa énekel. — 14.40: Ifjúsági Rádió. — 15.00: ÜZENETek. — 15.40 Szép magyar vers. Tóth Árpád. — 15.50: Kórushangverseny. — 16.15: Caruso énekel. — 17.05: Ötórai tea. — 18.15: Új Zenei Újság. — 18.40: A Rio Grandétól délre. IV. rész. — 18.50: Új operettlemezeinkből. — 19.20: Szórakoztató muzsika. — 20.20: Tiszán innen, Dunán túl . . . Elődöntő. Vas—Pest. — Kb. 22.20: Szereti ön Bachot? — Kb. 23.30: Népdalok. — 0.10: Britten: Peter Grimes. Négy tengeri közjáték.

PETŐFI R

14.00: Táncdalok laszolunk hallga 14.30: Operettdalo Turisták ötperce. goraművek. — 1 Rádió. — 16.35: 17.05: Heti hangv — 17.45: Egy elsi története. Komor — 18.00: Kórush stúdióban. — 18.2 — 19.10: Fúvósze Szimfonikus han 21.05: Tánczene. tuk, hallottuk . . . a jövő hét zene kimarad.

URH-RÁ

18.35: Operaáriái dzsessz kedvelőin Beethoven: cisz-négyes. — 20.20: — 21.05: Zenekari 22.15: Régi ma

SZOMBAT — JÚNI

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Lányok, asszonyok . . . — 8.40: Vidám gyermekműsor. — 9.25: Orvosi tanácsok. — 9.30: Händel operáiból. — 10.12: Jöjjön Óbudára! — 12.15: Operettrészletek. — 13.00: Ától Zéig. Szatíra. — 13.15: zsika. — 14.20: N 14.45: Mi történt nagyvilágban? — lok tánczeneműso Operarészletek. vége . . . — 17.47: détól délre. V. ré

A TELEVÍZIÓ MŰSORA

június 20-tól 26-ig

KEDD 17.55: Hírek. — 18.00: Pályaválasztási tanácsadó. — 18.20: Munkáskórusok. — 18.35: Riportfilm a battonyai parasztfelkelés 75. évfordulója alkalmából. — 18.55: Esti mese. — 19.05: Beethoven: Fidelio (közvetítés az Erkel Színházból). — A szünetben: TV Híradó. — A hét könyvei. — Kb. 21.25: Az otthon művészete. — 22.10: TV Híradó, 2. kiadás.

SZERDA 16.30: Közvetítés Moszkvából, a háború kitörésének 25. évfordulója alkalmából. — 17.10: Hagymácska története (szovjet rajzfilm). — 17.50: Hírek. — 17.55: Mérnökök, technikusok, figyelem! — 18.20: Portré. Kisfilm Kodály Zoltánról. — 18.40: Esti mese. — 18.55: Gyárfás Miklós színházi jegyzete. — 19.05: Csehov: Sirály. Színmű két részben (közvetítés a debreceni Csokonai Színházból). — A szünetben: 20.15: TV Híradó. — Hazai tükör. — 21.50: Latinamerikai zene (filmösszeállítás). — 22.15: TV Híradó, 2. kiadás.

CSÜTÖRTÖK 10.00: Három tengerész (angol filmburleszk). — 11.30: Battonya, 1891—1966 (riportfilm, ismétlés). — 17.45: Hírek. — 17.50: Sorsok, emberek. Sokszor nagyon nehéz (riportfilm). — 18.10: Telesport. — 18.35: Magyar Hirdető. — 18.50: Sokszemközt (ipari riportműsor). — 19.20: Esti mese. — 19.30: TV Híradó. — 19.50: Forog az idegen (vetélkedő, egyéni döntő). — 21.30: A dzsessz kedvelőinek . . . — 21.55: Figyelmükbe ajánljuk! — 22.15: TV Híradó, 2. kiadás.

PÉNTEK 10.00: A „Lord" és bandája (magyarul beszélő lengyel film). — 11.30: A lottósorsolás közvetítése a Sportfogadási és Lottó Igazgatóság Nádor utcai székházából. — 11.50: Telesport (ismétlés).

SZOMBAT 18.00: Hírek. — 18.05: Mit tudunk az átöröklésről? Előadás. — 18.40: A TV jelenti (aktuális riportműsor). — 19.20: Esti mese. — 19.30: TV Híradó. — 19.50: Szombat esti konferansz. Elmondja: Paizs Gábor. — 20.00: Angyal kalandjai. A mirákulum tea (magyarul beszélő angol film). — 20.50: Hoffnung: Zenei karikatúrák. — 21.00: Aranykulcs-fesztivál. Nemzetközi tánczenei hangverseny közvetítés Bratislaváből. — 22.30: TV Híradó, 2. kiadás.

VASÁRNAP 10.15: Hétmérföldes kamera. Úttörőhíradó. — 10.30: A Tenkes kapitánya. III. rész. Buga Jakab (ismétlés). — 11.00: Greco (a Magyar TV kisfilmje, ismétlés). — 11.30: Szolnoki Dózsa—Csepel Autó bajnoki vízilabda-mérkőzés. — 17.05: Kék fény . . . Villák Fonyódon. — 17.35: Magyar Hirdető. — 17.45: Halhatatlan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Rogán Ágnes
NÉPSZABADSÁG
1966 JUN 17.

1021

KÖNYVSZEMLE

Öreg tisztelője vagyok Pöttyös Panninak, Okos Marcinak és cimboráiknak, azzal azonban nem henceghetek, hogy mindennapos szellemi táplálékomul szolgálnak kalandjaik: legföljebb családatyai és pedagógusi tisztem jogosít fel arra, hogy az új

gyermekkönyvekről

írjak. — A mese modernizálásának egyik legjellemzőbb vonása, hogy a világ józan megismertetése, a szórakoztató ismeretterjesztés és a nevelői célzatosság háttérbe szorítja a csodás-misztikus ábrázolást. Kétséges azonban, hogy nem vetjük-e el a sulykot, ha *csak* erre figyelmezünk, az álmodozás ugyancsak valós szükségletét mellőzve. Hiba lenne, ha ez utóbbit kizárólag Hauff, a Grimm testvérek s más régi mesemondók műveinek új meg új kiadásával igyekeznénk kielégíteni.

Varga Katalin könyve, a *Rogán Ágnes* ügyes illusztrációival kiadott *Cérna Peti*, hangulatos történetszövéssel és stílusban me-

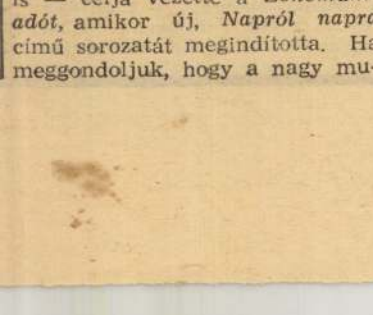

sél arról, hogy a nyafka városi kisfiút miképpen edzik talpraesett kisdobossá a falusi élmények. Sajnos a téma meglehetősen elcsépelt, s a mesét indító sok tiltó szabály sem fokozza a kis olvasók lelkesedését; a folytatás azonban gördülékeny, hatásos. *(Minerva)*

Fazekas Anna is becsült mesemondóink közé tartozik, de a *Kíváncsi Zsófi farsangja* aligha lesz kicsinyeink kedves olvasmánya. A történet oly terjengős, hogy edzett olvasónak is nehezére esik a nagylánnyá serdülő, rokonszenves kis hősnő tapasztalati gazdagodására végig odafigyelni. A részletek bája lényegesen jobban érvényesül, nem utolsósorban *Würtz Ádám* kitűnő rajzainak segítségével. Ő illusztrálta a *Móra Kiadó* másik újdonságát, *Volly István* rendkívül szellemes könyvét *Egy szénatom kalandozásairól*. Egyedüli fogyatékosságának az olvasói korhatár feltüntetése látszik: véleményem szerint nem hét, hanem kilenctíz éven felüli gyerekek tudják pontosan megérteni, tehát élvezni is.

A külföldi szerzők munkái közül az olasz *Gianni Rodari Halló, itt apu mesél!* című könyve érdemel figyelmet. Fordulatos, mindvégig szórakoztató „telefonmeséi" nálunk is sikerre számíthatnak. A tehetséges *Hegedűs István* rajzai azonban teljes félreértésre vallanak: ebben a stílusban nem mai, hanem múlt századi mesekönyvet lehet találóan illusztrálni. *(Móra)*

Korosztálytól függetlenül érdekli az olvasókat a művelődéstörténet egy-egy jelentős vagy érdekes fordulatának feldolgozása. A

zenetörténet

népszerűsítésének — de nyiván zenei kultúránk továbbépítésének is — célja vezette a *Zeneműkiadót*, amikor új, *Napról napra* című sorozatát megindította. Ha meggondoljuk, hogy a nagy muzsikusok életéről hány vizenyősszentimentális-giccses regény forog közkézen, becsülnünk kell a dokumentációs pontosság elvét. Az egyszerre (!) kiadott négy kötet *(Fábián László* Schubertről, *Eősze László* Verdiről, *Ormay Imre* Paganiniről és *Brodszky Ferenc* Johann Straussról írt krónikája) valóban jó életrajzokat tartalmaz — sajnos azonban, száraz pozitivizmussal rekedve meg az adalékok sivatagában, csekély történeti vagy esztétikai elemzést, értékelést nyújtva.

A német *Hans Franck* ugyanitt kiadott regénye *(Johann Sebastian Bach élete)* a képzelet szárnyalásával egyesíti a tárgyi és biográfiai hűséget. Lelkes és világos érveléssel mutatja meg, hogy „Bach életének két középpontja volt: az egyik a keresztyéni istenhit, a másik az emberi életöröm". Elvileg a művészet tudományos értelmezésének elutasítása hibáztatható a könyv vonalvezetésében, a regényesítő módszerben pedig a dagályosság. Ez utóbbin eredményesen enyhített a mű tudós és tapintatos fordítója, *Soltész Gáspár*.

Alig néhány hónapja jelent meg Liszt Ferenc életéről *Székely Julia* ifjúsági könyve *(Vándorévek)*, amely az érdeklődés fokozását, nem a tudományos hézagpótlást szolgálta. *Hamburger Klára* most kiadott *Liszt Ferenc-monográfiája* — zenetörténeti irodalmunk érdemes újdonságának tetszik. Az életrajzi és kortörténeti alaposságon túl szépen rajzolja meg Liszt művészi tájékozódásának forrásait és tendenciáit, különösen a romantika francia és német nagyjaival kapcsolatban. Műalkotás-értelmezései is találóak és közérthetőek, bár nem mindig elég konkrétak — mintha az akadémikus szakszerűség műfajilag indokolt elutasítása fékezte volna lendületét. *(Gondolat)*

Manapság már közhelyként hangzik, hogy az érdemleges ismeretterjesztésnek nélkülözhetetlen alapja a tudományos hitel és önállóság. Mindemellett vitathatatlan létjogosultságuk van a sajátos feladatú

akadémiai kiadványoknak.

A *Dunántúli Tudományos Intézet* gondozásában, *Rúzsás Lajos* szerkesztésében kiadott *Szigetvári emlékkönyv* nemcsak évfordulós ünnepélyessége, hanem tudományos alapvetése révén is megköveteli, hogy felhívjuk rá a figyelmet. A hazai és külföldi történészek értekezései Szigetvár 1566. évi ostromának, a honvédő harc magyar és összeurópai jelentőségének, valamint visszhangjának és emlékének sok részletkérdését s összefüggését dolgozzák fel — okulásul és nemzeti büszkeségünk tudományos eszközű ébren tartására.

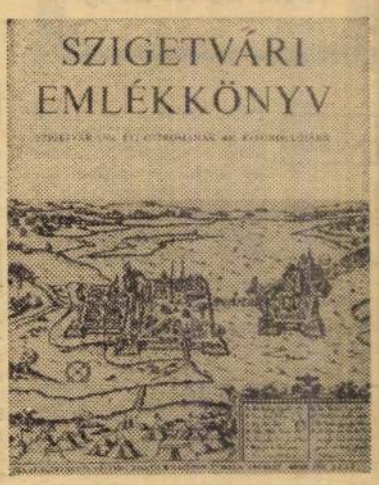

Hopp Lajos sajtó alá rendezésében és szerkesztésében indult meg *Mikes Kelemen* összes műveinek kritikai kiadása. A „Törökországi leveleket" és a „Miszszilis leveleket" tartalmazó első kötet a magyar filológia módszereinek magas színvonaláról és finomságáról tanúskodik, mind a betűhíven közölt szöveget, mind az apparátust tekintve. Régi prózánk egyik legnagyobb mesterének újrafelfedezése a nagyközönség művelődése szempontjából is jelentős tett.

Pontosan háromszáz esztendő telt el a magyar nyelvű kertészeti irodalom megalapozójának, *Lippay Jánosnak* halála óta. *Posoni kert* című — eredetileg háromkötetes — művének hasonmás kiadása a művelődéstörténetnek is, modern könyvművészetünknek is becsületére válik. Csak helyeselni lehet, hogy az *Akadémiai Kiadó*, a korábbi gyakorlattal szakítva, korszerű kötésben és álarchaizáló papírpiszkítás nélkül jelentette meg a könyvet. Mégis kényszerítő erővel tolul fel a kérdés, hogy ez a magas irodalmi és nyelvi műveltséget feltételező kiadási forma nem túlságos luxus-e, s válhat-e így a *Posoni kert* ma is „az magyar nemzetnek közönséges hasznára".

A mával érintkező közelmúlt is őriz még felfedezendő értékeket. Az újramegtalálás, sokak számára pedig a megismerés öröme állíttatja a *Magvető* kiadásában megjelent

szépirodalmi kötetek

élére az éppen száz esztendeje született *Palágyi Lajos* válogatott műveinek *(Parittya)* köszöntését. Palágyi — saját szava szerint: a „kudarcok lovagja" — nemcsak eszmetörténeti szempontból jelentős és tragikus alakja egy teljes fél évszázad magyar irodalmának, hanem legsajátabb művészi értékei révén is. Mindenféle igazságtalanságot és jogtiprást korbácsoló vagy csipkedő humanizmusa főképp az epigram-

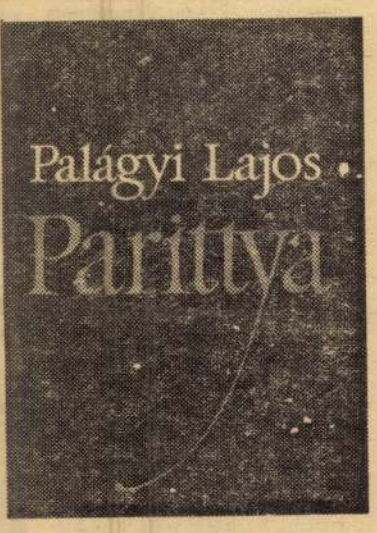

maköltészetben és a személyes lírában hozott létre megkapó — formai konzervativizmusa ellenére is friss — alkotásokat. Drámáiból, elbeszéléseiből és értekező prózájából is gondos kézzel válogatta ki a java termést *Tóth Gyula*, akinek magvas ítéletű utószavát *Vajthó László* megható emlékezése egészíti ki. A szép kötet Palágyi Lajos életművének tudományos teljességű feldolgozását készítheti elő, hiszen a prózai hagyaték kronológiája itt-ott még bizonytalan.

Méltán van neve és becsülete Nyugat-Németország haladó írói között a Hitler-fasizmus agyvelősorvasztását támadó *Hans Helmuth Kirstnek*. — *Asch örvezető kalandos lázadása* című regénye és filmje nálunk is megkedveltette az írót. Most kiadott *Tisztgyár* című regénye ugyanabból a tárgykörből meríti témáját. Antifasiszta szenvedélye, a nemzet- és emberellenes gyalázatok érdekfeszítő ábrázolása, s a merész megoldású cselekményszélesítés ezúttal is hatásosnak bizonyul. Ez a becsületes eszközű tömeghatás pedig olyan fontos tényező, hogy az esztétizáló elemzés kifogásait is elhallgattatja.

Falus Róbert

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 ÁPR 3
NAPLÓ /VESZPRÉM/
Rogán Miklós
1021

ROGÁN MIKLÓS RAJZA

ZEL

kúriában szép
t, de csupa német és ma-
r nyelvű könyvekből állt,
hogy a katonák csak a
eket nézegették. Nem
sze a földön egy isme-
öm feküdt, szintén ejtőer-
s, de egy másik csapat-
: *Ilja Makovoz* kapitány.
lábát szétzúzta egy rob-
nó golyó, de mindig tré-
kozott. Vidámsága a töb-
kre is átragadt. Különö-
sokat nevettünk a vene-
óguson. Ő sem vesztette el
morérzékét, bár a helyzet
n volt irigylésre méltó.
t az idő, de csak nem jöt-
a sebesültekért, a ház
gig volt emberekkel, akik-
azonnali operációra lett
na szükségük, ez az or-
meg legfeljebb annyira
t sebész, mint akárme-
künk.
Reggelente vizitet tartott,
ez inkább bohózatra em-
eztetett. Odalépett a be-
hez, megfogta a kezét és
gkérdezte: „Fáj? Persze,
dves, fájnia is kell. Hiszen
esült vagy... Nővér,
eptocidot és bort!" A kö-
kezőnél ugyanez ismétlő-
t meg, csak az orvos nem
kezét fogta meg, hanem a
át vagy a fejét. Streptó-
volt elég a kórházban, a
ból pedig bőven futotta.
cúria előző tulajdonosa te-
pincét hagyott hátra,

Makovozt pillantottam meg, nagyon megörültem neki. Ott állt a lépcsőn, botra támaszkodva és engem várt. Összeölelkeztünk, aztán ittunk egyet a nagy örömre, és mindjárt a legelején a sebésznőre koccintottunk.

Elég sokáig maradtunk a kúriában. Végre is úgy döntöttek, hogy elszállítanak bennünket — ahogy épp lehet — hosszú szarvú magyar ökrök vontatta szekereken.

Mutatós kis karaván lett a kocsisorból, vagy fél kilométernyire elhúzódott. Egy zömök, alacsony, kedves arcú nővér parancsnokolt, aki

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1971 ÁPR 3
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Rogán Miklós

1021

ROGÁN MIKLÓS RAJZA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 ÁPR 3

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

Rogán Miklós

1021

ÁRORSZÁG 1977. április

Mezei András:

1945

Valami roncs hevert
messze a lábunk előtt
még csak a horizont
még csak az elérhetetlen
lebegett közel
felhők közt
gyönyörű útközetben
még csak a vonulás
hegyek gerince
arcél
kéz a kézben a lánc
a tegnapok véglegessége
Európa útjain
ma is
utolsó mentség
ahogyan kivonultunk
mindannyian és zengtük, hogy
soha újra
és soha többé
és hittük, hogy megállítottuk
akkor a napot
s amiért életben maradtunk
időzített bombákon ülve
döglovak hátán
tankcsaták holt tengereiben
égre ugató ágyuk mászórúdjain
a leomolt ház egy szoba sarkában
a halál senkiföldjére szorultak
aknazárak balett-táncosai
amiért országokon át
jöttünk zörögve szúró csontokon
bohócok
és még csak a horizont
még csak az elérhetetlen
lebegett közel

Bosszuld meg halottaidat
mondta a szónok
és előre mutatott
mert egy új korszak következett
mondotta emelj falakat
dolgozz és énekelj
dalokat írt le
a kottafejekből varázsolt madarak
vezettek alig éledő hangom
tudta hol vagyok sebezhető
a tömegsírok hangtölcséreiből szólt
legalábbis

ROGÁN MIKLÓS RAJZA

mert ki tudja volt-e hangjuk
üzentek-e még valamit
vagy csak eloldották az élőket
némán és reménytelenül
akkoriban
kövér kis krisztusok fontoskodtak
Európa piacain
és mi falakat emeltünk
dolgoztunk
énekeltük amit a kotta előírt
nehogy mégegyszer
meg hogy gyerekeinknek
láttuk az aranykor kapuját
ahogy a szónok mutatta
hunyorítva
és így is
és úgy is igaz volt

1977. április 3.

Ezt az oldalt testvérlapunk, a Kárpáti Igaz Szó munkatársai állították össze.

Világ proletárjai, egyesüljetek!

KÁRPÁTI IGAZ SZÓ

NŐK vezető poszton

Három beszélgetést jegyeztem fel néhány nappal ezelőtt az Uzshorodi Műszergyárban. Interjúalanyaim ezuttal kizárólag nők voltak. Sok közös vonást fedeztem fel bennük. A legjellemzőbb mégis talán az rájuk, hogy őszinték, lelkesek, jól dolgoznak, vagyis hát: olyanok, mint a legtöbb dolgozó nő társadalmunkban.

Valika, Válja — ki így, ki gy szólítja munkatársai kö- il Sterrnét a 3. sz. üzem- szben. Műszak vége van p, s alig akad olyan asz- ony és lány, aki szó nélkül enne el beszélgető partne- m mellett.

— Sok embert ismerek, s gem is sokan üdvözölnek ggelenként munkába jövet magyarázza Sterr Valéria. Tizennégy éve dolgozom a llalatnál.

Néhány éve brigádvezető. ost egy 22 tagú kollektíva unkáját irányítja az új hnika részlegén. Félig- ddig kísérletezés az, amit inálnak.

— A műszaki ismeretek ál- ndó bővítése nélkül aligha dnánk lépést tartani a kö- telményekkel — vallja.

A család már nem csodál- az úgynevezett második műszak?

— Ami nálunk egyáltalán nem rettenetes — mondja mosolyogva. — A házi munkát ugyanis megosztva végezzük. De hát ez csak természetes, hisz mindketten dolgozunk. Sőt, sokszor a férjem még többet is vállal, mint én. A bevásárlás például többnyire rá vár.

— Milyen tervei, elképzelései vannak a jövőre?

— A legfontosabb: szeretnék őszinte, igaz embereket nevelni a két gyerekből.

★

Beszélgető partnereim esetében Marcinyenkó Ludmilla munkáséletrajza a legrövidebb. A szakiskolája elvégzése után került a vállalathoz. Ennek mindössze négy éve. De több munkásév nem is igen férne bele élete 22 esztendejébe. Ezek az évek viszont egyáltalán nem szűkölködnek jelentős eseményekben. A fiatal lány tavaly decemberben lett a kommunista párt tagja. Az alapszervezet bizalmát nemcsak a termelésben mutatott aktívitásával érdemelte ki, hanem azzal is, hogy a társadalmi életnek ugyancsak egyik mozgatója. Negyedszer vá- természet, mondják rá, egyetértek a megállapításs amikor meséli, mi mindenr foglalkozik.

— Megtiszteltetésnek ér tem, hogy képviselőnek v lasztottak — mondja. — egy kicsit előlegezett biz lomnak is a rám adott szav zatokat. Jó munkával szer ném viszonozni.

Havonta egyszer a 3. házkezelőségnél fogadja v lasztóit. Eljár a nyugdíjas lakásjavítási kérelmének tézésében, panaszokat vi gál ki, a költségvetési zottságban tevékenyked részt vesz az ülésszak elő szítésében. A vállalatnál dig 40 fiatal érdekeit kép seli ifjúsági vezetőként. közben 125-130 százalék teljesíti termelési normáj

— És ha nincs munk nincs társadalmi köteleze ség, mivel foglalkozik?

— Többnyire olvasok válaszolja. — Unatko „nincs időm". A munkássz láson, ahol lakom, meg itt gyárban is, sok jó barát van. Együtt szórakozunk, rándulunk.

Hármat szólaltattam m a vállalat több száz női d gozója közül. Egyikük v véhez sem fűződnek ren kívüli tettek. Egyszerű, m dern asszonyok, lány

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 ÁPR 3
NÓGRÁD

Rogán Miklós
1021

Rogán Miklós rajza.

Homoródi József:

Kutya-komédia

A kirakóas friss ívet vett

— Parancsolj, Szücsikém. Ezt nézd meg.

A főgépmester a nyakát tekergette, aztán árgus szemmel vizslatta végig az ív minden négyzetcentiméterét. Hiába nézte át kétszer is, hibátlan volt. Egyenletesen bogárfekete, a regiszter pontosan állt. Szücsi gyanakodva pislogott Tacsira, aki egykedvűen támaszkodott a gépnek. Ekkor nyikkanást vélt hallani. Fölnézett a pódiumra. Zsike, a berakólány stószolta szorgalmasan az íveket. Dundi, piros pofija majd kipukkadt, alig bírta visszafojtani a nevetést. Szücs elkomorult, a szem villámlott. Rátámadt Tacsira.

— Szórakozunk? Szórakozunk?!

Tacsi maga volt a megtestesült ártatlanság.

— Én? Veled? Na, de Szücsikém...

Szücs lecsapta az ívet, elviharzott. Tacsi szája a füléig húzódott. De azért zordonan rámordult Zsikére:

— Viselkedjünk!

Zsike kipukkadt. Még egy óra múlva is vihorászott, amikor már ebédhez berregett a csöngő. A pelenkások ebéd után mindig összeültek egy kis traccsra, ma is maradt még tíz percük. Tacsi az újságját búj ta. Fölrikkantott.

— Mit találtam!

— Mi van? — érdeklődött Fütty Feri, a legifjabb gépkárnőjéhez futott, megtudakolni, mivel ingerelték fö ennyire a főnökét.

Öt perc múlva már a egész üzem tudta: egy öre hölgy panaszkodott jajvesze kelve az igazgatónál, hog Szücs megtalálta az elveszet kiskutyáját, de nem akar visszaadni, mert a lányai na gyon megkedvelték a kutyus A főgépmester olyan modor ban és akkora hangerővel til takozott a vád ellen, hogy hölgy csaknem elájult.

Az egész nyomda vihogot de senki sem értette, miér éppen Szücsön kereste a ku tyáját az asszony. A legföltű nőbben a pelenkások szóra koztak az ügyön. Az ebédszü netben Tacsi fisztulás fejhan gon előadta, hogyan hisztizet a nagyfőnöknek a kutyá hölgy, majd azt is eldörögte hogyan küldte el Szücs Sang hájba, táncosnőnek egy éjsza

Harmadnapra a főgépmeste emberevő hangulatban jöt munkába. Úgy ordított, szitko zódott egész nap, hogy mé Bobbi néni, a legöregebb be rakónő is vattát dugott a fü libe, pedig süket volt, mint a ágyú.

A következő délelőttön a igazgató hívatta Szücsöt. A főgépmester olyan dühöse érkezett vissza az irodájába hogy Irénke, az adminisztrá tora, hanyatt-homlok mene külit. Egyenest az igazgató tit

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 ÁPR 1

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Rogán Miklós

1021

ROGÁN MIKLÓS RAJZA

★★★★★★★★★★★★★

evé

rosunk
közm
ányos i
r viszo
nagáról
pet töl
n, ame
ni, m
zni azokat az irásos em-
et, fényképeket és film-
got, amelyekből a késői
emberei felidézhetik
azt, ami itt a penteleti
íkon végbement.
a Levéltár hivatott do-
entálni azt a történelmi
zást is, amely a mező-
ság szocialista átszerve-
követően fordulatot je-
tt a falusi lakosság éle-
n,
enleg gyűjtő, rendszere-
unka folyik a Levéltár-
A jelenhez annyiban
solódik a Levéltár tevé-
sége, hogy segítséget
t a vállalatok és intéz-
ek iratkezelési szabály-
nak elkészítéséhez, ellen-
az iratkezelést, közre-
ödik az iratselejtezések-
hogy történelmi szem-
ából értékes anyagok ve-
időbe ne menjenek.
Levéltár elő kívánja se-
ni a városban folyó köz-
zelődési munkát. Több
dolgozat elkészítéséhez
itott és nyújt segítséget
ásként szolgáló iratokkal,

...első éves osztálya számá-
legutóbb tartott előadás t
mája a második világhábo
eseményeit idézte fel, ugya
csak levéltári anyagok bem
tatásával.

A járási hivatallal együt
működve átveszi a Levélt
a községi tanácsoknál 19(
ben keletkezett, kiselejtez
során levéltári anyagnak n
nősülő iratokat.

Különös fontosságot k
tulajdonítani a termelős
vetkezetek létesítésével, ill
ve a megszűnt termelős
vetkezetek működésével ka
csolatos iratanyag begyűj
sének, amelyre ugyancsak
Járási Hivatallal együttm
ködve kerül sor.

A szocialista munkaköz
ségek újszerű kapcsolatot
lentenek az emberek köz
Fontos szerepük van a t
melést elősegítő, alapv
feladataikon túlmenően
szocialista demokratizmus
szélesítésében, a dolgo
szakmai, politikai ismere
nek gyarapításában.

A Leváltár igen nagy
lentőséget tulajdonít a s

Rogán Miklós, grafika

Károly, Rogán Miklós és *Szabó Ágnes* rajzolja.

— A második évfolyamos általános iskolai, gimnáziumi és szakközépiskolai tankönyvek megírására hány pályaművet várnak?

Munkafüzetek

— Háromszáz érdeklődőről tudunk, s legalább *nyolcvan-száz pályázatot várunk.* A pályázatok az idén is jeligések. Januárra elkészülnek a bírálatok.

S még valami: minden évben új feladatlapokat, munkafüzeteket adnak ki, egy-egy tankönyvet tehát két-három, esetleg négy évig is használhatnak. Ennek az a feltétele, hogy a tanulók ne a könyvbe, hanem a feladatlapokra írjanak.

(p. j.)

— Ahogy a tankönyvek szelleme *korszerűbbé válik,* úgy lesznek *újszerűbbek* az illusztrációk is. A tananyag csökkentéssel együtt jár: az illusztrációk olykor *szöveget helyettesítenek.* A kisiskolások — az első és a második osztályosok — olvasókönyvét *Reich*

(p. j.): Ke

3,

Esti Hirlap Bp. 1976. okt. K.

Fotószalon 2001

Remek képek, gazdag katalógus, felfedezhetetlen koncepció. Van ugyanis, aki életműve javát küldte be: készítsen igazabb képet öreg parasztról, latin-amerikai táncosnőről, összefonódó meztelen testekről, vonuló fiatal szarvasokról, aki felül tudja múlni Tóth Istvánt, Keleti Évát, Jung Zsenit vagy Berta Bélát. Más teljesen váratlan ötletekkel rukkolt ki: Féner Tamást a hajdani Bauhaus kísérletei nyűgözték le talán, Tóth Józsefet a gyerekbőrbe való visszabújás virtuális lehetősége. (De keserű fintor ez az önarckép!)

Megint mások arra törekedtek, hogy kemény munkával és sok rafinériával létrehozzanak egy olyan fotót, amely inkább festménynek, grafikának, ősi technikájú fotónak vagy filozofikus viccnek tűnik. Ez azonban önmagában nem nagyobb szenzáció, mint a fotópontosságú festmény. A filozófia pedig veszélyes terep, olykor csak annyi „jön át" a képből, hogy bizony, öregszünk, ha múlik az idő. Am talán át kell esni ezeken a fokozatokon ahhoz, hogy fotószerű fotókat készítsünk egy térről és a télről (Inkey Alice), a nyugatról nézett Badacsony fölött kelő napról (Pethő Bertalan), az asztalon Radnóti verséhez méltón felébredő és villogó késről (Hemző Károly), az üres arcú, testfegyverré edzett „mai férfi"-ról (Kéri Gáspár Dániel), az útjavító brigádról, amelyben mindenki egyén (Fábry Péter), a haldokló halhatatlanról (Szilágyi Lenke Petrifotói), az elvekért tüntető balosokról és a jobbosokról (Rákosi Péter), a Kreml udvarán biliárdozó moszkvaiakról (Bánkuti András) vagy a szegénység, a háborúk és katasztrófák áldozatairól – akiket bőségesen „kínál" korunk fotótémaként.

E képek között talán Baricz Katalin ironikus-szívszorító Budapestje és Szabó Barnabásnak egy balkáni menekülőkről készített képe döbbentett meg leginkább. Egy apa viszi alvó kisfiát. Gyalog. A kisfiú a pieták Krisztusainak testtartását veszi fel. És ami a legszomorúbb: ha megnő, ő lesz az üldöző.

Székely András

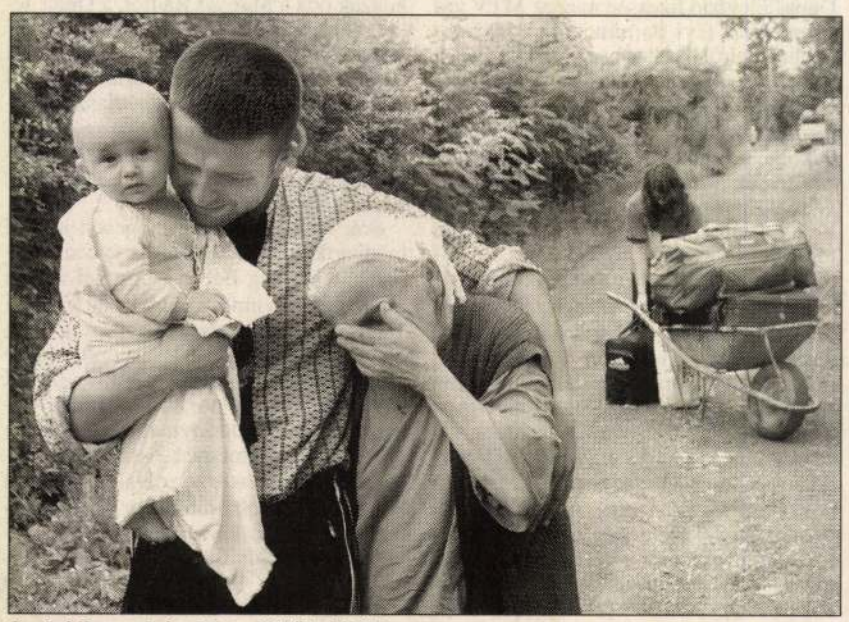

Szabó Barnabás: Menekülők (1998)

ZENE

Három, tizennégy, negyvenkilenc

Nem a lottószámokat sorolom, hanem az évi, rendes Kocsis-születésnapi szeánsz kulcsszámait. Egy trió, egy négyes, Mozarttól a Gran Partita tizenhárom hangszeresre és egy karmesterre, aki betöltötte utolsó négyessel kezdődő születésnapját. Meglehetősen antiünnepi program, hiába adják elő az Operaházban, nincs benne fanfár, nagy, virtuóz magánszám, nincs lehetősége a közönségnek, hogy megvaduljon, és vállán cipelje haza az ünnepeltet – bár, ami azt illeti, ha az ünnepi dátumról megfeledkezünk, akkor egy ideig különösebb ok sem volt rá. A nyitószámként elhangzó Haydn-triót három kottájába merülő muzsikus adta elő, ha nem is minden élvezeti érték nélkül, de [illegible] volt néhány kimagasló egyéni teljesítmény, számomra a legteljesebb élményt Szatmári Zsolt klarinétjátéka jelentette, emellett befelé lehetett kicsit okoskodni is, hogy nem lenne-e helyesebb megcserélni két oboistát, mert a nézőtérről hallgatva úgy tűnt, hogy Horváth Béla játéka finomabb, gyöngédebb, mint a kissé sarkosan, keményen játszó Pap Eszteré (aki azért a variációs tételben fújt egy olyat, amellyel csaknem romba döntötte ezt az elmélkedést), és volt egy mindeddig – legalábbis számomra – egészen-egészen kivételes élmény is; de ehhez kicsit hátrébbról kell kezdeni a magyarázkodást.

Az, hogy Kocsis Zoltán valamilyen szinten, mondjuk szak[illegible]

Odaát is európai maradtam

– mondja az Oscar-díjas Rofusz Ferenc, újra Pesten

Nem minden kezdődött az Oscarral, de a díj döntően befolyásolta a továbbiakat. Rofusz Ferenc 1981-ben elnyerte a világ legrangosabb filmes kitüntetését A légy című, mindössze háromperces rajzfilmjével. Ettől – ahogy mondani szokás – nem lett próféta a saját hazájában. Németországban dolgozott, majd Torontóban telepedett le, céget alapított, és Hollywoodnak is rajzolt. Most ismét pesti animációs műteremben dolgozik.

– A légy volt az első hátteranimációval készült film, ezért is figyeltek fel rá a tengerentúlon – emlékezik. A nézőket fantasztikus érzés fogta el, mintha „légyperspektívában" repültek volna a térben, a szoba tárgyai között. Szinte sziszifuszi munkával készült a mű, két évig. A szakemberek persze tudták, milyen teljesítmény van mögötte. A magyar animátor-rendező viszont azt nem tudta még akkor, hogy egy Oscart mi mindenre lehet használni. Itthon sem volt erről tájékozott senki. Még abban sem bíztak, hogy nálunk valaki ilyen elismerést kaphat.

Rofusz filmjét jelölték ugyan a versenyre, de az alkotót nem vitte magával a díjkiosztóra a Hungarofilm akkori vezetője. (A művész egyébként korábban már részt vett fesztiválokon.) Így aztán a hivatalnok ment ki helyette átvenni a díjat, ám „leleplezték": nem ő Rofusz. Vissza kellett adni a szobrocskát, jókora botrány lett belőle, minden amerikai újság megírta, az itthoni rádióban, tévében is szó esett róla. Az „igazi" rendező csak nagy nehezen kapott útlevelet, hogy a kedvéért szervezett pótceremóniára elutazhasson.

Már akkor kint maradhatott volna, mert kapott ajánlatokat. De nem maradt. Azt hitte, itthon nagy lehetőségek várnak rá. Tévedett, és három év múlva már azért folyamodott, hogy legálisan kint dolgozhasson. Erre úgy kapott lehetőséget, mint egy zenész, akit külföldre szerződtettek: havonta leperkálhatta „gázsijából" az ötszáz márkát az államnak. Még „hangszer-felújítási díjat" is követeltek volna tőle, de ebben a viccben már nem volt partner.

Négy évig dolgozott Németországban különböző rajzfilmes munkákon. Több díjat kapott, mint az egész német rajzfilmgyártás együttvéve. De nem lévén német állampolgár, nem telepedhetett le. Kanada viszont teljes jogú alkotó- és honfitársként várta. Szerződést írt alá a torontói Nelvana Stúdióval, és kivándorolt.

– Ott ismerkedtem meg azzal a filmgyártási technológiával, amely itthon ismeretlen volt. Mindent pontosan előkészítenek, időben, kockáról kockára megterveznek. Csak utána következik a rajzolás. Sem az anyagot, sem a munkát, sem az időt nem pocsékolják – meséli. Kint saját stúdiót alapított, dolgozott Los Angelesben is. Idővel két fiát bevonta a munkába. Ádám, a nagyobbik térhatású komputeranimációval kezdett foglalkozni, hogy olyasmit csináljon, amihez az apja nem ért. Ma már saját céget van. A rajzban verhetetlen Rofusz eleinte idegenkedve fogadta az új technikát, de aztán rájött, ez a jövő. A szédületes gyorsasággal változó, egyre több újat produkáló filmre, számítógépbe táplálja minden képét. – Régebben, ha fölvettünk egy filmet kamerával, már nehéz volt javítani rajta. Most az utolsó pillanatig bármit megváltoztathatok a képernyőn – említi. De hátránya is van a nagy szabadságnak. – Manapság mindenki, aki az eszköz közelébe kerül, rögtön művésznek képzeli magát. Ezért sok az esztétikai selejt. Ennél nagyobb gond, hogy a produkció finanszírozója is könnyebben szólhat bele a munkába. Az alkotónak nagyobb erőfeszítésébe telik megőrizni, megvédeni a saját stílusát – magyarázza.

„Európa színes világ" FOTÓ: TEKNŐS MIKLÓS

Örömmel és büszkén beszél reklámfilmes munkáiról. Az animáció fantasztikus lehetőségeket kínál: akár három percbe tud tömöríteni egy egész életet, és tizenöt-harminc másodperc alatt eladhat egy árut. Az új technológiával pedig már élő képeket lehet összedolgozni az animációval, három dimenzióban. A kész produkciót nem kell szállítani, elektromos úton a világ bármely részére eljuttatható.

– Mindez nagyszerű, de van vele egy kis probléma – veti közbe. – Ma már az ember a nap huszonnégy órájában dolgozik, vagy készenléti állapotban van. Korábban, ha végeztem egy munkával, kicsit kifújhattam magam. Most azonban éjjel csörög a telefon: „Sorry, minden nagyon jó, csak egyetlen helyen kellene egy picit javítani, mert reggel megmutatjuk az ügynökségnek." És a „kis javítás" két óra munka. Mindenki olyan már, mint egy vadászkutya, kezében a mobiltelefon. Mindig elérhetőnek kell lennie, ha versenyben akar maradni.

Rofusz Ferenc szeretne kicsit csendesebb vizekre evezni, ezért fordult figyelme az európai rajzfilmgyártás felé. Az eddig reklámfilmeket gyártó német Neue Sentimental Film, ahol újabban érdeklődnek a reklámanimáció iránt, C 47 Films néven céget alapított Alex Nemetz vezetésével. Ebben animációs részleget hoztak létre a magyar szakember közreműködésével.

– Ötvennégy éves vagyok, kiismertem az amerikai játékszabályokat. De aki nem gyerekként kerül oda, az a lelke mélyén megmarad európainak. Számomra Európa egy színes világ, amelyben minden ország más. És animációs világa is különbözik.

Keresik a kapcsolatot a budapesti és az európai ügynökségekkel, megtartva a tengerentúli megrendeléseket is. A légy Oscar-díjas alkotója most fejezett be egy amerikai reklámfilmet, és máris belekezd a következőbe – egy-egy ilyen feladaton általában hat hétig dolgozik. Készül nagyobb munkára is, mint mondja: „legalább még egyre". Lehetne tévésorozat és abból nagy, egész estés mozifilm – gyerekeknek, felnőtteknek egyaránt szóló. A témát azonban nem árulhatja el.

Ilyen a világ. A konkurencia les, és az ötleteket hétpecsétes titokként kell kezelni.

Varsányi Gyula

Próba: média

Némi tanácstalansággal olvastam Baló György vitairatát (Média: próba, május 19.). Huzamosabb média-szakírói múlttal a hátam mögött sem tudtam eldönteni, hogy a közszolgálati televíziózás jövőjéért aggódó írást voltaképpen ki jegyzi: a hazai elektronikus sajtó történetében végeredményben páratlan tévévezetői fiaskót elszenvedett kereskedelmi médiavállalkozó-e, vagy a közszolgálati MTV (az ő szóhasználatával élve: „banántelevízió") frekventált műsorvezetője. Egyik sem kifejezetten elfogulatlan pozíció (e tekintetben már csak saját helyzetemnél fogva is teljes bennem az empátia), a kettő együtt pedig megmagyaráz valamit abból a logikai zavarból, amely a dolgozatból sugárzik.

A médiatörvényt lehet szidni vagy minősíteni, ám az nem vitatható, hogy – miközben magába kódolta a közszolgálati televíziózás finanszírozási válságát csakúgy, mint a kereskedelmi „versenytársak" kifelé gondosan leplezett kartellkényszerét – formálisan kiállta az alkotmányosság próbáját. Létezését így mindaddig megkerülhetetlen tényként kell kezelni, míg az Országgyűlés kétharmados többséggel más megoldást nem iktat a helyére. Ennek egyelőre csekély az esélye, hiszen a jelek szerint még az európai integrációs kényszer sem képes a parlamenti pártok között olyan nemzeti konszenzust teremteni, amely „felülírná" a médián kívüli kicsinyes aktuálpolitikai részérdekeket.

Tegyük hozzá, hogy nem csupán a törvényalkotók vagy a – Baló György szerint – „szelektíven garázdálkodó" ORTT az oka (itt homályban marad, a Révész T. Mihály-féle vagy a Körmendy-Ékes Judit-féle testületről esik-e szó), hogy a médiatörvény „nem vert falat" a politika és a közmédia közé. Képzeljük el azt a párbeszédet, amelyet egy ablaktalan fal két oldaláról folytatnak, s a közszolgálati elvek kopogtatás útján érvényesülnek, mint If vártömlöcében... (Miközben a kereskedelmi média vígan és belátása szerint politizál és tematizál, akár politikai gyilkosságok árfolyamára is licitálva.) Ennek a naiv – vagy inkább álszent – falépítő elgondolásnak az a tévképzet szolgál alapul, hogy létezik független rádiós és televíziós, aki az Alkotmánybíróságnál is hitelesebben képes játszani a mérleg nyelvét. Holott akár Baló példáján is demonstrálható, hogy a hazai gyakorlatban aligha van ilyen: miközben például az a véleményünk, hogy „felnőtt országban" nem alakulhatna ki taxisblokád, mert a rendőrség rendeltetésszerűen elfojtaná azt, nem vállalhatunk aktív szerepet e „gyermekded" akció médiatálalásában (lásd Nincs közbeszélgetés, Mihancsik Zsófia és Révész Sándor interjúja Baló Györggyel, Beszélő, 1997. augusztus–szeptember).

MARABU RAJZA

Közszolgálati televízió zsoldjában még vitatézisként is aggályos azt taglalni, vajon sok közszolgálati csatorna van-e Magyarországon vagy kevés. A Magyar Televízió alkalmazottja meg végképp nem ítélheti meg objektíven, van-e szükség Duna Televízióra. Kontraproduktivitásról értekezni legalábbis furcsa, ha az alkotmányban rögzített „dunás" misszió (hogy a Kárpát-medence magyarságához folyamatosan eljusson magyar nyelvű műholdas közszolgálati adás) lényegesen előbb kezdődött, mint az MTV 2 hasonló törekvése. Ha Baló György régi tapasztalt médiamunkásként sem képes e duplikálásnak „értelmes magyarázatát lelni", én szívesen megadom: a Magyar Televízió számára a jelenlegi kritikus helyzetében (igen bölcs vezetői döntések folyományaképpen) szinte az utolsó mentőöv, szakmaipolitikai legitimálási kísérlet, hogy „honosítsa" a Duna Televízió alapmisszióját. E máskülönben rokonszenves törekvés nélkül (hogy immár az MTV is tudomást vesz arról: a határokon túl is léteznek nemzetrészek, melyek mindennapjait íratlan közszolgálati kötelem szisztematikusan követni) a levegőben lógna az a Baló-féle „szerény javaslat" is, hogy az MTV vegye át a Duna Televízió funkcióit, orozza el a bejáratott és hitelesített márkanevet, s az állam merő gazdasági meggondolásból eressze szélnek a Mészáros utcai csapatot, amely – ellentétben a „nagy testvérrel" – mégiscsak elfogadható színvonalon, esetenként kimagaslóan teljesítette vállalt közszolgálati feladatait (az arculatváltás óta a kulturális értékközvetítés mellett immár a határon inneni és túli tudatos hírszolgáltatást is).

A Magyar Televíziónak épp elég baja van ahhoz (a szakmai-vezetési gondoktól kezdve a házban kutakodó nyomozókig), hogy a Duna Televízió „lenyelésén" törné a fejét. (A két közszolgálati tévé között kifejezetten kiegyensúlyozott a viszony.) Aki tehát médiagyarmatosításon morfondírozik, az maga Baló György, a „médiaháború" fogalmának megalkotója, akinek azonban gondolatmenetében súlyos ellentmondások fedezhetők fel. Egyrészt – talányos okból – kijelenti, hogy „ha a Magyar Televízió képtelen a Duna Televíziónak tulajdonított feladatokat is ellátni, akkor meg kell szüntetni". Ki mondja azt, hogy az MTV-nek Duna Televízióként kell viselkednie? Sem a médiatörvény, sem komoly politikus, sem földön járó szakértő. Az MTV-nek miért nem az MTV feladatait kellene ellátnia? Miért a Duna Televízió fizessen meg az MTV vagyonvesztő (évi harmincmilliárdos reklámbevételről induló) gazdálkodásáért, miközben a Duna Televízió mindig csak addig nyújtózkodott, amíg – egyébként meglehetősen rövid – takarója ért? Mi indokolja, hogy az utcára tett „dunásokkal" fizettessék meg Baló honoráriumát az Aktuálisban?

A – talán érthető – személyes indulaton túl megkerülhetetlen kérdés továbbá, hogy miként lehet az egyik mondatban a Duna Televízió számára hátrányos belföldi nézettségi adatokra hivatkozni, ugyanakkor a másikban fölöslegesnek ítélni a határon túli nézettségi adatokat (melyek például Erdélyben történetesen a Duna Televízió számára előnyösek)? S egyáltalán: mit keres e „minőségi" gondolatmenetben a mennyiség? Ahogy egy hozzáértő fogalmazott: „Az állami televízió a nagy, küldetéses témákért, a szerényebb reklámbevételre számítható műsorokért, éppenséggel a hiányzó nézőkért kapja a nézők pénzét; épp azért, hogy megtarthassa a minőségét és a kínálatát. Nem pedig azért, hogy közszolgálati feladatok helyett a kereskedelmi televíziók *funkcióit lássa el.*" (Baló György az említett Beszélő-interjúban.) engedékeny: ha már (pénzügyi vagy műszaki szükségszerűségnek álcázott) észérvekkel bajos volna épp a Dunát likvidálni, nosza, szűnjön meg mindkét „versenytárs". Legyen helyettük „új, integrált köztelevízió", nyilván Nagy Richárd elnökletével. (Hiányolom a vitairatból, hogy mi legyen az Aktuálissal: talán át kellene keresztelni Esti Gyorsra.) A Baló-féle „médiapróba" azonban – a volt pertárs ORTT és a kuratóriumok eltörlésével, a parlament végtelenített médiaelnök-választásával, egy homályos összetételű „széles körből válogatandó tanácsadó testület" becsempészésével, meg azzal az elképesztő javaslattal, hogy az MTV örökös „kormánytelevíziósításáért" cserébe ajándékozzák oda a Magyar Rádiót, a Duna Televíziót és az MTI-t (!!!) a mindenkori ellenzéknek – nem a világosság, hanem a káosz erőit segíti. Azonkívül a „nevető harmadik" kereskedelmi médiaszereplőket – akikhez szerencsére a szerzőnek immár semmi köze, így nem kell rosszhiszeműséget feltételeznünk az ilyesféle közszolgálati receptekről.

Sok igazságtalanság megesett a honi médiavilágban az utóbbi tíz évben (köztük feltehetőleg Baló Györggyel is), de alighanem elvinné a pálmát, ha a Duna Televíziót fantáziadús teoretikusok azért büntetnék, mert – azonkívül, hogy csendben és eredményesen, vezetési válságok és kalandor üzletpolitikai húzások nélkül, botránymentesen teszi a dolgát – a körülmények összjátéka folytán csereszabatos közszolgálati műhelyt hozott létre. Próbáljunk meg erre is gondolni, amikor a közszolgálati média jövőjéről vizionálunk.

Csontos János
kommunikációs irodavezető, Duna Televízió

OLVASÓI LEVELEK

Az M3-as perspektívája?

Debrecen felé kerül az M3-as címmel jelent meg május 23-án a Népszabadságban egy cikk. Ám bevett újságírói-szerkesztői fogásként az alcímben rögtön nemtetszésüket fejezik ki, amikor azt közlik, hogy „A szakértők szerint a nyomvonal módosítását kizárólag politikai érdekek indokolják".

Nem vagyok sem közlekedési, sem ökológiai szakember, aki a módosításnak a környék vegetációjára való hatásáról – amit a cikkben forszíroznak, s amit természetesen fel kell mérni – bármit mondhassak. Debreceni polgár vagyok, aki 1970 óta itt tanít az egyetemen, s a családi gyökereim is a városhoz meg ehhez a régióhoz kötnek, a kutatói tevékenységem pedig Németország északnyugati részének két városához [illegible] ennek a sajnem történik. S már csak hivatásomnál fogva sem vitathatom a szakmai szempontok fontosságát, amire hivatkozva, de senkit meg nem nevezve a cikkben a módosítással szemben „érvelnek".

Az kezdettől nyilvánvaló volt, hogy a város – mellesleg azért az ország egyelőre második legnagyobb városa – annak idején, amikor az M3-as eredeti változatát kidolgozták, nem tette meg azokat a lépéseket, amelyeket meg kellett volna tennie, és hogy a döntésben részt vevők Debrecent egyértelműen hátrányos helyzetbe hozták. Nyíregyházát preferálták, Debrecent pedig sújtották. Nyíregyháza dinamikus fejlődését örömmel konstatálom mindig, amikor megfordulok ott. Nem vagyok ellendrukker, hiszen belátom: Deb-

Nem szívesen említem, mert a lényeget nem abban látom, hogy Debrecen mellett Nyíregyháza ellenében hozzunk fel érveket, de az mégiscsak tény, hogy a Debreceni Egyetem szellemi kapacitása már ott van az európai mérce közelében. Fontosabbnak tartom ennél, hogy megtanuljuk: a közös érdekek talaján kompromisszumos megoldásokra kell jutnunk, s hogy az összefogás a regionális érdekek megfogalmazásánál és a döntéseknél fontosabb kell hogy legyen, mint a rossz értelemben vett rivalizálás, a kiszorításdi. Én ebben a módosítási javaslatban egyáltalán nem egy Debrecen melletti kizárólagos politikai döntést látok, hanem egy eredetileg nem jó döntés olyan korrekcióját, ami egyfajta kompromisszum felé hajlik. Hiszen a cikkben az áll, hogy az

LEVÉLTURMIX ✉ LEVÉLTURMIX ✉ LEVÉLTURMIX

Nagy László János (Debrecen): A türelmes Föld mai, igazi hatalom nélküli királyait felsorakoztató írást (*Királyok önuralma,* TV-magazin, május 18.) tovább lehetne ragozni. Így: jelentkezett a trónért Mihály, volt román király (kapott is vissza valamicskét „udvartartásából") és Simeon bolgár cár is. Eljöttnek látták az időt a színre lépésre, amikor a világ kissé megbicsaklott, rést nyitott erre az idejétmúlt „vállalkozásra". A nosztalgia nagy úr. Ha nem sikeres egy új társadalmi formáció, a népek úgy hiszik, visszatérhetnek egy régebbi „bevált" formulához. A királyok léte, igénye ebbe a sorba illeszkedik. Sokan már nem érdeklődnek a „magasztos" ügyek iránt, de a magamfajta még eljátszik a gondolattal: ha Mihály, ha Simeon, akkor egyszer csak [illegible] Viktor is. Hiszen I. Orbán udvaraznap visszavonták, és így a házaspár megmaradhatott várbeli lakásában.

✉

Jánosi János (Budapest): Lehet, hogy „nagyon meredeknek" tartják az ötletünket, de szerintünk nem rosszabb, mint a 2012-es olimpia megrendezésének terve. Felhívásunk a következő: a Független Polgári Párt megígéri, mindent megtesz azért, hogy a világon elsőként egy magyar ember lépjen a Marsra! Így hazánk örökre és kitörölhetetlenül bekerülne a történelemkönyvekbe. A terv megvalósításához szükséges pénzt pedig az ország által megrendezett 2012-es olimpia nyereségéből teremtenénk elő. Jelszavunk: Magyar embert a Marsra!

✉

KIÁLLÍTÁS

Akkor és most

Roder Judit

Egyik szemem sír, a másik nevet, amikor nézegetem a Tranzit Art Café teraszának kiállítását. A Visszapillantás című térinstalláción Roder Judit fotóművész ugyanis a XI. kerület jeles helyeit eleveníti meg régi és mai valójukban. Elszomorodva keresem a hasonlóságot a Hadik Kávéház nyüzsgő, századeleji terasza és a ma elhagyatott épülete között. Szomorú látvány a Móricz Zsigmond körtér omladozó gombája, vagy a Kelenföldi pályaudvar lepusztult épülete. Mégis maradtak olyan terei városunknak, ahol még mindig érezni a régi korok szépségét és hangulatát. A Szabadság híd és a Gellért Szálló ugyanolyan pompájukban díszelegnek ma, mint régen. Némely helyszín pedig épp előnyére változott, elég csak a kiállítás befogadóját a Tranzit kávézót megnézni. Ami egykoron lehangoló buszpályaudvar volt csupán, ma pedig számos kiállítás és rendezvény helyszínéül szolgáló igazi „városi hely" lett. • *miori*

Tranzit Art Café (Bp., XI. Kosztolányi Dezső tér) szeptember 21-ig

Pesti Est 73. o.

Újbuda Jazz Fesztivál

szept. 9. 23h

Szalóki Ágnes "Hallgató" lemezb

fotó: Egyed Péter

szept. 10 20h

Éri Jenő képzőművész "Dob-képe

szept. 11., 12. 20h

A Francia Intézet és a MU Színház bem

Nagy József Szkipe (FR-SCG) - **Vladi**

Utolsó tájkép (a 11-i előadás az Újbuda J

MAGYARORSZÁGI PREMIER

fotó: Severine

szept. 11. 21:30h

Vladimir Tarasov - Dresch Mihál

szept. 22., 23. 20h

Mándy Ildikó Társulata (MIT)

Thanatophobia - Haláliszony

PREMIER

fotó: Dusa Gábor

MU színház

MU Színház
1117 Budapest, Kőrösy József utca 17
információ: 466 4627, 209 4014
szinhaz@mu.hu, www.mu.hu

Magyar nemes családból szánmazott az illető és béri *Balogh* Klárának hivták.

A hős katona tudta, hogy igénytelen külseje nem ébreszthet valami nagy szerelmet, de érezte, hogy hadi érdemei, Európát beszárnyaló híre pótolni fogják azt, amit a természet megtagadott. Eugén nem számított rosszul. Minden időkben voltak nők, akik egy nagy embert többre becsültek holmi szépen fésült divatbábnál.

Ilyen leány volt Balogh Klára is, aki a schlosshofi idilli magányt megosztotta a hőssel.

Balogh Klára *mindent* áldozott a hősnek s ez egy nagy szív egész szerelmével vette körül.

1704-ben kitört a Rákóczy-zavargás és a hercegnek a fölkelők ellen kellett volna harcolnia. Klára, akinek fivére volt Balogh Ádám, térdre borulva esdekelt Szavojai Jenőnek, ne huzna fegyvert a magyarság virága ellen s asszonykönynek, asszonycsóknak nehéz ellentálni. Jenő Lipót császárnál azt kérelmezte, hogy Malborough hadaival egyesülhessen s miután az uralkodó teljesítette kérését, sietett Bajorországba, majd 1708-ban Németalföldön harcolt.

Németalföldről hazatérve, megérte életének azt a keserüségét, hogy a spanyol udvari párt emberei, Althan Mihály gróf, Schlick Lipót, sőt Starhemberg is áskálódtak ellene. Két kalandor, Tedeschi apát és Nimtsch mint felségsértőt vádolták, aki *kurucokkal* levelez. Jenő herceg haladéktalanul vizsgálatot kért az ügyben s a vizsgálat csakhamar javára dőlt el, mert fölmutatva a levelet, melyet Balogh Ádámnak irt, kiderü t, hogy tisztán magánügyről, egy *Clarissa rendü apácáról* irt Rákóczy vezérének.

Az apáca Balogh Klára volt, aki szemrehányásokat tett magának, hogy a schlosszhofi idill napjaiban egy olyan embert, mint Szavojai Jenő elvont a közpályától, míg ez Németalföldön járt, belépett a bécsi *Clarissák* rendjébe. Poros levelek, okiratok közt, melyek a később föloszlott rendből valók, említés tétetik egy *Eugénia* nevü apácáról, aki *magyar nemesi családból származott*, s akit, míg élt, minden évben meglátogatott egyszer, még pedig augusztus 12-én, Szent Klára napján, az *illustris Princeps Eugen.*

Élete vége felé sohase ment már Szavojai Jenő Schlosszhofba, amely egy szomoruan végződött szerelem emlékével csak fájó sebeket szaggatott a dalia keblében.

A zentai hős halála után Mária Terézia, de különösen leánya, Mária Krisztina királyi hercegnő férjével, az ország akkori helytartójával, Albert szász-tescheni herceggel tartózkodtak sokat és előszeretettel Schlosshofban, amely nagy ünnepségeknek volt akkor színhelye.

Bálok, *musicalis Academiák*, szinielőadások váltakoztak termeiben, mely II. József és Ferenc császárok idejében is látott még aztán fejedelmi vendégeket.

A bécsi kongresszus után azonban mindinkább elhanyagolták a pompás kastélyt. remek butorait, műtárgyait a bécsi Belvederébe szállitották, most pedig katonai lovaglóiskolát létesit ott a kincstár.

Vayk

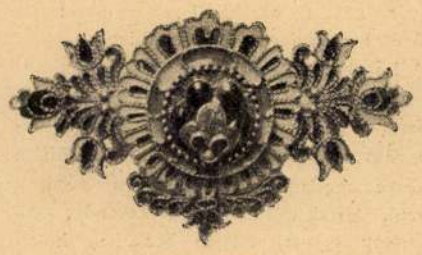

Női melltü

Tervezte *Huszka J.* — Készítette *Hibján S.*

Párbaj-Codex. Negyedik kiadásában látott az imént napvilágot *Clair* Vilmos párbaj-kódexe, ami a legjobban bizonyítja azt, hogy ez a könyv csakugyan megfelel a közönség igényeinek és hogy szükség volt rá. Magyarország a párbajok hazája és a lovagiassági szabályokról sehol sem esik annyi

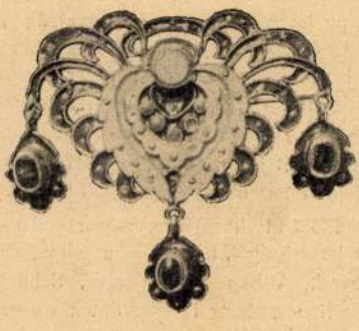

Női melltü

Tervezte *Förk E.* — Készítette *Róger A.*

szó, mint nálunk. De nincs is sehol annyi zavar e fogalmak körül, mint éppen a mi párbajozó embereink körében. A laza fölfogás ijesztően megnövelte a párbajok számát s *Clair* könyve igen okosan, a párbajszabályok szigorításával és pontos meghatározásával szolgálatába szegődött annak a humánus célnak, hogy a párbaj, ha már nem lehet társadalmunkból kiirtani, legalább ne burjánozzák föl dudvamódra. Egy élet ta-

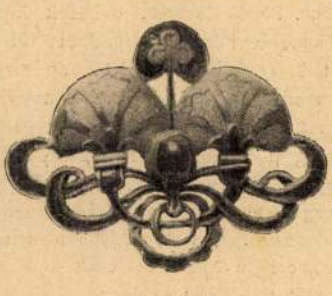

Női melltü

Förk E. terve után készítette *Róger A.*

pasztalatainak gyümölcse ez a könyv, amely bő tartalmával és célszerű beosztásával hű képet ad arról, amit a lovagiasság ügyeiről tudni kell. Rendkivül érdekes bevezetésben mutatja be a párbaj történetét, azután szól a párbaj nemeiről, a kihivásról, a segédekről és kötelességeikről, a becsületbiróságokról, a párbajok különböző meneteiről és részleteiről, a párbaj ellen Európaszerte hozott törvényekről. Számos rajz mutatja be a párbaj gyakorlatát úgy, hogy irásban és képben egyaránt teljes tájékozást ad a kötet. Az új kiadás Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszternek van ajánlva, kiadta a Singer és Wolfner cég.

a szerény eszközökkel, a melyekkel a műipar fejlesztésére alakult társaság rendelkezik, nagyobb eredményt nehéz lett volna elérni, mint a mit ezen a kiállításon látni. Köszönettel tartozunk neki, hogy alkalmat adott egy kis friss levegő élvezésére, új formák, új hangulatok magunkba fogadására.

Új formákat és új hangulatokat említettünk. Mind a kettő fontos és becses szempont: rajtuk fordul meg az iparművészet organikus, okos, művészi fejlődése. De nem szabad azt hinni, hogy az ilyen új formák keresése szeszély vagy feltűnési vágynak eredménye, mint a *grand art* sok új irányánál. A régi formák ellen kimondott hadüzenet magában véve nem lelkesítene minket túlságosan, ha nem látnók szükségességét és racionális okát. Oktalanság volna egyszerűen a temetőnek átadni mindent, a mi eddig volt, csak azért, mert időben megelőzte a mi korunkat. Egyszerű másolata volna ez a bizánci képrombolásnak. Itt azonban más, felette okadatolt újításokról van szó. Egyszerű példával lehet ezt a törekvést megvilágítani. A mai teknika például módot adott arra, hogy a villamos világítás és a gázfűtés szélesebb körökben is elterjedjen, a mint hogy terjed is. A régi olaj- és petróleum-lámpák helyébe a villamos-lámpa jön, a kandallót és kályhát a gázfűtés kezdi pótolni. Nyilvánvaló, hogy a villamos világítás egészen más fajta világító testet igényel, tehát az új test számára új, praktikus és szép formát kell keresni. A régi világító készülékek formáit lehetetlenség teljesen az új anyaghoz és új szerkezethez hozzáilleszteni, mert mit keresne az izzó sodrony körül a fölösleges folyadéktartó, a sok csavar, a kürtő. Így vagyunk a gázkályhával is. A föladat tehát az, hogy ezek az új szerkezetek megtalálják a maguk formáit, és hogy ez a forma lehető híven és lehető ízlésesen beszéljen a maga föladatáról. Így vagyunk számos más modern műipari tárgygyal s ebben a jegyben kell, hogy a művészi iparrégibb formái átváltozzanak. A föladat megoldása nem könnyű, igen sok találékonyságot és finom érzéket követel, s azért tisztelünk minden törekvést, a mely legalább haladást mutat a megoldás felé. Örömmel veszünk tudomást arról, hogy ezen a kiállításon sok jelét látni az ilyen iparkodásnak.

ÉKSZERTARTÓ. Roger A.

De a tárlatnak van más, ránk nézve nem kevésbbé fontos jellege is: a nemzeti karakter kidomborítására való törekvés. Sajnálkoztunk a

Magyar Iparművészet
1897/98. 148, 155. l.

a töméntelen sablon iránt, más, új és jó dolgok híjján a legtarkább *chinoiserie*-ben csapolták le újítási vágyaikat. És láttunk rokoko boudoirokban japán ernyőket, indiai szőnyeget, gótikus szöveteket és antik nippeket. Csodálatos hangzavarát

DRÁGAKÖVEKKEL DISZÍTETT ZOMÁNCOS TALPAS CSÉSZE. Bachruch K.

a stíleknek, az ízlés legképtelenebb, romantikus kirohanásait. Valamennyire meg is lehet bocsátani az ilyen eltévelyedést; hol is láthatott volna közönségünk olyan berendezési vagy általában iparművészeti tárgyakat, a melyek ízlését neveljék s a melyeket magukhoz közelebb állóknak érezzenek a sok importált, idegen lelkű iparcikknél? Vettek tehát mindent, a mi eléjük akadt; a konzervativ hajlandóságúak azt, a mit megszoktak, a különcködők pedig a feltünő, rikító importcikkeket.

A mi eddig itthon készült, nagyobbára utánzata volt régibb divatoknak. És az emberek sokáig nem vették észre, hogy az idő nagyon megváltozott: a mai ember élete más beosztású, más az ember jelleme, mások a követelményei. Lehetetlen, hogy a régi idők szokásaihoz símuló berendezési tárgyak a modern embernek a maguk egészében megfeleljenek. De meg alaposan meggyarapodott az iparcikkek előállítására szolgáló anyag is. Sokféle tárgyat olyan anyagból kell ma előállítani, a mely ismeretlen, vagy túlságosan drága volt ezelőtt még csak ötven esztendővel is, de a melyet a mai teknika könnyen hozzáférhetővé s alkalmassá tett iparművészeti tárgyak előállítására. Az átlagos iparos elfogadta az új anyagot, de megtartotta a régi formát. Hogy ebből milyen szörnyszülöttek keletkeztek, arról az iparcikkek gyári raktáraiban egyetlen séta alaposan meggyőz minket. Ilyen sok visszásság közt tengette máig a művészi ipar szegényes, szürke életét; csoda, hogy a lelke nem fulladt belé. Most azonban, hála néhány hozzáértő és lelkes ember iparkodásának, e részben nagy haladást látunk. Azokkal

Roger A

ötvös

Cäsd

Foerk alatt

Gelich Rikárd. Egy hetvennyolc éves öreg katona halt meg e hó 4-én, *Gelich* Rikard, a szabadsagharc egyik kiváló szervezőtehetsége. Az osztrák ármádiából jött át 1848-ban a honvédséghez, ahol tekintettel gyöngelkedésére, a honvédelmi minisztériumba osztották be. Mint ilyen követte Görgeit egész Világosig. A fegyverletétel idején *Gelich* tisztában volt azzal, hogy ha megmarad a táborban, felakasztják. Merész módon szökött meg álruhában a táborból, magával vivén két barátját, két honvédszázadost. A kocsit, amelyen menekült, megállította az őrjárat, de Gelich nem vesztette el lélekjelenlétét és fölgombolván porköpenyegét, hogy látható legyen vezérkari őrnagyi egyenruhája, odakiáltotta az őrjárat vezetőjének:

— A fővezér parancsából szolgálati ügyben hajtatok Világosra!

Világos helyett Lugosra tartott s onnan a külföldre. Így menekült meg a haláltól.

Később Londonban telepedett le, ezalatt az osztrákok 1851-ben *in contumatiam* kötél által való halálra itélték. 1857-ben visszatért hazájába, önként jelentkezett a hadbiróság előtt, mely halálra itélte. De kegyelmet kapott, sőt állást is 1867-ben, amikor osztálytanácsos lett a hadügyminisztériumban. Gyorsan előléptették, míg végre 1871-ben jól megérdemelt nyugalomba vonult mint dandárparancsnok vezérkari őrnagyi ranggal. A szabadságharcról több érdekes könyvet írt bujdosása idején, amelyek tele vannak értékes adatokkal.

Temetése kedden volt nagy katonai részvéttel.

Zománcos hajtü
Förk E. terve után készítette *Róger A.*

Caprivi. *Bismarcknak*, a nagy, erős kancellárnak csöndes, kevés vizet zavaró utóda, *Caprivi* meghalt hétfőn, csöndes családi birtokán Skyrenben. Meghalt másodszor, mert egyszer már eltemette őt a politikai világ, 1897-ben, amikor Caprivi lemondott a kancellárságról. Hét évi munkássága nem eredeti nagy politikai talentumnak mutatta be, hanem Vilmos császár tervei hűséges végrehajtójaként. Amikor *Bismarck* lemondott, az egész világ lázasan várta, honnan szereznek a vaskancellárnak utódot. A német császár választása Caprivira esett, aki eleinte a gyalogságnál szolgált, később tábornok korában bejutott a német tengerészeti minisztériumba s ott nagy munkával és kitünő elvek szerint teljesen megreformálta az egész haditengerészetet. Ez egyik elevülhetetlen érdeme. A tengerészetet kedvelő Vilmos császár annyira nagyra tartotta ezt az érdemét s annyira fölismerte benne a parancsait végrehajtani kész hű katonát, hogy a német politika élére állította. S jól számított, mert Caprivi hűségesen végrehajtotta a császár személyes külügyi politikáját.

Caprivi bukását egy másodrendü fontosságu belügyi kérdés okozta 1897-ben. A hármasszövetség államai buzgó barátot vesztettek benne.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Az asszonyi rejtély. A kidolgozása meglehetős, de a témája nem nekünk való.

K. Zs. *Tiszafüred.* Mindegyik jutalom az egész összegből levonandó.

Egy előfizető. 1. Nem árt, de nem is használ abban az irányban, mint ön gondolja. A bőrt nem fehéríti, de ha kifujta a szél, gyógyítja. 2. Ki kell kérni az orvos tanácsát, hogy mi okozza a pattanást. Mert annak sokféle oka lehet, úgy külső, mint belső és a gyógykezelésnek is ehhez kell alkalmazkodnia. 3. Nincs abban semmi vétség az illem ellen, ha egy leány unokafivérének arcképét ajándékozza, föltéve, hogy igazi unokafivére és a leány édesanyja megengedte az odaajándékozást. 4. Izlés dolga.

L. E. Ahhoz hasonló lap nem jelenik meg magyar nyelven.

N. S. A Kossuth-szobor javára egybegyült összeget a székesfőváros gondjaira bizták. Most foglalkozik a főváros azzal a gondolattal, hogy az összeg egy részéből egyelőre mauzóleumot építtet Kossuthnak a kerepesi temetőben.

Estétől reggelig. Amit a zárójelek között jellemzésül elmond, annak benn kellene lenni magában a beszélgetésben. Különben is az egész olyan elmefuttatás, mely csak kevés olvasót érdekelhet.

M. G. Mindig a színésztől.

Debrecen. Szivesen látjuk a prózáját is.

B. I. *Csik-Somlyó.* Szíveskedjék a beküldött munka cimét velünk közölni. Nem emlekszünk, hogy valamely kézirat érkezett volna, melyen az ön neve volt.

V. I. és L. M. Nagyon köszönjük azt a szives érdeklődést, mit az *Uj Idők* iránt tanusít, valamint a buzgalmát, melylyel lapunkat terjeszti. A legjobb mód valamely lap felvirágoztatására, a jó tartalmán kivül, kétségkivül az, ha az olvasó is érdeklődik prosperálása iránt és ajánlja ismerőseinek, jó barátainak. Ennek viszont az a kölcsönös hatása van, hogy többet lehet áldozni a lapra és az olvasó becsesebbet és szebbet kap. Egy év óta az *Uj Idők* előfizetőinek száma 2500 al szaporodott, amit túlnyomó részben az Önhöz hasonló hű olvasók buzgalmának köszönhet.

Mókus. Szép fehér kezekre csakis gondos ápolás utján lehet szert tenni. Tartsa őket mindig tisztán, mossa gyakran langyos szappanos vízben, óvja az időjárás viszontagságaitól, különösen a széltől és a hideg nedvességtől, viseljen keztyüt és este lefekvéskor kenje be glicerinnel. — Kiss József nős és öt gyermeke van.

Cöliva. 1. Nem kell. 2. Nem lehet, mivel ez a rovat csak általános érdekü kérdésekben szolgál felvilágositással. Arra, hogy az olvasók levélbeli érintkezését egymás között közvetitsük, sokféle okból nem vállalkozhatunk.

Tücsök. Annak a mondatnak fordítása ez: Az idő nagy tenger, amely csakúgy, mint ama másik tenger, végigzúdul romjainkon. Mindent a könnyebbik végén kell megfogni.

Lefelé. Az egész inkább vázlat egy nagyobb regényhez vagy novellához, amiből ügyes tollu, tálentumos iró valamit csinálhatna. Olyan röviden és szárazon vázolta témáját, hogy nem tudjuk megítélni belőle, vajjon csakugyan az a tálentumos iró-e ön? S van a dolognak azonfölül egy nagy hibája a mi szempontunkból: minek Párisban lejátszatni azt a történetet? Rég elmult már az az idő, mikor kizárólag Páris volt nekünk irodalmi és társadalmi központ. A mi saját nemzeti hibáink és erényeink elegendő anyagot szolgáltatnak regényre és novellára.

P. József, *Budapest.* Szó sem fér hozzá, elmésen van megírva ez a történet, de nagyon valószinütlen. S akadnának sokan, kik joggal megbotránkoznának miatta. Keressen ügyes tollának egy kevésbbé veszedelmes témát, irja meg hasonló elmességgel és szivesen szorítunk neki helyet. Minden kedden, szerdán és pénteken délelőtt tíz és tizenegy óra között átveheti.

V. F. *Budapest.* Levélben válaszoltunk.

A paksi galambok. Szépen van megirva, különösen a bevezető része, a többi azonban kissé hosszadalmas és ennél fogva fárasztó. Érdemes volna átdolgozni és javítani, a második felébe egy kis históriát belevonni, akkor nem állná semmi sem útját a közlésnek.

Svengali. 1. A spárga-szimbolum jelentőségéről még nem hallottunk. 2. A *Hét* szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VII., Alsó-Erdősor 3. szám alatt van. 3. Ismeretlen emberek köszöntését nem tartozik fogadni.

Marianna. 1. Hogy minő szereposztással fogják *Cyrano de Bergerac*-ot adni, azt nem tudjuk. Tudtunkkal a Nemzeti Szinház igazgatósága sem döntött még ebben a kérdésben. Ha nagyon érdekli a dolog, forduljon *Ábrányi* Emil mesterhez, (Budapesti Napló szerkesztősége) aki remek versekben fordította le ezt az elmés darabot. 2. Az

Uj Idők 1899 V. 20 2.

Első vihar bemutató előadása az eddigi megállapodások szerint február 17-én lesz. Fiatal leányok bátran megnézhetik. A főszerepek, miként a napilapok már megírták, Csillag és Márkus asszonyok, továbbá Császár, Dezső, Gyenes és Zilahiurak kezében lesznek. 3. Császár Imre úr színdarabjára vonatkozólag ma még csak maga a szerző adhatna felvilágosítást. Ha próbál neki levelet írni, címezze sorait a Nemzeti Színházba. — A másik darab tartalmát különféle okból sem lehet előre elmondani. Szolgáljon azonban megnyugtatására, hogy nincs benne semmi frivolság és a legszigorubban nevelt leány is minden skrupulus nélkül végignézheti.

Mese egy fűzőről. Sem tárgya, sem hangja nem felel meg lapunknak.

V. R. J. *Budapest.* Határozott tehetséget olvastunk ki belőle, bár lapunk mértékét még nem ütötte meg. Ha szorgalmasan ír, olyat is fog küldhetni, amit közölhetünk. Ezt a cikket talán kiadja valamely kisebb lap.

V. G. Az a hibája, hogy nem eléggé közvetlen. Számtalan régi formát látunk benne viszont, olyan fordulatokat, amelyek nem az író érzéséből, hanem olvasott dolgok reflexiójából támadtak. Nem közölhető.

M. N. J. Nem közölhető.

H. hadnagy. Sziveskedjék beküldeni, elolvassuk s megadjuk a választ.

K. Ö. Kissé dagályos, nem közölhetjük.

X. Y. Z. *Mi volt? És volna bár . . . Olcsó babér. A divat költője. Verseimhez. A jó tanács.* Nem rossz versek, de nem is jók. Intelligenciával, tanultsággal, formák ismeretével írt költemények, de mélyebb nyomot hagyó hangulat, valami sajátos, eredeti vonás nincs egyikben sem. Az isteni tűznek lobogását nem érezzük bennük.

K. S. *Szeretlek vad szenvedélylyel!* Beteges, lázas, az érzékiség sarában született hangok. Hiába csillog-villog: sár, sár, sár.

V. B. *Gerő vitéz.* Balladának nevezi versét, pedig dehogy az! Nincs ebben a sem tragédiából, sem a dalból, sem az elbeszélésből egy szikra sem. Zürzavaros zagyvaság az egész, iszonyu bombasztokkal fűszerezve.

Bakfis. Csak úgy teheti, ha édesanyjának nincs az ellen semmi kifogása.

Ella és Ilonka. Angol szokás szerint a nőt illeti meg a megszólítás joga, nálunk még nincs tisztázva ez a kérdés, de fiatal leányoktól minden esetre rossz néven veszik, ha ők megszólítanak az utcán egy fiatalembert.

Nem közölhetők: Jenőkémhez. A modern költők. Utcasarkon. Pap előtt. A gályarab pihenője. Édesanyám levele. Búcsuztató. Szerelem. Elfelejtsz-é engemet? Elmulni . . . Tünődés. Merengés. Az én jó anyám. Kegyelem. Az anya. Mese. Elhagyott lak. Beteg lelkek. Álom. Éji dalok. A véletlen. Tollfosztó körben. Vadon virága. Béla futása. Modern lovagok. Szerelmi mámor. Rejtelmes pillanat. A komáromi vár foglya.

Tartalom

Szöveg: *Giroflé és Girofla.* Irta Ambrus Zoltán. — *Bárdy Kata.* Irta Bodnár István. — *A rokon.* Irta Mikszáth Kálmán. — *A női kaszinóról.* Irta Szontagh Emil. — *A farsaugi nóta.* Irta Igric. — *Elemér Szlambulban.* Irta Bródy Sándor. — *Férfidivat Londonban.* Irta Mr. Weiht. — *Rovatok*: Képeink. — Irodalom. — Művészet. — Mindenféle. — A szerkesztő üzenetei.

Képeink: A flirt birodalma. — Rózsaillat. — A női kaszinó (három kép). — Az obstrukciós képviselőház. — Petrezselymet árul. — Várja a táncosát. — Gyermek-jelmezbál. — Molnár József. — Gelich Richárd. — Caprivi. — Modern butorok és ékszerek (6 kép).

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI. ker., Andrássy-út 10. szám.

Excelsior cimü hirdetésre fölhívjuk olvasóink szives figyelmét.

Foulard-selyem

65 krtól **3** frt **35** krig méterenkint

legujabb mintázat és szinekben,

valamint **fekete, fehér és szines Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig** méterenkint, sima, csíkos, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín- és árnyalatban stb.) **Ruhák s bluzokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen s házhoz szállitva**

Minták póstafordultával. Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

HENNEBERG G. selyemgyárai Zürichben

(cs. és kir. udvari szállító).

UJ!

Hangverseny-trombita

törvényesen védve 49,987. sz. a.

Kitünő hangszer nem zenészeknek, minden elképzelhető dallamok, dalok jeladások, indulók, táncok fuvására alkalmas és a legjobb sárgarézből készült. Hangjegyismeret nem szükséges és mindenki oktatás nélkül azonnal tud rajta fujni. Teljes hang már egészen gyenge fuvásnál is. Egyformán mulattató ugy felnötteknek, mint gyermekeknek.

Ára 4 szeleppel . . 2.70 frt
„ 8 „ . . 3.60 „
„ 15 „ . . 5.40 „

(finoman megnikkelezve 25 krral több), a daloskönyvet beleértve. Az árak olyan alacsonyak, hogy mindenki megtehet egy kisérletet vele, mely kétségkivül a hangszer terjesztésére és utánrendelésekre fog vezetni. — Szétküldi utánvéttel

Schürmann Károly

hangszergyár,

Haspe (Westfalen).

LEGJOBB ÉS LEGSZEBB GYERMEKLAP

AZ ÉN UJSÁGOM

SZERKESZTI

**** PÓSA LAJOS ****

NEGYEDÉVRE 1 FORINT

Katalogus a legjobb *erfurti főzelék- és virágmagvakról* mindenkor kapható ingyen és bérmentve.

FRIEDRICH HUCK

Samenhandlung

ERFURT 2/d.

Gladiolus (Legényvirág.) A kertnek ezen legszebb virágdiszéből ajánlom a *diszkeveréket* (Prachtmischung) *csudaszép* szinváltozatban. 100 drb 9 márka = 5.40 frt, 10 drb 1.20 m = 72 kr. Árjegyzék ingyen.

FRIEDRICH HUCK

ERFURT 2/d.

Fűmag. Elsörendü keverék diszkerteknek. Angol perje (Bleichrasen) 5 kiló m. 5 = 3 frt, 50 kiló 40 m. = 24 frt. A legszebb *szőnyegpázsit-keverék* 5 kiló 6.50 m. = 3,90 frt, 1 kiló 1.50 m. = 90 kr. Árjegyzék ingyen.

FRIEDRICH HUCK

Samenhandlung *ERFURT 2/d.*

1608. SZEKRÉNY, egyajtós, topolya- és cseresznyefa. Magyar, 1840 körül. 120.—

1609. SZEKRÉNY, az előbbinek párja. 120.—

1610. POLCOS ALACSONY SZEKRÉNY, diófa, két ajtóval. Magyar, neobarok. 140.—

1611. OVÁLIS ASZTAL, topolyagyökér. Magyar, neobarok. 100.—

1612. KÉT KAROSSZÉK, diófa. Neobarok. 120.—

1613. MOLNÁR CÉHLÁDA, diófa. Készítette Rogosinszky György, 1819. 40.—

1614. HENGERES KIS LÁBASSZEKRÉNY, diófa. Louis XVI. stílus. 75.—

1615. KAROSSZÉK, diófa, himzett kárpitozással. Magyar, barok. 120.—

1616. KIS VARRÓASZTAL, diófa, oszlopos lábbal. Biedermeier. 20.—

1617. TOILETTETÜKÖR, fiókos talapzattal, diófa. Biedermeier. 30.—

1618. SZÉK, diófa, kéksávos selyemüléssel. Biedermeier. 25.—

1619. KEREK ASZTAL, tölgyfa, esztergályozott lábakkal. Angol. 40.—

1620. TÁLAS, festett fa. Magyar, 1889. 40.—

1621. BAKOS ASZTAL, tölgyfa, barok faragás. 170.—

1622. NÉGYSZÖGÜ ASZTAL, diófa, faragott díszítéssel. Magyar, XVIII. század. 220.—

1623. EGYAJTÓS SZEKRÉNY, diófa, két oszloppal. Német, Biedermeier. 180.—

1624. SZEKRÉNY, diófa, kétajtós. Magyar, Louis XVI. 240.—

1625. EMELETES SZEKRÉNY, diófa, alsórésze fiókos, fent 2 üveges ajtóval. Magyar, 1800 körül. 225.—

1626. KIS ASZTAL, olasz reneszansz stílus. 30.—

Almásy–Telleki III. 1940

Rogosinszky György

1329

1329. W. J

Sz. Rotterdamban 1586

Tájkép parasztházzal.

Az előtért átszelő patak
házak vannak és jobbról a kapu
A viskókon túl fák díszlenek.
foglalatoskodik lehajoltan, míg
asszony mossa ruháit. Az előté

J. Decker. f 1670

Vászon, méretei 64·5 : 55 cr
tett 1894 deczember 20-án J. Goud

— Elszámoltatott 1895 junius 4-
lásra nézve lásd a 30829–95
61301 sz. min. előadmányi ívet.
1900 november 28-iki 4561 (63
26-iki 373 eln. sz. leirat (464–

Kifüggesztésére vonatkozó

a) Az Orsz. Képtárban. 190
Tájkép parasztházzal.

b) A Szépművészeti Múze
Willem Jansz Decker: Tájkép
Cab. D. 526. *W. J. Decker:* P

Jegyzet. L. az 1896-iki lajst
— Preisliste Nº 246. — Másolta

III. 8

Vég. 1894

ROHACSEK ANNA

133	Fatleralpi kecskék		60.—
134	Sveici falu	pasztell	60.—
135	Pasztell		Mgtul.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA

Szállítottunk

a mai napon:

Budapest, 193

Rohacsek Anna

X. Tavaszi Szalon 1935

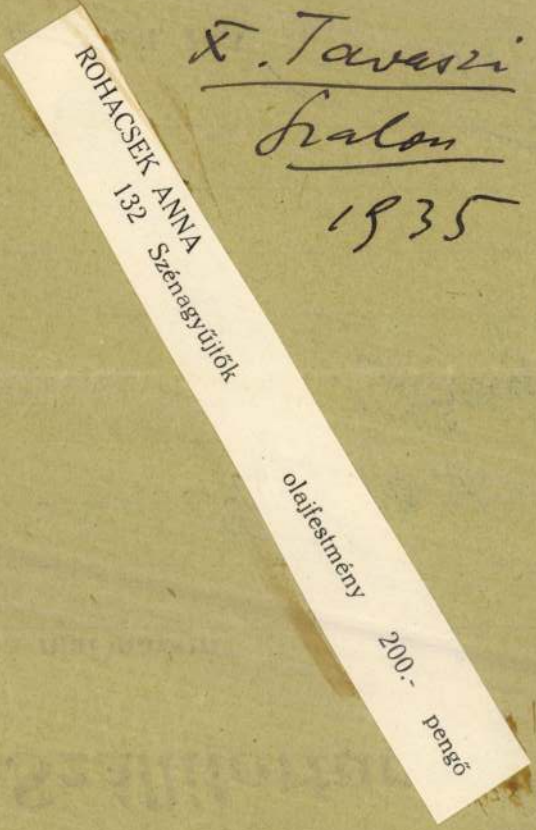

Rohacsek Anna

VI.c.

Ferk. pzomfoisk. vk

1933-34, 48.c.

399

.....szám alatt kelt felterjesz

tésére tudomés és további eljárás

céljából másolatban megküldöm.

oktatásügyi miniszternek jelen kelet
számv. VII. és csekkosztályhoz intézett

számvevőséget, hogy **Schulek János**
. . . . . .
. . . . . .
t, Horthy Miklós-ut 86.
. . . . . :/
d és vissza
. . . . . .történt hivatalos
ilt utiköltségeiről és napidijairól
em által érvényesitett utiszámlája
rmincöt . . . . . .P
számu kiadási csekkszámla terhére
30 évi . . . . . hó . . . . . - n.
Dr. Tihamér rajos s.k. miniszteri

Rohály Attila, grafikus

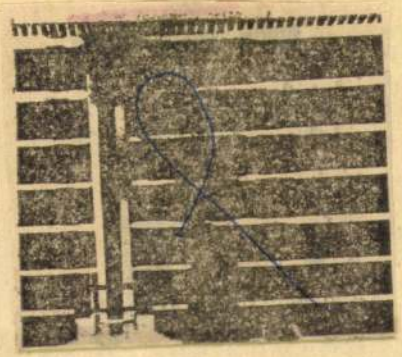

Rohály Attila: Napló

Élet és Irodalom, Bp. 1985. okt. 25. XXIX/43

6.

R1221, Marco Ferdi (1676-1729)

Pomonkolum abrázolása (lappany)

Szalai - Szabó 1999. No. 87

mus. Allerdings merkt man ihm noch den Konstruktivis-
larmonie ist kühl, zurückhaltend. Nichts von gärenden
Stofflichkeit. Alles ist auf Enthaltsamkeit und Rationalität
er deutschen Einwirkungen vorläufig noch ziemlich spröde
t der Zeit dem impulsiven Temperament Bortnyiks nach-
ber die Ernüchterung ist wohl als endgültig anzusehen.
denn noch ein Unterschied zwischen diesem Neuklassi-
Kompositionen Szőnyis und seiner Nachfolger, die alle
nce schwören? Die blutvoll erdhafte, stoffliche, provin-
lichkeit der zu Hause Gebliebenen ist voll hartnäckiger
nd romantischer Überschwenglichkeit. Auch der im Aus-
n Revolutionen und Ernüchterungen mitgenommene In-
yik ist ein Kleinbürger. Aber er ist aufgeklärt, skeptisch,

Rizzatto

festō

Wurzbach XXVI.

204 l

cs

Kululjevic 370. l

Rizzi Marco

festő

l.

Pfannl Győrvár

238. l.

Rizzi Marco

festő

lásd Ricci Marco alatt

Győri Szemle

1931. 328,

329. l.

MOB kitár

1900.

rszágos bizottsága.

...e -
1899 -

...al.
...nól

A beadvány { száma: / kelte: 110/17 / érkezett: 111/17

Nemélt. Vallás- és Kozo...
ügyi Minisztérium!

Dr. Czolnoky Béla bizott...
a műemlékekvisz. bizott...
hivatalos helyiségeinek fü...
világítási és tisztogatási k...
gelre 1872/897. sz. re...
folytán 1899. évre kes...

Wilhelm Georg

RIZZI, W.G.: Voit, Pál: Franz Anton Pilgram 1699-1761. Bp. : Akad.K., 1982 [rec.] - ÖZKD, Jg. XXXVIII. Heft 1/2. 1984 99 -102.p.

Rjepin

A Művelődési Minisztérium bemutatja fenti művész képeit a Budapesti István gimnaziumban.

Esti Hírlap 65 sz. 1958. márc 18 1 old.

MŰK

Rjepin

Szovjet művészek kiállitása a Műcsarnokban

Fenti művész is részt vesz.

/portrék/

Esti Hirlap 152 sz. 1958. jul. 1 2 old.

R. Kis

~~Erkis~~ Lenke szobrász M.D.K.

Veszprémben müködő müvész

Esti Hirlap 1965. márc. 3.

R. Kisslenke mobrán

Salamon Nándor: Jegyzetek az v
Dunántuli Tárlatról

Uj forrás, 1985. 4. mám

Rob, Rott Gréger

ötvös 1578

Lará

Gyárfás Brassó 91

Rob (Roschb) Greger

ötvös

irod

G. Brassó: Szárádok

235

1580. cehn
1581 "

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megb

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

ROBACK i. RODEK

Kovácsy Szilárd

A művész Székesfehérvárott mutatta be legjobb fotóit.

—: Fotóhiállítás

Tükör, 1977. október 8 – 43 lap

MDK

Robán János

1951-ben "É r d e m e s m u n k á s" az államositott Zsolnay-gyár "Nemzeti Vállalat" normaosztályán.

78.o. 51. jegyzet.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár müvészete. Pécs. 1959.

M.D.K.

Robatz Augustin
szobrász

A keszthelyi kastélykápolna oltárainak négy szobrát faragta.

Pecsuly Piroska: A keszthelyi Festetics kastély és belső berendezése 35 l.

M.D.M.

ROBATZ, Augustin robrain

(1796-1804)

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 60,160

Császár László 259, 322
Csatár Imre 148, 2615, 2715
Csathó Bama 406
Csatkai Endre 126
Csavlek András 2092
Csavlek Etelka 2092
Csebikin, A.V. 642
Cséfalvay Pál 379, 942
Cseh Gusztáv 2093
Cseke Péter 2433
Csendes László 979
Csenkey Éva 414, 1422, 1435, 1437, 1775, 1861
Cseresnyés Bayer Ilona 412, 424, 1594
Csergezán Pál 2094
Cserményi Vajk 679
Csernitzky Mária 2143
Csernus Lukács Lajos 498
Csernus Tibor 2095
Csernyánszky Mária 1006
Csertő Lajos 2096
Cservenka Judit 2780
Csete György 74, 84, 1535, 1704, 1720, 1751
Csiby Mihály 2480
Csicseri István 1843
Csiha Katain 2097
Csík Antal 1365
Csík István 1975
Csikós András 2098
Csikós Zoltán 1281
Csikszentmihályi Róbert 2099
K.Csilléry Klára 721, 723, 1426, 1440, 1441
Csiszár Árpád 753,1457
Csohány Kálmán 2100
Csók István 2101
Csomay Zsófia 2250

MDK

Ró Bauer Erzsébet

Szent Ferenc, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

36 1-

NEMZETI

Nemzeti Színház — 1961. január

Darab címe	Bérlet	Kezdés időpontja	Dá
IRKUCKI TÖRTÉNET	Paulay—Lendvay 3. előadás	7 h	1- vasá
SZENTIVÁNÉJI ÁLOM	Shakespeare cikl. A., 2. előadás	7 h	2- hét
ANTONIUS ÉS [illegible]	Shakespeare cikl		3

M. D. K.

ROBBA, Franciscus szobrász

Ljubljanában.

Szül. 1698 körül, megh. 1757-ben

1727-1731. Zágráb, jezsuitákkal köt szerződést

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 262. l.

Antonio Rabba (Rappa) Paumeister

Épitész 1659 ben a Kismartoni Eszterházy kastély két új kápolnájának épitője: 58. oldal.

Kászonyi Andrásné: Andrea Bertinelli stukkáter és köze. 55. o.

Az Iparmův. és a Hopp Ferenc Kelebázsiai Művészeti Mún. Évkönyve. VII. 1964. Képzőmův. Alap. Kiadóvál. ~~Pf~~ Dpest. 1964.

Antonio Rappa (Robba?. Paumaister

Építész 1619 ben a Kismartoni Eszterházy kastély két új kápolnájának építője 58 oldal

Kászonyi Andrásné: Andrea ~~Max~~ Bertinalli stukkátor és köre. 55.o.

Az Iparmüv. Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz. Évkönyve. VII. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bpest. 1964

MDK

Robelly Aladár bp-i épitőmester

Kinevezések. Épitő Ipar 1909. nov. 28. 447 l.

ROBELLY Aladár negedi építen

- Bizósági Palota kivitelezője

Julián István: Keszkemét város építéstörténete.
Keszkemét, 1998. 202.

Sárkány J., A DeForma Csoport a Zsolnay Gyárban, 1993. Magya
Szentgyörgyi T., "... nehogy túl előredőljünk!", Mozgó Világ 1991
Szentgyörgyi T., Ösztöndíj Kanadában, Design 1990(3-4)21.
Szűcs J.P., A háromszög negyedik szára, Népszabadság 1985(01.1
Vadas J., Csámpás csészék, Élet és Irodalom 1986(07.25)
Vadas J., Százezrek vonzásában, Kritika 1988(1)13.
Wágner I., Iparművészeti vásárfia, Nők Lapja 1986(03.01)

Benkő Ilona [Péri Józsefné] (Székelykeresztúr, 1937. április 29.)
Lakás: 1026 Budapest, Tüske u. 10.
Tel: 275-2842

A MIF kerámia szakán 1961-ben végzett Borsos Miklós tanítvány
falburkolatokat és térplasztikákat, nagyméretű díszedényeket kész
magas tűzű technikával, redukciós és oxidációs égetéssel.
1964-ben Gmunden-ben (alapító tagja a szimpozion mozgalomnal
Cardiff-ban (Wales, UK), Kecskeméten 1982-ben, 1996-ban (Sen
szimpozionon.
A MKISZ-MKT (1970), a Művészeti Alap, majd MAOE (1962),
Terra (1987) és az AIC (1982) tagja.

Díjak:
1968 Pécs, Országos Kerámia Biennálé, II. díj
1970 Sopot, Kerámia Triennálé, ezüstérem
1973 Calgary, Nemzetközi Kerámia Kiállítás, aranyérem

M.D.K.

Robelly Aladár

(szegedi) építész
ajánlatot nyújtott be
(10% árengedménnyel) a
szegedi dokánygjárnál
végrehajtandó építke-
zesekre.

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVI.évf.

jan. 29. sz. 2 old.

MDK

Robelly Aladár, ép. mester
Bp. IX., Ferenc krt. 21.

uj igazolványt nyert.

Fővárosi hirek.
Vállalkozók Közlönye. Bp. 1909. szept. 22. 5. l.

Robelly Aladár, segedi épitez M.D.K.

nyert megbízást a Magyar Kender- és lenipari r.t. Érsek-ujvárou épitendő gyára meg-terverésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

ápr. 11. sz. 8. old.

MOK

Robelth Lőrincz, sobrász

(kül. Ernstbrunnban, polgár 1732.)

XVIII. szár. ból eddig nem ismert nevek közé tartozik.

Csatkai Endre: Néhány újabb adat a soproni művészet történetéter. - Magy. Művészet. - 1929. (~~soproni nám. alapján~~). 236-238. l.

Robelth

Soproni szobrász halála után /1732/ rossz anyagi helyzetét jellemzi, hogy a temetkezési költséget ugy kellett kölcsönkérni.

/Robelthné később Schweitzer György szobrász felesége lett, első ura halálának körülményeiről 1779. ben irt végrendelete emlékezik meg./

Csatkai Endre:
A soproni képzőművészet története Sopron 1962. 5.l.

Kobelth, szobrász

Sopronban dolgozott. Halála után felesége, Újvári Kta, Újvári Pal sekrestyés leánya Schweitzer György szobrász felesége lett. 177. old

Storno -ál: Schweitzer György barokk szobrász arcké
177. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

Robelth nobrász

Özvegét Schweitzer György soproni nobrász veszi nőül

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi harmadik-nobrászat problémái. MTA II. Társ.-Tört. Tud. Ont. Közl. II. Tört. 1. sz. (1951) 98. l.

Robelth Lőrinc soproni zsidó

Ernstbrunni születésű. Úgy halt meg, hogy felesége kénytelen volt kölcsönkérni a temetésére

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-zsidóság problémái
MTA II. Társ.-tört. Tud. Oszt. Közl. II. köt. 1-2. sz. (1951) 98. l.

Robelth Lőrinc, soproni szobrász

Szül. Ennstbrunnban, polgár 1732-ben, † 1750.

Gatkai Endre: A gyulamagyarmadyi barokk-szobrászat problémái.
MTA II. Tdrs.-Lőt. Tud. Ont. Közl. II. Köt. 1. n. (1951). 102. l.

Robelth Lörinc

Nobrair

Sopron

1732. Sept. 24.

volg. eskü

Hází

Bányászat (Magyarország vasércbányászata 1895-ben ; lásd : Vaskohászatunk a millénium idejében *Vas* címszó alatt).
Belvízi hajózás: A francia belvízi hajózás statisztikája. (*A*). *Faragó* Lipót-tól . 50
Beton: Keverő arányok betonépítkezéseknél. (*A*). H. *Gaál* Adorján-tól . . .
Betonhíd (lásd: *hídépítés*).
Boltozat: A Monier boltozatok elmélete. (*A*) H. *Gaál* Adorján-tól 280
Bosznia és Herczegovina (lásd: *vasút- és vízépítészet*).
Cink (A cink diagrammja húzó és nyomó igénybevétel esetén) . . . . .
Cosinus-szabályzók (lásd: *Szabályzók*).
Csatornalé: A bécsi csatornalé gazdasági értékesítése. 1 szövegábrával. (*A*). *Buday* Zádor-tól 285
Csatornázás: Adams-féle hydropneumatikus csatornázó rendszer. 4 szövegábrával. (*A*). *Faragó* Lipót-tól 250
» Boroszló városának csatornáza. (*A*). *Buday* Zádor-tól . . . . . (Lásd még: *Közegészségügy és Öntözés.*)
Delta-fém (A deltafém diagrammja húzó és nyomó igénybevételnél) . . . .
Dinamo-elektromos gép: A legnagyobb dinamógép. (*A*). *s*-től . . . . .
» A Niagara vízesés dinamó-elektromos gépei. 2 szövegábrával. (*A*). *E*-től . 255
(Lásd még: *Elektrotechnika*).
Dowson-gáz: Kísérletek Dowson-gázzal. (*A*). *E*-től . . . . . .

Robelth Lövinc

soproni szobrász-
szül. Ernstbrunnban.
1732. szerzett polgárjogot
Sopronban. Leánya
Münich (Mnych) Mik-
los szobrász (l. o.) felesége
lett. Meghalt 1752 előtt
nag szegénységben.

Csatkózl

BUDAPEST
937 OKT. 28. -3.
LFh
4
LFh

Robelth Lörinc

Sobrán

l.

Bán Sopron

381. l.

—1333

1332. Dr. Rózsaffy Dezső:
Sz. Budapesten 18

1332. Rákóczi György.

Csaknem derékig,
ban van ábrázolva. Közé
laira omló szemöldöke
rany diszitéssel és ugy
bal vállon átvetve vise
Radvánszky A.-nál Radvá

Vászon, méretei
150 K.-- Kifizettetett
moltatott 1912 junius 8-

haja rózsporos,

Jegyzet. Az eredet
vashato: Georges Marquis
prince François Rákoczy,
helyesbitette Josep
du prince François Rákó

44 b

2-9-10 pontból szedendő.

felirat:

Sz.
Át.
107

44

(Rupert) (Róbert)

aranymüves Budán.
Felesége Borbála, Ijjgyár-
tó György leánya volt.
1490. és 1491. részben vétel, részben
felesége ajándékaként meg-
szerezte néhai apósának
a várbeli Szent György
(mai Disz-) terén állott
emeletes háza két ötöd ré-
szének tulajdonjogát. Ezt
1495. eladta Turoni Mi-
hály esztergomi érseki hely-
nöknek, bérlőkért azonban
tovább is a házban lakott.

Patbudvár

243. l. (3. tábla
282. l.)

500. szám. 19

54600/902

Folyó évi julius hó
re tudatom a mű
a pozsonyi dómegy
közlendő felvételekr
czám 1899 évi költ
10.000 koronából el
összeg, az 1897 XX. t
elévült, az tehát
Budapest, 1902 ju
A minister

Róbert

budai aranyműves
feleségének háza
emlitve és leirva

1491. ~~XV. n~~

Gerevich László:

Gotikus házak Budán.
Budapest Régiségei

1950. 164. l.

219. l.

ives eljárás végett értesitem Méltósá-
eli és vagyonkezelési ügyeinek ellátá-
zolgálattételre kötelezett nyug.min.
elen kelet és ügyszám alatt a keb.há-
16./ útján 1943.szeptember hó 15-től
őre összesen 116 pengő 16 fillér dijat
tóber hó 1-től kezdve további intéz-
pengő dijat és 18 pengő közlekedési

Róbert Ötvös

(Aurifaber Rupert)

l -

Budapest Régiségei.

~~XV. k. 1~~ 1950.

219. l -

Gerevich László:

Gotikus házak Budán.

86. szám. 19

672 eln. szám.

Mult évi deczemb
jesztésére értesitem a biz
Bizottságának hat tagja re
jegyek árát /2400 koronát/
vetlenül kiutalványoztam.

Schulek Frigyes
tésze részére kiállitott
zal küldöm meg a bizottsá

A bérletjegy rövid uton kiadatott.

Róbert ötvös

Buda 1491

l.

Bpest Régiségei

XIII. 324. l.

477. l.

478. l.

RÓBERT aranymüves

várbeli mindszent utcai ház leirása

Budapest régiségei , a történeti muzeum évkönyve
XV. évf 1950. 164 l

Róbert ausztriai

Talán itáliai származású aranyműves
1481-ben fordul elő, utoljára 1502-ben
található a nevével

Gerevich L.:Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig
Budapest története II.
Bp.Főv.Tanács 1973.
321.old.

MDK

Robert, Alexandre belga festő

1848 ban Vasari kommentárja alap-
ján megfestette Signorellit, amint
halált fiát festi. Brussels Museum

Pigler A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium IV. Tom. 1956 1-2 x. 1.o

M.D.K.

Robert Capa
fotós

Az idegenbe szakadt magyar fotós a XX. században a vizuális kultúra nagy ustöhöse volt.

Végvári Lajos: Mostohalestvérünk a fotó-Művészet, 1967. április - 23 lap

MDK

Róbert Emil, 19o5

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1931. jun. 1. 89.l.

Róbert Emil

építész

Nül. Oroszfalu 1882

l.

Lex. Magy Társ

475. b. 1.

Róbert Emil

építész

Szül.: Oroszfalu 1882

Oklevelet nyert 1905

Műegyetem 17. é.

T. 5579.

t városon innen a Dunán két
a a lebegő mondatszalagon:

12.5 cm.
ticorum , Hambrug 1684.

Robert-Fleury Tony

wéd

Biskás Francia utazók

192. l.

52 K.80 f.-re, Hochholtzer Odön
iszámláját 44 K.40 f.-re, 4 drb.őral-
ít egyenként 25 K.20 f.-re, az
érvényesitve, tisztelettel vissza-

tóber hó 14-én.

Schatz Róbert
számvizsgáló

Robert, Ferens

Mühödik: USA, Eugene (Oregon): School of Architecture and Allied Arts, University of Oregon; épitésetet tanít.

Internationai Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966 I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., 532 l.

Robert Ferenc épít. tanár

magyar kármafású művész, School of Architecture and Allied Arts, University of Oregon, Eugene (Oregon) U.S.A.

International Directory of Arts I.

Berlin, 1965/66 8 köflése alapján

Róbert Károly király

ikonografiája.

képmása

Schmitner F. L. bécsi

vézmetszőtől a gróf

Nádasdy féle Mau-

soleum nyomán

Iv. Gár Czakó

77. l.

Megjelent

Werbőczy: Corpus Juris.

Nagyszombat 1743

Róbert Miklós
Fiatal tehetségek oktatója

Németh Lajos – Országh Lili
Mai Magyar Művészet

Roberth

selmeci aranyminves

XVIII. sz

l.

Szathmáry László dr

Magyar alkémistáz.

Bp. 1928. 357. l.

358. l.

mindesten seiner ursprünglichen Bestimmung und Struktur entkleidet, so
haltheater in Kolozsvár (Kalusenburg), der eine Flügel der Festung von
rvár (Karlsburg), das im Spätrenaissancestil gehaltene Haus des Klausen-
oldschmiedes Gabriel Ujhelyi. Demselben Schicksal verfielen eine ganze
terer kunst- und historischer Denkmäler, so wurden Gedächtnißmale unserer
n Großen von den öffentlichen Plätzen entfernt, um den Alpdruck der
en Vergangenheit zu entrinnen. Ähnlich erging es auch den Statuen und
er ungarischen Heiligen in den alten Kirchen und Kulturstätten, wobei
sentlich vergaß, daß es die eigenen Vorfahren waren die ihre bescheidenen
ände mit Darstellungen ungarischer Heiliger geschmückt und damit der
nheit des siebenbürgischen Rumänentums mit dem gemeinsamen Vaterland
verliehen hatten.

ch wenn sich keine andern Daten oder Denkmäler erhalten hätten, die von
r des siebenbürgischen Ungartums, von den großartigen Taten und Schöpfun-
Fürsten und ihrer Geschlechter, von dem ganzen historischen Geschehen
bzulegen vermöchten, so würde das künstlerische Erbe allein genügen, den
den historischen Rang Siebenbürgens innerhalb der ungarischen Kultur-
stentwicklung genügend herauszustellen. Auch dafür erhalten wir hier
liche Belege, daß das Ungartum auf diesem Boden schon völlig der west-

Róbert Veronika

ält. tanf.

Ferkápzomfoiskívk

1939-41. 147 l

Gellérthegy (Budapest) IV. 25.

Roberti (de') Ercole

1450 - 1496.

ferrarese pittore

Fu a Budapest nel 1487 con Ippolito d'Este e dipinse per Mattia Corvino. Forse ideò anche decorazioni per feste

Budinszky

160.c.

egy példanyat van szerencs
lékek országos bizottságán
küldeni.

Fogadja Méltóságod

Budapest, 1904

Méltóságos FORSTER GY
mint a müemlékek országos

Roberti, Ercole de

Lásd

Bibliotheca Corvina

46. l.

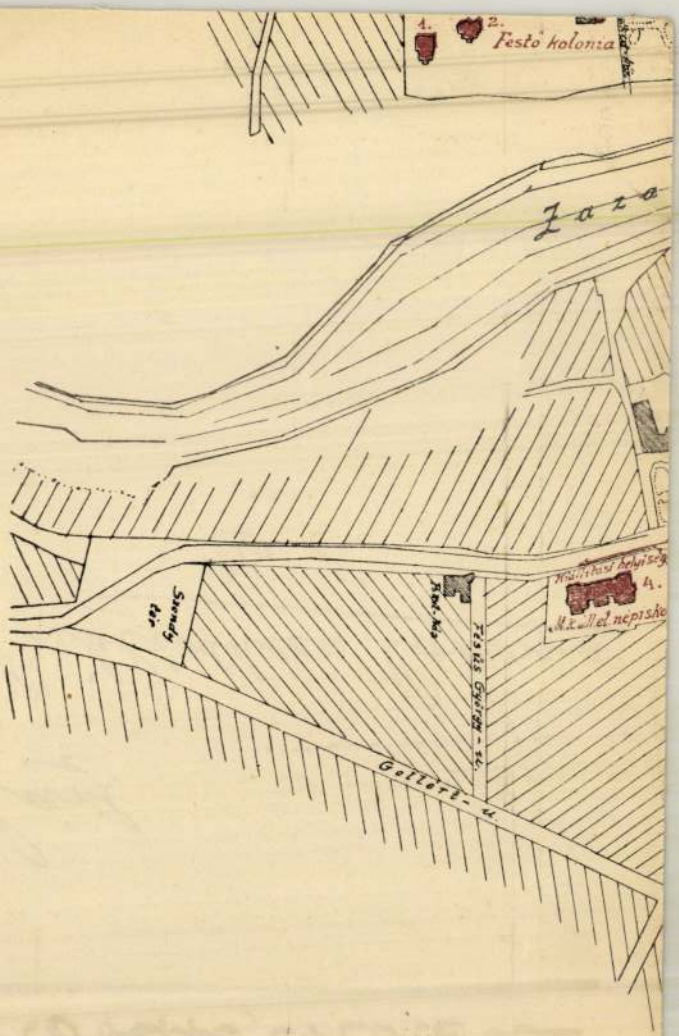
1.
2.
Festó kolonia
Zaza
Szendy tér
Gellért-u.
4.

Roberti (de)

Ercole

festő

Budinus

XXI, 48, 160. l.

város tanácsától.-

levezetési viszonyainak rendezé-

ROZAT.-

atal jelentését,mi szerint a Szt.
kait rendezte,tudomásul veszi.-
ágos bizottsága Budapest értesi-

hó 22-én tartott tanácsülésből.

főjegyző.-

SOPRON

Ercole Roberti

ferrarai festő

alighanem Estei Hipolit püspök kíséretében Magyarországon ~~is~~ tartozkodott. ~~18~~ ~~18~~ 1490-es évek?

Lehet, hogy ez festette Estei Alfonso és Hipolit ama gyermekkori ~~az~~ képeit, melyeknek megküldésével kedveskedett a ferrarai herczeg Mátyásnak és Beatrixnak.

Bar 303.1

Ercole Roberti

Laid

Arch. Ed

1910.78

Ercole dei Roberti

---

ar

Roberti

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta.

Ercole dei Roberti,

laid

2

189

Bezolt III. 403

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
isa.

Endrényi Imre, Szeged.

Ercole dei Roberti

Inod

DelB 139 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Ercole Roberti

cred

Janic Ath 30 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyfő

Miután keresményemnek 191..... év...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....
tanu.

.....
tanu.

Jelentem, hogy .....

Roberti, Ercole de

l.

Peter I. 186. l

Csiholó acél VII. 150

Roberti, Ercole dei

festō

irod

Divald Magyarnüveml.

179. l.

Európa könyvterjesztő

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-237.

Budapest
V. Rothermere u. 12
III. 2

1715. SIRÁSZ-SZŐNYEG, sötétkék alapo
286×112 cm.

1716. MOSZUL-FUTÓSZŐNYEG, vörös
teppich. XIX—XX. Jh. 185×72 c

1717. FUTÓSZŐNYEG, barna alapon szi
Persien, XIX. Jh. 484×103 cm.

1718. SIRÁSZ-SZŐNYEG, fekete alapon
XIX—XX. Jh. 290×159 cm.

1719. ANATOL-IMASZŐNYEG, vörös fül
teppich. XIX. Jh. 116×90 cm.

1720. KULA-SZŐNYEG, barna tükrében v

1721. CSOMÓZOTT-SZŐNYEG, vörös tük
175×97 cm.

1722. KAZÁK-SZŐNYEG, három mezőv
125×170 cm.

1723. JORDESZ-SZŐNYEG, barna alap.

1724. PERZSARAJZU-SZŐNYEG, ezüstt
Muster. XX. Jh. 139×182 cm.

l. XIX. sz. — Perserteppich. XIX. Jh. 185×129 cm.

isszel. XX. sz. — Teppich mit persischem Muster.

ppich. XX. Jh. 107×172 cm.

ke alap. XIX. sz. — Geblumter Teppich. XIX. Jh.

ürkés szinezésü. XIX. sz. — Teppich mit Bocchara-

zzal. XIX. sz. e. — Ghiordes Gebettepich. A. XIX. Jh.

kével. XX. sz. — Anatolischer Gebettepich. XX. Jh.

zal. XIX—XX. sz. — Knüpfteppich. XIX—XX. Jh.

ezéssel. XIX. sz. — Boccharateppich. XIX. Jh.

ik-teppich. XX. Jh. 137—100 cm.

X. sz. — Schirasteppich. XX. Jh. 187×111 cm.

Roberti, Ercole

- ferrarai festő

l.

Bezerédy - Beatrix

- Királyné. Bp. 1908

303. l.

~~Alsósebesi zárda pacifikaléja~~

~~IX 62.~~

Roberti Ercole

ferrarai festő

ivód
z
Horvátrodmův. II

110 - l

~~1835-ből~~

~~Tál fayanceból~~ (X. 92.

Roberti, Ercole dei

cród

Hoff Belvedere

1461 –

egy idéig Magyar-
ornágon élt.

40.214. — K. M. E. Ny.

Roberti [Ercole]

XV. 4

wód.

Ger Ung Kunst

162. l.

~~Gypsa h. n. VIII. 131.~~

Roberti Ercole

Mátyás király kapcsolata

rossz

Villax 57. l

RMU ~~7.204~~ 1.

HELYSÉG

BÁCSPUSZTA

VÁRMEGYE

Zala

MŰFAJ

Rom.

A MŰEMLÉKKÉ NYILVÁN
IRATOK SZÁMA

Valószir
lostoré. / I
teste- kápolr

Roberti (le) Ercole

pittore ferrarese

(1450-1496.)

Fu a Budapest nel 1487 con Ippolito d'Este e dipinse per Mattia Corvino. Forse i ciò anche decorazioni per feste.

Ged

Budinis (1600.l.

XXI.l., 18.l.)

302

518

Roberts, E

acélmetsző

l

Szent György Cél

XXXV. anke. (1917)

216.-4.

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK
MAGYAR MESTEREK MŰVEIBŐL

CSÓK ISTVÁN, GLATZ OSZKÁR, FÉNYES A
PÉCSI PILCH DEZSŐ, SZÓNYI IST

A fentnevezett magya
egybetömörülve szépr
külföldön s eréven fe
vészet egy kétségtele
megvalósitása érdekéb
kézi szinezésü, sorsz
kőrajz gyüjtemény köz
papiron van nyomva s
mappák kereskedelmi f
ára 9 műlappal együtt
Midőn eme nem csekél
Nagyságod nagybecsü

Robich (Rabitsch)

Antal

miniatorus

XVIII. sz

lásd

Scholnjezsuita

287. l.

mely összeget 1.400 darab fénykép

zottságától a mai napon felvettem.

ó 8.-án

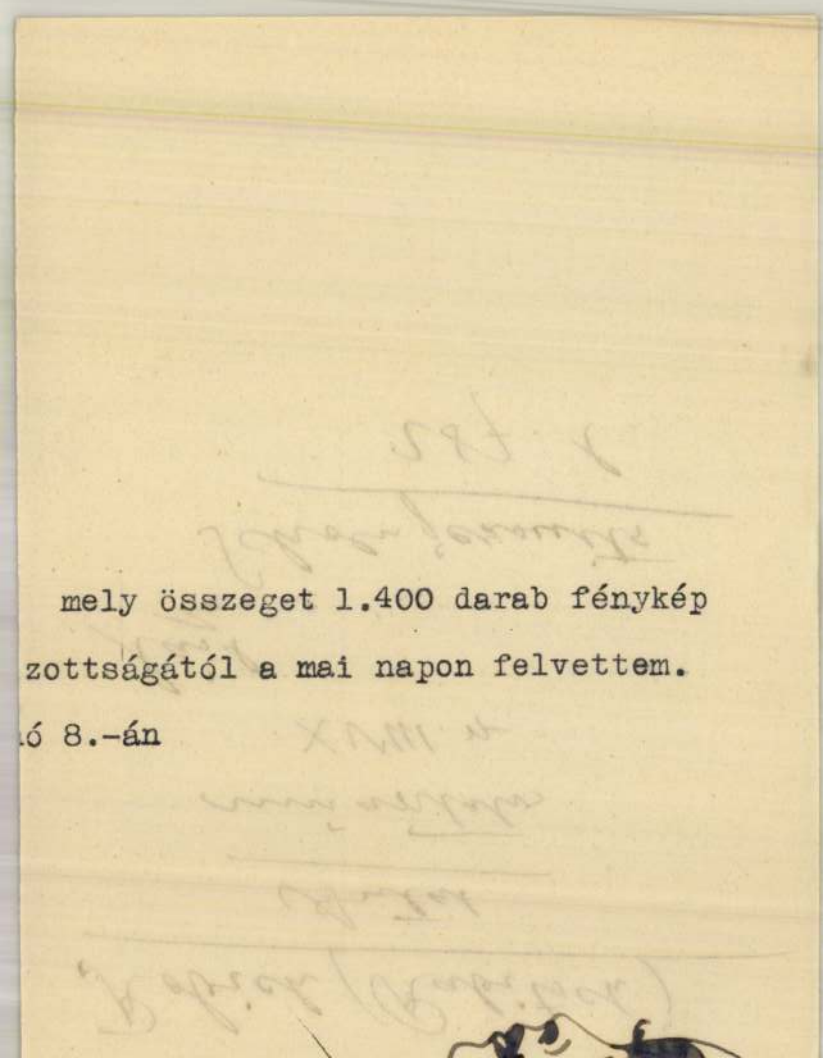

Robicsek J. Károly

Művinet 1912. 186

Földmivelésügyi minisztérium, m.

V. 174.

Robicsek Jakab

festő

szül. 1867 márc. 21.

Miskolc

László

Fleischer Béla 79 l.

Budapest VI. 226.

Robinson II.

Károlyi Zichy Károlina.

M. Barabás M. rajz.

Robinson II. metz.: acélbe.

Acélm. 4.°

Robicsek F. K.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;
beiratkozás éve 1885.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

ROBINEK, Johann, pozsonyi asztalossegéd

J.R.,Tischlergesell,
† 24 évesen, Pozsony, 1847 aug.4.
[1847, 637 l.]

Pr.Zl

Robl Károly

gyöngyösi kőmíves mester
szerezte és épisette a
besenyőteleki⊥ rk. tem-
plomot barokk stilusban
1807 – 1816 ig.

+ (Haves m)

Szabó Elek: Besenyőtelek
története. Besenyő-
telek, 1927. 16. l.

M. KIR. KÖZPONTI ILLETMÉNYHIVATAL

BUDAPEST, I., VÁR.

BUDAPEST
1937 SEP. 20. 14
J

..... szám.

Műemlékek orsz.biz.
Budapest.
IX.Rákos u.l.

Hivatalból.

Díj átalányozva.

2691/1937

..... ker., ... utca ..... sz

Roblitz Menyhért

ágyúöntő

XVI. sz.

d.

Hadtört. Közl

1928. 424. l.

II. József.

Mellig látható, [illegible]
Fejét babérkoszorú díszíti s [illegible]
omlanak. Bapisza s szak[illegible]
s hermelines palástját ⊥ v[illegible]
felé rendszalag vonul. Fel[illegible]
II. D. G. RO. ZM. GE. HU. [illegible]

Márványdomb[illegible]

Vétetett 1898. ja[illegible]
én (198/99), az elszámolás[illegible]
leirat (516/99 597/99)

A szerzemény M[illegible]

⊥ jobb

⊥ Vörös Kálmántól (17/98)

Robbe, festő

Divatcsarnok, 1854. dec. 15. 69.

1628.

Budapesti hirvivő.

Festészet, táblakép.

Állatok, Robbe.

Divatcsarnok, 1854. dec. 15. 69.

1628.

Budapesti hirvivő.

MDK

Róbert Karolin, /Francia-ország/

1902-ben az iskolában dolgozott

A szabadiskola ideje. /1902-1912." 70.l.

M. D. K.

ROBERT Karolin festő
(Franciaország)
1902-ben Nagybrónyán a Szabad-
iskola növendéke volt

Réti Bp. 1954. 325. l.

Róbert Károly második pecsétjének a mestere

Ezen jelentős művéről nevezték el.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 177.

M.D.K.

Róbert Sán dor

"A tanóra" c. képe a brüsseli müvészeti tárlat "Legelső rangu kiállitási tárgya" -irja a Képeinkhez c. rovat.
Repr.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. nov. 25.
9. sz. 137, 142. lap

M.D.K.

Ercole di Roberti,

nevét emliti a szerző a Mátyás király által foglalkorta-tok művészek közöll.

Iolán Balogh: I mecenati ungheresi del primo rinascimento.

Acta Historiae Artium,
Bp.1967. Tom.XIII. fasc. 1-3. 207. old.

M.D.K.

Ercole de Roberti, ferrarai festő
(1456 körül – 1496)

„budai tartózkodásával kapcsolatos az Averulinus Corvin-kódex egyik miniaturája, mely építési jelenetet ábrázol. Ehhez valószínűleg Ercole adta a mintarajzot Cattaneo-nak. Nejszintén Ercole vázlatai nyomán faragkattak a budai Mátyás-címeres oromzatot." Ercole 1488-ban járt Budán.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad.2.köt.

123, és
1.köt. 527.old.

M.D.K.

Ercole de Roberti, miniator

Mátyás udvarában is megfordult s az itáliai kapcsolatok mellett a Ferrarával való összeköttetés állandóságát és folytonosságát is igazolja, aminer még egy másik bizonyítéka, hogy Mátyás Corvináinak egyik olaszországi másolója, Sigismundus de Sigismundi szintén ferrarai volt.

A magyar Corvinák. Összeáll. és bevez.: Berkovits Ilona. Bp.1962. Magyar Helikon.

14.dd.

Roberti, Ercole

dai

l.

Gent Bpest nüv

34. l.

MINDEN IZÉBEN ÚJ

gondolatot valósít meg az a kis könyvtár, melyet a Magyar Szemle Társaság bocsát közre. A

KINCSESTÁR

A MAGYAR SZEMLE TÁRSASÁG EGYPENGŐS KÖNYVTÁRA

kitünően bevált angol könyvkiadói ötletet ültet át magyar talajra s ezzel a magyar könyvkiadásnak új utat mutat

ÚJ A ‚KINCSESTÁR' SZELLEME: a sorozat az ismeretek minden ágából rövid, ismeretterjesztő áttekintéseket nyújt, de nem száraz tankönyvet, vezérfonalat vagy alacsony rendű népszerűsítést. A legműveltebb ember is tanulsággal olvashatja e kitünő szakemberek tollából eredő és népszerű gondolatkeltő ‚bevezetéseket'

ÚJ A ‚KINCSESTÁR' TERVE ÉS SZERKEZETE: minden tudomány- és ismeretágra kiterjed, — önálló köteteket ad, de a kötetek összessége idővel zárt enciklopédiát fog alkotni. A művelt magyar ember házából éppoly kevéssé fog hiányozhatni, mint a jó lexikon. Gyűjtőtokok fogják megkönnyíteni a kis kötetek csoportosítását és védelmét

ÚJ A ‚KINCSESTÁR' FORMAI, TIPOGRÁFIAI ÉS KERESKEDELMI tekintetből. Gyönyörű amerikai betűk („Old Kenntonian"); nemes angliai gyártású pehelykönnyű papiros, Jaschik Álmos rajzolta kartonboríték, zsebforma, mely utazáson, villamoson, mindenfelé megkönnyíti az olvasást. És végül az ár: füzetenként 1 P (kartonkötésben; vászonkötésben 1.60 P), melyből a M. Sz. B. Sz. tagjai még 25% kedvezményt kapnak

- Roberti, Ecola dei

Laici

Magyar Könyvszemle

1926 174 l

K. D. K

ROBICH (RABITSCH) Antal asztalos
jezsuita laikus

Ljubljanából származott

1761 - 1762. Trencsén, novicius

1763. Nagyszombat

1764 - 1766. Zágráb

1767 - 1768. Fiume

1769. Varasdon kilépett a rendből

Agghány: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 262. II. 192. l.

MDK

Robicsek Zsigmond
könyvkereskedő is kiadó

Tetszetős formában adta ki Kosa Rezső
Olombetük világa c. művét.

—: Kósa Rezső: Olombetük világa
Grafikai Szemle 1895 évf 12 z 207 l.

mOK

Robicskó Anna
grafikus

illusztrálta Pakolitz István Altató
c. gyermekvers könyvét

G. Sz. L. „Könyvjelző"
Népszava 89 évf 190 sz. 1961 aug 12 - 4 l.

MDK

Robitschkó Anna gazdálkodó

Müut, akv.

Pécs, "

Tél, "

Vikla kertje, "

Pécsi és baranyai munkásfestők és szobrászok kiáll.
Pécs, 1948, dec.

18 h. A nyelvtanulási s

Április 15. /vasárnap/

9.3o h Kulturtörténeti s
a 66-os villamos
római kori épités
gatás a kiscelli
tály tagjai is

Április 17. /kedd/

18 h. A Túrista Szakos
Peredi János elv
barát Egyesületé

Április 18. /szerda/

17 h: A klubteremben k
18 h. A nagyteremben s
cimét később köz

Április 2o. /péntek/

18 h. A nyelvtanulási

Robicskó Anna festő

MDk.

Mezőgazdasági munkás. Igen tehetséges.

„Ezzet és fejtőkalapács munkás festők a szabadiskolán".

Dunántúli Napló - 1948. V. évf. dec 25.

13-1

Robitschkó Anna festő MDK

Neve megemlítve

Martyn Ferenc: „Pécsi munkáfestők és szobrászok kiállítása"

Dunántúli Napló 1948. V. évf. dec. 18. 4. l.

MDK

Robicskó Anna baromfitenyésztő

Pécsi és bonyhádi Képzőm. Szabadiskolák kiáll. /66/. Pécs 1950 máj.

Robicskó Anna, grafikus

M. Dk

Pákolitz Könyvét illusztrálta.

t. t.: Pákolitz István: Altató

31. l.

A KÖNYV, BP. 1961 oktober

I. évf./10. l.

MDK

Robicsné Gsiszár Margit

Vizpart, vizf.
Tél, "

XII. Tavaszi Szal. N. Szal. 1937. máj.

8 1.

Uiověřeť. 1938. Virág.
III. ed. 15 sz. 39 l. l

Robik Károly: A jeges Duna.

ROBINEK, Johann, pozsonyi avztalonegéd

J. R., Tischlergesell, +24 éves korában, Pozsony, 1847 augusztus 4. (1847, 637 l)

Preßburger Zeitung

(Gesetzkon)

M. D. K.

ROBLECK Ferenc asztalos
jezsuita laikus

1678-1681. Trencsén, asztalosműhely prefektusa még a XVIII. században is működött

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 262. II. 291. l..

Robock, Ludwig M.D.K.

Déva vára .Rajza után készült acélmetszet Heisingertől /Hunfalvy János: Magyarország és Erdély eredeti képekben" c. művében.

repr.

Kerésztury-Vécsey-Falvy: A magyar zenetörténet képeskönyv

Bp. 1960. 49.l.

Robotos Júlia szobrász

- Stílusjegyei alapján nem illeszthető a marosvásárhelyi kolóniába

Említve: Nagy Pál, Nagy Imre, Bordi András, Incze István, Barabás István, Szécsi András, Simon Endre, Zsigmond Attila, Nyilka Róbert, Zolcsák Sándor, Török Pál, Albert László

Varró Ilona: Siklódy és Marosvásárhely

Igaz Szó 1978/5 444 old

ROBOTOS Júlia
Nagyvárad, 1951. IA Képz. Főisk. Kvár, szobrász. (1982 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

Robotos Júlia szobrász

„Majakovszkij"

– szobor

Igaz Szó 1977/11

556 old.

Robotos Júlia szobrász

„Térplasztika" szobrok

„Zoltán Árpád szimmúvész"

530. és 589. old

Igaz 520 1971/10

Robot fotós

Somogyi József „Martin-munkás"
című művét Robot fotós fotózta.

Rózsa Gyula: Szobrászatunk 30 esztendeje....
Művészet, 1975. április - 8.oldal

Robor fotós

Robor fotós készítette a fotót a Csepeli kulturotthon mozaik-járól.

Losonci Miklós: Blaski János.....
Művészet, 1975. április - 28. oldal

Robor fotós

Robor fotós készítette Turi Mária falikárpitjairól a fotókat.

Láncz Sándor: Turi Mária három **falikárpitja.**
Művészet, 1975. április - 30. oldal

Robor
fotós

Robor fotós készítette a fotókat
Horváth Márton nyakéhezről.

— Altózhódis
Művészet, 1975 május - 20 oldal.

Robor
fotós

Robor fotós hésutette a
fotóhat a Művészet bori-
tójára

A borító hátoldalán
Művészet, 1975. május.

Roboz
fotós

Roboz fotós készítette a fotót
Szalay Ferenc a Történelemben
készült vaikatáról.

Pap Gábor: Szalay Ferenc ikonosztázia
Műrészet, 1975. Május - 27 oldal.

Ср. Дорофеев: Элементы геометрии Лобачевского.
Минск, 1961. Упражн. - 45 стр.

Rabor László
fotós

Rabor készítette a fotókat Schaár
Erzsébet kiállításáról.

Horváth Péter: Schaár Erzsébet kiállítása.
Művészet, 1974. október – 26 kép.

Roboz
fotós

Roboz fotós készített fotókat az
Iparművészeti élet Debrecenben ce-
mű ehhhez.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974. október - 9.oldal.

Rohr fotós

Rohr fotós készítette a reprókat
a „Debrecen Művészete" című
albumhoz.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9. oldal.

Roboz
fotós

Roboz fotós készített reprokat
Tenk László, Józsa János, Sza-
ló László művéről.

Kovács Gyula: Debre en képzőmüvészei.
Müvészet, 1974. október - 9. oldal.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Robór
fotós

Robór fotós készítette Bíró Lajos,
Révén Napsugár, Bodó Károly
képeinek a repróját.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9. oldal.

Robor
fotós

Robor fotós készítette Félegyháza László „Kislányvirágggal", valamint Menyhárt József „Esti beszélgetés" című képeiken a reprokat.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.

MŰVÉSZET, 1974.október - 9.oldal.

Rotóz fotós

Rotóz fotós készítette Bodó Kiázoly „Mese I", valamint Cs. Ubrin Tibor „Karnevál" című képeinek reprojat.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.

Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Roboz
fotós

A Művészet borítóján látható
Gronttégelyt a debreceni Déri
Múzeum tárgyát Roboz fotozta.

A borítóra.
Művészet, 1974. október.

Rohoz
fotós

Bartha László, „Lesiped V." ak-
varelljét Bartha László fotóra.

A borító hátlapján.

Művészet, 1974. szeptember.

Robot
fotos

Robot fotós készítette a reprodukciót Horváth Béla, Szentirmai Zoltán-ról írott cikkéhez.

Horváth Béla: Szentirmai Zoltán.
Művészet, 1974.december - 22.oldal.

Robor
fotós

Robor fotos hérsutette Tamás
Erán „Mozaiktervének" a sep-
róját a Művészet folyóirat szá-
mára.

A horizó hátlapján.
Művészet, 1974. december.

Rotroz
fotós

Rotroz fotós készített reprodukciót
Egri Mária Műteremről-műteremre című cikkhez.

Egri Márta: Műteremről műteremre.
Művészet, 1975. február - 19. oldal

Robor
fotós

Robor fotós készítette a reprókat
Egri Márta „Müteremről mü-
teremre" című cikkhez.

Egri Márta: Müteremről müteremre.
Művészet, 1975. február - 19. oldal

Robor
fotós

Robor készítette a reprokat E.M.
cikkéhez a Damjanich Muzeum
képzőművészeti gyűjteményéről.

E.M.: A Damjanich Muzeum képzőművészeti .....
Művészet, 1975. február - 18. oldal

Robor.
fotós

Robor fotós készített reprót
Rozgonyi Iván Vigh Tamás -
ról szóló cikkhez.

Rozgonyi Iván: Vigh Tamásról,a jelentésváltozásról....
Művészet,1975.január - 13.oldal

Robor fotos

Robor fotós készítette a reprokat a Magángyűjtemények kiszemelin ami akkhez.

Végvári Lajos: Magángyűjtemények . . .
Művészet, 1975. március – Soldal.

Rohoz
fotós

Rohoz fotós készítette a reprot
Mattioni Eszter Rókus kép ob-
nában levo márvány mozaik
padlójáról.

Kiss Ákos: Mattioni Eszter
Művészet, 1975. március - 20 oldal.

Rolor
fotós

Rolor fotós készített reprokat a
„Korniss Dezső önmagáról"
ainü akkher.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Robor
fotós

Robor fotós készített ~~[illegible]~~ reprobat
Körner Éva Korniss ákkéhez.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974. november-- 9.oldal

Rotor
fotós

Rotor fotós készítette a reprodukciókat Szabó Zoltán gobelinjairől a szöveghez.

Egri Márta: Szabó Zoltán gobelinjei
Művészet, 1974. november – 29 lap.

Roboz
fotós

Chiovini Ferenc „Tisza" című
képeinek fotósa Roboz, vala-
mint a „Piac" című műnek
is.

Kaposvári Gyula: Chiovini Ferenc.
Műveszet, 1974. augusztus - 21 lap.

Roboz
fotós

A badacsonyi Egry emlékmúzeum
egyik kiállítóterme. (repro)

Papp Gábor: Kiállítások hiszben és nagyban
Művészet, 1974. augusztus – 35 lap.

Robor
fotós

Vasarely: „Manipour" – ról
készült fotóját Robor készítette.

Egri János: Vasarelynek, Annessur-Marne-ban.
Művészet, 1974 augusztus – 42 lap.

MDK

Roboz Károly, ip.müv.

A Herend-i porcellángyár munkatársa.

Nemzeti Szalon. Tavaszi tárlat. 1932. junius. Kat.

Robotos Julia

SZOT ösztöndíj 1984/85

Veszprém 1985. X. 25.

Roboz Károly

ipari művész
a herendi porcellán
szárban –
Emlitve, miért?,
nincs megírva.

Nemzeti Szalon
tav, kiáll. 1932 jun

MDK

Roboz Zsuzsa

Londonban a Royal Academy müvészeti dijával tüntették ki.

Esti Hirlap 271 sz. 1957. nov. 19 2 old.

ROBOZ Zsuzsi

JOTISCHKY László: Galéria és könyvtár.
= Új Magyarország, 1993. január 23. 11.

Roboz Zsuzsi

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
és a Budapesti Tavaszi Fesztivál Rendezősége
meghívja Önt és kedves családját
1988. március 17-én 16.00 órára – ápr. 17-ig
a Vigadó Galériába

ROBOZ ZSUZSI

festő- és grafikusművész
kiállításának megnyitására

Rendezte Kratochvil M.

Megnyitja:

DORÁTI ANTAL

88-79 ARTUNION Nyomda – Dorog

1. számu cédula

M.D.K.

Roboz Zsuzsi festőművésznő

A Vigszinház egykori igazgatójának, Roboz Imrének a leánya, aki husz éve él Angliában. Budapestre érkezett férjével A.T.Smith-tel, a chichesteri Festival Theatre egyik alapitójá/és elnökével.
val/
Mindkettőjükről fényképfelvételt hoz a lap, valamint a müvész egy rajzának repr.-ját legutóbbi londoni kiállitásáról "A Windmill Theatre egyik öltözőjében" cimmel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. junius 3.
X. évf. 22. sz. 12. lap

.A.D.

2. számu cédula M.D.K.

Roboz Zsuzsi festőművésznő

A művész előbb Londonban tanult, majd Firenzében Pietro Annigoni mesternél. "Romantikus expresszionistá"-nak nevezi önmagát. 1958 óta két-három évenként voltak önálló kiállitásai, Londonban és Párisban. Festményei között sok a szinész portré. A multévi londoni kiállitásának cime "Backstage at the Windmill Theatre"

Gách: "A szinház légkörében" c. beszámolója Film Szinház Irodalom, Bp. 1966. junius 3. X. évf. 22. sz. 12. lap

ROBOZ Zuzu

Soós Magda

Robot Zuzi

Magyar Hírek, 1984. máj. 12. XXXVII. évf. 10. sz.
6.

delte alá, vagy feleltette meg utólag valamiféle ideológiának, ilyen szempontból feltűnően néma maradt.

Az albumban *Hajdú István* kísérő szövege elsősorban a külföldi vásárlóközönségnek foglalja össze a magyar avantgárd vázlatos – bár a magyar közönség számára sem érdektelen – történetét, többször, sokszor kínos pedantériával hangsúlyozva a korábbi avantgárd csoportos megmozdulások esetében a résztvevő művészek stiláris önállóságát. Hasonló, gyakori előfordulása miatt már-már érthetetlen mentegetőzésnek tűnő, egy-egy csoportos kiállításhoz kapcsolódó értelmezésekkel, kritikákkal korábban is, később is találkozhattunk. Kétségtelenül az az alapvető emberi tulajdonság okozza a dilemmát, amit a pszichológiában a képzetek társításának neveznek, hogy két vagy több dolog, amit az ember a valóságban egymás mellett tapasztal, az tudatában is összetartozónak tűnik. Kapcsolatot létesít közöttük. A „tizenhat műterem" kiállítás viszont észrevehetően nem törekedett arra, hogy efféle asszociációinkat elősegítse, sőt inkább megakadályozta az össze nem illő elemek egymás mellé helyezésével előálló többletjelentés felidéződését. Ezt a törekvését sem manifesztálta azonban, nem állította, hogy nincs semmi, ami e műveket összekapcsolná, s nem támasztotta alá eljárását azzal sem, hogy ez a fajta egyenjogú egymás mellé rendelése a különbözőségeknek megfelel a *Lyotard*-féle posztmodern koncepció-

M.D.K.

ROBU Ştefan

1930-ban Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 340.l.

ROBU Ştefan

M. D. K.

1929-ben Nagybányán a Szépművészeti

Iskola tagja

éti: Nagybánya... Bp. 1954 340.l.

Robusti Jakopo

/Sz. Velence 1518; megh u.o. 1594/

Tintoretto követője.

"Daniele Veniero képmása" O.v.

23.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Roccatagliata

M.D.K

Bronz putto

Ars Decoratiua: Az Iparmüvészeti Museum mesterművei 91.

ROCCO MDK.

Tóth Andrásné Polónyi Nóra: A mérnöki szerveczet kialakulásának előzményei Budán és Pesten. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 78. l.

MDK

Roch szobrász

Mátyás király legrégibb, a bautzeni Ortenburg Wenczel tornyán álló szobrának lemasolasara a milleniumi kiállitás igazgatósaga Szaszországtól engedélyt kapott és a drezdai Rochot bizta meg a gipszmásolat elkészitésével.

Vas.Ujs.1895. 43.sz. 714.l.

ROCH (építész)

Várady J.* Dunántúl ref. templ. 1

Diósgyör, 2000

149. o.

Vcsk: 1908: *MIÉNK kiállítás,* Nemzeti Szalon; 1912: *A nagybányai művésztelep jubiláris tárlata,* Nagybánya; 1916: *Ferenczy Károly és gyermekei,* Ernst M.; 1920: *A nagybányai művésztelep kiállítása,* Nagyvárad; 1921: *A nagybányai művésztelep 25 éve,* Nagybánya; Erdélyi Szalon, Kolozsvár; 1923: *Csoportos kiállítás,* Temesvár; 1924: *A nagybányai művésztelep jubiláris kiállítása,* Nagybánya; 1931: *Kollektív kiállítás,* Ernst M.; *Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállítása,* Nemzeti Szalon; 1932: *Csendélet kiállítás,* Nemzeti Szalon; 1935: *Magyar Arcképfestők Társaságának kiállítása,* Nemzeti Szalon; 1939: *Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállítása,* Műcsarnok; 1945: *Nemzeti Parasztpárt kiállítása;* 1946: *Magyar Képzőművészetért,* Ernst M.; 1947: *Ötven művész,* Nemzeti Szalon; *Alkotás Művészház 35. sz. kiállítás;* 1948: *90 művész kiállítása,* Nemzeti Szalon; *Magyar Rézkarcolók Egyesületének 25. kiállítása,* Szalmássy G.; *Grafikai kiállítás,* Nemzeti M., Stockholm; 1949: *Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállítása;* 1950: *1. Magyar Képzőműv. kiállítás,* Műcsarnok; 1951: *2. Magyar Képzőműv. kiállítás,* Műcsarnok; 1952: *Tavaszi Tárlat,* Műcsarnok; *3. Magyar Képzőműv. kiállítás,* Műcsarnok; *Arckép kiállítás,* Ernst M.; 1953: *Tavaszi Tárlat,* Műcsarnok; *Békeplakát és öt éves terv,* Ernst M.; *4. Magyar Képzőműv. kiállítás,* Műcsarnok; 1954: *Magyar kisplasztikai és grafikai kiállítás,* Ernst M.; 1968: *A Ferenczy család kiállítása,* BTM; MNG (kat.); 1970: *A Ferenczy család kiállítása,* Műv. Akad., Moszkva; *A Ferenczy család gyűjteményének állandó kiállítása,* Ferenczy M., Szentendre (kat.).

Mk: Ferenczy M., Szentendre; MNG; Máramaros

Roch Antonius

bécsi aranyozó vejze
a győri nőkeresztház főöltá-
rának aranyozási munkáit
1772-73. ban.

Stengyőr, 21. l.

A FESTŐ NEVE	MEGNEVEZÉS	Fe
Benczur Gyula	Férfi tanulm.fej	2
Borsos József	Női portré	
" "	Fiu portré	
Bosznai István	Vizpartján	
" "	Virágzó almafa	
Barabás Miklós	Férfi portré	2
Bihari Sándor	Buzakereszt	
Baďicz Ottó	Gyermek idyll	1
Eisenhut Ferenc	Kaloda	
Ferenczy Károly	Női akt	1
Glatter Gyula	Trattoria	
Ghymes	Orosz tájkép	
Hollósy Simon	Szalmakazal	
Iványi Grünwald	Fürdőző nők	3
" "	" "	2
Kernstok Károly	Tájkép	1
Kimnach László	Fiu tanulmfej	
Lucas Georg	Páholyban	4
Lictyen Mayer	Szeretlek	6
Lotz Károly	Flóra	7
László Fülöp	Férfi portré	4
Munkácsy Mihály	Krisztus a Golg.	16
" "	Ecce Homo	52
Markó Károly	Szénagyüjtés	2
MagyariMannheim.	Olasz tájkép	2
Mackart Hans	Női portré	2
Mészöly Géza	Bókató	3
Neogrády	Tájkép	
Perlmutter Izsák	Parasztleány	1
" "	"	1
" "	Nagy Jour	14

Vegyes, egyházi berendezés
a győri székesegyház főoltárának
aranyozási munkái, Roch Antonius, xxxx
1772.

Győri Szemle, III., 1932. 219.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Roch Antonius, aranyozó

Győri Szemle, III., 1932. 219.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

M.D.K.

Roch János, építész

volt az államvasutak műszaki osztályának vezetője az istvántelki főműhely építésének idején.

Ismerteti:

Gönczy Béla: A m. kir. államvasutak Istvántelki főműhelyének építése.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1903. 37. köt. 269-298. old. 46 ábr.

Roch János

városi mérnök

l.

Tanulmányok Bp.

multjából. VII. 37. l.

nelwből" fordította, azaz mind a két szöveg, a görög eredeti és annak latin fordítása is előtte feküdt. — Székely István azt írja ugyan a Soltar kőnű (1548) címében, hogy „ez Soltar vtan Szido szolasnac mogia es nehez heliecnec Rőuideden valo magiarazatia Psalmosonkent kővetkezic", de minthogy a tartalomjegyzéket először *latinul*, azután magyarul közli, nyilvánvaló, hogy — legalább kisegítésképen előtte volt a fordítás munkája közben a zsoltárok latin fordítása is. — Melius Péter „*Az ket Samuel kőnyvei*"-t (1565) „az Sido nielvnek igassagabol es az igaz és bőlcz magiarazôk forditasabol" fordította le, úgyszintén „*A Szent Job kőnyve*"-t (1565) is, tehát a saját nyilatkozatából kétségtelen, hogy munkája közben a „zsidó" eredeti szöveg mellett maga előtt tartotta a hozzáférhető görög- és latinnyelvű fordításokat is. — Heltai Gáspár „à régi és igaz szent kőnyvekből', fordítja a bibliát, hogy milyen nyelvből, nem mondja meg, de a „Szaz Fabulá-t, mellyeket Ezopvsból, es egyeb vnnen egybe gyűtet", német átdolgozások nyomán fordította. — Dávid Ferenc fordításában jelent meg a „*Kőnyvetske Az igaz kerestyéni keresztségről, és a Pápa Antichristusnac Maymozássaról*" című anabaptista mű (1570), melyet a németalföldi atyafiak „flandriai" nyelven írtak. Ezt a könyvet

ROCH JÓZSEF

aranymüves mester Pesten 1707-ben

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 223. l

Roch János

fővárosi almérnök

1870.

lásd

Conti Lipót Antal

Csomagjában -

Roch Mihály

ötvös

1923 - 26.

Éimisk 1930. 87. l

Viselet:

Magyar testőr.

~~A~~ Balra fordul
a kantárszárat tart
val, parduczbőr kacag
tal és zsinorzással, b
lóg tarsolylyal, a mely
sarkaiban a koroná
A ló takarója felett
térben ||| testőrök tar
két sorban

balról: Die K. K
Leih Ga

jobbról: GARDES
EN GRA

alól balra: Dessiné
középütt: à Pari
és jobbra: Gravé p
s legalól jobbra: Depo

50

Pimctirozva, m

Roch Mihály

ötvös

Serleg. A nékes-
főnárostiszteletdíja
a Levélbélyeggyűjtők
Első Hazai Egyesü-
letének 50 éves „Ju-
bilehe" kiállítására.

Díjplakett
Emlékérem } ugyanezen alkalomból

Tervezte ifj. Richter
Aladár. Készítette genti-

MAGYAR IPARMÜVESZET

1934. 58. l.

(CÉGT.: FARAGÓ JENŐNÉ)
BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-ÚT 49. I. 4
TELEFON: 224-290

T.

Európa Film-,Könyv-, Lapterjesztő és Könyvkiadó
R.T.

Budapest.
V. Visegrádi-u.36.IV.

Roch Mihály

eredeti formázásu ötvöstárggal gazdagít-
ják az iparművészeti anyagot.

(sly): Csop. kiáll. a N. Szal. Can-
E. Tk. 931. XII. 2

MDK

Roch Mihály

Serleg. A Székesfőváros tiszteletdija a Levélbélyeggyüjtők Első Hazai Egyesületének 50 éves "Jubilehe" kiallitasara. Repr.

Dijplakett. Repr.

Emlékérem. Repr.

Roch Mihály készitette ifj. Richter Aladar tervei után.

Magyar Iparművészet, 1934. 58.l.

MDK

Roch Mihály

Richter Aladár "Serleg", "Dijplakett" és "Emlékérem" műveit készitette Roch Mihaly.
Repr.

Magyar Iparművészet, 1934. 3-4.sz. 58.l.

MDK

Roch Mihály

Ötvösművészeti tárgyakat állitott ki a Szép Otthon kiállitásán.

Cikk: A mi kiállitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

ROCHBAUER József építőmester

NYAKAS Miklós: A hajdukerületi székház építésének megszervezése : Mesterek, segédmunkások, bedolgozók, anyagbeszerzők. In. A Hajdusági Muzeum Évkönyve, VII. 1990 123.p., 135-136.p.
143-144.p.

Rochbock Ludwig

Szabad Művészet
1952. 5.sz. 230.l.

Kornis Gyula

Bevezetés a tudományos gondolkodásba.
Budapest, 1922. Széchenyi Könyv-
kereskedés.
8-r, 275 l.

Hozzákötve: Kornis Gyula: Lélektan
és logika. Bpest, 1927.
Félvk.

I. 2. p. e.

4,-P

Rochell

1555.

ÖTVÖS

IROD.

Te

ДСУ

Rochel Antal

betűmessző segéd

x VIII. 4

l.

Novák IV. 35 l.

lejd

Ferenczi F.

A Kolozsvári

nyomdászat tört –

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

< Rochel, Anton >

botanischen Garten-
meister an der Königl.
Universität zu Pesth etc

Könyvel

< > Botanische
Reise in das Banat
im Jahre 1835.
Pesth 1838.

Lásd Szinnyeit
Magyar Tiók
A Könyv bevezetésében nem
életrajzi adatok.
MOB. 1491. 2

elnök

ktatásügyi Minisztérium
ának

BUDAPEST

Rochel Antal

botanikus, föher-
terz

lásd

Szinnyei M.

írók XI. k.

1048 - 1050 h.

növénytani mun-
káját maga
illusztrálta és
Schmid János-
nál 1828. raj-
zolták köre-
a rajzokat.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Levélkép,		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Rochel Antal

botanikus,
rajzoló

Lásd

Szinnyei: Magyar
irók. XI. k. 1048–
1050 h.
további ir. oddom –
Wurzbach 26 k.
214 l.

Pallas Lexikon stb.

Lásd Sós Rezső ide
ikerő levelét –

Debreceni Tudományegyetem

hivatala
intézete
klinikája

DEBRECEN
949 FEB. 23. 13
10

Dr Szentiványi Gyula urnak

Egyetemi Könyvtár Intézet Debrecen

HIVATALBÓL DÍJÁTALÁNNYAL

Budapest XI.

Lágymányosi u.16.

MDK

Rochel Dezső, [építész]

90 éves.

–: Kilencvenéves mérnökök köszöntése

8.

Népszabadság, Bn. 1968 nov 26.

Rochelt Richárd

2 polg. 3 ip. isk
2 iparr.
nyilv. rajztant.
Tanár Vesztróczy Mauó
10 hónap. jells

Iparrajziskola 1909

zése, minek hatása alatt ezt az 18
ismeretes emléket valóban egészei
A bő és széles redőkben elrend
határozó ruhaviselet domináló
maradási állapotnál, a csoport f
ziciót koronázó fej hiányánál e
ez az összbenyomás más magya
nem vehették észre, hogy a cs
bensőséges kapcsolatában, a fiú a
ben és nem utolsó sorban az ug
élettől remegő kezek tartózkodó
zésre, ami a pannóniai-római lel
A fiú csendes elmerültsége és b
párbeszéde az átszellemülésnek
tipikusan középkori.

De tüzetesebb vizsgálatnál
veszít bizonyító erejéből, hogy
alkotásával volna dolgunk. A vis
nem emlékeztet, hanem legfeljeb
jára. A balkéz bőredőzetű ujjból
nak a ruházat többi még láthat
bizonytalan. Azonkívül a három
az irattekercset tartó balkéz al
az ujjredők alatt is már bizon
vállról a jobb hónalj alatt szoro
nak a többi részlet mellett anná
köpenyeg a jobb vállról a kar

Rochepine Baron

1818

l.

Eperjessy 1929

47. l.

Feleségemnek
meleg szeretettel

Rochet, de

niérnök-hadnagy

l.

Tanulmányok Bpest II.

105. l.

750
875
1.580
1.825
1.800
730
710

. ábra. József nádor.
a m. történ. képcsarnokban.

emzet iránt való gyöngédséggel
pápától az apostoli királyi
ban őrzött hártyaokiratot szintén
tőrséget, magyar nemes ifjak
elmeczen) bányász-akadémiát
emet.
czímerét; Erdélynek pedig, mint
dkívüli díszszel kiállított könyv-
az Országos Levéltárból szintén
egfontolva azon különféle ország-
i akarat bölcsesége örökösödés
ive, a többi tartomány között —
özjövedelmei bőségét és egyéb
iatt sorban mögöttük áll. . . . .

getni a magyar urakat, magas t
az ekkor még elhagyatott Buc
hanem a kedvencz székvárosban
Bécset, elfeledték hazájokat, nye
viselet kapott lábra náluk s
a kik Bécsben a nemesi akadém
mintára a magyar nyelv és iroda
műveltségüket. Nemsokára utánz
sziveket, midőn Mária Terézia f
nem akarta magát megko
leendő egyesítésére, megnémete
II. Lipót király alatt sietve igtatt

Jelentőséggel teljes idő
A mit a szelid, olykor csaknei
nemzeti érzület kitörését, a mely
ruhát is.

Méltó emléke e kornak a
II. József uralkodásának legelejér
megengedte; valamint az a rend
eltörlé. Meghagyja a helytartó
latának nyilvános jelét óhajtván

Rochet, Louis

A XVIII. sz. első évtizedeiben Magyarország D-i határvidékén francia rendszerű védművek emelésének neve említve

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975

452. old.

MDK

Rochet Louis de katonai mérnök

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686. évi romokból? Művért 1957. VI. évf. 4. sz. 299. l.

JOSEPHY ROCHINGER, puskamüves

1722-ben Pécs város tanácsa újabb összeirást és felmérést készittetett./Grundtbuch Gemainder Stadt Fünfkirchen/.-Ot kéziratos könyv,754 tétellel.-Hazzal biró mesterek a Belvarosban:

A telek szama: 251.-A tulajdonos neve: Josephy Kochinger

Foglalkozasa: puskamüves. 130.old

FETTER ANTAL: Pécs 1922-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

Rochler
Festö

l.

Csatkaisoprommuenul.
III · 132. l.

ROCHLITZ GYÖRGY

Kádár: Tobzódó virágok és Örök hódolódás
Czabóné Mákos Margit és Rochlitz György
kiállítása a tatabányai Népházban
24 óra 1996 febr 8, 8

nem kis szomorúsággal rögzített tényt akár
akunkban e rendek állapotát is. 14–15. századi
rtóztathatatlan hanyatlás ellen.
század múltán sem heverte ki teljesen azt a
lemen pápa 1344-ben kelt oklevele szerint „e
, amelyek eddig lelkiekben és anyagiakban
alig akad néhány, amelyek jogaik, birtokaik és
üknek javait fele-, másokét harmad-, ismét
nagyobb kár, ugyanennek a rendnek több mint
len tatárok a fent említett Magyarországot
minden javaikkal, birtokaikkal, jogaikkal és
n más rendek szerzetesei, némelyeket pedig
fontosabb törekvése a reform megvalósítása:
évenkénti káptalanok tartásával egységének
sségű rendtagok egyetemi tanulmányainak
ya volt a rend monostorainak külön-külön
a, amit az országos káptalanok tartásával csak
apátok panasza nyomán került sor az első
edek pápának 1336-ban kiadott bullája. E
-1355) garamszentbenedeki, majd (1355–1365)
sorának visszaszerzése fűződik. A bencés
ligha működhetett királyi támogatás nélkül, s
ban kedvelt udvari káplánjaként említette, s

k a király támogatásával, ahogyan Nagy Lajos
omó többségének patrónusa – a ciszterci rendi
eaux-i nagykáptalan által kijelölt *visitator*,
ézkedését kérve. A reini apát a legjelentősebb
mind lelkiekben, mind anyagiakban majdnem

Rochlitz Gyula

Lásd

Az Építési Ipar

1884. 34 szám

budapesti

A Eleti pálfaudvar

kervezője

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

k vagy helyettesének
aláírása.

a. — Endrényi Imre, Szeged.

MDK

Rochlitz Gyula, épitész

A Keleti-pályaudvar tervezője
1882 kezdte építeni művét.
1884-ben adták át a forgalomnak.

— : Keleti

6

ESTI HIRLAP [illegible] 1966 nov. 2.

Rochlitz Gyula

Inspector der k.u. Staatsbahnen, épilén
terverte az alábbi épületet, melyet fenti terve alapján Pucher József
épitett.

Budapesten.

erod
=.

Bauzeitung für Ungarn

1876. 31. sz. (Neubauten
1876. X. Das Pensionsfond-Gebäude der ung. Staatsbahn-Beamten, Radialstrasse, Gruppe XXIII., Ecke der Rosen- und Isabellagasse; tervrajzokkal.)

Rochlitz Gyula 2

Egyszerűbb. Legfelső párkányát
7 méter nagas szobor csoporto-
zat ékítő, horgonyból öntve
s a göz allegoriáját tüntve elő-
A szobrok rövid leírása.
A indóház és pénzaudvar a
telek kisajátítási és fölszere-
lési költségekkel egyszer 4 880,000
fotba került. A pénzaházra na-
gára 2400000 fot esik.

A Központi szemlészállító
indóház Budapesten. Vas
Ujs 1884. 552-554 l.
Keppel.

Rochlitz Gyula

műépítész, a magyar kirafi
államvasutak főfelügyelője,
jeles szakember, kinek terve
szerint készült a budapesti
központi személypályaház,
és vezetése alatt is épült
fel, 60 éves korában hosszas
betegeskedés után meghalt
1886-ban Budapesten.

Vas Ip 1886. 62. l.

60
1826
1886

Rochlitz Gula

irod

~~Ao~~ Egyesy Géza. A magy. kir. államvasutak központi személy-pálfaudvara. (Eippel). Ország Világ 1884. 532-533. l.

Rochlitz Gyula

Laid

Kéler Napoleon

Rochlitz Gyula

keverte (?) a Keleti pályaud-
vart.

wird

Bauzeitung für Ungarn, 1883.
42. 52. (Der neue Budapester
Central-Bahnhof der Kön. ung.
Staatseisenbahnen.)

U.i. Die Oberleitung des Baues führt
der Ober-Inspector Herr Julius v. Roch-
litz, die architectonischen Lösungen
behandelt der Architect Herr G. Wek-
le.

ó alá. Minthogy a rendezés
úr életrajza még hiányzik,
zt a mellékelt kérdő-ív és
lexikon teljessége érde-
atni sziveskedjék.
y az életrajz néhány napon
előre is hálás köszöne-

Kiváló tisztelettel

AR KÉPZŐMŰVÉSZEK LEXIKONA
SZERKESZTŐSÉGE.

előfizetési kötelezettséggel nem jár.

Rochlitz Gyula

Tervei szerint épült 1882-ben a keleti pályaudvar vas-üveg csarnoka.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2421

ROCHLITZ *Gyula*, építész, államvasúti főfelügyelő, * 1826, † Budapest 1886. Főműve a budapesti keleti pályaudvar, melyet olasz renaissance stílusban tervezett, s mely 1882—84. épült.

K. Gy. II. 374. l

T. 2498.

)bra van a bástyákkal és köröndök-
érben a Temes kétkerekü malmot hajt,
, melyeknek tövében a házcsoportok
ita:

AR

A. il Castelo és befejezése: F.

8.6 : 13.7 cm.

Rochlitz Gyula

épitész

Az Andrássy-uton
a MÁV igazgatósága-
nak épületét fenti
tervezte 1876-ban

Thirring Bpest

85. l.

Rochlitz Gyula

itt Bélának írva

Mav keleti palya-

udvara. 1882-4.

Thirring Bpest

119. l.

Rochlitz Gyula

Thieme Becker

XXVIII. 450. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rochlitz Gyula
épitéz

l.

A Pesti Városháza
1935. 8-9-n. 13 l.

Rochlitz Gyula

Siklóssy F K F tört.

179. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Visegrádi u. 3

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Rochlitz Gyula.

keverte 1332.-ben a Keleti pályaudvart.

~~Hoch István: A pénz egykori templomai~~

Zolnay László: Közlekedés az újkorban.
Budapest, 1972. 7.sz.

39-41.l.

Rochlitz Gyula [építész]

A Keleti Pályaudvar tervezője.
Megkoszorúztuk emléktábláját.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 16.

Rochlitz Gyula, [építész.]

A keleti pályaudvar alkotója.

Békés Attila: Tudósnál a cédrusokon 4-5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. júl. 26.

Rochlitz Gyula, [építész:]

A Keleti Pályaudvar tervezője.

(kőbányai): Fenn a gőz géniusza

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. aug. 15.

Rochlitz Gyula MDK

Keleti Pályaudvar./Nem müemlék/
Rochlitz Gyula. 1872.

Az indulási oldal nagy előcsarnokában Lotz Károly és Than Mór falképei. /1834/
Az első világháboru után Kacziány Ödön, 1856-ban többen restaurálták.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

156.1.

MDK

Rochlitz Gyula

"75 éves a Keleti Pályaudvar", ezzel kapcsolatosan leleplezték fenti müépitész emléktábláját.

Esti Hirlap 184 sz. 1959. aug. 7 2 old.

MDK

Rochlitz Gyula

épitész /MAV főmérnök/
tervei szerint 1882-84-ben épitették a
Keleti Pályaudvart.

276.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.

MDK

Rochlitz Gyula főfelügyelő

Rochlitz Gyula főfelügyelő által készitett tervek szerint, a közmunka- és közlekedésügyi miniszter elrendelte egy új személypalyaudvar épitését. 1882-ben elkészült a terv, még ugyan abban az évben elkészült a nyilvános kiirás.

Dr.Halmos István:A Keleti indóház 50 éves jubileuma.

Pesti Hirlap, 1934.aug.15. 6.l.

MDK

Rochlitz Gyula

A Budapesti Központi Indóház. A fedett csarnok.
Kép az 568.oldalon.

A Budapesti Központi Indóház. Az előcsarnok.
Kép az 569.oldalon.

Vasárnapi Ujság, 1884. XXXI.évf. 36.sz.

M.D.K.

Rochlitz Gyula, MÁV főfelügyelő

volt a Központi Tudóház, két több Keletinek elkeresztelt pályaudvar építkezésének irányítója, alapgondolatainak megfogalmazója, mai értelemben vett főtervezője. Az elhelyezés és a pénzügyi kérdések körüli sok huzavona után a pályaudvar 1884. aug. 16-án nyílott meg.

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp. 1965 • XX. évf. jan. 15. sz. 60-64. old.

Ybl.

Rochlitz Gyula építész 1826-1886

Vas Borona: A központi pályaudvar.

/A cikk tévesen Relovichnak nevezi a tervezőt./

Budapesti Hirlap 1882.VII.16.

194.sz. Melléklet 1.o.

MDA

Rochlitz Gyula technikus

A budapesti keleti pályaudvar épitkezésénél vezető technikus volt. A 25 éves jubileumi ünnepségen megfeledkeztek megemlékezni a nagy munkának részeseiről, és ezt a hiányt pótolja a cikk.

Cikk: Még egyszer a budapesti keleti palyaudvar jubileumaról.

Épitő Ipar, 1909 aug. 29. 316.l.

Rochlitz Gyula, építész . MDK

A Keleti Pályaudvar tervezője.
Épült: 1882 – 1884.

— : Keleti 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1966. nov. 2.

Rochlitz Gyula

A Központi indóhát 1882-
ben kezdték építeni s 1884-ben fejez-
tékbe. Az indóhárat Roch-
litz Gyula, az államvasutak
főfelügyelője szerverte. Nem
csak a kényelem, de a művészi
hatás is szeme előtt lebegett.
A hatás kedvéért nem palotát
hanem óriás kaput, diadali-
vet emeltetett. Az új indó-
ház egy roppant kapunak lát-
ták a kerepesi utról
(Részletes, de láthatóknak való
leírás következik ezután). A
főépület 16800 □ mézet
foglal el. A főhomlokrat kapu-
zatja 20 méter széles. Az épület
olas renaissance stylbe épült,
de mindemitt nagyszabásu vo-
nalákban, mint ahogy azt az
épület rendeltetése neg-
kívánja. A kapurat díszi-
tése a leggardagabb, a többi

Rochlitz Gyula építész

Magyar Életrajzi Lexikon

Rochlitz N.
Férfi tanulmány, rajz

A Nemzeti Szalon első máramarossziget kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 14 l.

485

Mátranovák /Baranyainé/ 3

Volt Ispánház.

Jellege: Klasszicista.

A plébánia alatt, egyszerü homlokzat két oldalán szép

Rochlitz Tibor

és Gundel István, Kővári György

MÁV északi jármüjavító mühely és iroda, Kőbányai ut 30., 1958, terve

A felszabadult Budapest művészete.
Kiállítás-katalógus, Budapest, 1960.
161.

MDK

Rochlitz Tibor építész

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

Rochlitz Pál

II. éves bölcsész

1869/70-ben rajzkamitó volt az alábbi intézetben

Somogyi Jenő. A

Zilahi evang. reform. kollegium története

Zilah 1895. CXXXIII. l

Lajos cimerével, de az iniciálétól
király portrészerü hü képét. Az oxf
levő lengyel cimer alapját Hoffmann
datálta, valószinü azonban, hogy a
lésének ideje előtt vagyis a 7o-es
ha nem a legelején készült.

Sokkal pontosabb képet al
Nagy Lajosról a Képes Krónika cimla
Zichi István gróf rámutatott arra a
körülményre, hogy a cimkép azzal a
hogy Nagy Lajost és udvarát bemutass
nak, a francia királyi családnak. Ja
~~tatásaiból tudjuk~~, hogy a kodex Nag
Katalinnak és V. Károly fiának Lajos
eljegyzése alkalmából készült és cél
és királyi ajándékozás, hanem egyber
királyi család multja és jelenjéne
Tudjuk, hogy e korban nem ritka, mis

Rochmonics János

ötvös

1715 Komárom

Kapmagyarországi 27 l.

János lengyel király:

Egész alak, jobbra fo
kard~~jat~~ van, baljában pedig
Korona ~~van~~ viszel keresztel a te
térdig ér s vállaira ve
magas szárú s térdénél
latt két sorban:

Johannes III. D. G
et Christia
s lyalól balra: „I. Reeters

Rézmetszet, m

Rochosz

l.

Lykanemzromantika

17. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Rochoss István

---

festo

magyar!

Lásd:

Wurzbath. Biogr.
Lex. Wien. 1874.
XXVI. 218 l.

Rochus

1555.

ÖTVÖS

IROD.

Te

ADAM LEONHART ROCK, pékinas

1754-ben Maria Terézia zaszlót adott a soproni pék-céh nek. Ünnepen kék sapkában és fehér leibliben a zaszlót a inasoknak kellett vinniök. A ruhat a céh adta nekik, de e egyuzben 50 magyar forintot kellett fizetnök érte, Adam Leonhart Rock v. Kreyssn 50 forintot fizetett.

---------- 167. old. 42. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

ROCK, Franz építőmester

1797-ben tervet készített a marosvásárhelyi Teleki-téka épületéhez. Később – Teleki által tett módosításokkal – ez épült fel.

Deé Nagy Anikó: A könyvtáralapítás
Teleki Sámuel. Kolozsvár, 1997. 184.

ROCKBAUER József építőmester (DEbrecen)

Téglás, ref.t. építője és tervezője 1786

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991
412-413., ill.

Rockenhauer Pál

grafikus

l.

Magy. Iparm

1941. 12. l.

19. l.

A miniszter rendeletéből:

Dr Majovszky Pál

miniszteri tanácsos.

Rockenstein Arthur

építész

Szül: Kassa 1879

Oklevelet nyert 1900

Nérjegyzmüegyetem 17. 1.

.5580.

várban a templom előtti téren
zászló alatt vonul ki. Feli-

DER VESTVNG RAB.

A. Das Weissenburger Zorn és

13.5 cm.
nburg Chronik, Frankfurt 1664.

0-95

Rockenstein Ernő

1914-18.

Éimisk 1930. 87 l.

tkötet 1849. julius 2-án.
van ábrázolva, midőn a
dragonyosok ellen, maga Görgei vezeti az
ó huszárságot. A fővezér pejlováról vissza-
k, kik az ország czimerével díszített lobogó
etik őt. Elől az ágyúkerékre támaszkodó dra-
el fejsebét s mellette kiszenvedett társának
ább egy huszár méri az utólsó csapást ellen-
innak el a fején megsebzett és hátrahanyat-
ben osztrák lovasság és a magyar huszár-

tei 28·2 x 40·7 cm

8.

6/98.

784.

Rockenstein Jenő

Butortervezés köl

10 K ás kis aranyduj

Éjmisk 1915/16.

44. l

Rockenstein Jenő

100 K államsegély

Érmiszk 1915/6. 42 l.

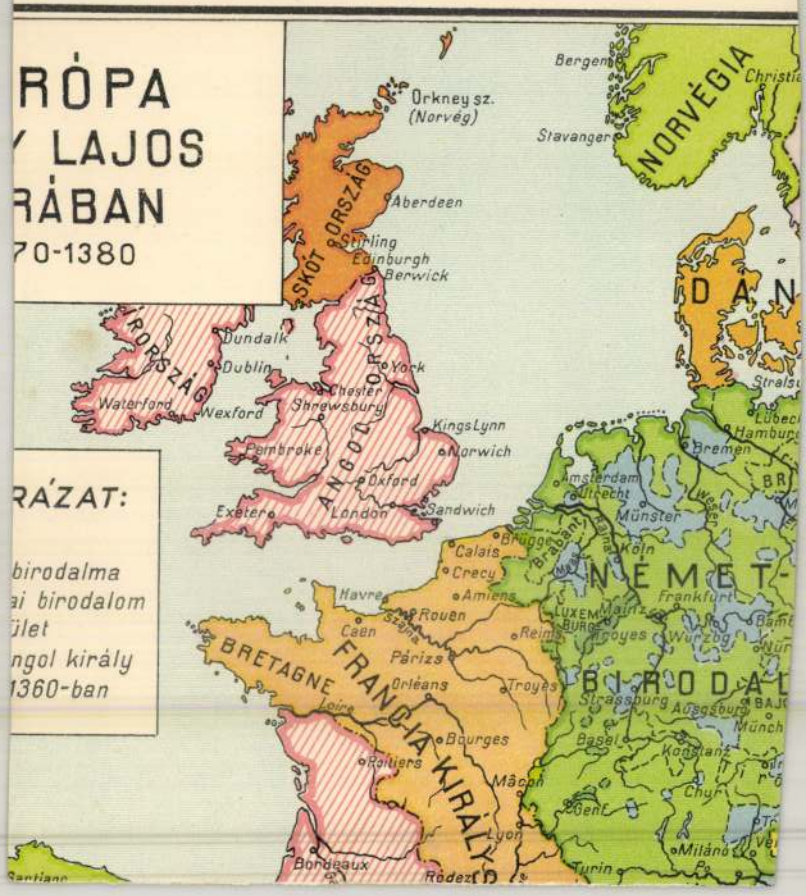
RÓPA
LAJOS
RÁBAN
70-1380
RÁZAT:
birodalma
ai birodalom
ület
ngol király
1360-ban
Orkney sz.
(Norvég)
Bergen
Stavanger
NORVÉGIA
SKÓT ORSZÁG
Aberdeen
Stirling
Edinburgh
Berwick
DAN
Dundalk
Dublin
York
Chester
Shrewsbury
Waterford
Wexford
Kings Lynn
Norwich
Pembroke
Oxford
Exeter
London
Sandwich
Amsterdam
Utrecht
Münster
Bremen
Brügge
Calais
Crecy
Köln
Havre
Amiens
Rouen
Caen
Reims
Frankfurt
Troyes
Würzbg
BRETAGNE
FRANCIA KIRÁLY
Párizs
Orléans
Troyes
Strassburg
Augsburg
Loire
Bourges
Basel
Poitiers
Mâcon
Genf
Lyon
Milano
Bordeaux
Turin

MDK

Rockenstein A.,1900

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Építő Ipar - Építő Művészet 1931. jun. 1. 89.l.

Rockenstein Jenő

MDK

A Szocialista Diákok Szervezetének Iparművészeti Csoportja által kiküldött 6 tagu direktorium tagja, amely direktorium feladata az Iparművészeti Iskola vezetésének ellenőrzése./Az Iskola tanári karának 1919 márc 24-iki ülésének jegyzőkönyve/.

~~87~~ 82.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

Rochenstein Jenő, M.D.K.

az Orsz. Iparmuvészeti Társulatnak festett butorra kiírt pályáratára, Mahler Jórseffel közösen behüldött tervét megvettér.

Épitőipar - Épitőművészet, Bp.1216 évf. 14 sz.

83. old + 87.

MDK

Rockenstein Jenö és Mahler József ip.müv.-k közös pályamüvét megvételre ajánlották.

Repr. a köv.számban lesz.

Pályázatok. Festett fabuterek. -O.M.Ip.müv.Társ. Magyar Iparmüvészet. 1916. 169.l.

Rockenstein Jenő

az Iparművészeti Iskola diák-direktóriumának tagja a 1919 ~~[illegible]~~ tavaszán.

Rónay György: Intézkedések és tervek a művésznevelés megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Mivtört.Ért. 1970. 2.sz. ~~[illegible]~~ 141-147. l.

145. l.

Rockobauer M.

bécsi hangszerkészítő mester műve XVIII. század végéről: „Oboapár", 3 billentyűs, méretek: 83 cm x 2.5 cm.

Gábry György: Régi hangszerek, Budapest, 1969

271

Roczniczka Alexand

1845

l.

Eperjessy 1929

52.l.

ROCZKOV GALLERY

1061 BUDAPEST, ANDRASSY ÚT 1, MON-FRI: 11-18

SAT: 11-15 MILORAD KRSTIĆ EXHIBITION

with this card you have 10% discount in the Rozkov gallery

MDK

Rocsák Antal – építész

Magánép. eng. Bp. Vállalkozók Közl. 1905. nov. 1. 5.ol.d.

Rózsi Géza nabrázmüvén.

Mezős Nemet.

1947. IX. 21.; III. iof. 214. n.

5. old.

(:Kr.:)

Rocskay Lajos

„Bábok" c. grafikái a 70. oldalon

Valóság 1977/7

Rockai László

Illusztráció

Szentmihályi Szabó Péter: Öt vers.
Új Tükör, 1978. december 24–31. 34. lap.

Rocskai László

Emberalakot ábrázoló metszetét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 4.
XX. évf. 49. sz. 2. lap.

Georg von Rod

Szénaverős (Zendersch) Kiskukullő mezsei Templomában levő faragott nék. 1540: Meister Georg von Rodtól.

Arch. Ért. 1889. 275.

Gerécze P. A muculbi nek. 424 l

Rod György

fafaragó.

A zendrischi templom
szentélyébe álló faragott
szék fölirata 1540 ből
fön tartotta Meister György
von Rod emlékét

W 275-l.

Georg von Rod

(Lehner)

Jafarago.

1540.

láid

Wchw 56 l.

57 l

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Rod György fafaragómester.XVI.sz
Erdély.

Arch.Sieb.1889.22.köt.56-7.l.

Rodáczy József

önöntő

Sopron

1785. nov. 25.

polg. esküt

tett

Nagyszebeni országgyülés IX. 101.

Henryk Rodakowski

olajfestménye: „Henryk Dembiński gróf"

58 o. p. reprodukció 1852.

Rózsa György - Spira György: Negyvenyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

Rodan Mária

mDK

nyomdász özvegye

Löcseröl át jött Schultz Dániel nyomdász özvegye annak halála után 1650–52 ig birja a kassai nyomdát.

Fertinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói Grafikai Szemle 1892. 12 z 199l.

Rodánné

kassai könyvnyomdán

1630-1640

l

Mag. Könyvszemle

1901. 66, 67 l-

Histoire générale des arts appliqués à l'industrie. IV., kötet, Paris, é. n. 50—51. l. (képe 50. l. után) — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp., 1898., 20—23. l. (Képe 21. l.) — Éber László: Könyvismertetés, AÉ, XVIII., 1898., 172. l. — Mihalik József: Tanulmányok a régi hazai ötvösség köréből, AÉ, XXI., 1901., 106—107. l. — Mihalik József: A zománcz. Pozsony, 1901., 89—90. l. (Képe 89. l.) — Michel: Histoire de l'art. I. kötet, 1. rész. Paris 1905., 276. l. — Forster: Magyarország műemlékei II. kötet, Bp., 1906., 285. és 287. l. — Gyulai Rudolf:

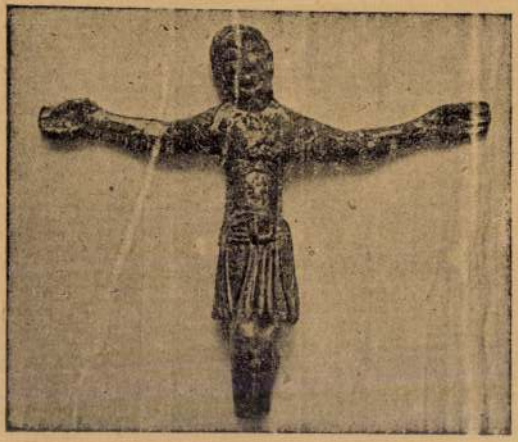

232. kép. *Krisztus-test, 1150 körül.*

Rode András

1769, Esztergomból.

Lásd

Fleischer Béc Jg. l.

Budapest VI. 252

Bruder Rode, timármester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 819 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az 8t csoportot jelzik. 263.old

/ 1, 2./ II. timér. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Rodé Edit

lásd

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942.
44. l

Rodé Edit

Jelző

Vásárhelyi Z. Emil:
Barabás Miklós
Céh. A fiatalok kiállí-
tása. Pásztortűz
1941. 12 l.

1941. jan. - febr.
Kolozsvár, városvezetés

481—605

- 90
-200

órakor

-270
-480

san a megjelölt időben kezdjük.
zdéséig tartunk fenn. A fenntartá-
elentkezni.

AZ AUKCIÓ-VEZETŐSÉG.

(Tel. 120—14.)

Rode Edit

A kolozsvári tűzoltó-
torony c. szinrajza
repr.

Pásztortűz 1940. 145. l.

Rodé Edit

részt vett a Barabás
Miklós Céh 1939. évi
dec. Kolozsvári kiállí-
tásain

Maksay Albert:
Kolozsvári kiállítások.
Pásztortűz 1940. 118. l.

Rodé Edit

Lásd
dr Kovácsné Rodé
Edit alatt is.

ból Budapestről-Miskolczra és vissza
solatban felmerült költségei fejében
llért a 78881. számu kiadási csekk-
dapest, 1928.évi junius hó 5-én. A
mér Lajos s.k. miniszteri osztályta-

los másolat hiteléül:

v.igazgató. h.

Székely Bertalan (Bartholomaeus), (1835

570. 5 darab (Stück) TANULMÁNYOK méretben (In verschiedenen Grössen)

Székely Bertalan (Bartholomäus v.) (183

571. 5 darab (Stück): TANULMÁNYO Sepiarajzok (Sepiazeichnungen). Kü

Székely Bertalan (Bartholomäus v.) (18

572. 5 darab (Stück): TANULMÁNYO Sepia-, tus- és krétarajzok (Sepia verschiedenen Grössen).

Székely Bertalan (Bartholomäus v.) (1

573. 5 darab (Stück): TANULMÁNYO Tempera. Különféle méretben (In

Székely Bertalan (Bartholomäus v.) (18

574. 5 darab (Stück): TANULMÁNYO Ceruza- és krétarajzok (Bleistift- u Grössen).

Székely Bertalan (Bartholomäus v.) (1

575. 5 darab (Stück): TANULMÁNYO Ceruzarajzok (Bleistiftzeichnungen

859.
zeichnet): „St“ és (und) „Steinlen.“

e (Bezeichnet): „Stettka Gyula.“

ezve (Bezeichnet): M. Stohl 1851.
rális.

1).
ig). Jelezve (Bezeichnet).
cm.

is eines ungarischen Herrn). Jelezve (Bez.): „Fes-

K. Ródé Edit

Patak, paszt.
Öregház udvara, ~~xxxxx~~ paszt.

Barabás Miklós CGh kiáll. N.Szal. 1944. márc.
12 l.

FRIEDRICH RODE, festő

A Monbijou kastély freskóinak helyreallitasa 1783-/ 1793-ban történt meg. De ezt azonban mar nem a kiörege dett Basilius Grundemann hanem Friedrich Rode végezte 1793-ban. 140.old

KATONA IMRE: A fertődi kastélyrendszer kialakulása 130.old

Soproni Szemle, Helytörténeti folyóirat, XXX. 2.sz. Sopron, 1976

FRIEDRICH RODE, festő

A Monbijou kastélyban végzett festési munkalatokat 1793-ban. Ugyancsak ő t foglalkoztatták a kismartoni és az eszterhazai/fertődi/kastélyok kifestésénél is.
140.old

KATONA IMRE: A fertődi kastélyrendszer kialakulása
140.old

Soproni Szemle, Helytört.folyóirat, XXX. 2.sz.
Sopron, 1976

RODEK GYÖRGY, fazekasmester

Hedrehelyi mester volt. Bencsik József megunván a vándorlást, szeretett volna letelepsedni. Ekkor Rodek csábitott Hedrehelyre hozzá, mert neki nem volt utóda., fia fiatalon meghalt., szüksége van segédre. A családi hagyomány szerint 1890-től dolgozott Bencsik Hedrehelyen. Itt megnősült.
261.old. 16.jegyz

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV.-XV. évf.
1969.-1970. Pécs, 1974

RODEK GYÖRGY, fazekasmester

A bevándárlás ténye szépen mutatkozott meg a hedrehelyi fazekasoknál.-Pl.Rodek György fazekas,kályhás szigetvári származású volt. 267.old. 37.jegyz

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf.
1969-1970. Pécs, 1974

RODEK GYÖRGY, kályhás, fazekasmester

Rodek György nevű fazekasmester szerepel a szigetvári anyakönyvekben, de hedrehelyi mesterrel való kapcsolatát nem sikerült kimutatni. 267.old.

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve. XIV-XV. évf.
1969-1970, Pécs, 1974

RODEK GYÖRGY, fazekasmester

Szigetváron 1833-1850 között 32 fazekasról történik említés. Közülük folyamatosan Szigetváron tartózkodhatott Rodek György is, mivel nevével többször is találkozunk. 266.old

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. évkönyve, XIV-XV. évf
1969-1970. Pécs, 1974

RODEK GYÖRGY, fazekasmester

Hedrehelyi mester.-Id.Bencsik István szerette a kék szint a fehéren.A többi hederehelyi mester,Turbéki István,Lőrinc Ferenc,Szukics Jakab,Rodek nem igen cifráztak fehér alapon,legfeljebb kisebb talakat.Fehér földfestéket alkalmaztak cifrazásra szines máz/vörös v.Zöld/ alá.Ecsettel még nem dolgoztak. 275.old

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története 261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970.- Pécs, 1974

RODEK, Jakob, pozsonyi kőművesszegéd

J. Roback, Maurergesell, 2 éves leánya meghalt.
(1780, 36. szám, 8 l)

—

J. Rodek, Maurergesell, + 76 éves korában, Pozsony,
1808 február 8. (1808, 179 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Roden György András

mDK.

nyomdász

1713-15-ig vezette a nagyszombati akadémiai nyomdát.

Fitlinger Károly: Hazánk könyvnyomdái
Grafikai Szemle 1893 évf 17.5 l.

MDK

Roder Anna, festö

Pécs.Anna u. 2.

A Pécsi Képzömüvészek es Mübarátok Társasága művésztagjai. 1942-ben.

Róder Juci Polg.isk.II.o. MDK

Zsolnay váza, pasztell
Tájkép, pasztell
Csendélet,pasztell
Siró gyermek, pasztell

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

Róder Juci polg.isk.II.o.t. MDK

Pipázó ember, vizf.
Modell, ceruza

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

MDK

Róder Judit

Mese, temp.

Elvont tárgyu csendélet, vf.

Csendélet, vf.

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 194o. november

MDK

Róder Judit

Szobor és szilhuette, grafika

Abstrakt dekoráció, paszt.

Tanulmányfej, temp.

Pécsi Képzőm. Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

Róder Judit

Fonnák, vízf.

Művészeti Hotek Pécs

1941.

(792-től 950-ig.)

Róder Judit
festő

l.

Pécsi kiáll. 1941. őrt

Mélyen tisztelt Főtitkár úr!

Mélyen vagyok itt vagok Mesten
s kerestem, sajnos hiába, Főtit-
kár urat; Nikásy üzenetével.
Ő vagonis ist egy lapot Önnek
s nem tudja, képlet méltóz-
tatott-e venni. Vára van dolgozik
[illegible]

Roder Judit

Pécsi Kiáll. 1942. nov

Örsi Kiáll.

Virágcsendélet,
Csendélet
Rendő, pasztellek

Oldal

24. A pozsonyi ötvösczéh jegyzőkönyvének egy tanuló felszabadítását tárgyaló bejegyzése 1755-ből --- --- 102
25. A pozsonyi ötvösczéh pecsétje a XVII. századból --- --- --- --- --- 103
26. Ugyanaz a XVIII. századból --- 103
27. A pozsonyi ötvösczéh behivó-táblája a XVII. századból. (Elő- és hátlap) 103
28. Pozsonyi ötvösjegyek. I. Hitelesítő jegyek --- --- --- --- --- --- --- 157

Oldal

29. Pozsonyi ötvösjegy. II. Mesterjegyek 159
30. A nagyszebeni ötvösczéh pecsétje --- 287
31. Ugyanaz (második példány) --- --- 287
32. A beszterczei ötvösczéh pecsétje --- 287
33. A medgyesi ötvösczéh pecsétje --- 288
34. Ugyanaz (második példány) --- --- 288
35. Ugyanaz (harmadik példány) --- 288
36. A segesvári ötvösczéh pecsétje --- 288
37. A marosvásárhelyi ötvösczéh pecsétje 288
38. A körmöczbányai ötvösczéh pecsétje 289

Róder Judit

Pécs

I. Pécsi Kiáll. 1940

6/27

EGYETEMI NYOMDA

SZEPTEMBER

30 nap — 37. hét

10 sárnap	
11 Hétfő	
12 Kedd	
13 zerda	
14 ütörtök	
15 éntek	
16 zombat	

MDK

Róder Judit

78-79. Csendélet, of.

Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. 2.kiáll.
Mohács, 1944.

Róder Judit deportált festő

Hagyatékából kiállításra került képei.

„Művészet"

Új Dunántúl. 1946. III. évf. júl. 27. 4. l.

MDK

Roder Judit festő

Az eltűnt művésznő hagatékának kiállítása

Martyn Ferenc: „Egy képkiállítás elé"

Új Dunántúl 1946. III. évf. júl. 20.

Roder Judit MDK

1946. jul. 21-én nyilik meg a Képzőművészetek Szabadszervezet rendezésében Károly Ernő, Kellermann Emil dr., Király Lajos és Roder Judit pécsi festőművészek kiállitása.
Uj Dunántul. 1946. jul. 14.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.
Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 221-250.l.
238.l.

MDK.

Róder Judit festő

A deportált művésznő régi festményeinek kiállítása

„Művészet"

Új Dunántúl. 1946. III. évf. júl. 14. 8 l.

MDK

Róder Judit

Csendélet I. of.

" II. "

Pécsi Képzőműv. ... Társ. 2. mohácsi kiáll. 1944. jan. 7 l.

Sch. Róder Judit festő

MDk

Neve megemlítve

Művészet

Új Dunántál 1946 jún. 26.4. III. évf.

Sch. Róder Judit festő. MDK.

A város tulajdonába Került egik alkotása.

„Modern pécsi Kóptár. Pécs Baranya régi metszetei a Városi Múzeumban."

Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. aug. 18. 6. l.

Roder Judit festő MDR.

Előbb Gebauer majd Martyn tanítványa volt.

Dunántúli Népszava 1946. II. évf. gélius 21.
„Nagy festő emlék-kiállítása a Baranya vármegyei Múzeumban" 6. l.

MDK.

Roder Judit festő.

„Csendélet"-tel szerepel a Képtárban.

Nikelszky Géza: „Bécs állandó képtára a Városi Múzeumban."
Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. szept. 15.
6. l.

Roder Judit

Csendélet, pasztell

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága
első mohácsi kiállítás, Mohács 1943.katalogusa
14 lap

MDK

Roder Judit

Pécs-Mohácsi I. kiáll. 1943.

Roder Margit

gyüt. kiáll

l.

Pécsi K. hab. herv.

1946. jul.

XIII. aop. kiáll.

Odysseus és Nausicaa
Vászon, olaj, 145×208 cm.
T—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 766. l. (Ismeretlen.) — Maszlaghy II., 122. szám. (Ismeretlen.) — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

CRANACH, LUCAS (német festő, 1472—1563)
Szent Kristóf (137. kép)
Fa, tempera és olaj, 71·5×40 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi. Biharvármegye, 224. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 246. l. (Képe 249. l.) (A messkirchi mester.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 81. szám. — Gerevich IPGY, 95. l. — Lepold—Lippay 55. l.

DAFFINGER, MORITZ MICHAEL (osztrák festő, 1790—1849)
Nákó János gróf (138. kép)
Miniatür, tempera, 9×7·3 cm.
Jelezve lent balra: Daffinger.
A San Marco-gyüjteményből.
Gerevich PA, 262. l.

DALLINGER VON DALLING, ALEXANDER JOHANN (osztrák festő, 1783—1844)

Rodiczky J. -.. rajza

„Az aracsi templom-romok" szinü képe megjelent a

Hazánk s a külföld. 1868. 89 b.

Over

Roditzky

1813

l.

Egerjcovy 1929

9. l.

MDK

Rodin

A Képzőművészeti Muzeum uj kiállitása modern szobrok gyüjteményéből. Fenti művész is résztvesz. /"Bronzkorszak"/

Esti Hirlap 214 sz. 1958. szept. 12 2 old.

Auguste Rodin, francia szobrászművész (1840–1917).

Beöthy István nemzetközi sikert ért el a „Csók", már párizsi tartozkodása alkalmából, mely Rodin és Brâncuci csókformáit egyenlíti ki a megfelelő ábrázolási-asszociatív irányban. Bizonyos lágyítás is érzékelhető a határozott vonalvezetésben.

Lesonczi Miklós: Beöthy István szobrászi világa.
Hevesi Szemle, 1984. márc. 10-13-old.

Auguste Rodin, francia szobrászművész (1840–1917).

Kisfaludi Stróbl Zsigmond 100 éve, 1884. júl. 1.-én született Alsórajkán. – Kezdetben festett is, de igazi közege a szobrászat lett. Kezdeményezései sokszor folytatást jelentettek, így az 1912-es „Kukovicamorzsaló"-ja (említve), Arany János balladája és Hollósy Simon festménye nyomán halad, mint ahogy 1913-ban mintázott „Tavasz"-a (említve) rodini örökség.

Losonczi Miklós: Kisfaludi Stróbl Zsigmond centenáriumára.

Észak-Magyarország, 1984. júl. 1.

AUGUSTE RODIN, szobrász

Finta Sándor, szobrász, éremművész 1913-ban Túrkevére vonult vissza, majd Párizsba utazott, ahol Rodin műtermében dolgozott a világháború kitöréséig. 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX. századi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve, 1971. Bp. 1972.

Rodin

Szobor gyüjteményét kiállitotta a Nemzeti Szalon 1908-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

RODL, Johann, norimbergi aranyozó

J. R. Kergolder, 70 éves felesége meghalt (1816, 257.l)

—

J. Rudl, bürgerl. Kergolder + 73 éves korában, 1818 febr. 13 (1818, 209.l)

Frankfurter Zeitung
(Zentkon)

Ródler Antalné

Báli csendélete, muskátlis ablaka, virágai és egy kutya portréja, a Pfeifer-festőisk. tárlatán.

Sz.U.N. 934.X.10.

Ródoczy Gy. Gàbor

Illusztráció

Palatai Boris: Ki az az asszony.
Tühör, 1977. május 22 - 16. lap.

VEB
ZEITUNGSAUSSCHNITTDIENST

Gábor Rodóczy-Gyarláthy

Neue Zeit
Berlin

Stickereien aus dem 17. Jahrhundert

Drei Ausstellungen sind im Dezember Anziehungspunkte im Haus der ungarischen Kultur in der Liebknechtstraße. Noch bis zum 19. Dezember sind die Grafiken von Gabor Rodoczy-Gyarlathy und Bela Tassy zu sehen. Über die Entwicklung des Bibliothekswesens in Ungarn informiert eine Exposition, die kürzlich im Oberstock des Hauses eröffnet wurde. Im Zusammenhang mit dieser Schau hielt Dr. Ernö Nagy, Mitarbeiter im Ministerium für Kultur der Ungarischen Volksrepublik, einen Vortrag.

Ab 16. Dezember werden in einer Sonderschau „Ungarische Stickereien aus dem 17. und 18. Jahrhundert" gezeigt. Die Vortragsreihe „Künstler der ungarischen Sprache" wird am 4. Dezember fortgesetzt. Aus Anlaß seines 175. Geburtstages wird der ungarische Lyriker Mihaly Vörösmarty vorgestellt. Für Freunde des Films stehen die Streifen „Männer in der Todesschanze" — am 9. Dezember — und „Roter Psalm" — am 16. Dezember — auf dem Veranstaltungskalender des ungarischen Kulturzentrums.

RÓDÓCZY László beslőépitész

MENDÖL Zsuzsanna: Épületekhez kapcsolódó diszitő üvegmunkák Pécsett. - A Janus Pannonius Muzeum Évkönyve, 35. 1990 (1991) 240.p.

Liftházat tervezte a Palatinus Szállóban,1988
Kossuth u.5.
Réz-vázas, katedrál-üvegezésü

Rodolf József festőművész. M.D.K.

emlitve:

Domanovszky Gy: L'art pastoral hongrois.
Bp. 1948, 36

Pozsony. 1795. + Rodolfer József
Kőmüves.

Pressburger Zeitung
1795., 25. szám

(Rodostói Rákóczi-

templom)

Szilágyi Sándor:

A < > restaurálása.

Századok 1892. 436. l.

Rodostói Rákóczi-

kápolna

Zborovszky Ferenc:
Az utolsó Rákóczi-em-
lék. Magyar Kultura
1937. 131–133. l.

Rodostói Rákóczi-ház

Karácson Imre:

Rákóczi rodostói cs elédjei. Szárudok 1910. 230. l.

FELSŐMAGYA... ...-MUZEUM

KASSA

TELEFON 24-37.

Ad 59/1941.sz.

12

~~21~~ 1

Rakóczi ház

Fő utca 94

főkapitányok ház

1940 30000 P

1941 20000 P.

a mult cím

30000 P

elvesett

RODRIQUEZ IGNÁC, baromorvos-kovács ?

Borsod megyében 1841-ben a baromorvosi állás elnyeré
rárért folyamodott. Szavazattöbbséggel ő nyerte el. Lova
vasberényi származású volt. 460.old. Az.jegyz

BODGÁL FERENC: A kovácsok lógyógyitása 457.old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, X. 1971. Miskolc

Rodt Ferenc Konrád M.D.K.

épitém

Szekszárd, r. k. plébánia ház 1775

Genth. Kueml. 1959 I. 339

Rodtm? Jerg,asztaloslegény

Győrben 1674-~~ki~~ 1699 között megfordúlt asztalosle-
gények jegyzéke:"Rodt.? Jerg,Erbach,1682." 119.old
17.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adazok Győr város asztalosművességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,~~ki~~ 1967.
A Győri Múz Évkönyve

Rodt Mundt J./Jerg/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordált asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Erbach:Rodt Mundt J.2 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. Kantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

M.D.K

Roederu Menyhért várparancsnok

1598-ban (Nyári Pállal együtt) a nagyváradi vár parancsnoka s az ez évbeli ostrom alatt rajzot készített a várról, mely az Ortelius krónikában található

8

Gyalókay Jenő: Nagyvárad vára. Nagyvárad, 1899.

8.old.

Roediger Jolán

1914/15 – 1915/16 I.

Ferképzomfoiskèvk

127 l.

Roedler jelzéssel 19. század:

„Töpanti táj tecskétkel"

Olaj fa, 20,5 x 26,5 Jelezve lent balra: Roedler.

Kikiáltási ár: 3000 ft

BÁV 36. Művészeti Képaukció Katalógus 1975 május

glalásából.
tot ábrázolja, midőn a
felőli oldalon a vár fokán, a hol két ágyú van,
szuronyszegzett puskával egy fiatal hon-
ó-fogó rózsén földdel telt zsákok vannak
gkoszoruzott magyar lobogó leng az ország czi-
en innen az elesett osztrák tüzérek tetemei hever-
tőt meztelenre vetköztettek. A háttérben a Sváb-
lácak kötik le figyelmünket.

méretei 28: 40 c/m.

146.

2/98
769.

Rodriguez Ödön

grafikus

1924-25.

Éimisk 1930. 87. l.

M.D.K.

Roehmel Achatius Gottlieb

archépfestő

meghalt 1810. márc. 12-én Pozsonyban 77 éves korában. A pozsonyi képtár katalogusában Roehmel néven szerepel. Karinczy 1811-ben irt levelében is öt értheti, amikor „Römer" néven nagy elismeréssel ajánlja a kiváló festőt Dessewffy Józsefnek, ari azonban már nem találhatta életben.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között
Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.
1. sz. 23. old.

ROEHMEL Achatius Gottlieb, pozsonyi festő

A. G. R. akademische Kunst- und Portraitmahler † 77 éves korában, 1810 márc. 12 (1810, 353 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Rochn, grafikus
(1799-1864)

Mellkép, (kb. 11 éves L.F.); litogr.
Francia vessel. Weimar. Würzbach.
Villain litografálta 1819-22 között.
Mg. Kapp (mint 9 éves et.!)

Dr André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg 1936

MDK

Rochn

wod

Czas Liszt I

172. l.

BUDAPEST
936 JUN. 12 23.
LKb 4 LKb

ROEMER, szobrász

A fiatal Reményi József, éremművész 1909-ben állami ösztöndijjal Müncsenbe ment és nála tanúlta meg az éremkészités technikáját és fejlesztette ki ezirány u képességeit. 79.old. 2.jegyz .

SOÓS GYULA: Reményi József éremművészete 79.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY: LX-LXI.évf. 1961-1962.
Akad. Kiadó, Bpest. 1962

ROEMER, szobrász

Reményi József tőle sajátitotta el az éremvésés technikáját és ezt továbbadta Ferenczy Béninek, aki első érmeit e technikával készitette. 66.old.

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.
NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960
Akad.Kiadó. 1960. Budapest

Anton Roemer M.D.K.

gráci orgonakészítő

Kécsisziget, r. k. templom orgonája

1763

Genth. Müeml. 1959 I. 350.

KDK

Roemer Hermann /1838-83/.

Mellkép. Késö 187o-es évek. Radir.
Kiadó Schottlaender Breslau.
Fol. és 8°, Wien. Albertina.
Bpest, Muzeum.
Eisenstadt, Haydn-muzeum. stb.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S.62.

Roerenmeister

krakkói vízmüépítő mester
Budán a XV. sz-ban.

Zsolnay László: Ünnep és hétköznap a középkori
Budán Bp. 1969.

114.o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

ROERTTGE A.M.

Udvarrészlet. Rézkarc. 38x48.
Holland városrészlet. Rézk. 38x48.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 34.oldal
95.aukcio

Roesner Károly

lásd

B.m.K. 132

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

...gy helyettesének
...rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Roesner Karól

lásd

Bonnani Péter.

Kalocsai sokszorosító
főoltár

.....*mühely.*

...főnökség!

...v.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

...m.

...évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Roesner Karoly

épitett

Lásd

Wurzbach, XXVI.

247 l

oldv felh.

Rösner Károly

Bécsi épitett

Készítette a tervét a Kalocsai nőnöveldének 1857-ben. Kunszt József kalocsai érsek megbízásából. A növelde, nem vellett román stiglü templom is épült 1858–1860 ig. Készült el.

A Kalocsai nő nő növelde.
Vas. Typ. 1861.77. l. Eppel

Roesner Karoly

épitész

A diakovári ízkeresztház (meghet Strossmayer püspök épittetett) tervezője néhai Roesner Karoly műépitész és a bécsi műakadémia tanára. Ő készité a tervrajzokat és kezdette épitni a dómot 16 évvel ezelőtt. De mintán 1869 év derekán meghalt, a bécsi dom-épitészt, Schmidt Friggest kérte föl a püspök a ízkeresztház befejezésére. Mintegy 1,200,000 forintba került a kolosszális, latin keresztalakjában emelt épület, melynek hossza körülbelül 39 öl, szélessége közel 14, a keresztkarsknál pedig 30 öl; belefér 6-7000 lélek. Maga az épület vörös téglakból van rakva, csupán az ablak és ajtóbélletek, oszlopok és rózsaablakok vannak homokkőből faragva. A tornyok a keresztcsucsáig 57 öl magasak a kupola pedig kívülről 31 öl-nyi magas.

A templom további részletes leírása.

Roesner Károly 2

Strossmayer célja e templom épitésével az volt, hogy, a mint mondja, minthán a horvát nép földrajzi fekvésénél fogva mindig közvetítője volt a kelet és nyugat között a müveltségnek, egy olyan eredeti égész új szláv stylű templom emeltessék, amely a nyugat és kelet két fő stylját a románt és a csucsivést egyesítsé-
Ezt akarta a diakovári székes-egyházban megalkottatni, bár az a styl amelyben a dóm épült éppenséggel nem mondható nyinak Csalodnék, aki a diakovári székesegyházban valami uj, a szláv népnek missziójat kifejező kompozitiót föltételezne. A dom 1882 ben készült el a az év okt/én szentelték föl.

Dr. Csobor Béla A diakovári székesegyház (képpel). Vas. Ujs 1882. 760-762. l.

Roesner

bécsi építész

megkezdte a diakóvári szikesegy-
ház építését, a fogtatta 1869 ig
halála évéig.

A diakóvári szikesegyház.
Vas. Ujs 1884. 206. (Kappel)

MDK

Roesner j.Károly. ép.

Régi német szinház egy homlokzati terve.

Régi német szinház egy távlati képe.

KMTárs. 1899. Tav.nemeztk. kiáll. Kat.

Roesner (Rösner) Karl

Máltás Hugó tanára volt a bécsi Képzőművészeti Akadémián.

Komárik Dénes: Máltás Hugó. - Műemlékvédelem, 1970. 4.sz. 221-226. l.

221. l.

Roesner, Carl

volt a legnevesebb külföldi pályázó a
leégett Nemzeti Színház újjáépítési pályázatán.

Czagány István: A pesti Vigadó épülettömbje. - Építés-
Építészettudomány, 1970. /2.köt./ 173-268.l.

191.l.

Roesner, Karl

Máltás Hugó vezető tanárai a bécsi Akadémián: August von Sicardsburg, Eduard van der Nüll és Karl Roesner voltak.

Komárik Dénes : Máltás Hugó. - Építés- Építészetttudomány, 1970. /2.köt./ 112-171.l.

117.l.

ROESNER, Carl epitem

terve a debreceni színházhoz

M. Ért. 1993/1-2. 92.

hoz.	hozzászólás
I	olasz nyelvű rezümé
ism.	ismertetés
k.n.	kiadó nélkül
R	orosz nyelvű rezümé
rec.	recenzió
rend.	rendezte
szerk.	szerkesztette
tart.	tartalom, tartalmazza
vál.	válogatta, válogatás

ROESNER, Carl

Kalocsa, Miasszonyunk nővérei temploma, zárdája és leánynevelő intézete, 1858-60
+ zárdaegyházi főoltár (eltávolítva!), 1857

Komárik 1984 152-153.

ROESNER, Carl

1854/55, Pinkafő, vincés irgalmas nővérek gótizáló templom

1835, gótizáló temetőkápolna

Komárik 1982 295.

ROESNER, Carl

I. díj pesti német színházi újjáépítésre 1847

Komárik 1984 167.

Roesler Zola

1913/14, 1914/15 I.

Ferképzomfoiskávk

127 (.

Roessler, Johann

Joseph

Nobräu

l.

Péter II

58-l.

Raffay Béla
rajzai

Az 1963-64-es tanévben a Főiskolám első éves hallgatója volt.

Kő Pál: Mire tanított Somogyi
Művészet, 1975. április - 7. oldal

Rogán Ágnes, grafikus MBK

Cérna Peti c. gyermekkönyvet illusztrálta.

Falus Róbert: Könyvszemle 9

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. jún. 17.

Rogán Ágnes, grafikus MOK

A könyv illusztrációit Kérintette.

Csertői Oszkár: Kelen Jolán: Tiétek a világ

329.e

X/7

KÖNYVBARÁT Bp. 1960. július

Rogán Ágnes, grafikus

MDk

Rajzaiból állítják össze a Diótörő c. (E.T.A. Hoffmann meséje) diafilmet.

—: Új színes dia mesefilmek húsvétra

10. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. márc. 21.

Rogán Károly

Batiz
(Hunyad m.)

Csányi 1954
44. l.

M.D.K.

ROGÁN Károly

Balizon ~~kemény cserépfestő~~ kemény-
cserépfestő 1859.

Csányi 1954. 45. l. 87.

MDK

Rogán Miklós illusztráció

Gerencsér Miklós: Hátsóváros. Bp.1958.Móra K.

MDK

Rogán Miklós

Pongrácz Zs.: Iparművészeti főisk.kiáll. Szabad Nép 1955.jun.16.

M. 114.

Rogán Miklós

grafikus

illusztrációi. 40, 41, 42 kép.

a rajz és szöveg művészi összehangolását

"példázza".

Artner Tivadar: Az illusztrálás művészetéről.

Magyar Grafika 1948 I. évf. 5 sz. Melléklet

40-41-42. kép

Rogán Miklós, grafikus Ob

Illumináció Solovjev Csendhábo-
rítójához

Repr.

Pók Lajos: Bölcs Kópék, kalandorok, tréfa mesterek 15-16-17-18. l.

KÖNYVBARÁT, Bp. 1956. június VI/6.

Rogán Miklós, grafikus

M. Ok

A csendháborító illusztrációit
Kénítette.

R. L.: Leonyid Szolovjev: A csendháborító
39. l

Bp. 1956. június

VI/6.

KÖNYVBARÁT

Rogán Miklós

Borítója dicséretben részesült

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és dicséretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 Jn. 28. l.

Johann Mustermann

Musterstraße 42
12345 Musterstadt

Telefon: 0123 / 456789
E-Mail: j.mustermann@beispiel.de

Rogán Miklós, grafikus 17 Ok

Rajzaival czupán díszíteni akarja a Könyvet. Pl: Zsukovszkij: Mese a szürke farkasról című kötet rajzaiban.
Hangulatosak Mörike: Mozart prágai utazásához készített rajzai.

Bojár Iván: A szép Könyv 21-24.1
Könyvgrafika

KÖNYVBARÁT, Bp. 1956. október VI/10

Rogan Miklós, grafikus

MOK

Rajz . Repr.
(Naszreddin portréja.)

–: Naszreddin és a Juldokló uzsorás

25.-l

Könyvbarát, bp. 1956. Március

VI/3.

Rogán Miklós, grafikus

DDK

Kosmos István: A repülő kastély c. mesekötetét látta-el rajzokkal.

E. I.: Karácsonyi Könyvvásár

18. e

Család és Iskola, 3n - 1957. december

VIII

MDK

Rogán Miklós (grafikus)

illusztrálta Tamás Aladár: Zsuzsi és Aranka ámű, a Szépirodalmi Könyvkiadónál megjelent művét

N. J.: Tamás Aladár: Zsuzsi és Aranka.

Tiszatáj, Szeged, 1959. március. 10. l.

MDK

Rogán Miklós

terverte Nemes László: Eltűnt Európa c. regénygének borítólapját. (Szépirodalmi Könyvkiadó.)

Könyv.

Ország-Világ, Bp. 1958. november 12. 15. l.

Rogán Miklós, grafikus MDG

Illusztrációi:

Csertői Csukár. Terencsér Miklós: Hátszóváros

429

KÖNYVBARÁT, Bp. 1958. szeptember VIII/9.

M-Dk

Rogán Miklós, grafikus

Sterne kis remekműve Rogán Miklós
hangulatos, szellemes illusztrációival
jelent meg.

Pók Lajos: Laurence Sterne: Érzelmes utazás
38-39.l

KÖNYVBARÁT, 1957. december VII/7.

Rogán Miklós, grafikus B ok

Tamás Aladár könyvét illusztrálta.

Szi: Tamás Aladár: Zsuzsi és Aranka 277-78 l.

Könyvbarát, bp. 1959. június IX/6.

Rogán Miklós

Vertse – Tildy: Erdő mező madarai c. könyv kötését és borítóját terverte
Dicséretet kapott

A nép magyar könyv, 1962, 24 old.

Rogán Miklós

Tarka könyvek illusztrációi
és borítóját készítette
Díjat nyert

A róka magyar könyv, 1959, 24 old

Rogán Miklós:

Rajzokat kérített „a b c olvasókönyv az általános iskolák első osztálya számára" c. tankönyvhöz

Rajztanítás 1969/4-5

6. old

Rogán Miklós

A lap közli Vadas József: "Képártalom" c. kritikáját, melyben élesen támadja a diafilmeket és a tankönyveket illusztráló grafikusok munkáját. Kifogásolja, hogy a Diafilmgyártó Vállalat az itt felsoroltakat "Neves" grafikusokként említi, bár néhányukat ő is elismeri. A diafilmek grafikusai: Bencze László, Benkő Sándor, Bényi Margit, Bognár Magda, Czeglédi István, Fekete Edit, Köpeczi Bócz István, Mész István, Németh István, Rogán Miklós, Sóti Klára, Tankó Béla, Zórád Ernő.
A tankönyvek grafikusai: I.oszt.: Rogán Miklós, II. oszt.olvasókönyv: Reich Károly, III.oszt. olvasókönyv: Kass János, IV.oszt. irodalomkönyv: Szecskó Tamás, V.és VI. oszt. olvasókönyv: Csergezán Pál és Görög Rezső. A Munkalapok c. kötet Boromissza Zsolt és Démuth ágnes munkája. A kritikát lásd: Reich Károly nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov.26. XXI. évf. 48. sz. 5. lap

Rogán Miklós

és Rogánné Szabó Ágnes ABC olvasókönyv az általános iskola első oszt. számára cimü tankönyv rajzai

Rajztanitás 1969/4-5. 2.old.

Rogán Miklósné, grafikus M Ok

Kovai Lőrinc új ifjúsági regényét díszítik rajzai.

— : Lé; Kömpek
Kovai Lőrinc: A kibomlott zászló 8.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. dec. 16.

MDK

Rogán Miklós, grafikus

Kántor Zsuzsa könyvét illusztrálta.

Fonay Tibor: Kántor Zsuzsa: Csalánra nem nő a mennyiség

367. l.

A KÖNYVTAROS, BP. 1963. június

XIII/6

Rogán Miklósné, grafikus MDK

Kovai könyvét illusztrálta.

Gertői Oszkár: Kovai Lőrinc: Párbaj

379.

X/8

Bn. 1960. augusztus

KÖNYVBARÁT

Rogánné Szabó Ágnes:

Rajzokat készített „a b c olvasókönyv az általános iskolák első osztálya számára" c. tankönyvhöz

Rogánné Szabó Ágnes

és Rogán Miklós ABC olvasokönyv ált. iskola első osztálya számára című tankönyv rajzai

Rajztanitás 1969/455. 2.old.

Rogat E

francia éramvesto

lásd

Numizmatikai Közl

1903. 69. l.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

.....*tantárgyakból*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi Im

Rogatius

miniaturfesto - Bees
1840

l,

Bielz Portrkat

221, 228. 4.

Vaskandzsa-örés, Kelta kékedzésű

VI. 130

Kogeck Lvs,szabósegéd

A soproni sztrájkban részt vett 1872-ben.Neve a többiekkel együtt csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

Imaszló Arnó:A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Roger Adolf

neve emlitve az Art Nouveau,1904.Miskolc
-egy érdekes iparmüvészeti kiállitás a század-
előn /D.I.-V.L./ c.cikkben
/A cikket lásd Körösfői Kriesch Aladárnál/

Napjaink 1979.december 35-37.o.

ROFUSZ FERENC

Dizseri: Kockáról kockára, a magyar animáció krónikája
1948 - 1998

66.o.

im Ausland: 1926
Krakau, Warschau,
ckholm, Oslo; 1929
werpen / 1928 Vene-
en: Ausst. der UME /
ák / 1965 Wien: Plat-
hely, Képtár: Új rea-
Zsidó lex., Bp. 1929;
EU SEDA III, 1969
o); SvK, 1974; Magy-
Erdős, Valami készül,
(7) 667; *Zs. D. Fehér*,
(4) 10 s.; *G. Tibély*,
di, Munkásábrázolás
1976; *ead./S. Láncz*
; *Gy. Szücs*, in: *H. Tu-*
atonái – Sztálinizmus
T.: Staatskunstwerk);
s után (K Szombathe-
elmi, 2001; *Gy. Szücs*
évek (K Ernst Múz.),
A. Kopócsy

auch in Stockholm, NM
it. (das in Sth. war früher
tands"-Ausst. in Bologna,

Roger

Orvos

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. köt. 4. sz. 145.-162.o.

Lyka Károly: A magyar iparművészet
Karácsonya.

Rozen

ötvös

Magyar Iparmüvészet, 1899

S. sz. 207–209. o.

T. G.: Egy ösmeretlen magánonvjte-mény.

Ötvösség

Triptichon — Roger ötvös munkája

Magyar Iparmüvészet, 1899

S. sz. 204–209. o.

T. G.: Egy ösinczetlen magánosnij te-
mény.

Roger A, ätrös

Iparmüvészet 1896-ban 209.

MDK

Roger ötvös

Divald K: A szegedi kiáll. Magyar Iparművészet.
19o1. 2o7-13.1.

MDK

Roger A.

Magyar Iparmüvészet, 1899. képek 65 l.

M. D. K.

ROGER A

Az 1899-i oroszországi osztrák-magyar kiállitáson szerepel vázák, ékszerek

Magy. or. iparmův. Dk.

Wiener: Orosz kapcs. 153.

MDK

Roger Adolf

Bronzérem kitüntetése a párisi világkiállitáson
/Ötvösművesség oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

MDK

Roger Adolf

Bronzérem kitüntetése a párisi világkiállitason. /Ékszerek és ékszerkövek oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitason.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

MDK

Róger Adolf

Őfels. iparmüv. vásárlásai. Magyar Iparmüvészet, 1899. ápr. pótfüz.

MDK

Roger Adolf ötvös

Diener-Dénes: Magy. Iparm. Tára. Karácsonyi kiáll.
Magy. Iparmüvészet, 1900. 17 l.

Roger, ötvös

erőd

Radisics Jenő: A magyar iparművészet Oroszországban. Magyar Iparművészet 1900. 36. l.

Roger

Otevi

Gyparisikiall

233. l.

TÖRT

(1526-

BUDA

AZ ATHENAEU

KIAD

Roger Adolf

Opesti ötvös

l.

Ráth György 1896

411. l.

ROMA - Museo Capitolino. Gladiatore morente.

Roger Adolf

ipermüvészet

Fővárosi Lapok 1896. okt. 24., 8. old.
(Müvészetek. A király müvészetlásai.)

Karlmé

Roger A

bresti štvor

l.

Ráth György 1896

208. l. mellett.

212. l.

601. Perger János

601. Guyon Rikhard.

látható és
Térdig ~~ülő~~ (balra fordu
te, bajusza és szakálla barna, szeme ke
gének kézelője látszik, kivágott mellé
lejű. A párnázott támlásszéket piros ba
» Pinx: Johan Perger 1848-4
Aquarell, méretei 55.
Az 1848/9-iki szabadságh
Átvétetett az 1896: IV.

904: V. 4.

Roger Adolf

bpesti ötvös

l.

Győr Páris I.

79. l.

Roger Adolf

ikszerész

Müll. nagy érem

l.

Közlezrkiáll

1428. l.

..VASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Roger Adolf

Ohr

Lrod

Rath III 1912. 326 l

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Roger Adolf

Ötv. XIX v

Ovest

Vod

Miáo 124 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta

Roger Adolf

ötvös

läsd

M Zom. 134 l.

..... nevü munkás igazolta

.....
a művezető aláírása.

élyezem:

....
vagy helyettesének
láírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

MDK

Roger Adolf, ip.m.

kat. 35.l.

Miskolci Iparművészeti kiállitás. Kat.
Bp.1904.

MDK

Roger Adolf

1900. Páris, bronzérem

Az Iparm. Társ. kiállitásainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l.

MDK

Roger Adolf

1900.Páris, bronzérem kitüntetése.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 154.l.

MDK

Roger Antal, ötvös

Divald K: Az Ipm Társulat karácsonyi kiáll.
Mücs. 1898, dec. 11. 180. l.

Roger Henry festő,
(Páris).

K. V. 10/1899.
1899. jan. 5.

Festészet.

„L Christan (?) Tombeau"

c. kép.

(Roger Henry-tól).

K. T. 10/1899.

1899. jan. 5.

Roger Jeus

épitéz

l.

Intérieur

1912. 10 n.

4. l.

jegyzék

ucze helyiségében elhelyezett
ét képező építési neznámról.

ru
rének
r
henger

és vasklapcsokkal)

Roger Viktória

1900/1 – 1903/4 I.

Ferképzőmfoiskèvk

127. (

R

MDK

ROGERIUS kanonok

A tatárjárás korában Egerről jegyez fel adatokat.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.12.

Képzőművészeti Alap kiadása.

MDK

ROGERIUS kanonok

Az egri várostörténet egyik 1241-beli adat - szolgáltatója.

Gerő László: Eger. Budapest 1954. p.lo.

Képzőművészeti Alap kiadása.

Körössziget

Menhely/vár/

Századok 192. 412-430 o.

Turchányi T.: Rogerius mester

Rogg Antal

bécsi aranyozó

l.

Bedy Vince dr.

A győri szerescsiphár

tört. Győr, 1936, 23, 25. l.

Rogg, Anton

l.

Csat-Frey Gst Kunst

XXIV.k

298-1.

Gyűj

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eger,	Székesegyház homlokzata

Rogg Antal

bécsi aranyozó

A győri nékesegyháznak
Hefele Menyhérttől ter-
vezett átalakítása alkal-
mával fenti végezte az
aranyozó munkákat az
1743-ban győri püspök-
ké kinevezett gróf Zichy
Ferenc megbízásából

Piszter 14. l.

Eintaltattak Hermesnél

XII/12

forster

Rogg Gottfried

l. Harsányi

72. l 96 r

Mur. i Kr. Ert.

1911. 27, 281.

Muz. és Kvt. Ért.

Rogg, Gottfrid, rajzoló V. 28.

Rogg Gottfried

rézm.

lásd

Muzeum és Könyvt. ért

1911. 28. h.

G. Rogg

verm.

Lásd

Muzeum és Könyvt. ét.

1910. 105. l

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... hó .....

osztályfő.

nre Szeged.

Rogg G.

verm.

l.

Szendvicsek

4, 186 P.

Rogg G.

rapoló és rezni

l. Harsányi

59. l.

322. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12
Telefon: 127-837.

Rogg Mátyás, lakatos

Győri Szemle, III., 1932. 219-221.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Regg, Gottfried M.D.K.

Táncoló kuruc. /szinezett rézmetszet/ Melchior Rein-el 1750 körül.

repr.

Keresztury-Vécsey-Pelvy: A magyar zenetörténet képeskönyve
Bp. 1960. 100.1.

Rogg, Johann

Ötwö

l. Stat-Frey Öst. Kunstk.

XXIV. K.

182. 1.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
85.

Moët de la Forte Maison. Les francs. I-II. Tom.
Paris, 1868.

fűz.

2 drb.

R o e g g e

festő

ifj.gróf Pálffy Lipót: Magyar emlékek külföldön.II. Fővárosi Lapok.1867.nov.27.

Rogi

Szabad Művészet. 1947. 6-7.sz. 128. l.
Magyar művészek kiáll. Párisban.

MDK.

Rogic Miodrag

Kiállitott az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1965 május 4.lap -

MDK

ROGIER VAN DER VEYDEN

Diszitőmotivumait a magyar könyvdiszitők gyakorta átvették.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI.században.

Budapest, Akadémiai kiadó 1961. p.16.

Rogoie Zsigmond

könnives m.

Pozsony 1562

l. Kem Pozs

B. l.

MDK

Rogoie /?/ Zsigmond
kőmives és kőfaragó,
1562. jan. 7. pozsonyi épitkezések felülvizsg.

Adatok a hazai épitészet XVI. sz.i történetéhez.
Magyar Müvészet, 1927. 113. l.

Rohacsek Ede, iparművész

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1896-1910 közt
Rohacsek Ede, bútortervezés szakon 54. old

Mezei Ottó: Az Orsz. .Kir.Iparmüv.Iskola /1880-1944/
oktatasi rendszere és forrasai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Rohacsek Anna
Jestő

l.

Martinszky Zá-
nosné

Rohacek Anna

l.

Mürzzuschlag (Kerle)

1939. 30.4.

132.l.

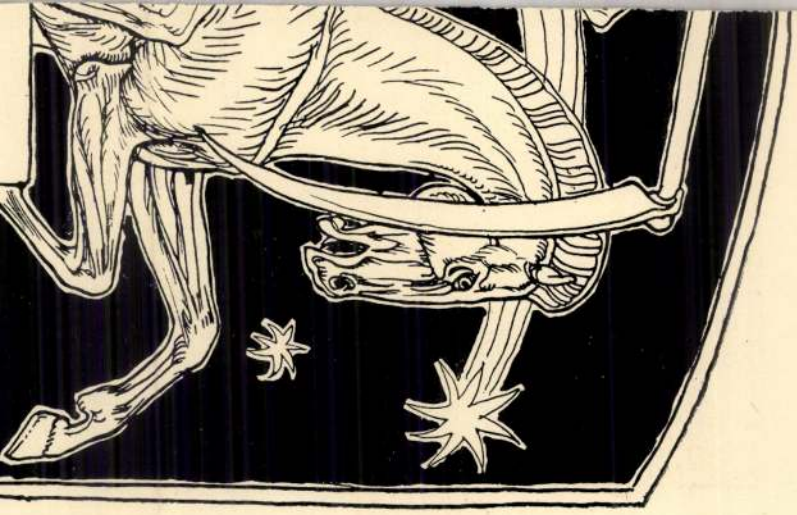

Rohácsek Anna

1 pasztell

Nemzeti Szalon

MAPE 20-ik jub.
kiáll. kat.
1935. dec. 20-
1936. jan. 6.

390/1935.

Nikássy Lajos és I

tették,hogy Méltóságod f.hó

felelően f.hó 17-én személy

ajánlatuk benyujtása és a s

Rohacsek Anna

V. e. hallg.

150 P. tanulmanyi segely

Ferkèpzomfoiskèvk 25. l.

BIBLIOTECA NACIONAL

Rohacsek Ana

Képz. főisk. IV. é. n.
osztöndij.

Évkképzfőisk

1931-32. 87. l.

Rohacsek Anna

1928/29 – 1932/33

Ferképzomfoiskávk

127.(

Rohacsek Anna

grafikus

1923-25.

Érintő 1930.87.l.

a 1849 február 26-án.

itközetet azon pillanatban szemléljük, mi-
g rohamát Mariássy vezetése alatt az első
da visszaveri. Az előtérben baltól a (Miklós) huszárok
gyike egy osztrák dragonyost, ki a vele szembe került hon-
tultól lecsapja; jobbról pedig a ellenség menek-
templom látszik. A földön itt-ott sebesültek
m nyugszanak, hanem az egyik előre mutat-
it s a másik a közeli ágyú töltő rud jával a lová-
ujt. A háttérben balta a honvéd huszárság tu-

éretei 27·9 : 40·4 cm.

47.

55798.
8-781.

Rohacsek Anna

Képzőm. főisk. kiáll. 1937

136. Rohacsek Anna . . . Tájkép
137. Rohacsek Anna . . . Tájkép

oklt.
Tanár: Glatz O.

Szent család
Leányakt

Benkhard A.
Réti I.

Rohaczek Anna, [ ]

A mohácsi állandó tárlaton szerepel.

–: A pécsi képzőmű vészet histükre (14.)

285–288.

JELENKOR, Pécs, 1972 március XV/3.

MDK

M.Rohacsek Anni

repr.:

Favágók

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

Rohacsek Anna

MDK

Tájkép I-II.

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

MDK.

Rohacsek Anni

Utalás mohácsi munkásságára

Dunántuli Napló 1965. márc.18.5 lap.

MDK.

Rohácsek Anni

Adatok Pécs müvészi életéhez

Jelenkor 1965 ápr.lap 378.

Rohácsek Aurmi

Mohácsi festő

Melenkó, 1965, 4 m, 378 old.

MDK

Rohacsek Anna, festő.

Szénagyűjtők, of.

Neuv. Szal. Műv. E. - Szinyei Társ. X. tar. kiáll. - 1935 d. 6-19.

Kat.

MDK

Rohacsek Anni festő

A képzőművészeti főiskola kökényi csoportjának kiáll. Pécsett. 1934. szept.

Nikpkiáll.

Rohacsek Anna

1933

Ki tud vola?

unkák Tanácsához is.

)22. május hó 12.-én

.as üdvözlettel
MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-
EGYLET.

elnök.

Országos Bizottsága
ntetű Elnökségének

Budapest.

Rohacsek Anna

festő

Martinszky János
festő feleseje
volt.
Terje meghalt.
Mohácson 1949
szept. 2-án

Lásd. ott.

79/ W. Seydel : Mittelalterliche Wand-

80/ A Saint-Paul : Histoire monumental

81/ Cs.Sebestyén : A Szeged-alsóvárosi

82/ Figus B. : A salgótarjáni ferencre

83/ Marzemin : Le origini romane di Ve

84/ Restori : Mantova. Piros.

85/ Brillant : Lart chrétien en France

86/ Dudan : La Dalmazia. I.- II. Zöld.

87/ Hevesy : Jacopo de Barbari. Sárga.

88/ Gozzadini : Scavi Archeologici. Sz

átvettem 1938 IV

89. Bréhier. La Sculpture by z

Rohacsek Anna

Szinyei Társaság fiatal művészeinek kiállításán a Nemzeti Szalonban pasztellképeivel szerepelt.

Pester Lloyd 934. IV. 1.

25

Csurgó

Molnár Zoltán
festőművész
kiállítása.
1929. X.

Rohacsek Anny

Alkotása, a pécsi művésztelep tárlatán.

M.934.X.2.

Rohacsek Anna

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesülete kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XII.21.

M.D.K.

Rohácsek Anni, festőművész

A Művészeti Dolgozók Szakszervezetének tagja volt Pécsett, a hétfői művésztalálkozókra Mohácsról utazott be. 297-o.

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

MDK

Rohacsek Anna

Királyok imádása, rézk.

Svájci táj, rézk.

Pécsi Képzőm. Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

MDK

Rohácsek Anna, festö

Cséplés. Pasztell.

Nemzeti Szalon.-MAFE XX .Jub.Kiáll. 1935. dec.2o.-1936. jan.6. Kat.

MDK

Rohacsek Anna

Magyaros Jézuska, rézkarc

Madaras Jézuska, rézk.

Pécsi Képzőm. Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

MDK

M. Rohacsek Anni

paszt.:

Kecskenyáj

Kanyargó patak

Patak

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

MDK

M. Rohacsek Anni

pasut:
pasaj:

Alpesi legelő

Alpesi táj

Mai magyar festész et kiáll. Mohács, Galéria

MDK

M. Rohacsek Anni

pasztell

Halászok

Favágók

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

M. ROHACSEK ANNI, festő

Az 1940-es években Mohácson pezsgő művészi élet folyt Itt élt és dolgozott a tragikus hirtelenséggel elhunyt Martinszky János festő és felesége M. Rohacsek Anni. 301. old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301. old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

ROHACSEK ANNI, festő

1957-ben került, mint a művész édesanyjának ajándéka a pécsi múzeumba Rohacsek hagyatéka. 301.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

Rohacsek Anna

Mohácson 1968-ban nyílt meg a magyar művészet Galériája, ahol művei szerepelnek.

Gelenkor, Pécs, 1972. 3. 286. old.

Rohacsek Anna, festő

A korán elhúnyt Martinszky János felesége. Hamarosan ő is meghalt. Pécsi emlékkiállításukat Kolbe Mihály nyitotta meg.

Tüskés Tibor: Képzőművének műhelyében 61–70.

JELENKOR, Pécs, 1975. január

XVIII/1.

ROHACSEK ANNI

Mohácsi művész. A 30-as évek végén készített ex libriseket.

Müller Géza: Ex libris kiállítás Mohácson.

DUNÁNTÚLI NAPLÓ, 1971. okt. 3.

Rohacsek Emil

festő

Hul. 1857 dec. 7.

Ótura

lásd

Fleischer Bécs

79. l.

Budapest VI. 302.

Rohály Mária, rajztanár, képzőművész

Megnyílt a nyíregyházi képzőművész stúdió 12. rajztanári alkotótelepének bemutatója, a Nyíregyházi Galériában. – Szerepel Rohály Mária /Nyírbátor/ műve.

Bátori tudósítónk.

Kelet-Magyarország, 1983. febr. 4.

M.D.K.

D. Rohanov, Bulgária

Az uj Nemzeti Szinház pályázatáért kiemelt megvételt nyert /rangsorolás nélkül/ Hatvanezer forintot.

L.É.: "Milyem lesz az uj Nemzeti Szinház" c. Film Szinház Mussika, Bp. 1966. febr. 4. X. évf. 5. sz. 6-7. lap

M.D.K.

Rogán Ágnes

Kelen Jolán: Tiétek a világ c. mü illusztrációját készitette./Móra Könyvkiadó/

/...ó/:Kelen Jolán: Tiétek a világ c. rövid ismertetése a Könyvek között c. rovatban.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. juli. 29. IV. évf. 31. sz. 44. l.

ROBEK épitész ? A miskolci leánynevelő intézet 1877-ből származó terveit készíti --+ Klein A.-val együtt./Tervj.207./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.